

Vejledning
nr. 9006 af 10. januar 2023
om
foder og fodervirksomheder
(Fodervejledningen)

Indhold

1.	Indledning	21
1.1	Regler om foder	21
1.2	Hvem er vejledningen rettet til	21
2.	Definition og begreber i fodervejledningen	22
2.1	Hvad er en fodervirksomhed?	22
2.2	Hvad dækker begrebet landbrug i fodervejledningen?	22
2.3	Hvad dækker begrebet virksomhed i fodervejledningen?	22
2.4	Andre definitioner og begreber i fodervejledningen	23
3.	Fodervirksomheders og landbrugs ansvar	24
3.1	Mere om fodervirksomheders og landbrugs ansvar for fodersikkerhed	24
3.2	Tilbagetrækning og tilbagekald af farligt foder	24
4.	Foder og fodertyper	26
4.1	Oversigt over fodertyper	26
4.2	Hvad foder og foderstoffer er	27
4.3	Hvad fodring af dyr er	27
5.	Fodertilsætningsstoffer - register over godkendte tilsætningsstoffer og brugsbetingelser	28
5.1	Hvad et fodertilsætningsstof er	28
5.2	Lovgivning om fodertilsætningsstoffer	29
5.3	Kategorier af fodertilsætningsstoffer	29
5.4	Fodertilsætningsstoffer - funktionelle grupper	29
5.5	Hvilke fodertilsætningsstoffer må markedsføres og bruges?	30
5.6	Markedsføring af ikke-godkendte tilsætningsstoffer til tredjelande	31
5.7	EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer	34
5.8	Annex I i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer	34
5.9	Annex II i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer	35
5.10	Appendix 3e i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer	35
5.11	Hvordan må godkendte fodertilsætningsstoffer bruges?	35
5.12	Generelle betingelser for brug af fodertilsætningsstoffer	36
5.13	Særlige betingelser for fodertilsætningsstoffer godkendt efter de tidligere regler	36
5.14	Procedure for godkendelse af fodertilsætningsstoffer	37

6.	Fodertilsætningsstoffer - særlige tilsætningsstoffer i foder	41
6.1	Tilsætningsstoffer kaldet præparater	41
6.2	Blanding af tilsætningsstoffer, som ikke er præparater	42
6.3	Særligt om ensileringsmidler (og konserveringsmidler)	43
6.4	Særligt om mykotoksinreducerende tilsætningsstoffer	43
6.5	Særligt om hygiejneforbedrende tilsætningsstoffer	44
6.6	Særligt om aromastoffer	45
6.7	Særligt om aminosyrer	46
6.8	Særligt om stoffer, der har en gavnlig indvirkning på miljøet	46
6.9	Særligt om stoffer, der stabiliserer den fysiologiske tilstand	47
6.10	Særligt om coccidiostatika og histomonostatika	48
7.	Tidligere tilsætningsstoffer der ikke længere kan anvendes som fodertilsætningsstoffer	49
7.1	Tilbagetrækning eller suspension af fodertilsætningsstoffer	49
7.2	Antibiotiske vækstfremmere er ikke fodertilsætningsstoffer	50
8.	Fodertilsætningsstoffer – særlige begrænsninger i brug og markedsføring	51
8.1	Tilsætning af fodertilsætningsstoffer til dyrs drikkevand	51
8.2	Fodertilsætningsstoffer i tilskudsfoder	51
8.3	Maksimumgrænser for fodertilsætningsstoffer er fastsat for fuldfoder med 12 % vand	52
8.4	Dosering af fodertilsætningsstoffer – homogenitet	53
8.5	Hvem må markedsføre godkendte fodertilsætningsstoffer?	53
8.6	Tilladelse til forsøg med ikke-EU godkendte fodertilsætningsstoffer	54
8.7	Fodertilsætningsstoffer til brug i økologisk jordbrug	55
8.8	Omklassificering af fødevaringredienser/stoffer til fodertilsætningsstoffer	55
8.9	Anprisning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger	56
9.	Forblandinger	58
9.1	Hvad en forblanding er	58
9.2	Flydende forblandinger	58
10.	Bærestoffer	59
10.1	Hvad bærestoffer bruges til	59
11.	Tekniske hjælpestoffer	60
11.1	Hvad et teknisk hjælpestof er	60
12.	Fodermidler	61
12.1	Hvad fodermidler er	61
12.2	Fodermiddelfortegnelsen	62
12.3	Hvordan fodermidler optages i fodermiddelfortegnelsen	63
12.4	Fodermidlets navn	64
12.5	Obligatoriske angivelser for fodermidler	66
12.6	Ordførelsen over processer i fodermiddelfortegnelsen	67

12.7	Fodermiddelregistret	68
12.8	Binding eller denaturering af et fodermiddel	70
12.9	Grænser for indholdet af tekniske hjælpestoffer i fodermidler	71
12.10	Fodermidlers renhed	72
12.11	Forurenede fodermidler	73
12.12	Forbudte materialer og materialer, der er underlagt begrænsninger	74
12.13	Forsøg med ikke-tilladt foder	75
12.14	Fodermidler, som er fremstillet ved fermentering med levende mikroorganismer	76
12.15	Omklassificering af fødevarer til fodermidler	77
13.	Foderblandinger	80
13.1	Hvad en foderblanding er	80
13.2	Fuldfoder	81
13.3	Mælkeerstatning som fuldfoder	81
13.4	Tilskudsfoder	82
13.5	Mineralsk foder	82
13.6	Mælkeerstatning som tilskudsfoder	83
14.	Foder med særlig ernæringsformål / diætetisk foder	84
14.1	Regler for foder med særlig ernæringsformål / diætetisk foder	84
14.2	Særligt ernæringsformål	85
14.3	Optagelse af et nyt ernæringsformål på listen over anvendelsesområder for foder med særlige ernæringsformål	85
15.	Gråzoneprodukter – produkter som er vanskelige at kategorisere	87
15.1	Hvad gråzoneprodukter er	87
15.2	Sondring mellem forskellige produkttyper - henstilling nr. 2011/25/EU	87
15.3	Hvem klassificerer gråzoneprodukter?	88
15.4	Hvordan afgøres det, hvilken produkttype et gråzoneprodukt hører til?	88
15.5	Grænsen mellem et fodermiddel, et fodertilsætningsstof og et veterinært lægemiddel	88
15.6	Et fodertilsætningsstof eller et fodermiddel?	90
15.7	Et veterinært lægemiddel og/eller et foderstof?	90
15.8	En forblanding eller et tilskudsfoder?	91
15.9	Et fodertilsætningsstof, et præparat eller en forblanding?	92
15.10	Konkrete afgørelser og beslutninger om gråzoneprodukter	92
16.	Biocider	96
16.1	Desinfektionsmidler	96
16.2	Desinfektion eller konservering af foder	96
16.3	Desinfektion eller konservering af vand	96
16.4	Journal over biocider på landbrug	97

17.	Foderbegreber, bortset fra fodertyper	98
17.1	Betegnelser for dyr	98
17.2	Hvad daglig ration er	99
17.3	Hvad markedsføring er	100
17.4	Hvad præsentation er	101
17.5	Hvad mærkning er	101
17.6	Hvad en etiket er	102
17.7	Hvad et parti er	102
17.8	Angivelse af datoen for mindste holdbarhed	103
17.9	Datoformat	104
18.	Krav til foders sikkerhed og krav ved markedsføring	106
18.1	Krav til foders sikkerhed	106
18.2	Krav ved markedsføring af foder	106
19.	Pakning af foder	108
19.1	Pakning af fodertilsetningsstoffer og forblandinger	108
19.2	Pakning af fodermidler og foderblandinger - hovedregel	108
19.3	Pakning af fodermidler og foderblandinger - undtagelser	109
19.4	Pakning af foderlægemidler og mellemprodukter	110
20.	Oversigt over regler for mærkning af foder	111
20.1	Generelt om mærkning af foder	111
21.	Markedsføringsforordningen	113
21.1	Hvad markedsføringsforordningen omfatter	113
21.2	Hvem den mærkningsansvarlige er	114
21.3	Ansvar for mærkning af foder	114
21.4	Mærkningsansvar ved distribution og detailsalg af foder	115
21.5	Principper for mærkning og præsentation - vildledning	116
21.6	Mærkningsprog	117
21.7	Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå	118
21.8	Hvordan foderets indhold skal angives i mærkningen	118
21.9	Anprisning af foder - hvad der må fremhæves	119
21.10	Anprisning af foder – sygdomsanprisninger er ikke tilladt	121
21.11	Dokumentation for anprisninger	122
21.12	Brugsanvisning	123
21.13	Angivelse af vandindhold	124
21.14	Angivelse af indhold af aske, der er uopløselig i saltsyre	125
21.15	Mærkning i et ledsagedokument	126
21.16	Mærkning ved fjernkommunikationssalg	126
21.17	Størsteindhold af fodertilsetningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder - ”100 gange reglen”	127
22.	Mærkningsreglerne for fodermidler og foderblandinger	129
22.1	Mærkning af fodermidler og foderblandinger	129
22.2	Hvilken fodertype har foderet?	130

22.3	Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger - ”Basismærkningen	131
22.4	Mærkning af fodermidler - supplement til ”Basismærkningen”	133
22.5	Undtagelse - køberen giver afkald på visse mærkningsoplysninger for fodermidler	134
22.6	Undtagelse - mærkning af fodermidler - salg fra én landbruger til en anden til brug på dennes bedrift	135
22.7	Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”	136
22.8	Angivelse af indholdet af fodermidler i foderblandinger	136
22.9	Kategorimærkning af fodermidlerne i en foderblanding	138
22.10	Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger	139
22.11	Krav til jernindholdet i mælkeerstatninger til kalve	140
22.12	Undtagelse for foderblandinger af helt korn og hele frø og frugter	140
22.13	Undtagelse for foderblandinger med højst 3 fodermidler	140
22.14	Undtagelser for pakkede fodermidler og foderblandinger – mærkningsoplysninger uden for mærkningshelheden	140
22.15	Mærkningsundtagelse ved salg i løs vægt af fodermidler og foderblandinger	142
22.16	Mærkning af bigbags / storsække	142
23.	Oversigt over mærkningsregler for diætetisk foder	144
23.1	Mærkning af diætetisk foder – supplement til mærkningen af fodermidler eller foderblandinger	144
23.2	Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder	145
23.3	Diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer	146
23.4	Hvordan man bruger listen over anvendelsesformål for diætetisk foder	147
24.	Mærkning af foder til selskabsdyr	149
24.1	Mærkning af foder til selskabsdyr – supplement til mærkningen af fodermidler, foderblandinger eller diætetisk foder	149
24.2	Mærkning af analytiske bestanddele i foderblandinger til selskabsdyr	150
24.3	Undtagelse fra mærkningsreglerne for foder til selskabsdyr	150
25.	Mærkning af forurenede foder	152
25.1	Mærkning af forurenede foder	152
25.2	Afgiftning eller rensning af forurenede foder	153
26.	Frivillig mærkning	155
26.1	Frivillig mærkning af fodermidler og foderblandinger	155
27.	Mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger	156
27.1	Mærkning af fodertilsætningsstoffer	156

27.2	Mærkning af forblandinger	159
27.3	Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – zootekniske tilsætningsstoffer, coccidiostatika og histomonostatika	161
27.4	Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – enzymer	162
27.5	Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – mikroorganismer	163
27.6	Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber	164
27.7	Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – teknologiske tilsætningsstoffer og sensoriske tilsætningsstoffer undtagen aromastoffer	165
27.8	Mærkning af forblandinger med fodertilsætningsstoffer – aromastoffer	166
27.9	Supplerende mærkningskrav til fodertilsætningsstoffer – præparater	166
27.10	Supplerende mærkningskrav til forblandinger, som indeholder fodertilsætningsstoffer, der er præparater	167
28.	Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger	168
28.1	Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger	168
28.2	Fodertilsætningsstoffer der er omfattet af obligatorisk mærkning	169
28.3	Hovedregel for hvad den obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger omfatter	169
28.4	Undtagelse for obligatorisk angivelse af mængden af det aktive stof i fodertilsætningsstoffet i fodermidler og foderblandinger	171
28.5	Obligatorisk mærkning når det totale indhold angives under Analytiske bestanddele	172
28.6	Tolerancer for deklaration af fodertilsætningsstoffer i foderblandinger og fodermidler	173
28.7	Frivillig mærkning af sensoriske fodertilsætningsstoffer eller tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber, når disse ikke er omfattet af obligatorisk mærkning	174
28.8	Frivillig mærkning af ”andre” fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger	175
28.9	Tilladt mærkning af sensoriske tilsætningsstoffer eller tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber	175
28.10	Undtagelse for mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger til dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen	176
28.11	Oplysning om indhold af fodertilsætningsstoffer, der skal gives, når køber anmoder herom	176
28.12	Mærkning af foderlægemidler og mellemprodukter	177
29.	Genetisk modificeret foder	179
29.1	Hvad er genetisk modificeret foder?	179

29.2	Hvilket genetisk modificeret foder må markedsføres og bruges?	181
29.3	Hvilke krav er der til sporbarheden af genetisk modificeret foder? 182	
29.4	Mærkning af GM foder	184
29.5	Hvordan skal GM-mærkning af foder formuleres?	184
29.6	Tærskelværdien for GM-mærkning	185
29.7	Mærkning af GM foder med ”ikke til dyrkning”	186
30.	Uønskede stoffer i foder	187
30.1	Tiltag mod uønskede stoffer i foder	187
30.2	Tilbagetrækning/-kald og oplysningspligt ved fund af farlig foder som følge af indhold af uønskede stoffer	188
30.3	Eksempler på uønskede stoffer	189
30.4	Direktivet om uønskede stoffer i foder	190
30.5	Bilag I og II i direktivet om uønskede stoffer i foder	191
30.6	Uønskede stoffer i bilag I Del I: Uorganiske kontaminanter og kvælstofforbindelser	192
30.7	Uønskede stoffer i Bilag I Del II: Mykotoksiner	192
30.8	Uønskede stoffer i Bilag I Del III: Naturlige plantetoksiner	193
30.9	Uønskede stoffer i Bilag I Del IV: Organiske klorforbindelser	193
30.10	Uønskede stoffer i Bilag I Del V: Dioxiner og PCB'er	194
30.11	Uønskede stoffer i Bilag I Del VI: Skadelige botaniske urenheder 195	
30.12	Uønskede stoffer i Bilag I Del VII: Overslæb af godkendte foder-tilsætningsstoffer	195
30.13	Analyseresultater af uønskede stoffer indberettes til EFSA	196
30.14	Uønskede stoffer uden fastsatte maksimalgrænseværdier	196
31.	Mykotoksiner i foder	198
31.1	Vejledende grænseværdier og niveauer for mykotoksiner i foder	198
32.	Afgiftning af foder med højt indhold af uønskede stoffer	200
32.1	Generelt om afgiftningsforordningen	200
32.2	Afgiftningsprocesser	200
32.3	Krav til afgiftningsprocesser	201
32.4	Virksomheder der udfører afgiftningsprocesser skal være godkendte	201
33.	Radioaktivitet i foder	203
33.1	Mere om radioaktivitet i foder	203
34.	Pesticidrester i foder	204
34.1	Grænseværdier for pesticidrester i foder	204
34.2	EU's pesticiddatabase	205
34.3	Tolkningen af pesticidforordningens grænseværdier på foderområdet	205
35.	Andre stoffer og materialer, der ikke må være i foder	206
35.1	Andre stoffer og materialer, der ikke må være i foder	206

35.2	Emballagerester i foder	206
36.	Mikrobiologiske forureninger i foder	208
36.1	Mikrobiologiske forureninger i foder	208
37.	Salmonella i foder	209
37.1	Fodervirksomheders ansvar for at forebygge salmonella i foder	209
37.2	Fodervirksomhedens ansvar for at bekæmpe salmonella i produktion og foder	210
37.3	Fund af salmonella i prøver fra procesudstyr, lager eller transportmidler	210
37.4	Fund af salmonella i prøver af foder	211
37.5	Farligt foder - som følge af fund af salmonella	211
37.6	Tilbagetrækning/-kald af farligt foder – som følge af fund af salmonella	212
37.7	Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner	212
37.8	Dispensation for varmebehandlingskravet til foder til høns og kyllinger	214
38.	Foderlægemidler	216
38.1	Hvad er foderlægemidler	216
38.2	Hvad er veterinære lægemidler	216
38.3	Foderlægemidler og virksomhedernes ansvar	216
38.4	Krydskontaminering af virksomme stoffer fra foderlægemidler til andet foder	218
38.5	Brug af foderlægemidler på landbrug	219
39.	Indberetning af foderlægemidler og coccidiostatika til Vet-Stat	221
39.1	Indberetning af receptpligtige foderlægemidler til VetStat	221
39.2	Indberetning af fodertilsetningsstoffet coccidiostatika til Vet-Stat	222
40.	Foder af animalsk oprindelse	223
40.1	Baggrund for lovgivningen om foder af animalsk oprindelse	223
40.2	Generelt om lovgivningen vedrørende foder af animalsk oprindelse	224
40.3	Generelt om reglerne for foder i TSE-forordningen	225
40.4	Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydsforurening ved anvendelse af animalsk foder efter TSE-forordningen	226
40.5	Godkendelse af rengøringsprocedure for transportvirksomhed og lager	228
40.6	Prøver af foder med animalsk indhold efter TSE-forordningen	228
40.7	Fodring af dyr med foder af animalsk oprindelse	230
40.8	Jord til bord-princippet for forarbejdet animalsk protein og blodprodukter	230
40.9	Insekter	231

40.10	Fremstilling af forarbejdet animalsk protein af insekter samt fiskemel efter TSE-forordningen	231
40.11	Foder til selskabsdyr	232
40.12	Foder til pelsdyr	232
40.13	Organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler med animalsk indhold - OGJ	232
40.14	Mærkningsregler for foder af animalsk oprindelse	233
40.15	Tjek af leverandør efter TSE-forordningen	233
40.16	Tilbagetrækning og oplysningspligt ved fund af uautoriserede animalske bestanddele i foder	233
40.17	Ubetydelig mængde af knoglesplinter i vegetabilsk foder	234
40.18	Anvendelse og opbevaring af foder af animalsk oprindelse på landbrug	234
41.	Registrering, godkendelse og tilladelse som fodervirksomhed med foder af animalsk oprindelse	236
41.1	Generelt om anmeldelse og ansøgning som fodervirksomhed med foder af animalsk oprindelse	236
41.2	Registrering, godkendelse og tilladelse efter TSE-forordningen	237
41.3	Offentliggørelse af virksomheder efter forordningen om animalske biprodukter, gennemførselsforordningen og TSE-forordningen	237
41.4	Registrering til brug af fiskemel mv. på landbrug	237
41.5	Forsøg med foder med animalske biprodukter – forsøgstilladelser og betingelser	238
42.	Import og samhandel	239
42.1	Krav til foder, som virksomheden skal indføre	239
43.	Samhandel med foder	240
43.1	Samhandel med foder af animalsk oprindelse	240
43.2	Samhandel med foder af ikke-animalsk oprindelse	240
43.3	Handel inden for Unionen med foderlægemidler	240
44.	Import af foder	242
44.1	Import af foder af animalsk oprindelse	242
44.2	Import af foder af ikke-animalsk oprindelse	243
44.3	Import af foderlægemidler	244
45.	Registrering til import af foder	245
45.1	Procedure for registrering af import	245
46.	Foder, der kræver forhåndsanmeldelse	246
46.1	Procedure for forhåndsanmeldelse af foder	246
47.	Certifikat ved import af animalsk foder samt hø og halm	248
47.1	Sundheds- eller veterinærcertifikat ved import af animalsk foder samt hø og halm	248
48.	Offentlig kontrol af importeret foder	249
48.1	Offentlig kontrol af importeret animalsk foder	249
48.2	Offentlig kontrol af importeret ikke-animalsk foder	249

49.	Importørens egenkontrol af indført foder	251
49.1	Procedure for importørens egenkontrol af indført foder	251
49.2	Risikofaktorer (mikrobiologiske, kemiske, fysiske) i indført foder	251
49.3	Importørens modtagekontrol af indført foder	252
50.	Indførsel af animalske biprodukter til forskning eller diagnostik m.v.	254
50.1	Tilladelse til indførsel af animalske biprodukter til forskning eller diagnostik m.v.	254
51.	Generelt om eksport af foder	255
52.	Virksomhedens ansvar ved eksport af foder	257
53.	Eksport af foder til særlige tredjelande	259
54.	Certifikater til eksport af foder	261
55.	Tredjelandes importrestriktioner på foder	268
55.1	Restriktioner ved import af foder til tredjelande	268
56.	Eksport af foder af animalsk oprindelse	269
56.1	Særlige regler ved eksport af forarbejdet animalsk protein fra andre dyr end drøvtyggere	269
56.2	Særlige regler ved eksport af forarbejdet animalsk protein fra drøvtyggere	271
57.	Foderhygiejne	274
57.1	Foderhygiejne ved produktion, håndtering og markedsføring af foder	274
58.	God praksis og gode arbejdsgange på landbrug	275
58.1	Egenkontrol baseret på gode arbejdsgange og god praksis på landbrug	275
58.2	Generelle forpligtelser ved fodring af dyr	275
59.	Rengøring på landbrug	276
59.1	Rengøring af stalde, trug mv. i husdyrproduktion	276
59.2	Håndtering af husdyrgødning, affald og andre kilder til forurening af foder på landbrug	276
59.3	Rengøring af bygninger, faciliteter og udstyr på landbrug	276
59.4	Brug af rengørings- og desinfektionsmidler på landbrug	277
59.5	Rengøring af vandsystemer på landbrug	277
60.	Beskyttelse mod forurening af foder på landbrug	279
60.1	Beskyttelse af græsarealer mod forurening	279
60.2	Beskyttelse af foderstoffer på landbrug mod forurening og fordærv	279

60.3	Beskyttelse af foder på landbrug mod forurening fra emballage og udstyr	279
60.4	Opbevaring af foder adskilt fra kemikalier m.m. på landbrug	280
60.5	Tørring af afgrøder med røggasanlæg på landbrug	280
61.	Forebyggelse af skadedyr på landbrug	282
61.1	Begrænsning af skadedyrs adgang til bygninger m.m. på landbrug	282
62.	Personale på landbrug	283
62.1	Oplæring m.m. af personale på landbrug	283
63.	Analyseresultater for foder - journal og opfølgning på landbrug	284
63.1	Journal over analyseresultater for foder	284
63.2	Opfølgning på analyseresultater for foder	284
64.	Forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form på landbrug	285
64.1	Brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form på landbrug (HACCP-landbrug)	285
64.2	Skriftligt procedurer for brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug	285
64.3	Kvalitetskontrol ved brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug	286
64.4	Faciliteter og udstyr ved brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug	286
64.5	Dokumentation for produktion og sporbarhed ved brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug	287
64.6	Opbevaring og transport ved brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug	287
64.7	Personale på landbrug, der bruger forblandinger og fodertilsætningsstoffer	288
65.	Vand i primærproduktionen	289
65.1	Kvalitet af vand til primærproduktion af foder	289
65.2	Passende kvalitet af vand til dyr	289
66.	Foderhygiejne på fodervirksomhed efter primærproduktion	290
66.1	Fodervirksomhedens ansvar for foderhygiejne efter primærproduktion	290
66.2	System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion	291
66.3	Branchekoder for fodervirksomheder efter primærproduktion	292
66.4	Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion	293
66.5	Viden om HACCP på fodervirksomheder efter primærproduktion	294

67. Faciliteter og udstyr på fodervirksomheder efter primærproduktionen	295
67.1 Fodervirksomheders anlæg - efter primærproduktion	295
67.2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder - efter primærproduktion	295
67.3 Udstyr til transport af foder på virksomheder efter primærproduktion 297	
67.4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier m.v. på virksomheder efter primærproduktion	298
67.5 Udstyr til produktion m.v. af foder på virksomheder efter primærproduktion	298
67.6 Udstyr til temperaturkontrol på virksomheder efter primærproduktion 299	
67.7 Belysning på fodervirksomheder efter primærproduktion	300
67.8 Vedligehold af bygninger og anlæg på fodervirksomheder efter primærproduktion	300
67.9 Vedligeholdelse af udstyr i fodervirksomheder efter primærproduktion 301	
68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion	303
68.1 Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion	303
68.2 Særligt om rengøringsprocedurer i produktionen af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	305
68.3 Særligt om rengøringsprocedurer for køretøjer til transport af foder - fodervirksomheder efter primærproduktion	306
68.4 Desinfektion på fodervirksomheder efter primærproduktion	307
68.5 Rengøring af beholdere for opbevaring af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion	307
68.6 Affald m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion	308
68.7 Særligt om renhold og rengøring ved fremstilling, oplagring og transport af foderlægemidler m.v.	309
69. Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion	310
69.1 Sikring af bygninger og lokaler mod skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion	310
69.2 Fodervirksomheders program for at bekæmpe skadedyr efter primærproduktion	310
69.3 Fund af skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion	312
69.4 Anmeld fund af rotter på fodervirksomheder efter primærproduktion 313	
70. Fodervirksomheders transport af foder efter primærproduktion	314
70.1 Køretøjer og andet udstyr til transport af foder - i fodervirksomheder efter primærproduktion	314

70.2	Transport af foder uden for fodervirksomheden efter primærproduktion	315
70.3	Transport på fodervirksomheden efter primærproduktion	316
70.4	Temperatur under transport af foder efter primærproduktion	316
71.	Opbevaring af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	318
71.1	Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på virksomheder efter primærproduktion	318
71.2	Opbevaring af foderolier m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion	320
71.3	Temperatur ved opbevaring af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	320
71.4	Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion	321
71.5	Særligt om overslæb af coccidiostatika og veterinære lægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion	322
71.6	Særligt om adskillelse af foderolier, fedtstoffer m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion	323
71.7	Særligt om overslæb fra foder med animalsk protein på fodervirksomheder efter primærproduktion	323
72.	Produktion af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	324
72.1	Procedurer m.v. for produktion på fodervirksomheder efter primærproduktion	324
72.2	Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion	326
72.3	Sammensætning og homogenitet ved produktion af foderlægemidler	328
73.	System til registreringer – fodervirksomheder efter primærproduktion	329
73.1	Registrering af oplysninger hos fodervirksomheder efter primærproduktion	329
73.2	Mere om registrering hos virksomheder med produktion efter primærproduktion	330
73.3	Flere eksempler på registreringer i fodervirksomheder efter primærproduktion	331
74.	System til kontrol af aktiviteter og foder i fodervirksomheder efter primærproduktion	333
74.1	Modtagekontrol af foder og vurdering af leverandører til fodervirksomheder efter primærproduktion	333
74.2	Overvågning af opbevaret foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	335
74.3	Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	336

74.4	Mere om kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	337
74.5	Analytisk kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	337
74.6	Brug af laboratorier – fodervirksomheder efter primærproduktion	340
74.7	Kvalitetskontrol af foderaktivitet på fodervirksomheder efter primærproduktion	341
74.8	Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion	342
74.9	Mere om begreber og bestemmelser for dioxinovervågning af foderolier, m.v. for fodervirksomheder efter primærproduktion	344
74.10	Brug af eksterne laboratorier ved dioxinovervågning af foderolier, m.v. - fodervirksomheder efter primærproduktion	346
74.11	Modtagekontrol af returvarer på fodervirksomheder efter primærproduktion	347
75.	Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter - fodervirksomheder efter primærproduktion	349
75.1	System til at håndtere reklamationer og tilbagekalde produkter – fodervirksomheder efter primærproduktion	349
75.2	Brug og markedsføring af tilbagekaldt foder – fodervirksomheder efter primærproduktion	350
76.	Vand på fodervirksomheder efter primærproduktion	352
76.1	Vand til fremstilling af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion	352
76.2	Vand til rengøring på fodervirksomheder efter primærproduktion	352
76.3	Kondensvand på fodervirksomheder efter primærproduktion	352
76.4	Bortskaffelse af vand på fodervirksomheder efter primærproduktion	353
77.	Sporbarhed af foder	354
77.1	Sporbarhed af foder	354
77.2	Sporbarhed ved køb og salg af foder på landbrug	355
77.3	Særligt om sporbarhed af foderlægemidler m.v.	356
78.	HACCP-system på fodervirksomheder	357
78.1	Hvad er HACCP	357
78.2	Risikoanalyse	358
78.3	Kritiske kontrolpunkter	358
78.4	God praksis	359
79.	Generelt om registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug	360
79.1	Registrering af fodervirksomhed efter foderhygiejneforordningen	360

79.2	Godkendelse af fodervirksomhed efter foderhygiejneforordningen	361
79.3	Registrering af aktiviteter i fodervirksomheder efter primærproduktion	361
79.4	Registrering af fodertyper – fodervirksomheder efter primærproduktion	362
80.	Registrering af landbrug (primærproducenter)	363
80.1	Registrering af landbrug – primærproducenter, der dyrker foder eller fodre dyr	363
80.2	Registrering af HACCP-landbrug – primærproducenter, der bruger forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form	363
81.	Mere om registrering af fodervirksomheder efter primærproduktion, herunder eksempler	365
81.1	Registrering af produktion for fodervirksomheder efter primærproduktion	365
81.2	Registrering af oplagring for fodervirksomheder efter primærproduktion	366
81.3	Registrering af transport for fodervirksomheder efter primærproduktion	366
81.4	Registrering af handel for fodervirksomheder efter primærproduktion	367
81.5	Registrering af direkte tørring	368
81.6	Registrering af fødevareraktivitet med foderaktiviteter	368
81.7	Registrering af mobile fodervirksomheder	368
81.8	Geografisk afgrænsning af fodervirksomhed efter primærproduktion	369
81.9	Registrering af flere fodervirksomheder på samme lokalitet	369
82.	Foderaktiviteter, der ikke skal registreres	371
82.1	Egenproduktion af foder til dyr til privat forbrug (privatsfære) – ikke registrering	371
82.2	Egenproduktion af foder til dyr, der ikke bruges i fødevarerproduktion – ikke registrering	371
82.3	Fodring af dyr – privatsfære	371
82.4	Fodring af dyr til levering af små mængder animalske fødevarer til forbrugere og detail	371
82.5	Fodring af dyr – ikke fødevarerproduktion	372
82.6	Mindre landbrug med produktion og levering af op til 5 tons foder – ikke registrering	372
82.7	Større landbrug med levering af op til 5 tons foder	372
82.8	Detailhandel af foder til selskabsdyr – ikke registrering	373
82.9	Spedition – ikke registrering	373
82.10	Særlige aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter – ikke registrering	374
82.11	Formidling af kontakt mellem fodervirksomhed og kunde – ikke registrering	374

83.	Aktiviteter, der medfører krav om godkendelse af foder-	375
	virksomheder, herunder landbrug, efter foderhygiejneforordningen	
83.1	Aktiviteter, der kræver godkendelse efter foderhygiejneforordningen	375
83.2	Godkendelse til produktion og/eller handel af fodertilsætningsstoffer	376
83.3	Godkendelse til produktion og/eller handel af forblandinger	376
83.4	Godkendelse til produktion af visse foderblandinger til brug på egen bedrift eller til markedsføring	377
83.5	Godkendelse til produktion af visse olier og fedtstoffer	377
83.6	Godkendelse til afgiftning af foder	378
83.7	Godkendelse til produktion af koncentreret tilskudsfoder med fodertilsætningsstoffer	378
84.	Procedure ved registrering og godkendelse af primærproducenter (landbrug) efter foderhygiejneforordningen	379
84.1	Registrering af virksomheder med primærproduktion – landbrugsindberetning.dk	379
84.2	Hvornår må primærproducenter (landbrug) begynde sine aktiviteter?	379
84.3	Procedure for registrering af landbrug til brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer (HACCP-landbrug) – på Landbrugsindberetning.dk	380
84.4	Hvornår må landbrug, der bruger forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form, begynde sine aktiviteter?	380
84.5	Godkendelse af brug af visse tilsætningsstoffer på landbrugsbedriften	380
84.6	Hvordan ansøger et landbrug om godkendelse	381
84.7	Hvornår må landbrug, der skal godkendes, begynde sine aktiviteter?	381
85.	Procedure ved registrering og godkendelse af virksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen	382
85.1	Virksomheder efter primærproduktion – registrerings- og godkendelsesblanket	382
85.2	Hvornår må fodervirksomheder efter primærproduktion, der skal registreres, begynde sine aktiviteter?	383
85.3	Hvornår må fodervirksomheder efter primærproduktion, der skal godkendes, begynde sine aktiviteter?	383
85.4	Særligt for fodervirksomheder med handel af visse foderstoffer uden egen opbevaring	384
85.5	Betinget godkendelse af fodervirksomhed	384
86.	Registrerings- og godkendelsesnummer	386
86.1	Hvad er et registreringsnummer?	386
86.2	Hvad er et godkendelsesnummer?	386
86.3	Overførsel af registrerings- eller godkendelsesnummer ved ny virksomhed	386
87.	Væsentlige ændringer hos primærproducenter (landbrug)	388
87.1	Hvad er væsentlige ændringer i registrerede landbrug	388

87.2	Hvordan skal registrerede landbrug anmelde væsentlige ændringer 388	
87.3	Hvad er væsentlige ændringer i godkendte landbrug	388
87.4	Hvordan skal godkendte landbrug ansøge om væsentlige ændringer 389	
88.	Væsentlige ændringer i fodervirksomheder efter primærproduktion	390
88.1	Hvad er væsentlige ændringer i registrerede virksomheder efter primærproduktion?	390
88.2	Hvordan skal registrerede virksomheder efter primærproduktion anmelde væsentlige ændringer?	391
88.3	Hvad er væsentlige ændringer i godkendte virksomheder	392
88.4	Hvordan skal man ansøge om godkendelse af væsentlige ændringer i godkendte fodervirksomheder?	393
89.	Ophør af fodervirksomhed m.m.	394
89.1	Anmeldelse af ophør af primærproduktion	394
89.2	Anmeldelse af ophør af fodervirksomhed efter primærproduktion	394
89.3	Flytning af fodervirksomhed efter primærproduktion	395
89.4	Suspension og tilbagekaldelse af en registrering eller en godkendelse	395
90.	Ejerskifte	396
90.1	Hvad er ejerskifte?	396
90.2	Hvad er fysiske personer kontra juridiske personer?	397
90.3	Videreført kontrolhistorik	397
91.	Kontrol	398
91.1	Kontrol af fodervirksomheder inkl. offentliggørelse	398
91.2	Oplysninger til brug for fastsættelse af kontrolfrekvens	398
92.	Tildeling af lægemidler på landbrug	399
92.1	Tildeling af lægemidler i foder på landbrug	399
93.	Godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.400	
93.1	Godkendelse efter foderlægemiddelforordningen	400
93.2	Godkendelse til fremstilling af foderlægemidler m.v.	400
93.3	Godkendelse til opbevaring af foderlægemidler m.v.	401
93.4	Godkendelse til transport af foderlægemidler m.v.	402
93.5	Godkendelse til markedsføring af foderlægemidler m.v.	402
93.6	Registrering til detailhandel af foderlægemidler til selskabsdyr	403
94.	Procedure ved godkendelse og registrering til aktivitet med foderlægemidler m.v.	404
94.1	Godkendelses- og registreringsblanket	404

94.2	Hvornår må fodervirksomheder, der skal godkendes, begynde deres foderlægemiddelaktiviteter?	404
94.3	Hvornår må fodervirksomheder, der skal registreres, begynde deres foderlægemiddel-aktiviteter?	405
95.	Procedure ved ophør af aktivitet med foderlægemidler m.v.	406
95.1	Procedure ved ophør af aktivitet med foderlægemidler m.v.	406
	Bilag 1 Oversigt over regler på foderområdet nævnt i vejledningen.	407
	Bilag 2 Definitioner og begreber	415

Nyt i denne udgave

Følgende kapitler og afsnit er opdateret.

Kapitel/afsnit
5.4 Foderstilsætningsstoffer – funktionelle grupper
5.6 Markedsføring af ikke-godkendte tilsætningsstoffer til tredjeland
5.8 Annex I i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer
5.14 Procedure for godkendelse af fodertilsætningsstoffer
6.8 Særligt om stoffer, der har en gavnlig indvirkning på miljøet
7.1 Tilbagetrækning eller suspension af fodertilsætningsstoffer
8.8 Omklassificering af fødevaringredienser/stoffer til fodertilsætningsstoffer (NYT)
8.9 Anprisning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger (NYT)
12.4 Fodermidlets navn
12.13 Forsøg med ikke-tilladt foder (NYT)
12.14 Fodermidler, som er fremstillet ved fermentering med levende mikroorganismer (NYT)
12.15 Omklassificering af fødevarer til fodermidler (NYT)
14.3 Optagelse af et nyt ernæringsformål på listen over anvendelsesområder for foder med særlige ernæringsformål
15.10 Konkrete afgørelser og beslutninger om gråzoneprodukter
21.11 Dokumentation for anprisninger
23.3 Diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer
23.4 Hvordan man bruger listen over anvendelsesformål for diætetisk foder
27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer
29.5 Hvordan skal GM-mærkning af foder formuleres?
30.14 Uønskede stoffer uden fastsatte maksimalgrænseværdier
34.3 Tolkningen af pesticidforordningens grænseværdier på foderområdet
40. Foder af animalsk oprindelse
81.5 Registrering af direkte tørring
82.7 Større landbrug med levering af op til 5 tons foder
82.11 Formidling af kontakt mellem fodervirksomhed og kunde – ikke registrering (NYT)
83.7 Godkendelse til produktion af koncentreret tilskudsfoder med fodertilsætningsstoffer
85.1 Virksomheder efter primærproduktion – registrerings- og godkendelsesblanket (om fødevarer-virksomheder med restprodukter)
91.1 Oplysninger til brug for fastsættelse af kontrolfrekvens (NYT)
95. Procedure ved ophør af aktivitet med foderlægemidler m.v. (NYT)
Bilag 1 er opdateret
Bilag 2 er opdateret

Der er derudover foretaget en række præciseringer og sproglige justeringer samt en generel opdatering af vejledningen.

INDLEDNING

1. Indledning

Denne vejledning handler om foder og fodervirksomheder i alle led i produktion, håndtering og markedsføring af foder. Vejledningen beskriver reglerne på foderområdet. Formålet med reglerne er at sikre dyrs og menneskers sundhed, sikre miljøet, beskytte forbrugere og brugere af foder mod vildledning samt sikre dyrs velfærd. Vejledningen kommer også med eksempler på, hvordan virksomheder kan overholde reglerne i praksis.

Vejledningen er opbygget i afsnit. Undervejs i teksten er der henvist til relevant lovgivning og andre relevante afsnit.

1.1 Regler om foder

Reglerne om foder fremgår primært af EU-forordninger. Herudover er der nationale regler i form af bl.a. foderbekendtgørelsen, som supplerer forordningerne. Se [bilag 1. Oversigt over regler på foderområdet](#).

Se også reglerne på Fødevarestyrelsens hjemmeside under: [Foder - lovstof](#)

Andre myndigheder kan også have regler om drift af betydning for fodervirksomheder. Denne vejledning henviser kun til andre myndigheders regler, hvor det er relevant i forhold til fodersikkerheden. Det kan f.eks. være regler om at bekæmpe skadedyr eller at håndtere affald.

1.2 Hvem er vejledningen rettet til

Vejledningen retter sig til fodervirksomheder i alle led i produktion, forarbejdning og distribution af foder. Det vil sige lige fra landbrugeren, der dyrker korn på marken og fodrer dyr, til lagervirksomheder, forhandlere og producenter af foder, samt virksomheder, der transporterer eller importerer foder.

Vejledningen retter sig også til virksomheder og personer, der fodrer dyr, herunder akvakulturbrug, konventionelle og økologiske landbrug, hesteejere, stutier og hobbyavlere. Hobbyavlere er personer, der i ikke-erhvervsmæssig sammenhæng holder andre dyr end selskabsdyr, f.eks. har et par høns i haven.

Vejledningen er også en hjælp til rådgivere og Fødevarestyrelsens egne medarbejdere, f.eks. tilsynsførende, som fører tilsyn med, at virksomhederne overholder reglerne for foder.

2. Definition og begreber i fodervejledningen

Vejledningen bruger begreber, som er defineret i forskellige lovgivninger, men også begreber, som ikke er defineret i en lovgivning. Dette afsnit forklarer udvalgte overordnede begreber i vejledningen.

2.1 Hvad er en fodervirksomhed?

Denne vejledning bruger begrebet fodervirksomhed om alle private og offentlige virksomheder, som producerer, opbevarer, transporterer eller forhandler foder. Begrebet dækker også virksomheder, som fodrer dyr, eller som dyrker, fremstiller eller opbevarer foder til at fodre dyr på egen drift eller til salg/videregivelse. Landbrug er altså fodervirksomheder i lovgivningens forstand.

[Fødevareforordningen, artikel 3, punkt 5](#)

Alle virksomhedsled i produktion, distribution, håndtering og behandling af foder er omfattet af foderlovgivningen og af visse regler i fødevareforordningen. Fødevareforordningen dækker hele kæden fra jord til bord. For foderområdet vil det sige fra landbrugeren, der f.eks. dyrker planter eller opdrætter fødevarerproducerende dyr, over vognmanden, der transporterer foder mellem landbruger og anden fodervirksomhed, til foderproducenter, detailbutikker og andre. Fodervirksomheder, der opdrætter foderdyr, f.eks. insekter og mus, eller markedsfører eller håndterer foder til ikke-fødevarerproducerende dyr, f.eks. pelsdyr og selskabsdyr, er også omfattet af foderlovgivningen.

Se mere i afsnit:

[2.2 Hvad dækker begrebet landbrug?](#)

[2.3 Hvad dækker begrebet virksomhed i fodervejledningen?](#)

2.2 Hvad dækker begrebet landbrug i fodervejledningen?

Denne fodervejledning bruger begrebet ”landbrug” om fodervirksomheder med primærproduktion, dvs. de fodervirksomheder:

- som dyrker og høster foderafgrøder, eller
- som har opdræt, malkning eller husdyrproduktion før slagtning.

Visse regler og eksempler i fodervejledningen er rettet specifikt til landbrug og ikke til fodervirksomheder i øvrigt. Vejledningen vil da bruge begrebet landbrug.

2.3 Hvad dækker begrebet virksomhed i fodervejledningen?

Denne vejledning bruger begrebet virksomhed eller fodervirksomhed om virksomheder, der har foderaktiviteter i leddene efter primærproduktion.

Foderstofvirksomhed og fodervirksomhed er det samme. Man kan i enkelte steder i vejledningen støde på ordet foderstofvirksomhed.

Eksempler på fodervirksomheder:

- Virksomheder, som køber fodermidler af landbrug.
- Virksomheder, som importerer foder fra tredjeland.
- Forhandlere af foder, f.eks. handelselskaber, butikker og internetbutikker.
- Virksomheder, som producerer fodertilsætningsstoffer.
- Virksomheder, som laver foderblandinger ud fra indkøbt foder.
- Virksomheder, som laver foderblandinger for andre, f.eks. producenter med mobile blandede anlæg.
- Virksomheder, som behandler foder, f.eks. afgifter fodermidler.
- Virksomheder, som transporterer foder for andre virksomheder eller andre landbrug, f.eks. vognmænd og rederier.
- Virksomheder, som oplagrer foder for andre virksomheder eller andre landbrug, f.eks. virksomheder med lagerhaller eller silobatterier.

En fødevarevirksomhed er også en fodervirksomhed, hvis den f.eks. leverer restprodukter fra sin fødevareaktivitet til foderbrug. Det kan f.eks. være et mejeri, der leverer valle til landbrug, en slikfabrik, som leverer restprodukter til en foderforhandler, eller et bageri som leverer brød, der ikke længere er til konsum, til foderbrug.

Visse regler og eksempler i fodervejledningen er rettet specifikt til fodervirksomheder, men ikke til landbrug. Vejledningen vil da bruge begrebet 'virksomhed'.

2.4 Andre definitioner og begreber i fodervejledningen

Vejledningen bruger både begreber, som er defineret i forskellig lovgivning, og begreber, som ikke er defineret i lovgivningen. Nogle begreber er forklaret, og nogle definitioner er gengivet i vejledningens afsnit, andre i [bilag 2](#).

Se [bilag 2 Definitioner og begreber](#)

FODERSIKKERHED

3. Fodervirksomheders og landbrugs ansvar

Alle ledere af fodervirksomheder og landbrug har ansvar for at efterleve relevant foderlovgivning. Det gælder både ledere af fodervirksomheder og landbrug, der skal registreres eller godkendes hos Fødevarestyrelsen, og ledere af fodervirksomheder og landbrug, som ikke skal registreres hos Fødevarestyrelsen. Lederen af en fodervirksomhed er den fysiske eller juridiske person, der er ansvarlig for, at lovgivningens bestemmelser overholdes i den fodervirksomhed, som er under vedkommendes ledelse.

Vejledningen bruger ofte formuleringen ”det er virksomhedens ansvar” i stedet for ”det er lederen af fodervirksomhedens ansvar”.

3.1 Mere om fodervirksomheders og landbrugs ansvar for fodersikkerhed

Lederen af en fodervirksomhed eller et landbrug har ansvaret for, at fodersikkerheden er i orden. Lederen skal sikre, at alle led i processen bliver udført i overensstemmelse med relevant lovgivning og med god praksis. Det er med andre ord lederens ansvar, at foderreglerne bliver anvendt korrekt og bliver overholdt.

Fødevareforordningen, artikel 17, stk. 1

Foder må ikke sælges eller gives til dyr, hvis det er farligt.

[Fødevareforordningen, artikel 15, stk.1](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 4, stk. 1](#)

Lederen har ansvaret for at træffe de nødvendige forholdsregler for at trække foder tilbage og informere myndighederne ved mistanke om eller ved konstaterede problemer med fodersikkerheden.

[Fødevareforordningen, artikel 20](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 5, stk. 1](#)

Det er således entydigt lederens ansvar, at lovgivningen bliver overholdt. Det er myndighedernes ansvar at kontrollere, at virksomhederne kan redegøre for og i nødvendigt omfang kan dokumentere, at lovgivningen bliver efterlevet.

Se mere i afsnit:

[3.2 Tilbagetrækning og tilbagekald af farligt foder](#)

3.2 Tilbagetrækning og tilbagekald af farligt foder

Foder må ikke markedsføres, hvis det er farligt. Det gælder både foder til dyr, der bruges til fødevarereproduktion, og foder til dyr, som ikke bruges til fødevarereproduktion.

Et foder betragtes som farligt, hvis det anses for:

- at have en negativ indvirkning på menneskers eller dyrs sundhed
- at gøre en fødevarer, der stammer fra dyr, der anvendes i fødevarerproduktionen, farligt at anvende til menneskeføde. at have en direkte negativ indvirkning på miljøet eller på dyrevelfærden

[Fødevarerforordningen, artikel 15, stk. 1 og 2](#)
[Markedsføringsforordningen, artikel 4, stk. 1](#)

Læs mere om, hvordan virksomheder og Fødevarerstyrelsen skal handle i sager om tilbagetrækning og tilbagekaldelse af foder i Fødevarerstyrelsens [tilbagetrækningsvejledning](#) på Fødevarerstyrelsens hjemmeside www.fvst.dk

Tilbagetrækningsvejledningen beskriver reglerne for tilbagetrækning fra virksomheder og tilbagekaldelse fra slutbrugere samt for, hvornår og hvordan virksomheder og Fødevarerstyrelsen skal informere slutbrugerne om, at der er farligt foder på markedet. Tilbagetrækningsvejledningen giver også eksempler på, hvordan virksomhederne kan overholde reglerne i praksis.

Se mere i afsnit:

[30.2 Tilbagetrækning/-kald og oplysningspligt ved fund af farligt foder som følge af indhold af uønskede stoffer](#)

[37.6 Tilbagetrækning/kald af farligt foder – som følge af fund af salmonella](#)

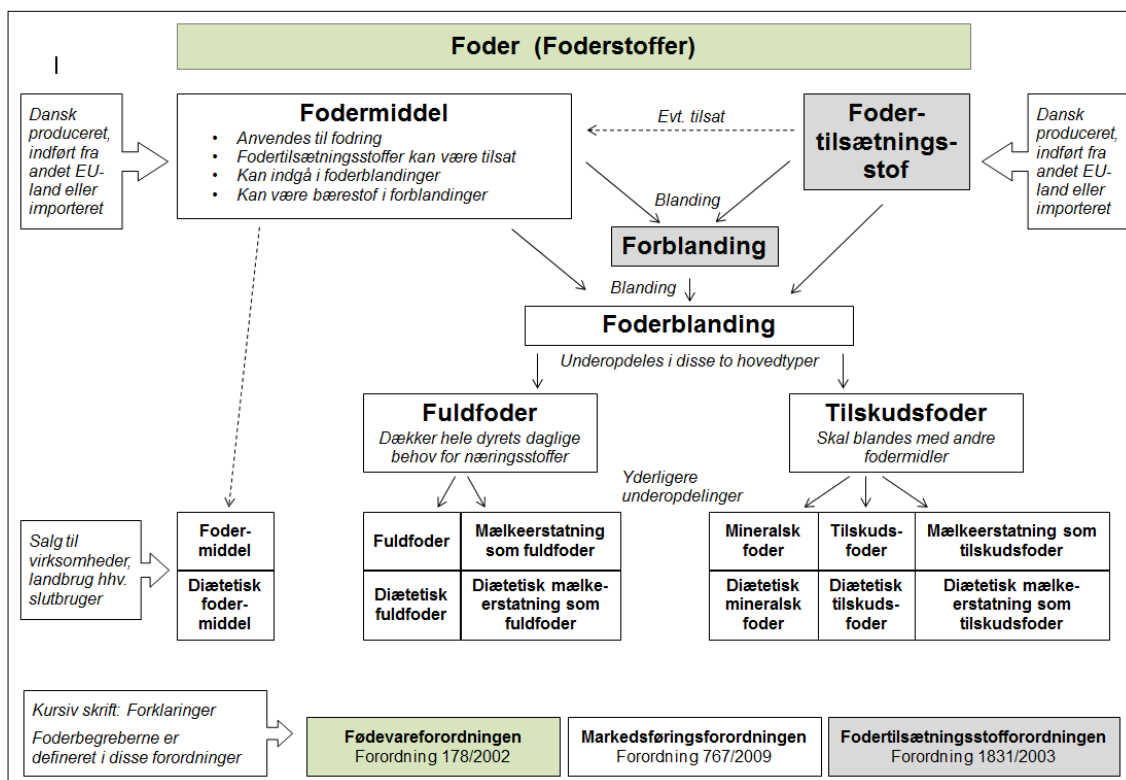
[40.16 Tilbagetrækning og oplysningspligt ved fund af uautoriserede animalske bestanddele i foder](#)

4. Foder og fodertyper

Foder eller foderstoffer er begreber, der omfatter alle typer af foder, dvs. fodermidler, fodertilsetningsstoffer, forblandinger og foderblandinger.

4.1 Oversigt over fodertyper

Begreberne ”foder” og ”foderstoffer” omfatter alle de forskellige typer af foder, der findes. Oversigten nedenfor viser hvordan de forskellige fodertyper er knyttet sammen.

Farverne i oversigten refererer til forskellige dele af foderlovgivningen:

Grøn bundfarve: [Fødevarerforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[4.2 Hvad foder og foderstoffer er](#)

Hvid bundfarve: [Markedsføringsforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[12. Fodermidler](#)

[13. Foderblandinger](#)

[14. Foder med særlige ernæringsformål / Diætetisk foder](#)

Grå bundfarve: [Fodertilsætningsstofforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[5. Fodertilsætningsstoffer – register over godkendte tilsætningsstoffer og brugsbetingelser](#)

[6. Fodertilsætningsstoffer – særlige tilsætningsstoffer i foder](#)

[7. Tidligere tilsætningsstoffer der ikke længere kan anvendes som fodertilsætningsstoffer](#)

[8. Fodertilsætningsstoffer - Særlige begrænsninger i brug og markedsføring](#)

[9. Forblandinger](#)

4.2 Hvad foder og foderstoffer er

Begreberne ”foder” og ”foderstoffer” dækker over det samme og omfatter alle typer af foder.

Det er uforarbejdede eller helt eller delvist forarbejdede stoffer eller produkter, som er bestemt til at skulle fortæres af dyr. Fodertilsætningsstoffer og forblandinger er også omfattet af begrebet ”foder” og ”foderstoffer”.

Det dækker alt lige fra fodermidler som byg og sojaskrå til forskellige typer foderblandinger, der skal opfylde specifikke behov for næringsstoffer, energi og struktur til forskellige dyrearter og aldersklasser af dyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fødevarerforordningen, artikel 3, nr. 4.](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

4.3 Hvad fodring af dyr er

Ved fodring af dyr forstås, at foder indføres i et dyrs fordøjelseskanal gennem munden. Formålet med fodring er at opfylde dyrs næringsbehov og/eller at opretholde sunde dyrs produktivitet.

Fodring af dyr omfatter derfor fodring ved dyrehold, f.eks. svin på landbrug og fisk i dambrug, men også udspredding af foder til f.eks. fasaner og rådyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra b](#)

Se mere i afsnit:

[17.1 Betegnelser for dyr](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

5. Fodertilsætningsstoffer - register over godkendte tilsætningsstoffer og brugsbetingelser

Fodertilsætningsstoffer er et bredt begreb og rummer alt andet foder end fodermidler. F.eks. ensileringsmidler, antioxidanter, vitaminer, mikromineraler (sporstoffer) og tarmflorastabilisatorer.

Grundlæggende består foder af fodermidler og fodertilsætningsstoffer, nogle gange i blanding. Det samme stof kan ikke både være et fodertilsætningsstof og et fodermiddel.

Fodertilsætningsstoffer må kun markedsføres, forarbejdes og anvendes, hvis de er godkendt i EU.

5.1 Hvad et fodertilsætningsstof er

Foder består af fodertilsætningsstoffer og fodermidler. Forskellen mellem fodermidler og fodertilsætningsstoffer er, at fodermidler er karakteriserede ved, at de opfylder dyrs ernæringsbehov og tilfører energi og kostfibre. Modsat sættes fodertilsætningsstoffer til foder for at opfylde et eller flere af nedenstående positive egenskaber, enten med en effekt på foderet eller på de dyr, der æder foderet. Fodertilsætningsstoffer er stoffer, der anvendes i foder med henblik på at forbedre kvaliteten af foder, forbedre kvaliteten af fødevarer af animalsk oprindelse eller til at forbedre dyrs ydeevne og generelle sundhed, f.eks. ved at tilvejebringe forbedret fordøjelighed af fodermidlerne.

Et fodertilsætningsstof skal mindst have én af følgende positive egenskaber:

- påvirke foderstoffers egenskaber positivt
- påvirke animalske produkters egenskaber positivt
- påvirke farven hos akvariefisk og stuefugle positivt
- opfylde dyrs ernæringsbehov (for vitaminer, mikromineraler og aminosyrer)
- påvirke den animalske produktions miljøvirkninger positivt
- påvirke animalsk produktion, ydelse og velfærd positivt, især ved at påvirke dyrs tarmflora eller fordøjeligheden af foderstoffer, eller
- have coccidiostatisk eller histomonostatisk virkning

Et fodertilsætningsstof må ikke:

- have skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet
- præsenteres på en sådan måde, at brugeren kan vildledes
- skade forbrugeren ved at ændre animalske produkters særlige kendetegn eller kunne vildlede forbrugeren med hensyn til animalske produkters særlige kendetegn.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 5, stk. 2 og stk. 3](#)
[EU-Kommissionens sondringshenstilling, bilag, afsnit 1.2.1](#)

Se mere i afsnit:

[12. Fodermidler](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

5.2 Lovgivning om fodertilsætningsstoffer

Godkendelse, anvendelse og mærkning af fodertilsætningsstoffer er overordnet reguleret via fodertilsætningsstofforordningen. Desuden er der supplerende regler for anvendelse i visse afsnit af foderbekendtgørelsen og markedsføringsforordningen.

Fodertilsætningsstofforordningen gennemføres via en lang række forordninger, hvor de enkelte fodertilsætningsstoffer godkendes, afvises, suspenderes, tilbagetrækkes m.m. Den samlede liste over godkendte fodertilsætningsstoffer, findes i EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer. I dette register findes der også links til de enkelte godkendelsesforordninger m.m.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen](#)

[Foderbekendtgørelsen, kapitel 2 og bilag 1](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 8, artikel 15, litra f\), bilag VI og bilag VII](#)

5.3 Kategorier af fodertilsætningsstoffer

Fodertilsætningsstofferne inddeles i forskellige kategorier afhængig af deres funktioner og egenskaber. Der er følgende fem kategorier af fodertilsætningsstoffer:

- 1) *Teknologiske tilsætningsstoffer*: Stoffer, der tilsættes foder for at påvirke foderets egenskaber; det kan f.eks. være foderets surhedsgrad, holdbarhed, konsistens o.l.
- 2) *Sensoriske tilsætningsstoffer*: Stoffer, der, når de tilsættes foder, forbedrer eller ændrer foderets farve eller smag eller animalske fødevarers udseende.
- 3) *Tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber*: Stoffer som tilfører dyret nødvendige næringsstoffer så som vitaminer, mineraler og aminosyrer.
- 4) *Zootekniske tilsætningsstoffer*: Stoffer, der anvendes for at forbedre sunde dyrs ydelse, eller som anvendes til gavn for miljøet.
- 5) *Coccidiostatika og histomonostatika*: Stoffer, der er beregnet til at dræbe eller hæmme protozoer, f.eks. coccidia-prasitter, som hovedsagligt forekommer i fjerkræ.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 6, stk. 1](#)

5.4 Fodertilsætningsstoffer - funktionelle grupper

De fire første kategorier af fodertilsætningsstoffer er underopdelt i en række undergrupper, som kaldes ”funktionelle grupper”. En fuldstændig oversigt over disse findes i fodertilsætningsstofforordningens bilag I. Den femte kategori ”coccidiostatika og histomonostatika” er ikke opdelt i flere funktionelle grupper.

Navnet på nogle af de funktionelle grupperes navne er ret lange. F.eks. er den funktionelle gruppe 1m navngivet: ”Stoffer, der nedsætter mykotoksinkontamineringen af foder”. I markedsføringsforordningen, bilag VI, findes der en liste med forkortede navne for de funktionelle grupper, som har lange navne.

Navnet på den funktionelle gruppe 1m kan forkortes til ”mykotoksinreducerende stoffer”. Et andet eksempel er den funktionelle gruppe 3a, der er navngivet: ”Vitaminer, provitaminer og kemisk vel-definerede stoffer med tilsvarende virkning”, som kan forkortes til ”Vitaminer”.

Hver funktionel gruppe angiver et bestemt formål med tilsætningsstoffet. F.eks. er gruppe 1a navngivet ”konserveringsmidler”. Denne gruppe indeholder alle stoffer, der er godkendt til konservering af foder. Det fremgår af den enkelte fodertilsætningsstofgodkendelse, hvilken funktionel gruppe tilsætningsstoffet er godkendt i.

Det samme stof kan godt være godkendt til forskellige formål, dvs. være godkendt i flere funktionelle grupper af fodertilsætningsstoffer. Den maksimale mængde af stoffet, der må være i foderet og de dyrearter stoffet er godkendt til, er ofte ens, uanset hvilken funktionel gruppe stoffet er godkendt i, men kan dog være forskelligt. Hvis koncentration, dyrearter og brugsbetingelser er de samme, vil tilsætningsstoffet typisk få tildelt samme identifikationsnummer i EU-Kommissionens register, selvom det er godkendt i forskellige funktionelle grupper.

På samme måde kan det samme stof være godkendt som et fodertilsætningsstof til ét formål og som et veterinært lægemiddel til andre formål. Et eksempel er vitaminer. De kan være tilsætningsstoffer, når det daglige ernæringsbehov skal dækkes, mens de er lægemidler, når de bruges til at afhjælpe en signifikant mangel.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag 1](#)

[Markedsføringsforordningen, bilag VI, kapitel 1, litra 3](#)

Se mere i afsnit:

[5.3 Kategorier af fodertilsætningsstoffer](#)

[5.7 EU-kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer](#)

[15.5 Grænsen mellem et fodermiddel, et fodertilsætningsstof og et veterinært lægemiddel](#)

[17.5 Et veterinært lægemiddel og/eller et foderstof](#)

5.5 Hvilke fodertilsætningsstoffer må markedsføres og bruges?

Et fodertilsætningsstof skal være godkendt i EU, førend det kan anvendes i foder.

Tilsætningsstoffer til foder er positivtlistereguleret. Det betyder, at stofferne kun må markedsføres og bruges i foder, hvis de er godkendt og opført i EU’s register over godkendte fodertilsætningsstoffer. Stoffer som ikke er godkendt og opført i EU’s register, er derfor ulovlige at markedsføre, forarbejde og anvende.

Der stilles store krav til de fodertilsætningsstoffer, der godkendes, både med hensyn til sikkerhed overfor mennesker, dyr og miljø og til, at de har en dokumenteret effekt. Der stilles desuden særlige krav til godkendelse af, og kvalitetsstyring for virksomheder, der producerer eller forhandler fodertilsætningsstoffer.

Et tilsætningsstof, en aroma eller et kosttilskud, der er godkendt til fødevarer, må kun anvendes til foder, hvis det samtidig er godkendt som fodertilsætningsstof. Selvom et godkendt fødevarer-tilsætningsstof og et godkendt fodertilsætningsstof umiddelbart kan se ud til at være identiske, kan det

være svært, at gennemskue og dokumentere, at stofferne også er fuldt ud identiske, uden at kende produktionen af stofferne i detaljer, herunder produktionsmetode, mikroorganismens stamme, oplysning om renhed og lignende. Som udgangspunkt kan fødevarer ingredienser som tilsætningsstoffer, aromaer o.l. derfor ikke umiddelbart anvendes som foder.

Hvis man ønsker at anvende en fødevarer ingrediens som fodertilsætningsstof kan dette derfor kun lade sig gøre, hvis stoffet er omklassificeret af en professionel fodertilsætningsstofvirksomhed, dvs. typisk en virksomhed med godkendelse til at producere fodertilsætningsstoffer. For i denne proces ikke at overse eventuelle forskelle på et fødevarertilsætningsstof og et lignende godkendt fodertilsætningsstof, er det en god ide at kontakte den fødevarer virksomhed, som fremstiller fødevarertilsætningsstoffet, og spørge om de vil dele skriftlig dokumentation for produktet, så det kan dokumenteres, at stoffet er identisk og er fremstillet på samme måde, som det godkendte fodertilsætningsstof. Man kan i så fald eventuelt spørge producenten, om de vil markedsføre stoffet som fodertilsætningsstof.

Fodertilsætningsstoffer må kun bruges til de dyrearter og -kategorier de er godkendt til, og på den måde, der fremgår af godkendelsesforordningen for det enkelte stof og de generelle anvendelsesbetingelser. Anvendelsesbetingelserne fremgår typisk i bilaget i godkendelsesforordningen.

Det samme stof kan ikke både være et fodertilsætningsstof og et fodermiddel. Man skal dog være opmærksom på at der indimellem er stoffer, som er godkendt som henholdsvis fodermiddel og fodertilsætningsstof med næsten sammen navn, og næsten samme sammensætning. Et eksempel er lecitin. Det er dog ikke det samme stof. Der er små forskelle i hvad det er for et produkt, hvor standardiseret det er og hvad formålet er med stoffet. Man skal derfor være særligt opmærksom, når det skal vurderes, om et stof er et fodertilsætningsstof eller et fodermiddel.

Fodertilsætningsstoffer godkendes oftest enkeltvis. Hvis man blander godkendte fodertilsætningsstoffer, får man en forblanding. Forblandinger af allerede godkendte fodertilsætningsstoffer, kræver ikke en yderligere godkendelse.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 3, stk. 1, litra a\) og b\), og stk. 4](#)

Se mere i afsnit:

[5.7 EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer](#)

[5.11 Hvordan må godkendte fodertilsætningsstoffer bruges?](#)

5.6 Markedsføring af ikke-godkendte tilsætningsstoffer til tredjelande

Ifølge artikel 25 i Foderhygiejneforordningen og artikel 12 i Fødevarerforordningen skal foder, herunder fodertilsætningsstoffer til eksport, overholde de relevante krav i foderlovgivningen, herunder kravene i disse to forordninger. Det vil sige, at fodertilsætningsstoffer, der ikke er godkendt i EU, som udgangspunkt heller ikke kan eksporteres til et tredjeland. Dette krav kan dog fraviges ifølge artikel 12 i Fødevarerforordningen, som angiver, at ikke-godkendt foder kan eksporteres fra EU med henblik på markedsføring i et tredjeland, hvis:

- fodertilsætningsstoffet ikke er farligt, og
- de kompetente myndigheder i bestemmelseslandet udtrykkeligt har godkendt import af fodertilsætningsstoffet efter at være blevet fuldt informeret om de årsager og omstændigheder, der gør, at det pågældende stof ikke er godkendt i EU, eller
- såfremt stoffet er tilladt ifølge de love, forskrifter, standarder, den praksis eller de øvrige retlige og administrative procedurer, der måtte være gældende i importlandet.

En EU-virksomhed kan således producere og eksportere ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer til et tredjeland, såfremt dette er udtrykkeligt godkendt af de kompetente myndigheder i bestemmelseslandet.

Ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer må ifølge fodertilsætningsforordningen, artikel 3, litra a), ikke markedsføres, forarbejdes eller anvendes inden for EU. Dette betyder, at ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer, som udgangspunkt, skal eksporteres direkte ud af EU fra den registrerede eller godkendte fodervirksomhed, der har produceret fodertilsætningsstoffet.

Hvis et ikke-godkendt fodertilsætningsstof imidlertid overdrages mellem virksomheder inden for EU med henblik på eksport til et tredjeland, er det derfor afgørende at afklare, hvorvidt de aktiviteter, der foretages inden for EU, betragtes som markedsføring, forarbejdning eller anvendelse i henhold til reglerne i fodertilsætningsforordningen. Med anvendelse menes, at tilsætningsstoffet indarbejdes i et foder, som markedsføres i EU.

Markedsføring er i fødevarerforordningen, artikel 3, stk. 1, nr. 8, defineret som besiddelse af foder med henblik på salg, herunder udbydelse til salg eller anden overførsel, som finder sted mod eller uden vederlag, herunder selve salget og distributionen og selve den overførsel, der sker på andre måder. Markedsføring omfatter enhver overdragelse af ejerskab, der finder sted inden for EU. Dette omfatter også markedsføring, der finder sted i en medlemsstat, selv om der ikke er overførsel til en anden medlemsstat.

Forarbejdning som er omhandlet i artikel 3, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1831/2003 skal i streng forstand forstås som "behandling med henblik på markedsføring i EU". Derfor skal forarbejdning af ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer til eksport ikke betragtes som en handling, der falder ind under forordning (EF) nr. 1831/2003.

Anvendelse refererer til fodring af dyr inden for EU, eller til anvendelse med henblik på markedsføring i EU.

Eksempel på markedsføring

En registreret eller godkendt fodervirksomhed (virksomhed A), som producerer og sælger et ikke-godkendt tilsætningsstof til en anden virksomhed (virksomhed B) inden for EU, vil det blive betragtet som markedsføring inden for EU, idet virksomhed B i denne situation overtager ejendomsretten over fodertilsætningsstoffet.

Overdragelsen vil i denne situation ikke være i overensstemmelse med lovgivningen.

Eksempel på en overdragelse, der ikke anses som markedsføring inden for EU

Overdrager en registreret eller godkendt fodervirksomhed inden for EU et ikke-godkendt fodertilsætningsstof til en anden virksomhed inden for EU udelukkende med henblik på, at denne virksomhed oplagrer eller transporterer produktet i forbindelse med fodervirksomhedens salg til et tredjeland, er der ikke tale om markedsføring mellem fodervirksomheden og oplagings- eller transportvirksomheden. Fodervirksomheden vil i dette tilfælde fortsat have ejendomsretten over produktet, uanset at det er oplagings- eller transportvirksomheden, der fysisk er i besiddelse af produktet.

Overdragelsen vil i denne situation være i overensstemmelse med lovgivningen, idet produktet ikke anses for markedsført inden for EU.

Eksempel på overdragelse, der ikke anses som markedsføring inden for EU

Overdrager en registreret eller godkendt fodervirksomhed (virksomhed A) et ikke-godkendt fodertilsætningsstof til en anden virksomhed (virksomhed B) inden for EU, med henblik på, at få fodertilsætningsstoffet pakket og mærket inden virksomhed A's salg af stoffet til et tredjeland, vil virksomhed A fortsat have ejendomsretten over produktet. Der er således ikke tale om markedsføring. Virksomhed B, der mod betaling pakker eller mærker produktet, vil fysisk være i besiddelse af produktet, men har ikke ejendomsretten over produktet.

Overdragelsen vil også i denne situation være i overensstemmelse med lovgivningen, idet produktet ikke anses for markedsført inden for EU.

Som nævnt ovenfor må ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer ikke markedsføres, forarbejdes og anvendes inden for EU. Når en producent fremstiller ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer, skal reglerne om foderhygiejne og bestemmelser for eksport være overholdt.

Eksempel på situation, der ikke anses som markedsføring, forarbejdning eller anvendelse indenfor EU

Følgende betragtes ikke som "markedsføring" i henhold til fodertilsætningsforordningen: En registreret eller godkendt fodervirksomhed (virksomhed A), som overdrager et ikke-godkendt fodertilsætningsstof til en anden fodervirksomhed (virksomhed B) med henblik på, at virksomhed B - som lønarbejde - foretager en blanding af det ikke-godkendte fodertilsætningsstof. Dette fordi virksomhed B ikke på noget tidspunkt har ejendomsretten over det ikke-godkendte fodertilsætningsstof, og virksomhed A eksporterer det færdige produkt direkte ud af EU.

Ovenstående eksempel betragtes heller ikke som "forarbejdning" i henhold til fodertilsætningsforordningen: Virksomhed B er udelukkende i fysisk besiddelse af det ikke-godkendte fodertilsætningsstoffet med den hensigt at fremstille foderstoffet – som lønarbejde - på vegne af virksomhed A, som eksporterer produktet direkte ud af EU. Da forarbejdning i artikel 3 i fodertilsætningsforordningen skal forstås som "behandling med henblik på markedsføring i EU", er der altså ikke tale om forarbejdning i tilfælde, hvor produktet eksporteres direkte ud af EU.

På samme vis vil det ikke blive betragtet som "anvendelse" i henhold til fodertilsætningsforordningen, hvis en virksomhed i EU blander et ikke-godkendt fodertilsætningsstof (f.eks. ethoxyquin) i et fodermiddel eller i en foderblanding, der eksporteres direkte ud af EU.

Da ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer (f.eks. ethoxyquin) ikke må markedsføres i EU, skal en virksomhed, der vil blande det i et fodermiddel eller en foderblanding, derfor selv fremstille ethoxyquin, eller selv importere ethoxyquin, i alle tilfælde med henblik på direkte eksport af foderet ud af EU.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 25](#)

[Fødevarerforordningen, artikel 3, stk. 1, nr. 8, og artikel 12](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 3](#)

Se mere i afsnit:

[51.1 Krav til foder, som skal eksporteres](#)

5.7 EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer

Fodertilsætningsstoffer godkendes ved en forordning og alle tilsætningsstoffer, der er godkendt til brug i foder i EU, er samlet i et [EU-register](#). EU-registeret er opdelt i et Annex I og et Annex II.

Registeret er kun lavet for overblikkets skyld, og erstatter ikke EU-Kommissionens godkendelsesforordninger for de enkelte fodertilsætningsstoffer. Det er naturligvis meningen, at der ikke skal være forskel på registeret og godkendelserne, men hvis der er fejl i registeret, er det godkendelserne der gælder. Registeret er ikke retligt bindende. Man kan derfor ikke støtte ret på registret, men kun på de enkelte godkendelsesforordninger.

Det kan ske, at EU-registerets links til godkendelsesforordninger ikke virker. Hvis links i registeret ikke virker, vil man kunne finde de pågældende regelsæt i [Eur-Lex](#) (database over EU-lovgivningen) via de forordningsnumre, der oplyses i registeret.

Vær opmærksom på at der kan være kommet ændringer til den oprindelige godkendelse. Hvis der er ændringer ses link til ændringsforordningerne også i registeret, lige under linket til den oprindelige godkendelse. Hvis der har været ændringer til en godkendelsesforordning, anbefales det, at man søger efter den konsoliderede udgave af forordningen i [Eur-Lex](#). Den konsoliderede udgave viser den oprindelige forordning, rettet til med alle de efterfølgende ændringer og berigtigelser, der har været til forordningen.

Både fodertilsætningsstoffer godkendt efter det gamle fodertilsætningsstofdirektiv og den nye fodertilsætningsstofforordning er samlet i EU's register over fodertilsætningsstoffer.

5.8 Annex I i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer

First part: Annex I er en liste over nuværende godkendte fodertilsætningsstoffer. I indledningen til Annex I ses desuden de nyeste ændringer og berigtigelser til registeret.

I Annex I, listen over godkendte fodertilsætningsstoffer, står enkelte stoffer med en rød streg omkring. Det er en OBS til erhvervet/indehaveren om, at der snarest skal søges om forlængelse af godkendelsen, hvis erhvervet/indehaver ønsker forlængelse. Hvis der ikke søges om forlængelse af godkendelsen indenfor de 10-årige periode og ansøger ikke trækker ansøgningen tilbage inden for

godkendelsesperioden, ophører godkendelsen blot når den er udløbet, dvs. den 10-årige udløbsdato og produktet fjernes fra registeret natten over.

Hvis ansøger ikke søger om forlængelse af den godkendelse, eller trækker en ansøgning tilbage, så vil tilsætningsstofferne blive fjernet fra registeret fra den ene dag til den anden, efter at den 10-årige godkendelsesperiode udløber.

Enkelte stoffer er markeret med gråt, hvilket betyder, at de kun kan bruges i en overgangsperiode. Det kan være fordi stoffet er suspenderet eller fordi godkendelsen (stoffet, nummeret eller andet) er ændret siden den tidligere godkendelse. Så længe overgangsperioden ikke er udløbet, vil tilsætningsstoffet fortsat stå i Annex I med en grå markering. Når overgangsperioden udløber fjernes stoffet fra dag til dag fra EU-registeret over fodertilsætningsstoffer. Når overgangsperioden udløber kan tilsætningsstoffet ikke længere anvendes i foder.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

5.9 Annex II i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer

Second part: Annex II består af fodertilsætningsstoffer, for hvilke der – efter ikrafttrædelsen af forordning 1831/2003 - ikke er indsendt en ansøgning om regodkendelse, og som derfor vil forsvinde fra registeret inden for nær fremtid.

Alle stoffer i Annex II vil på et tidspunkt blive fjernet fra registeret med en tilbagetrækningsforordning. Først når disse tilsætningsstoffer er trukket tilbage med en tilbagetrækningsforordning, er det ulovligt at anvende dem. Hovedparten af stofferne i Annex II er allerede trukket tilbage med en tilbagetrækningsforordning. De resterende stoffer trækkes tilbage inden for en kortere periode. Hvis man har søgt og fundet et stof i registerets Annex II, så ved man, at tilsætningsstoffet ikke kan forventes at være lovligt i særlig lang tid, og altså snart vil blive ulovligt at anvende.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

Se mere i afsnit:

[7.1 Tilbagetrækning eller suspension af fodertilsætningsstoffer](#)

5.10 Appendix 3e i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer

Udover Annex I og II, indeholder registeret også et Appendix 3e, som er en liste over de ændringer, der har været i registret gennem tiden. Appendix 3e kan findes efter Annex I og Annex II i registret.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

5.11 Hvordan må godkendte fodertilsætningsstoffer bruges?

Anvendelsesbetingelserne fremgår normalt af bilag I i godkendelsesforordningen.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

For fodertilsætningsstoffer godkendt efter de gamle regler (direktiv 70/524/EØF), som endnu ikke er regodkendt, og som derfor stadig må bruges, vil reglerne om, hvordan de må anvendes fremgå af foderbekendtgørelsen, evt. suppleret med fodertilsætningsstofforordningens generelle betingelser for anvendelse.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag IV](#)

[Foderbekendtgørelsen, kapitel 2 og bilag 1](#)

5.12 Generelle betingelser for brug af fodertilsætningsstoffer

Fodertilsætningsstofforordningen indeholder i bilag IV alle de generelle betingelser for anvendelse af fodertilsætningsstoffer, der er godkendt efter fodertilsætningsstofforordningen. Bl.a. gælder at fodertilsætningsstoffer kun må blandes i forblandinger og foderstoffer, hvis der sikres fysisk-kemisk og biologisk forenelighed mellem blandingens bestanddele. Det kan f.eks. være forenelighed mellem tilsætningsstoffer bestående af mikroorganisme og tilsætningsstoffer i gruppen af coccidiostatika.

Hvis der er fastsat en maksimalt indhold for et fodertilsætningsstof i forordningen, f.eks. for jern, jod eller selen, og der sættes tilsætningsstof til foderet, så må det samlede indhold af det tilsatte tilsætningsstof, i kombination med naturligt forekommende stof fra fodermidler, ikke overstige det maksimale indhold, der er fastsat i forordningen, hvor stoffet er godkendt.

Hvis der er fastsat en maksimalt indhold af et fodertilsætningsstof, f.eks. jern, i godkendelsesforordningen, gælder denne grænse for jern kun, hvis der er tilsat jern i form af et tilsætningsstof til foderet. Dvs. grænsen gælder ikke, hvis hele indholdet af jern i foderet, stammer fra naturligt jern i fodermidlerne.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag IV, pkt. 1 og pkt. 2](#)

5.13 Særlige betingelser for fodertilsætningsstoffer godkendt efter de tidligere regler

Det kan være svært at finde ud af, hvilket regelsæt et fodertilsætningsstof er godkendt efter. For langt de fleste stoffer gælder dog, at hvis der i registerets kolonne "Expiry date of authorisation(s)" står teksten "Following the provisions of Art 10 § 2 of Reg. (EC) No 1831/2003....", er de godkendt efter de gamle regler (f.eks. direktiv 70/524/EØF). Hvis et fodertilsætningsstof er godkendt før tilsætningsstofforordningens ikrafttrædelsesdato den 7. november 2003, så er det godkendt efter de gamle regler.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

Nogle fodertilsætningsstoffer er linket til "OJ C 50, 25.2.2004, p. 1". OJ eller "Official Journal" er EU's avis for offentliggørelse af EU-lovgivning.

Hvis der er linket direkte til "OJ..." fra før 2003 er der tale om stoffer, hvor godkendelsen er så gammel, at der ikke findes en godkendelsesforordning på elektronisk form. Det gælder f.eks. geleeringsmidlet guar gummi, ID-nummer E 412. Linket i EU-Kommissionens register fører derfor tilba-

ge til den sidste, samlede liste over godkendte fodertilsætningsstoffer, som EU-Kommissionen offentliggjorde i 2004. Der må man så søge efter stoffet igen i listen for at finde eventuelle godkendelsesbetingelser.

For en række af de tilsætningsstoffer, som er godkendt efter de gamle regler, er der ingen godkendelsesbetingelser fastsat; alternativt er godkendelsesbetingelserne ikke lige så detaljerede som for fodertilsætningsstoffer, der er godkendt efter de nye regler.

Fodertilsætningsstoffer såsom aromastoffer, som tidligere har haft en "gruppegodkendelse", og som endnu ikke er blevet regodkendt, er også linket til oversigten over godkendte fodertilsætningsstoffer fra 2004. For aromaer finder man dog ikke stoffet selv: For aromastoffer og appetitvækkere finder man alene to grupper i oversigten fra 2004, nemlig "Alle naturligt forekommende produkter og de til disse svarende syntetiske stoffer" og "kunstige stoffer". Der er ikke fastlagt anvendelsesbegrænsninger for de aromastoffer, som endnu ikke er regodkendt.

Se mere i afsnit:

6.6 Særligt om aromastoffer

5.14 Procedure for godkendelse af fodertilsætningsstoffer

Fodertilsætningsstoffer må ikke markedsføres, medmindre der er givet tilladelse efter en videnskabelig evaluering, der viser, at stoffet ikke har nogen skadelige virkninger på menneskers og dyrs sundhed og på miljøet.

Forordning 429/2008 fastsætter detaljerede regler for hvordan man udarbejder og indgiver en ansøgning om godkendelse af et fodertilsætningsstof, og hvordan man får vurderet og godkendt fodertilsætningsstoffet. Forordning 429/2008 er juridisk bindende og stiller krav om, at dossieret indeholder de 5 følgende hovedsektioner:

- I. Resumé (2 stk.: Ét videnskabeligt og ét til offentliggørelse)
- II. Identitet
- III. Sikkerhed (dokumenteres for mennesker, dyr, arbejdsmiljø og miljø)
- IV. Effektivitet
- V. Overvågning efter markedsføring (for visse typer fodertilsætningsstoffer)

Til støtte for ansøger har den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) udarbejdet en række detaljerede tekniske guidance-dokumenter, som supplerer forordning 429/2008. Guidance-dokumenterne findes alene på engelsk og skal følges selvom de ikke har karakter af juridisk bindende retsakter. EFSAs guidance-dokumenter uddyber hvilke undersøgelser der skal være gennemført, for at dokumentere fodertilsætningsstoffets identitet, sikkerhed og effektivitet m.m. Dokumenterne findes på EFSAs hjemmeside:

[EFSAs guidance-dokumenter](#)

For at få et fodertilsætningsstof opført i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer, er der 4 trin, her nævnt i kronologisk rækkefølge:

1. Meddelelse om forsøg og undersøgelser

2. Indsendelse og validering af ansøgning
3. Evaluering af ansøgning (EFSA med bidrag fra EURL)
4. Godkendelse af fodertilsætningsstoffet (EU-Kommissionen)

1. Meddelelse om forsøg og undersøgelser: Inden ansøger indsender ansøgning til EU-Kommissionen skal der ofte laves fodringsforsøg med fodertilsætningsstoffet. Dette for at dokumentere sikkerhed og effektivitet.

I forordning 429/2008, Bilag II, Afsnit 4.5 (Effektivitetskrav til kategorier og funktionelle grupper af tilsætningsstoffer) angives hvilke målepunkter - i forordningen kaldet "endpoints" - der skal anvendes til at dokumentere de forskellige funktionelle grupper af fodertilsætningsstoffers effektivitet.

For flere af de funktionelle grupper i kategorien "zootekniske tilsætningsstoffer" gælder, at stoffer alene kan godkendes i gruppen, hvis effektivitetsforsøgene i ansøgningen viser, at stofferne er i stand til at forbedre dyrenes ydelse. Dette krav fremgår af forordning 429/2008 og gælder de funktionelle grupper "fordøjelighedsfremmende stoffer" og "tarmflorastabilisatorer". Ansøger skal altså i effektivitetsforsøgene vise signifikant forbedret effektivitet ved at måle på dyrenes ydelse som endpoint f.eks. dyrenes vækst i gram per foderenhed.

For andre zootekniske tilsætningsstoffer, nemlig de funktionelle grupper "stoffer, der har en gavnlig indvirkning på miljøet", "andre zootekniske tilsætningsstoffer" og "stoffer, der stabiliserer den fysiologiske tilstand" er der ikke fastsat endpoints. Det er således op til ansøger selv at definere hvilke parametre, de vil måle, for at kunne dokumentere, at fodertilsætningsstoffet er effektivt.

For flere andre funktionelle grupper af fodertilsætningsstoffer er der også fastsat endpoints i forordning 429/2008. Det gælder f.eks. hovedparten af de teknologiske fodertilsætningsstoffer, dvs. stoffer, som har en indvirkning på foderet.

For ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer skal ansøger søge Fødevarestyrelsen om tilladelse til at udføre fodringsforsøg med fodertilsætningsstoffet. Inden ansøger søger Fødevarestyrelsen om tilladelse, skal ansøger have besluttet hvilken funktionel gruppe / hvilke funktionelle grupper tilsætningsstoffet ønskes godkendt i. Den funktionelle gruppe har betydning for hvilke forsøg og undersøgelser, der skal dokumentere effektivitet, og hvilke anprisninger der kan angives på mærkningsseddel og markedsføringsmateriale, når stoffet er godkendt.

Der har i de seneste år været fokus på innovative produkter, herunder innovative fodertilsætningsstoffer. Nogle af de funktionelle grupper, som giver mulighed for godkendelse af innovative fodertilsætningsstoffer, er nogle af de funktionelle grupper, hvor der ikke på forhånd er defineret endpoints. Dette er f.eks. tilfældet for grupperne 1o "andre teknologiske tilsætningsstoffer", 4c "stoffer, der har en gavnlig indvirkning på miljøet", 4d "andre zootekniske tilsætningsstoffer" og 4e "stoffer, der stabiliserer den fysiologiske tilstand"

- Indsendelse og validering af ansøgning: Ansøgningen skal indsendes til EU-Kommissionen. Samtidig skal dossieret indsendes til EFSA. Ansøgning og dossier skal indgives i IT-systemet FSCAP. Det er dog afgørende at ansøgers underretter EFSA om deres planer om hvilke forsøg de vil udføre, inden ansøger går i gang med at udføre forsøgene, som skal indgå i dossieret. Det er ligeledes afgørende, at de forsøg, som ansøger faktisk udfører, og indsender som en del af dossieret, er i overensstemmelse med den forsøgsplan, som ansøger forinden har underrettet EFSA om. En ansøgning og dossier anses som udgangspunkt for at være ikke-gyldig, hvis det f.eks. understøttes af undersøgelser, der ikke tidligere er blevet meddelt til EFSA. Underretningen skal bl.a. indeholde information om undersøgelsesernes titel, omfang af enhver undersøgelse/ethvert forsøg til støtte for ansøgningen, angivelse af anvendt laboratorium eller testfacilitet, samt start- og slutdatoer. Disse regler fremgår af Åbenheds- og bæredygtighedsforordningen.

Dossieret skal indeholde de 5 hovedsektioner, som er nævnt ovenfor, inklusiv beskrivelse og resultater af de forsøg og undersøgelser, som ligger til grund for ansøgningen. EFSA vil umiddelbart efter at de har modtaget dossieret, kontrollere at alle krævede dele af dossieret er modtaget. Denne validering vil som udgangspunkt være afsluttet inden for 14 dage, efter at dossieret er indsendt.

Samtidig med at ansøger indsender ansøgningen til EU-Kommissionen, skal ansøger indsende 3 referenceprøver til EUs Reference Laboratorium (EURL) i den form, hvori ansøger agter at markedsføre fodertilsætningsstoffet. Dette krav fremgår af forordning 378/2005.

Prøverne skal være ledsaget af en skriftlig erklæring om, at det krævede gebyr til EURL er betalt. Ansøger har pligt til sikre, at EURL i hele godkendelsesperioden har gyldige referenceprøver liggende.

2. Evaluering af ansøgning: EFSA er ansvarlige for risikovurdering af fodertilsætningsstoffet. Efter EFSA har modtaget og valideret ansøgningen, sammensætter EFSA et foderansøgningspanel (FEEDAP-panel) som har 6 måneder til at evaluere informationerne i det indsendte dossier og udarbejde en konkluderende rapport (EFSA udtalelse). Hvis EFSA har behov for at anmode ansøger om supplerende informationer, for at være i stand til at konkludere, vil der blive indført et såkaldt Clock Stop på f.eks. 3 måneder. I denne periode kan ansøger levere de manglende data. De 3 måneder lægges til de 6 måneder og EFSAs udtalelse skal i så fald foreligge efter 9 måneder.

EURL skal inden for 3 måneder levere en evalueringsrapport til EFSA, hvor de tager stilling til den angivne analysemetodes kvalitet. På baggrund af kommentarer fra medlemslandene, EURLs rapport og EFSAs egen vurdering, udarbejder EFSA en skriftlig udtalelse om fodertilsætningsstoffet. Denne opinion offentliggøres og findes på internettet, efter den er accepteret.

3. Godkendelse af fodertilsætningsstoffet: EU-Kommissionen er ansvarlig for dette sidste trin, som udgør risikohåndteringen. For nygodkendelser skal EU-Kommissionen som udgangspunkt indenfor 3 måneder fremlægge et udkast til afvisning eller godkendelse af fodertilsætningsstoffet over for medlemslandene. For allerede godkendte fodertilsætningsstoffer kan EU-Kommissionen fremlægge forslag til forlængelse, ændring, suspension eller tilbagetrækning af godkendelsen. Efter at medlemslandene har haft mulighed for at give bemærkninger til forslaget, vil forslaget blive sat til afstemning blandt medlemslandene. Den endelige lovgivning vil blive offentliggjort efter oversættelse til alle sprog i EU.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen](#)

[EURLs vejledning om fodertilsætningsstoffer](#)

[Gennemførelsesbestemmelser om godkendelse af tilsætningsstoffer](#)

[Forordning om EF-referencelaboratoriets forpligtelser og opgaver, artikel 1](#)

[Forordning om åbenhed og bæredygtighed, særligt artikel 32b og 32c](#)

Se mere:

[8.6 Tilladelse til forsøg med ikke EU-godkendte fodertilsætningsstoffer](#)

6. Fodertilsætningsstoffer - særlige tilsætningsstoffer i foder

I dette afsnit beskrives nogle af de grupper af tilsætningsstoffer, hvor der er særlige forhold, som gør sig gældende.

6.1 Tilsætningsstoffer kaldet præparater

Præparater er ikke definerede i lovgivningen. Dog kan det udledes af fodertilsætningsstofforordningen, bilag IV, at et præparat er et tilsætningsstof i form af et aktivt stof, blandet med et teknologisk tilsætningsstof, eller et andet stof, som alene har en virkning på præparatets aktive stof.

De teknologiske fodertilsætningsstoffer kan f.eks. være tilsat for at stabilisere eller standardisere præparatet. Herved letter man f.eks. aktivstoffets håndtering eller dets iblanding i foder, eller sikrer at det ikke oxideres så let. Et eksempel på et præparat er vitamin A, som blandet med en antioxidant, bliver et vitamin i præparatform.

Andre stoffer, som kan tilsættes i stedet for et teknologisk tilsætningsstof, er bærestoffer, som f.eks. påvirker det aktive stofs homogenitet eller reducerer risikoen for, at præparatet støver ved håndtering af det. Et eksempel kan være tilsætning af vegetabilsk olie eller majsmel til vitamin E.

For fodertilsætningsstoffer, der er godkendt som præparater, er det blandingen som sådan, der er godkendt. Man kan altså ikke bruge det aktive stof alene, medmindre det i sig selv er godkendt som fodertilsætningsstof.

Hvis et fodertilsætningsstof er godkendt som et præparat, fremgår det enten af tilsætningsstoffets navn i godkendelsesforordningens bilag eller af bilagets kolonne 4, navngivet ”Kemisk betegnelse, beskrivelse og analysemetoder”. Hvis et tilsætningsstof navngives med eller karakteriseres med ordet præparat, vil det altid være et præparat, når det markedsføres. F.eks. er mange fordøjelsesfremmere og tarmflorastabilisatorer godkendt som præparater i form af blandinger af enzymer tilsat et bærestof.

Der er kun tale om et præparat, hvis det fremgår af godkendelsen, at det er et præparat, f.eks. af kolonne 4 i bilaget i godkendelsesforordningen. Et tilsætningsstof kan dog også markedsføres som et præparat hvis det i den næst sidste kolonne, ”Andre bestemmelser”, fremgår at: ”Stoffet kan markedsføres og anvendes som et tilsætningsstof, der består af et præparat”

Nogle af præparaterne er i beskyttet form/indkapslet, og til denne brug kan der for eksempel anvendes et teknologisk fodertilsætningsstof. Et andet eksempel på et præparat kunne være et aromastof tilsat et teknologisk tilsætningsstof for at konservere aromaen.

Det teknologiske tilsætningsstof, der er sat til præparatet er oftest ikke nævnt i godkendelsesforordningens beskrivelse af sammensætningen af præparatet. Uanset om det er nævnt, må man alene anvende teknologiske tilsætningsstoffer, som er godkendt, og derfor kan findes i EU-kommissionens register over godkendte tilsætningsstoffer.

Følgende krav fra fodertilsætningsstofforordningen, Bilag IV, gælder for præparater:

- Teknologiske tilsætningsstoffer eller andre stoffer eller produkter, der indgår i præparater, må kun ændre de fysisk-kemiske egenskaber ved aktivstoffet i præparatet. Dette er en anden måde at sige, at det indgående stof kun må have en indvirkning på det aktive stof, og altså ikke må have en virkning på foder, som det efterfølgende blandes i.
- Tilsætningsstoffer, herunder teknologiske tilsætningsstoffer, der indgår i præparater, skal anvendes i overensstemmelse med betingelserne, der er fastsat ved godkendelsen af disse stoffer.
- Der skal sikres fysisk-kemisk og biologisk forenelighed mellem præparatets bestanddele under hensyn til de tilsigtede virkninger. Dette betyder, at de stoffer der indgår i et præparat, ikke må kunne ophæve virkningen af det aktive stof i præparatet, eller omvendt.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 2, og bilag IV, pkt. 5](#)

Se mere i afsnit:

6.2 Blandinger af tilsætningsstoffer, som ikke er præparater

6.2 Blanding af tilsætningsstoffer, som ikke er præparater

Et fodertilsætningsstof vil ikke kunne markedsføres som præparat, hvis det ikke er benævnt præparat i navnet eller i godkendelsens kolonne 4, og det samtidig ikke er nævnt i kolonnen ”andre bestemmelser”, at tilsætningsstoffet kan markedsføres i form af et præparat. Hvis producenten til trods for dette ønsker at tilsætte en antioxidant eller bærestoffer til tilsætningsstoffet inden markedsføring, kan det færdige produkt i stedet markedsføres som en forblanding.

Fodertilsætningsstoffer, der ikke er beskrevet som præparater i navnet eller i godkendelsens kolonne 4, kan i visse tilfælde godt markedsføres som præparater. Hvis det – for et stof, som ikke er godkendt som et præparat - angives i kolonnen ”andre bestemmelser”, at det kan markedsføres i form af et præparat, vil det både kunne markedsføres som præparat og i en form, hvor det ikke er et præparat. Her tillader godkendelsesforordningen altså, at det kan markedsføres som et præparat såvel som et almindeligt fodertilsætningsstof. Hvis stoffet markedsføres som et præparat, skal de supplerende mærkningskrav overholdes.

Da man ikke af mærkningen kan se om et markedsføres som præparat eller ej, er det vigtigt at være opmærksom på at fodertilsætningsstoffer, der i henhold til sidste kolonne, navngivet ”andre bestemmelser”, kan markedsføres som præparater, eventuelt kan indeholde teknologiske tilsætningsstoffer og/eller et bærestof, der skal fremgå af mærkningssedlen for præparatet.

Eksempler på en blanding af fodertilsætningsstoffer, som ikke er præparater:

- En del ensileringsmidler er før 2003 blevet notificeret som blandinger, men er alligevel for nemheds skyld indført i EU-Kommissionens register som enkeltstoffer. Det betyder ikke, at det ikke er muligt at få godkendt en blanding, hvis man ønsker det.

- Hvis et godkendt konserveringsmiddel og et aromastof markedsføres hver for sig, og efterfølgende blandes, for at konservere aromastoffet, så er der tale om en forblanding.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

6.3 Særligt om ensileringsmidler (og konserveringsmidler)

De stoffer, der står som kategori/funktionel gruppe 1k i registeret, er ensileringsmidler. Ensileringsmidlerne blev først defineret som fodertilsætningsstoffer med fodertilsætningsstofforordningens ikrafttræden i 2003. For de ensileringsmidler, som ikke er godkendt eller regodkendt efter tilsætningsforordningen fra 2003, er der i EU's register linket til selve fodertilsætningsstofforordningen.

For ensileringsmidler, særligt de ensileringsmidler som ikke er godkendt efter fodertilsætningsstofforordningen, men blot er overført til EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer, er der ingen præcise krav til, hvordan de skal bruges med hensyn til dyrenes art og alder, koncentration af stoffet osv. Det kan derfor være fristende at kalde fodertilsætningsstoffer for ensileringsmidler, selv om formålet egentlig er et andet, f.eks. konservering.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

Det er efter en diskussion i EU fastlagt, at et ensileringsmiddel kun må anprises med og anvendes til ensilering, og at dette er en proces, der skal forløbe anaerobt, dvs. uden adgang til ilt. Det kan derfor ikke kaldes ensilering, hvis stofferne f.eks. hældes ud over kvægfoder på et foderbord, ligesom ensileringsmidler heller ikke må bruges til f.eks. påvirkning af tarmfunktionen hos dyr.

Omvendt er der ikke noget til hinder for, at ensilage kan konserveres yderligere med et konserveringsmiddel.

Skellen mellem konserveringsmidler og ensileringsmidler kan dog være vanskelig og deres anvendelsesformål afhænger af en konkret vurdering. Hvis ensilage konserveres udover den konservering, der kommer af ensileringsprocessen, skal der bruges godkendte konserveringsmidler.

Hvis landbrugeren selv tilsætter konserveringsmidler til foder, herunder ensilage, f.eks. myresyre, skal han have en HACCP-registrering. For landmænd som selv tilsætter ensileringsmidler til deres ensilage er der dog ikke krav om at de lader sig HACCP-registrere.

Se mere i afsnit:

[76.2 Registrering af HACCP landbrug - primærproducenter, der bruger forblandinger eller fodertilsætningsstoffer](#)

6.4 Særligt om mykotoksinreducerende tilsætningsstoffer

De stoffer, der er opført under den funktionelle gruppe 1m i EU's register over fodertilsætningsstoffer, er fodertilsætningsstoffer med mykotoksinreducerende virkning. Denne funktionelle gruppe af fodertilsætningsstoffer oprettet i 2009. Stoffer i denne funktionelle gruppe er godkendt til at reducere-

re forekomsten af et eller flere helt bestemte mykotoksiner, også kaldet svampegifte. Stofferne er samtidig typisk kun godkendt til foder til bestemte dyrearter eller -kategorier. Det fremgår af den enkelte godkendelsesforordning hvilke mykotoksiner og hvilke dyrekategorier det enkelte fodertilsætningsstof kan anvendes til.

[EU-Kommissionens register](#)

I 2022 er der godkendt tre forskellige mykotoksinreducerende fodertilsætningsstoffer, fordelt på syv forskellige godkendelsesforordninger, da stofferne er godkendt til forskellige dyregrupper på forskellige tidspunkter. Der er to godkendelsesforordninger af et tilsætningsstof til reduktion af trichothecener, fire godkendelsesforordninger af et enzym til reduktion af fumonisiner, og et tilsætningsstof som er godkendt til reduktion af aflatoxin B1 i foder.

Disse mykotoksinreducerende fodertilsætningsstoffer er kun tilladt at anvende i foderstoffer, der overholder EU-lovgivningen om uønskede stoffer i foderstoffer. Dette fremgår i kolonnen ”andre bestemmelser” i selve godkendelsesforordningen for de mykotoksinreducerende fodertilsætningsstoffer. Dette betyder, at mykotoksinreducerende stoffer ikke er tilladt at anvende når indholdet af et mykotoksin, f.eks. aflatoxin, overskrider den maksimalgrænseværdi, der er fastsat i EU-lovgivningen om uønskede stoffer. Denne information skal fremgå af brugsvejledningen på tilsætningsstoffer og andet foder, der tænkes blandet i et andet foder med henblik på at reducere mykotoksinforekomsten. Dette for at forbrugerne kender brugsbetingelserne og ikke vildledes. Hvis sælger på mærkningssedlen eller andet markedsføringsmateriale vil angive, at produktet er mykotoksinreducerende, skal det også fremgå hvilke mykotoksiner produktet kan reducere.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del II](#)

Se mere i afsnit:

[30.7 Uønskede stoffer i Bilag I del II: Mykotoksiner](#)

[31 Mykotoksiner i foder](#)

6.5 Særligt om hygiejneforbedrende tilsætningsstoffer

De stoffer, der står opført under den funktionelle gruppe 1n i EU's register over fodertilsætningsstoffer, er hygiejneforbedrende stoffer. Udover de hygiejniske krav og reglerne om god praksis i foderkæden, som er opstillet i foderhygiejneforordningens artikel 4, kan virksomheder i særlige tilfælde være nødsaget til at anvende hygiejneforbedrende midler for at forbedre foderets kvalitet. Et eksempel på dette kan være midler som reducerer foderets indhold af salmonella.

Frem til 1. juli 2015 var sådanne hygiejneforbedrende midler til iblanding i foder, reguleret under biocidreglerne. Fra 1. juli 2015 udgik gruppen af foderhygiejneforbedrende biocider, imidlertid fra biocidlovgivningen, og virksomheder måtte ikke længere anvende eller markedsføre biocidholdige produkter til foder.

Til erstatning for biocidgruppen indplacerede man i 2015 en ny funktionel gruppe af tilsætningsstoffer, kaldet ”hygiejneforbedrende fodertilsætningsstoffer” i fodertilsætningsstofforordningen. Det

er alene stoffer, der er godkendt i denne funktionelle gruppe, som kan blandes i foder med henblik på at reducere forekomsten af patogener, dvs. sygdomsfremkaldende mikroorganismer i foder.

Stoffer i denne funktionelle gruppe er godkendt til at reducere et eller flere helt bestemte patogener mikroorganismer, for eksempel salmonella, og kan være godkendt til foder til bestemte dyrearter eller -kategorier. Det fremgår af den enkelte godkendelsesforordning hvilke specifikke patogener mikroorganismer og hvilke dyrekategorier det enkelte tilsætningsstof kan anvendes til. I 2020 er der godkendt to hygiejneforbedrende fodertilsætningsstoffer, nemlig natrium format og myresyre, som er godkendt til alle dyrearter. Det vil formentlig forbedre effekten af kemisk reduktion af patogener mikroorganismer, hvis der godkendes flere fodertilsætningsstoffer i denne kategori.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen](#)

[Afgørelse om formaldehyd](#)

Se mere i afsnit:

[16. Biocider](#)

6.6 Særligt om aromastoffer

Aromaer til foder er godkendt i den funktionelle gruppe 2b kaldet "Aromastoffer". Siden fodertilsætningsstofforordningens ikrafttrædelse i 2003 er aromastoffer blevet godkendt enkeltvis. Tidligere blev de fleste godkendt som en gruppe, hvilket betyder, at der for ikke-regodkendte aromaer ikke er krav til stoffernes brug hvad angår dyrenes art og alder eller koncentration af stoffet i foderet. Det er derfor op til producent og bruger at sikre, at anvendelsen af de aromaer, der ikke er regodkendt, er sundhedsmæssigt acceptabel.

I forbindelse med at alle fodertilsætningsstoffer, der lovligt var på markedet før fodertilsætningsstofforordningens ikrafttræden i 2003, eventuelt herefter skulle regodkendes, blev nogle tusinde aromastoffer notificeret. Disse er kommet ind i EU-registeret, men er ikke i den forbindelse blevet sundhedsmæssigt vurderet. Revurderingen af aromastofferne er dog godt igang.

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)

Nogle af de endnu ikke revurderede aromastoffer kan måske ikke leve op til kravet om sikkerhed. Et eksempel på et endnu ikke regodkendt aromastof er *Garcinia cambogia Desrouss* (malabar tamarind), som er godkendt til hunde og katte. En ny vurdering vil muligvis vise, at stoffet ikke kan anvendes, eller kun kan anvendes med mængdebegrænsning. Dette fordi planten kan indeholde naturlige plantegifte, hvilket kan være tilfældet for botaniske aromaer. Det er op til den enkelte, der markedsfører ikke regodkendte aromastoffer til foder, eller foder der indeholder ikke regodkendte aromastoffer, at sikre sig og kunne dokumentere, at de anvendte aromaer i de anvendte doser, ikke er til fare for dyrs eller menneskers sundhed samt miljøet.

Indtil videre er der kun få af de aromastoffer, der er regodkendt, som er godkendt med en maksimumgrænse, dvs. med en grænse for hvor mange mg af det aktive stof, der maksimalt må anvendes

pr. kg fuldfoder. Til gengæld er alle øvrige regodkendte aromastoffer godkendt med et anbefalet maksimumindhold, som er angivet i kolonnen ”andre bestemmelser” i de enkelte godkendelsesforordninger. For aromastoffer med et anbefalet maksimumindhold gælder, at hvis man anvender en højere dosis end det anbefalede maksimumindhold, så skal tilsætningen fremgå af mærkningen. For foder, hvor disse aromaer er tilsat i en større mængde end det anbefalede maksimumindhold, skal den der markedsfører stofferne, kunne dokumentere, at foderet ikke er til fare for dyrs eller menneskers sundhed.

Enkelte fodertilsætningsstoffer er eller kan være af animalsk oprindelse. Aminosyrerne i L-cystein hydrochlorid monohydrat og jern-, mangan-, zink- og kobber (II) chelat af aminosyrehydrat, kan være fremstillet ved protein hydrolyse af animalske produkter, så som fjer. Hvis man vil anvende disse tilsætningsstoffer, skal man være opmærksom på, hvordan man sikrer, at de lever op til reglerne for animalske produkter. Hvis fodertilsætningsstofferne skal anvendes i foder til opdrættede dyr, er det kun tilladt hvis de er fremstillet som fodermidler efter forordningerne om animalske biprodukter. Yderligere gælder at fodertilsætningsstofferne kun må anvendes i foder til de dyr, det er tilladt at fodre de pågældende fodermidler til jf. foderforbuddet. For tilsætningsstoffer fremstillet ved hydrolyse af animalsk protein skal dyrearten (f.eks. fjerkræ hvis fjermel) være angivet på etiketten af tilsætningsstoffet og forblandinger med disse. Dyrearterne, det må fodres til, skal også fremgå af mærkningssedlen for tilsætningsstofferne og foder med disse.

Regler brugt i dette afsnit:

[Gennemførelsesforordningen, bilag X](#)
[Forordningen om animalske biprodukter](#)

6.7 Særligt om aminosyrer

Aminosyrer til foder er godkendt i den funktionelle gruppe af tilsætningsstoffer 3c kaldet ”Aminosyrer, deres salte og analoger”. Aminosyrer er ofte produceret ved fermentering, hvor der er anvendt en bestemt mikroorganisme til fermenteringen. Man kan kun markedsføre og anvende disse aminosyrer, hvis de er produceret på netop den/de stammer af mikroorganismer, som er godkendt til fermentering i henhold til godkendelsesforordningens bilag.

Virksomheder der markedsfører eller anvender aminosyrer til foder skal derfor sikre sig, at de alene anvender aminosyrer, der er produceret på godkendte mikroorganismestammer. Virksomhederne skal kunne dokumentere hvilken mikroorganisme aminosyren er produceret på, og skal have et system til kontrol af dette.

6.8 Særligt om stoffer, der har en gavnlig indvirkning på miljøet

Den funktionelle gruppe 4c, ”stoffer, der har en gavnlig indvirkning på miljøet”, har eksisteret siden 2003, hvor den gældende fodertilsætningsstofforordning trådte i kraft, og den tilhører kategorien ”zootekniske tilsætningsstoffer”. Der er i 2022 godkendt et første fodertilsætningsstof i denne gruppe, nemlig fodertilsætningsstoffet 3-nitrooxypropanol (med handelsnavnet Bovaer), som er godkendt til at reducere mængden af enterisk metan fra malkekvæg og avlskvæg. Dette stof kan således være med til at reducere landbrugets klimabelastning, ved at begrænse mængden af drivhusgasser fra drøvtyggere.

I disse år er der særligt fokus på at udvikle foderprodukter, der kan reducere metanudledningen fra drøvtyggere, særligt kvæg. Foderprodukter med denne effekt kan dog også være fodermidler, som f.eks. olie. Der arbejdes iøvrigt også med at udvikle forarbejdede tangprodukter, som kan reducere metanudledningen fra drøvtyggere. Hvis tangprodukter kommer på markedet, vil de formentlig blive markedsført som fodermidler. Om det enkelte tangprodukt markedsføres som et fodermiddel eller et fodertilsætningsstof vil dog afhænge af den endelige formulering og markedsføring af produktet.

Eksempler på andre mulige produkter i denne gruppe kunne være stoffer, som reducerer udskillelsen af kvælstof eller fosfor til miljøet via husdyrgødning, eller som reducerer ammoniakfordampningen i landbruget.

Regler brugt i dette afsnit:

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)
[Fodertilsætningsstofforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[15.10 Konkrete afgørelser og beslutninger om gråzoneprodukter](#)

6.9 Særligt om stoffer, der stabiliserer den fysiologiske tilstand

Stoffer, der godkendes i den funktionelle gruppe 4e i fodertilsætningsstofforordningens bilag 1, er tilsætningsstoffer, der har til formål at stabilisere dyrs fysiologiske tilstand. Denne funktionelle gruppe af fodertilsætningsstoffer blev oprettet i 2019 og hører under kategorien ”zootekniske tilsætningsstoffer”. Produkter i denne funktionelle gruppe er stoffer eller mikroorganismer, som påvirker sunde dyrs fysiologiske tilstand positivt, herunder deres modstandsdygtighed over for stressfaktorer.

Der er en klar, men hårfin grænse mellem veterinærlægemidler og tilsætningsstoffer, der kan godkendes i denne funktionelle gruppe. Den afgørende forskel er, at veterinærlægemidler gives til syge dyr, hvorimod disse stoffer, der skal stabilisere dyrs fysiologiske tilstand, skal kunne stabilisere sunde dyr. Produkter i denne funktionelle gruppe kan hjælpe sunde dyr til at opretholde en god fysiologisk tilstand, bidrage til dyrevelfærd, påvirke dyrs modstandsdygtighed over for stressfaktorer i positiv retning og kan styrke dyrenes trivsel i visse pressede situationer. Kort sagt skal disse produkter hjælpe med at holde sunde dyr sunde, og produkterne kan således ikke erstatte overholdelse af dyrevelfærdsbestemmelserne og god landbrugspraksis, der skal sikre dyrs trivsel.

Der er indtil videre ikke godkendt nogen produkter til anvendelse i denne funktionelle gruppe.

Regler brugt i dette afsnit:

[EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer](#)
[Fodertilsætningsstofforordningen](#)

6.10 Særligt om coccidiostatika og histomonostatika

Gruppen coccidiostatika og histomonostatika har ingen undergrupper og er derfor ikke nævnt i bilag I. De er en selvstændig kategori og ikke en undergruppe til zootekniske hjælpestoffer.

Anvendelse af coccidiostatika og histomonostatika, skal indberettes til VetStat.

En række coccidiostatika er godkendt som fodertilsætningsstoffer som tilsættes foderet for at forebygge sygdommen coccidiose, som hovedsagligt forekommer i fjerkræ. Der er pt. ikke godkendt nogen histomonostatika til anvendelse som fodertilsætningsstof.

Visse typer coccidiostatika er også godkendt som veterinære lægemidler. Disse er reguleret via lægemiddellovgivningen.

Se mere i afsnit:

[39 Indberetning af foderlægemidler og coccidiostatika til VetStat](#)

7. Tidligere tilsætningsstoffer der ikke længere kan anvendes som fodertilsætningsstoffer

Dette afsnit beskriver hvilke stoffer, der ikke længere kan anvendes som fodertilsætningsstoffer, herunder noget om tilbagetrækning af fodertilsætningsstoffer.

7.1 Tilbagetrækning eller suspension af fodertilsætningsstoffer

Fodertilsætningsstoffer, der var på markedet i 2003, skulle ifølge fodertilsætningsstofforordningen notificeres inden den 7. november 2004, for at blive inkluderet i EU's fodertilsætningsstofregister. Herefter skulle ansøger inden 7. november 2010 indsende en ansøgning om regodkendelse, eller for nogle stoffers vedkommende, om den første egentlige EU-godkendelse. De stoffer, der ikke blev søgt regodkendt, ville løbende blive trukket tilbage. Denne tilbagetrækning sker ved tilbagetrækningsforordninger med overgangsbestemmelser.

Indtil videre er der ved fire tilbagetrækningsforordninger trukket følgende stoffer tilbage: 1) en række ensileringsstoffer i 2012, 2) en gruppe af aromastoffer og appetitvækkende stoffer i 2013 samt 3) en række fodertilsætningsstoffer fra mange forskellige funktionelle grupper - i henholdsvis 2017 og 2021 - som ikke er søgt regodkendt, eller hvor overgangsordningerne er udløbet. Der forventes at komme en-to yderligere tilbagetrækningsforordninger.

Tilbagetrækning er også aktuelt, hvis det viser sig, at et fodertilsætningsstof ikke opfylder fodertilsætningsstofforordningens krav om sikkerhed, eller der er begrundet risiko for, at de ikke opfylder sikkerhedskravene. I så fald vil tilsætningsstoffet straks blive trukket tilbage ved en forordning. Det vil altså ikke blive overført til Annex II for at afvente tilbagetrækning. Både EU-Kommissionen og en medlemsstat kan bede EFSA om en udtalelse, hvis de mener, et tilsætningsstof ikke længere opfylder fodertilsætningsstofforordningens krav. EFSA kan også på eget initiativ komme med en udtalelse.

De tilbagetrukne fodertilsætningsstoffer fjernes fra EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer. Herefter har tilbagetrækningsforordningerne dog stadig en vigtig konsekvens. De produkter, som er listet som fodertilsætningsstoffer, og som ikke længere er godkendt, bliver ved med at være klassificeret som fodertilsætningsstoffer, uanset at de ikke længere må bruges. De kan derfor ikke markedsføres som fodermidler. Da disse stoffer hverken er godkendt som fodertilsætningsstof og heller ikke kan betragtes som et fodermiddel, er de altså ulovlige at anvende i/som foder.

Kommissionens tilbagetrækning af fodertilsætningsstoffer i Annex II i EU's register over fodertilsætningsstoffer inkluderer i tilbagetrækningsforordningen fra 2021 også tilbagetrækning af tilsætningsstofferne sorbitol, mannitol, natriumcitrater, kaliumcitrater og calciumhydroxid. Disse stoffer var frem til tilbagetrækningsforordningen både fodermidler og godkendte fodertilsætningsstoffer. Ifølge overgangsordningen i artikel 2, stk. 4, i denne tilbagetrækningsforordning, kan stofferne fortsat markedsføres og anvendes frem til 30. maj 2028.

Kommissionen besluttede samtidig, at xylitol, ammoniumlaktat og ammoniumacetat, der tidligere alene blev betragtet som fodermidler, fremadrettet skal betragtes som tilsætningsstoffer, se Annex III i tilbagetrækningsforordningen fra 2021. De forbliver dog fodermidler de næste syv år, og overgår derefter til at blive fodertilsætningsstoffer. Ifølge artikel 3 i forordningen om ændring af foder-

middelfortegnelsen fra 2022, kan fodertilsætningsstofferne natriumcitrat, kaliumcitrat, sorbitol, mannitol, calciumhydroxid, xylitol, ammoniumlactat og ammoniumacetat således fortsat markedsføres og anvendes som fodermidler indtil senest den 30. maj 2028.

Kommissionen har samtidig besluttet, at en række af tilsætningsstofferne fra Annex II ikke længere skal betragtes som tilsætningsstoffer, se Annex II i tilbagetrækningsforordningen fra 2021. Dette sker via en forordning, således at det er klart for alle, at disse tidligere tilsætningsstoffer som udgangspunkt kan accepteres markedsført som fodermidler.

Kommissionen kan også suspendere godkendelsen af et fodertilsætningsstof. Et eksempel på dette er Kommissionens suspension af fodertilsætningsstoffet ethoxyquin, som i 2022 efterfølgende er blevet afløst af en afvisning af godkendelse af ethoxyquin. Dette fodertilsætningsstof er suspenderet og senere afvist fordi det er mistænkt for at kunne være kræftfremkaldende og eller genotoksisk. Ansøger har indenfor tidsrammen ikke kunnet dokumentere overfor Kommissionen, at stoffet med sikkerhed ikke er kræftfremkaldende og/eller genotoksisk, og at det dermed er sikkert at anvende. Ansøger kan dog søge om godkendelse af stoffet igen, hvis de på et tidspunkt kan dokumentere stoffets sikkerhed.

Regler brugt i dette afsnit:

[Gennemførelsesforordning fra 2012 om tilbagetrækning fra markedet af visse fodertilsætningsstoffer, der tilhører den funktionelle gruppe "ensileringstilsætningsstoffer"](#)

[Gennemførelsesforordning fra 2013 om tilbagetrækning fra markedet af visse fodertilsætningsstoffer, der tilhører gruppen "aromastoffer og appetitvækkende stoffer"](#)

[Gennemførelsesforordning fra 2017 om tilbagetrækning fra markedet af en række fodertilsætningsstoffer](#)

[Gennemførelsesforordning fra 2021 om tilbagetrækning fra markedet af en række fodertilsætningsstoffer](#)

[Forordning om ændring af fodermiddelfortegnelsen fra 2022](#)

[Gennemførelsesforordning om afvisning af godkendelse af ethoxyquin som fodertilsætningsstof](#)
[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 13](#)

7.2 Antibiotiske væksthjælpemidler er ikke fodertilsætningsstoffer

Siden d. 1. januar 2006 har det været forbudt at anvende antibiotiske væksthjælpemidler som tilsætningsstoffer i foder i EU. Problemet med de antibiotiske væksthjælpemidler er, at bakterier kan udvikle resistens over for antibiotika, hvilket kan være et problem i behandlingen af nogle infektionssygdomme hos mennesker.

Væksthjælpemidler kan altså ikke længere godkendes under reglerne om fodertilsætningsstoffer. Antibiotika kan alene anvendes, hvis det er godkendt som veterinært lægemiddel.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 5, stk. 4](#)

8. Fodertilsætningsstoffer – særlige begrænsninger i brug og markedsføring

På visse områder er der begrænsninger i brugen eller markedsføring af fodertilsætningsstoffer. Det kan være i forhold til om de må bruges i dyrs drikkevand, mængden der må anvendes, kravene til homogenitet, hvem der må markedsføre fodertilsætningsstofferne, brug af ikke-EU-godkendte fodertilsætningsstoffer, og begrænsninger i hvilke fodertilsætningsstoffer man må anvende i økologisk jordbrug.

8.1 Tilsætning af fodertilsætningsstoffer til dyrs drikkevand

Med fodertilsætningsstofforordningen er det muligt at få godkendt fodertilsætningsstoffer til brug i dyrenes drikkevand. Det er dog ikke muligt at få godkendt teknologiske tilsætningsstoffer (kategori 1) og sensoriske tilsætningsstoffer (kategori 2) til brug i drikkevand. Det betyder f.eks. at konserveringsmidler og hygiejneforbedrende stoffer ikke kan anvendes til direkte brug i vand,

For de øvrige grupper af tilsætningsstoffer gælder, at disse godt kan godkendes til brug i vand. Det er imidlertid ikke tilladt at tilsætte fodertilsætningsstofferne til drikkevand, med mindre de enkelte stoffer er blevet søgt godkendt og efterfølgende er godkendt til dette formål. Det fremgår af godkendelsesforordningen, om de kan anvendes direkte i drikkevand. For stoffer med en grænseværdi vil man f.eks. kunne se det ved, at grænsen også er angivet i mg/l vand i godkendelsesforordningens bilag. Enkelte fodertilsætningsstoffer er godkendt til brug i drikkevand, f.eks. visse vitaminer, som ikke kan overdoseres.

Særlige hensyn skal tages, når fodertilsætningsstoffer sættes til drikkevand, der fungerer som dyrenes eneste drikkevandskilde. En række regelsæt, der regulerer dyrevelfærdsspørgsmål for bestemte dyrearter eller besætningstyper, indeholder en pligt til at give dyrene adgang til rent vand. Det gælder eksempelvis "[Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg](#)" (§ 50) og "[Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise](#)" (§ 15). I sådanne tilfælde må fodertilsætningsstoffer kun tilsættes dyrenes eneste drikkevandsforsyning, såfremt det ikke medfører væsentlig negativ påvirkning af dyrenes drikkelyst. Dette gælder i øvrigt parallelt med [Dyrevelfærdsloven](#) (§§ 2 og 3) pligter til at beskytte dyr bedst muligt mod smerte, lidelse mv., samt at dyr skal have adgang til drikkevand under hensyntagen til deres behov.

Hvor der stilles krav om frisk vand indebærer dette efter Fødevarestyrelsens vurdering, at fodertilsætningsstoffer i dyrenes eneste drikkevandsforsyning kun må anvendes, såfremt de ikke medfører en væsentlig negativ påvirkning af dyrenes drikkelyst.

8.2 Fodertilsætningsstoffer i tilskudsfoder

Selvom mange fodertilsætningsstoffer ikke kan tilsættes direkte til dyrenes drikkevand, så er det tilladt at tilsætte et tilskudsfoder til dyrs vand, således at det bliver vådfoder.

Landbruger kan bruge tilskudsfoder uden "HACCP", og en landbruger har således mulighed for at give tilsætningsstoffer til dyrene via et tilskudsfoder tilsat til drikkevand. Hvis produkterne gives til dyrene via vandingsanlægget defineres opløsningen som vådfoder med meget højt indhold af vand.

Her skal landbruger dog, som nævnt ovenfor, vurdere, om en sådan udfodring kan påvirke dyrenes drikkelyst væsentligt (i negativ retning).

Nogle produkter på markedet består af høje koncentrationer af fodertilsætningsstoffer, ofte mineraler og vitaminer, og små mængder af fodermidler. Produkterne lever dermed som udgangspunkt op til definitionen på tilskudsfoder.

Markedsføringsforordningen sætter dog grænser for indholdet af fodertilsætningsstoffer i tilskudsfoder. Koncentrationen af et fodertilsætningsstof i et tilskudsfoder må ikke være mere end 100 gange den koncentration, der er fastsat i fuldfoder. Dette gælder selvsagt kun for stoffer, for hvilke der er fastsat maksimumgrænser. Der er f.eks. i 2022 fastsat maksimumgrænser for hovedparten af konserveringsmidlerne, som også jævnlige bliver tildelt til vand via tilskudsfoder. For fodertilsætningsstoffer, der tilhører kategorien "cocciostatika og histomonostatika", er fastsat en lavere grænse, nemlig 5 gange den koncentration, der er fastsat i fuldfoder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 8](#)

Se mere i afsnit:

[15.8 En forblanding eller et tilskudsfoder?](#)

[21.17 Størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder – "100 gange reglen"](#)

8.3 Maksimumgrænser for fodertilsætningsstoffer er fastsat for fuldfoder med 12 % vand

Maksimumgrænsen for et fodertilsætningsstof gælder for det samlede indhold af tilsat og naturligt forekommende stof, og gælder alene, hvis tilsætningsstoffet er anvendt. Mængden af tilsætningsstoffer, som også forekommer i naturlig tilstand i nogle fodermidler, beregnes således med, når der skal tages stilling til, om det maksimale indhold, der er fastsat i tilsætningsstofgodkendelsen, er overskredet.

Maksimumgrænser for fodertilsætningsstoffer er fastsat for fuldfoder med 12 % vand, og denne enhed vil derfor også være gældende, når man skal beregne det maksimale indhold af tilsætningsstoffer i tilskudsfoder. Det betyder, at man skal være opmærksom på indholdet af tilsætningsstoffer i tilskudsfoder med et højt vandindhold. Det gælder f.eks. i de typer tilskudsfoder, der markedsføres til at sætte til dyrenes drikkevand, og som typisk har et lavt indhold af fodermidler i vandig opløsning.

Der er dog en mulighed for at få godkendt endnu mere koncentrerede produkter som foder med særlige ernæringsformål.

Se mere i afsnit:

[21.17 Størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder – "100 gange reglen"](#)

[23.3 Diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer](#)

8.4 Dosering af fodertilsætningsstoffer – homogenitet

Fodertilsætningsstoffer skal som udgangspunkt blandes homogent i foderet, således at hvert dyr får den rigtige mængde af tilsætningsstoffer hver dag. I nogle af godkendelsesforordningerne fremgår det af sidste kolonne, navngivet ”andre bestemmelser”, at tilsætningsstoffet skal blandes op, inden det blandes i foderet. Dette er tilfældet for tilsætningsstoffer, hvor det er særlig vigtigt at få en så homogen blanding som muligt.

Fodertilsætningsstoffer kan dog også gives på anden vis, så længe det sikres, at hvert dyr får den rette mængde. For f.eks. vitaminer og mineraler, der har en effekt på dyret, er der ikke nødvendigvis krav om, at stofferne skal være homogent fordelt i foderet. Det vigtige er, at det enkelte dyr dagligt får den mængde vitaminer og mineraler, det skal have. Det er altså tilladt at dosere fodertilsætningsstoffer via f.eks. en doseringsflaske på foderet til det enkelte dyr.

For de tilsætningsstoffer, der skal have effekt på selve foderet (teknologiske tilsætningsstoffer), f.eks. konserveringsmidler, bør stofferne altid være homogent fordelt i foderet for at opnå den rette effekt.

Nogle produkter gives direkte i munden til dyrene, f.eks. som pasta eller som boli. Sådanne produkter skal kunne klassificeres som tilskudsfoder for at være lovlige og skal i øvrigt mærkes som sådan.

Forblandinger må ifølge definitionen ikke bruges til direkte fodring. Forblandinger må derfor ikke gives direkte i munden på dyrene eller udfodres alene ned i en i øvrigt tom eller vandfyldt krybbe.

Det er ikke tilladt at give højere doser og til gengæld nøjes med at give fodertilsætningsstofferne f.eks. et par gange om ugen, eller som såkaldt støddosis. Maksimumangivelserne for fodertilsætningsstofferne er angivet i forhold til den daglige foderration, og grænseværdierne skal overholdes hver dag.

8.5 Hvem må markedsføre godkendte fodertilsætningsstoffer?

For zootekniske tilsætningsstoffer, coccidiostatika og histomonostatika og fodertilsætningsstoffer, der består af, indeholder eller er fremstillet af genetisk modificerede organismer gælder, at de første gang – det vil sige på trinnet umiddelbart efter produktionen - ikke må markedsføres af andre end den, der i godkendelsesforordningen er anført som indehaver af godkendelsen.

For alle andre fodertilsætningsstoffer gælder, at hvis en virksomhed får godkendt et stof, f.eks. konserveringsmidlet sorbinsyre, vil alle andre producenter kunne fremstille og markedsføre sorbinsyre som fodertilsætningsstof. Sådanne stoffer kaldes generiske. Det betyder at alle virksomheder, herunder også tredjelandsvirksomheder, vil kunne fremstille og markedsføre disse generiske fodertilsætningsstoffer.

Ernæringsmæssige tilsætningsstoffer er også generiske produkter, som alle i princippet kan fremstille. Mange aminosyrer og visse vitaminer - samt iøvrigt visse konserveringsmidler - er imidlertid fremstillet ved fermentering på en specifik mikroorganisme. Da der normalt kun er indehaverne af disse produktionsmikroorganismer, som har adgang til mikroorganismen, og dermed har mulighed for at producere disse fermenterede tilsætningsstoffer, bliver disse fermenterede tilsætningsstoffer således på en måde indehaverspecifikke, til trods for at de er generiske, dvs. i princippet kan produ-

ceres af alle. Når man køber fermenterede tilsætningsstoffer fra tredjeland bør man sikre, at de er produceret på de mikroorganismestammer, som er godkendt til fermentering af det specifikke tilsætningsstof.

Det er fortsat kun netop det produkt, der står i godkendelsen, der er lovligt at markedsføre. Fremgår det f.eks. af godkendelsen, at tilsætningsstoffet er i fast form, så er det ikke tilladt at markedsføre et lignende produkt i flydende form. Ligeledes skal fremstillingsmetode, renhed, fermenteringsorganismers stamme m.m. være identisk med det, der er angivet i godkendelsesforordningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 3, stk. 3](#)

8.6 Tilladelse til forsøg med ikke-EU godkendte fodertilsætningsstoffer

Fødevarestyrelsen kan give tilladelse til, at et fodertilsætningsstof, som endnu ikke er godkendt af EU-Kommissionen til brug i EU, kan anvendes i relevante foderforsøg. Hensigten med denne nationale tilladelse er som udgangspunkt, at give ansøger mulighed for at tilvejebringe forsøgsdata til brug for en ansøgning til EU-Kommissionen om, at få godkendt stoffet som fodertilsætningsstof.

Forsøgene skal gennemføres i overensstemmelse med principperne og betingelserne i EU-Kommissionens forordning om udarbejdelse og indgivelse af ansøgninger samt vurdering og godkendelse af fodertilsætningsstoffer.

En godkendelse kan gives under forudsætning af, at stoffet ikke skønnes at udgøre nogen risiko for dyrene, samt at der er sikret tilstrækkelig kontrol med det forsøg, som stoffet indgår i. De dyr, som fodres med foder tilsat et sådant ikke-godkendt fodertilsætningsstof, må kun anvendes i fødevarerproduktionen, såfremt myndighederne fastslår, at dette ikke har nogen skadelig virkning på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet.

Ansøgningsblanketten til at lave sådanne fodringsforsøg findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside. Styrelsen vurderer fra sag til sag, om der kan gives tilladelse. Forsøget må ikke igangsættes, før tilladelsen er givet. Ligeledes gælder, at forsøget skal udføres på den lokalitet, der er oplyst som sted for gennemførelse af fodringsforsøget og at der skal være udarbejdet de nødvendige procedurer for tildeling af tilsætningsstofferne.

[Blanket til ansøgning om forsøg med ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer.](#)

Det ikke er et absolut krav, at blanketten udfyldes, men det er hensigtsmæssigt for at sikre, at alle de nødvendige oplysninger indsendes første gang.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 3, stk. 2](#)

[Gennemførelsesbestemmelser om godkendelse af tilsætningsstoffer](#)

Se mere i afsnit:

[5.14 Procedure for godkendelse af fodertilsætningsstoffer](#)

8.7 Fodertilsætningsstoffer til brug i økologisk jordbrug

Reglerne vedrørende økologisk foder til husdyr, herunder hvilke fodertilsætningsstoffer det er tilladt at anvende, administreres af Landbrugsstyrelsen.

De fodertilsætningsstoffer der må anvendes i foder til økologiske dyr, fremgår af bilag 6 i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion, som findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

[Landbrugsstyrelsens hjemmeside: Søg efter Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion, bilag 6](#)

Det fremgår af vejledningen, at man i økologisk jordbrugsproduktion ikke må anvende fodertilsætningsstoffer, der indeholder eller er fremstillet af genmodificerede organismer (GMO). Ligeledes fremgår det, at bruger skal have en erklæring liggende fra sælger, om at produktet ikke indeholder eller er fremstillet af GMO eller foderet skal være mærket ”kan anvendes i økologisk produktion i overensstemmelse med forordning [\(EU\) 2018/848](#)”.

[Hvis produktet ikke er mærket med henvisningen til økologi, skal økologen bede sælgeren om en erklæring om, hvorvidt](#) fodertilsætningsstoffet indeholder eller er fremstillet af GMO. Hvis det indeholder GMO vil det normalt fremgå af godkendelsen. Hvis fodertilsætningsstoffet er fremstillet ved fermentering med en genmodificeret mikroorganisme, vil det imidlertid ikke fremgå af godkendelsesforordningen, da der ikke vil være rester af GMO i fodertilsætningsstoffet, og produktet derfor ikke skal mærkes som GM-produkt. Hvis det ikke fremgår af selve godkendelsen vil man kunne finde oplysninger om det i den bagvedliggende udtalelse (opinion) fra den Europæiske Fødevareresikkerhedsautoritet (EFSA). Man kan normalt finde EFSA's udtalelse ved at lave en internetsøgning via en søgemaskine på søgeordene ”EFSA journal” ”feed additive” og navnet på fodertilsætningsstoffet.

Ligeledes fremgår det af vejledningen, at der i de økologiske regler er visse begrænsninger i forhold til brugen af fodertilsætningsstoffer, der er fremstillet syntetisk. Hvis fremstillingsmetoden ikke fremgår af selve godkendelsen vil man kunne finde oplysninger om det i den bagvedliggende EFSA-udtalelse, se ovenfor.

8.8 Omklassificering af fødevaringredienser/stoffer til fodertilsætningsstoffer

EU-Kommissionen har udarbejdet dokumentet med navnet ”Retningslinjer for anvendelse af fødevarer, der ikke længere er bestemt til konsum, som foder”. Dokumentet omtaler muligheden for at omklassificere en fødevarer til foder. Det fremgår af EU-Kommissionens dokument, at deres dokument ikke vedrører anvendelse af følgende fødevaringredienser/stoffer til foder: Fødevarertilsætningsstoffer, fødevarerenszymer og fødevareromaer samt kosttilskud, herunder næringsstoffer.

Dette afsnit (8.8) vedrører udelukkende muligheden for at omklassificere ”rene” fødevarertilsætningsstoffer, ”rene” fødevarerenszymer, ”rene” fødevareromaer og kosttilskud til ”rene” fodertilsætningsstoffer, dvs. den del som EU-Kommissionens dokument ikke beskæftiger sig med. For omklassificering af sammensatte fødevarer til foder, se afsnit 12.15.

Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at de ovennævnte fødevaringredienser/stoffer som udgangspunkt ikke kan omklassificeres til fodertilsætningsstoffer. Et tilsætningsstof, der er godkendt til fø-

devarer, må kun anvendes til foder, hvis det samtidig er godkendt som fodertilsætningsstof. Selvom et godkendt fødevaretilsætningsstof og et godkendt fodertilsætningsstof umiddelbart kan se ud til at være identiske, kan det være svært, at gennemskue og dokumentere, at stofferne nu også er identiske, uden at kende produktionen af stofferne i detaljer, herunder produktionsmetode, mikroorganismens stamme, oplysning om renhed og lignende.

Det kræver således en særlig viden og ekspertise at vurdere, om der er tale om samme stof, produceret på samme måde, med samme renhed osv. Det vil typisk ikke været muligt for køber at lave denne vurdering, da de normalt ikke vil have tilstrækkeligt med oplysninger om stoffet til at kunne lave en sådan vurdering.

Fodertilsætningsstoffer, som er indehaverspecifikke – dvs. zootekniske fodertilsætningsstoffer og tilsætningsstoffer produceret på eller med genmodificerede mikroorganismer - kan ifølge fodertilsætningsstofforordningen, artikel 3. stk. 3, kun markedsføres første gang af indehaveren af godkendelsen af fodertilsætningsstoffet. Dermed kan ingen af de ovennævnte fødevareingredienser/stoffer omklassificeres til fodertilsætningsstoffer, som er indehaverspecifikke.

Ikke-indehaverspecifikke fodertilsætningsstoffer: Hvis det ikke er producenten af fødevareingrediensen, som omklassificerer produktet, så er der risiko for, at virksomheden overser eventuelle forskelle på et fødevaretilsætningsstof og et lignende godkendt fodertilsætningsstof. Derfor bør det være den fødevarevirksomhed, som fremstiller tilsætningsstoffet, som vurderer om de nævnte fødevareingredienser/stoffer svarer til et godkendt fodertilsætningsstof.

Hvis andre end producenten til trods for dette omklassificerer et ”rent” fødevaretilsætningsstof, en fødevarearoma, et fødevareenzym eller et kosttilskud til et ”rent” fodertilsætningsstof, er det en god ide, at dem der omklassificerer får en skriftlig bekræftelse fra fremstillingsvirksomheden på, at produkterne er identiske. En anden mulighed er at spørge producenten, om de vil markedsføre fødevareingrediensen/stoffet som fodertilsætningsstof.

For at en fødevarevirksomhed kan omklassificere en af de ovennævnte fødevareingredienser/stoffer til et fodertilsætningsstof, og markedsføre det som sådan, skal virksomheden:

- være registreret eller godkendt som en fodervirksomhed,
- ved en analyse baseret på HACCP-principper vurdere, om produktet kan omklassificeres til et lovligt og sikkert fodertilsætningsstof.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 4, stk.1, artikel 6 og artikel 9](#)

[Foderbekendtgørelsen, Kapitel 6](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 3, stk. 1 og 3 og artikel 16, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

[12.15 Omklassificering af fødevarer til fodermidler](#)

8.9 Anprisning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger

Anprisning af foderstilsætningsstoffer og forblandinger er reguleret i fodertilsætningsstofforordningen. Da der ikke er direkte regler for anprisning i denne forordning, gælder det, at fodertilsætnings-

stoffer og forblandinger kun må anpriser som en gengivelse af formålet med tilsætningsstoffet. Formålet findes i bilaget i godkendelsesforordningen.

Det er på nuværende tidspunkt generelt ikke muligt at anprise med afledte eller sekundære effekter fra fodertilsætningsstoffer, selvom disse effekter er videnskabeligt dokumenteret. Med afledte/sekundære effekter menes effekter, der ikke er inkluderet i godkendelsen af tilsætningsstoffet. Eneste undtagelse fra dette er hvis den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) i deres vurdering af fodertilsætningsstoffer har vurderet og anerkendt en specifik sekundær effekt. En sådan afledt/sekundær effekt kunne f.eks. være, at et phytase-enzym formindsker udledningen af fosfor til naturen eller at en tarmflorastabilisator kan have en samtidig probiotisk effekt.

Et tilsætningsstofs formål kan f.eks. være en tarmflorastabiliserende effekt, dokumenteret ved en bedre performance hos dyrene. Det er Fødevarestyrelsens vurdering og fortolkning af reglerne, at en tarmflorastabilisator, til trods for at den muligvis kan have en probiotisk effekt, ikke kan anpriser som probiotika eller med en probiotisk effekt. Denne fortolkning er på linje med EU-Kommissionens og øvrige EU-landes fortolkning.

Probiotika er defineret som: "Levende mikroorganismer, der, når de administreres i tilstrækkelige mængder, giver værten en sundhedsmæssig fordel". Fødevarestyrelsen vurderer, at de nuværende regler ikke giver mulighed for at sætte lighedstegn mellem bedre performance og bedre sundhed, uden at dette dokumenteres yderligere. Fodertilsætningsstofforordningen giver pt. ikke mulighed for yderligere dokumentation for tarmflorastabilisatorer. Hvis stoffet i stedet godkendes i den funktionelle gruppe "fysiologiske tilstandsstabilisatorer", vil der være mulighed for at anvende andre end-points (måleparametre) end performance. Hvis der kan opsættes måleparametre der dokumentere en forbedret sundhedstilstand i dyrene, vil det teoretisk set være muligt at anprise med en probiotisk effekt. Der kan dog ikke gives nogen garantier for dette på forhånd, da det er op til EFSA, Kommissionen og de øvrige medlemslande at vurdere og beslutte, om de valgte målepunkter dokumenterer forbedret sundhedstilstand.

9. Forblandinger

Når man skal lave en foderblanding er det ikke ualmindeligt at man tilsætter fodertilsætningsstofferne i form af en forblanding. Dette vil ofte være for at sikre at tilsætningsstofferne bliver blandet mere homogent op i foderblandingen.

9.1 Hvad en forblanding er

En forblanding er:

- en blanding af fodertilsætningsstoffer, eller
- en blanding af et eller flere fodertilsætningsstoffer med fodermidler eller vand som bærestoffer

Forblandinger må ikke bruges til direkte fodring af dyr, men skal blandes op med et eller flere fodermidler, eller en foderblanding inden det må bruges til fodring.

Et eksempel på en forblanding kan være en forblanding af de vitaminer og sporstoffer, der skal være i en bestemt foderblanding, eventuelt tilsat et bærestof. Når forblandingen blandes op i en foderblanding sikrer man en bedre opblanding af vitaminerne og sporstofferne i foderblandingen, end hvis de enkelte vitaminer og sporstoffer f.eks. skulle blandes direkte med et fodermiddel.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2, litra e\)](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

9.2 Flydende forblandinger

En flydende forblanding kan have vand eller andre væsker som bærestof. Det er vigtigt at sondre mellem flydende forblandinger og reglerne om tilsætningsstoffer i dyrenes drikkevand.

Det er derfor lovligt at bruge en vandig forblanding til at spraye ud over foderet eller sætte til vådfoder. Dette dog alene under forudsætning af, at det sikres, at forblandingen fordeles homogent i foderet, herunder at hvert dyrs dosis overholdes.

10. Bærestoffer

Bærestoffer er stoffer, der gør det lettere at bruge fodertilsætningsstoffer og forblandinger i fodermidler og foderblandinger.

10.1 Hvad bærestoffer bruges til

Bærestoffer bruges til fodertilsætningsstoffer og kan enten være fodermidler eller vand. Bærestoffer er defineret i markedsføringsforordningen.

Formålet med at bruge bærestoffer er at lette håndteringen, tilsætningen eller anvendelsen af tilsætningsstoffet. Bærestoffer kan bruges til at opløse, fortynde, dispergere eller på anden måde ændre et fodertilsætningsstofs fysiske egenskaber.

Eksempler på fodermidler, der kan være bærestoffer:

- Calciumcarbonat (også kaldet kalksten eller kridt)
- Hvedestrømel

Eksempel på anvendelse af bærestoffer, der kan ændre fodertilsætningsstoffets fysiske form:

- Mikroindkapsling af flydende fodertilsætningsstoffer ved hjælp af bærestoffer. Ved denne proces bliver fodertilsætningsstofferne til faste stoffer, som er lettere at håndtere og dosere end de flydende fodertilsætningsstoffer.

Bærestoffer må ikke have nogen teknologisk virkning på tilsætningsstoffet og må ikke ændre tilsætningsstoffets teknologiske funktion. Hvis bærestofferne gør det, bliver der tale om et præparat, og reglerne for præparater skal følges.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra m\)](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

11. Tekniske hjælpestoffer

Tekniske hjælpestoffer er ikke foder, men de bruges i forarbejdningen af foderstoffer eller fodermidler.

11.1 Hvad et teknisk hjælpestof er

Tekniske hjælpestoffer er ikke foder og er derfor ikke som sådan omfattet af foderlovgivningen, men man kan bruge tekniske hjælpestoffer i forarbejdningen af foderstoffer eller fodermidler. Fodertilsætningsstoffer og forblandinger er også foderstoffer, og derfor kan tekniske hjælpestoffer også bruges dertil.

Tekniske hjælpestoffer er defineret i fodertilsætningsstofforordningen.

Fodermidler være frie for tekniske hjælpestoffer, medmindre der er fastsat en maksimumsgrænse for indholdet heraf i fortegnelsen over fodermidler. Maksimumsgrænser for indhold af tekniske hjælpestoffer, som udgør 0,1 % eller derover, skal specificeres i fortegnelsen.

Hvis et teknisk hjælpestof bruges til foder, skal alle disse krav være opfyldt:

- Det indtages ikke som et foderstof i sig selv.
- Det anvendes ved forarbejdningen af foderstoffer eller fodermidler.
- Det har et teknologisk formål under behandlingen eller forarbejdningen af foderet, og der kan utilsigtet forekomme teknisk uundgåelige rester af stofferne eller derivater heraf i det færdige produkt.
- Rester af tekniske hjælpestoffer må ikke have skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet.
- Rester af tekniske hjælpestoffer må ikke have nogen teknologisk indvirkning på det færdige foderstof.

Eksempel på teknisk hjælpestof:

- Et ekstraktionsmiddel, der er brugt til at ekstrahere olie eller fedtstof fra olieholdige frø. Eventuelle utilsigtede rester af ekstraktionsmidlet må ikke have nogen funktion i foderet eller på de dyr, der skal have foderet.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2, litra h\)](#)

[Fodermiddelfortegnelsen](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

[12.9 Grænser for indholdet af tekniske hjælpestoffer i fodermidler](#)

12. Fodermidler

Fodermidler er de bestanddele, som et foder består af, og som især tilfører foderet energi, næringsstoffer, mineraler og kostfibre, og som opfylder dyrenes behov herfor.

12.1 Hvad fodermidler er

Fodermidler er de bestanddele, som et foder består af, og som især tilfører foderet energi, næringsstoffer, mineraler og kostfibre, og som opfylder dyrenes behov herfor. Fodermidler er normalt ikke kemisk veldefinerede, med undtagelse af de basale næringsstoffer.

Fodermidler kan have forskellig oprindelse og forarbejdning og kan indeholde fodertilsætningsstoffer. Eksempler kan ses i tabellen.

Oprindelse	Fodermiddel
Uorganiske stoffer Organiske stoffer Vegetabiliske produkter Animalske produkter	Calciumcarbonat Fructose Havreflager Skummetmælkspulver
Forarbejdning	Fodermiddel
Uforandret stand Naturlig tilstand Forarbejdet tilstand Konserveret Derivater efter industriel forarbejdning	Solsikkefrø Sukkerroer Dampvalset byg Fiskesolubel Kartoffelprotein, fermenteret
Tilsætning	Fodermiddel
Fodertilsætningsstoffer	Fiskemel med antioxidanter

For fodermidler af animalsk oprindelse gælder også en række regler, der fremgår af forordningen om animalske biprodukter, gennemførelsesforordningen og TSE-forordningen. Fodermidler af animalsk oprindelse kaldes også afledte produkter.

Det bemærkes, at vand ikke er et fodermiddel.

Fodermidler må i enkelte tilfælde markedsføres med levende mikroorganismer.

Fodermidler, der er genetisk modificerede organismer eller er fremstillet heraf eller er fremkommet ved fermentering med brug af genetisk modificerede mikroorganismer skal overholde kravene i GMO-forordningen.

Fodermidler skal være **fri for kemiske urenheder fra fremstillingsprocessen**.

Fodermidler skal også være **fri for kemiske urenheder fra tekniske hjælpestoffer**.

Der er en række **materialer, som det er forbudt at anvende til foder**.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 2, stk. 3 og artikel 3, stk. 2, litra g\)](#)
[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 6](#)

Se mere i afsnit:

[12.9 Grænser for indhold af tekniske hjælpestoffer i fodermidler.](#)

[12.10 Fodermidlers renhed](#)

[12.12 Forbudte materialer og materialer, der er underlagt begrænsninger](#)

[12.14 Fodermidler, som er fremstillet ved fermentering med levende mikroorganismer](#)

[29.2. Hvilket genetisk modificeret foder må markedsføres og bruges?](#)

[40. Foder af animalsk oprindelse](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

12.2 Fodermiddelfortegnelsen

Der er udarbejdet en fortegnelse over fodermidler, fodermiddelfortegnelsen. Fortegnelsen indeholder en liste over fodermidler, og den bruges ved mærkningen af fodermidler og foderblandinger.

Listen i fodermiddelfortegnelsen er delt op i disse 13 fodermiddelgrupper:

- 1) Korn og produkter heraf
- 2) Olieholdige frø og frugter og produkter heraf
- 3) Bælgplantefrø og produkter heraf
- 4) Knolde, rodfrugter og produkter heraf
- 5) Andre frø og frugter og produkter heraf
- 6) Tørrede planteprodukter og grovfoder og produkter heraf
- 7) Andre planter, alger, svampe og produkter heraf
- 8) Mælkeprodukter og produkter heraf
- 9) Produkter af landdyr og produkter heraf
- 10) Fisk, andre akvatiske dyr og produkter fremstillet heraf
- 11) Mineralstoffer og produkter heraf
- 12) Produkter og sideprodukter fremkommet ved fermentering under anvendelse af mikroorganismer
- 13) Diverse produkter

I fodermiddelfortegnelsen er fodermidlerne optaget med en række oplysninger om fodermidlerne. Det fremgår af markedsføringsforordningen hvilke oplysninger der er tale om.

Oplysninger om fodermidler i fodermiddelfortegnelsen:

a) Fodermidlets navn

Der er fastsat detaljerede regler om navngivningen af fodermidler, bl.a. om synonymer til

navnet. Der er også fastsat regler om præciseringer til fodermidlets navn, hvis fodermidlet er behandlet ved en af de produktionsprocesser, som er beskrevet i ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen.

b) Fodermidlets identifikationsnummer

c) Beskrivelse af fodermidlet

Heri indgår oplysninger om fodermidlets oprindelse, f.eks. hvilken plante det stammer fra, og om fremstillingsprocessen for fodermidlet, hvis det er relevant.

Desuden indgår oplysninger om tilladt indhold af tekniske hjælpestoffer.

d) Obligatoriske mærkningsoplysninger, der skal angives for fodermidlet

Der er fastsat forskellige muligheder for angivelse af de obligatoriske mærkningsoplysninger afhængig af hvilket navn fodermidlet mærkes med.

Listen over fodermidler i fodermiddelfortegnelsen er ikke en udtømmende liste over fodermidler. Det betyder, at der også kan markedsføres andre fodermidler end dem, der står i fodermiddelfortegnelsen. Disse fodermidler må kun markedsføres, hvis de er optaget i fodermiddelregistret.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del C](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 24, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

[12.4 Fodermidlets navn](#)

[12.5 Obligatoriske angivelser for fodermidler](#)

[12.6 Ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen](#)

[12.7 Fodermiddelregistret](#)

[12.9 Grænser for indholdet af tekniske hjælpestoffer i fodermidler](#)

12.3 Hvordan fodermidler optages i fodermiddelfortegnelsen

Listen over fodermidler står i fodermiddelfortegnelsen, og reglerne om ændring af fodermiddelfortegnelsen fremgår af markedsføringsforordningen.

Fodermiddelfortegnelsen vedtages af EU, men udkast til ændringer af fortegnelsen udvikles og ændres af et konsortium af alle relevante repræsentanter for de europæiske foderstofbrancher. Dette konsortium står også for fodermiddelregistret, og på hjemmesiden herfor er information om, hvem der er repræsenteret i konsortiet.

[Fodermiddelregisteret](#)

Hvis man som fodervirksomhed ønsker et fodermiddel optaget på fodermiddelfortegnelsen, må man enten gøre det via sin brancheorganisation, der er repræsenteret i konsortiet, eller udfylde og indsende blanketten ("notification form") på hjemmesiden.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del C](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 26, stk. 1-3](#)

12.4 Fodermidlets navn

Fodermidlets navn kan angives på forskellig måde, og det er valgfrit, hvilken af måderne, der vælges. Der er disse muligheder, som også omfatter synonymymer til fodermidlets navn:

Fodermidlet mærkes med navnet i fodermiddelfortegnelsen.

Fodermidlet mærkes uden at bruge fodermidlets navn i fodermiddelfortegnelsen.

Reglerne herom står i markedsføringsforordningen og fodermiddelfortegnelsen.

Når **fodermidlet mærkes med navnet i fodermiddelfortegnelsen**, skal fodermidlet opfylde alle de relevante bestemmelser, der står om fodermidlet. Det vil sige, at det skal være produceret på den måde, der står i kolonnen ”Beskrivelse”.

Eksempel på et fodermiddels navn når det er mærket efter fodermiddelfortegnelsen			
Nummer	Navn	Beskrivelse	Obligatorisk angivelse
1.4.3	Havreflager	Produkt fremkommet ved dampbehandling eller infrarød mikronisering og valsning af afskallet havre. Produktet kan have et ringe indhold af skaldele.	Stivelse
Her er fodermidlets navn ”Havreflager”			

Når **fodermidlet mærkes uden at bruge fodermidlets navn i fodermiddelfortegnelsen**, skal fodermidlet mærkes med, hvad det er for et fodermiddel, og hvilke processer det er behandlet med. Processerne er præciseringer til fodermidlets navn, hvis fodermidlet er behandlet ved en eller flere af de produktionsprocesser, som er beskrevet i ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen.

Eksempel på et fodermiddels navn, hvis navnet ”havreflager fodermiddelfortegnelsen ikke bruges” fra	
Havren er behandlet ved processerne ”dampbehandling” og ”valsning”. Hermed skal tilføjes udtrykkene ”dampet” og ”valset” fra ordlisten i fodermiddelfortegnelsen, del B.	
Fodermidlets navn bliver derfor ”Dampet, valset havre”	

Listen over fodermidler kan omfatte **synonymer til fodermidlets navn**.

- I listen over fodermidler i fodermiddelfortegnelsen kan synonymymer til et fodermiddels navn være angivet i skarpe parenteser i kolonnen ”navn” i listen over fodermidler.

Eksempel på synonymymer til fodermidlets navn	
Nummer	Navn
4.6.1	Maniok; [Tapioka]; [Cassava]
Maniok kan markedsføres under navnene ”maniok”, ”tapioka” eller ”cassava”	

- Nogle fodermiddelnavne indeholder en parentes om en del af navnet. Det, der står i parentesen, kan udelades af fodermidlets navn.

Eksempel på synonymer til fodermidlets navn	
Nummer	Navn
2.18.2	Soja(bønne)kage
Det er valgfrit om fodermidlet markedsføres under navnet ”sojabønnekage” eller ”sojakage”	

For visse fodermidler i fodermiddelfortegnelsen er der i fodnoter fastsat **krav om at fodermidlets navn skal suppleres med angivelse af f.eks. plante- eller dyreart**. For en række fodermidler i fodermiddelgruppe 7 ”Andre planter, alger, svampe og produkter heraf” er der desuden krav om, at hvis fodermidlerne har et indhold af andre arter på over 5 %, så skal disse arter også angives. Hvis oprindelsen af de forskellige arter er den samme (f.eks. hvis de er høstet sammen), kan partiet fortsat betragtes som et fodermiddel. Hvis dette ikke er tilfældet, vil partiet blive betragtet som en foderblanding.

I foderlovgivningen stilles **krav om supplerende mærkning af fodermidler, der er genetisk modificerede organismer eller er fremstillet heraf eller er fremkommet ved fermentering med brug af genetisk modificerede mikroorganismer**. De supplerende mærkningskrav står i GMO-forordningen.

I foderlovgivningen stilles **krav om supplerende mærkning af fodermidler, der er tidligere fødevarer, der ikke længere er bestemt til konsum**. Da kvaliteten af disse tidligere fødevarer måske ikke opfylder kravene til foder, er der krav om, at tidligere fødevarer, som det er nødvendigt at forarbejde, før de kan bruges som fodermidler, skal mærkes med oplysning herom.

Mærkningskravene gælder bl.a. for fodermiddelfortegnelsens fodermidler, der er tidligere fødevarer, der ikke længere er bestemt til konsum.

Når en fødevarer virksomhed markedsfører fødevarer, der ikke længere er bestemt til konsum, skal virksomheden tage stilling til, hvad det er for et produkt, der håndteres og markedsføres; er det en fødevarer, et foder og/eller animalsk biprodukt (ABP), affald eller f.eks. biobrændsel. Det er vigtigt, at virksomheden mærker produktet entydigt, så der på intet tidspunkt kan opstå tvivl, om hvorvidt det er fødevarer lovgivningen, foderlovgivningen og/eller ABP-lovgivningen eller andet, der skal være overholdt.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 24, stk. 5, og bilag VIII, pkt. 3](#)
[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 1 og pkt. 10](#)

Se mere i afsnit:

[12.6 Ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen](#)

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

[25.1 Mærkning af forurenede foder](#)

[29.4 Mærkning af GM foder](#)

12.5 Obligatoriske angivelser for fodermidler

Mærkningen af et fodermiddel omfatter mærkning med obligatoriske angivelser for fodermidlet.

Mærkningen med obligatoriske angivelser kan ske på to forskellige måder, og det er valgfrit, hvilken af måderne, der vælges. Der er disse muligheder, som svarer til mulighederne for angivelse af fodermidlets navn:

- Obligatoriske angivelser efter fodermiddelfortegnelsen, når fodermidlet er mærket med navnet i fodermiddelfortegnelsen.
- Obligatoriske angivelser, når fodermidlet er mærket uden at bruge fodermidlets navn i fodermiddelfortegnelsen, enten fordi man har taget dette valg, eller fordi fodermidlet er optaget i fodermiddelregistret.

Dette fremgår af markedsføringsforordningen og fodermiddelfortegnelsen.

Når **fodermidlet er mærket efter fodermiddelfortegnelsen**, skal det mærkes med de obligatoriske angivelser, der står i fortegnelsen sammen med oplysningerne om fodermidlets navn, identifikationsnummer og beskrivelsen af fodermidlet. Dette krav står i fodermiddelfortegnelsen.

Eksempel på et fodermiddels navn når det er mærket efter fodermiddelfortegnelsen			
Nummer	Navn	Beskrivelse	Obligatoriske angivelser
1.4.3	Havreflager	Produkt fremkommet ved dampbehandling eller infrarød mikronisering og valsning af afskallet havre. Produktet kan have et ringe indhold af skaldele.	Stivelse
Fodermiddel 1.4.3 er "havreflager". Her er den obligatoriske angivelse "Stivelse"			

Når **fodermidlet ikke er mærket efter fodermiddelfortegnelsen**, det vil sige, at det ikke er mærket med fodermidlets navn fra fodermiddelfortegnelsen, skal det heller ikke mærkes med de obligatoriske angivelser, der er angivet deri. I stedet skal mærkes med de obligatoriske angivelser efter bilag V i markedsføringsforordningen.

I bilag V er fodermidlerne opdelt i 18 forskellige grupper, afhængig af oprindelse. For hver gruppe er fastsat de obligatoriske angivelser, som skal angives for fodermidlerne i denne gruppe.

Eksempel på mærkning af et fodermiddel med obligatoriske angivelser, hvis navnet "havreflager" fra fodermiddelfortegnelsen ikke bruges	
Fodermidlets navn	Tilhørende obligatoriske angivelser for fodermidler, der er "Produkter og biprodukter af korn", jf. bilag V i markedsføringsforordningen
Dampet, valset havre	Stivelse, hvis > 20 % Råprotein, hvis > 10 % Råfedt, hvis > 5 % Træstof
For "dampet, valset havre" skal angives de obligatoriske angivelser "stivelse" og "træstof" I mærkningen af "dampet, valset havre" er det påbudt at angive indholdet af træstof. Dette er ikke obligatorisk i mærkningen af fodermiddel 1.4.3 "havreflager".	

For **fodermidler optaget i fodermiddelregistret** skal mærkningen med obligatoriske angivelser ske efter markedsføringsforordningen, fordi der i fodermiddelregistret ikke er angivet nogen obligatoriske angivelser.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 24, stk. 5, og bilag V Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 1 og pkt. 14, litra a\)](#)

Se mere i afsnit:

[12.4 Fodermidlets navn](#)

[12.7 Fodermiddelregisteret](#)

12.6 Ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen

I ordlisten over processer er defineret en række forskellige processer og tekniske udtryk, der beskriver, hvordan fodermidler kan være behandlet.

Eksempler på processer i fodermiddelfortegnens bilag, del B			
	Proces	Definition	Almindeligt navn/udtryk
55	Valsning	Reduktion af partikelstørrelsen ved at lade fodermidlet, f.eks. korn, passere gennem valsepar	Valset
62	Dampbehandling	Anvendelse af damp under tryk til opvarmning og kogning for at forbedre fordøjeligheden	Dampet

I fodermiddelfortegnelsen er det forklaret, hvordan ordlisten skal bruges:

Hvis et fodermiddel er behandlet ved en af processerne, der er nævnt i kolonnen ”Proces”, skal det udtryk, der står i kolonnen ”Almindeligt navn/udtryk”, tilføjes til fodermidlets navn, for at vise, at fodermidlet er behandlet ved denne proces. Hvis fodermidlet er behandlet ved flere processer, skal tilføjes udtrykkene fra kolonnen ”Almindeligt navn/udtryk” for alle de anvendte processer.

Der er dog denne undtagelse fra reglen:

For fodermidler, der er behandlet ved processen ”tørring”, behøver ikke at blive angivet udtrykket ”tørret”. Baggrunden er, at tørring er den mest almindelige proces, som fodermidler behandles ved.

Når et fodermiddel er optaget i listen over fodermidler i bilaget, del C, og fodermidlet er behandlet ved en (eller flere) af processerne, der er nævnt i bilaget, del B, så anses det behandlede fodermiddel også for at være optaget i listen over fodermidler i bilaget, del C.

Det betyder, at det behandlede fodermiddel også skal mærkes med de obligatoriske angivelser, som er angivet i kolonnen ”Obligatoriske angivelser” i listen over fodermidler, for dette fodermiddel.

Til processerne i ordlisten kan være tilføjet mærkningskrav, som skal supplere de obligatoriske angivelser i kolonnen ”Obligatoriske angivelser” i bilaget, del C.

Dette mærkningskrav er kun angivet ved proces nr. 56, ”Vombeskyttelse”. Når et fodermiddel er vombeskyttet, skal det fremgå af mærkningen, hvordan det er blevet vombeskyttet.

Undtagelse om hvornår ordlistens ”Almindeligt navn/udtryk” ikke skal bruges. Hvis et fodermiddel er fremstillet ved en proces, der adskiller sig fra den proces, som er defineret i ordlisten i fodermiddelfortegnelsen. I stedet skal fremstillingsprocessen, som er brugt til dette fodermiddel, fremgå af beskrivelsen af dette fodermiddel.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 8-9, samt del B](#)

Se mere i afsnit:

[12.4 Fodermidlets navn](#)

[12.5 Obligatoriske angivelser for fodermidler](#)

12.7 Fodermiddelregistret

Fodermiddelregistret er en database, der indeholder alle de fodermidler, der ikke er optaget i fodermiddelfortegnelsen.

Der kan kun markedsføres andre fodermidler end dem, der er optaget i fodermiddelfortegnelsen, hvis disse fodermidler er optaget i fodermiddelregistret.

Den person, der første gang markedsfører et fodermiddel, som ikke er opført i fodermiddelfortegnelsen, skal straks anmelde anvendelsen af dette fodermiddel til repræsentanterne for de europæiske foderstofbrancher, som administrerer fodermiddelregistret.

Baggrunden for fodermiddelregistret er, at der under forhandlingerne i EU af markedsføringsforordningen var et ønske om en positivliste for fodermidler, altså at alle fodermidler skulle være optaget i fodermiddelfortegnelsen. Dette var der ikke flertal for. Kompromiset blev, at alle fodermidler skal være kendte, og derfor skal de fodermidler, der ikke er optaget i fodermiddelfortegnelsen, anmeldes til fodermiddelregistret, før de kan markedsføres første gang.

Registret er opbygget af

[En startside med præsentation af registret, herunder orientering om brug af registret](#)

[Registret](#)

[Skema til anmeldelse af nye fodermidler](#)

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der **ikke er foretaget nogen vurdering af fodermidlerne**, der er anmeldt til registret.

Fodermiddelregistret indeholder en ”Disclaimer”, det vil sige en ansvarsfraskrivelse. Det betyder, at repræsentanterne for de europæiske foderstofbrancher, som administrerer fodermiddelregistret, fraskriver sig ansvaret for de anmeldte fodermidler. Det er således ikke deres ansvar, at der kan være anmeldt farlige fodermidler til fodermiddelregistret.

Den danske oversættelse af ”Disclaimer”, som den står på hjemmesiden:
”Ansvarsfraskrivelse

Alle oplysninger på denne hjemmeside er stillet til rådighed ”som de er” uden garanti af nogen art. Din adgang til og brug af oplysningerne om fodermidler, der er anmeldt af fodervirksomheder, sker for din egen regning og risiko. Ingen garanti eller tilkendegivelser er givet, udtrykkeligt eller stil-tiende, at heri indeholdte eller refererede oplysninger er nøjagtige, aktuelle, eller fuldstændige. Endvidere vil udviklerne og ejerne af denne hjemmeside ikke være ansvarlig på nogen måde for direkte, tilfældige, specielle eller efterfølgende skadeserstatninger som resultat af brugen af, eller manglende evne til at bruge nogen af oplysningerne, som dette websted henviser eller refererer til eller nogen oplysninger, der leveres via websider, der henvises til. Udviklerne og ejerne af denne hjemmeside forbeholder sig ret til at fjerne anmeldelser, der er ulovlige eller kan misbruges.”

Det fremgår af ansvarsfraskrivelsen, at **brug af fodermidlerne i fodermiddelregistret sker for egen regning og risiko**. Det betyder, at man skal være kritisk i brugen af fodermidler, der er anmeldt til fodermiddelregistret.

Når fodermidler fra fodermiddelregistret anvendes, skal de overholde de generelle krav til foder om sikkerhed i artikel 4 i markedsføringsforordningen. Dette overholdes imidlertid ikke altid.

For eksempel er følfod (*Tussilago farfara L.*) anmeldt til fodermiddelregisteret og det forventes ikke, at planten vil kunne anvendes til foder, i hvert tilfælde ikke uden meget restriktive mængdebe-grænsninger. Dette fordi følfod indeholder pyrrolizidinalkaloider, som er naturlige plantetoksiner, der er giftige for blandt andet heste. Hvis en virksomhed vil markedsføre foder bestående af eller indeholdende planter, som kan indeholde naturlige plantetoksiner, skal virksomheden sikre sig og kunne dokumentere, at de anvendte planter i de anvendte doser, ikke er til fare for dyrs eller menne-skens sundhed samt miljøet.

Information om, **hvordan fodermidler anmeldes til fodermiddelregistret:**

Fodermiddelregistret indeholder alle anmeldte fodermidler. Anmeldelse af et nyt fodermiddel sker på siden ”Notification form”, hvor en række felter skal udfyldes, herunder:

- Engelsk navn på fodermidlet. Det er muligt at anmelde fodermidlet på andre sprog, men kun hvis det først er anmeldt på engelsk.
- Registreringsnummer på den anmeldende fodervirksomhed, som tildelt af myndighederne jf. foderhygiejneforordningen. Dette for at sikre sig, at det kun er fodervirksomheder, der an-melder fodermidler til registeret.
- Beskrivelse af fodermidlet. Beskrivelsen af fodermidlet foretrækkes på engelsk, men andre sprog accepteres også.

Undervejs i processen kan anmelderen modtage advarsler hvis:

- Et produkt med samme navn tidligere er blevet fjernet fra registret fordi det blev anset som ulovligt af myndighederne. Det kan for eksempel være, hvis det allerede er godkendt som tilsætningsstof, er opført i fodermiddelfortegnelsen eller ikke anses for at være foder.

- Et produkt med samme navn allerede er blevet anmeldt til registeret. Man kan undersøge, om fodermidlet allerede er anmeldt til registret vha. søgefunktionen "Search" på "Register"-siden.

Der er ikke krav om, at planters latinske navn skal angives, og derfor kan det være svært at overskue, om et fodermiddel allerede er anmeldt til registret. Ved anmeldelse af et nyt fodermiddel, der stammer fra en plante, anbefaler Fødevarestyrelsen, at plantens latinske navn angives i beskrivelsen af fodermidlet.

Produktet skal også klassificeres vha. FEFANAs [klassificeringsværktøj](#), og resultatet af klassificeringen skal uploades til anmeldelsen.

Som afslutning skal anmelder bekræfte, at produktet er et fodermiddel, og at man har orienteret sig i sondringshenstillingen som fastlægger retningslinjer for sondringen mellem fodermidler, fodertil sætningsstoffer, biocider og veterinærlægemidler. Herunder at undersøge, om produktet er at finde i EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodermiddelfortegnelsen](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 4 og artikel 24, stk. 6](#)

[Sondringshenstillingen](#)

Se mere i afsnit:

[5.7 EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer](#)

[15. Gråzoneprodukter - produkter som er vanskelige at kategorisere](#)

[18.1 Krav til foders sikkerhed](#)

12.8 Binding eller denaturering af et fodermiddel

Et fodermiddel kan bruges som bindemiddel eller denatureringsmiddel i et andet fodermiddel.

Hvis fodermidlet anvendes til binding kan det bundne fodermiddel fortsat betragtes som et fodermiddel såfremt bindemidlet maksimalt udgør 3 % af det bundne fodermiddels samlede vægt, ellers vil det være at betragte som en foderblanding.

Der er ingen mængdebegrænsninger for indholdet af denatureringsmidler.

Det er et krav, at der i mærkningen af det bundne eller denaturerede fodermiddel angives navnet på samt arten og mængden af det fodermiddel, der anvendes til binding eller denaturering.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag I, pkt. 4](#)

Se mere i afsnit:

[12.1 Hvad fodermidler er](#)

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

12.9 Grænser for indholdet af tekniske hjælpestoffer i fodermidler

For fodermidler i fodermiddelfortegnelsen er der fastsat grænser for, hvor stort indholdet af kemiske urenheder fra fremstillingsprocessen og fra tekniske hjælpestoffer må være i fodermidler.

Hovedreglen er, at indholdet højst må være 0,1 %.

Indholdet må være højere end 0,1 %, når dette indhold er angivet i fodermiddelfortegnelsen. I fortegnelsen kan der også være fastsat lavere grænser for indholdet, altså under 0,1 %, hvis dette følger den praksis, der er for handelen med fodermidlet.

Det tilladte indhold er angivet i vægtprocent, medmindre andet er angivet.

Det tilladte indhold af kemiske urenheder fra fremstillingsprocessen og fra tekniske hjælpestoffer kan være angivet på tre forskellige måder i fodermiddelfortegnelsen:

1. Det tilladte indhold er angivet sammen med beskrivelsen af en af de processer, som fodermidler kan behandles med. Her gælder det tilladte indhold for alle fodermidler, der er behandlet ved denne proces.
2. Det tilladte indhold gælder for en hel fodermiddelgruppe i fodermiddelfortegnelsebilag, del C. Det tilladte indhold vil være angivet som en slutnote til fodermiddelgruppen. Der er ingen grænseværdier, der gælder for en hel fodermiddelgruppe.
3. Det tilladte indhold gælder for fodermidlet, hvor grænseværdien er angivet.

Eksempel på tilladt indhold af tekniske hjælpestoffer i et fodermiddel

Fodermidlets nummer: 4.1.4

Fodermidlets navn: (Sukker)roemelasse

Beskrivelse af fodermidlet: Sirupsagtigt produkt fra fremstilling eller raffinering af sukker fra sukkerroer

Tilladte tekniske hjælpestoffer angivet i beskrivelsen:

- Kan indeholde op til 0,5 % skumdæmpningsmidler
- Kan indeholde op til 0,5 % antibelægningsmidler
- Kan indeholde op til 2 % sulfat
- Kan indeholde op til 0,25 % Sulfit

For fodermidler i fodermiddelregistret er der ikke fastsat regler om indhold af tekniske hjælpestoffer. Reglerne om tekniske hjælpestoffer står i fodermiddelfortegnelsen, og det betyder, at reglerne kun gælder for fodermidlerne, der er optaget deri.

Derfor er det kun er hovedreglen om maksimalt 0,1 % teknisk hjælpestof, der gælder for fodermidler i fodermiddelregistret, medmindre beskrivelsen af fodermidlet i fodermiddelregistret indeholder oplysninger om indhold af tekniske hjælpestoffer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 5](#)

Se mere i afsnit:

12.6 Ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen

12.10 Fodermidlers renhed

Reglerne om fodermidlers renhed står i markedsføringsforordningen og i fodermiddelfortegnelsen.

I markedsføringsforordningen skelnes mellem botanisk renhed og botanisk renhed efter en fremstillingsproces.

- Den **botaniske renhed** skal være mindst 95 %.
Dog kan der være fastsat en anden grænse for det enkelte fodermiddel i fodermiddelfortegnelsen.

Ved botaniske urenheder mener man urenheder i form af plantematerialer, der er uskadelige for dyrene. Hertil hører bl.a. strå, korn og frø af andre dyrkede arter eller frø af ukrudt.

Nogle former for ukrudt er dog optaget på listen over skadelige botaniske urenheder i direktivet om uønskede stoffer i foderstoffer.

- **Botanisk renhed efter en fremstillingsproces** vedrører indholdet af botaniske urenheder af andre olieholdige frø eller frugter efter en tidligere fremstillingsproces. Dette indhold må højst være 0,5 %, medmindre der for det enkelte fodermiddel er fastsat anden grænse i fodermiddelfortegnelsen. Grænseværdien gælder for rester af hver type olieholdige frø eller frugter.

Hvis man for eksempel har presset olie af rapsfrø, dernæst solsikkefrø og til sidst hørfrø på samme produktionsanlæg, må der højst være 0,5 % rester af rapsfrø og 0,5 % rester af solsikkefrø i presseresterne fra hørfrøene.

I fodermiddelfortegnelsen er fastsat regler om **kemiske urenheder i fodermidler**:

- Fodermidler skal være fri for kemiske urenheder fra fremstillingsprocessen og fra tekniske hjælpestoffer, medmindre der i fodermiddelfortegnelsen er fastsat en maksimumgrænse herfor.

- Fodermidler må heller ikke indeholde stoffer, der er forbudt at anvende i foder, og der er ikke fastsat maksimumgrænser for indhold heraf.

For fodermidler, der er ”tidligere fødevarer” (bortset fra genanvendt køkken- og madaffald), som er fremstillet til konsum efter EU-fødevarerlovgivningen, anvendes reglerne om kemiske urenheder i fodermidler først, når de ”tidligere fødevarer” videreføres til foder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 3-4 og pkt. 7](#)

[Markedsføringsforordningen, bilag I, pkt. 2](#)

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del VI](#)

Se mere i afsnit:

[12.9 Grænser for indholdet af tekniske hjælpestoffer i fodermidler](#)

[12.12 Forbudte materialer og materialer, der er underlagt begrænsninger](#)

[30.11 Uønskede stoffer i Bilag I Del VI: Skadelige botaniske urenheder](#)

12.11 Forurenede fodermidler

Forurenede fodermidler er foder, der indeholder en større mængde uønskede stoffer, end det indhold der tolereres efter reglerne i bilaget til direktivet om uønskede stoffer i foderstoffer

Forurenede fodermidler er defineret i markedsføringsforordningen, fordi forordningen indeholder regler om mærkning af foder, der ikke er i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen. I forordningen skelnes mellem, om man kan rense sig ud af forureningen, eller om fodermidlet skal afgiftes for at fjerne forureningen.

Eksempler på foder, der kan renses eller afgiftes for at fjerne indhold af uønskede stoffer	
Rensning	Rensning af korn for indhold af meldrøjer Rensning af solsikkefrø for indhold af ambrosiafrø
Afgiftning	Afgiftning af fiskeolie for indhold af dioxin

Reglerne om forurenede fodermidler bygger på regler i flere dele af foderlovgivningen:

- I direktivet om uønskede stoffer er der regler om forbud mod fortynding af forurenede foder. Man kan derfor ikke fortynde sig ud af et forureningsproblem.
- Regler om mærkning af foder, der ikke er i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen, står i markedsføringsforordningen
Efter mærkningsreglen skal forurenede foder mærkes, at der enten skal afgiftes eller renses, før det kan bruges som foder.
- Regler om afgiftning af forurenede foder står i afgiftningsforordningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra p\), artikel 20, stk. 1, og bilag VIII Afgiftningsforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[25.1 Mærkning af forurenede foder](#)

[32. Afgiftning af foder med højt indhold af uønskede stoffer](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

12.12 Forbudte materialer og materialer, der er underlagt begrænsninger

I markedsføringsforordningen skelnes mellem forbudte materialer og materialer, der er underlagt begrænsninger.

Reglerne om **forbudte materialer** står i markedsføringsforordningen. Forbudte materialer er materialer, som det er forbudt at markedsføre eller anvende som fodermidler.

Listen over forbudte materialer omfatter disse materialer:

- 1) Fæces og urin er forbudte materialer til foder. Dette gælder også for separeret indhold af fordøjelseskanalen, når denne er tømt eller fjernet. Forbuddet gælder uanset eventuel behandling eller blanding.

Fødevarestyrelsen har fået dette svar fra EU-Kommissionen om behandling af foder, der er forurenede med fæces og urin, f.eks. fordi rotter og fugle har haft adgang til foderet:

Hvis det er muligt, må foderet behandles, f.eks. renses eller varmebehandles, så der efterfølgende opfylder kravene til fodersikkerhed og kravene til markedsføring.

Når en virksomhed udnytter muligheden for at behandle foderet, skal virksomheden kunne dokumentere, at behandlingen vil være tilstrækkelig. Efter at behandlingen er gennemført, skal virksomheden også kunne dokumentere, at foderet opfylder kravene til fodersikkerhed og kravene til markedsføring.

Læs mere: [Vejledning om håndtering af oplagret, uforarbejdet korn og andre afgrøder forurenede med fæces, urin m.m. fra skadedyr](#)

- 2) Huder, som er behandlet med garvestoffer, og affald herfra er forbudte materialer til foder.
- 3) Frø og andet planteforneringsmateriale, som efter høst er behandlet med plantebeskyttelsesmidler for at kunne bruges til fornering, samt biprodukter fra frøene og planteforneringsmaterialet, er forbudte materialer til foder.

- 4) Træ, savsmuld og andet materiale fra træ, der er behandlet med træbeskyttelsesmidler, er forbudte materialer til foder.
- 5) Alt affald, som stammer fra forskellige faser af rensningen af by-, hus- og industri-spildevand, er forbudt materiale til foder, uanset om dette affald videreføres, og uanset hvor spildevandet stammer fra.

I reglen er gjort rede for, hvornår der er tale om spildevand, og hvornår der er tale om procesvand fra fødevarer- og fodervirksomheder, og henvist til krav der stilles til procesvandet.

- 6) Fast byaffald som f.eks. husholdningsaffald er forbudte materialer til foder.
I reglen står, at fast byaffald ikke omfatter køkken- og madaffald.
- 7) Når produkter fra fødevarerindustrien skal bruges som foder, skal produkterne være fri for emballage og dele af emballage, da emballage og dele heraf er forbudte materialer til foder.
- 8) Proteinprodukter, som er fremstillet på basis af gærarterne *Candida*, og som er dyrket på n-alkaner, er forbudte materialer til foder.

Eksempler på forbudte materialer

- Da fæces, urin og separeret indhold af fordøjelseskanalen står på listen over forbudte stoffer, betyder det, at man ikke kan opdrætte f.eks. fluelarver på gødning med henblik på at kunne bruge larverne som foder.
- Da emballage og dele af emballage fra produkter fra fødevarerindustrien er forbudte stoffer, skal f.eks. knuste kiks og kager, som skal bruges som fodermidler, pakkes ud, inden de kan bruges som fodermidler. Dette gælder også for f.eks. muffins, der skal være fri for muffinsformene.

Regler om **materialer, der er underlagt begrænsninger**, står i markedsføringsforordningen. Der er ikke nævnt nogen materialer, der er underlagt begrænsninger.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 6, stk. 1, og bilag III, kapitel I og II](#)

Se mere i afsnit:

[18.1 Krav til foders sikkerhed](#)

[18.2 Krav ved markedsføring af foder](#)

12.13 Forsøg med ikke-tilladt foder

EU-Kommissionen har på forespørgsel tilkendegivet, at det er muligt indenfor markedsføringsforordningens regler at udføre fodringsforsøg med f.eks. forbudte materialer opført på listen i markedsføringsforordningens bilag III, kapitel 1. Et sådant foder kan ikke markedsføres eller anvendes. Det kan dog anvendes til fodringsforsøg, såfremt dyrene ikke senere indgår i fødevarerækeden. Det er

derudover et helt overordnet krav også for denne type forsøgsfoder, at foderet ikke er farligt. Foderet vil f.eks. anses for farlig, hvis det har en negativ indvirkning dyrets sundhed.

Forsøg med emballagerester, der indeholder skarpe genstande vil typisk udgøre en fare for dyrets sundhed, og det vil derfor ikke være muligt at udføre fodringsforsøg med sådanne materialer. Det vil dog i alle tilfælde kræve en konkret stillingtagen til en evt. risiko ved fodring med det pågældende materiale til de konkrete forsøgsdyr.

Det er ligeledes nødvendigt at sikre, at forsøgsfoder ikke sammenblandes med produktionen af kommercielt foder, herunder at det krydsforurener eller forveksles med kommercielt foder (foder der frit kan markedsføres), samt at forsøgsfoderets formål tydeligt er angivet på emballagen.

Fødevarestyrelsen skal sikre, at ovenstående forudsætninger overholdes i forsøgene.

Hvis der indgår animalske biprodukter i foderet kræves der en særlig tilladelse jf. biproduktforordningen, se senere afsnit i denne vejledning

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 6, stk. 1, og artikel 21, stk. 8.](#)

Se mere i afsnit:

[3.2 Tilbagetrækning og tilbagekald af farligt foder](#)

[18.1 Krav til foders sikkerhed](#)

[41.5 Forsøg med foder - forsøgstilladelser og betingelser](#)

12.14 Fodermidler, som er fremstillet ved fermentering med levende mikroorganismer

Fodermidler, som er fremstillet ved fermentering med levende mikroorganismer, må ikke markedsføres med indhold af levende mikroorganismer, hvis de levende mikroorganismer kan have en effekt som fodertilsetningsstof, f.eks. en tarmflorastabilisatoreffekt. Ligeledes må fodermidler ikke markedsføres med indhold af levende mikroorganismer, hvis ideen med anvendelse af mikroorganismene er at opformere mikroorganismene. Da det ofte ikke kan udelukkes, at mikroorganismene kan have en tilsætningsstoffekt, må fermenterede fodermidler som udgangspunkt ikke markedsføres med levende mikroorganismer.

Der er et lovgivningsmæssigt nedskrevet krav om, at alle mikroorganismer (herunder spiredygtige sporer) anvendt til fermenterede fodermidler i fodermiddelgruppe 12 i fodermiddelfortegnelsen, skal inaktiveres. Dette krav gælder som udgangspunkt også for fermenterede fodermidler i fodermiddelregisteret. En inaktivering resulterer i fravær af levedygtige mikroorganismer i fodermidlerne. Det er virksomhedens ansvar at beslutte hvordan den vil inaktivere mikroorganismene (f.eks. ved høj varme), og hvordan den vil dokumentere inaktiveringen.

Der er dog enkelte tilfælde hvor det accepteres at fodermidler markedsføres med levende mikroorganismer. Disse fremgår af fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, punkt 6. Levende mikroorganismer tillades i fermenteringsprodukter, som ikke er nævnt ovenfor, samt i fermenteringsprodukter med et naturligt indhold af mikroorganismer (dvs. der er ikke tilsat mikroorganismer). Et eksempel kunne være den tidligere fødevarer yoghurt, der anvendes som foder. Her er der ikke krav om, at mikroorganismene i yoghurten inaktiveres før produktet anvendes som foder. Indholdet af mikro-

organismer og funktioner som følge heraf må dog ikke anprises i mærkningen af de fodermidler eller foderblandinger, der indeholder dem.

Fermenteringsprodukter kan teoretisk set udgøre en risiko. Det gælder f.eks. hvis mikroorganismen i et produkt producerer endotoksiner. Producenten skal derfor kunne dokumentere, at et fermenteringsprodukt er sikkert. Producenter af foder har et særligt ansvar for dette for fermenteringsprodukter i fodermiddelregisteret. Hvis mikroorganismen, der fermentes med, er en såkaldt QPS-mikroorganisme, dvs. en mikroorganisme, som er antaget at være sikker, vil den typisk være uproblematisk at anvende til fermentering. Mælkesyrebakterier (Lactic Acid Bacteria), f.eks. *Lactobacillus* mikroorganismer, har status som QPS-mikroorganismer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, punkt 6](#)

12.15 Omklassificering af fødevarer til fodermidler

En fødevarer virksomhed kan have fødevarer eller rester fra sin fødevarerproduktion, som virksomheden beslutter ikke skal anvendes til humant konsum. Sådanne produkter vil kunne anvendes som fodermiddel under visse forudsætninger.

For at en fødevarer virksomhed kan omklassificere sit produkt til et fodermiddel, skal virksomheden:

- være registreret som en fodervirksomhed,
- ved en analyse baseret på HACCP-principper vurdere, om produktet kan omklassificeres til et lovligt og sikkert fodermiddel.

I sin funktion af fodervirksomhed er virksomheden ansvarlig for, at kunne efterleve bestemmelser om foderhygiejne og krav til fodersikkerhed. Derfor er omklassificering af ethvert parti til et fodermiddel betinget af, at de relevante bestemmelser i foderlovgivningen er overholdt. Hvilke regler der er relevante, afhænger af fødevareren, typen af fødevarer virksomheden og de dyregrupper fodermidlet skal anvendes til.

Restauranter, cateringvirksomheder og køkkener, f.eks. centralkøkkener og husholdningskøkkener, skal være særligt opmærksomme på, at deres rester som ikke anvendes til konsum, pr. definition er køkken- og madaffald og, at dette er ulovligt at markedsføres/bruges som foder til fødevarerproducerende dyr (f.eks. kvæg, svin, får, geder, fjerkræ, heste og fisk).

Der er risiko for, at visse fødevarer med animalsk indhold kan overføre alvorlige smitsomme husdyrsygdomme til dyr, selvom fødevarerne er sikre at indtage for mennesker. Virksomhederne skal derfor både sikre, at fødevareren ikke har animalsk indhold, der er ulovligt at anvende direkte som foder og sikre, at fødevareren, der potentielt vil kunne leveres til foderbrug, har været holdt adskilt fra fødevarer, der ikke må leveres til foderbrug.

F.eks. skal en fødevarer virksomhed i sit bageriudsalg sikre, at flødeskumskager holdes adskilt fra tørkager og boller. Det kan gøres ved at opbevare fødevarerne i separate montre eller adskilt af Plexiglas. Årsagen er, at fløde kan være skadelig for dyr, fordi pasteurisering af mælkeprodukter til humant konsum ikke er tilstrækkeligt til at dræbe mikroorganismer, der kan gøre dyrene syge.

Ligeledes skal en fødevarer virksomhed sikre, at f.eks. rundstykker (hvis potentielt foder til fødevarerproducerende dyr) og pølsehorn holdes fysisk adskilt for at undgå krydsforurening. Det gælder

også, mens fødevarerne transporteres og opbevares på stikvogne, så de to produktgrupper ikke placeres side om side.

Virksomheden skal sikre sig, at det potentielle foder har været opbevaret hygiejnisk forsvarligt og er af sædvanlig handelskvalitet. Det betyder f.eks., at frugt og grønt ikke rådner eller at brød mugner, inden de omklassificerede produkter udleveres.

En fødevarer virksomhed skal også have kendskab til, hvor fødevareren er fremstillet og hvordan den har været håndteret i foregående led, hvis man vil omklassificere en tidligere fødevarer til et fodermiddel. Som eksempel kan nævnes, at hvis en købmand eller supermarked får brød fra en restaurant, så må brødet ikke leveres videre til f.eks. landbrug med grise, kvæg eller høns. Årsagen er, at fødevarerester fra denne type fremstillingsvirksomhed pr. definition er køkken- og madaffald. Køkken- og madaffald må i henhold til lovgivningen ikke anvendes til foder. Modsat kan man, som udgangspunkt, forvente, at brød, der er fremstillet af en engrosvirksomhed, kan leveres som foder til dyr, der indgår i fødevarerproduktionen. Omvendt, hvis f.eks. en købmand køber brød fra et lokalt detailbageri til sit brødsalg, skal købmanden sikre sig, at brødene ikke er fremstillet i et lokale, hvor der håndteres rå kødprodukter, hvis købmanden vil levere ”overskudsbrød” til en landbruger. Det medfører, at brødene ikke må være bagt i en ovn, hvor der bages leverpostej. Ligeledes skal købmanden sikre, at der ikke er fremstillet smørrebrød i lokalet, hvor detailbageren fremstiller brød samt, at brødene har været opbevaret tilstrækkeligt adskilt fra f.eks. pølsehorn og flødeskumskager. Dette vil være del af den skriftlige risikoanalyse, som købmanden skal kunne redegøre for.

Fødevarer virksomheder skal gøre sig klart om en konkret fødevarer, f.eks. et brød, er til konsum eller til et andet formål, f.eks. foder eller affald/evt. biobrændsel. Det skal også være klart for medarbejdere og kontrolmyndighed, hvilken type produkt der er tale om (fødevarer eller foder), når det opbevares på virksomheden, og for kunder når det udbydes til salg/doneres. I forhold til foderreglerne kan virksomheden typisk løse dette ved at opmærke den beholder, der indeholder de omklassificerede fodermidler. Tilsvarende skal virksomheden efterleve regler for markedsføringen. Mærkningsreglerne for fodermidler adskiller sig fra mærkningsreglerne for fødevarer.

En registreret eller godkendt fodervirksomhed kan i visse tilfælde forsyne sig med en fødevarer uden animalsk indhold, og omklassificere den til et fodermiddel. Som eksempler kan nævnes køb af fødevarer fra landbrugeren til fremstilling af foderblandinger eller køb af mel eller salt i detailhandlen til fremstilling af hundekiks. I disse tilfælde er det med andre ord fodervirksomheden, der ved at anvende HACCP-principperne skal vurdere, om den enkelte fødevarer kan omklassificeres til et lovligt og sikkert fodermiddel eller ej.

Læs mere på fødevarerstyrelsens hjemmeside:

[Tidligere fødevarer som foder til dyr \(foedevarestyrelsen.dk\)](http://foedevarestyrelsen.dk)

Endelig har EU-Kommissionen udarbejdet et generelt dokument:

[Retningslinjer for anvendelse af fødevarer, der ikke længere er bestemt til konsum, som foder](#)

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 4, stk.1, artikel 6 og artikel 9](#)

[Foderbekendtgørelsen, Kapitel 6](#)

Se eventuelt afsnit:

8.8 Omklassificering af fødevareingredienser/stoffer til fodertilsætningsstoffer

13. Foderblandinger

Foderblandinger er beregnet til fodring af dyr, og kan gives enten som fuldfoder eller tilskudsfoder.

13.1 Hvad en foderblanding er

En foderblanding skal mindst bestå af to fodermidler, og den kan indeholde fodertilsætningsstoffer.

Der er tale om to fodermidler, når fodermidlerne har hvert sit identifikationsnummer i fodermiddelfortegnelsen eller fodermiddelregisteret. Hvis fodermidlerne har det samme identifikationsnummer (f.eks. forskellige slags vegetabiliske olier), er det afgørende hvorvidt fodermidlerne har samme oprindelse (f.eks. om de er fremkommet ved samme proces) eller ej. I sidstnævnte tilfælde vil produktet være at betragte som en foderblanding.

Foderblandinger er beregnet til fodring af dyr og kan gives enten som fuldfoder eller som tilskudsfoder.

Da en foderblanding mindst skal indeholde to fodermidler og kan indeholde fodertilsætningsstoffer, er en blanding af ét fodermiddel med et fodertilsætningsstof ikke en foderblanding.

En foderblanding er typisk sammensat af forholdsvis mange fodermidler og er ofte tilsat et eller flere fodertilsætningsstoffer, eventuelt indirekte via en eller flere forblandinger.

Foderblandinger underopdeles i en række forskellige fodertyper, hvor der skelnes imellem,

- om foderet dækker dyrets samlede daglige behov for næring, eller
- om foderet skal bruges sammen med andet foder for at dække dyrets samlede daglige behov for næring

Fodertyper, der **dækker dyrets samlede daglige behov for næring**:

- Fuldfoder
- Mælkeerstatning som fuldfoder

Fodertyper, der skal **bruges sammen med andet foder for at dække dyrets samlede daglige behov for næring**:

- Mineralsk foder
- Tilskudsfoder
- Mælkeerstatning som tilskudsfoder

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra h\)](#)

Se mere i afsnit:

[12.2 Fodermiddelfortegnelsen](#)

[12.7 Fodermiddelregistret](#)

[13.2 Fuldfoder](#)

[13.3 Mælkeerstatning som fuldfoder](#)

[13.4 Tilskudsfoder](#)

[13.5 Mineralsk foder](#)

[13.6 Mælkeerstatning som tilskudsfoder](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

13.2 Fuldfoder

Et fuldfoder er en foderblanding, der er sammensat sådan, at den dækker hele dyrets daglige ration.

Eksempler på **fuldfoder**:

- Foderblandinger til opdrættede fisk
- Når hunde og katte fodres med foderblandinger, er det ofte i form af fuldfoder, så foderet dækker dyrenes samlede daglige ration.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra i\)](#)

Se mere i afsnit:

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

[17.2 Hvad daglig ration er](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

13.3 Mælkeerstatning som fuldfoder

Mælkeerstatninger er foderblandinger, der enten er tørfoder, eller er opløst i en given mængde væske. Mælkeerstatninger gives til unge dyr som supplement til eller som erstatning for modermælken efter colostrum, men kan også gives som foder til unge dyr såsom slagtekalve, -lam eller -kid. Colostrum kaldes også råmælk, og det er den mælk, som dyremoderen giver sine unger de første 48 timer efter fødslen.

En mælkeerstatning er en foderblanding. En mælkeerstatning kan enten være et fuldfoder eller et tilskudsfoder. Dette afhænger af, om mælkeerstatningen dækker dyrets samlede daglige behov for næring eller ej.

Når mælkeerstatningen dækker dyrets samlede daglige ration, så er det en ”mælkeerstatning som fuldfoder”.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra l\)](#)

Se mere i afsnit:

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

[17.2 Hvad daglig ration er](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

13.4 Tilskudsfoder

Et tilskudsfoder er en foderblanding, der har et stort indhold af visse stoffer. Derfor kan det kun sammen med andet foder dække den daglige ration.

Eksempler på **tilskudsfoder**:

- Foderblandinger til malkekøer, der er på græs, da græsset plus tilskudsfoderet til sammen dækker køernes samlede daglige behov for næring.
- Godbidder til hunde som f.eks. hundekiks eller tyggestænger, der består af mindst to fodermidler, da godbidderne ikke skal dække hundens samlede daglige behov for næring.
- Foder til heste, da det skal suppleres med grovfoder for at dække hestenes samlede daglige behov for næring.

Over for Fødevarestyrelsen har fodervirksomheder, der producerer hestefoder, udtrykt ønske om at kunne kalde tilskudsfoderet for fuldfoder, fordi det – underforstået – skal bruges sammen med grovfoder og herved til sammen blive til fuldfoder. Det fremgår imidlertid af definitionen af tilskudsfoder, at dette hestefoder er tilskudsfoder.

For at vise, at tilskudsfoderet sammen med grovfoder dækker hestenes daglige behov for næring, kan brugsanvisningen formuleres sådan, at udtrykket ”fuldfoder” ikke nævnes, men forklaringen fra definitionen af fuldfoder indgår i brugsanvisningen. Et eksempel kunne være ”Tilskudsfoder. Sammen med grovfoder dækker foderet dyrets samlede daglige behov for næring”.

Information om **fodertilsætningsstoffer i tilskudsfoder**:

Tilskudsfoder, der er fortyndet som angivet i brugsanvisningen, må ikke indeholde tilsætningsstoffer i større mængder end det maksimumindhold, der er fastsat for fuldfoder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra j\)](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag VI, pkt. 3](#)

Se mere i afsnit:

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

[17.2 Hvad daglig ration er](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

13.5 Mineralsk foder

Mineralsk foder er tilskudsfoder, der indeholder mindst 40 % råaske. Tilskudsfoder er foderblandinger, og derfor er mineralsk foder også foderblandinger.

Det betyder, at et mineralsk foder:

- skal indeholde mindst to fodermidler.
- er et særlig slags tilskudsfoder med højt indhold af råaske.
- er tilskudsfoder, da det ikke dækker dyrets samlede daglige behov for næring.

Eksempler på **mineralsk foder** (forudsat at der indgår mindst to fodermidler):

- Sliksten til heste, da slikstene indeholder over 40 % råaske.
- Mineralblokke til gnavere.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra k\)](#)

Se mere i afsnit:

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

[13.4 Tilskudsfoder](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

13.6 Mælkeerstatning som tilskudsfoder

Mælkeerstatninger er foderblandinger, der enten er tørfoder, eller er opløst i en given mængde væske. Mælkeerstatninger gives til unge dyr som supplement til eller som erstatning for modermælken efter colostrum, men kan også gives som foder til unge dyr som slagtekalve, -lam eller -kid. Colostrum kaldes også råmælk, og det er den mælk, som dyremoderen giver sine unger de første 48 timer efter fødslen.

En mælkeerstatning er en foderblanding. En mælkeerstatning kan enten være et fuldfoder eller være et tilskudsfoder. Dette afhænger af, om mælkeerstatningen dækker dyrets samlede daglige behov for næring eller ej.

Når mælkeerstatningen ikke dækker dyrets samlede daglige ration, så er det en ”mælkeerstatning som tilskudsfoder”.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra l\)](#)

Se mere i afsnit:

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

[17.2 Hvad daglig ration er](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

14. Foder med særlig ernæringsformål / diætetisk foder

Foder med særlig ernæringsformål, også kaldet diætetisk foder, har en særlig sammensætning eller er fremstillet ved en særlig fremstillingsproces, og det opfylder et særligt ernæringsformål.

14.1 Regler for foder med særlig ernæringsformål / diætetisk foder

Foder med særlige ernæringsformål, også kaldet diætetisk foder, skal opfylde ernæringsbehov hos dyr med ernæringsmæssige forstyrrelser.

Foderet har enten en særlig sammensætning eller er fremstillet ved en særlig fremstillingsproces, og det skal klart adskille sig fra almindeligt foder, for at det kan opfylde et særligt ernæringsformål.

Diætetisk foder omfatter ikke foderlægemidler efter betydningen i foderlægemiddelforordningen.

Betingelser for at et foder kan være et diætetisk foder:

- Et foder må kun sælges som et diætetisk foder, hvis det særlige ernæringsformål for foderet er optaget på listen over ernæringsformål, og hvis foderet opfylder kravene, der er angivet for dette særlige ernæringsformål.
- Et diætetisk foder kan enten være et diætetisk fodermiddel eller en diætetisk foderblanding. Ud over at skulle leve op til foderlovgivningens krav til diætetisk foder, skal foderet også leve op til kravene til fodermidler eller kravene til foderblandinger, alt efter hvad der er relevant.

EU har offentliggjort en liste over anvendelsesområder for diætetisk foder i direktivet om anvendelsesområder for foder med særlige ernæringsformål.

Direktivet er erstattet med virkning fra den 25. december 2020 af en ny forordning.

Forordningen viderefører i hovedtræk de gældende regler. Der er dog enkelte ændringer, man bør være opmærksom på. Der ændres f.eks. flere steder i bestemmelserne vedrørende de væsentligste ernæringssegenskaber og i de særlige mærkningskrav for anvendelsen af det særlige ernæringsformål. Enkelte ernæringsformål udgår og nye tilføjes. Herudover præciseres reglerne for brug af individuel oral indgivelse via en bolus.

Indtil den 25. december 2020 var reglerne i direktivet, som implementeret i foderbekendtgørelsen, gældende. Det er efter den 25. december 2020 fortsat muligt at markedsføre foder, der er mærket i overensstemmelse med reglerne i direktivet/foderbekendtgørelsen, inden den 25. marts 2022, indtil lagrene er opbrugt.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra o\), og artikel 9](#)
[Direktivet om anvendelsesområder for foder med særlige ernæringsformål, bilaget, del B](#)
[Forordning om foder med særlige ernæringsformål](#)

Se mere i afsnit:

[14.2 Særligt ernæringsformål](#)

[23.1 Mærkning af diætetisk foder](#)

[23.2 Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

14.2 Særligt ernæringsformål

Udtrykket ”særligt ernæringsformål” anvendes i forbindelse med foder til dyr, der kan have gavn af et specielt foder, hvis deres fordøjelse, foderoptagelse eller stofskifte er forstyrret eller kan blive forstyrret, enten midlertidigt eller kronisk. Dette specielle foder skal derfor være særligt velegnet til at opfylde dyrenes særlige ernæringsbehov.

Eksempler på **særlige ernæringsformål**:

- Regulering af glucosetilførsel (Diabetes mellitus)
- Stabilisering af væske- og elektrolytbalancen til større for den fysiologiske fordøjelse
- Kompensation for elektrolyttab ved kraftig svedafsondring

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra n\)](#)

Se mere i afsnit:

[23.2 Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

14.3 Optagelse af et nyt ernæringsformål på listen over anvendelsesområder for foder med særlige ernæringsformål

Reglerne om listen over anvendelsesområder for foder med særlige ernæringsformål står i markedsføringsforordningen.

Efter markedsføringsforordningen er det enten en fysisk eller juridisk person i EU eller en medlemsstat i EU, der sender en anmodning til EU-Kommissionen om at få listen over ernæringsformål ajourført, altså at få optaget et nyt ernæringsformål på listen.

EU-Kommissionen har ikke udarbejdet nogen formel procedure for, hvad der skal til for at få optaget et nyt ernæringsformål på listen over anvendelsesområder for foder med særlige ernæringsformål.

På forespørgsel til EU-Kommissionen har Fødevarestyrelsen fået oplyst, at følgende punkter er relevante i forbindelse med ansøgning om optagelse:

- Ansøgningen skal fremsendes til EU-Kommissionen med henvisning til artikel 10 i markedsføringsforordningen
- At der leveres tilstrækkelig videnskabelig dokumentation for, at sammensætningen af foderet effektivt leder til den påtænkte anvendelse.

- Ansøgeren kan hente inspiration i beskrivelsen af effektivitetsvurdering i forordningen om gennemførelsesbestemmelser om godkendelse af tilsætningsstoffer

Dertil kan tilføjes:

- At beskrivelserne af de væsentlige ernæringsegenskaber bør være så konkrete som muligt, f.eks. med angivelse af et interval for indholdet af de essentielle stoffer.
- At der ikke er behov for at vurdere sikkerhed, da der kun må anvendes sikre fodermidler og godkendte fodertilsætningsstoffer i foder med særlige ernæringsformål.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 10](#)

[Gennemførelsesbestemmelser om godkendelse af tilsætningsstoffer](#)

15. Gråzoneprodukter – produkter som er vanskelige at kategorisere

Det meste foder er enkelt at kategorisere. Fodermidler og foderblandinger forhandles i store mængder, uden der plejer at opstå usikkerhed om, hvad det er for en produkttype. Dog kan visse produkter indimellem ligge på grænsen mellem to produkttyper. I disse tilfælde må man konkret afgøre, hvordan produktet skal klassificeres. Dette afsnit beskriver gråzoneprodukter (eller grænsefladeprodukter), og redegør for de faktorer, som vægter ved kategoriseringen af et produkt i disse sager.

15.1 Hvad gråzoneprodukter er

Gråzoneprodukter er produkter, hvor det kan være vanskeligt at afgøre, om der er tale om den ene eller den anden produkttype. De produkttyper, som typisk er sværest at klassificere er, hvornår et produkt er et fodermiddel, et fodertilsætningsstof, et biocid eller et veterinært lægemiddel. Der hvor der typisk kan opstå tvivl er, når man skal vurdere, hvorvidt et produkt er:

- Et tilsætningsstof eller et fodermiddel
- Et tilsætningsstof eller et biocid
- Et tilsætningsstof eller et veterinært lægemiddel

Se mere i afsnit:

[7.2 Antibiotiske vækstfremmere er ikke fodertilsætningsstoffer](#)

[16 Biocider](#)

15.2 Sondring mellem forskellige produkttyper - henstilling nr. 2011/25/EU

Som et bidrag til en ensartet fortolkning i EU af, hvordan forskellige produkter bør klassificeres, har EU-Kommissionen udarbejdet henstilling nr. 2011/25/EU om retningslinjer for sondring mellem fodermidler, fodertilsætningsstoffer, biocidholdige produkter og veterinærlægemidler.

Udover produkterne gennemgået i EU-Kommissionens henstilling, kan det også være vanskeligt at afgøre, om der er tale om den ene eller den anden produkttype i følgende situationer.

Er der tale om:

- En forblanding eller et tilskudsfoeder, hvis man blander tilsætningsstof(fer) og fodermidler sammen.
- En forblanding eller et tilsætningsstof
- Et konserveringsmiddel eller et biocid
- Et tilsætningsstof i den ene eller den anden funktionelle gruppe af fodertilsætningsstoffer. Er et stof f.eks. et ensileringsmiddel eller et konserveringsmiddel

Regler brugt i dette afsnit:

[EU-Kommissionens sondringshenstillingen](#)

Se mere i afsnit:

[6.3 Særligt om ensileringsmidler \(og konserveringsmidler\)](#)

[15.9 Et fodertilsætningsstof, et præparat eller en forblanding?](#)

[16 Biocider](#)

15.3 Hvem klassificerer gråzoneprodukter?

Det er den virksomhed, der markedsfører et produkt, der er ansvarlig for, at produktet klassificeres og markedsføres korrekt. For gråzoneprodukter er det altså som udgangspunkt op til producenten at definere, om et produkt f.eks. er et lægemiddel, et fodertilsætningsstof eller et fodermiddel. Produkter der defineres som fodertilsætningsstoffer eller lægemidler, skal naturligvis være godkendt som sådan og bruges efter de regler, de er godkendt efter.

Hvis producenten ikke kan definere produkttypen i den konkrete sag, kan vedkommende anmode Fødevarestyrelsen om hjælp. Det er Lægemiddelstyrelsen, der afgør, om et konkret produkt er et lægemiddel. Hvis myndighederne også har vanskeligt ved at definere produkttypen, er det muligt at få produkttypen vurderet ved diskussion og eventuel afstemning i EU.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 3](#)

15.4 Hvordan afgøres det, hvilken produkttype et gråzoneprodukt hører til?

Når man markedsfører et produkt, skal mange forskellige parametre inddrages i vurderingen af, hvilken type produkt det er. Det gælder bl.a. produktets primære formål, mærkning, de omgivelser, produktet udstilles i, dets fremtræden og de oplysninger, der udleveres direkte til kunden eller som gives mundtligt, og om brugeren bliver vildledt.

Sager med gråzoneprodukter, må derfor afgøres konkret fra sag til sag. Man kan se på mærkning, formål, fremstillingsproces, myndighedernes vurdering osv. for at afgøre om produktet hører til den ene eller den anden produkttype.

Den letteste måde at afgøre, hvad der er det primære formål med et produkt, og dermed hvilket slags produkt det er, er at se på anprisningen, hvad enten det står på pakningen, eller der reklameres i anden sammenhæng, f.eks. på internettet.

Som eksempler kan nævnes produkter, der anprises med ”forebygger diarre hos smågrise”, eller ”lindrer smerter”. Sådanne produkter anses som udgangspunkt ikke som fodermidler eller blandinger af fodermidler, men indledende i højere grad som veterinære lægemidler.

Se mere i afsnit:

[15.10 Konkrete afgørelser og beslutninger om gråzoneprodukter](#)

15.5 Grænsen mellem et fodermiddel, et fodertilsætningsstof og et veterinært lægemiddel

En ingrediens i et produkt, som et dyr æder eller får ind gennem munden med foderet eller på anden måde, kan være tre ting: et fodermiddel, et fodertilsætningsstof eller et veterinært lægemiddel.

Både fodertilsætningsstoffer og veterinære lægemidler er positivlistereguleret. Dette betyder, at det kun er tilladt at anvende de fodertilsætningsstoffer og veterinære lægemidler, som er godkendt. Der stilles store krav til de produkter, der godkendes, både med hensyn til sikkerhed overfor mennesker, dyr og miljø og til dokumenteret effekt. Der stilles desuden særlige krav til kvalitetsstyring for virksomheder, der producerer eller forhandler disse produkter. Nogle virksomheder kan derfor se en interesse i at markedsføre deres produkter som fodermidler, idet de både undgår disse krav og kravene om godkendelse, som gælder for lægemidler eller fodertilsætningsstoffer.

Fodermidler skal fremgå af enten fodermiddelfortegnelsen eller fodermiddelregistret, førend produkter må markedsføres som fodermidler. Kravene til at kunne markedsføre fodermidler, er dog ikke ligeså høje, som de er til fodertilsætningsstoffer og veterinære lægemidler.

For at sikre, at reglerne om tilsætningsstoffer og veterinære lægemidler overholdes, er det defineret i lovgivningen, hvad henholdsvis fodertilsætningsstoffer, veterinære lægemidler og fodermidler er. Fodertilsætningsstoffer og veterinære lægemidler er defineret ud fra deres formål. For fodermidler er det blot præciseret hvad formålet med et fodermiddel er. Ud fra dette kan man tage det første skridt til en vurdering af hvilken produkttype det er.

Fodermidler har først og fremmest til formål at opfylde dyrs behov for blandt andet energi, næringsstoffer, mineraler og kostfibre.

Veterinære lægemidler er produkter, der har til formål at behandle eller forebygge sygdomme hos dyr, eller genoprette, ændre eller påvirke fysiologiske funktioner. Dette fremgår af Lægemiddellovens § 2.

Fodertilsætningsstoffer er stoffer, som ikke er fodermidler, men som har til formål at påvirke foderstoffers eller dyrs egenskaber positivt.

I EU-Kommissionens forordning om visse produkters status som fodertilsætningsstoffer listes der i bilaget en række stoffer, der ikke er tilsætningsstoffer:

- Del 1 omhandler produkter, der tidligere har været godkendt som fodertilsætningsstoffer
- Del 2 omhandler produkter, der har været tvivl om

Der er ikke taget stilling til, hvad stofferne så er. De fleste stoffer vil være fodermidler, men nogle kan under visse omstændigheder være veterinære lægemidler.

Hvis et produkt sælges eller anprises med en af de effekter, der er omfattet af definitionerne af lægemidler eller tilsætningsstoffer til foder, kan dette også yde et væsentligt bidrag til at afgøre, hvordan produktet skal klassificeres.

Problemerne opstår, når produkter, der mere eller mindre indlysende skal anvendes med en bestemt kendt effekt, sælges uden anprisning som "almindeligt foder".

Det er også et problem hvis et produkt markedsføres som et fodermiddel med en anprisning, der ligger meget tæt på definitionerne af tilsætningsstoffer eller lægemidler.

En anden grund til at klassificere et produkt som et fodertilsætningsstof kunne være, hvis præcis det samme produkt sælges som kosttilskud til mennesker med en anprisning af en effekt, som på foderstofområdet ville betyde, at produktet var et tilsætningsstof.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, præambelen nr. 11, og artikel 3, stk. 2, litra g\)](#)

[EU-Kommissionens sondringshenstilling, bilag, afsnit 1.2.1.](#)

[Lægemiddeloven, § 2](#)

[Forordning om visse produkters status](#)

Se mere i afsnit:

[5.1 Hvad er et fodertilsætningsstof](#)

[12.2 Fodermiddelfortegnelsen](#)

[12.7 Fodermiddelregistret](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

15.6 Et fodertilsætningsstof eller et fodermiddel?

Det følger af definitionen af fodertilsætningsstoffer, at det samme stof ikke kan være både et fodertilsætningsstof og et fodermiddel.

Et stof, der står i fodermiddelfortegnelsen, kan altså ikke være et tilsætningsstof. Ligesom et stof, der står i registeret over tilsætningsstoffer, ikke kan være et fodermiddel.

For eksempel er fosforsyre tilladt som konserveringsmiddel og skal, hvis det bruges, mærkes og bruges efter reglerne for fodertilsætningsstoffer. Man kan derfor ikke bruge fosforsyre som fosforkilde, selvom fosfor normalt betragtes som et makronæringsstof, og dermed som et fodermiddel. Et stof, som har været i registret over fodertilsætningsstoffer, kan dog blive omklassificeret til et fodermiddel eller veterinært lægemiddel, såfremt det ved en forordning fastsættes, at det pågældende stof ikke længere er klassificeret som et fodertilsætningsstof.

Regler brugt i dette afsnit:

[EU-Kommissionens sondringshenstilling, bilag, afsnit 1.2.1.](#)

Se mere i afsnit:

[5.3 Kategorier af fodertilsætningsstoffer](#)

[5.7 EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer](#)

[7.1 Tilbagetrækning eller suspension af fodertilsætningsstoffer](#)

[12.1 Hvad fodermidler er](#)

[15.10 Konkrete afgørelser og beslutninger om gråzoneprodukter](#)

15.7 Et veterinært lægemiddel og/eller et foderstof?

Der er ikke noget i vejen for, at det samme stof kan være både et fodertilsætningsstof og et veterinært lægemiddel (f.eks. vitaminer) eller både et fodermiddel og et veterinært lægemiddel (f.eks. glucosamin).

Lægemedellovgivningen er ikke fuldt harmoniseret i EU. Det betyder, at vurderingen af, om et stof eller et produkt er et veterinært lægemiddel, kan være forskellig fra medlemsstat til medlemsstat.

Afgørelsen af, om et produkt er et veterinært lægemiddel eller ej, er alene op til Lægemedelstyrelsen. Hvis man er i tvivl, om et produkt er et lægemiddel eller ej, bør man derfor rette henvendelse til Lægemedelstyrelsen. Hvis et produkt, som et dyr skal indtage gennem munden, ikke er et lægemiddel, vil det som udgangspunkt falde ind under foderlovgivningen – men kan kun markedsføres som foder, hvis det opfylder foderlovgivningen.

Lægemedelstyrelsen har en vejledende liste over ”sygdomme og sygdomssymptomer”, hvor forskellige symptomer, lidelser og sygdomme klassificeres som præsentationer, der:

- som udgangspunkt vil føre til klassifikation som lægemiddel
- antageligt ikke vil give anledning til klassifikation som lægemiddel
- ikke meningsfyldt og entydigt kan placeres i en af de to øvrige grupper

Eksempelvis vil et produkt med en henvisning til diarre, forstoppelse, ledsmerter, rheumatiske sygdomme og ”bedre vejrtrækning” som udgangspunkt medføre, at produktet klassificeres som et lægemiddel.

Se mere i afsnit:

15.10 Konkrete afgørelser og beslutninger om gråzoneprodukter

15.8 En forblanding eller et tilskudsfoder?

Landmænd skal have en HACCP-registrering, hvis de laver foderblandinger på eget landbrug med indhold af fodertilsætningsstoffer og/eller forblandinger (med mindre der kun anvendes ensileringsmidler). Landmanden kan derimod godt anvende tilskudsfoder uden at have en HACCP-registrering. På samme vis gælder, at forblandinger ikke kan tilsættes direkte til dyrs drikkevand, mens det er tilladt at tilsætte et tilskudsfoder til dyrs drikkevand. Det er derfor vigtigt at få fastlagt, hvorvidt man anvender tilskudsfoder eller forblandinger i sin produktion.

Det kan dog være vanskeligt at afgøre om et produkt er en forblanding eller et tilskudsfoder (dvs. en foderblanding). En foderblanding skal mindst bestå af to fodermidler, og den kan indeholde fodertilsætningsstoffer. En forblanding kan også bestå af to bærestoffer eller flere og en række tilsætningsstoffer. I denne sammenhæng skal man være opmærksom på, at vand godt kan betragtes som et bærestof, men det er ikke foder, og ikke et fodermiddel.

Det er ofte et skøn, om de fodermidler, der indgår i en blanding, er bærestoffer i en forblanding eller grundbestanddele i en tilskudsfoderblanding. I nogle tilskudsfoderblandinger er der nemlig tilsat så lille en mængde fodermidler, at de bliver så koncentrerede, at de kan være svære at skelne fra forblandinger. For fodertilsætningsstoffer med maksimumsgrænser er der dog begrænsninger for, hvor koncentrerede tilsætningsstoffer må være i foderblandinger og fodermidler.

Den manglende klarhed i lovgivningen kan gøre det vanskeligt at afgøre, om et produkt, der sælges som tilskudsfoder, i virkeligheden bør klassificeres som forblanding med deraf følgende krav til mærkning, til HACCP-registrering eller godkendelseskrav, og med manglende mulighed for at kunne tildele det via drikkevand.

Som udgangspunkt fremgår foderkategorien af mærkningen, dvs. det fremgår af mærkningen, om det er et tilskudsfoder eller en forblanding.

Se mere i afsnit:

8.2 Fodertilsætningsstoffer i tilskudsfoder

21.17 Størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder – ”100 gange reglen”

80.1 Registrering af primærproduktion –landbrug

15.9 Et fodertilsætningsstof, et præparat eller en forblanding?

Tilsætningsstoffer skal godkendes og fremgå af EU's register, førend de må anvendes. Det fremgår af godkendelsesforordningen for det enkelte fodertilsætningsstof, hvad tilsætningsstoffet består af. Fodertilsætningsstoffet er det stof eller den blanding/det præparat i den form, der fremgår af EU-registerets liste over godkendte fodertilsætningsstoffer og i godkendelsesforordningens kolonne 3. I nogle tilfælde, f.eks. hvis fodertilsætningsstoffet tilsættes et teknologisk tilsætningsstof, godkendes en sådan blanding som et præparat. Et eksempel på dette kunne være vitaminer, der tilsættes en antioxidant til stabilisering af vitaminet. Vitaminer markedsføres derfor ofte i en præparatform.

Et tilsætningsstof kan altså godt bestå af en blanding af flere stoffer. Et tilsætningsstof kan også bestå af en blanding af flere allerede godkendte tilsætningsstoffer, som blot godkendes igen i en specifik blanding, og dermed bliver ét tilsætningsstof. Selve det stof der godkendes, er i alle tilfælde ét tilsætningsstof, og kaldes for et tilsætningsstof.

Til forskel herfra svarer forblandinger til blandinger af allerede godkendte fodertilsætningsstoffer, eller blandinger af et eller flere fodertilsætningsstoffer med fodermidler eller vand som bærestoffer, og er ikke bestemt til direkte fodring.

Dvs. hvis tilsætningsstoffer blandes efter at de er færdigproduceret som godkendte tilsætningsstoffer, kaldes blandingen en forblanding.

Se mere i afsnit:

6.1 Tilsætningsstoffer kaldet præparater

15.10 Konkrete afgørelser og beslutninger om gråzoneprodukter

Eksempler på stoffer som både kan være fodermidler og veterinære lægemidler:

- **Glucosamin og Chondroitinsulfat:** Glucosaminindholdet i naturligt forekommende råvarer kan typisk betragtes som foder, men glucosaminen heri vurderes ikke at være tilgængelig for dyr. Glucosamin HCl som oprenset produkt har en meget lav biotilgængelighed. Chondroitinsulfat findes i store koncentrationer i brusk, der må antages at være delvist fordøjeligt. Der er en vis biotilgængelighed af denne chondroitinsulfat, som dog f.eks. er afhængig af chondroitinsulfat-strukturen (molekylstørrelsen).

Glucosamin og chondroitinsulfat er opført som fodermidler i fodermiddelfortegnelsen. For

begge stoffer gælder, at anvendelse i kemisk, ren form kan betyde, at stofferne vurderes som værende veterinære lægemidler, selv om de står nævnt som fodermidler i fodermiddelfortegnelsen. Virksomheder, der ønsker at markedsføre foder, der indeholder kemisk rent glucosamin eller chondroitinsulfat, uanset hvordan produktet fremstår, og uanset hvordan det er produceret, bør altid kontakte Lægemiddelstyrelsen for en vurdering af, om der er tale om et foder eller et veterinært lægemiddel. Dette vil blandt andet blive vurderet på baggrund af produktets glucosamin/chondroitinsulfat-indhold, -dosering, doseringsform, -tilgængelighed, formål og markedsføring, herunder anprisning. Hvis Fødevarestyrelsen støder på sådanne produkter, vil de blive overgivet til vurdering hos Lægemiddelstyrelsen. Uanset de danske regler for anvendelse af glucosamin og chondroitinsulfat, kan glucosaminholdige foderprodukter lovligt markedsføres i visse andre EU-lande og i tredjelande, hvis de lever op til lovgivningen i modtagerlandet.

Eksempler på stoffer som vurderes at være ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer såfremt Lægemiddelstyrelsen ikke vurderer dem til at være veterinære lægemidler:

- **CBD-olie:** CBD er en forkortelse for cannabidiol, og det er et af de aktive stoffer fra hampeplanten. Stoffet forbindes ofte med en række positive virkninger i både mennesker og dyr. Hvis CBD-olie ikke vurderes at være et lægemiddel af Lægemiddelstyrelsen, anser Fødevarestyrelsen CBD-olie for at være et fodertilsætningsstof. CBD-olie udvindes af hamp, men CBD-indholdet i hamp er lavt og kan derved kun udvindes ved ekstraktion. I foderlovgivningen bliver ekstrakter af planteprodukter klassificeret som fodertilsætningsstoffer, med mindre der er tale om vandige ekstrakter. Da der ikke er søgt om godkendelse af eller er godkendt CBD-produkter, herunder CBD-olier som fodertilsætningsstoffer i EU, er CBD-produkter derfor ikke tilladt at markedsføre som foder, at bruge i foder eller til fodring.

Eksempler på fodertilsætningsstoffer som er trukket tilbage med en tilbagetrækningsforordning, og derfor anses for at være ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer:

- **Omega-3 og omega-6 fedtsyrer:** Stofferne var oprindeligt opført i EU-kommissionens register over fodertilsætningsstoffer som ”vitaminlignende stoffer”. Med tilbagetrækningsforordning 2017/1145 er de to tilsætningsstoffer trukket tilbage for alle arter, bortset fra omega-6 fedtsyren oktadecadiensyre, som fortsat er godkendt til en række kategorier af svin og kvæg. Det betyder, at omega-3 og alle øvrige omega 6-fedtsyrerne skal betragtes som ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer. Det er dermed ikke tilladt at anvende dem til foder/fodring.

Eksempler på produkter eller stoffer som har været anmeldt til Fodermiddelregisteret, men som er fjernet igen, da de på EU-niveau vurderes at være ikke-godkendte fodertilsætningsstoffer, blandt andet på baggrund af følgende betragtninger:

- **Natriumacetat:** Natriumacetat er et salt af en organisk syre. Natriumsalte af organiske syrer skal have mindst 4 kulstofatomer (indgang 11.4.7 i fortegnelsen) for at blive betragtet som et fodermiddel. Det har natriumacetat ikke. Salte af syrer med færre end 4 kulstofatomer er

normalt fodertilsætningsstoffer. Det blev derfor besluttet, at natriumacetat også skulle overgå til at være et fodertilsætningsstof. Stoffet var i mange år, frem til 29. juli 2021, anført som et fodermiddel i fodermiddelregisteret, men blev derefter over natten fjernet fra registeret, og overgik til at være et ikke-godkendt fodertilsætningsstof. Til trods for at stoffet er ufarligt må det derfor ikke anvendes, med mindre det godkendes som fodertilsætningsstof.

- **Superoxid dismutase (SOD):** Et enzym med antioxidant effekt. Enzymet hæmmer dannelsen af frie radikaler ved at katalysere dismutation af superoxid (O_2^-) radikalet til ilt (O_2) og hydrogenperoxid (H_2O_2). Stoffet vurderes at være et ikke-godkendt fodertilsætningsstof, da det er standardiseret, har en tilsætningsstoffunktion, og ikke en ernæringsmæssig funktion.
- ***Trichosporon mycotoxinivorans* (MTV):** Produkt med inaktiverede gærceller. Markedsføres som mykotoksinbinder. Da dette er en tilsætningsstoffunktion vurderes produktet at være et ikke-godkendt fodertilsætningsstof. Det kan desuden ikke udelukkes, at stoffet kan udgøre en risiko for visse følsomme grupper, da det betragtes som en patogen mikroorganisme.
- **Pulver af sæbebarktræ (*Quillaja saponaria*):** Pulver som er rigt på naturlige saponiner, tanniner, antioxidanter og polyphenoler. Det markedsføres som et produkt, der effektivt kan reducere ammoniakniveauer og forbedre fodereffektivitet. Da disse formål falder ind under tilsætningsstofflovgivningen, og anprisning og mængde, der skal tildeles, ligeledes understøttede dette, anses produktet for at være et ikke-godkendt fodertilsætningsstof.
- **EDTA- Na_2 (ethylendiamintetraeddikesyre, dinatrium salt):** S Stoffet er et chelat, dvs. det kan kompleksbinde metalioner. Det er et lignende stof, som indeholder calcium i stedet for natrium, som på fødevarerområdet er et tilsætningsstof. Det kan også have blodkoagulerings effekter. Stoffet er standardiseret og anses derfor for at være et ikke-godkendt fodertilsætningsstof eller et veterinærmedicinsk produkt.

Eksempler på produkter og stoffer som fortsat kan forefindes i fodermiddelregisteret, men som af Fødevarerstyrelsen ikke vurderes at være fodermidler, blandt andet på baggrund af følgende betragtninger:

- **Calcium- og natriumpropionat:** Grundet indholdet af calcium og natrium, kunne de begge anses for at være fodermidler. Calcium- og natriumpropionat kan dog ifølge Fødevarerstyrelsen ikke accepteres som fodermidler, da begge stoffer er godkendte fodertilsætningsstoffer (konserveringsmidler) og kan findes i EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer.

Eksempler på produkter, som enten kan være fodermidler eller fodertilsætningsstoffer afhængig af produktionsprocessen:

- **Tang (eller makroalger):** Fællesbetegnelse for forskellige typer af flercellede, marine alger. Tang i form af pulver eller vandigt ekstrakt anses som et fodermiddel og tang kan derfor

findes i fodermiddelfortegnelsen. Visse typer tang kan reducere methanudledningen fra malkekøer. Det er diskuteret, om tang burde kategoriseres som fodertilsætningsstof, hvis formålet med tang-produktet kun er at reducere methanudledningen. Det er dog vurderet, at når tang anvendes som pulver eller vandigt ekstrakt, så opfylder tang kriterierne for at være et fodermiddel. Hvis man derimod udvikler et produkt, baseret på et udtræk, og opkoncentrerer aktive stoffer fra tang, vil det skulle kategoriseres som fodertilsætningsstof.

- Som en del af vurderingen af om der er tale om et fodermiddel eller et fodertilsætningsstof vil man også se på, om det af sikkerhedsmæssige årsager er nødvendigt at fastsætte en maksimumsgrænse for indholdet af produkter i en dagsration, herunder vil man vurdere iblandingsdosis. Tang kan indeholde store mængder jod og brom, som kan være skadeligt for dyr, men også for mennesker, der indtager animalske produkter fra dyrene. For meget brom og jod kan nedsætte ædelysten hos dyr. Mindre børn har modsat mange andre aldersgrupper et højt indtag af jod i forvejen, og for højt indhold af jod i mælk fra dyrs indtag af tang kan give risiko for en negativ påvirkning af vækst og mental udvikling.
- **Betain-rig roemelasse / betain som tilsætningsstof:** Betain er et naturligt forekommende stof, der findes i alle levende organismer. Det indgår i mange forskellige processer i kroppen og bidrager eksempelvis til opretholdelse af cellernes Betain-rig roemelasse er et fodermiddel (4.1.15 i fodermiddelfortegnelsen), som produceres ved at sukker ekstraheres fra roemelassen med vand, hvorved der opnås et højere naturligt indhold af betain (10-20%) i roemelassen. Derudover findes betain også som fodertilsætningsstof, hvor betain er kemisk ekstraheret fra roemelasse og opkoncentreret til 47% (flydende form) / 97% (tørret form). Den afgørende årsag til, at det ene produkt kategoriseres som et fodermiddel og det andet produkt kategoriseres som et fodertilsætningsstof, er i dette tilfælde koncentrationen af betain, standardiseringen samt produktionsmetoden.

Eksempler på stoffer, som vurderes at være fodermidler:

- **Magnesium-aspartat-hydrochlorid:** Kilde til magnesium, som spiller en vigtig rolle i kroppen. Det er blevet diskuteret, om stoffet burde kategoriseres som et fodertilsætningsstof, da aspartat er at finde i EU-Kommissionens register over fodertilsætningsstoffer. Pga. stoffets funktion som vigtig magnesiumkilde, er magnesium-aspartat-hydrochlorid dog kategoriseret som et fodermiddel og kan findes i fodermiddelregistret.

Regler brugt i dette afsnit:

[Gennemførelsesforordning fra 2017 om tilbagetrækning fra markedet af en række fodertilsætningsstoffer](#)

Se mere i afsnit:

[5.7 EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer](#)

[15.5 Grænsen mellem et fodermiddel, et fodertilsætningsstof og et veterinært lægemiddel](#)

16. Biocider

Biocidforordningen trådte i kraft i 2012 og hører under Miljøstyrelsens lovgivning. Biocider er ikke tilladt i foder.

16.1 Desinfektionsmidler

Biocidreglerne hører under Miljøstyrelsens lovgivning. Biocider er ikke tilladt i foder.

Veterinære lægemidler med biocideffekt, f.eks. lusemidler og hud-desinficerende midler til dyr, hører under Lægemiddelstyrelsens lovgivning. Disse stoffer er ikke reguleret via biocidreglerne.

Desinfektionsmidler er produkter der indeholder biocidaktivstoffer, der er reguleret i biocidforordningen.

Desinfektionsmidler er beregnet til at desinficere f.eks. lokaler, staldinventar, drikkeskåle, transportmidler til dyr, dambrug til fiskeopdræt o.l. Nogle desinfektionsmidler er dog også tilladt til desinfektion af drikkevand til dyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[Biocidforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[59.4 Brug af rengørings- og desinfektionsmidler på landbrug](#)

16.2 Desinfektion eller konservering af foder

Stoffer til konservering af foder har tidligere kunnet godkendes efter biocidreglerne. Med den nye biocidforordning forsvandt muligheden for at godkende biocider til brug i foder.

Der er i stedet under foderlovgivningen godkendt en række konserverende og desinficerende stoffer, som er tilladt at blande i foder. Disse stoffer er godkendt som såkaldte teknologiske fodertilsætningsstoffer, og omfatter stoffer fra følgende funktionelle undergrupper af tilsætningsstoffer:

- 1a: Konserveringsmidler og
- 1n: Hygiejneforbedrende midler.

16.3 Desinfektion eller konservering af vand

Drikkevand er ikke at betragte som foder. I henhold til biocidreglerne er der desinfektionsmidler, som er tilladt at anvende til desinfektion af drikkevand til dyr. Midlerne er altså godkendt til at blive tilsat vand, for at fjerne sygdomsfremkaldende mikroorganismer.

Det fremgår imidlertid af biocidreglerne, at hvis et produkt i forvejen er reguleret af et andet regelsæt end biocidreglerne, f.eks. fodertilsætningsstoffreglerne, er produktet ikke reguleret af biocidreglerne.

Da der under biocidforordningen er godkendt desinfektionsmidler, som kan sættes til dyrs drikkevand, er det omvendt ikke muligt under fodertilsætningsstofforordningen at godkende teknologiske tilsætningsstoffer, i form af konserveringsmidler og hygiejneforbedrende stoffer, som kan sættes til dyrs drikkevand. Man kan altså alene anvende biocider, godkendt på Miljøstyrelsens område, til at konservere eller desinficere vand med.

16.4 Journal over biocider på landbrug

Biocider er en betegnelse for kemiske stoffer til at bekæmpe skadedyr, bakterier og svampe med mere i en lang række sammenhænge. Biocider bruges ikke på landbrugets marker - i modsætning til plantebeskyttelsesmidler.

Eksempler på biocider er musegift, fluegift, lusemidler og stalddesinfektionsmidler. Brug af enkelte biocider, f.eks. rottegift, kræver særlig autorisation eller et særligt ansættelsesforhold.

Landbrugeren skal føre journal over de biocider, som der bruges i forbindelse med foderopbevaring og i stalde. Journalen kan være en liste, hvor landbrugeren noterer data om brugen af biocider. Journalen kan indeholde behandlingsplaner og indkøbsfakturaer. Eventuelle rapporter fra skadedyrsfirma skal indgå i journalen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, II. Journaler, punkt 2, litra a](#)

17. Foderbegreber, bortset fra fodertyper

Inden for lovgivningen om foder bruges en række begreber om foder.

17.1 Betegnelser for dyr

I foderlovgivningen bruges forskellige betegnelser for dyr, afhængig af hvilke dyr, der er tale om, og hvilken del af foderlovgivningen, de er defineret i.

Der er **definitioner af dyr i markedsføringsforordningen**.

- Udtrykket ”**dyr, der anvendes i fødevarerproduktionen**” bruges om alle dyr, der fodres, opdrættes eller holdes med henblik på produktion af fødevarer til konsum.

Heri indgår også dyr, der ikke anvendes til konsum, men som tilhører arter, der normalt anvendes til konsum i Fællesskabet. I EU kan f.eks. heste og kaniner bruges til konsum og derfor indgår de i gruppen ”dyr der anvendes i fødevarerproduktion”. Der skelnes ikke mellem, om disse dyr holdes til slagtning eller om de holdes som selskabsdyr.

- Udtrykket ”**dyr, der ikke anvendes i fødevarerproduktionen**” bruges om alle dyr, der fodres, opdrættes eller holdes, men ikke anvendes til konsum. Denne gruppe af dyr omfatter pelsdyr, selskabsdyr og dyr, der holdes i laboratorier, zoologiske haver eller cirkusser.
- Udtrykket ”**pelsdyr**” bruges om alle dyr, der ikke anvendes i fødevarerproduktionen, og som fodres, opdrættes eller holdes med henblik på produktion af pels, og som ikke anvendes til konsum.
- Udtrykket ”**selskabsdyr**” bruges om alle dyr, der ikke anvendes i fødevarerproduktionen, og som tilhører arter, der fodres, opdrættes eller holdes, men som normalt ikke anvendes til konsum i fællesskabet.

Udtrykkene opdrættede dyr eller husdyr bruges kun i forbindelse med foder af animalsk oprindelse. Læs mere om opdrættede dyr nedenfor.

Udtrykket kæledyr bruges ikke. I stedet bruges udtrykket selskabsdyr om denne dyregruppe.

Skematisk oversigt over de forskellige grupper af dyr, der fodres:

	Dyr der holdes	Dyr, der ikke holdes
Dyr, der anvendes i fødevarerproduktion	Dyr, der fodres, opdrættes eller holdes til fødevarerproduktion f.eks. kvæg, grise, fjerkræ, fisk, heste og kaniner	Vilde dyr, der fodres til fødevarerproduktion (f.eks. fasaner og hjorte eller andre dyr, der fodres med henblik på jagt)
Dyr, der ikke anvendes i fødevarer-	Pelsdyr	Fodrede vilde selskabsdyr (f.eks.

reproduktion		vinter fodring af havens fugle)
	Selskabsdyr, der fodres, opdrættes eller holdes f.eks. hunde, katte, marsvin, stuefugle og prydfisk	
	Laboratoriedyr, cirkusdyr og dyr i zoologiske haver	

Der er ligeledes **definitioner af dyr i forordningen om animalske biprodukter:**

- Udtrykket ”**dyr**” bruges om alle hvirvelløse dyr og hvirveldyr.
- Udtrykket ”**opdrættede dyr**” bruges om:
 - o Alle dyr, som holdes, opfedes eller opdrættes af mennesker med henblik på produktion af fødevarer. Uld, pelsværk, fjer, huder og skind eller andre produkter fra dyr eller med henblik på andre landbrugsformål, der ikke anvendes i fødevareproduktionen, og som fodres, opdrættes eller holdes med henblik på produktion af pels, og som ikke anvendes til konsum.
- Dyr af hestefamilien
- Udtrykket ”**pelsdyr**” bruges om dyr der holdes eller opdrættes med henblik på produktion af pels, men ikke anvendes til konsum.
- Udtrykket ”**vildtlevende dyr**” bruges om alle dyr, som ikke holdes af mennesker
- Udtrykket ”**selskabsdyr**” bruges om alle dyr tilhørende arter, der normalt fodres og holdes af mennesker, uden at dette tager sigte på konsum eller nogen landbrugsproduktion

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra c\), d\), e\) og f\)](#)
[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.2 Hvad daglig ration er

Udtrykket daglig ration indgår i definitionerne af fodertyperne fuldfoder og tilskudsfoder.

Ved daglig ration forstås man den samlede mængde foder, som gennemsnitligt kræves for at dække et dyrs samlede daglige næringsbehov. Når den daglige ration fastlægges, skal der tages hensyn til dyrets art, aldersklasse og ydelse. Fodermængden beregnes som foder, der indeholder 12 % vand.

Udtrykket daglig ration er så bredt, at det dækker alle fodringssituationer.

- Art
 - I den daglige ration skal tages hensyn til dyrets størrelse.
F.eks. har en stor hund som en granddanois et væsentligt større behov for foder end en lille hund som en chihuahua.

- Aldersklasse
 - I den daglige ration skal tages hensyn til aldersklassen.
F.eks. har kalve, der får mælkeerstatning, ikke samme næringsbehov som en drægtig ko.

- Ydelse
 - I den daglige ration skal tages hensyn til dyrets ydelse.
F.eks. har en højtydende malkeko større næringsbehov end en ikke-drægtig ko.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 3, stk. 2, litra f\)](#)

Se mere i afsnit:

[13.2 Fuldfoder](#)

[13.4 Tilskudsfoder](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.3 Hvad markedsføring er

Markedsføring har en bred forståelse og er:

- når man er i besiddelse af foder med henblik på salg
- udbyder det til salg, eller
- der sker anden overførsel af foderet.

Markedsføring omfatter selve den overførsel, der kan ske på flere måder, herunder salget, videreformidlingen eller distributionen. Dette gælder, uanset om man modtager betaling for fodret eller giver det væk.

Markedsføring dækker således alle situationer, både når man er i besiddelse af foder, der skal videreformidles, og selve videreformidlingen. Det ses også, at videreformidling er markedsføring, uanset om der betales for foderet, eller det gives væk.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fødevarerforordningen, artikel 3, nr. 8](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.4 Hvad præsentation er

Præsentation er defineret i markedsføringsforordningen, og anvendes i forbindelse med mærkning af foderet.

Ved præsentation af foder forstås:

- både foderets form, fremtræden, emballage eller de anvendte emballeringsmaterialer
- og den måde, som foderet er arrangeret på, og de omgivelser, som det er udstillet i.

Præsentation er også defineret i fødevareforordningen. Reglerne heri handler om præsentation, så forbrugere af foderet kan undgå at blive vildledt.

Fødevareforordningens regel gælder for dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, men efter en bestemmelse i markedsføringsforordningen er bestemmelsen i fødevareforordningen udvidet til også at gælde for foder til dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen. Reglen om præsentation gælder derfor for alt foder.

Præsentation af foder må ikke vildlede forbrugerne. Ved præsentation forstås:

Reklamer for foder, mærkningen og præsentationen af foder

Foderets form, fremtræden eller indpakning og de anvendte indpakkingsmaterialer

Den måde, som foderet er arrangeret på, og de omgivelser, som det udstilles i

De informationer, der uanset medium gives om varerne, må ikke vildlede forbrugerne

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra u\), og artikel 4, stk. 2, sidste sætning](#)
[Fødevareforordningen, artikel 16](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.5 Hvad mærkning er

Mærkning af foder er, når man forsyner foderet med angivelser, oplysninger, varemærker, handelsbetegnelser, billeder eller symboler om foderet.

Der er tale om mærkning uanset hvilket medium, som bliver forsynet med informationerne om foderet. Medierne kan bl.a. være emballage, beholdere, skilte, etiketter, dokumenter eller halsetiketter.

Der er også tale om mærkning, når informationerne om foderet gives på internetsider eller til reklameformål. Der er ligeledes tale om mærkning, når der gives informationer om produktet på sociale medier f.eks. på virksomhedens Facebook profil. Virksomheden er ansvarlig for egne udtalelser på virksomhedens profil, men kan også blive ansvarlig for andres udtalelser om produktet på virksomhedens profil.

Mærkning omfatter **angivelser i dokumenter**. Denne angivelse bruges, når foder sælges i løs vægt, eller kan bruges, når foder sælges ved internethandel.

Mærkning omfatter **angivelser på internetsider**. Det betyder, at mærkningsreglerne for foder også gælder ved annoncering for foder på internettet.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra s\)](#)

Se mere i afsnit:

[17.6 Hvad en etiket er](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.6 Hvad en etiket er

En etiket kan have forskellig udformning. Den kan f.eks. være et vedhæng, et tegn, et mærke, et billede eller et andet beskrivende materiale, som mærkningen er angivet på.

Mærkningsoplysningerne kan være angivet på forskellig måde på etiketten. De kan f.eks. være skrevet, trykt, stencilleret, angivet, stemplet eller præget på etiketten på en pakning eller beholder med foder. Desuden kan mærkningsoplysningerne være angivet på en etiket, der er fæstnet til pakningen eller beholderen med foder.

I mærkningen kan forskellige mærkningsmuligheder bruges samtidig, f.eks. kan hovedparten af mærkningen stå på en etiket, der går rundt om dåsen, mens oplysninger om holdbarheden kan være stemplet på toppen af dåsen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra t\)](#)

Se mere i afsnit:

[21.7 Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå](#)

[22.14 Undtagelser for pakkede fodermidler og foderblandinger – mærkningsoplysninger uden for mærkningshelheden](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.7 Hvad et parti er

Et parti foder skal have **fælles karakteristika**. Herved forstår man en identificerbar mængde af foder, hvor man ved, at det har fælles karakteristika. Dette kan f.eks. være oprindelse, sort, emballagetype, emballeringsvirksomhed, afsender eller mærkning.

Eksempler på foder der ikke har fælles karakteristika
Dansk fiskemel og islandsk fiskemel kan ikke være samme parti, da det ikke har samme oprindelse.
Hvis en foderblanding pakkes af en virksomhed, som er et pakkeri, og der sker noget uforudset, så en anden virksomhed, som også er et pakkeri, er nødt til at tage over og fortsætte pakningen, kan den pakkede foderblanding ikke længere anses for at være det samme parti, fordi der er brugt forskellige pakkerier.

Der vil f.eks. kunne være sket krydsforurening fra forskellige slags andet foder, som de to virksomheder har håndteret samtidig med pakningen af foderblandingen.

Når der er tale om **en produktionsproces**, er det ét parti, når det er en produktionsenhed fra ét anlæg, hvor der anvendes ensartede produktionsparametre, eller et antal af sådanne enheder, når de er fremstillet fortløbende og oplagres sammen

Eksempel på parti i relation til en produktionsproces

Hvis et parti af en foderblanding er så stort, at det skal produceres i mindre delpartier ad flere omgange, kan de enkelte delpartier anses for at tilhøre det samme parti, når delpartierne er fremstillet i en fortløbende proces.

Hvis produktionen af delpartierne derimod afbrydes, fordi der skal produceres en anden foderforblanding, kan delpartierne, der produceres efter denne anden foderblanding, ikke anses for at tilhøre partiet, der først blev produceret.

Baggrunden er, at der f.eks. vil kunne være sket overslæb fra den anden foderblanding til delpartierne, der efterfølgende produceres.

Der kan være tilfælde, hvor det må vurderes, om der er tale om **ét eller to partier**. Hvornår vil en blanding af to fodermidler være to forskellige partier, og hvornår vil blandingen kunne anses for at være ét parti?

Eksempel på hvornår en blanding af to fodermidler anses for at være to partier eller ét parti

- Hvis hvede og rug blandes, er det et tilskudsfoder, fordi det består af to forskellige fodermidler.
- Hvis hvede og rug høstes på én gang som "blandsæd", er det ét fodermiddel, fordi det høstes på én gang.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra r\)](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.8 Angivelse af datoen for mindste holdbarhed

Ved datoen for mindste holdbarhed forstås den periode, hvor den ansvarlige for mærkningen garanterer, at foderet bevarer de egenskaber, som det angives i mærkningen, at foderet har, når det er opbevaret under egnede forhold.

Når datoen for mindste holdbarhed angives, må der kun angives én dato for foderet som helhed, og den dato skal fastsættes ud fra datoen for mindsteholdbarhed for hver enkelt af foderets bestanddele.

Der er forskellige **muligheder for angivelse af holdbarheden** af foderblandinger:

- For foder, der er letfordærligt på grund af nedbrydningsprocesser, skal holdbarheden angives sådan:

”Skal anvendes inden ...” efterfulgt af datoen — med angivelse af en bestemt dag.

Ved letfordærligt foder, forstås foder der, efter en relativt kort periode, ikke længere vil være af sædvanlig handelskvalitet og dermed kan udgøre en risiko for dyr eller menneskers sundhed. Det vil typisk være foder, der kræver opbevaring under særlige forhold (f.eks. på køl), eller som skal opbruges relativt hurtigt, for at opretholde sædvanlig handelskvalitet i hele markedsførings/forbrugsperioden.

- For øvrigt foder skal holdbarheden angives sådan:
”Skal helst anvendes inden ...” efterfulgt af datoen — med angivelse af en bestemt måned

Hvis **holdbarheden angives ud fra fremstillingsdatoen**, skal den angives sådan:

- Når fremstillingsdatoen er angivet i mærkningen, kan datoen for mindste holdbarhed angives sammen med teksten ”... (antal dage eller måneder) efter fremstillingsdatoen”.

Ved angivelse af datoen for mindste holdbarhed eller fremstillingsdatoen skal anvendes datoformatet som angivet i afsnit [17.9 Datoformat](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra q\), og artikel 17, stk. 1, litra d\)](#)

Se mere i afsnit:

[17.9 Datoformat](#)

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

17.9 Datoformat

Når der i mærkningen af foder skal angives en dato, f.eks. datoen for mindste holdbar eller fremstillingsdatoen, skal datoen angives med tal i rækkefølgen dag, måned og år.

Det betyder, at der skal bruges dette format i mærkningen: ”DD/MM/ÅÅ”.

Reglen om dataformat er vanskelig at bruge i praksis, navnlig for foder, hvor der skal angives ”Skal helst anvendes inden ...” efterfulgt af datoen — med angivelse af en bestemt måned.

I dette tilfælde skal holdbarheden angives med tal i rækkefølgen måned og år, altså MM/ÅÅ, og denne holdbarhedsangivelse vil kunne misforstås. Disse misforståelser kan undgås, hvis årstallet angives med fire tal.

Der er ikke i alle tilfælde krav om at angive en dato for mindste holdbarhed på foder. Der er dog som udgangspunkt altid mærkningskrav om holdbarhedsdato på foder, som ikke i ubegrænset tid kan bevare de angivne egenskaber under egnede opbevaringsforhold. For fodermidler med indhold

af (visse) tilsætningsstoffer og for foderblandinger skal der også altid angives en dato for mindste holdbarhed.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 11, stk. 1, litra a\), artikel 16, stk. 2, litra c\) og artikel 17, stk. 1, litra d\), og bilag II, pkt. 2](#)

18. Krav til foders sikkerhed og krav ved markedsføring

Markedsføringsforordningen fastsætter generelle krav til foders sikkerhed og krav til, hvordan foder må markedsføres og anvendes.

18.1 Krav til foders sikkerhed

Markedsføringsforordningen fastlægger generelle krav til foders sikkerhed, og således må det kun markedsføres og anvendes, hvis det:

- er sikkert
- ikke har en direkte negativ indvirkning på miljøet eller på dyrevelfærden

Fødevarerforordningen stiller også krav til fodersikkerheden. Fødevarerforordningens regel gælder i udgangspunktet for dyr, der anvendes i fødevarerproduktionen, men markedsføringsforordningen udvider reglen til også at gælde for foder til dyr, der ikke anvendes i fødevarerproduktionen. Det betyder, at reglen om fodersikkerhed i fødevarerforordningen gælder for alt foder. Den stiller følgende krav til foders sikkerhed:

- Foder må ikke markedsføres eller gives til dyr, hvis det er farligt.
- Foder betragtes som farligt til det, som det skal bruges til, hvis det anses for at have en negativ indvirkning på menneskers og dyrs sundhed, eller hvis det gør en animalsk fødevarer farlig.
- Hvis foder, som ikke opfylder kravene til fodersikkerhed, udgør en del af en sending eller et parti af foder, anses alt foder i den pågældende sending eller det pågældende parti for at være berørt, medmindre det kan fastslås, at den resterende del af sendingen eller partiet opfylder kravene til fodersikkerhed.
- Foder anses for at være sikkert på de områder, hvor det overholder specifikke EU-regler om fodersikkerhed.
- Selv om et foder er i overensstemmelse med EU-reglerne for foderet, vil Fødevarestyrelsen kunne begrænse markedsføring af foderet eller kræve dets tilbagetrækning fra markedet, hvis der på trods af overensstemmelse med kravene er grund til at mistænke foderet for at være farligt.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 4, stk. 1](#)

[Fødevarerforordningen, artikel 15](#)

18.2 Krav ved markedsføring af foder

Markedsføringsforordningen fastlægger generelle krav til markedsføring af foder, og ledere af foder virksomheder, der markedsfører foder, skal således sikre, at foderet er:

- sundt, ægte, uforfalsket, egnet til formålet og af sædvanlig handelskvalitet.

- mærket, emballeret og præsenteret efter bestemmelserne både i markedsføringsforordningen og i anden EU-lovgivning om foder.
Anden EU-lovgivning kan f. eks. være reglerne om mærkning af indhold af genetisk modificeret foder og/eller supplerende mærkning på grund af indhold af animalsk protein.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 4, stk. 2](#)

Se mere i afsnit:

17.4 Hvad præsentation er

19. Pakning af foder

I foderlovgivningen er der regler om pakning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger samt om pakning af fodermidler og foderblandinger.

19.1 Pakning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger

Fodertilsætningsstoffer og forblandinger må kun markedsføres i lukkede emballager eller beholdere. Emballagen eller beholderen skal være lukket sådan, at lukkemekanismen ødelægges, når beholderen eller emballagen åbnes, og lukkemekanismen må ikke kunne genanvendes.

Kravet, om at lukkemekanismen ødelægges ved åbning, og at den ikke kan genanvendes, betyder ikke, at emballagen eller beholderen ikke skal kunne lukkes igen, når den først er åbnet. Kravet betyder derimod, at det skal kunne ses, hvis emballagen eller beholderen har været åbnet.

Eksempel på ødelæggelse af en lukkemekanisme ved åbning af emballagen

Fodertilsætningsstoffet bliver leveret i en plastbøtte med skruelåg, hvor låget kun kan skrues af, når forseglingen brydes. Når der er taget af bøtten, kan låget skrues på igen, men forseglingen kan ikke genbruges.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, stk. 5.](#)

19.2 Pakning af fodermidler og foderblandinger - hovedregel

Fodermidler og foderblandinger må i udgangspunktet kun markedsføres i lukkede pakninger eller beholdere. Pakningen eller beholderen skal være lukket sådan, at lukkemekanismen beskadiges, når pakningen eller beholderen åbnes, og lukkemekanismen må ikke kunne genanvendes.

Kravet, om at lukkemekanismen beskadiges ved åbning, og at den ikke kan genanvendes, betyder ikke, at pakningen eller beholderen ikke skal kunne lukkes igen, når den først er åbnet. Kravet betyder derimod, at det skal kunne ses, hvis pakningen eller beholderen har været åbnet.

Eksempler på ødelæggelse af en lukkemekanisme ved åbning af pakninger og beholdere

Nogle typer af foder, bl.a. til heste, leveres i plastbøtter med låg, der kun kan åbnes, når forseglingen brydes. Når der er taget af bøtten, kan låget sættes på igen, men forseglingen kan ikke genbruges.

En dåse med hundefoder kan ikke lukkes igen, når dåsen er åbnet.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 23, stk. 1.](#)

19.3 Pakning af fodermidler og foderblandinger - undtagelser

For fodermidler og foderblandinger er der en række undtagelser til kravet om, at fodermidler og foderblandinger kun må markedsføres i lukkede pakninger eller beholdere. Undtagelserne muliggør markedsføring i løs vægt eller i udelukkede pakninger eller beholdere.

Ulukkede pakninger eller beholdere er ikke åbne, men de kan åbnes og lukkes, uden at det kan ses, at de har været åbnet. Levering i en ulukket beholder kan f.eks. ske i en bigbag.

Følgende **foder** må markedsføres i løs vægt eller i udelukkede pakninger eller beholdere:

- Fodermidler
- Foderblandinger, der er fremstillet udelukkende ved at blande helt korn, hele frø eller hele frugter

Eksempel
Vildfugleblandinger, der kun består af helt korn, hele frø og hele frugter.

- Foderblandinger i mængder på højst 50 kg, der er bestemt til den endelige bruger, og som udtages direkte af en pakning eller beholder, der var lukket

Eksempel
"Hundesnacks", som kunden selv blander af forskellige slags godbidder ved at tage dem op af lukkede beholdere, f.eks. i en hundeudstørsforretning.

- Sliksten

Følgende **foderblandinger** må markedsføres i løs vægt eller i ulukkede pakninger eller beholdere:

- Leverancer mellem producenter af foderblandinger indbyrdes
- Leveres fra producenten til en emballeringsvirksomhed
- Leverancer direkte fra producenten til brugeren

Eksempel
Foder, der leveres i en tankvogn til en landbrugsbedrift.

Krav til mærkning af foder, der leveres i løs vægt eller i ulukkede pakninger eller beholdere

Når foderet leveres i løs vægt eller i ulukkede pakninger eller beholdere, skal alle de obligatoriske mærkningsoplysningerne stå i et ledsagedokument, der leveres sammen med foderet. Ledsagedokumentet kan f.eks. være fakturaen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 23, stk. 2.](#)

Se mere i afsnit:

21.15 Mærkning i et ledsagedokument

19.4 Pakning af foderlægemidler og mellemprodukter

Foderlægemidler og mellemprodukter må kun markedsføres i lukkede pakninger eller beholdere. Pakningerne eller beholderne skal være lukket sådan, at forseglingen beskadiges ved åbning og ikke kan genanvendes. Pakninger må ikke genanvendes.

Ovenstående gælder ikke for mobile blandere, der leverer foderlægemidler direkte til dyreholderen. Det betyder, at mobile blandere gerne må genanvendes til foderlægemidler, hvis betingelserne for dette i øvrigt overholdes.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 10](#)

20. Oversigt over regler for mærkning af foder

Foderlovgivningen indeholder regler om mærkning af fodermidler og foderblandinger, herunder regler om supplerende mærkning af genetisk modificeret foder hhv. foder med animalsk indhold. Derudover er der regler om, hvilke animalske produkter der må gives til forskellige dyrearter og mærkning af dette foder.

20.1 Generelt om mærkning af foder

Mærkningen skal ses som en meddelelse fra sælgeren til modtageren om, hvilke ingredienser foderet består af, hvilket næringsindhold foderet har og hvad det skal bruges til. Desuden skal mærkningen sikre sporbarheden og må ikke være vildledende.

Mærkningsreglerne står i en række forskellige EU-forordninger samt foderbekendtgørelsen.

Mærkning af fodermidler og foderblandinger fremgår af markedsføringsforordningen. Der er mærkningsregler for:

- fodermidler og foderblandinger
Se mere i afsnit 22. Mærkningsreglerne for fodermidler og foderblandinger,
- foder med særlige ernæringsformål (diætetisk foder)
Se mere i afsnit 23. Oversigt over mærkningsreglerne for diætetisk foder,
- foder til selskabsdyr
Se mere i afsnit 24. Mærkning af foder til selskabsdyr
- foder der ikke er i overensstemmelse med EU's foderstoflovgivning
Se mere i afsnit 25. Mærkning af forurenede foder
- fodertilsætningsstoffer i dette foder
Se mere i afsnit 28. Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger.
- foderlægemidler
Se mere i afsnit 28.12. Mærkning af foderlægemidler og mellemprodukter.

Mærkningsreglerne gælder for foder til alle dyrearter, dvs. foder til alle dyr, der anvendes i fødevarereproduktionen, samt foder til pelsdyr, selskabsdyr, cirkusdyr, dyr i zoologiske haver og forsøgsdyr.

Mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger fremgår af fodertilsætningsstofforordningen:

Se mere i afsnit 27. Mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger.

Supplerende mærkning af GM-foder er reguleret i forordningen om genmodificerede fødevarer og foder:

Se mere i afsnit 29.4 Mærkning af GM foder

Se mere i afsnit 29.5 Hvordan skal GM-mærkning formuleres?

Supplerende mærkning af foder med animalsk indhold er reguleret i forordningen om animalske biprodukter og gennemførelsesforordningen.

Regler om hvilke animalske produkter, der må gives til forskellige dyrearter, og supplerende mærkning af foder med animalsk indhold er reguleret i TSE-forordningen.

Se mere i afsnit 40.14 Mærkningsregler for foder af animalsk oprindelse.

Supplerende mærkning af foderlægemidler er reguleret i forordningen om fremstilling, markedsføring og anvendelse af foderlægemidler:

Se mere i afsnit 28.12. Mærkning af foderlægemidler og mellemprodukter.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen](#)

[Foderbekendtgørelsen](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen](#)

[GMO-forordningen](#)

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)

[TSE-forordningen](#)

[Foderlægemiddelforordningen](#)

21. Markedsføringsforordningen

Markedsføringsforordningen udstikker de generelle regler for markedsføring af foder. I nedenstående afsnit er der redegjort for disse regler.

21.1 Hvad markedsføringsforordningen omfatter

Emne	Bestemmelse	Krav	Afsnit
Definitioner	Artikel 3.	-	12-17 Bilag 2
Foders sikkerhed	Artikel 4, stk. 1.	Foder skal være sikkert, og må ikke have en direkte negativ indvirkning på miljøet eller dyrevelfærden.	18.1
Foders kvalitet	Artikel 4, stk. 2, litra a.	Foder skal være sundt, ægte, uforfalsket, egnet til formålet og af sædvanlig handelskvalitet.	18.2
Foders mærkning	Artikel 4, stk. 2, litra b. Artikel 11-20. Bilag I, II og V-VIII.	Foder skal være mærket, emballeret og præsenteret efter foderlovgivningen.	20-28 29.4
Begrænsninger og forbud	Artikel 6 Bilag III	Foder må ikke indeholde eller bestå af materialer, hvis markedsføring eller anvendelse som fodermidler er underlagt begrænsninger eller er forbudt.	12.12
Foders indhold af fodertilsætningsstoffer	Artikel 8, stk. 1.	Der er fastsat regler for størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskuds-foder, bl.a. ”100 gange reglen”.	21.17
Principper for mærkning og præsentation	Artikel 11. Bilag II. Bilag IV.	Foders mærkning og præsentation må ikke vildlede brugeren.	21.5 21.15-21.16
Mærkningsansvar	Artikel 12	Den mærkningsansvarlige skal sikre, at mærkningsoplysningerne gives og er indholdsmæssigt korrekte.	21.2-21.4
Foders anprisning	Artikel 13	Der er fastsat krav for anvendelse af anpriser i mærkningen og ved præsentationen af foder.	21.9-21.11
Angivelse af mærkning	Artikel 14, stk. 1. Artikel 15-21. Bilag II, punkt 1.	Foder skal være mærket på det rette sprog, og mærkningen skal være angivet på et fremtrædende sted og bl.a. give oplysning om foderets indhold.	21.6-21.8
Frivillig mærkning	Artikel 22	Foders mærkning må indeholde frivillige oplysninger, hvis de generelle principper for mærkning og præsentation overholdes.	26
Emballage	Artikel 23	Foder må i udgangspunktet kun markedsføres i lukkede pakninger eller beholdere, men kan dog i visse tilfælde markedsføres i løs vægt eller i ulukkede pakninger eller beholdere.	19
Tilladte tolerancer	Bilag I, V, VI og VII	Tolerancer for afvigelser fra de i mærkningen angivne oplysninger om analytiske bestanddele og fodertilsætningsstoffer i fodermidler, foderblandinger og forblandinger.	22.10 28.6

21.2 Hvem den mærkningsansvarlige er

I markedsføringsforordningen er angivet, hvem der er den mærkningsansvarlige

- Den leder af en fodervirksomhed, der først markedsfører foderet, er den mærkningsansvarlige, f.eks. den, som producerer og sælger foder i eget navn.
- Den leder af en fodervirksomhed, der markedsfører foder under sit eget navn eller firmanavn, er den mærkningsansvarlige, f.eks.:
 - o Hvis en virksomhed producerer foder for en anden virksomhed, og foderet sælges i den anden virksomheds navn, er det den anden virksomhed, der er den mærkningsansvarlige.
 - o Hvis en mellemhandler mærker indkøbt foder under sit eget firmanavn, bliver mellemhandleren mærkningsansvarlig.
 - o Ved ompakning af foder f.eks. fra en sæk à 20 kg til 10 poser à 2 kg, må man ikke sætte en kopi af den originale mærkningsseddel på poserne. Den, der ompakker foderet, bliver mærkningsansvarlig og skal mærke poserne i eget navn.
 - o Hvis en detailhandler oversætter en udenlandsk mærkning til dansk, bliver detailhandleren mærkningsansvarlig og har ansvar for, at mærkningsoplysningerne er korrekte.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 12, stk. 2.](#)

21.3 Ansvar for mærkning af foder

Markedsføringsforordningen indeholder regler om ansvaret for mærkning af **fodermidler og foderblandinger**.

Den mærkningsansvarlige skal sikre, at mærkningsoplysningerne gives, og at oplysningerne er indholdsmæssigt korrekte. Det vil sige, at den mærkningsansvarlige skal sørge for, at den krævede mærkning er der, og at den er korrekt, både i forhold til, at den omfatter den i lovgivningen fastsatte obligatoriske mærkning og i forhold til det, som foderet består af.

Når fodervirksomhedens aktiviteter har betydning for mærkningen, skal lederen af fodervirksomheden sikre, at oplysningerne, der gives, opfylder mærkningskravene i markedsføringsforordningen. Dette gælder, uanset hvordan oplysningerne formidles.

Eksempel

Hvis en fodervirksomhed sælger sit foder ved internetsalg, er det fodervirksomhedens ansvar at give mærkningsoplysningerne på internettet, så køberen kan træffe informerede valg om foderet inden et eventuelt køb.

Fodertilsætningsstofforordningen indeholder regler om **ansvaret for mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger**

Når et fodertilsætningsstof eller en forblanding af tilsætningsstoffer skal markedsføres, skal emballagen eller beholderen være mærket med de krævede mærkningsoplysninger. Den ansvarlige for at give disse oplysninger er en producent, pakkevirksomhed, importør, salgsvirksomhed eller distributør, og denne skal være etableret i EU.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 12, stk. 1 og 3.](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, stk. 1.](#)

21.4 Mærkningsansvar ved distribution og detailsalg af foder

Efter markedsføringsforordningen gælder mærkningsansvaret ikke kun for den, der først markedsfører foderet, men også i senere led af markedsføringen.

Når ledere af fodervirksomheder har ansvar for detailsalg af foder eller distribution af foder, men ikke påvirker foderets mærkning, skal de med fornøden omhu sikre, at mærkningskravene er opfyldt, især ved ikke at levere foder, som de ved eller burde have vidst ikke opfylder mærkningskravene. Det vil sige, at f.eks. sælgeren ved detailsalg af foder, selvom denne ikke er mærkningsansvarlig, kan blive ansvarlige for åbenlyse fejl/mangler i mærkningen, som denne burde have set f.eks. manglende dansk mærkning.

Eksempler på mærkningsansvar, hvor mærkningskravene ikke er opfyldt, hvis foderet ikke er mærket på dansk.
<p>En dansk virksomhed køber foder fra Polen og sælger det i Danmark. Foderet er ikke mærket på dansk, da den polske virksomhed ikke markedsfører det i Danmark.</p> <p>Her er det den danske virksomhed, som skal mærke foderet på dansk, med mindre den danske virksomhed laver en aftale med den polske virksomhed om, at denne skal mærke foderet på dansk.</p> <p>Laver de denne aftale, er den polske virksomhed mærkningsansvarlig, mens den danske virksomhed er ansvarlig for at sælge foder, der er korrekt mærket.</p>
<p>Hvis en fodervirksomhed, f.eks. med detailhandel, modtager foder, som ikke er korrekt mærket, er virksomheden ikke mærkningsansvarlig. Men virksomheden er ansvarlig for ikke at videresælge foder, som er fejlmærket eller mangelfuldt mærket.</p> <p>Hvis en fodervirksomhed ændrer mærkning på et foder og sælger dette, er der tale om en aktivitet, som rækker ud over detailhandel. Det kræver som udgangspunkt, at virksomheden er registreret som fodervirksomhed.</p>

Der er regler for **ansvar ved videreformidling af mærkningsoplysninger**, og de gælder i alle led af markedsføringen, også ved salg til den endelige bruger af foderet.

Ledere af fodervirksomheder skal sikre, at obligatoriske mærkningsoplysninger formidles i hele fødevarekæden, så den endelige bruger af foderet kan få information om mærkningen.

Eksempel på videreformidling af mærkningsoplysninger

Når hundefoder sælges i løs vægt, skal mærkningsoplysningerne være tilgængelige for køberen, ligesom visse oplysninger skal gives skriftligt ved salget, f.eks. på kassebonen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 12, stk. 4 og 5.](#)

Se mere i afsnit:

[22.15 Mærkningsundtagelse ved salg i løs vægt af fodermidler og foderblandinger](#)

[81.4 Registrering af handel for fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

21.5 Principper for mærkning og præsentation - vildledning

Fødevarerforordningen omfatter regler om **beskyttelse af forbrugernes interesser**, og disse regler gælder også for foder. Formålet med reglerne er at beskytte forbrugernes interesser og give dem grundlag for at træffe informerede valg. Formålet er også at forebygge uredelige eller vildledende handlemåder, forfalskning og anden praksis, som kan vildlede forbrugerne.

Markedsføringsforordningen fastsætter **principper for mærkning og præsentation af foder**, og heri indgår regler om vildledning.

Ved mærkning forstås alle former for angivelser om foderet på ethvert medium, der henviser til eller ledsager foderet, såsom emballage, skilte og internetsider. Mærkning omfatter reklameformål.

Ved præsentation forstås foderets form, fremtræden eller emballage, anvendt emballeringsmateriale samt den måde, hvorpå foderet er arrangeret, og de omgivelser, hvori det udstilles.

Foders mærkning og præsentation må ikke vildlede brugeren med hensyn til foderets anvendelsesformål eller karakteristika. Dette omfatter foderets:

- art,
- fremstillings- eller produktionsmåde,
- egenskaber,
- sammensætning,
- mængde,
- holdbarhed og
- dyreart eller -kategori, som foderet er beregnet til.

Desuden må mærkningen af foder ikke vildlede ved at

- tillægge foderet virkninger eller egenskaber, som det ikke har, eller
- antyde at foderet har særlige egenskaber, når alt andet lignende foder har samme egenskaber.

Det vil sige, at informationerne om foderet må ikke give indtryk af, at foderet ”er mere end det er”, eller at det ”kan mere end det faktisk kan”.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fødevarerforordningen, artikel 8 og 16](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra s\), og artikel 11, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

[17.4 Hvad præsentation er](#)

[17.5 Hvad mærkning er](#)

21.6 Mærkningsprog

I markedsføringsforordningen er der regler om **mærkningsprog for fodermidler og foderblandinger**. Købere af foder har krav på at kunne læse oplysninger om foderet og dets anvendelse på sit eget sprog. Mærkningskravet er derfor, at foderet skal mærkes på det eller de officielle sprog i det land eller den region, hvor det markedsføres.

Ved **markedsføring af foder i Danmark**, skal mærkningen med de obligatoriske oplysninger være på dansk, fordi vi i Danmark kun har ét officielt sprog, nemlig dansk. Dvs. det er ikke tilstrækkeligt at skrive det på et skandinavisk sprog f.eks. svensk eller norsk.

Ved import eller indførsel af foder til Danmark vil det i nogle tilfælde være en fodervirksomhed i en anden medlemsstat i EU, der mærker foderet på dansk. Dvs. at foderet indføres til Danmark med dansk mærkning. I andre tilfælde er det den danske virksomhed, der importerer eller indfører foderet, der mærker det på dansk. I begge tilfælde er det den danske virksomhed, som importerer eller indfører foderet, som har ansvar for, at foderet er mærket på dansk.

Ved **markedsføring af foder til andre EU-lande**, skal det mærkes på det eller de officielle sprog i det land eller den region, hvor det markedsføres. Som eksempel på et land, hvor der er flere officielle sprog, er Finland, der både har finsk og svensk som officielle sprog. Her kan mærkningen angives på svensk eller finsk.

Hvis der er tale om **markedsføring af foder via en hjemmeside indenfor EU**, er det umiddelbart ikke krav om, at de obligatoriske oplysninger på hjemmesiden er på det eller de officielle sprog i det land eller den region, hvor det markedsføres. Det gælder selvom forbrugere fra andre EU-lande har adgang til siden, kan købe foderet, og hjemmesiden f.eks. er oversat til dansk, eller priserne kan vælges angivet i danske kroner. Såfremt markedsføringen henvender sig særligt til f.eks. de danske forbrugere, og forbrugeren ikke kan se af hjemmesiden, at der er tale om markedsføring fra en virksomhed etableret i et andet EU-land, er det dog et krav, at de obligatoriske mærkningsoplysninger er tilgængelige på dansk, inden købet afsluttes, og at varerne er mærket på dansk, når de leveres til forbrugeren i Danmark.

I fodertilsætningsstofforordningen er der regler om **mærkningsprog for fodertilsætningsstoffer og forblandinger**. Kravet er, at for hvert fodertilsætningsstof skal oplysningerne være affattet mindst på det eller de nationale sprog i medlemsstaten, hvor det markedsføres.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 14, stk. 1](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

21.4 Mærkningsansvar ved distribution og detailsalg af foder

21.7 Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå

Krav til, hvordan mærkningsoplysningerne for **fodermidler og foderblandinger** skal stå, gælder for de obligatoriske mærkningsoplysninger, dvs. de mærkningsoplysninger, der kræves efter reglerne i markedsføringsforordningen.

Krav til, hvordan de obligatoriske mærkningsoplysninger skal stå:

- De skal gives på emballagen, beholderen, en etiket eller i et ledsagedokument.
- De skal gives i deres helhed på et fremtrædende sted.
- De skal være iøjnefaldende og let læselige.
- De må ikke kunne slettes. De skal være lette at identificere.
- De må ikke skjules af andre oplysninger.

Ved angivelse af de obligatoriske mærkningsoplysninger må den anvendte farve, skrifttype og -størrelse ikke skjule eller fremhæve bestemte oplysninger. Dog kan sikkerhedssætninger fremhæves.

Krav til, hvordan mærkningsoplysningerne for **fodertilsætningsstoffer og forblandinger** skal stå, står i fodertilsætningsstofforordningen. Oplysningerne skal være tydelige og let læselige og må ikke kunne slettes.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 14, stk. 1 og 2, og artikel 15-21.](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, stk. 1.](#)

Se mere i afsnit:

17.6 Hvad en etiket er

21.15 Mærkning i et ledsagedokument

21.8 Hvordan foderets indhold skal angives i mærkningen

Det indhold, der er angivet eller skal angives, skal referere til foderets vægt, medmindre andet er anført. Det kan således ikke angives f.eks. i procent eller pr. pakning eller delpakning.

Kravet om angivelse af foderets indhold gælder bl.a. ved mærkning:

- af indholdet af fodermidler i foderblandinger
- med obligatoriske angivelser for fodermidler
- med indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger
- med indholdet af fodertilsætningsstoffer

Se også supplerende mærkningskrav for obligatoriske angivelser for fodermidler hhv. angivelse af analytiske bestanddele i foderblandinger i afsnit 21.13 Angivelse af vandindhold og 21.14 Angivelse af indhold af aske, der er uopløselig i saltsyre.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag II, pkt. 1.](#)

Se mere i afsnit:

[12.5 Obligatoriske angivelser for fodermidler.](#)

[22.8 Angivelse af indholdet af fodermidler i foderblandinger](#)

[22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger](#)

[28. Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger](#)

21.9 Anprisning af foder - hvad der må fremhæves

Markedsføringsforordningen indeholder regler om anprisning af fodermidler og foderblandinger, mens anprisning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger er reguleret i fodertilsætningsstofforordningen, som ikke beskrives her – se afsnit 8.9.

Reglerne omfatter alle oplysninger, der henviser til et fodermiddel eller en foderblanding, herunder tekst, billeder, illustrationer m.v., der gives i forbindelse med markedsføringen af produktet. Den omfatter også artikler, der publiceres på virksomhedens hjemmeside eller linkes til fra hjemmesiden, herunder også artikler, der ikke er udarbejdet af virksomheden selv, men som er en gengivelse af artikler fra et fagblad eller lignende. Dette gælder både, når artiklen direkte eller indirekte henviser til produktet f.eks. ved at fremhæve særlige egenskaber ved et fodermiddel.

Følgende kan i udgangspunktet fremhæves i mærkningen og ved præsentationen:

- Foderet indeholder eller indeholder ikke et bestemt stof
- Særlige ernæringsegenskaber eller -processer
- Særlige funktioner i tilknytning hertil

Eksempler:

- ”Indeholder omega 3 fedtsyrer”
- ”indeholder ikke gluten”
- ”indeholder letfordøjelige ingredienser”

Forudsætningen for anprisningerne er:

- De skal være objektive
- De skal kunne kontrolleres af de kompetente myndigheder
- De skal være let forståelige for brugeren af foderet

Anprisningen må ikke bygge på en subjektiv vurdering eller antagelse, der ikke kan underbygges yderligere, den skal kunne dokumenteres og formuleringen skal være tydelig, så der ikke kan opstå tvivl om betydningen af anprisningen.

Ved vurderingen af, om en anprisning er forståelig for brugeren, tages der udgangspunkt i en almindelig bruger af det pågældende foder.

Markedsføringsforordningen indeholder også regler om anprisning vedrørende optimering af ernæringen og fremme eller beskyttelse af de fysiologiske forhold, f.eks. kan der anprises med formuleringen ”støtter dyrets immunforsvar”. Der må dog ikke anprises med forebyggelse, behandling eller helbredelse af sygdom.

Det er muligt at anprise med en **probiotisk effekt** af foderblandinger, såfremt det kan dokumenteres, at den konkrete foderblanding har en sundhedseffekt på specifikke dyrekategorier og/eller arter. Det kan man f.eks., hvis man kan dokumentere, at en kombination af en tarmflorastabilisator, et præbiotisk fodermiddel og andre sundhedsfremmende fodermidler vil kunne give en sundhedsfremmende effekt i dyrene. Dokumentation af bedre sundhed skal som udgangspunkt inkludere en videnskabelig vurdering af dyrenes adfærd.

Fodermiddelfortegnelsen indeholder også regler om **anprisning af fodermidler**, hvorefter ovenstående betingelser skal også være opfyldt, når:

- et fodermiddel anprises med flere egenskaber end dem, der er angivet i kolonnen ”Beskrivelse” i listen over fodermidler i fodermiddelfortegnelsen.
- der henvises til en proces i ordlisten i fodermiddelfortegnelsen, og henvisningen til processen kan sidestilles med en anprisning, f.eks. vombeskyttelse.

Fodermiddelfortegnelsen indeholder også regler om **anprisning af fermenterede fodermidler**.

Fodermidler, som er fermenteret, og/eller som har et naturligt indhold af mikroorganismer, og hvor fodermidlerne markedsføres med levende mikroorganismer, må ikke anprises med indholdet af mikroorganismene og funktioner som følge af indholdet af disse mikroorganismer. Dette gælder både for fodermidlerne og for foderblandinger, der indeholder disse mikroorganismer.

Denne regel gælder ikke for fodermidlerne i fodermiddelgruppe 12, der er ” Produkter og biprodukter fremkommet ved fermentering under anvendelse af mikroorganismer, inaktiveret, sådan at der ikke forekommer levende mikroorganismer”, fordi disse mikroorganismer skal være inaktiveret. Dvs. de indeholder ikke levende mikroorganismer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 13, stk. 1 og 2.](#)

[Fodermiddelfortegnelsen, bilag, del A, pkt. 6 og 15, del B og del C](#)

Se mere i afsnit:

[8.9 Anprisning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger](#)

[17.5 Hvad mærkning er](#)

[21.11. Dokumentation for anprisninger](#)

[21.10. Anprisning af foder – sygdomsanprisninger er ikke tilladt](#)

[12.2 Fodermiddelfortegnelsen](#)

[12.6 Ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen](#)

[12.1 Hvad fodermidler er](#)

21.10 Anprisning af foder – sygdomsanprisninger er ikke tilladt

Ved mærkning og præsentation af fodermidler og foderblandinger kan det i udgangspunktet ikke anprises, at foderet kan forebygge, behandle eller helbrede en sygdom.

Det er ikke afgørende om ordene ”forebygge, helbrede og behandle” bruges direkte, men hvordan udsagnet opfattes af brugeren. Dette gælder for alle typer af markedsføring af fodermidler og foderblandinger, herunder mærkning på produkter, hjemmesidetekst, gengivelse af eller henvisning til faglige artikler i forbindelse med markedsføringen samt mundtlige udsagn i f.eks. butik, på messe eller i videoklip m.m.

Synonymer til udtrykkene ”forebygge, behandle eller helbrede” accepteres således heller ikke, hvorfor man f.eks. eksempel ikke blot kan erstatte udtrykket ”behandle” med ”afhjælpe”.

Særligt i forhold til ernæringsmæssige ubalancer, der kan føre til sygdom.

Det er muligt at markedsføre foder med henvisning til effekt i forbindelse med forebyggelse af en sygdom, hvis sygdommen er et resultat af ernæringsmæssige ubalancer og der ikke er patologiske symptomer på sygdommen i dyret. Det kan på denne måde f.eks. være tilladt, at anprise et foder med, at dets specifikke indhold af sukkerarter kan forebygge ernæringsmæssige ubalancer, der kan føre til forfangenhed.

Det er dog en forudsætning for, at denne type anprisninger kan accepteres:

- at det tydeligt fremgår, at den anpriste effekt alene vedrører sygdommen, når den er en konsekvens af fejlnæring og ikke f.eks. en bakterie eller infektion,
- at virksomheden kan fremvise videnskabelig dokumentation for denne effekt, herunder for sammenhængen mellem den anpriste ernæringsmæssige ubalance og den anpriste sygdom,
- at det tydeligt fremgår, at den anpriste effekt alene vedrører effekt i raske dyr.

Anprisninger vedrørende behandling og helbredelse af en sygdom, som resultat af ernæringsmæssige ubalancer, vil altid blive anset for værende i strid med foderlovgivningen, idet markedsføringen i dette tilfælde retter sig mod syge dyr, hvor patologiske symptomer forekommer.

Særligt i forhold til diætetisk foder, som er optaget i listen over anvendelsesområdet for foder med særlige ernæringsformål, diætetisk foder.

Eksempler på ernæringsformål, som omfatter sygdomsangivelser, og som skal angives i henhold til mærkningsreglerne for diætetisk foder

- støtte af nyrefunktion ved kronisk nyresufficiens
- støtte af hjertefunktion ved kronisk hjertesufficiens
- regulering af glucosetildelingen (diabetes mellitus)
- stabilisering af den fysiologiske fordøjelse. Ved brug af dette ernæringsformål, skal der på mærkningen anføres: ”Hvis der foreligger risiko for fordøjelsesforstyrrelser, i perioder med fordøjelsesforstyrrelser eller under rekonvalescens fra fordøjelsesforstyrrelser (diarré).”

Særligt i forhold til anprisning af fodertilsætningsstoffer, der er godkendt i kategorierne

- ”coccidiostatika” mod sygdommen coccidiose og
- ”histomonostatika” mod sygdommene black head disease (der er pt. ingen godkendte fodertilsætningsstoffer i den funktionelle gruppe histomonostatika).

Markedsføringsforordningens bestemmelse vedrørende anprisninger af forebyggende, behandlende eller helbredende effekt på en sygdom omfatter ikke fodertilsætningsstoffer.

Hvis Fødevarestyrelsen konstaterer, at et fodertilsætningsstof er anprist med, at dette tilsætningsstof kan forebygge, behandle eller helbrede en sygdom, vil Fødevarestyrelsen anmode Lægemiddelstyrelsen om at vurdere, om der er tale om et veterinært lægemiddel, der i så fald skal markedsføres i overensstemmelse med reglerne for veterinære lægemidler.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 13, stk. 3, litra a\) og b\)](#)

Se mere i afsnit:

[14.1 Regler for foder med særlige ernæringsformål / diætetisk foder](#)

[23. Oversigt over mærkningsreglerne for diætetisk foder](#)

21.11 Dokumentation for anprisninger

I markedsføringsforordningen er der krav om dokumentation for anprisninger. Den mærkningsansvarlige skal fremlægge videnskabelig dokumentation for anprisningen

- enten med henvisning til offentligt tilgængelige videnskabelige beviser,
- eller med dokumenteret virksomhedsforskning.

Dokumentationen skal fremlægges i sin helhed, da det skal være muligt bl.a. at gennemgå forsøgsdesign og resultater i dybden. Dette betyder f.eks., at det ikke er tilstrækkeligt kun at fremlægge resuméer fra videnskabelige artikler.

Troværdig videnskabelig dokumentation kan f.eks. være:

- Artikler i videnskabelige (peer-review) tidsskrifter.
- Rapporter udgivet af universiteter.
- Rapporter udgivet af virksomheder.
- Videnskabelige udtalelser fra f.eks. EFSA.

Forsøg skal som udgangspunkt være lavet på den konkrete dyreart, som foderet markedsføres til. En effekt i mennesker er ikke lig med en effekt i dyr. I visse tilfælde kan ekstrapolation (udvidelse) til lignende dyrearter accepteres. Fødevarestyrelsen vil som udgangspunkt kunne acceptere ekstrapolation til andre dyrekategorier og -arter, hvis ekstrapolation foretages efter de retningslinjer som er udstukket i forordning 429/2008 om dossier til godkendelse af fodertilsætningsstoffer, og de tilhørende EFSA guidelines. F.eks. vil man typisk kunne ekstrapolere til alle fødevarerproducerende dyr, hvis man har dokumentation for effekt i de tre største arter (svin, kvæg, fjerkræ). Om en effekt i en dyrekategori kan ekstrapoleres til dyr af en anden kategori eller en anden art vil også kunne afhænge af hvor statistisk sikker effekten er. Derudover skal dokumentationen som udgangspunkt om-

handle en effekt i raske dyr. Effekter i syge dyr er ikke lig med effekter i raske dyr. Dvs. hvis dokumentationen henviser til forsøg med dyr, så må dyrene ikke lide af sygdom under forsøget. En undtagelse vil kunne være hvis sygdommen er et resultat af ernæringsmæssige ubalancer og der ikke er patologiske symptomer på sygdommen i dyrene.

Dokumentationen for anprisningerne skal fremlægges, når

- Fødevarestyrelsen anmoder herom, eller
- når den kompetente myndighed i et EU-land, hvor foderet markedsføres, anmoder herom.

Dette gælder også, når købere over for myndigheden har tvivlet på anprisningens sandfærdighed.

Bemærk, at den videnskabelige dokumentation skal foreligge før markedsføringen.

Uden tilstrækkelig dokumentation for anprisningen, betragtes anprisningen som vildledende.

Hvis den kompetente myndighed i et EU-land tvivler på, at anprisningen er tilstrækkeligt videnskabeligt dokumenteret, kan spørgsmålet forelægges for EU-Kommissionen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 13, stk. 1, litra b\).](#)

Se mere i afsnit:

21.5 Principper for mærkning og præsentation – vildledning

21.12 Brugsanvisning

Mærkningen af foderblandinger skal omfatte en brugsanvisning. Mærkningen af fodermidler skal ligeledes omfatte en brugsanvisning, når indholdet af et fodertilsætningsstof er større end det indhold, der er tilladt i fuldfoder.

Brugsanvisningen skal bl.a. sikre, at tilskudsfoder eller fodermidler anvendes i en mængde, der gør, at indholdet af fodertilsætningsstoffer, hvor der er fastsat en maxgrænse for fuldfoder ikke overskrider denne grænse.

Den maksimale mængde, der bør tildeles kan angives i brugsanvisningen på tre måder:

- I procentdel af den daglige ration.
- Pr. kg fuldfoder eller procentdel i fuldfoder.
- I gram eller kilogram eller volumenenheder tilskudsfoder og fodermidler pr. dyr pr. dag.
Bemærk, at denne type brugsanvisning kræver kendskab til den totale mængde foder pr. dyr pr. dag. Ellers kan man ikke vurdere, om maksimumgrænsen for tilsætningsstoffet er overholdt.

Brugsanvisningen skal være så præcis, at den sikrer, at dyret tildeles foderet korrekt, herunder at dyret ikke får et indhold af fodertilsætningsstoffer over en evt. fastsat maxgrænse. Hvis brugsanvisningen ikke er præcis, må den betegnes som vildledende og dermed i strid med lovgivningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 16, stk. 2, litra b\), artikel 17, stk. 1, litra b\), jf. bilag II, pkt. 4](#)

21.13 Angivelse af vandindhold

I markedsføringsforordningen er fastsat **generelle regler for angivelse af vandindhold**.

Medmindre andet er angivet, er det obligatorisk at angive vandindholdet i disse former for foder, når vandindholdet er over:

5 %	i mineralsk foder uden organiske bestanddele
10 %	i mineralsk foder med organiske bestanddele
7 %	i mælkeerstatninger og i foderblandinger med over 40 % mælkeprodukter
14 %	andet foder

Reglerne om **vandindhold i fodermidler** er præciseret i markedsføringsforordningen og fodermiddelfortegnelsen. Som nævnt ovenfor er hovedreglen, at vandindholdet skal angives, hvis det er over 14 %, men i en række tilfælde er der fastsat mere præcise regler for, hvornår vandindholdet skal angives.

- Når der i markedsføringsforordningen kræves angivelse af vandindholdet i de "Obligatoriske angivelser for fodermidler". F.eks. er det et krav i "Fisk og andre havdyr samt produkter og biprodukter heraf", hvis vandindholdet er over 8 % (jf. markedsføringsforordningens bilag V).
- Når det i listen over fodermidler i fodermiddelfortegnelsen er præciseret, hvornår vandindholdet skal angives. Hvis der i kolonnen "Obligatoriske angivelser" ikke kræves angivelse af vandindholdet, skal indholdet ikke angives, medmindre indholdet overskrider de generelle grænser i bilag I, punkt 6.

Eksempler på krav til angivelse af vandindhold (fodermiddelfortegnelsens bilag, del C)

- I fodermiddel 10.4.3 "Fiskesolubel" skal vandindhold angives, hvis det er over 5 %
- I fodermiddel 1.12.9 "Kornbærme" skal vandindhold angives, hvis det er under 60 % eller hvis det er over 80 %

Da vandindhold kun skal angives, når det er over 14 %, betyder det, at vandindholdet skal angives i intervallerne "over 14 % og under 60 %" og "over 80 %".

Angivelse af vandindhold, når foderet indeholder flygtige stoffer

Vandindholdet i foder skal bestemmes efter analysemetoden, der findes i prøvetagnings- og analyseforordningen. Deri står, at når foderet indeholder flygtige stoffer, f.eks. organiske syrer, vil der sammen med vandindholdet også blive bestemt betydelige mængder flygtige stoffer.

Når analysemetoden ikke er velegnet til vandbestemmelse, fordi foderet indeholder flygtige stoffer, må der anvendes en anden analysemetode, som ikke medregner de flygtige stoffer sammen med vandet.

Når vandindholdet ikke er bestemt efter metoden i forordningen om prøvetagnings- og analysemetoder, anbefaler Fødevarestyrelsen, at der sammen med angivelsen af foderet vandindhold også angives, hvilken analysemetode, der er brugt. Herved mindskes risikoen for misforståelser med hensyn til foderets vandindhold.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 4, stk. 3 jf. bilag I, pkt. 6, og bilag V](#)

[Prøvetagnings- og analyseforordningen, bilag III, afsnit A](#)

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 14, litra c\), og del C](#)

21.14 Angivelse af indhold af aske, der er uopløselig i saltsyre

I markedsføringsforordningen er fastsat **generelle regler om angivelse af indholdet af aske, der er uopløselig i saltsyre**, i mærkningen.

Hovedreglen er, at indholdet af aske, der er uopløselig i saltsyre, ikke må være over 2,2 % af tørstoffet. Hvis indholdet er angivet i mærkningen, må grænsen på 2,2 % dog overskrides, for:

- Fodermidler
- Foderblandinger med tilladte mineralske bindemidler
- Mineralsk foder
- Foderblandinger med større indhold end 50 % biprodukter fra ris el. sukkerroer
- Foderblandinger med større indhold end 15 % fiskemel, til opdrættede fisk

Reglerne om **indhold af aske uopløselig i saltsyre i fodermidler** er yderlige præciseret i markedsføringsforordningen bilag V og i fodermiddelfortegnelsen. Mærkningen af indhold af aske, der er uopløselig i saltsyre, skal følge hovedreglen ovenfor, medmindre der i markedsføringsforordningens bilag V eller i fodermiddelfortegnelsen er særlige krav til, hvornår fodermidlets indhold af aske uopløseligt i saltsyre skal angives:

- Når der i markedsføringsforordningen kræves angivelse af indholdet af aske uopløselig i saltsyre i de ”Obligatoriske angivelser for fodermidler”

Eksempel på krav til angivelse af indhold af aske uopløselig i saltsyre (forordningens bilag V)

I ”Produkter og biprodukter af knolde og rodfrugter” skal indholdet af aske, der er uopløselige i saltsyre, angives, hvis det er over 3,5 % i tørstof.

- Når det i listen over fodermidler i fodermiddelfortegnelsen er præciseret, hvornår indholdet af aske uopløselig i saltsyre skal angives. Hvis det ikke kræves, at indholdet af aske, der er

uopløselig i saltsyre, angives, skal indholdet ikke angives, medmindre indholdet overskrider grænsen på 2,2 %.

Eksempel på krav til angivelse af indhold af aske uopløselig i saltsyre (fortegnelsebilag, del C)

I fodermiddel 4.1.2 "Sukkerroetoppe og -rødder" skal indholdet af aske, der er uopløselig i saltsyre, angives, hvis det er over 5 % i tørstof.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 4, stk. 3 jf. bilag I, pkt. 5, og bilag V](#)
[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del A, pkt. 14, litra b\), og del C](#)

21.15 Mærkning i et ledsagedokument

I pakningsreglerne i markedsføringsforordningen er nævnt, at det er tilladt at markedsføre fodermidler og forskellige foderblandinger i løs vægt eller i ulukkede pakninger eller beholdere.

Når fodermidler og foderblandinger kan markedsføres i løs vægt eller i ulukkede pakninger eller beholdere er det et krav, at dette foder er ledsaget af et dokument, **ledsagedokumentet**.

Ledsagedokumentet skal indeholde alle de obligatoriske mærkningsoplysninger for foderet, og kan f.eks. være fakturaen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 11, stk. 2, og artikel 23, stk. 2](#)

Se mere i afsnit:

[19.3 Pakning af fodermidler og foderblandinger – undtagelser](#)

[22. Mærkningsreglerne for fodermidler og foderblandinger](#)

[23. Oversigt over mærkningsreglerne for diætisk foder](#)

[24. Mærkning af foder til selskabsdyr](#)

[25. Mærkning af forurenede foder og](#)

[28. Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger](#)

21.16 Mærkning ved fjernkommunikationssalg

Der er krav til mærkningen af foder, der markedsføres ved fjernkommunikationssalg, i markedsføringsforordningen. Mærkningsreglerne for foder gælder også for de oplysninger, der gives om foder på internettet/ved fjernkommunikationssalg. Det betyder, at de obligatoriske mærkningsoplysninger, som kræves efter markedsføringsforordningen, skal fremgå af salgsmaterialet, eller oplysningerne skal gives, inden der indgås en aftale om salget.

Der er dog i markedsføringsforordningen en undtagelse for visse oplysninger, f.eks. oplysninger, der kan variere fra parti til parti.

Disse oplysninger skal ikke gives på forhånd, inden der indgås aftale om fjernsalg, men først når foderet leveres:

Navn og adresse på den mærkningsansvarlige	(artikel 15 (b))
Partiets referencenr.	(artikel 15 (d))
Nettomængden	(artikel 15 (e))
Datoen for mindste holdbarhed	(artikel 16 (2) (c) el. 17 (1) (d))

Markedsføringsforordningens krav til **mærkningen af foder ved levering**, når foderet er købt ved fjernkommunikationssalg:

- Oplysningerne ovenfor om navn og adresse, referencenummer på partiet, nettomængde og holdbarhed, skal oplyses senest ved leveringen
- Det er et krav, at de obligatoriske mærkningsoplysninger gives i sin helhed. Det vil sige, at samtlige obligatoriske oplysninger skal fremgå af mærkningen ved leveringen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 11, stk. 3, og artikel 14, stk. 1](#)

[Direktivet om forbrugerrettigheder, artikel 2, stk. 7](#)

Se mere i afsnit:

[17.5 Hvad mærkning er](#)

[21.7 Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå](#)

[Bilag 2. Definitioner og begreber](#)

21.17 Størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder - ”100 gange reglen”

Markedsføringsforordningen sætter grænser for, hvor høj koncentrationen af et fodertilsætningsstof må være i fodermidler og tilskudsfoder. Bestemmelserne skal sikre, at tilsætningsstofferne kan fordeles homogent i foderet, så hvert dyr får tildelt den rette mængde.

Det er tilladt at have fodermidler og tilskudsfoder med et indhold af et tilsætningsstof, der ikke er mere end 100 gange større end den koncentration, der er fastsat for tilsætningsstoffet i fuldfoder.

For fodertilsætningsstoffer, der tilhører kategorien ”coccidiostatika og histomonostatika”, er fastsat en lavere grænse, nemlig 5 gange den koncentration, der er fastsat i fuldfoder.

Bestemmelserne gælder kun for de fodertilsætningsstoffer, hvor der er en fastsat maxgrænse.

Markedsføringsforordningen giver **mulighed for overskridelse af det tilladte størsteindhold**.

Det er dog i enkelte tilfælde muligt at fravige ”100 gange reglen” hhv. ”5 gange reglen” for coccidiostatika og histomonostatika, når foderet er et diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer.

Betingelser for overskridelse af det tilladte størsteindhold:

- Foderet skal opfylde betingelserne for diætetisk foder.
- Det skal være optaget på listen over anvendelsesformål til diætetisk foder.

En producent af et koncentreret diætetisk foder, altså et diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer, skal være godkendt som fodervirksomhed.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 8, stk. 1 og 2.](#)

Se mere i afsnit:

14 Foder med særlige ernæringsformål / diætetisk foder.

23.2 Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder

23.3 Diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer

83.7 Godkendelse til produktion af koncentreret tilskudsfoder med fodertilsætningsstoffer

22. Mærkningsreglerne for fodermidler og foderblandinger

Fodermidler og foderblandinger skal mærkes efter generelle obligatoriske mærkningskrav, særlige obligatoriske mærkningskrav og evt. supplerende obligatoriske mærkningskrav.

22.1 Mærkning af fodermidler og foderblandinger

Når fodermidler og foderblandinger skal mærkes, skal det først og fremmest ske inden for de generelle rammer for mærkning i markedsføringsforordningen. Heri indgår bl.a. regler om den mærkningsansvarlige, ansvaret for mærkning, vildledning og anprisninger.

Dernæst er der en række regler om obligatorisk mærkning, herunder generelle obligatoriske mærkningskrav og særlige obligatoriske mærkningskrav for hhv. fodermidler og foderblandinger.

Hertil kommer muligheden for frivillig mærkning af fodermidler og foderblandinger. Den frivillige mærkning er forudsat, at de generelle principper for mærkning overholdes, f.eks. må mærkningen ikke være vildledende. Der kan fremgå yderligere betingelser for frivillig mærkning i EU-kodekser for god mærkningspraksis.

Desuden er der en række undtagelser, hvor dele af mærkningen kan udelades eller må stå på en særlig måde, f.eks. når fodermidler sælges fra én landbruger til en anden til brug på den anden landbrugerens egen bedrift.

Mærkningsprincippet i reglerne for obligatorisk mærkning er skitseret herunder. Der skal være en generel mærkning, der er gældende for alle fodertyper, denne suppleres med øvrig mærkning, som er fastsat specifikt for fodertypen f.eks. for foderblandinger.

Strukturen af mærkningsreglerne kan opfattes som en form for puslespil, hvor der skal vælges de dele, der er relevante for det foder, som skal mærkes.

Ved mærkning af foder er det afgørende, at foderet er indplaceret korrekt i foderlovgivningen, altså at den har den korrekte fodertype, så de relevante mærkningsregler bliver valgt.

Generelle obligatoriske mærkningskrav ”Basismærkningen” for alle fodermidler og foderblandinger Artikel 15	
Særlige obligatoriske mærkningskrav for fodermidler Artikel 16	Særlige obligatoriske mærkningskrav for foderblandinger Artikel 17
Supplerende obligatoriske mærkningskrav for foder med særlige ernæringsformål (diætetisk foder) Artikel 18	
Supplerende obligatoriske mærkningskrav for foder til selskabsdyr Artikel 19	
Supplerende obligatoriske mærkningskrav for forurenede foder og foder, som er tidligere fødevarer Artikel 20	

Eksempel på hvilke mærkningsregler, der skal vælges, når fodermidler eller foderblandinger skal mærkes

Et fodermiddel skal være mærket efter:

- de generelle obligatoriske mærkningskrav og
- de særlige obligatoriske mærkningskrav for fodermidler.

En diætetisk foderblanding til hunde skal være mærket efter:

- de generelle obligatoriske mærkningskrav,
- de særlige obligatoriske mærkningskrav for foderblandinger,
- de supplerende obligatoriske mærkningskrav for diætetisk foder og
- de supplerende obligatoriske mærkningskrav for foder til selskabsdyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 11-22](#)

Se mere i afsnit:

[21.2 Hvem den mærkningsansvarlige er.](#)

[21.3 Ansvar for mærkning af foder.](#)

[21.5 Principper for mærkning og præsentation – vildledning.](#)

[21.9 Anprisning af foder – hvad der må fremhæves.](#)

[21.10 Anprisning af foder – sygdomsanprisninger er ikke tilladt.](#)

[26.1 Frivillig mærkning af fodermidler og foderblandinger.](#)

[22.2 Hvilken fodertype har foderet?](#)

22.2 Hvilken fodertype har foderet?

Når foder skal mærkes, er det relevant at bestemme, hvilken fodertype der er tale om. Der er forskellige mærkningskrav til forskellige fodertyper. Fælles for dem alle er dog, at mærkningen skal opfylde de generelle obligatoriske mærkningskrav. Hertil kommer de særlige obligatoriske mærkningskrav og evt. supplerende obligatoriske mærkningskrav, som afhænger af fodertypen.

Fodertyper der kun består af **ét indholdsstof**:

- Fodermiddel
- Fodertilsætningsstof

Et fodermiddel må ikke bruges anvendes, medmindre det enten er optaget i fodermiddelfortegnelsen eller er anmeldt til fodermiddelregistret.

Det er kun godkendte fodertilsætningsstoffer, som må anvendes. Godkendte fodertilsætningsstoffer fremgår af EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer.

Fodertyper der består af **flere indholdsstoffer**:

- En foderblanding (fuldfoder, tilskudsfoder, mineralsk foder, mælkeerstatning samt alle former for diætetisk foder).

- Et fodermiddel, som er tilsat et eller flere fodertilsætningsstoffer.
- En forblanding.
- Et fodertilsætningsstof der er et præparat.

Under afsnittene om fodermiddel og foderblanding er givet eksempler på produkter, der falder ind under disse fodertyper.

Se mere i afsnit:

4.1 Oversigt over fodertyper

5.1 Hvad et fodertilsætningsstof er

5.7. EU-Kommissionens register over godkendte fodertilsætningsstoffer

6.1 Tilsætningsstoffer kaldet præparater

9. Forblandinger

12. Fodermidler

12.1 Hvad fodermidler er

12.7 Fodermiddelregistret

13.1 Hvad en foderblanding er

22.1 Mærkning af fodermidler og foderblandinger

22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger - ”Basismærkningen”

De generelle obligatoriske mærkningskrav i markedsføringsforordningen, omfatter en række krav til oplysninger, som skal angives i mærkningen af fodermidler og foderblandinger:

- **Fodertypen**
 - o Fodermiddel
 - o Fuldfoder (kan erstattes af ”mælkeerstatning som fuldfoder”)
 - o Tilskudsfoder (kan erstattes af ”mineralsk foder” eller ”mælkeerstatning som tilskudsfoder”)
 - o Foderblanding (kan anvendes i stedet for fodertyperne ”fuldfoder” eller ”tilskudsfoder” i mærkningen af foder til selskabsdyr, bortset fra hunde og katte.)

- **Navn og adresse på den mærkningsansvarlige**
Med adresse forstås hele adressen med vejnavn, husnummer og postnummer og by. En webadresse er ikke tilstrækkelig.

- **Virksomhedens godkendelsesnummer**
Nummeret, som virksomheden er tildelt efter foderhygiejneforordningen eller forordningen om animalske biprodukter. Har virksomheden flere godkendelsesnumre, skal foderet mærkes med nummeret, der er tildelt efter foderhygiejneforordningen.

Det er ikke et krav, at der mærkes med en virksomheds registreringsnummer, men da danske fodervirksomheder kan være tildelt registreringsnumre, vil det være praktisk og fremme sporbarheden, at foderet mærkes med registreringsnummeret, hvis virksomheden ikke har et godkendelsesnummer.

- **Partiets referencenummer**

Det er et krav, at partiets batchnummer eller lotnummer angives. Der er ingen formkrav til angivelsen, men den skal være i overensstemmelse med de generelle principper for præsentation af mærkningsoplysninger.

- **Nettomængde**

Nettomængden skal være angivet i vægtenheder. Når der er tale om flydende produkter, kan nettomængden i stedet være angivet i rumfangsenheder.

- **Liste over fodertilsætningsstoffer**

Der er detaljerede regler for, hvordan indholdet af fodertilsætningsstoffer skal angives i fodermidler og foderblandinger. Reglerne afhænger af, om foderet er til dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, eller dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen.

- **Vandindhold**

Vandindholdet i fodermidler og foderblandinger skal mærkes efter reglerne i markedsføringsforordningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 15, litra a\)-g\)](#)

Se mere i afsnit:

[12.1 Hvad fodermidler er](#)

[13.2. Fuldfoder](#)

[13.3 Mælkeerstatning som fuldfoder](#)

[13.4. Tilskudsfoder](#)

[13.5. Mineralsk foder](#)

[13.6. Mælkeerstatning som tilskudsfoder](#)

[17.7. Hvad et parti er](#)

[21.13. Angivelse af vandindhold](#)

[22.2. Hvilken fodertype har foderet?](#)

[28. Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger](#)

[86.1 Hvad er registreringsnummer?](#)

[86.2 Hvad er godkendelsesnummer?](#)

22.4 Mærkning af fodermidler - supplement til ”Basismærkningen”

Mærkningskravene for fodermidler står i markedsføringsforordningen, og de omfatter en række oplysninger, som det er obligatorisk at give i mærkningen – ud over ”Basismærkningen”. Der er tale om følgende oplysninger:

- Fodermidlets navn
- Obligatoriske angivelser for fodermidler
- Indhold af fodertilsætningsstoffer

Hvis fodermidlet indeholder fodertilsætningsstoffer skal mærkningen suppleres med oplysninger herom:

- De **dyrearter eller dyrekategorier**, som fodermidlet er beregnet til.

Denne mærkning kræves, når tilsætningsstoffet ikke er godkendt til alle dyrearter eller dyrekategorier til dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, hhv. til dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen. Hvis det er specificeret i godkendelsen af et tilsætningsstof, at det f.eks. kun må bruges til dyr af en bestemt aldersklasse, skal dette angives i mærkningen. En oversigt over dyrearter og dyrekategorier kan findes i bilag IV i forordning 429/2008. De dyrearter og -kategorier, der er beskrevet her, skal være udgangspunktet for mærkning med dyreart eller dyrekategorier. Tabellen i bilag IV indeholder primært en beskrivelse af de mere udbredte arter. ”Fjerkræ” rummer f.eks. alle fjerkræ, selvom det ikke er alle fjerkrækategorier, der er nævnt i bilag IV. Under artikel 1 er der desuden en definition af mindre udbredte arter.

Eksempel på dyreart eller dyrekategori af bestemt aldersklasse

Til smågrise må fodertilsætningsstoffer, der har et højt indhold af kobber, kun bruges indtil smågrise er 12 uger. Over denne alder må de kun få lavere tilførsel af kobber.

Foderet skal derfor være mærket med, at det kun må bruges til smågrise op til 12 uger, hvis det har højt kobberindhold.

- En **brugsanvisning** der angiver, hvordan fodermidlet skal bruges.

Når tilsætningsstoffet er godkendt med maksimumgrænser for nogle dyrearter, skal der gives en brugsanvisning, så fodermidlet kan anvendes korrekt, dvs. uden at maksimumgrænsen for fodertilsætningsstoffet bliver overskredet.

Datoen for mindste holdbarhed for tilsætningsstoffet skal angives. Dog skal datoen for mindste holdbarhed ikke angives for teknologiske tilsætningsstoffer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 16](#)

[Forordning 429/2008 om ansøgning om godkendelse af fodertilsætningsstoffer, bilag IV](#)

Se mere i afsnit:

[12.4 Fodermidlets navn](#)

[12.5 Obligatoriske angivelser for fodermidler](#)

[17.8 Angivelse af datoen for mindste holdbarhed](#)

[17.9 Datoformat](#)

[21.12 Brugsanvisning](#)

[22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærknin-gen”](#)

22.5 Undtagelse - køberen giver afkald på visse mærkningsoplysninger for fodermidler

Mærkningsreglerne for fodermidler omfatter generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen” og mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”.

En række af mærkningsoplysningerne kan udelades, hvis køberen skriftligt inden handelen har givet afkald på at få disse oplysninger. En handel kan omfatte flere leverancer.

Oplysninger, der fortsat skal gives:

- Fodertypen: ”Fodermiddel”
- Navn/firmanavn og adresse for den mærkningsansvarlige
- Fodermidlets navn

Ved indhold af fodertilsætningsstoffer, skal der på mærkningen fortsat gives oplysninger om:

- Indholdet af tilsætningsstoffer
- Datoen for mindste holdbarhed af fodertilsætningsstoffer, bortset fra teknologiske tilsætningsstoffer.

Ved indhold af fodertilsætningsstoffer med mængdebegrænsning, skal der på mærkningen fortsat gives oplysninger om:

- Dyreart eller dyrekategori
- Brugsanvisning

Undtagelsen – køberen giver afkald på disse mærkningsoplysninger:

- Den mærkningsansvarliges godkendelsesnummer
- Partiets referencenummer / Batchnummer
- Nettomængden
- Vandindholdet

- De obligatoriske angivelser for fodermidlet

Køberen skal være opmærksom på, at ved at give afkald på disse mærkningsoplysninger, gives afkald på informationer om sporbarheden af fodermidlet, bl.a. sælgerens godkendelsesnummer og fodermidlets referencenummer/batchnummer. Dette undtager imidlertid ikke virksomheden fra kravet om sporbarhed på foder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 21, stk. 1, og bilag VI, kapitel I, eller bilag VII, kapitel I](#)

Se mere i afsnit:

22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”

22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”

77. Sporbarhed på foder

22.6 Undtagelse - mærkning af fodermidler - salg fra én landbruger til en anden til brug på dennes bedrift

Mærkningsreglerne for fodermidler omfatter generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen” og mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”.

En række af mærkningsoplysningerne kan udelades, når fodermidler sælges fra én landbruger til en anden til brug på den anden landbrugers egen bedrift. Undtagelsen gælder kun for fodermidler uden fodertilsetningsstoffer bortset fra konserveringsmidler eller ensileringstilsetningsstoffer.

Oplysninger, der fortsat skal gives:

- Fodertypen: ”Fodermiddel”
- Landbrugers navn/firmanavn og adresse
- Fodermidlets navn

Undtagelsen – oplysninger, der gives afkald på:

- Landbrugers godkendelsesnummer
- Partiets referencenummer / Batchnummer
- Nettomængden
- Vandindholdet
- De obligatoriske angivelser for fodermidlet

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 21, stk. 3](#)

Se mere i afsnit:

22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”

22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”

22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”

Mærkningskravene for foderblandinger står i markedsføringsforordningen, og de omfatter en række oplysninger, som det er obligatorisk at give i mærkningen – ud over ”Basismærkningen”. Der er tale om følgende oplysninger:

- De **dyrearter eller dyrekategorier**, som foderblandingen er beregnet til.
- **Brugsanvisning** med angivelse af det formål, som foderet er beregnet til.
- **Datoen** for mindste holdbarhed.
- **Indholdet** af fodermidler i foderblandingen. Indholdet af fodermidler skal angives under overskriften ”Sammensætning”.
- **Obligatoriske** angivelser/analytiske bestanddele for foderblandingen. Oplysninger skal stå under overskriften ”Analytiske bestanddele”.
- Oplysninger om **producenten**.

Når den mærkningsansvarlige ikke har produceret foderet, skal angives disse oplysninger om producenten:

- Enten navn eller firmanavn og adresse. Med adresse forstås hele adressen med vejnavn, husnummer og postnummer og by. En webadresse er ikke tilstrækkelig.
- Eller producentens godkendelsesnummer, eller et identifikationsnummer tildelt efter foderhygiejneforordningen, eller et identifikationsnummer, som virksomheden har fået tildelt af Fødevarestyrelsen

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 17](#)

Se mere i afsnit:

[17.8 Angivelse af datoen for mindste holdbarhed](#)

[17.9 Datoformat](#)

[21.12 Brugsanvisning](#)

[22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”](#)

[22.8 Angivelse af indholdet af fodermidler i foderblandinger](#)

[22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger](#)

22.8 Angivelse af indholdet af fodermidler i foderblandinger

Under overskriften "Sammensætning" skal gives en liste over fodermidlerne, der indgår i foderblandingen. I listen skal angives fodermidlerne navne, og de skal stå i faldende orden. I listen må også angives vægtprocenten for de indgående fodermidler. Angivelse af det procentvise indhold af fodermidlerne er en frivillig mærkning.

Hvis køberen anmoder om angivelse af vægtprocenten af fodermidlerne, og disse oplysninger ikke er angivet, skal den mærkningsansvarlige fremlægge den mængdemæssige sammensætning plus/minus 15 % for køberen.

Mærkningskrav når et fodermiddel i foderblandingen er fremhævet:

Hvis man fremhæver et fodermiddel i mærkningen, skal mængden angives, når fodermidlet er fremhævet med enten tekst, billeder eller grafik. I disse tilfælde skal der i mærkningen angives både fodermidlets navn og den indgående mængde af fodermidlet.

Eksempler på fremhævelse:		
Med billede	Grafisk	Med tekst
		Med laks

Eksempel på fremhævelse af et fodermiddel

I mærkningen af en vildfugleblending, der indeholder havre (35 %), solsikkefrø (30 %), rapsfrø (25 %) og byg (10 %), vil man fremhæve indholdet af solsikkefrø. Mængderne af de øvrige fodermidler har man valgt ikke at angive.

Mærkning med fodermidler i falden orden:

”Havre, solsikke (30 %), rapsfrø og byg.”

Til nogle dyr tillader markedsføringsforordningen, at **indholdet af fodermidlerne i foderblandinger angives i kategorier**. Indholdet af fodermidler må angives i kategorier til disse dyr:

- Selskabsdyr – omfatter også vilde fugle der fodres i haven
- Cirkusdyr
- Dyr i zoologiske haver
- Forsøgsdyr

Det betyder, at man ikke kan kategorimærke fodermiddelindholdet i foderblandinger til dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, eller til pelsdyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 17, stk. 1, litra e\), og stk. 2, litra a\)-c\)](#)

Se mere i afsnit:

[12.4 Fodermidlets navn](#)

[22.9 Kategorimærkning af fodermidlerne i en foderblending](#)

22.9 Kategorimærkning af fodermidlerne i en foderblanding

Fodermidler i foderblandinger til selskabsdyr, herunder vilde fugle der fodres i haven, cirkusdyr, dyr i zoologiske haver og forsøgsdyr, skal kategorimærkes.

I stedet for at angive det enkelte fodermiddel i listen over fodermidler under overskriften "Sammen-sætning", samles fodermidlerne i de kategorier, som de hører til, og kategorierne angives i listen i faldende orden efter vægtprocent.

Kategorierne, der kan bruges, står i bilag 3 i foderbekendtgørelsen. Det er kun disse kategorier, der må bruges.

Hvis et fodermiddel ikke falder ind under nogen af kategorierne, er man nødt til at angive fodermidlets navn på det rigtige sted i den faldende orden.

Eksempel på et fodermiddel, der ikke er omfattet af en kategori

Majsolie, der er fremstillet af genetisk modificeret majs, kan ikke mærkes i kategorien "Olie og Fedtstoffer", fordi fodermidlets navn skal suppleres med mærkningen af, at det er et genetisk modificeret fodermiddel.

Eksempel på kategorimærkning

Fodermidlerne i en vildfugleblending angives som følger, når fodermidlerne angives enkeltvis:

"Havre, solsikkefrø, rapsfrø, byg", fordi blandingen indeholder følgende fodermidler i de anførte mængder:

Havre	35 %
Solsikkefrø	30 %
Rapsfrø	25 %
Byg	10 %

Det procentvise indhold af fodermidlerne kan angives som en frivillig mærkning.

Havre og byg tilhører fodermiddelkategorien "Korn", mens solsikkefrø og rapsfrø tilhører kategorien "Frø". Vildfugleblendingen indeholder således kategorierne i anførte mængder:

Frø	55 %
Korn	45 %

Kategorierne skal angives i faldende orden, og derfor skal der anvendes følgende kategorimærkning: "Frø, korn."

Det procentvise indhold af kategorierne kan angives som en frivillig mærkning.

Hvis man vil fremhæve indholdet af solsikkefrø, når fodermidlerne er angivet i kategorier, skal mærkningen indeholde følgende oplysninger: "Frø (heraf solsikkefrø 30 %) og korn".

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 17, stk. 1, litra e\), og stk. 2, litra c\)](#)
[Foderbekendtgørelsen, bilag III](#)

Se mere i afsnit:

22.8 Angivelse af indholdet af fodermidler i foderblandinger

22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger

Foderblandinger skal mærkes med ”Obligatoriske angivelser”/”analytiske bestanddele”, og indholdet skal angives under overskriften ”Analytiske bestanddele”.

De analytiske bestanddele, der skal angives, er forskellige for:

- dyr, der anvendes i fødevareproduktionen
- dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen

De analytiske bestanddele er forskellige og afhænger ligeledes af:

- Fodertypen:
 - Fuldfoder
 - Tilskudsfoder – mineralsk foder
 - Andet tilskudsfoder
- Dyrearten:
 - Alle arter
 - Svin og fjerkræ
 - Drøvtyggere
 - Hunde, katte og pelsdyr

Der er fastsat tolerancer for de analytiske bestanddele, der er omhandlet i bilag I, V, VI og VII i markedsføringsforordningen. De fastsatte tolerancer er den tilladte afvigelse, der må være mellem et deklareret indhold af et næringsstof, og det faktiske indhold, der blev fundet ved analytisk kontrol af foderet.

Hvilke tolerancer, der skal anvendes, afhænger af den deklarerede mængde, næringsstoffet (f.eks. calcium eller råprotein) samt hvorvidt den fundne afvigelse er i opadgående eller nedadgående retning. Tolerancerne omfatter tekniske og analytiske afvigelser, hvilket betyder, at der ikke tages højde for analytisk usikkerhed i kontrollen af om tolerancerne er overholdt.

For energiværdien af foder er der fastsat nationale tolerancer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 11, stk. 5, artikel 17, stk. 1, litra f\), bilag IV, del A, bilag VI, kapitel II, og bilag VII, kapitel II](#)
[Foderkontrolbekendtgørelsen §4, stk. 2](#)

22.11 Krav til jernindholdet i mælkeerstatninger til kalve

Der skal mindst være 30 mg jern pr. kg fuldfoder i mælkeerstatninger til kalve, der maksimalt vejer 70 kg. Jernindholdet er angivet for fuldfoder med et vandindhold på 12 %.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag I, pkt. 3.](#)

22.12 Undtagelse for foderblandinger af helt korn og hele frø og frugter

For blandinger af helt korn og/eller hele frø og/eller hele frugter kan de analytiske bestanddele undlades.

Eksempel på mærkning uden angivelse af analytiske bestanddele

I mærkningen af en vildfugleblanding, der består af helt korn, hele frø og hele frugter, skal der ikke angives nogen analytiske bestanddele.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 21, stk. 4](#)

Se mere i afsnit:

[22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger](#)

22.13 Undtagelse for foderblandinger med højst 3 fodermidler

I mærkningen af en foderblanding, der indeholder to eller højst tre fodermidler, kan undlades angivelse af:

- dyreart eller dyrekategori, som foderblandingen er beregnet til, og
- brugsanvisningen.

Det er dog forudsat, at de indgående fodermidler fremgår af beskrivelsen af foderblandingen, dvs. at indgår i foderblandingsens navn.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 21, stk. 5](#)

22.14 Undtagelser for pakkede fodermidler og foderblandinger – mærkningsoplysninger uden for mærkningshelheden

Mærkning af fodermidler og foderblandinger skal i udgangspunktet angive de obligatoriske mærkningsoplysninger i deres helhed på et fremtrædende sted. En række mærkningsoplysninger kan dog stå et andet sted på pakningen, når der henvises til, hvor på pakningen oplysningerne kan findes.

- I mærkningen af fodermidler kan følgende mærkningsoplysninger stå uden for mærkningshelheden:
- Den mærkningsansvarliges godkendelsesnummer
- Partiets referencenummer / Batchnummer
- Nettomængden
- Datoen for mindste holdbarhed – hvis fodermidlet indeholder fodertilsætningsstoffer

I mærkningen af foderblandinger kan følgende mærkningsoplysninger stå uden for mærkningshelheden:

- Den mærkningsansvarliges godkendelsesnummer
- Partiets referencenummer / Batchnummer
- Nettomængden
- Angivelse af hvem producenten er, hvis denne ikke er mærkningsansvarlig
- Datoen for mindste holdbarhed
- Indholdet af fodermidler i foderblandingen under overskriften ”Sammensætning”

Eksempel på mærkningsoplysninger, der kan gives uden for mærkningshelheden

Et fuldfoder til en hund er emballeret i en dåse, hvor mærkningsoplysningerne står på en etiket, der går rundt om dåsen. Oplysningerne om partiets batchnummer og datoen for mindste holdbarhed varierer fra parti til parti af foderet, og derfor indgår disse oplysninger ikke i mærkningsoplysningerne på etiketten, men er stempel på toppen af dåsen.

Eksempel på mærkning, når foderet sælges i løs vægt, og mærkningsoplysningerne gives uden for mærkningshelheden

Sliksten til heste sælges i løs vægt.

Slikstenene varierer i vægt, og derfor kan nettovægten ikke angives i mærkningsoplysningerne, som gives ved siden af slikstenene. I stedet kan henvises til, at vægten kan findes ved at veje slikstenen på en vægt, der ved siden af slikstenene.

Dette er et eksempel på samtidig brug af flere undtagelser fra mærkningsreglerne:

- ”Undtagelse for pakkede fodermidler og foderblandinger, hvor visse mærkningsoplysninger må gives uden for mærkningshelheden” (afsnit 22.14)
- ”Mærkningsundtagelser ved salg i løs vægt af fodermidler og foderblandinger” (afsnit 22.15)

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 21, stk. 2](#)

Se mere i afsnit:

[21.7 Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå](#)

22.15 Mærkningsundtagelse ved salg i løs vægt af fodermidler og foderblandinger

Fodermidler og foderblandinger, i mængder på højst 20 kg, må sælges i løs vægt til den endelige bruger af foderet.

Mærkningen af foderet skal gives ved opslag på salgsstedet, og mærkningen skal omfatte de generelle obligatoriske mærkningskrav i markedsføringsforordningen og den supplerende mærkning af hhv. fodermidler og foderblandinger.

Derudover skal nedenstående mærkningsoplysninger også gives på fakturaen, kassebonen eller lignende, når foderet sælges:

Fodermidler:

- Foderets type, dvs. udtrykket ”Fodermiddel”
- Fodermidlets navn.

Foderblandinger:

- Foderets type. Her vælges den type, som er relevant for foderet, der sælges.
- Dyrearten / Dyrekategorien, som foderet er beregnet til.
- Brugsanvisningen for foderet.

Efter en undtagelse fra pakningsreglerne i markedsføringsforordningen skal foderblandinger der sælges i løs vægt til den endelige bruger, udtages af en pakning eller beholder, der var lukket.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 21, stk. 6, og artikel 23, stk. 2, litra f\)](#)

Se mere i afsnit:

[12.4 Fodermidlets navn](#)

[13.1 Hvad en foderblanding er](#)

[21.12 Brugsanvisning](#)

[22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”](#)

[22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”](#)

[22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”](#)

22.16 Mærkning af bigbags / storsække

Foder skal i udgangspunktet markedsføres i lukkede pakninger og beholdere, men efter en undtagelse må foder i visse tilfælde markedsføres i løs vægt eller i ulukkede pakninger eller beholdere.

Markedsføring af foder i bigbags/storsække er markedsføring af foder i ulukkede pakninger eller beholdere. Ulukkede pakninger eller beholdere kan åbnes og lukkes, uden at det kan ses, at de har været åbnet.

Efter undtagelsen fra pakningsreglerne må følgende former for foder markedsføres i storsække:

- fodermidler
- foderblandinger, der er fremstillet udelukkende ved at blande helt korn, hele frø eller hele frugter
- leverancer mellem producenter af foderblandinger indbyrdes
- leverancer af foderblandinger direkte fra producenten til brugeren af foder
- leverancer fra producenter af foderblandinger til emballeringsvirksomheder

Det ses, at både fodermidler og foderblandinger må leveres i storsække.

Medmindre mærkningen er trykt på storsækken, skal storsækken leveres med mærkningen i et ledsagedokument. Dette dokument skal indeholde alle de obligatoriske mærkningsoplysninger, enten for fodermidler eller for foderblandinger, afhængig af hvad det er for foder, der leveres i storsækken. Ledsagedokumentet kan f.eks. være fakturaen for leverancen.

Hvis mærkningen ikke er trykt på storsækken, men leveres sammen med foderet i form af et ledsagedokument, skal der sikres sammenhæng mellem storsækken og ledsagedokumentet, så der ikke er tvivl om, hvilke mærkningsoplysninger altså hvilket ledsagedokument, der hører til storsækken. Det kan f.eks. sikres ved, at storsækken er forsynet med en lomme, som ledsagedokumentet ligger i eller en trykt mærkning på storsækken med navn/firmanavn for leverandøren/leverandørens godkendelsesnummer og partiets referencenummer eller fakturanummeret.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 23, stk. 2, litra a\)-e\)](#)

Se mere i afsnit:

[19.2 Pakning af fodermidler og foderblandinger - hovedregel](#)

[19.3 Pakning af fodermidler og foderblandinger – undtagelser](#)

[21.15 Mærkning i et ledsagedokument](#)

[22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger - ”Basismærkningen”](#)

[22.4 Mærkning af fodermidler - supplement til ”Basismærkningen”](#)

[22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”](#)

23. Oversigt over mærkningsregler for diætetisk foder

Diætetisk foder skal opfylde ernæringsbehov hos dyr med ernæringsmæssige forstyrrelser, og der er supplerende regler for mærkning af denne type foder.

23.1 Mærkning af diætetisk foder – supplement til mærkningen af fodermidler eller foderblandinger

Mærkningskravene for diætetisk foder / foder med særlige ernæringsformål supplerer reglerne for mærkning af fodermidler eller foderblandinger. Diætetisk foder kan enten være diætetiske fodermidler eller diætetiske foderblandinger. Diætetisk foder skal således mærkes med følgende oplysninger:

1. ”Basismærkningen”, dvs. de generelle mærkningskrav
2. Supplerende mærkning afhængig af fodertypen, dvs. supplerende mærkningskrav for enten fodermidlet eller foderblandingen
3. **Supplerende mærkning for diætetiske foder**

Ad 3. Supplerende mærkning for diætetiske foder

De supplerende mærkningsoplysninger for det diætetiske foder omfatter følgende krav:

Fodertypen skal angives, og den skal være, suppleret med udtrykket ”diætetisk”. Dvs. den af de følgende fodertyper, der er relevant for det diætetiske foder, skal angives:

- Diætetisk fodermiddel
- Diætetisk fuldfoder
 - o Eller diætetisk mælkeerstatning som fuldfoder
- Diætetisk tilskudsfoder
 - o Eller diætetisk mælkeerstatning som tilskudsfoder eller
 - o Diætetisk mineralsk foder

Anvendelsesformålet for det diætetiske foder skal angives.

Anvendelsesformålene fremgår af forordningen om foder med særlige ernæringsformål. Listen over ernæringsformål er en positivliste for diætetisk foder, og derfor er andre anvendelsesformål ikke tilladt.

Det diætetiske foder skal have de ernæringsmæssige egenskaber, der fremgår af listen. I mærkningen skal angives oplysningerne fra kolonne 1-6 for anvendelsesformålet, og alle kravene i disse kolonner skal være opfyldt for, at foderet kan markedsføres som et diætetisk foder.

Den obligatoriske mærkning af diætetisk foder omfatter også en **anbefaling om at konsultere en ernæringsekspert eller en dyrlæge inden anvendelse af det diætetiske foder** eller inden forlængelse af perioden, hvor det diætetiske foder anvendes.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 9 og artikel 18, litra a\)-c\)](#)

[Forordning om foder med særlige ernæringsformål](#)

Se mere i afsnit:

[22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”](#)

[22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”](#)

[22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”](#)

[23.2 Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder](#)

23.2 Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder

Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder står i forordningen om foder med særlige ernæringsformål.

Det er forklaret i forordningen om foder med særlige ernæringsformål, **hvordan listen over anvendelsesformål skal bruges**. Deri er givet forklaringer til brugen af kolonnerne 1, 2 og 4.

Listen over anvendelsesområder indeholder følgende information om det diætetiske foder. Se også eksemplet nedenfor.

Kolonne (1) Særligt ernæringsformål

Kolonne (2) Væsentlige ernæringssegenskaber

Kolonne (3) Dyreart eller -kategori

Kolonne (4) Mærkningsoplysninger.

Mærkningsoplysningerne vedrørende obligatoriske angivelser og tilsætningsstoffer skal være kvantitative.

- For diætetiske foderblandinger: Mærkningsoplysningerne er et supplement til den øvrige mærkning med analytiske bestanddele.
- For diætetiske fodermidler: Mærkningsoplysningerne er et supplement til den øvrige mærkning med obligatoriske angivelser.

Kolonne (5) Anbefalet brugsperiode

Brugsperiode er det interval, inden for hvilket ernæringsformålet normalt skulle være opfyldt, men der kan anføres mere præcise brugsperioder inden for de fastsatte grænser.

Kolonne (6) Andre bestemmelser

Eksempel på ernæringsformål					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Regulering af glucosetildelingen (Diabetes mellitus)	Lavt indhold af kulhydrater, der hurtigt omdannes til glucose	Hunde og Katter	- Kulhydratkilde (r) - Eventuel behandling af kulhydrat(er) - Stivelse - Sukker i alt	Indledningsvis i indtil 6 måneder	På emballagen, beholderen eller etiketten anføres: »Det anbefales at indhente en udtalelse fra en dyrlæge inden

					brug eller inden forlængelse af brugsperioden«
--	--	--	--	--	--

I brugsanvisningen for diætetisk tilskudsfoder skal angives, hvordan den daglige ration af foderet skal doseres.

Regler brugt i dette afsnit:

[Forordning om foder med særlige ernæringsformål](#)

Se mere i afsnit:

[12.5 Obligatoriske angivelser for fodermidler](#)

[17.2 Hvad daglig ration er](#)

[22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger](#)

[23.4 Hvordan man bruger listen over anvendelsesformål for diætetisk foder](#)

23.3 Diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer

EU har sat grænser for, hvor høj koncentrationen af et fodertilsætningsstof må være i fodermidler og tilskudsfoder. Indhold må ikke være mere end 100 gange større end den koncentration, der er fastsat for tilsætningsstoffet i fuldfoder. For fodertilsætningsstoffer i kategorien ”coccidiostatika og histomonostatika” er grænsen fem gange den koncentration, der er fastsat for tilsætningsstoffet i fuldfoder.

En overskridelse af det tilladte størsteindhold er dog mulig, når foderet er et diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer. Ifølge forordningen om foder med særlige ernæringsformål må indholdet i diætetisk tilskudsfoder ikke være mere end 500 gange større end den koncentration, der er fastsat for tilsætningsstoffet i fuldfoder, medmindre der er tale om en bolus.

Grænserne må således overskrides, når:

- foderet opfylder betingelserne for diætetisk foder,
- foderet er optaget på listen over anvendelsesformål til diætetisk foder, og
- virksomheden som producerer det koncentrerede tilskudsfoder og som samtidig anvender fodertilsætningsstoffer, er godkendt hertil af Fødevarestyrelsen.

I forordningen om foder med særlige ernæringsformål er fastsat regler om **koncentreret diætetisk foder, der markedsføres i form af bolus**.

- Når et diætetisk fodermiddel eller et diætetisk tilskudsfoder markedsføres i form af en bolus, som er beregnet til individuel oral indgivelse, anbefales det, at dette foder indgives af en dyrlæge eller en anden kompetent person.
- Når der er fastsat maksimumindhold i fuldfoder for tilsætningsstoffer, der indgår i bolusen, skal mærkningen oplyse om maksimumperioden for afgivelse af tilsætningsstofferne og om

den dagligt afgivne mængde af stofferne.

- Lederen af fodervirksomheden, der markedsfører en bolus, skal kunne dokumentere, at det daglige niveau af tilsætningsstoffer i fordøjelseskanalen ikke overskrider tilsætningsstoffets maksimumsindhold, som fastsat pr. kg fuldfoder, under hele fodringsperioden (langsom afgivelsesvirkning).

Det er angivet i kolonne (6) ”Andre bestemmelser”, hvis indgivelse i form af bolus er tilladt for det specifikke særlige ernæringsformål. En bolus må kun indeholde fodermidler og fodertilsætningsstoffer medmindre andet er anført under ”Andre bestemmelser”

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 8, stk. 1 og 2](#)

[Forordning om foder med særlige ernæringsformål, bilaget, del A, punkt 9-10](#)

Se mere i afsnit:

[14. 1 Regler for foder med særlig ernæringsformål/diætetisk foder](#)

[21.17 Størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder – ”100 gange reglen”](#)

[23.2 Listen over anvendelsesformål for diætetisk foder](#)

[83.7 Godkendelse til produktion af koncentreret tilskudsfoder med fodertilsætningsstoffer](#)

23.4 Hvordan man bruger listen over anvendelsesformål for diætetisk foder

Her er uddybende forklaring, som står i de ”Almindelige bestemmelser”, og som gives til kolonnerne ”Særligt ernæringsformål”, ”Væsentlige ernæringsegenskaber” og ”Mærkningsoplysninger” i listen over anvendelsesområder for diætetisk foder.

Kolonne (1) – Særligt ernæringsformål

Hvis et diætetisk foder skal opfylde mere end ét ernæringsformål, skal det være i overensstemmelse med angivelserne i listen over anvendelsesområder.

Kolonne (2) – Væsentlige ernæringsegenskaber

I listen over ernæringsformål kan der være anført mere end én gruppe ernæringsegenskaber angivet ved »og/eller«, for samme ernæringsformål.

Fabrikanten af det diætetiske foder kan vælge at anvende den ene eller den anden gruppe væsentlige ernæringsegenskaber eller begge grupper for at opfylde det særlige ernæringsformål.

For hver valgmulighed er der fastsat de dertil svarende mærkningsoplysninger.

Kolonne (2) – Væsentlige ernæringsegenskaber angivet kvantitativt

Hvis en væsentlig ernæringsegenskab angives kvantitativt, skal kravene til listen over fodermidler i markedsføringsforordningen være opfyldt.

De tilladte tolerancer fastsat i markedsføringsforordningen finder ligeledes anvendelse. Hvis der ikke er fastsat en tolerance for den pågældende mærkning tillades en teknisk afvigelse på $\pm 15\%$.

Kolonnerne (2) og (4) – Indhold af fodertilsætningsstoffer

Hvis en gruppe tilsætningsstoffer er angivet i listen over ernæringsformål,

- i kolonnen ”Væsentlige ernæringssegenskaber” eller
- i kolonnen ”Mærkningsoplysninger”,

skal de anvendte tilsætningsstoffer være godkendt efter fodertilsætningsstofforordningen og være i overensstemmelse med de angivne væsentlige ernæringssegenskaber.

Kolonne (4) – **Indhold af fodertilsætningsstoffer**

Hvis der efter kolonnen ”Mærkningsoplysninger” kræves angivelse af et stof, der også er godkendt som tilsætningsstof, og angivelsen er efterfulgt af ordene »i alt«, skal det samlede indhold af stoffet angives under overskriften »analytiske bestanddele«.

Regler brugt i dette afsnit:

[Forordning om foder med særlige ernæringsformål, bilaget, del A, punkt 1-4 og 7](#)

Se mere i afsnit:

[22.8 Angivelse af indholdet af fodermidler i foderblandinger](#)

[22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger](#)

[28.6 Tolerancer for deklARATION af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger](#)

24. Mærkning af foder til selskabsdyr

Markedsføringsforordningen omfatter supplerende mærkningsregler, der gælder for mærkning af foder til selskabsdyr.

24.1 Mærkning af foder til selskabsdyr – supplement til mærkningen af fodermidler, foderblandinger eller diætetisk foder

Mærkningskravene for foder til selskabsdyr supplerer kravene til mærkning af fodermidler eller foderblandinger, og evt. krav til mærkning som diætetisk foder. Foder til selskabsdyr skal således mærkes med følgende oplysninger:

1. ”Basismærkningen”, dvs. de generelle mærkningskrav
2. Supplerende mærkning afhængig af fodertypen, dvs. supplerende mærkningskrav for enten fodermidlet eller foderblandingen
3. Evt. supplerende mærkning for diætetiske foder (kun hvis dette er relevant)
4. **Supplerende mærkning for foder til selskabsdyr**

Ad 4. Supplerende mærkning for foder til selskabsdyr

I mærkningen af foder til selskabsdyr skal være angivet et **frikaldsnummer** eller tilsvarende kontaktmulighed, f.eks. en mailadresse, så køberen af foderet kan søge oplysninger om indholdet i foderet, hvis disse oplysninger ikke fremgår af mærkningen. Det er relevant i forhold til følgende oplysninger:

- Indholdet af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger.

Under overskriften ”Tilsætningsstoffer” skal indholdet af en række tilsætningsstoffer angives, mens andre af tilsætningsstofferne enten kun skal angives med navnet på den funktionelle gruppe, som stoffet tilhører, eller slet ikke angives.

- Indhold af fodermidler, når fodermidlerne er angivet i kategorier.

Under overskriften ”Sammensætning” skal indholdet af fodermidler i foderblandingen angives, men ved kategorimærkningen får man ikke information om de enkelte fodermidler, men kun om de kategorier, som fodermidlerne tilhører.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 19](#)

Se mere i afsnit:

[22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”](#)

[22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen” eller 22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”](#)

[22.9 Kategorimærkning af fodermidlerne i en foderblanding](#)

23.1 Mærkning af diætetisk foder – supplement til mærkningen af fodermidler eller foderblandinger

28.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger

24.2 Mærkning af analytiske bestanddele i foderblandinger til selskabsdyr

Indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger til selskabsdyr skal i udgangspunktet angives på samme måde som for alle andre dyrearter. Følgende alternative udtryk er dog tilladt i mærkningen til selskabsdyr:

- ”protein” i stedet for ”råprotein”.
- ”fedtindhold” i stedet for ”råfedt”
- ”forbrændt rest” eller ”uorganisk stof” i stedet for ”råaske”

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag II, pkt. 5](#)

Se mere i afsnit:

22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger

24.3 Undtagelse fra mærkningsreglerne for foder til selskabsdyr

I mærkningen af foder (fodermidler og foderblandinger) til selskabsdyr, hvor pakningen indeholder flere beholdere, behøver en række af mærkningsoplysninger kun at stå på pakningen og ikke på den enkelte beholder i pakningen. Pakningen må højst indeholde 10 kg foder.

Fodermidler	
Oplysninger, som skal fremgå af pakningen	Oplysninger, som skal fremgå af både pakningen og af de enkelte beholdere i pakningen
<ul style="list-style-type: none">- Navn og adresse på den mærkningsansvarlige- Virksomhedens godkendelsesnummer- Indholdet af fodertilsætningsstoffer under overskriften "Tilsætningsstoffer"- Vandindhold	<ul style="list-style-type: none">- Fodertypen- Partiets referencenummer / Batchnummer- Nettomængden- Fodermidlets navn- Obligatoriske angivelser for fodermidlet <p>Hvis fodermidlet indeholder fodertilsætningsstoffer:</p> <ul style="list-style-type: none">- Dyreart eller dyrekategori- Brugsanvisning- Datoen for mindste holdbarhed

Foderblandinger	
Oplysninger, som skal fremgå af pakningen	Oplysninger, som skal fremgå af både pakningen og af de enkelte beholdere i pakningen
<ul style="list-style-type: none">- Navn og adresse på den mærkningsansvarlige	<ul style="list-style-type: none">- Fodertypen- Partiets referencenummer / Batchnummer

<ul style="list-style-type: none"> - Virksomhedens godkendelsesnummer - Indholdet af fodertilsætningsstoffer under overskriften "Tilsætningsstoffer" - Vandindhold - Brugsanvisningen for foderblandingen - Angivelse af hvem producenten er, hvis denne ikke er mærkningsansvarlig - De obligatoriske angivelser / De analytiske bestanddele - Indholdet af fodermidler under overskriften "Sammensætning" 	<ul style="list-style-type: none"> - Nettomængden - Dyreart / Dyrekategori - Datoen for mindste holdbarhed
--	---

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 21, stk. 7](#)

Se mere i afsnit:

[22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”](#)

[22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”](#)

[22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”](#)

25. Mærkning af forurenede foder

Markedsføringsforordningen omfatter supplerende mærkningsregler, der gælder for mærkning af forurenede foder og fodermidler, som er tidligere fødevarer.

25.1 Mærkning af forurenede foder

Ved forurenede foder forstås foder, som har et højere indhold af uønskede stoffer end nævnt i direktivet om uønskede stoffer i foderstoffer, og som derfor skal afgiftes eller renses.

Ved fodermidler, som er tidligere fødevarer, forstås tidligere fødevarer, der ikke længere er bestemt til konsum og hvis kvalitet ikke opfylder kravene til foder, hvorfor det er nødvendigt at forarbejde dem, før de kan anvendes som fodermidler.

Mærkningskravene for ovenstående supplerer kravene til mærkning af fodermidler eller foderblandinger, og evt. krav til mærkning som diætetisk foder. Forurenede foder og fodermidler, som er tidligere fødevarer, skal således mærkes med følgende oplysninger:

1. "Basismærkningen", dvs. de generelle mærkningskrav
2. Supplerende mærkning afhængig af fodertypen, dvs. supplerende mærkningskrav for enten fodermidlet eller foderblandingen
3. Evt. supplerende mærkning for diætetiske foder (kun hvis dette er relevant)
4. Evt. supplerende mærkning for foder til selskabsdyr (kun hvis dette er relevant)
5. **Supplerende mærkning for forurenede foder**

Ad 5. Supplerende mærkning for forurenede foder

De supplerende mærkningsoplysninger for forurenede foder omfatter følgende mærkningskrav:

Mærkning af forurenede foder, der skal afgiftes	
Obligatorisk mærkning	»Foder med for stort indhold af ... [angivelse af de(t) uønskede stof(fer) i overensstemmelse med direktivet om uønskede stoffer] må kun anvendes som foder efter afgiftning i godkendte virksomheder«.
Yderligere krav	Virksomheder, der afgifter forurenede foder, skal være godkendt hertil i henhold til foderhygiejneforordningen.

Mærkning af forurenede foder, der skal renses	
Obligatorisk mærkning	»Foder med et for stort indhold af ... [angivelse af de(t) uønskede stof(fer) i overensstemmelse med direktivet om uønskede stoffer] må kun anvendes som foder efter passende rensning«

Eksempler på mærkninger	
Mærkning af foder, der skal afgiftes	Mærkning af foder, der skal renses
»Afgiftning af fiskeolie for indhold af dioxin«	»Rensning af korn for indhold af meldrøjer«

	»Rensning af solsikkefrø for indhold af Ambrosiafrø«
--	--

De supplerende mærkningsoplysninger for fodermidler, som er tidligere fødevarer, omfatter følgende mærkningskrav:

Mærkning af fodermidler, som er tidligere fødevarer	
Obligatorisk mærkning	»Tidligere fødevarer — må kun anvendes som foder efter ... [forarbejdningsproces, som fodermidlet skal behandles ved, og som er nævnt i fodermiddelfortegnelsens ordliste over processer]«.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 20 og bilag VIII](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, nr. 2 eller 3](#)

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I](#)

[Fodermiddelfortegnelsen, bilaget, del B](#)

Se mere i afsnit

[12.11 Forurenede fodermidler](#)

[12.6 Ordlisten over processer i fodermiddelfortegnelsen](#)

[22.3. Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”](#)

[22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen” eller afsnit 22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”](#)

[23.1 Mærkning af diætetisk foder – supplement til mærkningen af fodermidler eller foderblandinger](#)

[24.1 Mærkning af foder til selskabsdyr – supplement til mærkningen af fodermidler, foderblandinger eller diætetisk foder](#)

[25.2 Afgiftning eller rensning af forurenede foder](#)

25.2 Afgiftning eller rensning af forurenede foder

Reglerne om afgiftning eller rensning af foder bygger på en kombination af regler i både foderbekendtgørelsen, direktivet om uønskede stoffer og afgiftningsforordningen. Disse regler danner baggrund for reglerne om rensning eller afgiftning af foder:

Foder må ikke indføres fra tredjeland, markedsføres eller anvendes til foder, hvis foderets indhold af uønskede stoffer er højere end de EU-fastsatte maksimalgrænseværdier (i bilag I i direktivet om uønskede stoffer).

Ved overskridelser af maksimalgrænseværdierne er det forbudt at fortynde et forurenede foder og herefter bruge blandingen som foder. Forurenede foder kan dog afgiftes eller renses, så det undgås, at fodermidler med indhold af uønskede stoffer over de fastsatte maksimalgrænseværdier skal kasseres.

Det er forudsætning for afgiftning af forurenede foder, at det mærkes med, at det skal afgiftes, og det skal fremgå, at foderet kun kan anvendes som foder efter afgiftning i godkendte virksomheder.

Til afgiftningen af foderet kan der anvendes en afgiftningsproces, hvorigennem det uønskede stof med vilje fjernes fra det forurenede foder, forudsat afgiftningen sker efter reglerne i afgiftningsforordningen. Virksomheder, der afgifter forurenede foder, skal være godkendt hertil efter artikel 10 i foderhygiejneforordningen.

Tilsvarende er det en forudsætning for rensning af forurenede foder, at det mærkes med, at det skal renses, og det skal fremgå, at foderet kun kan anvendes som foder efter passende rensning.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderbekendtgørelsen, § 4 og 5](#)

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I](#)

[Afgiftningsforordningen](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 3](#)

Se mere i afsnit

[25.1 Mærkning af forurenede foder](#)

[32. Afgiftning af foder med højt indhold af uønskede stoffer](#)

[83.6 Godkendelse til afgiftning af foder](#)

26. Frivillig mærkning

Ud over de obligatoriske mærkningskrav i markedsføringsforordningen, giver forordningen også mulighed for frivillig mærkning af foder.

26.1 Frivillig mærkning af fodermidler og foderblandinger

En frivillig mærkning med oplysninger for fodermidler og foderblandinger skal overholde de generelle principper for mærkning i markedsføringsforordningen. Derudover kan den frivillige mærkning være omfattet af yderligere betingelser, jf. EF-kodekserne for god mærkningspraksis.

Foderbranchen står for udviklingen af EF-kodekserne for god mærkningspraksis:

- Én for foder til selskabsdyr
- Én for foderblandinger til dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, og som kan indeholde et afsnit om foderblandinger til pelsdyr.

Det bemærkes, at mærkningen af foder skal omfatte de obligatoriske mærkningsoplysninger, og at den kan omfatte frivillige mærkningsoplysninger.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 11-22 og artikel 25](#)

Se mere i afsnit:

Obligatoriske mærkningsoplysninger:

22.3 Generelle obligatoriske mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger – ”Basismærkningen”

22.4 Mærkning af fodermidler – supplement til ”Basismærkningen”

22.7 Mærkning af foderblandinger – supplement til ”Basismærkningen”

23.1 Mærkning af diætetisk foder – supplement til mærkningen af fodermidler eller foderblandinger

24.1 Mærkning af foder til selskabsdyr – supplement til mærkningen af fodermidler, foderblandinger eller diætetisk foder.

25.1 Mærkning af forurenede foder.

Generelle principper for mærkning:

21.2 Hvem den mærkningsansvarlige er

21.3 Ansvar for mærkning af foder

21.4 Mærkningsansvar ved distribution og detailsalg af foder

21.5 Principper for mærkning og præsentation – Vildledning

21.6 Mærkningssprog

21.7 Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå

21.8 Hvordan foderets indhold skal angives i mærkningen

21.9 Anprisning af foder – hvad der må fremhæves

21.10 Anprisning af foder – sygdomsanprisninger er ikke tilladt

21.11 Dokumentation for anprisninger

21.15 Mærkning i et ledsagedokument

21.16 Mærkning ved fjernkommunikationssalg

27. Mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger

Fodertilsætningsstoffer og forblandinger skal mærkes, når de markedsføres i ren form, dvs. inden de blandes i fodermidler eller foderblandinger. Reglerne for mærkning findes i fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, med supplerende mærkningsregler i bilag III i samme forordning.

27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer

Fodertilsætningsstoffer skal mærkes med en række obligatoriske oplysninger.

Nedenfor er vist et eksempel på en godkendelse af et fodertilsætningsstof. Oplysningerne heri er brugt som eksempel på hvad den obligatoriske mærkning på fodertilsætningsstoffer og forblandinger omfatter. De oplysninger, der skal indgå i mærkningen, er markeret.

Eksempel på godkendelse af fodertilsætningsstof

Her er markeret de oplysninger, som står i godkendelsesforordningen og som skal gengives i den påbudte mærkning på fodertilsætningsstoffet

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	Tilsætningsstof	Kemisk betegnelse, beskrivelse og analysemetoder	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser
					mg aktivstof/kg fuldfoder med et vandindhold på 12 %		
Kategori: teknologiske tilsætningsstoffer							
Funktional gruppe: stoffer, der nedsætter mykotoksinkontamineringen af foder: aflatoxin B1							
1m558	Bentonit	<p>Tilsætningsstoffets sammensætning</p> <p>Bentonit $\geq 70\%$ smectit (dioctahedral montmorillonit)</p> <p>Aktivstoffets karakteristika</p> <p>Bentonit: $\geq 70\%$ smectit (dioctahedral montmorillonit)</p> <p>$< 10\%$ opal og feldspat</p> <p>$< 4\%$ kvarts og calcit</p> <p>AfB₁-bindeevne (BC_{AfB1}) over 90 %</p> <p>Analysemetode (*)</p> <p>Til bestemmelse af bentonit i fodertilsætningsstoffer: Røntgendiffraktion (XRD)</p> <p>Til bestemmelse af tilsætningsstoffets BC_{AfB1}: Adsorptionstest foretaget i en bufferopløsning pH 5,0 med en koncentration på 4 mg/l for AfB1 og 0,02 % (w/v) for fodertilsætningsstoffet.</p>	Drøvtyggere Fjerkræ Svin	—	20 000	<p>1. I brugsvejledningen angives:</p> <ul style="list-style-type: none"> — »Samtidig oral brug af makrolider bør undgås« — Til fjerkræ: »Samtidig brug af robenidin bør undgås« <p>2. Til fjerkræ: Samtidig brug af coccidiostatika bortset fra robenidin kontraindicerer ved indhold af bentonit på over 5 000 mg/kg fuldfoder.</p> <p>3. Den samlede mængde bentonit må ikke overskride det tilladte maksimumsindhold på 20 000 mg/kg fuldfoder.</p> <p>4. Anvendelsen af tilsætningsstoffet er tilladt i foderstoffer, der overholder EU-lovgivningen om uønskede stoffer i foderstoffer.</p> <p>5. Sikkerhedsforanstaltninger: Der skal bæres åndedrætsværn, sikkerhedsbriller og handsker under håndteringen.</p>	

Godkendelse af fodertilsætningsstoffet bentonit som mykotoksinbinder, godkendt i godkendelsesforordning 1060/2013. Eksemplet er kun et uddrag af teksten fra forordningen.

Følgende informationer skal ifølge artikel 16, litra a-g, fremgå af mærkningssedlen:

- a) Navnet på **den funktionelle gruppe** i henhold til godkendelsen af fodertilsætningsstoffet, efterfulgt af **fodertilsætningsstoffets specifikke navn**, dvs. det navn, som stoffet har fået tildelt i forordningen, hvor fodertilsætningsstoffet er godkendt.

I eksemplet er den funktionelle gruppe navngivet ”Stoffer, der nedsætter mykotoksinkontamineringen af foder: aflatoxin B1”, og det angives lige over kolonnerne med godkendelsesbetingelserne. Når navnet skal angives på mærkningseddlen kan det forkortede navn ”Mykotoksinreducerende stoffer” anvendes. Det forkortede navn kan findes i bilag VI i markedsføringsforordningen. Da navnet på den funktionelle gruppe angiver, at tilsætningsstoffet kan reducere aflatoxin B1, kan navnet angives som ”Mykotoksinreducerende stoffer, aflatoxin B1”.

Tilsætningsstoffets specifikke navn er angivet i kolonnen navngivet ”Tilsætningsstof”. I eksemplet er fodertilsætningsstoffets specifikke navn ”bentonit”.

Specielt eksempel: Angivelse af det specifikke navn for vitamin E, med ID-nummer 3a700, se godkendelsesforordning 26/2011

For et enkelt fodertilsætningsstof, nemlig vitamin E 3a700, kan det specifikke navn angives på flere måder jf. navnet på tilsætningsstoffet i godkendelsen af stoffet:

”Vitamin E” eller ”all-rac-alpha-tocopheryl acetate”,
”Vitamin E” eller ”RRR-alpha-tocopherylacetat” eller
”Vitamin E” eller ”RRR-alpha-tocopherol”.

Til trods for at det alene er krævet at kalde tilsætningsstoffet vitamin E, så er det nødvendigt at angive den faktisk anvendt tocopheryl- eller -pherol-form på mærkningseddlen, da man ellers ikke kan afgøre, hvor meget aktiv stof (vitamin E) der faktisk er i produktet.

b) Den mærkningsansvarliges **navn eller firmanavn plus adresse eller hjemsted**

Se mere i afsnit 21.3 Ansvar for mærkning af foder.

Med adresse forstås hele adressen med vejnavn, vejnummer og postnummer og by. En webadresse er ikke tilstrækkelig.

c) **Angivelse af mængden** af fodertilsætningsstoffet

For flydende tilsætningsstoffer skal nettorumfang eller nettovægt fremgå af mærkningseddlen. Nettovægt angives for øvrige tilsætningsstoffer.

d) **Virksomhedens godkendelsesnummer** tildelt efter foderhygiejneforordningen

Se mere i afsnit 86.2 Hvad er godkendelsesnummer? Hvis virksomhedens aktiviteter ikke kræver godkendelse, og virksomheden derfor ikke har et godkendelsesnummer, bortfalder kravet.

- e) **Brugsanvisning og sikkerhedsforskrifter** for anvendelsen og - hvor det er relevant - særlige krav **fastsat i godkendelse**, herunder dyrearter og -kategorier, som tilsætningsstoffet er godkendt til.

Sikkerhedsforskrifterne står i den næstsidste kolonne.

I nedenstående eksempel - fra godkendelsen af bentonit som mykotoksinreducerende stof til reduktion af aflatoxin B1 - er der disse sikkerhedsforskrifter:

1. I Brugsvejledning angives:
 - »Samtidig oral brug af makrolider bør undgås«
 - Til fjerkræ: »Samtidig brug af robenidin bør undgås«
2. Til Fjerkræ: Samtidig brug af coccidiostatika bortset fra robenidin kontraindiceres ved indhold af bentonit på over 5 000 mg/kg.
3. Den samlede mængde bentonit må ikke overskride det tilladte maksimumsindhold på 20 000 mg/kg fuldfoder.
4. Anvendelsen af tilsætningsstoffet er tilladt i foderstoffer, der overholder EU-lovgivningen om uønskede stoffer i foderstoffer.
5. Sikkerhedsforanstaltninger: Der skal bæres åndedrætsværn, sikkerhedsbriller og handsker under håndteringen.

Til trods for at det kun er angivet i punkt 1, at teksten skal angives i brugsvejledningen, så er det Fødevarerstyrelsens vurdering, at punkt 1-4 skal fremgå af mærkningssedlen. Dette fordi der er tale om nødvendig vejledning, for at stoffet bruges korrekt og er sikkert at anvende. Det er virksomhedens ansvar at tage stilling til hvilke informationer, der er nødvendige at angive på mærkningssedlen, for at fodertilsætningsstoffet kan anvendes korrekt og sikkert.

Punkt 5 er i princippet også en sikkerhedsforskrift og burde således også angives på mærkningssedlen. Imidlertid er der krav i miljølovgivningen, som sikrer, at denne information kommer ud til brugerne af fodertilsætningsstofferne på anden vis: I henhold til CLP-forordning (EF) nr. 1272/2008 (klassificering, mærkning og emballering) i miljølovgivningen, er der krav om faremærkning på de fodertilsætningsstoffer og forblandinger, som kan udgøre en arbejdsmiljørisiko for brugeren. Det er sikkerhedsdatabladet for fodertilsætningsstoffet som afgør, hvilken faremærkning der skal på mærkningssedlen. Denne faremærkning er piktogrammer med rød kant, som f.eks. angiver, at stoffet kan være ætsende.

Hvis det ikke angives, at tilsætningsstoffet kan reducere aflatoxin B1, kan brugeren forledes til at tro, at stoffet kan reducere alle typer mykotoksiner. Det er derfor en del af **brugsanvisningen** at angive, at tilsætningsstoffet kan reducere aflatoxin B1. Dette er med til at sikre, at stoffet anvendes korrekt. Det vil være tilstrækkeligt, at "Aflatoxin B1" fremgår som en del af navnet på den funktionelle gruppe.

De **dyrearter**, som stoffet er godkendt til, står i den femte kolonne fra venstre

I eksemplet er stoffet godkendt til drøvtyggere, fjerkræ og svin. Det skal derfor fremgå af mærkningen, at det kun kan bruges til disse dyrearter. Hvis tilsætningsstoffet er godkendt til alle dyrearter, er det ikke nødvendigt at angive dyrearter på mærkningssedlen.

Som en del af **brugsanvisningen** skal det angives på mærkningssedlen hvor mange mg (eller lignende) af tilsætningsstoffet eller forblandingen, der maksimalt må gives til dyrene pr. kg fuldfoder. I maksimumkolonnen er det angivet, at maksimumindholdet til de angivne dyrearter er 20.000 mg/kg.

I dette tilfælde er der også en tekst under ”andre bestemmelser” der angiver de 20.000 mg/kg. Det er tilstrækkeligt, at det angives én gang på mærkningssedlen.

f) Fodertilsætningsstoffets **identifikationsnummer**

I eksemplet er identifikationsnummeret ”1m558”, og det står i den venstre kolonne.

g) Partiets **batchnummer** og **fremstillingsdato**

Herudover er der i fodertilsætningsstofforordningen, Bilag III, krav om, at mærkningssedlen for alle forblandinger og fodertilsætningsstoffer, bortset fra for kategorierne teknologiske- og sensoriske tilsætningsstoffer, angiver udløbsdatoen, det vil sige **holdbarhedsdatoen**, indenfor hvilken, sælger kan garantere indholdet.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, stk. 1, litra a\)-g\), og Bilag III, punkt 1, litra \(a\) Foderhygiejneforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[5.1 Hvad et fodertilsætningsstof er](#)

[9.1 Hvad en forblanding er](#)

[17.8 Angivelse af datoen for mindste holdbarhed](#)

[19.1. Pakning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger](#)

[21.3. Ansvar for mærkning af foder](#)

[21.6. Mærkningssprog](#)

[21.7. Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå](#)

27.2 Mærkning af forblandinger

Mærkningskravene til forblandinger fremgår også af fodertilsætningsstofforordningen. Forblandinger skal mærkes med de samme obligatoriske oplysninger som fodertilsætningsstoffer i henhold til artikel 16, litra a-g. Nedenfor vil det blive uddybet hvis der for punkterne a-g er særlige forhold, der gør sig gældende for forblandinger. Ud over dette er der en række særlige krav der gælder for forblandinger:

- **Fodertypen**

Forblandingen skal mærkes med fodertypen ”forblanding”. Det betyder at ordet ”Forblan-

ding” skal fremgå af mærkningssedlen. Der findes ikke er tilsvarende krav for fodertilsætningsstoffer.

En forblanding, der indeholder ensileringstilsætningsstoffer skal ifølge fodertilsætningsforordningen, bilag IV, mærkes med fodertypen: ”Forblanding med ensileringstilsætningsstoffer”. Denne mærkning er vigtig i forbindelse med mærkning af fodermidler, der sælges fra én landbruger til en anden til brug på dennes bedrift.

Se mere i afsnit 22.6 Undtagelse – mærkning af fodermidler – salg fra én landbruger til en anden til brug på dennes bedrift.

- Indholdet af **Bærestoffer** i forblandingen skal angives:
Hvis forblandingen indeholder bærestoffer, og bærestofferne er et eller flere fodermidler, skal indholdet af bærestofferne angives på samme måde som indholdet af fodermidler i foderblandinger.
Se afsnit 22.8 Angivelse af indholdet af fodermidler i foderblandinger.
Hvis bærestoffet er vand skal vandindholdet angives.
Se mere i afsnit 10.1 Hvad bærestoffer bruges til.
- **Holdbarheden** af forblandingen skal angives:
På en forblanding må kun angives én dato for mindste holdbarhed.
Denne dato skal fastsættes ud fra holdbarheden af den bestanddel i forblandingen, der har kortest holdbarhed.
Se mere i afsnit 17.8 Angivelse af datoen for mindste holdbarhed.

Forblandinger skal ifølge artikel 16, litra a)-g), - som nævnt - mærkes med de samme informationer som fodertilsætningsstoffer. Nedenfor er det uddybet, hvis der for punkterne a)-g) er særlige forhold, der gør sig gældende for forblandinger.

- a) For hvert af tilsætningsstofferne i forblandingen: **Navnet på den funktionelle gruppe** efterfulgt af **fodertilsætningsstoffets specifikke navn**.
- b) Den mærkningsansvarliges **navn eller firmanavn plus adresse eller hjemsted**.
Dette krav gælder kun for selve forblandingen. Det betyder at den mærkningsansvarliges navn og adresse skal fremgå af mærkningssedlen. Der skal ikke angives navn og adresse for de virksomheder, der har leveret de enkelte fodertilsætningsstoffer i forblandingen.
- c) **Angivelse af mængden** af fodertilsætningsstoffet
- d) **Virksomhedens godkendelsesnummer** tildelt efter foderhygiejneforordningen.
Dette krav gælder kun for selve forblandingen, hvilket betyder at det er den mærkningsansvarliges godkendelsesnummer, der skal fremgå af mærkningssedlen. Der skal ikke angives godkendelsesnummer for de virksomheder, der har leveret de enkelte fodertilsætningsstoffer i forblandingen.

e) **Brugsanvisning, sikkerhedsforskrifter og dyrearter**

Der skal angives en **brugsanvisning** for forblandingen, om nødvendigt for hver dyreart. Denne brugsanvisning skal fastsættes ud fra den bestanddel i forblandingen, der først begrænser hvor meget af forblandingen, der kan blandes i foder til de enkelte dyrearter.

Sikkerhedsforskrifter skal angives for det/de enkelte fodertilsætningsstoffer, der indgår i forblandingen. Hvis der er angivet sikkerhedsforskrifter i flere af godkendelserne for fodertilsætningsstoffer, der indgår i forblandingen, skal alle sikkerhedsforskrifter fremgå af forblandingens mærkningsseddel.

De **dyrearter**, som forblandingen skal anvendes til, skal angives - med mindre forblandingen kan anvendes til alle dyrearter.

f) Fodertilsætningsstoffets **identifikationsnummer**

g) Partiets **batchnummer** og **fremstillingsdato**.

Dette krav gælder kun for mærkningen af selve forblandingen, dvs. der skal alene angives ét batchnummer og én fremstillingsdato på mærkningssedlen. Der skal altså ikke angives batchnummer og fremstillingsdato for hvert af fodertilsætningsstofferne i forblandingen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, stk. 1, litra a\) og c\)-g\), og stk. 4, samt bilag IV, pkt. 4 Foderhygiejneforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[5.1 Hvad er et fodertilsætningsstof](#)

[19.1. Pakning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger](#)

[21.3. Ansvar for mærkning af foder](#)

[21.6. Mærkningssprog](#)

[21.7. Hvordan mærkningsoplysningerne skal stå](#)

27.3 Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – zootekniske tilsætningsstoffer, coccidiostatika og histomonostatika

Ud over den allerede nævnte obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger, er det for **zootekniske tilsætningsstoffer, coccidiostatisk og histomonostatisk - og forblandinger med disse** - også obligatorisk at mærke med følgende oplysninger:

- **Koncentration:** Hermed menes koncentrationen af det aktive stof i produktet. Denne information fremgår typisk under ”Tilsætningsstoffets sammensætning” i kolonnen med overskriften ”Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode”. For coccidio-

statika angives den typisk i gram aktivt stof (cocciostatika) pr. kg. Hvis der er tale om zootekniske tilsætningsstoffer i form af fordøjelsesfremmende stoffer - som typisk er enzymer - angives det typisk i enzymaktiviteten pr. gram eller ml. Hvis der er tale om zootekniske tilsætningsstoffer i form af tarmflorastabilisatorer - som typisk er mikroorganismer - angives det typisk i antal mikroorganismer pr. gram.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 1, litra a\)](#)

Se mere i afsnit:

[27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer](#)

[27.2 Mærkning af forblandinger](#)

27.4 Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – enzymer

Ud over den allerede nævnte obligatiske mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger, er det for fodertilsætningsstoffer i form af **enzymer, og forblandinger med disse**, obligatorisk at mærke med følgende oplysninger:

- **Aktivstoffets navn** jf. godkendelsen
- **Enzymnummeret** i henhold til International Union of Biochemistry
- **Koncentrationen**, dvs. enzymaktiviteten pr. gram eller ml

De oplysninger, der indgår i mærkningen, er markeret i eksemplet nedenfor. Aktivstoffets navn svarer normalt til tilsætningsstoffets navn for enzymer.

Eksempel på godkendelse af et fodertilsætningsstof, der er et enzym

Her er markeret de oplysninger, som står i godkendelsen og som skal gives som supplerende mærkning på fodertilsætningsstoffer og forblandinger.

Tilsætningsstoffs identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse og analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
						Antal enheder aktivstof/kg fuldfoder med et vandindhold på 12%			
Kategori: zootekniske tilsætningsstoffer. Funktionel gruppe: fordøjelighedsfremmende stoffer									
4a1607i	DSM Nutritional Products Ltd repræsenteret ved DSM Nutritional Products Sp. Z.o.o.	Endo-1,4-beta-xylanase (EC 3.2.1.8)	<p>Tilsætningsstoffets sammensætning</p> <p>Præparat af endo-1,4-beta-xylanase (EC 3.2.1.8) produceret af <i>Aspergillus oryzae</i> (DSM 26372) med en aktivitet på mindst: Fast form 1 000 FXU (*)/g Flydende form 650 FXU/ml</p> <p>Aktivstoffets karakteristika</p> <p>Endo-1,4-beta-xylanase (EC 3.2.1.8) produceret af <i>Aspergillus oryzae</i> (DSM 26372)</p> <p>Analyseløsningsmetode (*)</p> <p>Kvantificering af endo-1,4-beta-xylanase produceret af <i>Aspergillus oryzae</i> (DSM 26372) i et fodertilsætningsstof: — kolorimetri med måling af farvede blandinger produceret af dinitrosalicylsyre (DNSA) og xylosylmolekyler, der frigives ved xylanases aktivitet på arabinoxylan. Kvantificering af endo-1,4-beta-xylanase produceret af <i>Aspergillus oryzae</i> (DSM 26372) i forblandinger og foderstoffer: — kolorimetri med måling af vandopløseligt farvestof frigivet ved xylanases aktivitet fra farvemærket havreavne-azo-xylan.</p>	Æglægende høner	—	100 FXU	—	<p>1. I brugsvejledningen for anvendelsen af tilsætningsstoffet og forblandinger angives oplagingsbetingelserne og stabilitet over for varmebehandling.</p> <p>2. Foderstofvirksomhedslederne skal fastlægge driftsprocedurer og administrative foranstaltninger for brugerne af tilsætningsstoffet og forblandingerne med henblik på at imødegå risici ved anvendelse. I tilfælde, hvor risiciene ikke kan fjernes eller begrænses til et minimum ved hjælp af disse procedurer og foranstaltninger, må tilsætningsstoffet og forblandingerne kun anvendes med de fornødne personlige værnemidler, herunder hud- og øjenbeskyttelse samt åndedrætsværn.</p>	5.8.2030
<p>(*) 1 FXU er den mængde enzym, der frigiver 7,8 µmol reducerende sukker (xylosækvivalenter) fra azo-lvede-arabinoxylan pr. minut ved pH 6,0 og 50 °C.</p> <p>(†) Nærmere oplysninger om analysemetoderne findes på referencelaboratoriets hjemmeside: https://ec.europa.eu/jrc/en/feed-additives/evaluation-reports</p>									
<p>Godkendelse af fodertilsætningsstoffet Endo-1,4-beta-xylanase (EC 3.2.1.8), godkendt i forordning 2020/1034</p>									

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 1, litra a\) og b\)](#)

Se mere i afsnit:

[27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer](#)

[27.2 Mærkning af forblandinger](#)

27.5 Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – mikroorganismer

Ud over den allerede nævnte obligatiske mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger, er det for fodertilsætningsstoffer bestående af **mikroorganismer, og forblandinger med disse**, også obligatorisk at mærke med følgende oplysninger:

- **Mikroorganismens stamnummer**
- **Antal mikroorganismer pr. gram** (kolonidannende enheder/g)

Selv om kolonneoverskriften i godkendelsesforordningen for tilsætningsstoffet angiver minimumsindholdet af mikroorganismer pr. kg fuldfoder, **kræves det i mærkningen, at antallet af mikroorganismer angives pr. gram.**

Eksempel på godkendelse af et fodertilsætningsstof, der er en mikroorganisme

Her er markeret de oplysninger, som står i godkendelsen og som skal gives som supplerende mærkning på fodertilsætningsstoffer og forblandinger.

Tilsætningsstoffs identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig frem til
						CFU/kg fuldfoder med et vandindhold på 12 %	—	CFU/l drikkevand	—		
Kategori: zootekniske tilsætningsstoffer. Funktionel gruppe: tarmflorastabilisatorer											
4b1902	Chr. Hansen A/S	<i>Bacillus subtilis</i> DSM 25841	<p>Tilsætningsstoffets sammensætning</p> <p>Preparat af <i>Bacillus subtilis</i> DSM 25841 indeholdende mindst $1,25 \times 10^{10}$ CFU/g tilsætningsstof</p> <p>Fast form</p> <p>Stammenummer: DSM 25841</p> <p>ivstoffets karakteristika</p> <p>edygtige sporer af <i>Bacillus subtilis</i> DSM 25841</p> <p>Analysemetode (*)</p> <p>Til identifikation af <i>Bacillus subtilis</i> DSM 25841: Identifikation: PFG-elektroforese (pulsed field gel electrophoresis)</p> <p>Kvantitativ bestemmelse af <i>Bacillus subtilis</i> DSM 25841 i fodertilsætningsstoffet, forblandinger og fodertoffer: Pladespredningsmetode med anvendelse af trypton-soja-agar (EN 15784)</p>	Alle svinearter, herunder søer, undtagen diegivende	—	5×10^8	—	$1,7 \times 10^8$	—	<p>1. I brugsvejledningen for anvendelsen af tilsætningsstoffet og forblandingerne angives oplagingsbetingelser og stabilitet over for varmebehandling.</p> <p>2. Tilsætningsstoffet kan anvendes i drikkevand.</p> <p>3. Ved anvendelse af tilsætningsstoffet i drikkevand skal det sikres, at tilsætningsstoffet spredes homogent.</p> <p>4. Til brugerne af tilsætningsstoffet og forblandingerne skal foderstofvirksomhedslederne iværksætte driftsprocedurer og administrative foranstaltninger med henblik på at imødegå risici ved anvendelse af et potentielt respiratorisk sensibiliserende stof, potentielt hudirriterende og potentielt sensibiliserende for øjne og hud. I tilfælde,</p>	16.12.2030
<p>Antal mikroorganismer pr. gram: Her er antallet angivet i enheden CFU/g. CFU er en forkortelse af "colony forming units", altså kolonidannende enheder.</p>											
Godkendelse af fodertilsætningsstoffet <i>Bacillus subtilis</i> DSM 25841, godkendt i forordning 2020/1760											

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 1, litra c\)](#)

Se mere i afsnit:

[27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer](#)

[27.2 Mærkning af forblandinger](#)

27.6 Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber

Ud over den allerede nævnte obligatiske mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger, er det for **fodertilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber, og forblandinger med disse**, også obligatorisk at mærke med følgende oplysninger:

- **Indholdet af aktivstoffer**

Oplysningen, der indgår i mærkningen, er markeret:

Eksempel på godkendelse af et fodertilsætningsstof, der er et sporstof.

Indholdet af aktivstoffet i fodertilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber, skal angives på tilsætningsstoffer og forblandinger med disse.

Her er markeret hvor oplysninger om indholdet er angivet:

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelsesdato	
Kategori: tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber. Funktionel gruppe: forbindelser af sporstoffer										
3b601	—	Zinkacetat-dihydrat	<p>Tilsætningsstoffets sammensætning</p> <p>Zinkacetat-dihydrat, som pulver med et zinkindhold på mindst 29,6 %</p> <p>Aktivstoffets karakteristika</p> <p>Kemisk formel: $Zn(CH_3COO)_2 \cdot 2H_2O$</p> <p>CAS-nummer: 5970-45-6</p> <p>Analysemetoder (*)</p> <p>Til kvantificering af zinkacetat-dihydrat i fodertilsætningsstoffet:</p> <p>— titrering med natriumacetat (Den Europæiske Farmakopé, monografi 1482).</p> <p>Til kvantificering af det samlede indhold af zink i tilsætningsstoffet og forblandingerne:</p>	Alle dyrearter	—	—	Hunde og katte: 200 (i alt)	<p>Laksefisk og mælkeerstatninger til kalve: 180 (i alt)</p> <p>Smågrise, søer, kammer og alle fisk undtagen laksefisk: 150 (i alt)</p> <p>Andre arter og kategorier: 120 (i alt)</p>	<p>1. Tilsætningsstoffet anvendes i foder som forblanding.</p> <p>2. For brugere af tilsætningsstoffet og forblandinger skal foderstofvirksomhedslederne iværksætte driftsprocedurer og passende administrative foranstaltninger med henblik på at imødegå risici ved indånding, hudkontakt eller øjenkontakt. I tilfælde, hvor risiciene ikke kan reduceres til et acceptabelt niveau ved hjælp af disse procedurer og foranstaltninger, skal tilsætningsstoffet og forblandingerne anvendes med de fornødne personlige værnemidler</p>	27. juli 2026
Godkendelse af fodertilsætningsstoffet zinkacetat-dihydrat, godkendt i forordning 2016/1095. Eksemplet er kun et uddrag af teksten fra forordningen.										

Aktivstoffet er zink. Her er mindsteindholdet angivet. I mærkningen skal det præcise indhold af zink angives.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 1, litra d\)](#)

Se mere i afsnit:

[27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer](#)

[27.2 Mærkning af forblandinger](#)

27.7 Supplerende mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger – teknologiske tilsætningsstoffer og sensoriske tilsætningsstoffer undtagen aromastoffer

Ud over den allerede nævnte obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger, er det for **teknologiske tilsætningsstoffer samt farvestoffer (= sensoriske tilsætningsstoffer undtagen aromastoffer), og forblandinger med disse**, også obligatorisk at mærke med følgende oplysninger:

- Indholdet af det aktive stof

Mængden af det aktive stof i en botanisk aroma svarer som udgangspunkt til mængden af tilsætningsstoffet. Det vil sige, hele tilsætningsstoffet betragtes som aktivt stof.

Man skal tage hensyn til renheden af stoffet, som typisk er i nærheden af 100%. Renheden fremgår ofte af kolonne 3 under overskriften "tilsætningsstoffets sammensætning" eller "aktivstoffets karakteristika" i den enkelte godkendelsesforordnings bilag.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 1, litra e\)](#)

Se mere i afsnit:

[27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer](#)

[27.2 Mærkning af forblandinger](#)

27.8 Mærkning af forblandinger med fodertilsætningsstoffer – aromastoffer

I en forblanding, der indeholder aromaer, kan listen af aromaer erstattes af teksten ”**aromastofblanding**”. Dette gælder for aromaer med anbefalede maksimumindhold, men ikke for aromaer, der er fastsat regulære maksimumindhold for.

Ud over den allerede nævnte obligatiske mærkning af fodertilsætningsstoffer og forblandinger, er det for **aromaer, og forblandinger med disse**, også obligatorisk at mærke med følgende oplysning:

- **Iblandingsprocenten** i forblandinger

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 16, stk. 2, og bilag III, pkt. 1, litra f\)](#)

Se mere i afsnit:

[27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer](#)

[27.2 Mærkning af forblandinger](#)

27.9 Supplerende mærkningskrav til fodertilsætningsstoffer – præparater

For at skabe gennemsigtighed og sporbarhed er der vedtaget supplerende mærkningskrav for tilsætningsstoffer, der er godkendt eller kan markedsføres som præparater. Ifølge disse skal teknologiske tilsætningsstoffer og andre stoffer, der er tilsat for at have en effekt på det aktive stof, altid fremgå af mærkningen. Dette er blandt andet for at sikre, at det er muligt at kontrollere, om ikke nævnte teknologiske tilsætningsstoffer, der er i præparatet, er godkendt som fodertilsætningsstoffer.

De **supplerende mærkningsregler for fodertilsætningsstoffer, der er præparater**, fremgår af fodertilsætningsstofforordningen, Bilag III, stk. 2. Hvis der i præparatet indgår teknologiske tilsætningsstoffer, med et fastsat maksimumindhold, skal det specifikke navn, identifikationsnummer og indholdet af det teknologiske tilsætningsstof fremgå af præparatets emballage eller beholder.

Et eksempel er et vitamin, der markedsføres som et præparat. Vitaminet, som er det aktive stof, vil typisk været tilsat en antioxidant for at stabilisere vitaminet. Antioxidanten, som er et teknologisk tilsætningsstof, er derfor tilsat for at have en effekt på det aktive stof. Vitaminet og antioxidantten danner tilsammen et præparat.

Et andet eksempel kunne være E-vitamin, blandet med vegetabilsk olie. Olien kan f.eks. være tilsat for at have en effekt på det aktive stof vitamin E, ved at påvirke flydeevnen eller homogeniteten af det aktive stof eller for at reducerer støvpotentialet. Hvis dette er tilfældet vil olien og vitaminet tilsammen danne et præparat.

Yderligere skal følgende **oplysninger om præparatet fremgå via alle skriftligt medier**, inklusiv mærkningssedlen:

- Alle øvrige teknologiske tilsætningsstoffers specifikke navn og identifikationsnummer
- navnet på alle stoffer (herunder bærestoffer) eller produkter, der indgår i præparatet. Navnene angives efter faldende vægt.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 2, litra a\), og bilag IV, pkt. 5](#)

Se mere i afsnit

27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer

27.10 Supplerende mærkningskrav til forblandinger, som indeholder fodertilsætningsstoffer, der er præparater

For at skabe gennemsigtighed og sporbarhed er der også vedtaget supplerende mærkningskrav for præparater, der indgår i en forblanding.

De **supplerende mærkningsregler for forblandinger, som indeholder præparater**, står i fodertilsætningsstofforordningen, bilag III. Mærkningsoplysninger, der skal stå på præparatets emballage eller beholdere, er følgende:

- Når det er relevant skal det angives, at forblandingen - via et præparat - indeholder teknologiske tilsætningsstoffer, for hvilke der er fastsat et maksimumindhold i godkendelsen.
- Når køberen eller brugeren af forblandingen anmoder om det, skal **følgende oplysninger om det eller de teknologiske tilsætningsstoffer med maksimumindhold**, som indgår i præparatet, gives:
 - det specifikke navn i henhold til godkendelsen,
 - identifikationsnummeret for stoffet
 - en angivelse af mængden af det teknologiske tilsætningsstof i forblandingen

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag III, pkt. 2, litra b\)](#)

Se mere i afsnit:

27.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer

28. Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger

I markedsføringsforordningen er der fastsat krav om, hvilke oplysninger om indhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger, som det er obligatorisk at angive i mærkningen, hvornår en angivelse er obligatorisk, tolerancer for deklARATIONEN af mængden af tilsætningsstoffer og mulighederne for frivillig mærkning af et indhold af fodertilsætningsstoffer.

28.1 Mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger

Efter markedsføringsforordningen skal indholdet af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger angives under overskriften ”Tilsætningsstoffer”.

Reglerne for mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger omfatter:

- obligatorisk mærkning
Her er forskellige mærkningsmuligheder, fordi mængden af de indgående tilsætningsstoffer kan angives på forskellig måder, afhængig af hvad det er for et tilsætningsstof, der mærkes.
- frivillig mærkning
- mærkningsoplysninger, som skal gives, når køberen anmoder den mærkningsansvarlige herom

I markedsføringsforordningen er defineret **forkortede navne for en række funktionelle grupper**, som fodertilsætningsstoffer indplaceres i.

Markedsføringsforordningen tillader disse forkortede navne. Numrene henviser til de funktionelle grupperes numre i fodertilsætningsstofforordningen.

1h	Radionukleidkontrolstoffer
1m	Mykotoksinreducerende stoffer
1n	Hygiejneforbedrende stoffer
2b	Aromastoffer
3a	Vitaminer
3b	Sporstoffer
3c	Aminosyrer
3d	Urinstof
4c	Miljøforbedrende stoffer

De forkortede navne fremgår af markedsføringsforordningens bilag VI med mærkningsregler for foder til dyr, der anvendes i fødevareproduktionen. Imidlertid er der i bilag VII med mærkningsregler for foder til dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen, henvist til disse forkortelser, og det betyder, at forkortelserne må bruges i mærkningen af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger til alle dyrearter. Disse forkortede navne må bruges, medmindre forkortede navne for

funktionelle grupper skulle blive angivet i fodertilsætningsstofforordningen. I så fald skal denne forordnings navne bruges.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 15, litra f\), bilag IV og bilag VII, kapitel I og kapitel I, pkt. 3](#)
[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag I](#)

Se mere i afsnit:

[17.1 Betegnelser for dyr](#)

28.2 Fodertilsætningsstoffer der er omfattet af obligatorisk mærkning

Det er obligatorisk at angive indholdet af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger:

- når der er fastsat en maksimumgrænse for indholdet af stoffet i foder til mindst én dyreart eller -kategori, der anvendes i fødevareproduktionen.
- når der er fastsat maksimumgrænse for indholdet i foder til mindst én dyreart eller -kategori, der ikke anvendes i fødevareproduktionen.
- for fodertilsætningsstoffer i kategorierne ”zootekniske tilsætningsstoffer” og ”coccidiostatika og histomonostatika”
- for fodertilsætningsstoffer, hvor der er fastsat et anbefalet maksimumindhold, og hvor dette indhold er overskredet. Denne regel er relevant for aromastoffer.
- når indholdet af et fodertilsætningsstof er fremhævet i mærkningen med tekst, med billede eller grafisk.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI, kapitel I, pkt. 1, litra a\), og bilag VII, kapitel I, pkt. 1, litra a\)-c\), og pkt. 4](#)

28.3 Hovedregel for hvad den obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger omfatter

Efter hovedreglen i markedsføringsforordningen skal der i den obligatoriske mærkning gives følgende oplysninger om indholdet af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger. Her skal mængden af tilsætningsstoffet angives som den tilsatte mængde af stoffet.

Mærkningskrav for tilsætningsstoffet	Foder til dyr, der anvendes i fødevareproduktionen	Foder til dyr, der <u>ikke</u> anvendes i fødevareproduktionen	
	Krav i bilag VI, punkt 1	Krav i bilag VII, punkt 1	
Tilsætningsstoffets navn, som det fik ved godkendelsen af stoffet	x	x	} Det er valgfrit at give én af oplysningerne eller dem begge
Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	x	x	
Den tilsatte mængde	x	x	
Navnet på <ul style="list-style-type: none"> - den funktionelle gruppe eller - det forkortede navn for den funktionelle gruppe eller - den kategori, som tilsætningsstoffet tilhører <p>Se afsnit 28.1 om mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger om forkortelser for navne på funktionelle grupper.</p>	x	x	

Mærkningsoplysningerne skal gives i overensstemmelse med reglerne i den forordning, hvor fodertilsætningsstoffet er godkendt.

Hvis **tilsætningsstoffet tilhører flere funktionelle grupper**, skal angives den funktionelle gruppe eller den kategori, som svarer til tilsætningsstoffets hovedfunktion i foderet.

Efter markedsføringsforordningen skal **oplysninger om den korrekte anvendelse af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger** gives i mærkningen, når der er oplysninger herom i godkendelsesforordningen for fodertilsætningsstoffet.

Eksempel på godkendelse af et fodertilsætningsstof – fra forordning 2013/651:

Her er vist, hvor mærkningsoplysningerne kan findes i godkendelsesforordningen.

Eksempel									
Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	Navn på indlevereren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse og analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldigt til
Kategori af teknologiske tilsætningsstoffer. Funktionel gruppe: bindemidler									
1g568	—	Clinoptiolit af sedimentær oprindelse	Tilsætningsstoffets sammensætning Clinoptiolit af sedimentær oprindelse ≥ 80 % (på basis af aktivstof)	Alle dyrearter	—	—	1000	1. Sikkerheds-foreanstaltninger: Det anbefales at bruge åndedrætsværn, beskyttelsesbriller og -handsker under håndteringen. Den samlede mængde clinoptiolit af sedimentær oprindelse fra alle kilder må ikke overstige maksimumsindholdet på 1000 mg/kg.	30. juli 2023

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer: 1g568

Tilsætningsstoffets navn: Clinoptiolit af sedimentær oprindelse

Der kan vælges mellem enten at angive kategorien eller den funktionelle gruppe for tilsætningsstoffet.
Valgmuligheder:

- Kategorien: Teknologiske tilsætningsstoffer
- Den funktionelle gruppe: Bindemidler
- Der er intet forkortet navn for denne funktionelle gruppe

I denne kolonne står "mg/kg".
I mærkningen skal derfor angives indholdet af den tilsatte mængde i mg/kg af clinoptiolit af sedimentær oprindelse.

Godkendelse af fodertilsætningsstoffet "Clinoptiolit af sedimentær oprindelse", godkendt i forordning 2013/651.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI, kapitel 1, pkt. 8 og 9, og VII, kapitel 1, pkt. 1, første- og næstsidste afsnit, pkt. 9 og 10](#)

28.4 Undtagelse for obligatorisk angivelse af mængden af det aktive stof i fodertilsætningsstoffet i fodermidler og foderblandinger

I markedsføringsforordningen er der en undtagelse fra hovedreglen om, at den tilsatte mængde af et fodertilsætningsstof skal angives i mærkningen, når der er angivet et stof i kolonnen "Minimumsindhold/Maksimumsindhold" i godkendelsen af et fodertilsætningsstof. I disse tilfælde er det obligatorisk at angive den tilsatte mængde af dette stof i stedet for den tilsatte mængde af fodertilsætningsstoffet

Eksempler på stoffer, der skal mærkes efter denne undtagelse	
I kolonnen "Minimumsindhold/Maksimumsindhold" kan være nævnt:	Typer af fodertilsætningsstoffer:
-mg aktivstof/kg	Når det er defineret hvad aktivstoffet er
-internationale enheder (IU)/kg	Nogle vitaminer
-mg ad grundstoffet/kg	Sporstoffer
-enzymaktivitetseenheder/kg	Fodertilsætningsstoffer, der er enzymer
-antallet af kolonier af mikroorganismer/kg	Fodertilsætningsstoffer, der er mikroorganismer

Eksempel på godkendelse af et fodertilsætningsstof, hvor det aktive stof i fodertilsætningsstoffet er angivet i kolonnen "Minimumsindhold/Maksimumsindhold" – kun et uddrag af teksten fra forordning 2016/1095:

I eksemplet er vist, hvor mærkningsoplysningerne kan findes i godkendelsesforordningen.

Eksempel på mærkningskrav, når det aktive stof i fodertilsætningsstoffet er angivet i kolonnen "Minimumsindhold/Maksimumsindhold".

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	Navn på indholdet af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsindhold	Minimumsindhold	Indhold af grundstoffet (Zn) i mg/kg fæddoder med et vandindhold på 12 %	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
Kategori: tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber. Funktionel gruppe: forbindelser af sporstoffer									
3b601	Zinkacetat-dihydrat	Tilsætningsstoffets sammensætning	Zinkacetat-dihydrat pulver med et zinkindhold på mindst 29,6 % Aktivstoffets karakteristika Kemisk formel: $Zn(CH_3COO)_2 \cdot 2H_2O$ CAS-nummer: 50510-84-5 Analysemetoder (1)	Alle dyrearter	—	—	Hunde og katte: 200 (i alt) og 180 (i alt) Laktoseintolerante og smågrøskar: alle andre katte og andre katte	1. Tilsætningsstoffet anvendes i foder som forblanding. 2. For brugere af tilsætningsstoffet og forblandinger skal fodertilsætningsstoffets virksomsætte administrativt foranstaltninger med henblik på at undgå risiko for forurening, hudkontakt, mundkontakt, etc.	27. juli 2026

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer:
3b601

Tilsætningsstoffets navn:
Zinkacetat-dihydrat

Der kan vælges mellem enten at angive kategorien eller den funktionelle gruppe for tilsætningsstoffet.
Valgmuligheder:

- Kategorien: Tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber
- Den funktionelle gruppe: Forbindelser af sporstoffer
- Den funktionelle gruppes forkortede navn: Sporstoffer

I denne kolonne står "Indhold af grundstoffet (Zn) i mg/kg".

I mærkningen skal derfor angives indholdet af zink i mg/kg.

Oplysning om korrekt anvendelse af fodertilsætningsstoffet i fodermidler og foderblandinger.
Se mere i afsnit 28.3

Godkendelse af fodertilsætningsstoffet zinkacetat-dihydrat, godkendt i forordning 2016/1095.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI og VII, kapitel I, pkt. 1, sidste afsnit](#)

Se mere i afsnit:

[28.3 Hovedregel for hvad den obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger omfatter](#)

28.5 Obligatorisk mærkning når det totale indhold angives under Analytiske bestanddele

Den tilsatte mængde af et fodertilsætningsstof skal i udgangspunktet angives i mærkningen. Hvis der i godkendelsen af et fodertilsætningsstof, er angivet et stof i kolonnen "Minimumsindhold/Maksimumsindhold", skal den tilsatte mængde af det pågældende aktive stof dog angives i mærkningen i stedet for mængden af tilsætningsstoffet.

I stedet for angivelse af mængden af fodertilsætningsstoffer efter ovenstående to muligheder, tillades også som alternativ, at **mængden af vitaminer, provitaminer og kemisk veldefinerede stoffer med tilsvarende virkning angives som det totale indhold af stoffet**, dvs. summen af det naturlige og det tilsatte indhold. Totalindholdet skal angives under "Analytiske bestanddele" i stedet

for den tilsatte mængde under ”Tilsætningsstoffer”. Med denne mærkningsmulighed kan der bl.a. tages højde for tab af vitaminer under produktionsprocessen.

Forudsætningen for denne mærkning er:

- Den samlede mængde af vitaminet skal angives, dvs. summen af det naturlige og det tilsatte indhold.
- Det samlede indhold, garanteret i hele holdbarhedsperioden, skal angives.
- Vitaminindholdet skal angives under overskriften ”Analytiske bestanddele” og ikke angives under overskriften ”Tilsætningsstoffer”.

Øvrige oplysninger, som skal gives om de indgående fodertilsætningsstoffer, skal angives efter hovedreglen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI og VII, kapitel I, pkt. 2](#)

Se mere i afsnit:

22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger

28.6 Tolerancer for deklaration af fodertilsætningsstoffer i foderblandinger og fodermidler

I forbindelse med deklarationen af et indhold af et fodertilsætningsstof under overskriften ”tilsætningsstoffer” eller ”analytiske bestanddele” gælder følgende tolerancer for et konstateret indhold under det deklarerede indhold:

- 10 % af det angivne indhold, hvis det angivne indhold er 1 000 enheder eller derover
- 100 enheder, hvis det angivne indhold er under 1 000 enheder, men ikke under 500 enheder
- 20 % af det angivne indhold, hvis det angivne indhold er under 500 enheder, men ikke under 1 enhed
- 0,2 enheder, hvis det angivne indhold er under 1 enhed, men ikke under 0,5 enhed
- 40 % af det angivne indhold, hvis det angivne indhold er under 0,5 enhed.

Dog gælder der ingen tolerance ud over et minimumsindhold fastsat i godkendelsen af stoffet.

For et konstateret indhold over det deklarerede accepteres en tolerance på op til 3 gange de angivne tolerancer ovenfor (a-e), dog gælder der ingen tolerance udover et maksimumsindhold fastsat i godkendelsen af stoffet.

Tolerancerne er fastsat enten som en absolut værdi f.eks. 100 enheder eller som en relativ værdi f.eks. 20 % af det angivne indhold afhængig af størrelsen af den deklarerede værdi.

Det er de samme tolerancer, der gælder for deklaration af den tilsatte mængde under ”tilsætningsstoffer” som for deklaration af det totale indhold (naturligt + tilsat indhold) under ”analytiske bestanddele”.

I enkelte tilfælde, hvor det er et krav, at indholdet af et fodertilsætningsstof angives som den tilsatte mængde angives under overskriften ”tilsætningsstoffer”, kan et samtidigt naturligt højt indhold af samme stof fra et eller flere af de anvendte fodermidler medføre, at den deklarerede mængde ikke overholder de ovenfor angivne tolerancer. Er der f.eks. tale om stoffer omfattet af den funktionelle gruppe ”vitaminer, provitaminer og kemiske veldefinerede stoffer med tilsvarende virkning”, kan det derfor være hensigtsmæssigt, at deklarerer det totale indhold under overskriften ”analytiske bestanddele” i stedet for den tilsatte mængde under ”tilsætningsstoffer”.

I tilfælde, hvor det ikke er tilladt at erstatte deklARATIONEN af den tilsatte mængde under ”tilsætningsstoffer” med en deklARATION af det totale indhold under ”analytiske bestanddele” er det Fødevarestyrelsens vurdering, at det i helt særlige tilfælde ikke altid er muligt at deklarerer indholdet i overensstemmelse med tolerancerne, såfremt der er et højt naturligt indhold af samme stof i et eller flere af de anvendte fodermidler. I sådanne særlige tilfælde er det Fødevarestyrelsens praksis, at der ikke sanktioneres for et overindhold af det deklarerede fodertilsætningsstof.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag IV, del B](#)

28.7 Frivillig mærkning af sensoriske fodertilsætningsstoffer eller tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber, når disse ikke er omfattet af obligatorisk mærkning

Når et sensorisk tilsætningsstof eller et tilsætningsstof med ernæringsmæssige egenskaber ikke er omfattet af kravet om obligatorisk mærkning, men angives ved frivillig mærkning, skal tilsætningsstoffet mærkes efter mærkningsreglerne for obligatorisk mærkning.

Fodertilsætningsstoffet skal angives i mærkningen:

- enten som den obligatoriske angivelse af den tilsatte mængde af fodertilsætningsstoffet,
- eller som den obligatoriske angivelse af mængden af det aktive stof i fodertilsætningsstoffet.

Derudover er der et frivilligt alternativ for vitaminer, provitaminer og kemisk veldefinerede stoffer:

- Mærkning af totalindholdet af stoffet under overskriften ”Analytiske bestanddele” i stedet for angivelse under ”Tilsætningsstoffer”. Alle øvrige oplysninger om indholdet end angivelsen af mængden af vitaminet skal ske efter hovedreglen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI, kapitel I, pkt.7, og bilag VII, kapitel I, pkt. 8](#)

Se mere i afsnit:

[28.3 Hovedregel for hvad den obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger omfatter](#)

[28.4 Undtagelse for obligatorisk angivelse af mængden af det aktive stof i fodertilsætningsstoffet i fodermidler og foderblandinger](#)

28.5 Obligatorisk mærkning når det totale indhold angives under Analytiske bestanddele

28.8 Frivillig mærkning af ”andre” fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger

For fodertilsætningsstoffer,

- som det ikke er obligatorisk at angive i mærkningen,
- og som hverken er sensoriske fodertilsætningsstoffer eller tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber

er det tilladt frivilligt at angive disse ”andre” fodertilsætningsstoffer i mærkningen.

Følgende mærkning skal angives for disse ”andre” fodertilsætningsstoffer:

- Indholdet skal som minimum angives med fodertilsætningsstoffets navn.
For aromastoffer skal indholdet som minimum angives ved deres funktionelle gruppe.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI, kapitel I, pkt. 6, og bilag VII, kapitel I, pkt. 7](#)

28.9 Tilladt mærkning af sensoriske tilsætningsstoffer eller tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber

Markedsføringsforordningen tillader, at det totale indhold – summen af det naturlige indhold og det tilsatte indhold af følgende fodertilsætningsstoffer – angives under overskriften ”Analytiske bestanddele”:

- Tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber, dvs. fodertilsætningsstoffer som tilhører de funktionelle grupper (forkortede navne) ”vitaminer”, ”sporstoffer”, ”aminosyrer” eller ”urinstof”, eller
- Sensoriske tilsætningsstoffer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI, kapitel I, pkt. 7, og kapitel II, pkt. 2, samt bilag VII, kapitel I, pkt.8, og kapitel II, pkt. 2](#)

Se mere i afsnit:

22.10 Angivelse af indholdet af analytiske bestanddele i foderblandinger

28.10 Undtagelse for mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger til dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen

Ved mærkning af indholdet af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger til dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen, kan man nøjes med at mærke foderet med navnet på den funktionelle gruppe for disse fodertilsætningsstoffer:

- ”konserveringsmidler”,
- ”antioxidanter”,
- ”farvestoffer” og
- ”aromastoffer”

Når indholdet af fodertilsætningsstoffer er mærket efter undtagelsen, og køberen anmoder om at få oplysning om foderets sammensætning, skal den mærkningsansvarlige give køberen de oplysninger om tilsætningsstofferne, som skal gives efter den obligatoriske mærkning:

- Enten oplysning om den tilsatte mængde af fodertilsætningsstoffet,
- eller oplysning om den tilsatte mængde af det aktive stof i fodertilsætningsstoffet.

Købere af foder til selskabsdyr kan anmode om at få oplysninger om fodertilsætningsstofferne, der indgår i fodermidlet eller foderblandingen, ved hjælp af det frikaldsnummer, som foder til selskabsdyr skal være mærket med.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VII, kapitel I, pkt.5](#)

Se mere i afsnit:

24.1 Mærkning af foder til selskabsdyr – supplement til mærkningen af fodermidler, foderblandinger eller diætetik

28.3 Hovedregel for hvad den obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger omfatter

28.4 Undtagelse for obligatorisk angivelse af mængden af det aktive stof i fodertilsætningsstoffet i fodermidler og foderblandinger

28.11 Oplysning om indhold af fodertilsætningsstoffer, der skal gives, når køber anmoder herom

I de tilfælde, hvor det ikke er obligatorisk at angive indholdet af fodertilsætningsstoffer i mærkningen af et fodermiddel eller en foderblanding, kan køberen anmode om at få oplyst indholdet af disse fodertilsætningsstoffer.

Den mærkningsansvarlige skal oplyse tilsætningsstoffets:

- navn,
- identifikationsnummer og
- den funktionelle gruppe.

Denne bestemmelse gælder ikke for aromastoffer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, bilag VI, kapitel I, pkt. 5 og bilag VII, kapitel I, pkt. 6](#)

Se mere i afsnit:

[28.2 Fodertilsætningsstoffer der er omfattet af obligatorisk mærkning](#)

[28.3 Hovedregel for hvad den obligatoriske mærkning af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og foderblandinger omfatter](#)

[28.4 Undtagelse for obligatorisk angivelse af mængden af det aktive stof i fodertilsætningsstoffet i fodermidler og foderblandinger](#)

[28.5 Obligatorisk mærkning når det totale indhold angives under Analytiske bestanddele](#)

28.12 Mærkning af foderlægemidler og mellemprodukter

De specifikke krav til mærkning af foderlægemidler og mellemprodukter skal overholde bilag III i foderlægemiddelforordningen

[Foderlægemiddelforordningens artikel 9](#)

Desuden finder de særlige krav, der er fastsat i markedsføringsforordningen (EF) nr. 767/2009) for mærkning af fodermidler og foderblandinger, anvendelse på foderlægemidler og mellemprodukter.

[Markedsføringsforordningens artikel 16 og 17.](#)

Anvendes der beholdere i stedet for pakninger, for eksempel hvis foderlægemidler leveres i bulk, skal disse ledsages af et dokument, som overholder reglerne beskrevet ovenfor.

Se mere om de særlige mærkningskrav for fodermidler og foderblandinger i

- [Afsnit 22.4 Mærkning af fodermidler - supplement til "Basismærkningen"](#)
- [Afsnit 22.7 Mærkning af foderblandinger - supplement til "Basismærkningen"](#)

Tolerancer

De tilladte tolerancer for afvigelser mellem det på mærkningen angivne indhold af et virksomt stof i et foderlægemiddel eller et mellemprodukt og det indhold, der måles ved analyser som led i den offentlige kontrol i henhold til kontrolforordningen (EU) 2017/625, skal være som følger:

Virksomt stof pr. kg foderlægemiddel eller mellemprodukter	Tolerance
> 500 mg	± 10 %
≤ 500 mg	± 20 %

Det betyder, at hvis man som virksomhed eksempelvis producerer et foderlægemiddel, der indeholder 600 mg (dvs. > 500 mg) virksomt stof pr. kg foderlægemiddel/mellemprodukt, så er det tilladte interval for analytisk målt indhold af det virksomme stof, i forbindelse med den offentlige kontrol, på 440 mg til 560 mg (± 10 %) virksomt stof pr. kg foderlægemiddel/mellemprodukt.

[Foderlægemiddelforordningens bilag IV](#)

Reklame

Reklame for foderlægemidler og mellemprodukter er forbudt, undtagen reklame der udelukkende er henvendt til dyrlæger.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 11](#)

Reklame henvendt til dyrlæger må ikke lede til en forkert anvendelse af foderlægemidlet. Foderlægemidler må ikke uddeles i reklameøjemed, undtagen som prøver i små mængder. Disse prøver skal være mærket med angivelse af, at det er prøver, som skal gives direkte til dyrlæger.

Foderlægemidler, der indeholder antimikrobielle veterinærlægemidler, må ikke uddeles som prøver.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 9, artikel 11 og bilag IV](#)
[Markedsføringsforordningen, artikel 16 og artikel 17](#)

29. Genetisk modificeret foder

Det er tilladt at fodre dyr med foder, der består af, indeholder eller er fremstillet af genetisk modificerede organismer (GMO'er), f.eks. af planteafgrøder som soja og majs eller af mikroorganismer, men kun hvis anvendelsen til foder er i medfør af GMO-forordningen.

Med godkendelsen sikres videnskabelig dokumentation for, at GMO'erne og de heraf afledte produkter er lige så sikre og sunde for dyrene at indtage som et tilsvarende traditionelt fremstillet foder. Hvis foderet består af formeringsdygtige organismer (f.eks. majs-kerner), skal det desuden være godtgjort, at de ikke skader miljøet.

Brugen af produkterne som foder skal endvidere leve op til GMO-forordningens bestemmelser om mærkning, samt visse bestemmelser om sporbarhed og mærkning i GMO-sporbarhedsforordningen.

GMO'er til foder skal desuden overholde de generelle bestemmelser i foderlovgivningen, herunder skal tilsætningsstoffer være godkendt, og mærkningsbestemmelserne skal følges.

De vigtigste EU-regler på området er:

[GMO-forordningen](#)

[GMO-sporbarhedsforordningen](#)

[LLP-forordningen](#)

[EU-Kommissionens afgørelse om risprodukter fra Kina](#)

Yderligere regler af relevans for bl.a. godkendelsen, sporbarheden og kontrollen af GMO'er til foder kan findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

29.1 Hvad er genetisk modificeret foder?

Kravene til GMO'er, der skal bruges til foder, findes primært i GMO-forordningen, som fastlægger procedurerne og kriterierne for EU-godkendelse af GMO'er til foder (og fødevarer), samt de vigtigste krav til mærkningen og markedsføringen af GM produkterne.

Begrebet "genetisk modificeret foder" følgende produkter:

- GMO'er til foderbrug
- foderstoffer, der indeholder eller består af GMO'er
- foderstoffer fremstillet af GMO'er.

Disse produkter skal altså godkendes i EU før de må markedsføres og bruges til foder, og GMO-oprindelsen skal fremgå af foderets mærkning.

Det er vigtigt for forståelsen af reglerne, at en "genetisk modificeret organisme" eller "GMO" er levedygtig og kan opformeres.

”GMO’er til foderbrug” (punkt a) dækker levende organismer, som ikke nødvendigvis fodres til dyrene i deres oprindelige form, f.eks. sojabønner.

Under punkt b er foderstoffer, der består af GMO’er f.eks. et fodermiddel, som udelukkende består af spiringsdygtige frø af en enkelt afgrøde (f.eks. rapsfrø fra én eller flere typer af GM rapsplanter), mens foder, der indeholder GMO’er, f.eks. kan være en foderblanding med en ingrediens bestående af GM rapsfrø.

Ved ”foderstoffer fremstillet af GMO’er” (punkt c) forstås døde produkter, som er fremkommet ved forarbejdning af en eller flere GMO’er, f.eks. olie, kage eller skaldele.

Hvad enten et produkt er tiltænkt en anvendelse til foder, eller er et foderstof, der består af, indeholder eller er fremstillet af GMO’er, betegnes det altså som et ”genetisk modificeret foder”.

I præambel 16 til GMO-forordningen er det forsøgt forklaret, hvilke produkter, der er omfattet af forordningen, og hvilke, der ikke er. Her står, at forordningen omfatter foder, der er fremstillet ”af”, men ikke ”med” en GMO. Kriteriet for denne skelnen afgøres af produktets indhold af GM materiale. Hvis produktet indeholder materiale fra GMO’en, er produktet at betragte som ”fremstillet af” en GMO. Det skal dog være hensigten, at det genetisk modificerede produkt skal være en del af foderet. Tekniske hjælpestoffer er derfor ikke omfattet af forordningen, selv om der skulle være utilsigtede rester af GM materiale tilbage i foderet.

Efter forordningens vedtagelse blev det afklaret, at f.eks. fodertilsætningsstoffer som vitaminer eller enzymer, der er fremstillet af en GM mikroorganisme ved indesluttet anvendelse, ikke er omfattet af forordningen, da mikroorganismen er at betragte som et teknisk hjælpestof. Det er dog en betingelse, at mikroorganismen (eventuelt også DNA fra organismen) ikke indgår i produktet. Indesluttet anvendelse betyder, at organismen ikke kommer ud i miljøet, f.eks. når en mikroorganisme producerer et enzym i en lukket tank.

Et stof produceret af en ikke-GM mikroorganisme, som er opdyrket på et GM substrat, er ikke omfattet af forordningen. Eksemplet er helt parallelt til, at dyr, der har ædt GMO’er, heller ikke er omfattet af forordningen. Hvis substratet skulle være tilbage som rester i stoffet i mængder, der overskrider mærkningstærskelværdien, skal det dog mærkes med tilføjelsen af, at substratet er genetisk modificeret.

Eksempler på produkter, der er eller ikke er omfattet af [GMO-forordningen](#):

- GM majs og produkter, der er fremstillet af denne majs, er omfattet af forordningen.
- Et vitamin, der er produceret af en GM plante, som er dyrket ved udsætning i miljøet, er omfattet, mens dette ikke behøver at være tilfældet, hvis det er fremstillet af en indesluttet GM mikroorganisme.
- Et vitamin, der er produceret af en mikroorganisme, som ikke er genetisk modificeret, men som har vokset på et genetisk modificeret substrat, er ikke omfattet.
- Mælk eller kød fra dyr, der æder genmodificeret majs, er ikke omfattet.

Regler brugt i dette afsnit:

[GMO-forordningen, præambel 16 og artikel 15, stk. 1](#)

29.2 Hvilket genetisk modificeret foder må markedsføres og bruges?

GMO'er til foderbrug, eller foder, der består af, indeholder eller er fremstillet af GMO'er, er positivtisterereguleret. Det vil sige, at kun EU-godkendte produkter må importeres, fremstilles, markedsføres eller bruges.

EU håndhæver nultolerance for indhold af ikke-godkendt GM materiale i foder (og fødevarer), hvilket betyder, at en påvisning af selv små spormængder kan medføre, at det pågældende parti er ulovligt.

En godkendelse af en GMO vil oftest omfatte både fødevarer og foder samt anden industriel brug, f.eks. til fremstilling af bio-brændstoffer.

Godkendelsen kan omfatte hele kæden fra fremstilling af frø til dyrkning og til f.eks. fodring, men kan også være begrænset til f.eks. foder (og fødevarer), der består af eller er fremstillet af GMO. Det sidste kan være aktuelt, hvis GMO'en ikke ønskes dyrket i EU, men skal importeres. De fleste af de godkendelser, der er givet indtil nu, omfatter ikke dyrkning.

En oversigt over alle de godkendte GMO'er til foder (og fødevarer) kan findes på EU-Kommissionens hjemmeside i [EUs register over GM fødevarer og foder](#).

Det fremgår af registeret, hvad de enkelte GMO'er er godkendt til, hvornår godkendelsen udløber og om en fornyelse af godkendelsen er i gang. Der er link til mere detaljerede oplysninger om godkendelsen, herunder et link til analysemetoden.

Registret omfatter også GMO'er, som er trukket ud af markedet, men som i en periode må findes i foder (og fødevarer) i små mængder.

Endvidere omfatter registret de ikke-godkendte GMO'er, der på foderområdet falder ind under [LLP-forordningen](#) (LLP = "low level presence"). Denne forordning stiller særlige krav til myndighedernes kontrol af foder med hensyn til GMO'er, der er under godkendelse i EU, eller hvis godkendelse er udløbet. For disse GMO'er skal indholdet af GM materiale i foder bestemmes med kvantitative analysemetoder. Påvisningen af GM materiale anses kun som sikker, hvis indholdet er over 0,1 %, i hvilket tilfælde foderet er ulovligt at markedsføre.

Visse typer af ikke-godkendte GMO'er kan midlertidigt være omfattet af særlige beredskabsforanstaltninger (importrestriktioner) for at undgå import af specifikke produkter med risiko for indhold af ikke-godkendt GM materiale. For tiden gælder dette for kinesiske risprodukter til fødevarer og foder.

Regler brugt i dette afsnit:

[GMO-forordningen, artikel 16, stk. 2](#)

[EU-Kommissionens afgørelse om risprodukter fra Kina](#)

[Foderrestriktionsbekendtgørelsen, §§ 15 og 23](#)

29.3 Hvilke krav er der til sporbarheden af genetisk modificeret foder?

For at sikre virksomhedernes muligheder for at mærke et GM foder korrekt og opspore det i tilfælde af problemer, opstiller GMO-sporbarhedsforordningen visse særlige krav til sporbarheden og mærkningen af GMO'er og produkter fremstillet heraf.

Forordningen dækker GMO'er i bred forstand, herunder f.eks. også GM prydplanter. Den gælder også for GMO'er på de stadier af markedsføringen, hvor det endnu ikke er besluttet, om produktet skal anvendes til fødevarer, foder eller helt andre formål.

Genetisk modificerede mikroorganismer til indesluttet anvendelse er ikke omfattet af GMO-sporbarhedsforordningen, fordi disse organismer som sådan ikke markedsføres.

Tekniske hjælpestoffer, der er produceret med GM mikroorganismer, er ikke GM foder. Sådanne stoffer er derfor heller ikke omfattet af forordningen, men er omfattet af de generelle sporbarhedskrav, der findes i den øvrige lovgivning om foder.

Mærkningsbestemmelserne i GMO-sporbarhedsforordningen tilsidesættes for en stor del af bestemmelserne i GMO-forordningen.

De særlige bestemmelser med hensyn til sporbarheden af GM foder findes i GMO-sporbarhedsforordningen.

Virksomhederne skal på det første stadium af markedsføringen af et produkt, der består af eller indeholder GMO'er, sikre, at følgende oplysninger videregives skriftligt til den virksomhed, som modtager produktet:

- at det indeholder eller består af GMO'er
- den eller de entydige identifikator(er), der er tildelt de pågældende GMO'er.

Oplysningerne skal gemmes i mindst 5 år.

Virksomhederne er altså forpligtet til at sørge for, at der er indført systemer og standardprocedurer, der sikrer, at de krævede oplysninger opbevares i mindst 5 år, samt at de ud fra dokumentationen skal kunne fastslå, hvilken virksomhed de pågældende GMO'er er kommet fra, og hvilken virksomhed der er leveret til.

Det er den virksomhed, der importerer eller producerer GMO'erne, der har ansvaret for, at oplysningerne gives videre fra det første stadium af markedsføringen. Hvert efterfølgende led er ansvarlig for, at de gives videre skriftligt. Sporbarheden starter dermed fra høst eller ved indførsel til EU.

Den entydige identifikator er en kode, som hver enkelt GMO får tildelt ved godkendelsen. Som eksempel kan nævnes, at Monsanto's Roundup Ready soja 40-3-2 betegnes MON-Ø4Ø32-6.

Oplysninger om GMO'ernes entydige identifikatorer skal følge foder, der består af eller indeholder GMO'er, men ikke foder fremstillet af GMO'er. For blandinger af GMO'er, der skal bruges direkte til fodring eller til forarbejdning, er det tilstrækkeligt med en liste over de entydige identifikatorer, der indgår i blandingen og en erklæring fra virksomheden om, hvad blandingen skal bruges til.

Så længe man markedsfører formeringsdygtige GMO'er, skal man altså vide præcis, hvilken GMO, der er tale om, og ikke kun, at produktet er genetisk modificeret. Den entydige identifikator skal dermed ikke nødvendigvis fremgå af mærkningen, men skal følge partiet. I praksis må ethvert led i kæden have et dokument, som opbevares sammen med yderligere dokumentation om partiet.

Regler brugt i dette afsnit:

[GMO-sporbarhedsforordningen, og -sporbarhedsforordningen, artikel 4](#)

[Direktivet om indsluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer](#)

GENETISK MODIFICERET FODER

29.4 Mærkning af GM foder

Genetisk modificeret foder skal leve op til de mærkningskrav, der stilles til alt andet tilsvarende foder, og det skal det endvidere GM-mærkes på en særlig måde.

Som anført i afsnit 26.3 Hvilke krav er der til sporbarheden af genetisk modificeret foder? er der bestemmelser om mærkningen i GMO-sporbarhedsforordningen, men GMO-forordningen mærkningsbestemmelser er mere vidtgående og skal derfor følges.

De entydige identifikatorer, som sporbarhedsforordningen kræver, skal følge foder, der indeholder eller består af GMO'er.

Selv om foderlovgivningen i øvrigt ikke kræver, at et foderstof skal fremgå af mærkningen, f.eks. i en foderblanding til selskabsdyr eller for et aromastof i en foderblanding, skal det alligevel GM-mærkes, hvis det er omfattet af de to forordninger om GMO.

Regler brugt i dette afsnit:

[GMO-forordningen, artikel 24 og artikel 25](#)
[GMO-sporbarhedsforordningen, artikel 4, stk. 6.](#)

29.5 Hvordan skal GM-mærkning af foder formuleres?

Der er ikke valgfrihed med hensyn til formuleringen af GM-mærkningen. Mærkningen skal have præcis den ordlyd, som står i forordningen.

Hvis spiringsdygtig GM majs indgår i en foderblanding, skal der enten stå ”genetisk modificeret majs” lige efter ordet majs i foderstofflisten eller i en fodnote til foderstofflisten. Fodnoten skal have samme skriftstørrelse som i listen over de enkelte komponenter.

Hvis der er tale om forarbejdet foder, der er lavet af GMO'er, skal der tilsvarende stå ”fremstillet af genetisk modificeret [organismens navn]” i en parentes lige efter foderstoffets navn eller i en fodnote.

Der kan f.eks. stå ”majsstivelse (fremstillet af genetisk modificeret majs)”.

Hvis f.eks. en foderblanding indeholder flere forskellige fodermidler fremstillet af den samme genetisk modificerede organisme, kan man enten henvide til organismen i hver linje, eller man kan skrive:

- Majs gluten¹
- Majsstivelse¹
- Sojaskrå²
- Sojaolie²

Med fodnoten ”1) Fremstillet af genetisk modificeret majs; 2) Fremstillet af genetisk modificeret soja”.

En mærkning som ”kan indeholde GMO” er ikke acceptabel. Det er heller ikke tilladt at skrive, at foderet indeholder genetisk modificeret majs, hvis det ikke er korrekt. Målsætningen er at give brugeren oplysning om, hvad det er, der markedsføres. Det er ikke en advarselsmærkning.

Det er ikke tilladt at mærke foder med f.eks. ”GMO-frit” eller lignende, med mindre det adskiller sig fra tilsvarende foder, der ikke er mærket som genetisk modificeret. Det regnes nemlig for vildledning at sælge foder med en mærkning, der antyder, at det har egenskaber, som alt andet tilsvarende foder også har.

Som eksempel kan man bruge et fodermiddel som soja: Hvis to fodervirksomheder markedsfører det samme soja-produkt, der ikke indeholder GMO, så må virksomhed 1 ikke mærke produktet ”GMO-frit”, da produktet ikke adskiller sig fra det produkt, som virksomhed 2 markedsfører uden den pågældende – og vildledende - mærkning.

Regler brugt i dette afsnit:

[GMO-forordningen, artikel 25](#)

29.6 Tærskelværdien for GM-mærkning

Små forureninger af et foder med genetisk modificeret materiale skal ikke nødvendigvis fremgå af mærkningen.

Reglerne om GM-mærkning gælder ikke for foder, hvis indhold af materiale, der indeholder, består af eller er fremstillet af GMO'er, ikke overstiger 0,9 % af foderstoffet eller af hvert af de foderstoffer, som det består af, forudsat at forekomsten heraf er utilsigtet eller teknisk uundgåelig.

For at fastslå, at forekomsten af dette materiale er utilsigtet eller teknisk uundgåeligt, skal lederne af fodervirksomheder over for Fødevarestyrelsen kunne fremlægge tilfredsstillende dokumentation for, at de har truffet de fornødne forholdsregler for at undgå, at sådant materiale forekommer.

Det GM materiale, der må findes i mindre mængder under 0,9 % uden at foderet skal GM-mærkes, skal være lovligt at markedsføre og bruge i sig selv. Mærkningstærskelværdien vedrører ikke GMO-indhold, der ikke er godkendt i EU. Her håndhæver EU nultolerance.

Den noget snørklede formulering af GMO-forordningens artikel 24, stk. 2 skyldes, at begrebet ”ingrediens” ikke er defineret i foderlovgivningen. Meningen er, at mærkningstærskelværdien relaterer sig til et foders enkelte bestanddele. GM-mærkningen skal altså ske på ingrediens-niveau.

Hvis en foderblanding f.eks. består af et ton sojaskrå og et ton hvede, skal sojaskråen i blandingen mærkes med ”fremstillet af genetisk modificeret soja”, hvis skråen indeholder mere end 9 kg genetisk modificeret soja (9 kg = 0,9 % af et ton).

Hvis en foderblanding indeholder en utilsigtet forekomst af genetisk modificeret materiale, som ikke kan henføres til en af blandingens ingredienser, tolker Fødevarestyrelsen reglerne sådan, at tærskelværdien regnes i forhold til den samlede blanding. Hvis den ovenfor nævnte blanding f.eks. indeholder et utilsigtet indhold af genetisk modificeret majs, som hverken skyldes forurening af hveden eller sojaskråen, skal blandingen mærkes, hvis den indeholder mere end 18 kg majs (18 kg = 0,9 % af to ton).

Hvis en foderblanding indeholder en utilsigtet forekomst af GM materiale (f.eks. GM soja), som kunne forventes at stamme fra en ingrediens i blandingen (f.eks. sojaskrå), beregner man som udgangspunkt tærskelværdien i forhold til den pågældende ingrediens. Men hvis virksomheden kan dokumentere, at foderblandingen som sådan er blevet krydsforurenet under fremstillingen, f.eks. som følge af overslæb af GM materiale fra en tidligere produktion af foder, tolker Fødevarestyrelsen det sådan, at de 0,9 % kan beregnes i forhold til hele foderblandingen. En sådan dokumentation kan være analyser af de enkelte råvarer, der indgik i fremstillingen af blandingen.

Et fodermiddel, eventuelt som ingrediens i en foderblanding, som indeholder GM materiale fra forskellige GMO'er, skal mærkes, hvis den samlede forekomst af GM materiale i fodermidlet overskrider tærskelværdien. Hvis et ton af et fodermiddel indeholder 5 kg GM soja af én type og 5 kg af en anden type, skal fodermidlet mærkes, fordi de i alt 10 kg GM soja er større end tærsklen på 9 kg (0,9 %).

Tærskelværdien for mærkning gælder, hvis forekomsten af GM materiale er utilsigtet eller teknisk uundgåeligt. Der er ikke fastlagt retningslinjer for, hvordan dokumentationen herfor skal være udformet. Det er op til kontrolmyndighederne at vurdere i hvert enkelt tilfælde, om dokumentationen er tilstrækkelig. I vurderingen kan f.eks. indgå såvel virksomhedens som kontrolmyndighedens erfaringer med dokumentation fra bestemte importører eller producenter.

Regler brugt i dette afsnit:

[GMO-forordningen, artikel 24, stk. 2 og stk. 3](#)

29.7 Mærkning af GM foder med ”ikke til dyrkning”

De fleste godkendte GMO'er til foder er ikke godkendt til dyrkning. For at tydeliggøre det, er det normalt et krav i forbindelse med godkendelsen, at sådant foder, f.eks. for rapsfrø eller majs-kerner af GMO-oprindelse, skal mærkes ”ikke til dyrkning”.

30. Uønskede stoffer i foder

Uønskede stoffer i foder er stoffer eller produkter, bortset fra sygdomsfremkaldende mikroorganismer, der forekommer i foder og kan udgøre en fare for dyrs og menneskers sundhed eller for miljøet, eller som kan påvirke den animalske produktion negativt. De uønskede stoffer kan være naturligt forekommende og/eller menneskeskabte.

30.1 Tiltag mod uønskede stoffer i foder

Det er umuligt fuldstændig at eliminere tilstedeværelsen af uønskede stoffer fra foder. Der er dog et behov for at regulere indholdet og om muligt reducere indholdet. Indholdet reguleres nemmest ved, at der er fastsat maksimumsindhold (maksimalgrænseværdier) for en række uønskede stoffer i lovgivningen. Indholdet reduceres ved, at virksomhederne har udarbejdet og følger et skriftligt kvalitetsstyringssystem, baseret på HACCP-principper, som tager afsæt i virksomhedens risikoanalyse. Indholdet af uønskede stoffer i foder kan f.eks. reduceres ved at fodervirksomhederne har indført god praksis i deres arbejdsgange og har udarbejdet skriftlige procedurer for dette, i det omfang der er krav om det i lovgivningen. I risikovurderingen skal virksomheden have forholdt sig til faren for uønskede stoffer og andre forureninger i ind- og udgående foder. Virksomheden skal også have forholdt sig til overslæb af f.eks. tilsætningsstoffer til produkter, hvor tilsætningsstofferne ikke skal forekomme. Virksomheden skal have taget stilling til, hvordan indholdet af uønskede stoffer og andre forureninger begrænses mest muligt, samt hvordan overslæb af f.eks. coccidiostatika fra et produkt til et andet produkt begrænses mest muligt. Igennem disse procedurer kan virksomheden sikre, at de foderprodukter de indkøber og siden sælger, indeholder færrest mulige uønskede stoffer.

Virksomhederne skal på baggrund af deres risikoanalyse, udarbejde og iværksætte en skriftlig kvalitetskontrolplan.

I virksomhedens kvalitetskontrolplan skal der bl.a. være taget stilling til hvad virksomhedens analyseplan skal indeholde. Analyseplanen skal afspejle den risiko som virksomheden på baggrund af deres risikoanalyse, mener der er i deres virksomhed i forbindelse med de produkter, de håndterer. Der er ikke specifikke krav til hvad en virksomheds analyseplan for uønskede stoffer og andre kontaminanter skal indeholde. Dog skal virksomheden, med baggrund i deres risikovurdering, kunne forklare hvorfor deres analyseplan ser ud som den gør.

Analyseplanen vil ofte indeholde analyser af produkter fra flere forskellige steder i produktionen, afhængig af risikoanalysen. Der kan f.eks. være behov for, i større eller mindre grad, at analysere visse indgående produkter, f.eks. for forureninger, herunder uønskede stoffer. Der kan også være behov for at analysere produkter udtaget under fremstillingsprocessen, f.eks. for at holde øje med et eventuelt uønsket overslæb af f.eks. fodertilsætningsstoffer. Desuden kan der være behov for at analysere færdigvareprodukter inden de markedsføres. I visse tilfælde kan der også være behov for at analysere færdigvarer for uønskede stoffer, som kan være dannet under produktionen, f.eks. dioxin.

Produkter, der er bestemt til foder, skal være af sund og sædvanlig handelskvalitet, og må derfor ikke udgøre en risiko for dyr, mennesker, miljø eller den animalske produktion. Det er derfor forbudt at anvende eller markedsføre foder, hvis det indeholder uønskede stoffer i mængder, der overstiger de fastsatte maksimalgrænseværdier.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, afsnittet "Kvalitetskontrol"](#)
[Foderbekendtgørelsen § 4](#)

Se mere i afsnit:

[70.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)
[74 HACCP-system på fodervirksomheder](#)

30.2 Tilbagetrækning/-kald og oplysningspligt ved fund af farlig foder som følge af indhold af uønskede stoffer

Foder som kan udgøre en fare for menneskers eller dyrs sundhed eller for miljøet, eller som kan påvirke den animalske produktion ugunstigt, skal trækkes tilbage, se afsnit 3.2 Tilbagetrækning og tilbagekald af farligt foder.

Foder der indeholder uønskede stoffer i større mængder end de maksimumsindhold, som fremgår af bilag I i direktivet om uønskede stoffer, må ikke importeres fra tredjeland, markedsføres eller anvendes til fodring. Der vil derfor som udgangspunkt være behov for at trække foderet tilbage. Hvis foderet er vurderet farligt i henhold til artikel 15 i fødevareforordningen, skal det i alle tilfælde trækkes tilbage fra markedet i alle led. Hvis farligt foder er nået ud til slutbrugeren (f.eks. en landmand), kan der være behov for at virksomheden tilbagekalder foderet.

For forurenende uønskede stoffer uden fastsatte maksimalgrænseværdier skal der foretages en konkret vurdering ud fra et analyseresultat/forureningens størrelse for at afgøre, om indholdet er acceptabelt eller ej, dvs. om fundet kan udgøre en risiko for mennesker, dyr eller miljøet. Hvis en virksomhed konstaterer en sådan forurening, er det op til virksomheden at foretage denne risikovurdering og dermed vurdere, om der er behov for tilbagetrækning.

Lederen af en fodervirksomhed der besidder eller ejer et foder, der kan udgøre en fare for mennesker, dyr eller miljø eller kan påvirke den animalske produktion negativt, skal sikre, at Fødevarestyrelsen underrettes. Underretning skal foretages for foder, hvor de maksimalgrænseværdier, som fremgår af bilag I i direktivet om uønskede stoffer, er overskredet.

Virksomheden skal som minimum informere Fødevarestyrelsen om følgende:

- Omfang og tidspunkt for fundet.
- I hvilket foder der er fund og hvilket uønsket stof det drejer sig om.
- Hvor meget der er udleveret af partiet og til hvem.
- Hvad virksomheden har gjort for at tilbagekalde foderet.
- Hvad virksomheden har gjort for at reducere eller fjerne indholdet af det uønskede stof.
- Undersøgelser og resultater vedr. kilden til forureningen med det uønskede stof.

For uønskede stoffer, som der ikke er maksimalgrænseværdier for, er det risikovurderingen der er afgørende for, om Fødevarestyrelsen skal underrettes om sagen.

Virksomheden skal sikre at følgende partier anmeldes til Fødevarestyrelsen:

- Alle markedsførte partier med overtrædelser af maksimalgrænseværdier for ønskede stoffer og andre partier, som kan tænkes at kompromittere fodersikkerheden.
- For alle ikke-markedsførte partier, som handles over landegrænsen til DK, er der behov for at Fødevarestyrelsen underrettes, hvis maksimalgrænseværdier for uønskede stoffer i direktivet om uønskede stoffer overskrides. Dette da der i disse situationer altid skal udsendes en Rapid Alert.
- For ikke-markedsførte partier, kan de resterende delpartier, der ikke er identificerede som forurenede, ligeledes udgøre en væsentlig risiko. Da en virksomhed ikke altid vil vide, om der er tale om et delparti, anbefaler Fødevarestyrelsen at virksomheder, der finder indhold af uønskede stoffer over de fastsatte maksimalgrænseværdier, som udgangspunkt altid orienterer den tilsynsførende om fundet; dog undtaget partier, der oprenses inden markedsføring.

Partier hvor indgrebstærsklerne, som fremgår af bilag II i direktivet for uønskede stoffer, er overskredet, bør ligeledes anmeldes til Fødevarestyrelsen:

Hvis Fødevarestyrelsens laboratorium finder uønskede stoffer i større mængder end de maksimalgrænseværdier, som fremgår af bilag I i direktivet om uønskede stoffer i en prøve, som er indsendt i privat regi af en virksomhed, er Fødevarestyrelsens laboratorie forpligtet til at videregive informationen til relevant kontrolmyndighed i Fødevarestyrelsen.

Andre laboratorier har desuden indirekte pligt til at orientere Fødevarestyrelsen om resultater af analyse af visse foderstoffer (fedt/olie/afledte produkter) for indhold af dioxiner og dioxinlignende PCB'er: Hvis en fodervirksomhed lader et laboratorium foretage en analyse skal den nemlig give laboratoriet besked om at meddele analyseresultatet til Fødevarestyrelsen, hvis maksimalgrænseværdierne for dioxin fastsat i afsnit V, punkt 1 og 2, i bilag I til direktivet om uønskede stoffer er overskredet.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fødevareforordningen, artikel 15](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 5, stk. 2, jf. bilag II, afsnit "Dioxinovervågning", pkt. 7](#)

[Direktivet om uønskede stoffer](#)

30.3 Eksempler på uønskede stoffer

Gruppen af uønskede stoffer omfatter mange forskellige stoffer. Overordnet set, er de uønskede stoffer kemiske forureninger, som kan forekomme i miljøet eller naturen, og derfor kan forekomme i foder. Det er ofte muligt at begrænse indholdet af uønskede stoffer i foderet ved fornuftigt valg af råvarer eller ved en særlig behandling af afgrøden eller foderet. Tungmetaller og naturligt forekommende stoffer som f.eks. blåsyre og mykotoksinet (svampegiften) aflatoxin er eksempler på uønskede stoffer, som forekommer i naturen. Aflatoxin-mængden i foder kan typisk begrænses ved gode dyrkningsmetoder og ved at tørre afgrøden grundigt inden lagring. Et andet eksempel på uønskede stoffer er de "gamle" klorerede pesticider som f.eks. DDT. Det har længe været forbudt at

anvende disse ”gamle” pesticider i EU og mange andre lande. Men rester fra tidligere brug af disse stoffer findes stadig i naturen og i miljøet omkring os. Disse ”gamle” pesticider hører - ligesom dioxiner og PCB’er - til gruppen af uønskede stoffer. Desuden anses visse planter og plantedele, de såkaldte skadelige botaniske urenheder, som uønskede stoffer. Nogle af disse skadelige botaniske urenheder må ikke forekomme i foderet i målelig mængde, mens der for andre er fastsat maksimalgrænseværdier. Endeligt betragtes coccidiostatika også som uønsket stof, når det forekommer i foder, hvor det ikke må være.

Reglerne om uønskede stoffer fremgår af EU’s direktiv om uønskede stoffer i foderstoffer. Reglerne fra direktivet om uønskede stoffer er implementeret i foderbekendtgørelsen. De fastsatte maksimalgrænseværdier for visse uønskede stoffer i foder, ses i bilagene i direktivet. Bilagene er udstedt i form af ændringsforordninger og har derfor direkte virkning i Danmark.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer](#)
[Foderbekendtgørelsen §§ 4 og 5](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 for den præcise definition af et uønsket stof](#)

30.4 Direktivet om uønskede stoffer i foder

I direktivet om uønskede stoffer, bilag I, er det specificeret hvilke stoffer, der er fastsat maksimalgrænseværdier for i hvilke fodertyper. Oftest er der for samme uønskede stof fastsat forskellige maksimalgrænseværdier for forskellige fodertyper. Eksempelvis er maksimalgrænseværdierne for cadmium i makromineralet fosfat og i visse tilsætningsstoffer af mineralsk oprindelse højere end maksimalgrænseværdierne for cadmium i andet foder. Dette er fordi cadmium findes naturligt i disse foderstoffer. Listen giver således også et billede af hvilke fodertyper der typisk har et højere eller lavere indhold af det uønskede stof end gennemsnittet.

Der er typisk også fastsat forskellige maksimalgrænseværdier for foder til forskellige dyrearter og aldersklasser af dyr. Dette skyldes at nogle dyr er mere følsomme end andre dyr, eller at stoffet let overføres til animalske produkter. F.eks. er maksimalgrænseværdien for aflatoxin særlig lav for foder til malkekvæg, malkefår og malkegeder fordi aflatoxin udskilles fra dyret via mælken, som anvendes som fødevare.

At et stof er optaget i bilag I betyder, at:

- Der er fastsat maksimalgrænseværdier for stoffet i foder
- Overskridelse af maksimalgrænseværdierne anses for at udgøre en fare for menneskers eller dyrs sundhed eller for miljøet
- Et parti, der overskrider en maksimalgrænseværdi for et stof, ikke må ”fortyndes” med et andet parti for at få koncentrationen af stoffet ned under maksimalgrænseværdien. Det skyldes, at mange af stofferne belaster menneskers og dyrs sundhed over tid, og at de ikke nødvendigvis er akut giftige i de niveauer, maksimalgrænseværdierne er sat til.
- Hvis der i anden lovgivning er sat andre, lavere grænser for stoffer end dem, der fremgår af bilag I, er det som udgangspunkt grænserne i direktivet om uønskede stoffer der gælder.

Dette er aktuelt for kviksølv og de ”gamle” pesticider som f.eks. DDT, endosulfan og heptachlor m.fl.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, artikel 3-5 og bilag I](#)

30.5 Bilag I og II i direktivet om uønskede stoffer i foder

I direktivet om uønskede stoffer er der to bilag (bilag I og II). I bilag I er der fastsat maksimalgrænseværdier for en række uønskede stoffer i forskellige fodertyper, og i bilag II er der fastsat indgrebstærskler for dioxiner og PCB'er.

Bilag I i direktivet om uønskede stoffer er opdelt i 7 dele:

- Del I: Uorganiske kontaminanter og kvælstofforbindelser (tungmetaller, nitrit og melamin)
- Del II: Mykotoksiner (aflatoksin og meldrøjer)
- Del III: Naturlige plantetoksiner (f.eks. blåsyre og theobromin)
- Del IV: Organiske klorforbindelser, undtagen dioxiner og PCB'er (”gamle” pesticider)
- Del V: Dioxiner og PCB'er
- Del VI: Skadelige botaniske urenheder (f.eks. dele af pigæble og frø af *Ambrosia* spp.)
- Del VII: Overslæb af godkendte tilsætningsstoffer til foder hvortil de ikke er beregnet (cocciostatika)

Maksimalgrænseværdierne i bilag I og indgrebstærsklerne i bilag II refererer generelt til foder med 12 % vand. Hvis et foder indeholder f.eks. 50 % vand, skal analyseresultatet korrigeres i forhold til foderets indhold af vand. Desuden skal der tages hensyn til den analytiske usikkerhed inden man med sikkerhed kan afgøre om en maksimalgrænseværdi er overskredet.

For uønskede stoffer, der ikke er fastsat maksimalgrænseværdier for i direktivet om uønskede stoffer, skal der ved mistanke foretages en konkret risikovurdering af foderproduktet ud fra et analyseresultat, for at afgøre om produktet er farligt og skal trækkes tilbage.

I direktivets bilag II er der fastsat indgrebstærskler for dioxiner og PCB'er. Disse indgrebstærskler ligger væsentligt lavere end maksimalgrænseværdierne.

For så vidt muligt at undgå indhold af uønskede stoffer, skal erhvervet i samarbejde med Fødevarestyrelsen foretage undersøgelser for at identificere kilderne til uønskede stoffer i tilfælde, hvor en fastsat maksimalgrænseværdi, og i de tilfælde, hvor der påvises et forhøjet indhold af visse stoffer herunder overskridelse af indgrebstærskler i direktivets bilag II. Derefter skal erhvervet i samarbejde med myndighederne forsøge at klarlægge, hvad overskridelsen skyldes, så indholdet af det uønskede stof så vidt muligt kan reduceres eller undgås i fremtiden.

Foder, som overskrider indgrebstærsklen, men som ligger under maksimalgrænseværdien, kan fortsat markedsføres.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, artikel 7, stk. 1, samt bilag I og bilag II Foderbekendtgørelsen § 3, stk. 5](#)

30.6 Uønskede stoffer i bilag I Del I: Uorganiske kontaminanter og kvælstofforbindelser

Bilag I, del I indeholder maksimalgrænseværdier for uorganiske kontaminanter og kvælstofforbindelser. De stoffer, der er fastsat maksimalgrænseværdier for i denne del er de sundhedsskadelige tungmetaller cadmium, bly og kviksølv. Herudover er der fastsat maksimalgrænseværdier for arsen, fluor og kvælstofforbindelserne nitrit og melamin.

Foder af akvatisk oprindelse, f.eks. fiskemel, kan ofte indeholde højere niveauer af arsen og kviksølv end fodertyper af terrestrisk (ikke akvatisk) oprindelse. Dette afspejles i de maksimalgrænseværdier, der er fastsat for de forskellige fodertyper.

Visse mikronæringsstoffer i den funktionelle gruppe af tilsætningsstoffer kaldet ”forbindelser af sporstoffer” og visse makronæringsstoffer kan indeholde arsen, tungmetaller og andre metaller, f.eks. nikkel. Disse stoffer er af mineralsk oprindelse, og vil derfor have et naturligt indhold af en række tungmetaller og andre stoffer. Visse fodertilsætningsstoffer, der hører under den funktionelle gruppe bindemidler og antiklumpningsmidler, er også af mineralsk oprindelse og kan på samme måde indeholde tungmetaller og andre metaller. For tungmetallerne samt arsen er der derfor fastsat særlige maksimalgrænseværdier for visse sporstoffer, bindemidler og antiklumpningsmidler.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del I](#)

30.7 Uønskede stoffer i Bilag I Del II: Mykotoksiner

Mykotoksiner er giftstoffer, som produceres af forskellige svampearter, der kan vokse på landbrugsafgrøder. Nogle mykotoksiner dannes i afgrøden, når den står på marken, mens andre først dannes ved lagring. Dannelsen af mykotoksiner er afhængig af afgrøde, temperatur, fugtighed og klima og varierer over både tid og sted.

Der findes mange forskellige mykotoksiner, men der er i bilag I kun fast sat maksimalgrænseværdier for indholdet af aflatoxin B1 og meldrøjer (*Calviceps purpurea*). Aflatoxin og meldrøjer anses for at være nogle af de giftigste mykotoksiner.

Aflatoxin findes i visse afgrøder produceret i tropiske og subtropiske områder, f.eks. majs, palme- og solsikkeprodukter og jordnødder. Aflatoxinforurening er mest udbredt i produkter fra Afrika, Asien og Sydamerika.

Meldrøjer findes først og fremmest i rug og rajgræs, også under tempererede forhold.

Der er herudover fastsat vejledende grænseværdier for en række andre mykotoksiner i Kommissionens henstillinger, se afsnit [31. Mykotoksiner i foder](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del II](#)

Se også:

[31 Mykotoksiner i foder](#)

30.8 Uønskede stoffer i Bilag I Del III: Naturlige plantetoksiner

Der er i del III i bilag I fastsat maksimalgrænseværdier for en række giftige stoffer, som forekommer naturligt i bestemte afgrødetyper.

Der er for hovedparten af de naturlige plantetoksiner i direktivet om uønskede stoffer f.eks. fastsat en generel maksimalgrænseværdi for fodermidler. Maksimalgrænseværdien gælder for alle fodermidler, dog undtagen de fodermidler, som der nedenfor den generelle værdi er fastsat specifikke maksimalgrænseværdier for. Disse specifikke højere maksimalgrænseværdier er fastsat for de fodermidler, som normalt er hovedkilden til det uønskede stof. Man ved f.eks. at hovedkilden til det sundhedsskadelige stof fri gossypol er bomuldsfrøprodukter. I hørfrø og hørprodukter er der en kendt risiko for et højt indhold af blåsyre. Desuden ved man, at der kan være et naturligt indhold af det giftige stof theobromin f.eks. i restprodukter fra kakaoproduktion. Vinylthiooxazolidon er et sundhedsskadeligt stof, som kan forekomme naturligt i raps og rapsprodukter. Flygtige sennepsolier kan primært forekomme i sæddodder, senneps- og rapsfrø. Der er derfor fastsat specifikke maksimalgrænseværdier for disse fodermidler, fordi de udgør en forhøjet risiko for indhold af disse skadelige stoffer.

Der er også fastsat specifikke og generelle maksimalgrænseværdier for fuldfoder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del III](#)

30.9 Uønskede stoffer i Bilag I Del IV: Organiske klorforbindelser

De uønskede stoffer, der er nævnt i dette afsnit, er de ”gamle” pesticider. Disse ”gamle” pesticider indeholder klorforbindelser og er alle persistente organiske miljøgifte, dvs. de bliver ved med at være i det omgivende miljø, selv når vi er holdt op med at bruge dem. Disse ”gamle” pesticider er forbudte at anvende i EU i dag, og alle EU-lande, samt flere andre lande i verden, har underskrevet Stockholm-konventionen, som kræver at parterne, der har underskrevet konventionen, træffer foranstaltninger for at fjerne eller reducere udslip af de persistente organiske miljøgifte, som er nævnt i konventionen.

Der er i bilag I i direktivet om uønskede stoffer kun fastsat maksimalgrænseværdier for indhold af de gamle klorerede pesticider i foder. Der er herudover fastsat maksimalgrænseværdier for restindhold af pesticider i foder under pesticidforordningen. Bemærk at hvis et pesticid er nævnt i begge lovgivninger, så har maksimalgrænseværdierne i direktivet om uønskede stoffer forrang frem for grænseværdierne i pesticidforordningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del IV](#)

Se mere i afsnit:

[34 Pesticidrester i foder](#)

30.10 Uønskede stoffer i Bilag I Del V: Dioxiner og PCB'er

I direktivet om uønskede stoffer er der fastsat maksimalgrænseværdier for dioxiner, for summen af dioxiner og dioxinlignende PCB'er, og for ikke-dioxinlignende PCB'er. De vigtigste miljøkilder til dioxiner og dioxinlignende forbindelser er udledninger og luftbåren transport af partikler fra forbrænding, og industrielle processer med klor, papir, o.l. samt ildebrande. En anden kilde til dioxiner i miljøet er chlorphenolbaserede produkter, såsom pentachlorphenol (PCP), som i vid udstrækning blev anvendt som træbeskyttelsesmiddel indtil dets anvendelse blev begrænset i 1980. Foder der tørres ved direkte tørring kan blive forurenede med dioxiner, særligt hvis der i tørringsprocessen er anvendt ukurant fyrringsmateriale, f.eks. affaldstræ med maling, konserveringsmidler m.m. Ved direkte tørring er der direkte forbindelse mellem foderet, der skal tørres, og luftstrømmen fra forbrændingskilden. Der har tidligere været sager med for højt dioxinindhold i f.eks. kasseret brød og grønmel, som er tørret ved direkte tørring.

Visse lermaterialer, herunder fodertilsætningsstoffer i form af bindere, antiklumpningsmidler og forbindelser af sporstoffer, kan også indeholde høje niveauer af dioxiner, som følge af, at de er dannet ved højt tryk og høje temperaturer.

Der har også tidligere været sager med for høje indhold af dioxin i recirkulerede materialer (zinkoxid) eller industrielle fedtsyrer, som fejlagtigt er anvendt i foder.

Foder af akvatisk oprindelse, f.eks. fiskemel, kan ofte indeholde højere niveauer dioxin end foder typer af terrestrisk oprindelse. Dette afspejles i de maksimalgrænseværdier, der er fastsat for de forskellige fodertyper. Fisk fra Østersøen og produkter afledt heraf vil som noget særligt kunne indeholde høje niveauer af dioxin.

Ikke-dioxinlignende PCB'er findes i miljøet, fordi man tidligere anvendte disse PCB'er i produktion af teknisk udstyr, maling m.m.. Man er i dag holdt op med at producere disse forurenende produkter, men da stofferne er persistente i miljøet vil de fortsat kunne findes i det omgivende miljø, hvorved de kan forurene foder.

Maksimalgrænseværdierne for dioxiner og dioxinlignende PCB'er er fastsat i TEQ (Toxic Equivalency Factors). En toksisk ækvivalensfaktor er en enhed, som fastsætter de enkelte dioxiners og PCB'ers giftighed. Dermed kan man lægge de enkelte dioxiners og PCB'ers giftighed sammen, hvilket gør det muligt at få ét samlet tal for giftigheden. Dette gør det samtidigt muligt at forsimple risikovurderingen og fastsætte risikobaserede maksimalgrænseværdier.

Bemærk, at der i bilag II i direktivet om uønskede stoffer er fastsat indgrebstærskler for dioxiner samt for dioxinlignende PCB'er. Disse indgrebstærskler ligger væsentligt lavere end maksimalgrænseværdierne. Hvis indgrebstærsklerne overskrides skal erhvervet, ligesom ved overskridelse af maksimalgrænseværdierne, underrette myndighederne. Derefter skal erhvervet i samarbejde med myndighederne forsøge at klarlægge hvad overskridelsen skyldes, så indholdet af det uønskede stof fremadrettet kan forsøges minimeret.

For dioxiner er der fastsat supplerende regler i foderhygiejneforordningen. Foderhygiejneforordningens bilag II handler om dioxintestning af olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf. Flere sager i EU har vist, at særligt olier og fedtstoffer kan indeholde dioxiner i kritiske mængder. EU har derfor indført særlige krav til godkendelse af virksomheder, der håndterer sådanne produkter.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del V, og bilag II](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II](#)

[Prøvetagnings- og analyseforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[32 Afgiftning af foder med højt indhold af uønskede stoffer](#)

[56.5 Tørring af afgrøder med røggasanlæg på landbrug](#)

[63.4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier, mv. på virksomheder efter primærproduktion](#)

[74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[79.6 Godkendelse til afgiftning af foder](#)

Bemærk også kravet om, at fodervirksomheder, der i deres egenkontrol analyserer for dioxiner og PCBer, skal anvende den officielle analysemetode i prøvetagnings- og analyseforordningen. Grunden til dette er, at en undersøgelse har vist, at andre analysemetoder giver for usikre resultater.

30.11 Uønskede stoffer i Bilag I Del VI: Skadelige botaniske urenheder

Del VI i bilaget indeholder maksimalgrænseværdier for foders indhold af giftige frø, frugter og skaller af visse plantearter. Der er f.eks. fastsat maksimalgrænseværdier for pigæble (kaldet *Datura* sp. i forordningen) som er fra natskyggefamilien, samt *Crotalaria* spp., *Ricinus communis* L., *Croton tiglium* L. og *Abrus precatorius* L. Desuden indeholder denne del af bilaget også maksimalgrænser for indholdet af frø af Bynke-Ambrosie, som er en allergifremkaldende plante. For bog, frø og frugter fra purgérbusken samt sennepsarterne er der ikke fastsat egentlige maksimalgrænseværdier. Frø og frugter af disse plantearter og følgeprodukter må kun forekomme i foder i form af spor. Det vil sige i mængder, der ikke kan kvantificeres.

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del VI](#)

30.12 Uønskede stoffer i Bilag I Del VII: Overslæb af godkendte fodertilsætningsstoffer

Del VII i bilaget indeholder maksimalgrænseværdier for godkendte fodertilsætningsstoffer, der efter et uundgåeligt overslæb forekommer i foder, hvortil de ikke er beregnet. Der er indtil videre alene fastsat maksimalgrænseværdier for en række coccidiostatika, herunder bl.a. diclazuril, lasalocid A-natrium, monensinnatrium, narasin og nicarbazin.

På virksomheder, der producerer foder med coccidiostatika, vil der være risiko for overslæb af tilsætningsstoffet til et andet foder, der produceres og/eller håndteres på anlægget. Når der er fare for overslæb skal virksomheden have forholdt sig til dette i deres risikoanalyse.

Risikoen for overslæb af coccidiostatika bør i risikoanalysen være identificeret som et kritisk kontrolpunkt. Samtidig skal virksomheden have taget de fornødne forholdsregler for at undgå eller minimere overslæb af coccidiostatika til det parti foder, der produceres umiddelbart efter. Kravet om at undgå eller formindske krydsforurening fremgår bl.a. af foderhygiejneforordningens bilag II.

En forholdsregel kan være at anvende et rense-batch/rense-charge i produktionen. Et rensebatch er det/de første batches, der produceres umiddelbart efter at virksomheden skifter fra at producere med

et coccidiostatika til at de producerer uden coccidiostatika. Dette/disse første batches med for højt coccidiostatika-indhold i forhold til maksimalgrænseværdien kan kasseres eller kan indgå i en senere produktion af foder med den samme type coccidiostatika. Virksomheden skal kunne dokumentere, at proceduren sikrer, at der renses tilstrækkeligt efter alle typer og mængder af anvendt coccidiostatika. Virksomheden skal desuden sikre at rensebatchen kun indgår i produktioner, hvor samme type coccidiostatika tilsættes, og at maksimalgrænseværdien ikke overskrides.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 5, stk. 2, artikel 6, artikel 7 og bilag II](#)

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del VII](#)

Se mere i afsnit:

[38.4 Krydskontaminering af virksomme stoffer fra foderlægemidler til andet foder](#)

[68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[72.2 Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

30.13 Analyseresultater af uønskede stoffer indberettes til EFSA

Fødevarestyrelsen indberetter analyseresultater for alle prøver af foder, der analyseres for uønskede stoffer, til den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA). Indberetningen omfatter også uønskede stoffer, som der ikke er fastsat maksimalgrænseværdier for som for eksempel nikkel, pyrrolizidinalkaloide og visse mykotoksiner.

EFSA udsender hvert år et "*Call for data*" med deadline for indberetning af analyseresultater fra foregående kalenderår den 1. oktober. Her opfordres myndigheder, forskningsinstitutioner og industrien til at indberette analyseresultater for en lang række kemiske stoffer i foder.

EFSA's videnskabelige rapporter over forekomsten af uønskede stoffer bygger blandt andet på disse indberettede analyseresultater. EU-Kommissionen anvender EFSA's rapporter til løbende at vurdere og regulere EUs maksimalgrænseværdier for uønskede stoffer. Det er vigtigt, at oprindelseslandet på prøverne oplyses korrekt i forbindelse med indberetningen, herunder om foderet har oprindelse i eller udenfor EU. Dette kan have betydning for fastsættelse af EU-maksimalgrænseværdierne. Oprindelseslandet har også betydning for andre ting, for eksempel for EUs audits i tredjelande. Det er derfor af stor værdi, at fodervirksomhederne kan oplyse Fødevarestyrelsens prøvetagere om oprindelseslandet, når Fødevarestyrelsen udtager prøver på virksomheden. Oprindelseslandet skal i denne sammenhæng forstås som det land, hvor afgrøden har været dyrket eller stoffet oprindeligt stammer fra.

30.14 Uønskede stoffer uden fastsatte maksimalgrænseværdier

Definitionen af et uønsket stof dækker ethvert stof, der forekommer i produkter bestemt til foder, og som udgør en potentiel fare for dyrs og menneskers sundhed eller for miljøet, eller som kan påvirke den animalske produktion ugunstigt. Derfor findes der også en række uønskede stoffer, for hvilke, der ikke er fastsat maksimalgrænseværdier.

Nedenfor ses et par eksempler på uønskede stoffer uden fastsatte maksimalgrænseværdier:

Quinolizidinalkaloider er en gruppe af naturlige plantetoksiner, som særligt forekommer i lupinfrø og produkter heraf. Sødlupin anvendes i stigende grad som foder, særligt til økologiske dyr. Betegnelsen ”sødlupin” dækker over lupinfrø med et lavt indhold af bitre frø (< 5 Bitre frø er lupinfrø med et højt indhold af quinolizidinalkaloider.

Quinolizidinalkaloider er akut giftige og kan give anledning til rystelser og kramper hos dyr. Ligeledes kan toksinerne hos drægtige dyr forårsage skader på fostre. I værste tilfælde kan der forekomme dødsfald.

Der er forskel på hvor tolerante forskellige dyrearter er over for quinolizidinalkaloider. Kvæg har den højeste tolerance, mens grise og høns har en væsentlig lavere tolerance. Unge dyr, som f.eks. pattegrise, har ligeledes en lavere tolerance. Da forsøg viser, at quinolizidinalkaloider også overføres til mælk, skal man være særlig opmærksom på indholdet af toksinerne i lupinfrø/-produkter til diegivende dyr og malkekvæg.

Pyrrolizidinalkaloider er en gruppe af naturlige plantetoksiner, som særligt forekommer i urter som f.eks. følfod, kulsukker og hjulkrone samt en række plantearter, som typisk betragtes som ukrudt, f.eks. eng- og vårbrandbæger. Der kan være forskel på hvilke pyrrolizidinalkaloider, der forekommer i de forskellige plantearter og i hvilke koncentrationer. Typisk ses den højeste koncentration i frø og blomster.

Pyrrolizidinalkaloider er også fundet i lucerne og produkter heraf, men det er uvist om det er selve planten, der indeholder toksinerne, eller om produkterne er forurenede med andre planter, som indeholder pyrrolizidinalkaloider.

Pyrrolizidinalkaloiderne er giftige for dyr og mennesker og kan, hvis de forekommer i høje niveauer i foder, forårsage livsfarlige skader på leveren hos særligt kvæg og heste, både ved akut og kronisk indtag.

Indholdet af pyrrolizidinalkaloider er særlig højt i eng- og vårbrandbæger, hvilket giver planterne en bitter smag, som betyder at kvæg og heste i de fleste tilfælde vil gå uden om planterne, når de står på marken. Bliver planterne derimod høstet med, når der f.eks. tages høslæt, forsvinder bitterheden og dyrene vil ikke være i stand til at sortere dem fra. Det forventes, at indholdet i planterne vil være højere i tørre somre.

31. Mykotoksiner i foder

Mykotoksiner er giftstoffer, som produceres af forskellige svampearter, der kan vokse på landbrugsafgrøder. Nogle mykotoksiner dannes i afgrøden, når den står på marken, mens andre først dannes ved lagring. Dannelsen af mykotoksiner er afhængig af temperatur, fugtighed og klima og varierer over både tid og sted.

De mykotoksiner der i kontrolsammenhæng særligt fokuseres på herhjemme i forbindelse med foder, er aflatoxin B1 og melldrøjer, som er reguleret som uønskede stoffer. Andre mykotoksiner kan dog også udgøre en risiko i foder. For visse mykotoksiner, som ikke er regulerede i direktivet om uønskede stoffer, er der fastsat vejledende grænseværdier eller vejledende niveauer.

31.1 Vejledende grænseværdier og niveauer for mykotoksiner i foder

Fødevarestyrelsen følger EU-Kommissionens henstilling om forekomst af mykotoksinerne deoxynivalenol, zearalenon, ochratoksin A, fumonisin B1 og B2, samt T-2 og HT-2. I denne lovgivning henstiller EU-Kommissionen til, at forekomsten af disse mykotoksiner i korn og kornprodukter til foderbrug samt i foderblandinger, overvåges af myndighederne og erhvervet.

Ochratoksin A er en lagersvamp, der dannes hvis afgrøden oplagres forkeret, herunder for varmt og vådt. Det er fodervirksomhedernes ansvar at lagre afgrøderne på en sådan måde, at der dannes mindst muligt ochratoksin A.

De øvrige nævnte mykotoksiner i mykotoksinhenstillingen, er fusariumtoksiner, og dannes til forskel fra ochratoksin A, primært mens afgrøden står på marken.

EU-Kommissionen henstiller til at prøveudtagning og analyse foretages efter retningslinjerne i prøvetagnings- og analyseforordningen om metoder til offentlig kontrol af foder. Prøverne bør under alle omstændigheder være repræsentative for partiet.

For mykotoksinerne deoxynivalenol, zearalenon, ochratoksin A, og fumonisiner har EU-Kommissionen i mykotoksinhenstillingen fastlagt vejledende grænseværdier. Dette for at give medlemslandene ensartede retningslinjer for, hvornår foder med indhold af disse mykotoksiner kan accepteres i foder til fødevareproducerende dyr.

De vejledende grænseværdier for korn og kornprodukter gælder for de mest tolerante dyrearter og skal derfor betragtes som øvre vejledende grænseværdier. Når det drejer sig om foder til mere følsomme arter, bør foderproducenten derfor anvende lavere vejledende grænseværdier for korn og kornprodukter, idet der tages hensyn til dyreartens følsomhed. Det er foderproducentens ansvar at indhente oplysninger om dyrearternes følsomhed.

Når virksomhederne anvender de vejledende grænseværdier for de mest tolerante dyrearter i deres HACCP-system, således at de adskiller acceptable forhold fra forhold, virksomheden bør risikovurdere nærmere, vil Fødevarestyrelsen acceptere dette som et sikkerhedsmæssig forsvarlig grænse. Værdierne kan dog ikke uden videre anvendes som tilsvarende grænse for de mere følsomme arter.

For T-2 toksin og HT-2 toksin er der ikke fastsat vejledende grænseværdier for korn og kornprodukter, men alene for foderblandinger til katte. Bemærk at der til gengæld er fastsat vejledende ni-

veauer for forekomsten af mykotoksinerne T-2 og HT-2 for korn og kornprodukter. Disse vejledende niveauer er - til forskel fra de vejledende grænseværdier - ikke baseret på sikkerhed, men alene på kendskab til toksinernes forekomst i korn og kornprodukter.

Udover de vejledende grænseværdier har EU-Kommissionen også lavet en henstilling om forebyggelse og reduktion af fusariumtoksiner i korn og kornprodukter. Her kan man bl.a. se hvordan man bedst muligt undgår opformering af disse svampetoksiner under dyrkning af afgrøderne. I henstillingen gennemgås de forskellige risikofaktorer, der skal overvejes i dyrkningsammenhæng. Henstillingen kan således være med til at sikre god landbrugspraksis (GAP).

Henstillingerne om god landbrugspraksis og henstillingen med vejledende grænseværdier og niveauer er udarbejdet for at medvirke til at forebygge og reducere forurening med fusariumtoksiner.

Mykotoksiner har generelt en negativ effekt på husdyrproduktionen. Svin er den husdyrart, der er mest følsom overfor fusariumtoksiner. Konsekvenserne af indholdet af fusariumtoksiner i foderet kan være nedsat ædelyst, nedsat tilvækst, nedsat mælkeydelse, forringet immunforsvar, nedsat fertilitet, kastning m.m.. Hundyr er generelt mere følsomme end handyr.

Konsekvenserne af indtag af mykotoksiner afhænger af hvilken dyreart og hvilket/hvilke toksiner, der er tale om og i hvor høj koncentration samt hvor længe dyret indtager foder med mykotoksiner. Fusariumtoksiner i foder udgør som sådan ikke en risiko for humansundheden.

Regler brugt i dette afsnit:

[Mykotosinhenstillingen](#)

[Prøvetagnings- og analyseforordningen](#)

[Henstilling om forekomsten af T-2-toksin og HT-2-toksin i korn og kornprodukter](#)

[Henstilling vedr. GAP for fusariumtoksiner](#)

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del II](#)

Se mere i afsnit:

[30. Uønskede stoffer i foder](#)

32. Afgiftning af foder med højt indhold af uønskede stoffer

Afgiftsforordningen giver mulighed for at foder, der indeholder et for højt indhold af et uønsket stof, under visse betingelser kan afgiftes. Dette er f.eks. relevant for afgiftning af foder med for højt indhold af dioxin. Fødevarestyrelsen skal godkende virksomheder, der udfører en afgiftningsproces. Inden en virksomhed kan godkendes til afgiftning skal virksomheden have vurderet og accepteret afgiftningsprocessen af den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA).

For at EFSA kan foretage en vurdering, skal virksomheden indsende information via EU-Kommissionen med beskrivelse af afgiftningsprocessen inkl. procesdiagram og tegninger, udstyr og materialer, der bruges i processen, virksomhedens HACCP-procedure og affaldshåndtering. Desuden skal virksomheden indsende analyseresultater, der dokumenterer, at processen har den ønskede effektivitet, og at foderet efter afgiftning overholder grænseværdier fastsat i direktivet om uønskede stoffer.

32.1 Generelt om afgiftningsforordningen

Af afgiftningsforordningen fremgår hvilke kriterier, afgiftningsprocessen skal opfylde. Den dokumentation virksomheden skal kunne fremvise for EFSA er specifikt beskrevet i afgiftningsforordningens bilag.

Rensning ved simple rensningsprocesser, så som almindelige raffineringprocesser, rensning, sortering eller mekanisk udskillelse af forurenede stoffer eller visse dele af forurenede foder, er ikke omfattet af afgiftningsforordningen. Disse processer er en del af den almindelige produktionsproces.

Tilsætning af tilsætningsstoffer, som undertrykker eller reducerer absorptionen af mykotoksiner, fremmer udskillelsen af mykotoksiner eller ændrer deres virkemåde og derved afbøder mykotoksinerne eventuelle skadelige virkninger på dyre- og folkesundheden, er heller ikke omfattet, da disse tilsætningsstoffer ikke ændrer indholdet af uønskede stoffer i foderet, og foderet ikke afgiftes ved anvendelsen af disse tilsætningsstoffer.

Bemærk, at forordningens sigte udelukkende er uønskede stoffer. Reglerne omfatter ikke processer til afgiftning for andre stoffer end gruppen af uønskede stoffer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Afgiftningsforordningen, artikel 3-5 samt bilaget](#)

Se mere i afsnit:

[32.2 Afgiftningsprocesser](#)

[32.3 Krav til afgiftningsprocesser](#)

[32.4 Virksomheder, der udfører afgiftningsprocesser, skal være godkendte](#)

32.2 Afgiftningsprocesser

En afgiftningsproces kan enten være fysisk, kemisk eller mikrobiologisk. På nuværende tidspunkt har EFSA vurderet og accepteret fem fysiske afgiftningsprocesser, som fremgår af tabellen.

Fodermiddel	Afgiftningsproces	Uønsket stof	Land
-------------	-------------------	--------------	------

Fiskeolie	Fysisk filtrering med aktivt kul	Dioxin og PCB	Tyskland
Fiskeolie	Fysisk filtrering med aktivt kul	Dioxin og PCB	Danmark
Fiskemel	Ekstrahering af forurenede fiskeolie fra fiskemel og efterfølgende tilsætning af afgiftet fiskeolie til fiskemelet	Dioxin	Danmark
Fiskemel og fiskeolie	Fjernelse af vand-olie fase som filtreres med aktivt kul og tilbageføres fiskemelet	Dioxin og PCB	Finland
Hørfrø og hørfrøkage	Enzymatisk hydrolyse og fordampning	Blåsyre	Frankrig

Virksomheder godkendt til at afgifte foder skal fremgå af de enkelte EU-landes lister over godkendte fodervirksomheder. Link til disse kan findes på EU-Kommissionens [hjemmeside](#).

32.3 Krav til afgiftningsprocesser

For at en afgiftningsproces kan accepteres af EFSA, skal der fremvises dokumentation for at:

- afgiftningsprocessen er effektiv
- foderets egenskaber og type ikke påvirkes negativt af afgiftningen
- det afgiftede foder lever op til kravene i direktivet om uønskede stoffer
- den fjernede del af foderet bortskaffes på en sikker måde

For kemiske og mikrobielle afgiftningsprocesser, skal der desuden fremvises dokumentation for at afgiftningsprocessen:

- er irreversibel
- udføres med fuldstændigt karakteriserede og acceptable kemiske stoffer eller mikrobiologisk agens
- ikke resulterer i skadelige restkoncentrationer af det kemiske stof eller den mikrobiologiske agens
- ikke resulterer i metabolitter af de forurenende stof, der udgør en risiko for dyre- eller folkesundheden eller for miljøet

Regler brugt i dette afsnit:

[Direktivet om uønskede stoffer](#)

[Afgiftningsforordningen, artikel 3-5](#)

32.4 Virksomheder der udfører afgiftningsprocesser skal være godkendte

Virksomheder, der udfører afgiftningsprocesser skal være godkendt efter bestemmelserne i foderhygiejneforordningen og godkendelsen skal ske i overensstemmelse hermed.

Fødevarestyrelsen foretager i forbindelse med godkendelsen et godkendelsesbesøg på virksomheden, hvor det tjekkes at anlægget stemmer overens med processen beskrevet i EFSA's vurdering. Desuden sikres det, at virksomheden har tilrettet sit HACCP-system til den nye aktivitet og affaldshåndteringen i forhold til processen, at virksomheden foretager relevante analyser af foderet før og

efter processen og at de har en procedure for hvordan overskridelser af maksimalgrænseværdier håndteres.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 3, litra e\) og artikel 10, stk. 3](#)

Se mere i afsnit:

79.2 Godkendelse efter foderhygiejneforordningen

83.6 Godkendelse til afgiftning af foder

33. Radioaktivitet i foder

Radioaktiv forurening af foder er som udgangspunkt ikke et problem i Danmark. Det kan dog være relevant at undersøge for radioaktiv forurening i foder, der har oprindelse i områder, hvor der har været radioaktivt nedfald eller udslip fra atomkraftværker, dvs. Tjernobyloværket i Ukraine og Fukushimaværket i Japan.

33.1 Mere om radioaktivitet i foder

Radioaktiv forurening af foder er normalt ikke et problem i Danmark, men kan fortsat være et problem i andre europæiske lande efter Tjernobylyulykken i 1986. Forordningen om Tjernobyly er fortsat gældende. Det betyder at visse produkter skal analyseres før de eksporteres til EU. Produkterne skal til grænsekontrol før de må importeres. Fukushima-ulykken i Japan i 2011 førte til, at der i EU, blev indført særlige importrestriktioner for foder fra Japan. Dette betyder, at visse foderprodukter fra Japan bliver analytisk kontrolleret af myndighederne i Japan for radioaktivitet, inden det bliver anvendt eller markedsført i EU. Også disse produkter skal til grænsekontrol før import.

Den gældende forordning for importrestriktioner fra Japan kan findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside om [ikke-animalske produkter under importrestriktion](#) og i Bekendtgørelse om indførsel af fødevarer, foder, animalske biprodukter, afledte produkter og fødevarekontaktmaterialer med særlige restriktioner m.v. og om straffebestemmelser for overtrædelse af relaterede EU-retsakter.

Udover de ovennævnte importrestriktioner for foder, fastsætter Euratom-forordningen generelle maksimalgrænseværdier for radioaktivitet. I Euratom-forordningen er der fastlagt bestemmelser om hvad der skal gøres i tilfælde af nukleare ulykker og andre tilfælde med strålingsfare. Forordningen dækker både foder og fødevarer. I forordningen fremgår også de maksimalt tilladte niveauer af radioaktiv forurening af både foder og fødevarer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Bekendtgørelse om indførsel af fødevarer, foder, animalske biprodukter, afledte produkter og fødevarekontaktmaterialer med særlige restriktioner m.v. og om straffebestemmelser for overtrædelse af relaterede EU-retsakter](#)

[Euratom-forordningen om radioaktivitet i fødevarer og foder](#)

[Tjernobyly forordningen](#)

[Fukushima forordningen](#)

Se mere i afsnit:

46. Foder, der kræver forhåndsanmeldelse

[Fødevarestyrelsens hjemmeside -Ikke-animalske-produkter under restriktion eller intensiveret kontrol](#)

34. Pesticidrester i foder

Pesticider er kemikalier eller biologiske midler, der anvendes til at bekæmpe ukrudt, insekter og plantesygdomme i landbruget for at forbedre udbyttet. Når der anvendes pesticider, kan det ikke undgås, at pesticidrester (som aktivstof, nedbrydnings- eller omdannelsesprodukt) forekommer i miljøet, fødevarer og foder.

Da pesticider kan have en skadelig virkning på menneskers og dyrs sundhed, og brugen i øvrigt skal begrænses mest muligt, har EU fastsat maksimalgrænseværdier (MRL'er) for restindhold i fødevarer og foder af plante- og dyreoprindelse.

Visse klorholdige pesticider, som ikke eller kun sjældent bruges rundt omkring i verden, men som stadig findes i miljøet på grund af langsom nedbrydning, regnes i foderlovgivningen for uønskede stoffer, se afsnit 30. Uønskede stoffer i foder. På foderområdet skal man derfor se bort for de grænseværdier, der måtte være fastsat for disse stoffer i henhold til pesticidforordningen.

De vigtigste EU-regler på området er:

[Pesticidforordningen](#)

[Direktiv om uønskede stoffer i foder](#)

34.1 Grænseværdier for pesticidrester i foder

Pesticidforordningen danner rammen om fastlæggelse af maksimalgrænseværdier (MRL'er) for rester af pesticider i fødevarer og foder.

Forordningens bilag I (afgrødebilaget) lister alle afgrøder, for hvilke der skal fastsættes maksimalgrænseværdier, bilag II angiver EU's grænseværdier, bilag III angiver de midlertidige grænseværdier, og bilag IV angiver de stoffer, for hvilke grænseværdier ikke er nødvendige. Pesticider, hvor alle maksimalgrænseværdier er fastsat til detektionsgrænsen, fremgår af bilag V.

Grænseværdierne fastsættes ud fra en kombination af god landbrugsmæssig praksis og videnskabelige sikkerhedsvurderinger. Hvis der ikke er fastsat særlige grænseværdier, gælder en generel, lav grænseværdi svarende til kvantificeringsgrænsen. De tilladte restindhold er som regel fastsat betydeligt lavere end det niveau, der er fundet acceptabelt ud fra en sundhedsmæssig vurdering.

Grænseværdierne (i mg/kg) er baseret på produkts naturlige vandindhold – i modsætning til grænseværdierne for de klorholdige pesticider under direktivet om uønskede stoffer i foder, hvor grænseværdien gælder ved et indhold af vand i foderet på 12 %.

Regler brugt i dette afsnit:

[Pesticidforordningen](#)

[Direktivet om uønskede stoffer, bilag I, del IV](#)

34.2 EU's pesticiddatabase

Der kommer hele tiden nye grænseværdier til. Den enkleste måde at finde pesticidforordningens grænseværdier på, er ved søgning på aktivstof og produkt i [EUs pesticiddatabase](#) på EU-Kommissionens hjemmeside.

34.3 Tolkningen af pesticidforordningens grænseværdier på foderområdet

De grænseværdier, der er fastsat under forordningen om pesticidrester, er fremkommet i fødevarerammen, og der er ikke på nuværende tidspunkt fastsat grænseværdier for typiske foderafgrøder, som f.eks. græs og lucerne. Disse grænseværdier ville i så fald være skrevet ind i kategori 12 i bilag I til forordningen.

Grænseværdierne anvendes på foder er blandt andet reguleret via en fodnote til forordningens bilag I. Bilag I er udarbejdet med udgangspunkt i fødevarer. Ifølge fodnoten gælder grænseværdierne i bilaget ikke "... for produkter eller dele af produktet, der på grund af deres egenskaber og art udelukkende anvendes som ingredienser i dyrefoder, indtil der er fastsat særskilte maksimalgrænseværdier i kategori 12, som indeholder planter, der alene anvendes til foder".

Tolkningen af fodnoten er, at såfremt et planteprodukt er angivet som afgrøde i bilaget, så gælder grænseværdien også, hvis produktet anvendes til foder. Dette betyder, at indholdet af de forskellige pesticider i f.eks. sojabønner og korn – uanset anvendelsesformål – skal overholde grænseværdierne. Der gælder dog, at hvis den præcise foderafgrøde ikke er angivet i bilaget, gælder grænseværdierne ikke. Som eksempel kan man tage majs. I bilag I til forordningen er nævnt majsplanter og sukkermajs (med kolbe, uden svøb). Når/hvis disse afgrøder anvendes til foderbrug, gælder grænseværdierne. I Danmark bruger vi ofte hele, ensilerede majsplanter (med kolbe, stængel og blade) som foder. Da denne foderafgrøde ikke står i bilag I til forordningen, gælder grænseværdierne ikke.

Når en afgrøde bliver forarbejdet, kan resultatet være, at det forarbejdede produkt klart fremstår som værende udelukkende anvendeligt som foder. I dette tilfælde gælder grænseværdierne ikke for den forarbejdede vare, f.eks. citruskvas eller solsikkekegler.

35. Andre stoffer og materialer, der ikke må være i foder

Foder skal være sikkert og må ikke være til fare for dyrene. Der er derfor en række stoffer og materialer, som ikke må være i eller anvendes til foder.

35.1 Andre stoffer og materialer, der ikke må være i foder

Foder skal være sikkert og må ikke være til fare for dyrene. Foder må derfor ikke indeholde fysiske forureninger (fremmedlegemer), som f.eks. plast, glas og metal, emballage o.l. f.eks. fra fødevareindustrien, eller andre materialer, som ikke er beregnet til foder. Fysiske forureninger af foder kan forekomme igennem hele produktionen. De udgør især en risiko for velfærden og sundheden hos de dyr, der indtager foderet.

Markedsføringsforordningens bilag III indeholder desuden en liste over materialer som er forbudte at markedsføre og anvende som foder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 6 og bilag III](#)

Se mere i afsnit:

[12.12 Forbudte materialer og materialer, der er underlagt begrænsninger](#)

[18.1 Krav til foders sikkerhed](#)

[35.2 Emballagerester i foder](#)

35.2 Emballagerester i foder

Foder må ikke indeholde rester af emballage, fordi de kan udgøre både en sundhedsrisiko for dyrene og en miljømæssig risiko. De kan for eksempel indeholde bisphenol A, phtalater og tungmetaller.

Fodervirksomheder, som indsamler restprodukter fra fødevareindustrien, får ofte leveret deres varer indpakket. Det kan f.eks. være brød i plastikposer eller muffins i papirforme. Fodervirksomhederne har ansvaret for at pakke varerne ud og sikre, at der ikke forekommer emballagerester i foderet.

Udpakning kan ske enten mekanisk eller manuelt, og det bør herefter sikres, at tilbageværende emballagerester og fremmedlegemer fra varerne sorteres fra. Der kan anvendes forskellige metoder til dette, afhængig af materialets natur. Det kan sikres, at der ikke forekommer rester af emballage ved f.eks. sigtning, brug af magneter eller metaldetektor, filtrering, optisk sortering og aspiration, hvor en luftstrøm fjerner partikler, der holdes svævende.

Fodervirksomhederne skal kunne dokumentere, at de har gjort alt, hvad der er muligt for at forhindre forekomst af emballagerester i færdigvaren. De skal således tilrettelægge deres procedurer på en måde der sikrer, at evt. emballagerester, der utilsigtet ikke fjernes ved den indledende udpakning af den tidligere fødevare, efterfølgende detekteres og fjernes fra varen, inden det anvendes i produktionen af foder. Det kan i visse tilfælde være relevant at udtage prøver til analyse for emballagerester, og på den baggrund vurdere risikoen for forekomst af emballagerester i færdigvaren.

I tilfælde, hvor der alligevel findes emballagerester i foder, vil Fødevarestyrelsen konkret vurdere, om foderet kan markedsføres og anvendes. Denne vurdering vil tage udgangspunkt i virksomhedens

procedurer til at sikre fravær af emballagerester samt en risikovurdering af den eventuelle sundheds- eller miljømæssige risiko ved forekomsten. Det er en forudsætning for, at foderet kan markedsføres og anvendes, at det på baggrund af en risikovurdering vurderes ikke at udgøre en sundheds- eller miljømæssig risiko, samt at virksomheden har gjort alt, hvad der er muligt for at forhindre en sådan forekomst. Dette vil altid skulle vurderes konkret fra sag til sag.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen, artikel 6 og bilag III](#)

36. Mikrobiologiske forureninger i foder

Sygdomsfremkaldende mikroorganismer eller mikroorganismer, der producerer toksiner, kan udgøre en fare for dyrs eller menneskers sundhed.

36.1 Mikrobiologiske forureninger i foder

Sygdomsfremkaldende mikroorganismer eller mikroorganismer, der producerer toksiner, kan udgøre en fare for dyrs eller menneskers sundhed. Det kan f.eks. være salmonella, Listeria, E. coli (STEC), Clostridium spp. eller toksinproducerende svampe (f.eks. Fusarium). Gode produktionsfaciliteter, hygiejneforhold og råvarekvaliteter er afgørende parametre for at minimere risikoen for forekomst af disse mikroorganismer i foder.

Ved fremstilling af fodermidler af animalsk oprindelse er der krav om at fodermidlerne skal opfylde nogle mikrobiologiske kriterier. Se mere i afsnit [40.2 Generelt om lovgivningen for foder af animalsk oprindelse](#).

Der er ikke mikrobiologiske grænseværdier for andre typer foder. Der er særlige krav for salmonella i foder. Se mere i afsnit [37. Salmonella i foder](#).

Alt foder skal være af sædvanlig handelskvalitet, og det ikke må være til skade for dyrs eller menneskers sundhed eller for miljøet. Fund af bakterier, svampe eller vira i foder skal vurderes konkret ud fra disse generelle krav.

Regler brugt i dette afsnit:

[Markedsføringsforordningen \(767/2009\), artikel 4](#)

[Fødevarerforordningen \(178/2002\), artikel 15](#)

37. Salmonella i foder

Både fodervirksomheder, herunder primærproducenter af foder (dvs. landbrug), og fødevarevirksomheder, der leverer restprodukter fra deres fødevareaktivitet til foderbrug (f.eks. bagere og grøntforretninger), skal bekæmpe og forebygge salmonella i foder.

[Foderhygiejneforordningen \(183/2005\)](#)

Salmonella i foderblandinger skyldes typisk enten forurenede råvarer (fodermidler) eller krydsforurening under produktionen. De fodermidler, der oftest er forurenede med salmonella, er olieholdige fodermidler (f.eks. sojakager/skrå, rapskager/skrå) og fiskemel.

Læs også afsnit [57-61](#) og [66-72](#) om foderhygiejne på landbrug og i fodervirksomheder.

37.1 Fodervirksomheders ansvar for at forebygge salmonella i foder

Fodervirksomheder (inkl. landbrug) skal forholde sig til risikoen for salmonella i foderet. Fodervirksomheder skal derfor tilrettelægge og gennemføre produktion, oplagring og transport af foder på en sådan måde, at det effektivt forebygger forurening med salmonella.

Fodervirksomheder skal derfor gennemføre en risikoanalyse for salmonella og fastlægge de styrende foranstaltninger, enten i form af procedurer for god praksis (eller gode arbejdsgange), procedurer for kritiske punkter i produktionen eller procedurer for kritiske kontrolpunkter (CCP'er). Læs mere i afsnit [66.2 System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion](#).

Olieholdige fodermidler (f.eks. sojakager/skrå, rapskager/skrå) og fiskemel er ofte forurenede med salmonella. Hvis en fodervirksomhed håndterer disse produkter, skal virksomheden altid vurdere salmonella som en risiko og identificere de kritiske kontrolpunkter, hvor virksomheden overvåger og håndterer risikoen for salmonella.

Fodervirksomheder, der producerer foder til høns, kyllinger eller kalkuner, skal have et egenkontrolprogram, der lever op til en branchekode. Se mere i afsnit [34.7 Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner](#).

De generelle krav i forhold til foderhygiejne medvirker til at forebygge salmonella.

[Foderhygiejneforordningen \(183/2005\)](#), specifikt bilag I, II og III

Læs mere om foderhygiejne og god produktionspraksis i afsnittene [57-76](#).

En fodervirksomhed kan, udover det der er beskrevet i [afsnittene 57-76](#), forebygge salmonella ved:

- At have analysecertifikat på foderpartiet.
- At vurdere leverandøren på baggrund af erfaring og evt. lave en aftale med leverandøren om at forebygge salmonella.
- At udtage prøver til analyse for salmonella fra procesudstyr, lager og under transport for at verificere en effektiv forebyggelse.

- At udtage foderprøver til analyse for salmonella, f.eks. af fodermidler, der sælges videre uden varmebehandling, samt af færdigvarer for at verificere en effektiv forebyggelse.
- At evaluere analyseresultater fra kvalitetskontrollen løbende, herunder om omfanget af prøvetagningen er tilstrækkeligt.
- At fastlægge korrigerende handlinger på baggrund af analyser.

Læs om fodervirksomhederne ansvar for at bekæmpe salmonella i produktion og foder i afsnit [37.2. Fodervirksomheders ansvar for at bekæmpe salmonella i produktion og foder](#).

37.2 Fodervirksomhedens ansvar for at bekæmpe salmonella i produktion og foder

Hvis en fodervirksomhed har vurderet salmonella som en risiko, skal virksomheden beskrive i sit kvalitetsstyringssystem hvordan virksomheden håndterer fund af salmonella. Hvis der bliver fundet salmonella i prøver fra foder, procesudstyr, lager eller transportmidler skal fodervirksomheden dokumentere risikovurderingen og risikohåndteringen af fundet.

Virksomheden kan verificere, at bekæmpelsen har en effekt ved f.eks.:

At tage prøver fra procesudstyr, lager eller transportmidler efter rengøring og desinfektion,

At demonstrere, at foderet momentant har opnået en temperatur på minimum 81 °C et sted i processen for varmebehandling, og/eller ved

Regelmæssigt at udtage prøver af færdigvarer til analyse.

Virksomheden kan undersøge for salmonella i foderproduktionen ved at tage prøver af støv i produktionen eller af belægninger indvendigt i produktionsanlægget (efter eventuel varmebehandling) i elevatorer, redlere, påslag, køler med mere. Både produktionsstøvet og anlæggets belægninger repræsenterer en stor mængde foder, som har passeret gennem anlægget. Det giver derfor et mere retvisende resultat end prøver af f.eks. færdigvaren.

Fodervirksomheder skal følge op på hvert fund af salmonella i foder og foderproduktion og iværksætte korrigerende handlinger. Se mere i afsnit [37.4 Fund af salmonella i foder](#) og [37.7 Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner](#).

[Foderbekendtgørelsen, § 11, stk. 3](#)

Læs om fodervirksomhederne ansvar for at forebygge salmonella i foder i afsnit [37.1 Fodervirksomheders ansvar for at forebygge salmonella i foder](#).

37.3 Fund af salmonella i prøver fra procesudstyr, lager eller transportmidler

Hvis en virksomhed finder salmonella i prøver fra procesudstyr, lager eller transportmidler skal virksomheden iværksætte korrigerende handlinger, f.eks. ved at gøre rent og desinficere i produktion, lager eller transportudstyr. Virksomheden kan verificere den korrigerende handling med f.eks. en ny prøvetagning, som viser, at der ikke længere er salmonella. Der er særlige regler for fund i virksomheder, der producerer for der til høns, kyllinger eller kalkuner. Se afsnit [37.7 Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner](#).

Salmonella kan etablere sig som en såkaldt ”husinfektion” i et produktionsanlæg. En husinfektion kan være svær at bekæmpe effektivt og kan forurene varmebehandlet foder. Virksomheden skal derfor ved fund af salmonella i procesudstyr gøre produktionsanlægget grundigt rent og derefter desinficere. Hvor ofte, der skal gøres rent, skal fastlægges på basis af en vurdering af risikoen for salmonella.

Læs om særlige regler for foder til høns, kyllinger og kalkuner i afsnit [37.7 Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner](#).

Læs om fund af salmonella i prøver af foder i afsnit [37.4 Fund af salmonella i prøver af foder](#).

37.4 Fund af salmonella i prøver af foder

Hvis en virksomhed finder salmonella i foder, må foderet ikke markedsføres uanset hvilken serotype, der er fundet, fordi foderet dermed ikke har en sund og sædvanlig handelskvalitet. Foderet må først markedsføres, når det er effektivt behandlet for at minimere risikoen for salmonella. Effektiv behandling kan f.eks. være en varmebehandling ved minimum 81° C, men det kan også være andre metoder end varmebehandling. Virksomheden skal dokumentere, at behandlingen er effektiv til at minimere risikoen for salmonella. Hvis virksomheden ikke behandler foderet for at minimere risikoen, skal foderet bruges til et andet formål end fodring eller destrueres.

Ved fund af salmonella i foder, skal virksomheden vurdere, om det betyder, at foderet er farligt. Læs mere i afsnit [37.5 Farligt foder – som følge af fund af salmonella](#).

Ved fund af salmonella i foder, som virksomheden vurderer ikke er farligt er virksomheden ikke forpligtet til at informere Fødevarestyrelsen med det samme, men Fødevarestyrelsen kan ved efterfølgende tilsyn gennemgå resultaterne af virksomhedens kvalitetskontrol og i den forbindelse kræve at virksomheden kan redegøre for risikovurderingen af fundet og hvordan partiet er anvendt eller behandlingen for at eliminere salmonella.

Hvis en fodervirksomhed kontakter Fødevarestyrelsen for at få hjælp til risikovurderingen eller for at informere om fundet, så er Fødevarestyrelsen forpligtet til at give informationen videre i de relevante systemer, hvis der er tale om foder, som er indført eller importeret, eller hvis partiet eller dele heraf er udført eller eksporteret.

Læs om risikovurdering af fund af salmonella i afsnit [37.5 Farligt foder – som følge af fund af salmonella](#)

Læs om særlige regler for foder til høns, kyllinger og kalkuner i afsnit [37.7 Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner](#).

Læs om fund af salmonella i prøver fra procesudstyr, lager eller transport i afsnit [37.3 Fund af salmonella i prøver fra procesudstyr, lager eller transport](#).

37.5 Farligt foder - som følge af fund af salmonella

Fodervirksomheder skal serotype alle salmonellabakterier fra foder- og miljøprøver med henblik på at vurdere farligheden af fundet. I vurderingen af, om fundet er farligt skal virksomheden som minimum tage hensyn til:

- Serotype af den fundne salmonella,
- Hvilken dyreart foderet er tiltænkt, samt
- Omfanget af forureningen.

F.eks. kan fund af Salmonella Dublin i foder til kvæg eller fund af Salmonella Cholerasuis i foder til svin betyde, at foderet betragtes som farligt. Fund af salmonella i foder til høns, kyllinger eller kalkuner vil typisk betyde, at foderet betragtes som farligt. Virksomheden skal dog altid foretage en konkret vurdering. Fødevarestyrelsen kan være behjælpelig med at få foretaget en vurdering af fundet. Se også afsnit [37.7 Særlige forhold for foder til høns, kyllinger og kalkuner](#).

Læs om tilbagetrækning og tilbagekald af foder som følge af fund af salmonella i afsnit [37.6 Tilbagetrækning/kald af foder – som følge af fund af salmonella](#).

37.6 Tilbagetrækning/-kald af farligt foder – som følge af fund af salmonella

Foder, der er vurderet farligt, skal trækkes tilbage fra markedet. Hvis foderet er nået ud til slutbrugeren (f.eks. en landmand), skal virksomheden tilbagekalde foderet, så snart virksomheden formoder, at foderet kan være farligt. Virksomheden skal også informere Fødevarestyrelsen om, at foderet bliver trukket tilbage. Virksomheden skal som minimum informere Fødevarestyrelsen om følgende:

- Omfang og tidspunkt for fundet.
- I hvilket foder der er fund og hvilken serotype det drejer sig om.
- Hvor meget der er udleveret af partiet og til hvem.
- Hvad virksomheden har gjort, for at tilbagekalde foderet.

Se også afsnit [3. Fodervirksomheders og landbrugs ansvar](#). Læs mere om, hvordan virksomheder og Fødevarestyrelsen skal agere i sager om tilbagetrækning og tilbagekaldelse af foder i [Tilbagetrækningsvejledningen](#) på Fødevarestyrelsens hjemmeside www.fvst.dk.

Hvis man besidder et parti foder, der er vurderet farligt, skal det som udgangspunkt destrueres. Fodervirksomheden kan dog få Fødevarestyrelsens accept af en anden løsning, f.eks. at foderet bliver varmebehandlet ved minimum 81° C. Fødevarestyrelsen kan også i samarbejde med virksomheden træffe en beslutning om at sende foderet til varmebehandling på en anden virksomhed. Modtager-virksomheden skal være informeret om, at foderet indeholder salmonella og være indforstået med, at foderet skal varmebehandles. – Både når foderet er vurderet farligt, og når foderet ikke har en sund handelskvalitet og ikke må markedsføres.

[Foderbekendtgørelsen, § 10](#)

[Markedsføringsforordningen \(767/2009\), artikel 4](#)

[Fødevareforordningen \(178/2002\), artikel 15 og 20](#)

Læs om farligt foder som følge af fund af salmonella i afsnit [37.5 Farligt foder - som følge af fund af salmonella](#).

37.7 Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner

Dansk producerede høns, kyllinger og kalkuner har en meget lav forekomst af salmonella. Samtidig har Danmark særstatus i EU for salmonella i æg og kyllingekød. Hvis der er salmonella i foder, kan

det have store konsekvenser for denne produktion, og derfor er der særlige regler for foder til disse dyrearter.

Fodervirksomheder skal varmebehandle foder til høns, kyllinger og kalkuner, så foderet opnår en temperatur på minimum 81° C.

Følgende foder er undtaget fra kravet om varmebehandling:

- Hele kerner af korn og hele kerner af frø, som ikke er olieholdige (se liste over olieholdige fodermidler i [fodermiddelfortegnelsen \(68/2013\)](#)).
- Hø, halm, frisk grønt, rå frugt, grøntsager, rodfrugter, afskårne grene, løv og ensilageprodukter.
- Findelte kerner af korn og kerner af frø, som ikke er olieholdige og kun bruges til at fodre på den ejendom, hvor de er findelt.
- Vitaminer, provitaminer og kemisk veldefinerede stoffer med tilsvarende virkning, mineralstoffer og sporelementer, enzymer, aromastoffer vegetabiliske olier der tilsættes i flydende form til coating, der anses for ikke at udgøre en risiko for introduktion af salmonella.

I forhold til at kunne anse, at vitaminer, provitaminer og kemisk veldefinerede stoffer med tilsvarende virkning, mineralstoffer og sporelementer, enzymer, aromastoffer samt vegetabiliske olier, der tilsættes i flydende form til coating, for ikke at udgøre en risiko for introduktion af salmonella, så kan dette f.eks. være dokumentation for salmonellafrihed via certifikater eller andre dokumenter, som attesterer, at de nævnte tilsætningsstofferne m.v. er undersøgt og fundet fri for salmonella. Det kan også bero på en risikovurdering og egenkontrolresultater, som over længere tid viser, at produktet er fri for salmonella. Fødevarestyrelsen anser som udgangspunkt ikke skaller som værende fri for salmonella uden forudgående varmebehandling, da de typisk indsamles og tørres, hvor vilde fugle og andre dyr kan have adgang til skallerne.

Der er også mulighed for at søge dispensation fra varmebehandlingskravet, læs mere i afsnit [37.8 Dispensation for varmebehandlingskravet til foder til høns og kyllinger](#).

Foderet skal beskyttes mod krydsforurening under opbevaring, håndtering og transport som beskrevet i afsnit [34.1 Fodervirksomheders ansvar for at forebygge salmonella i foder](#). Derudover skal fodervirksomheder, der producerer foder til høns, kyllinger eller kalkuner, have et egenkontrolprogram, som lever op til en branchekode. Fødevarestyrelsen skal have vurderet, at branchekoden er tilstrækkelig til at forebygge, at salmonella introduceres i produktionskæden, og til at sikre, at eventuelle salmonellabakterier bliver fjernet effektivt fra produktionskæden. Fødevarestyrelsen har vurderet, at branchekoden ”Branchekode for fremstilling og transport af fjerkræfoder” er tilstrækkelig. Du kan finde branchekoden her: <https://www.danskfjerkræe.dk/branchekode>

[Foderbekendtgørelsen, § 11, stk. 1 og 2](#)

Fund af salmonella i foder til høns, kyllinger eller kalkuner vil typisk betyde, at foderet udgør en risiko for at kunne smitte høns og kyllinger med salmonella. Smitte med salmonella i flokke af høns og kyllinger, er uønsket da Danmark har særstatus for salmonella i æg og kyllingekød. Fund af salmonella i foder til høns, kyllinger eller kalkuner, vil derfor typisk betyde, at foderet betragtes som farligt og dermed skal tilbagekaldes (se mere om tilbagetrækning/-kald i afsnit [37.6 Tilbagetræk-](#)

ning/-kald af farligt foder – som følge af fund af salmonella). Virksomheden skal dog altid vurdere fundet konkret.

Fodervirksomheder skal informere aftagere af foder til høns, kyllinger eller kalkuner, hvis der er fundet salmonella på produktionsudstyr efter, at foderet er varmebehandlet. Der er nemlig en risiko for, at foderet kan være forurenet med salmonella. Hvilke aftagere, der skal informeres, afhænger af, hvornår produktionsudstyret senest er gjort rent, og hvornår der senest har været taget en prøve, som er undersøgt og fundet fri for salmonella. Virksomheden skal informere de aftagere, som har modtaget foder, som er produceret fra seneste rengøring eller siden seneste negative prøve inden den positive prøve til første rengøring herefter.

[Foderbekendtgørelsen, § 13, stk. 1](#)

37.8 Dispensation for varmebehandlingskravet til foder til høns og kyllinger

Foder til høns, kyllinger og kalkuner skal varmebehandles, se mere i afsnit [37.7 Særligt for foder til høns, kyllinger og kalkuner](#). Det er dog muligt, at fodervirksomheder kan søge om dispensation fra varmebehandlingskravet. Det forudsætter, at producenten/fodervirksomheden kan dokumentere, at foderet ikke udgør en risiko for introduktion af salmonella.

Dispensationsansøgning skal indeholde en dokumenteret risikovurderingen inkl. egenkontrolprogram af, hvilket foder/fodermiddel der ønskes undtaget for kravet om varmebehandling og hvorfor. Dokumentation for at foderet ikke udgør en risiko for introduktion af salmonella skal vedlægges.

Det vil kræve et stort antal prøver for at kunne teste et parti foder fri for salmonella. Derfor vil der i høj grad blive lagt vægt på, om produktionen er sikret mod introduktion af salmonella.

Dokumentationen kan indeholde:

- Beskrivelse af og dokumentation for, at produktionen af foderet foregår under kontrollerede forhold, så der ikke er risiko for introduktion af salmonella. Denne beskrivelse og dokumentation kan bestå af:
 - o Plantegninger over anlægget, hvor det fremgår tydeligt hvordan processen foregår,
 - o en dokumenteret risikovurdering, hvor det er tydeligt beskrevet i hvilke trin, der er risiko for forurening med salmonella, og hvordan det forhindres.
 - o Løbende overvågning af produktionen, f.eks. i form af indsendelser af stikprøver af foderet og prøver fra procesanlægget etc. til undersøgelse for salmonella og andre indikator-bakterier f.eks. coliforme bakterier. Herunder beskrivelse af håndtering af og opfølgning på eventuelle fund af salmonella.
 - o Beskrivelse af procedurer for behandling af råvarer som sikrer elimination eller fravær af salmonella.
- Beskrivelse af procedurer, der sikrer, at råvarerne/fodermidlerne ikke indeholder salmonella, herunder stikprøvevis kontrol af råvarerne, hvor der undersøges for salmonella og andre indikator-bakterier eller ved certificering af at råvarerne/fodermidlerne stammer fra en produktion der er fri for salmonella, samt dokumentation herfor. Der er ikke yderligere krav til dokumentation af salmonellafrihed for råvarer omfattet af §6, stk. 7 end der, der er beskrevet i afsnit 37.7.

- Beskrivelse af procedurer, som på anden måde eliminerer risikoen for at foderet indeholder salmonella, samt dokumentation herfor.

Løbende indsendelser af stikprøver af foderet og proceskontrol, hvor prøver fra hhv. foder og procesanlægget er undersøgt og fundet fri for salmonella, kan bruges som verifikation af, at foderet er fri for salmonella.

I Fødevarestyrelsens vurderingen af dispensationsansøgningen vil Fødevarestyrelsen også inddrage tilgængelig viden om råvarer som udgør en særlig risiko for kontaminering af foderet med salmonella, som f.eks. olieholdige frø og kerner.

Ansøgningen skal sendes til Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen kan anmode om yderligere oplysninger eller yderligere dokumentation inden der træffes afgørelse.

38. Foderlægemidler

Der er særlige regler om foderlægemidler.

38.1 Hvad er foderlægemidler

Et foderlægemiddel er et foder, der kan gives til dyr uden yderligere forarbejdning, og som består af en homogen blanding af et eller flere veterinærlægemidler eller mellemprodukter med fodermidler eller foderblandinger.

[Foderlægemiddelforordningen artikel 3, stk. 2, litra a](#)

Et mellemprodukt er et foder, der ikke er klart til at blive givet direkte til dyr uden yderligere forarbejdning, og som består af en homogen blanding af et eller flere veterinærlægemidler udelukkende med fodermidler eller foderblandinger, som er beregnet til at indgå i fremstillingen af et foderlægemiddel.

[Foderlægemiddelforordningen artikel 3, stk. 2, litra b](#)

Foderlægemiddelforordningen finder anvendelse fra d. 28. januar 2022, hvorefter foderlægemidler vil være at betragte som foder. Det indebærer, at foderlægemidler og mellemprodukter ligesom øvrigt foder vil være omfattet af reguleringen på foderområdet, herunder bl.a. reglerne i bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder, foderstofloven, foderhygiejneforordningen mv.

38.2 Hvad er veterinære lægemidler

Et veterinærlægemiddel er et stof eller en kombination af stoffer, der opfylder mindst en af følgende betingelser:

- det præsenteres som et egnet middel til behandling eller forebyggelse af sygdomme hos dyr
- det skal anvendes i eller gives til dyr for at genoprette, påvirke eller ændre fysiologiske funktioner ved at udøve en farmakologisk, immunologisk eller metabolisk virkning
- det skal anvendes i dyr for at stille en medicinsk diagnose
- det er bestemt til eutanasi af dyr (aflivning).

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 3, stk. 1, litra f](#), jf.
[Veterinærlægemiddelforordningen, artikel 4, nr 1](#)

38.3 Foderlægemidler og virksomhedernes ansvar

Landbrug og andre fodervirksomheder, der fremstiller, opbevarer, transporterer eller markedsfører foderlægemidler eller mellemprodukter, er ansvarlige for at efterleve relevante bestemmelser i foderlægemiddelforordningen.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 2, stk. 1](#)

Foderlægemiddelforordningen fastlægger en række generelle forpligtelser for fremstilling, opbevaring, transport og markedsføring.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 4 og bilag I](#)

Fodervirksomhederne, herunder landbrug, skal samtidig efterleve øvrig foderlovgivning vedrørende fremstilling, opbevaring, transport og markedsføring, herunder reglerne om foderhygiejne. Vejledning om efterlevelse de generelle forpligtelser i foderlægemiddelforordningen er sammenskrevet i tilsvarende kapitler om foderhygiejne.

Foderlægemiddelforordningen fastlægger særlige bestemmelser for foderlægemidler og mellemprodukters sammensætning og homogenitet. Det betyder, at der er krav til hvilke veterinære lægemidler, der må anvendes til produktion af foderlægemidler, ligesom der er krav til, at de veterinære lægemidler skal være tilstrækkeligt fordelt i det endelige foderlægemiddelsprodukt.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 5 og artikel 6](#)

Se mere i afsnit [72.3 Sammensætning og homogenitet ved produktion af foderlægemidler](#)

Foderlægemiddelforordningen fastlægger særlige regler for foderlægemidlers og mellemprodukters markedsføring med hensyn til mærkning, emballage og reklame.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 9, artikel 10 og artikel 11](#)

Læs om mærkning og reklame i afsnit [28.12 Mærkning af foderlægemidler og mellemprodukter](#)
Læs om emballage i afsnit [19.4 Pakning af foderlægemidler og mellemprodukter](#)

Foderlægemiddelforordningen fastlægger bestemmelser om, at fodervirksomhederne skal registrere data for at muliggøre effektiv sporing af produkterne og deres indhold.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag 1, afdeling 6](#)

Se mere:

[77. 3 Særligt om sporbarhed af foderlægemidler m.v](#)

Landbrug, som fremstiller foderlægemidler til egen bedrift, og andre fodervirksomheder med aktiviteter relateret til foderlægemidler eller mellemprodukter skal godkendes eller registreres.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13](#)

[Foderbekendtgørelsen, § 16, stk.1 og 2](#)

Registreringskravet gælder virksomheder med detailhandel af foderlægemidler til selskabsdyr, f.eks. dyrlægevirksomheder.

Se mere om krav til godkendelse og registrering:

93. Godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.

Visse aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter udløser hverken krav om godkendelse eller registrering.

Se mere:

82.10 Særlige aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter – ingen registrering

38.4 Krydskontaminering af virksomme stoffer fra foderlægemidler til andet foder

Krydskontaminering kan forekomme under fremstilling, forarbejdning, opbevaring eller transport af foder, når der anvendes samme produktions- og forarbejdningsudstyr, herunder for mobile blandere, opbevaringsfaciliteter eller transportmidler til foder med forskellige bestanddele. Begrebet krydskontaminering betegner overførsel af spor af et virksomt stof indeholdt i et foderlægemiddel til andet foder.

Ledere af foderstofvirksomheder, der fremstiller, opbevarer, transporterer eller markedsfører foderlægemidler eller mellemprodukter, skal træffe foranstaltninger for at undgå krydskontaminering.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 7, stk. 1](#)

For at beskytte dyrs og menneskers sundhed og miljøet kan der fastsættes maksimumsgrænser for krydskontaminering med virksomme stoffer i ikkemålfoder. Det fremgår af foderlægemiddelforordningen, at EU-Kommissionen

- *vil* vedtage specifikke maksimumsgrænser for krydskontaminering med antimikrobielle stoffer nævnt i bilag II i samme forordning, senest 28. januar 2023.
- *kan* vedtage specifikke maksimumsgrænser for krydskontaminering med øvrige virksomme stoffer

medmindre sådanne grænser allerede er indført i overensstemmelse med direktiv 2002/32 af 7. maj 2002 om uønskede stoffer i foderstoffer, hvori der bl.a. er fastsat grænseværdier for uundgåeligt overslæb af en række fodertilsætningsstoffer godkendt i kategorien coccidiostatika og histomono-statika.

Der er endnu ikke fastsat maksimumsgrænser. Indtil EU-Kommissionen, i samarbejde med EFSA, har fastsat maksimumsgrænser for krydskontaminering, kan der anvendes nationale maksimumsgrænser. I Danmark er der pt. ikke indført nationale maksimumsgrænser for krydskontaminering med virksomme stoffer til andet foder.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 7, stk. 2, 3 og 5, samt bilag II.](#)

Hvis det virksomme stof i foderlægemidlet også er et fodertilsætningsstof, gælder den maksimumsgrænseværdi for krydskontaminering i ikkemålfoder, som er fastsat for fodertilsætningsstoffet i fuldfoder.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 7, stk. 4](#)

Se mere:

[71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.5 Særligt om overslæb af coccidiostatika og veterinære lægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[72.2 Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Virksomheder, der producerer foderlægemidler, skal have procedurer baseret på HACCP-principperne, som tager afsæt i en risikoanalyse. I sin risikovurdering skal virksomheden have forholdt sig til faren for krydskontaminering og taget stilling til, hvordan krydskontaminering af lægemiddel fra et produkt til et andet begrænses mest muligt. I den forbindelse vurderer Fødevarestyrelsen, at krydskontaminering af foderlægemidler som udgangspunkt bør være identificeret som en fare, der skal styres med et kritisk kontrolpunkt.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 6](#)

Læs mere i afsnit [78 HACCP-system på fodervirksomheder](#) og afsnit [72.2 Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

38.5 Brug af foderlægemidler på landbrug

Udlevering af et foderlægemiddel kan kun ske efter ordinerings på en dyrlægerecept, og anvendelsen af foderlægemidlet skal ske i overensstemmelse med dyrlægens anvisning.

Dyreholdere skal træffe foranstaltninger for at undgå krydskontaminering og sikre, at kun de dyr, som er identificeret i dyrlægerecepten, får foderlægemidler. Dyreholdere skal sikre, at udløbne foderlægemidler ikke anvendes.

[Foderlægemiddelforordningen artikel 17, stk. 2](#)

Registrering af anvendelsen

Dyreholderen, som har dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, og pelsdyrholdere, som fodrer dyrene med foderlægemidler, skal registrere hvilke foderlægemidler, de anvender.

Disse registre skal opbevares i mindst fem år efter datoen for anvendelsen af foderlægemidlerne, herunder hvis det dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, slagtes i denne femårsperiode eller for pelsdyr det dyr, der anvendes i produktionen, aflives i denne femårsperiode.

[Bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder, § 28](#)

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 17, stk. 7](#), jf.

[Veterinærlægemiddelforordningen, artikel 108](#)

Opbevaring

Landbrugeren skal opbevare foderlægemidler i egnede, separate og sikrede faciliteter eller i hermetisk lukkede beholdere, der er specielt beregnet til opbevaring af foderlægemidler og på en måde, som nedsætter risikoen for, at fodermidlet bliver brugt til dyr, som dette fodermiddel ikke er beregnet til.

Udfodring

Foderlægemidler må ikke udfodres via foderanlæg, som også bruges til foder uden foderlægemidler.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, afdeling 5, stk. 1](#)

[Foderhygiejneforordningen bilag III](#)

Se også:

92. Tildeling af lægemidler på landbrug

39. Indberetning af foderlægemidler og coccidiostatika til VetStat

VetStat er Fødevarestyrelsens medicindatabase, hvor alle solgte receptpligtige lægemidler og foderlægemidler til dyr skal indberettes. Ud over receptpligtige lægemidler til dyr skal coccidiostatika, der anvendes som fodertilsætningsstof, også indberettes til VetStat.

[Der indberettes til VetStat via https://vetstat.fvst.dk](https://vetstat.fvst.dk)

39.1 Indberetning af receptpligtige foderlægemidler til VetStat

Alle solgte receptpligtige foderlægemidler til dyr skal indberettes til VetStat via <https://vetstat.fvst.dk>. Nedenfor er vist, hvem som er forpligtiget til at indberette receptpligtige foderlægemidler til VetStat:

Fodervirksomheder og andre virksomheder, som er godkendt af Fødevarestyrelsen til at fremstille eller markedsføre foderlægemidler, jf. § 16 i bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder.

Indberetning af receptpligtige foderlægemidler til VetStat kan ske enten via elektronisk filoverførsel eller ved manuel indtastning i VetStat. Indberetningerne kan foretages løbende, men samtlige data for en kalendermåned skal være indberettet senest den 10. i den efterfølgende måned. Nedenfor er listet de oplysninger, som skal angives ved indberetning af foderlægemidler til VetStat:

- Den ordinerende dyrlæges autorisationsnummer
- Dato for udlevering
- Besætningsnummer på modtageren af foderlægemidler, hvis et sådant findes, samt ved koder angivet dyreart, aldersgruppe og ordineringsgruppe i overensstemmelse med bilag 3 til bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder.
- For så vidt angår fisk oplysning om fiskeart.
- Varenummer på det godkendte veterinærlægemiddel, dets koncentration af foderlægemidlet (g/kg) og mængden af foderlægemidlet angivet i kg.

Som fodermiddelproducent og forhandler er du forpligtet til at håndtere egne fejlindberetninger. Fejlindberetninger kan ses i fejlhåndteringsmodulet i VetStat og skal være rettet senest en måned efter indberetningen.

I tilfælde af uhåndterede fejl i indberetningerne, hvor tidsfristen på en måned er overskredet, skal man fejlmelde indberetningen i VetStat og skrive en fyldestgørende kommentar, hvorefter Fødevarestyrelsen vil håndtere fejlen, eller tage kontakt til indberetter for yderligere information.

Yderligere information og vejledning om indberetning til VetStat kan findes på [Fødevarestyrelsens hjemmeside](#).

[Bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder, § 27](#)

39.2 Indberetning af fodertilsætningsstoffet coccidiostatika til VetStat

Udover solgte receptpligtige lægemidler til dyr skal fodertilsætningsstoffet coccidiostatika også indberettes til VetStat via <https://vetstat.fvst.dk>. Som fodervirksomhed er du forpligtiget til at indberette oplysninger til VetStat ved salg af foder med indhold af coccidiostatika til slutbrugere (landbrugere). Slutbrugere (landbrugere), der direkte køber/importerer foder med indhold af coccidiostatika fra andre EU-lande og fra tredjelande, skal selv indberette oplysningerne til VetStat ved købet.

Indberetning af fodertilsætningsstoffet coccidiostatika til VetStat kan ske enten via elektronisk filoverførsel eller ved manuel indtastning i VetStat. Indberetningerne kan foretages løbende, men samtlige data for en kalendermåned skal være indberettet senest den 10. i den efterfølgende måned. Nedenfor er listet de oplysninger som skal angives ved indberetning af coccidiostatika til VetStat:

- Fodertilsætningsstoffets identifikationsnummer
- Mængden af foderstof angivet som kg forblanding eller foderblanding
- Indhold af aktivt stof angivet i mg/kg
- Dato for udlevering
- Dyreart, som foderstoffet er beregnet til
- CVR-nummer for den, der indberetter
- Besætningsnummer for den besætning, der er solgt foder til. Såfremt slutbrugeren (landbrugeren) ikke har et besætningsnummer, bruges i stedet det fiktive nummer 999999. Slutbrugeren (landbrugeren) er forpligtet til at oplyse om besætningsnummer ved køb af forblandinger og foderblandinger med indhold af coccidiostatika.

Som fodervirksomhed er du forpligtet til at håndtere egne fejlindberetninger. Fejlindberetninger kan ses i fejlhåndteringsmodulet i VetStat og skal være rettet senest en måned efter indberetningen.

I tilfælde af uhåndterede fejl i indberetningerne, hvor tidsfristen på en måned er overskredet, skal man fejlmelde indberetningen i VetStat og skrive en fyldestgørende kommentar, hvorefter Fødevarerstyrelsen vil håndtere fejlen, eller tage kontakt til indberetter for yderligere information.

Yderligere information og vejledning omkring indberetning til VetStat kan findes på Fødevarerstyrelsens hjemmeside.

[Bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder, § 26.](#)

40. Foder af animalsk oprindelse

Når animalsk materiale anvendes i foder til dyr, er der risiko for, at foderet kan overføre smitsomme sygdomme og krydskontamineringer, som kan udgøre en risiko for dyresundheden, folkesundheden og miljøet.

Der gælder derfor særlige regler for foder, der er fremstillet af animalsk materiale. Reglerne gælder for:

- levering af animalske biprodukter til fremstilling af fodermidler af animalsk oprindelse
- fremstillingen af fodermidler af animalsk oprindelse
- fremstilling af foderblandinger med indhold af fodermidler af animalsk oprindelse
- anvendelse af fodret på landbrug og
- transport i alle led.

40.1 Baggrund for lovgivningen om foder af animalsk oprindelse

For at stoppe kogalskabskrisen og minimere overførsel af smitsomme husdyrsygdomme, gennemførte EU og medlemsstaterne i 1989 en række foranstaltninger med henblik på at sikre dyresundheden, folkesundheden og miljøet. Dette er baggrunden for forordningen om animalske biprodukter, gennemførselsforordningen og TSE-forordningens regulering af anvendelsen af animalske bestanddele i foder til dyr.

TSE-forordningen skal særligt sikre forebyggelse og udryddelse af sygdomme af gruppen transmissible spongiforme encephalopater (TSE).

TSE er en gruppe af sygdomme, der forekommer hos mennesker og dyr og som er kendetegnet ved en nedbrydning af hjernevæv, der giver et svampelignende udseende af hjernen med dødeligt udfald. TSE-sygdomme hos mennesker omfatter sygdomme som Creutzfeldt-Jakobs sygdom (CJD), variant Creutzfeldt-Jakobs sygdom (vCJD) og Kuru. Hos dyr omfatter de bovin spongiform encephalopati (BSE) eller kogalskab hos kvæg, scrapie hos små drøvtyggere (får og geder), chronic wasting disease (CWD) hos hjortedyr og overførbart Mink encephalopati (TME) i mink.

Af foderforbuddet i TSE-forordningens artikel 7 og bilag IV fremgår det, hvilke fodermidler af animalsk oprindelse de forskellige dyrearter må fodres med fulgt af forskellige betingelser for fremstilling, oplagring og transport af foder.

Det generelle foderforbud om animalsk materiale til fodring af fødevareproducerende dyr trådte i kraft i 2001. Siden 2001 er der gradvist blevet lempet på foderforbuddet, således at det er tilladt at fodre med flere animalske fodermidler til visse dyrearter. Foderforbuddet i dag er derfor ikke så restriktivt som i 2001.

Forordningen om animalske biprodukter og gennemførselsforordningen supplerer TSE-forordningen i forebyggelse og bekæmpelse af TSE-sygdomme, foruden andre sygdomme.

Regler brugt i dette afsnit:

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførselsforordningen](#)

[TSE-forordningen](#)

Se mere i afsnit:

[40.2 Generelt om lovgivningen for foder af animalsk oprindelse](#)

40.2 Generelt om lovgivningen vedrørende foder af animalsk oprindelse

Der er en række krav og restriktioner forbundet med produktion og anvendelse af foder af animalsk oprindelse.

Fodermidler af animalsk oprindelse er følgende afledte produkter:

- forarbejdet animalsk protein, herunder blodmel, fiskemel og insektmel
- blodprodukter
- gelatine
- kollagen
- di- og tricalciumfosfat
- hydrolyseret protein
- afsmeltet fedt og fiskeolie
- mælk og colostrum samt produkter afledt af mælk og colostrum
- ægprodukter

I gennemførselsforordningen er der bl.a. fastsat specifikke krav til forarbejdning, mikrobiologiske kriterier, omsætning, emballering, mærkning og opbevaring af fodermidler af animalsk oprindelse. Af foderforbuddet i TSE-forordningens artikel 7 og bilag IV fremgår det, hvilke fodermidler af animalsk oprindelse de forskellige dyrearter må fodres med.

Af kannibalismeforbuddet i forordningen om animalske biprodukter fremgår hvilke restriktioner der er for fodring af animalske produkter til dyr af samme art.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der information om [foder af animalsk oprindelse](#).

- Vedr. information om foderforbuddet, se under ”Foderforbuddet”
- Vedr. information om kannibalismeforbuddet, se under ”Kannibalismeforbuddet”
- Vedr. information om reglerne for de specifikke fodermidler af animalsk oprindelse, se under ”Specifikke krav til fodermidler”, hvorfra der er links til de enkelte sider om reglerne for de specifikke fodermidler af animalsk oprindelse, her er bl.a. information om forarbejdning, emballering, mærkning og opbevaring

I forordningerne om animalske biprodukter er der en række bestemmelser om animalske biprodukter og afledte produkter bl.a. om:

- Kategorisering
- Anvendelse og bortskaffelse
- Indsamling og identifikation
- Sporbarhed
- Transport

Disse emner er der mere information omkring på Fødevarestyrelsens hjemmeside om [generel information om animalske biprodukter](#).

EU-forordningen om animalske biprodukter og gennemførselsforordningen fastlægger de fælles EU-regler. På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der information om forordningen om animalske biprodukter og gennemførselsforordningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførselsforordningen](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, jf. bilag IV](#)

Se mere i afsnit:

[40.1 Baggrund for lovgivningen om foder af animalske oprindelse](#).

40.3 Generelt om reglerne for foder i TSE-forordningen

TSE-forordningen har regler for test af dyr og regler for foder for at forebygge TSE-sygdomme. Foderreglerne fremgår af artikel 7 og bilag IV samt bilag IX. Bilag IV benævnes ofte foderforbudet.

Af foderforbuddet fremgår det, hvilke animalske fodermidler der kan fodres til hvilke dyrearter. Reglerne for fodring er suppleret af krav særligt om adskillelse. Der er desuden krav til import og eksport af foder af animalsk oprindelse i selve foderforbuddet.

Bilag IX indeholder krav til import af animalske biprodukter for fodermidler af animalsk oprindelse.

Reglerne i TSE-forordningen er hovedsageligt opsat således, at foder af animalsk oprindelse ikke kan forurenes med animalske bestanddele fra drøvtyggere. Der er derfor en række krav til virksomheder, der initierer animalske bestanddele til foder gennem alle led, indtil foderet ender hos primærproducenter, der anvender foder med indhold af animalske bestanddele (animalske fodermidler). Foderforbuddet i TSE-forordningen berører således hele ”jord til bord-kæden”.

Kravene handler særligt om at sikre adskillelse af forbudte fodermidler til de animalske fodermidler, der er tilladt til særlige dyrearter. Der er desuden krav til godkendelser af virksomheder, mærkningskrav, krav om udtagning af prøver mv.

Reglerne gælder for virksomheder der initierer eller fremstiller animalske fodermidler/foderblandinger, lagre og transportører og primærproducenter, der fodrer.

Der er desuden krav om, at berørte virksomheder skal offentliggøres på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Foderforbuddet er under løbende revision. Der er supplerende information herom på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Det seneste løft i foderforbuddet i september 2021, gjorde det lovligt at fodre forarbejdet animalsk protein fra insekter til gris og fjerkræ, samt at fodre forarbejdet animalsk protein fra gris til fjerkræ, og forarbejdet animalsk protein fra fjerkræ til grise.

Man skal være opmærksom på, at der er andre foderforbud i andre foderregler.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen artikel 7, bilag IV](#)

40.4 Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydsforurening ved anvendelse af animalsk foder efter TSE-forordningen

Det er vigtigt, at der ikke kan ske en krydskontaminering mellem de animalske biprodukter, fodermidler af animalsk oprindelse, foderblandinger med indhold af animalsk materiale og foder af vegetabilsk/mineralsk oprindelse.

Generelt skal virksomheder sikre, at der ikke sker en utilsigtet krydskontaminering af foder til en bestemt dyreart af animalske bestanddele, der ikke er tilladt til den bestemte dyreart. I de situationer hvor en virksomhed samtidig håndterer animalske produkter fra flere arter, kan der være krav om fysisk adskillelse. Dette gælder også for virksomheder, der blot oplagrer foder med indhold af animalsk materiale. Der er særlig fokus på risici hos følgende virksomheder, hvor der stilles krav om fysisk adskillelse:

- **Slagterier mv.** der leverer animalske biprodukter til fremstilling af blodprodukter samt forarbejdet animalsk protein til fjerkræ, grise og akvakulturdyr skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også håndterer eller slagter flere arter, herunder drøvtyggere.
- **Forarbejdningsvirksomheder**, der forarbejder blodprodukter eller forarbejdet animalsk protein inkl. af insekter, skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også forarbejder animalsk materiale fra andre arter, herunder drøvtyggere.
- **Fodervirksomheder, der fremstiller foderblandinger uden animalske bestanddele til drøvtyggere** skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også fremstiller foderblandinger til andre fødevarereproducerende dyr hvor de anvender et eller flere af fodermidlerne fiskemel, grisemel, fjerkræmel, insektmel, blodprodukter eller di- og tricalciumfosfat. Dette sikres ved, at de er fysisk adskilte under fremstillingen herunder opbevaringen, transporten og emballeringen.

- **Fodervirksomheder der fremstiller foderblandinger med grisemel til fjerkræ**, skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også fremstiller foderblandinger til grise, drøvtyggere eller heste.
- **Fodervirksomheder, der fremstiller foderblandinger med fjerkræmel til grise**, skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også fremstiller foderblandinger til fjerkræ, drøvtyggere eller heste.
- **Fodervirksomheder der fremstiller foderblandinger med insektmel til f.eks. grise eller fjerkræ**, skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også fremstiller foderblandinger til drøvtyggere, heste eller kaniner.
- **Fodervirksomheder, der fremstiller foderblandinger der indeholder forarbejdet animalsk protein til akvakulturdyr**, f.eks. fisk, skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også fremstiller foder til andre fødevarerproducerende dyr, i følgende situationer:
 - o De fremstiller foder til drøvtyggere
 - o De anvender grisemel og ønsker at fremstille foder til grise eller heste
 - o De anvender fjerkræmel og ønsker at fremstille foder til fjerkræ eller heste
 - o De anvender insektmel og ønsker at fremstille foder til heste
 - o De anvender forarbejdet animalsk protein fra heste eller kaniner og ønsker at fremstille foder til fjerkræ eller grise
- **Fodervirksomheder, der fremstiller mælkeerstatninger med fiskemel til drøvtyggere** som ikke er fravænnet, skal gennem hele processen sikre fysisk adskillelse, hvis de også producerer foderblandinger til voksne drøvtyggere.
- **Hos transportører**, der transporterer foder i samme beholder/container/lad, kan der være krav om, at Fødevarestyrelsen godkender rengøringsproceduren. Der er derfor også krav til, at rengøringsproceduren skal sikre mod utilsigtet krydskontaminering af foder af animalsk oprindelse, der ikke må fodres til visse dyrearter.
- **Det samme er gældende for oplagring** af animalske fodermidler i løs form (bulk). Hvis den samme lagerplads anvendes til oplagring af foder af animalsk oprindelse eller foderblandinger med animalske bestanddele f.eks. foderblandinger med fiskemel, og lagerpladsen senere anvendes til oplagring af foder til en dyreart, der ikke må æde fiskemel f.eks. drøvtyggere, så skal lageret rengøres mellem skift af foder. Rengøringsproceduren skal godkendes af Fødevarestyrelsen. Dette er for at sikre, at foder af animalsk oprindelse ikke fodres utilsigtet til dyrearter, der ikke må få foderet.

Vær opmærksom på, at kravet om fysisk adskillelse også er gældende, hvis fremstillingsvirksomheden vælger at få emballeret deres foder hos en anden virksomhed. Det betyder, at virksomheder, der emballerer/ompakker, også skal leve op til kravene om fysisk adskillelse og sikring mod utilsigtet krydskontaminering.

Regler brugt i dette afsnit:

TSE-forordningen artikel 7, bilag IV

Se mere i afsnit:

[40.14 Leverandørvurdering](#)[71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydskontaminering og overslæb på virksomheder efter primærproduktion.](#)

40.5 Godkendelse af rengøringsprocedure for transportvirksomhed og lager

Der er krav om, at virksomheder med køretøjer/containerer/beholdere og lagre i visse tilfælde skal have godkendt deres rengøringsprocedure af Fødevarestyrelsen, inden der foregår transport eller oplagring med visse typer af foder.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der en oversigt (se [Godkendelse af rengøringsprocedure for transportører og lagre, der håndterer animalsk foder](#)), hvor man kan se i hvilke situationer, der er krav om, at virksomheden har fået godkendt sin rengøringsprocedure.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV](#)

40.6 Prøver af foder med animalsk indhold efter TSE-forordningen

For at sikre fodersikkerheden skal virksomheder, i forhold til deres egen prøvetagnings- og analyseplan, risikovurdere, hvorvidt og hvor mange prøver/analyser der skal tages på baggrund af HACCP-principperne, herunder risikoen for uautoriserede animalske bestanddele i deres produkter.

Fodervirksomheder, også andre end dem som fremstiller foderblandinger – f.eks. lagre eller transportører, skal i henhold til TSE-forordningens regler om hvilket foder af animalsk oprindelse der er tilladt til forskellige dyrearter, tage prøver og gennemføre analyser for uautoriserede animalske bestanddele i foder, også i vegetabilsk foder. Fodervirksomhederne skal i henhold til foderhygiejneforordningens bestemmelser udarbejde en prøvetagnings- og analyseplan.

For at sikre fodersikkerheden skal virksomhederne, risikovurdere, hvorvidt og hvor mange prøver og animalske analyser, det skal sikres bliver gennemført. Det kan f.eks. være relevant for undersøgelse af rengøringens effektivitet eller for procedurer til at minimere risiko for krydskontaminering eller overslæb.

Der er 2 officielle analysemetoder til at detektere for uønskede animalske bestanddele i foder efter TSE-forordningen. Den ene officielle metode er lysmikroskopi (LM) også kaldet mikroskopisk botanisk undersøgelse (MBU). Denne metode kan skelne mellem bestanddele fra vanddyr eller landdyr. Den anden officielle analysemetode er polymerase chain reaction (PCR), som kan artsbestemme produkterne. Der er pt. udviklet officielle PCR-metoder til artsbestemmelse af grise, fjerkræ og drøvtyggere.

I de situationer hvor en fremstillingsvirksomhed samtidig håndterer animalske produkter fra flere arter, hvor der er krav om fysisk adskillelse, er der yderligere krav om en analyseplan. Analyseplanen skal gennemføres for at verificere, at der ikke er uautoriserede animalske bestanddele i produkter der i senere led skal anvendes som foder.

Myndighederne tager også prøver i forbindelse med kontrol af virksomhederne og gennemfører begge typer af officielle analyser. I forbindelse med kontrol tager Fødevarestyrelsen desuden skrabeprøver. De vurderes som en indikator for effektiviteten af rengøringen, der skal sikre mod krydskontaminering. Virksomhederne kan med fordel også selv tage denne type prøver.

- **Slagterier mv.**, der leverer animalske biprodukter til fremstilling af blodprodukter samt forarbejdet animalsk protein til fjerkræ, grise og akvakulturdyr skal tage prøver, hvis de også håndterer eller slagter flere arter, herunder drøvtyggere. Analysemetoden skal være videnskabeligt valideret til dette formål og behøver ikke at være efter bilag VI i prøvetagnings- og analyseforordningen. Der er ikke krav til, at analyseresultaterne gemmes i flere år
- **Forarbejdningsvirksomheder**, der fremstiller blodprodukter eller forarbejdet animalsk protein inkl. af insekter, skal tage prøver og få dem analyseret efter de officielle analysemetoder, hvis de også håndterer animalsk materiale fra andre arter, herunder drøvtyggere. Myndigheder skal have adgang til analyseresultaterne i mindst 5 år.
- **Fodervirksomheder, der fremstiller foderblandinger uden animalske bestanddele til drøvtyggere** skal tage prøver og få dem analyseret efter de officielle analysemetoder, hvis de også fremstiller foderblandinger til andre fødevareproducerende dyr hvor de anvender et eller flere af fodermidlerne fiskemel, grisemel, fjerkræmel, insektmel, blodprodukter eller di- og tricalciumfosfat. Myndighederne skal have adgang til analyseresultaterne i mindst 5 år.
- **Fodervirksomheder, der fremstiller foderblandinger med grisemel til fjerkræ**, skal tage prøver og få dem analyseret efter de officielle analysemetoder, hvis de også fremstiller foderblandinger til grise, drøvtyggere eller heste.
- **Fodervirksomheder, der fremstiller foderblandinger med fjerkræmel til grise**, skal tage prøver og få dem analyseret efter de officielle analysemetoder, hvis de også fremstiller foderblandinger til fjerkræ, drøvtyggere eller heste.
- **Fodervirksomheder der fremstiller foderblandinger med insektmel til f.eks. grise eller fjerkræ**, skal tage prøver og få dem analyseret efter de officielle analysemetoder, hvis de også fremstiller foderblandinger til drøvtyggere, heste eller kaniner.
- **Fodervirksomheder, der fremstiller foderblandinger der indeholder forarbejdet animalsk protein til akvakulturdyr** f.eks. fisk, skal tage prøver og få dem analyseret efter de officielle analysemetoder, hvis de også fremstiller foder til andre fødevareproducerende dyr, i følgende situationer:
 - o De fremstiller foder til drøvtyggere
 - o De anvender grisemel og ønsker at fremstille foder til grise eller heste
 - o De anvender fjerkræmel og ønsker at fremstille foder til fjerkræ eller heste
 - o De anvender insektmel og ønsker at fremstille foder til heste
 - o De anvender forarbejdet animalsk protein fra heste eller kaniner og ønsker at fremstille foder til fjerkræ eller grise

Myndighederne skal have adgang til analyseresultaterne i mindst 5 år.

Fodervirksomheder, der fremstiller mælkeerstatninger med fiskemel til drøvtyggere, som ikke er fravænnet, og som også producerer foderblandinger til voksne drøvtyggere, skal tage prøver og få dem analyseret efter de officielle analysemetoder. Myndighederne skal have adgang til analyseresultaterne i mindst 5 år.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel III, afsnit B, nr. 2, litra c\)](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit C, litra a\), pkt. iii\) & litra c\), pkt. iv\)](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit D, litra a\), pkt. iii\) & litra c\), pkt. iv\) & litra d\), pkt. i, pind 4](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit E, litra c\), pkt. iv\)](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit F, litra b\), pkt. i\), pind 4](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel V, afsnit F](#)
[Prøvetagnings- og analyseforordningen, artikel 3, bilag VI](#)

Se mere i afsnit:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion](#)

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.5 Analytisk kvalitetskontrol af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

40.7 Fodring af dyr med foder af animalsk oprindelse

Foderforbuddet i TSE-forordningen indeholder regler for forebyggelse af kogalskab og lignende sygdomme hos andre dyrearter. Der er derfor supplerende regler for fremstilling af fodermidler og foderblandinger for at sikre, at der ikke er indhold af uautoriserede animalske bestanddele i foder.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside ”[Generelt om foder af animalsk oprindelse](#)” (se under Foderforbuddet) fremgår det, hvilket foder af animalsk oprindelse, der er tilladt til bestemte dyrearter. Den gule ramme viser det foder, der fremgår af foderforbuddet i TSE-forordningen.

Kannibalismeforbuddet er reguleret i forordningerne om animalske biprodukter.

Afsmeltet fedt og køkken- og madaffald er reguleret i forordningen om animalske biprodukter. Fast by-affald er reguleret i markedsføringsforordningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV](#)
[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 11 og 14](#)
[Gennemførselsforordningen, artikel 21 og bilag X](#)
[Markedsføringsforordningen, artikel 6, bilag 3](#)

40.8 Jord til bord-princippet for forarbejdet animalsk protein og blodprodukter

Reglerne for anvendelse af blodprodukter og forarbejdet animalsk protein i TSE-forordningen skal ses i sammenhæng med jord til bord-princippet.

Hvert led skal sikre sig, at der ikke er drøvtyggermateriale eller andre uautoriserede animalske bestanddele i foderet til fødevarerproducerende dyr. Kravene gælder fra levering af animalske biprodukter til anvendelse af foderblandinger hos landbrug med fodertyperne forarbejdet animalsk protein til akvakulturdyr og blodprodukter til f.eks. fjerkræ og grise.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside ”[Generelt om foder af animalsk oprindelse](#)” under foderforbuddet er det en tegning over jord til bord princippet gældende for foderforbuddet i TSE-forordningen.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel III, afsnit B](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit C](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit D](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit E](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit F](#)

40.9 Insekter

For nærmere information om insekter, se Fødevarestyrelsens hjemmeside om: ”[Insekter – opdræt og brug som foder og fødevarer i Danmark og EU – hvad må man og hvad må man ikke?](#)”.

Oversigten over foderforbuddet på Fødevarestyrelsens hjemmeside om ”[Generelt om foder af animalsk oprindelse](#)”, viser hvilke animalske fodermidler, der er tilladt og forbudt til visse dyrearter inkl. insekter.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV](#)

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)

40.10 Fremstilling af forarbejdet animalsk protein af insekter samt fiskemel efter TSE-forordningen

Forarbejdet animalsk protein af insekter samt fiskemel skal fremstilles på virksomheder, der hver især er godkendt som forarbejdningsvirksomhed efter forordningen om animalske biprodukter.

Det er ikke tilladt at fremstille andre animalske fodermidler på virksomheder der producerer fiskemel. Fiskemel falder under definitionen af ”forarbejdet animalsk protein”.

Efter TSE-forordningen er det heller ikke tilladt at fremstille andre animalske fodermidler på virksomheder, der producerer forarbejdet animalsk protein af insekter. Der kan dog gives tilladelse til produktion af forarbejdet animalsk protein af insekter i forarbejdningsanlæg der samtidig forarbejder animalske biprodukter af andre arter under visse betingelser. Disse betingelser er nærmere beskrevet ovenfor i afsnittene om ”Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydskontaminering ved anvendelse af animalsk foder efter TSE-forordningen” og ”Prøver af foder med animalsk indhold efter TSE-forordningen” .

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit A](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel IV, afsnit F, litra a\)](#)

40.11 Foder til selskabsdyr

Forordningerne om animalske biprodukter har regler for fremstilling af foder til selskabsdyr. På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der mere information om [foder til selskabsdyr](#).

Foder til selskabsdyr, der indeholder animalsk materiale fra drøvtyggere må ikke produceres på steder, der også producerer foderblandinger til fødevarerproducerende dyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen artikel 7, bilag IV, kapitel V, afsnit C](#)

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)

40.12 Foder til pelsdyr

Forordningerne om animalske biprodukter og TSE-forordningen har regler for fremstilling af foder til pelsdyr.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der information om [foder til pelsdyr](#).

Pelsdyrfoder, der indeholder animalsk materiale fra drøvtyggere, må ikke produceres på steder, der også producerer foderblandinger til fødevarerproducerende dyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen artikel 7, bilag IV, kapitel V, afsnit C](#)

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)

40.13 Organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler med animalsk indhold - OGJ

Animalske biprodukter kan anvendes til fremstilling af organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler med animalsk indhold (OGJ).

Når der anvendes OGJ på jordarealer, hvor der dyrkes foderplanter, er der restriktioner for anvendelse af jordarealet til afgræsning såvel som anvendelse af foderplanterne til fodring af opdrættede dyr.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der mere information om [organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)
[OGJ-bekendtgørelsen og OGJ-vejledningen](#)

40.14 Mærkningsregler for foder af animalsk oprindelse

Der er mærkningsregler i forordningerne om animalske biprodukter og TSE-forordningens bilag IV til fodermidler af animalsk oprindelse.

De specifikke mærkningsregler for fodermidler af animalsk oprindelse fremgår af de enkelte sider om reglerne for de specifikke fodermidler af animalsk oprindelse som der linkes til under ”Specifikke krav til fodermidler” fra Fødevarestyrelsens hjemmeside om [Generelt om foder af animalsk oprindelse](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen artikel 7, bilag IV](#)
[Forordningen om animalske biprodukter](#)
[Gennemførelsesforordningen](#)

40.15 Tjek af leverandør efter TSE-forordningen

Når virksomheder køber blodprodukter eller forarbejdet animalsk protein til fødevarerproducerende dyr, skal de sikre sig, at leverandøren af f.eks. blod til blodprodukter og blodmel også er registreret/har tilladelse efter TSE-forordningen. En foderblandingsvirksomhed skal tilsvarende sikre sig, at forarbejdningens virksomhed af f.eks. blodmel også er registreret/har tilladelse efter TSE-forordningen til levering af blodmel til akvakulturdyr.

En liste over slagterier, forarbejdningens virksomheder, foderblandingsvirksomheder og transportører ligger på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Hvis virksomheden har behov for at tjekke en leverandør fra et andet EU-land, kan Fødevarestyrelsens Center for Dyresundhed være behjælpelig.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel III, afsnit B](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel IV, afsnit C](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel IV, afsnit D](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel IV, afsnit E](#)
[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel IV, afsnit F](#)

40.16 Tilbagetrækning og oplysningspligt ved fund af uautoriserede animalske bestanddele i foder

Hvis virksomheder finder uautoriserede animalske bestanddele i foder, både animalske biprodukter, afledte produkter (fodermidler) og foderblandinger eller andet foder, som ikke opfylder kravene til

foder- og fødevarer sikkerheden eller miljøet, skal virksomheden trække foderet tilbage fra markedet og Fødevarestyrelsen skal orienteres.

For vejledning om hvordan virksomheder og Fødevarestyrelsen skal agere i sager om tilbagetrækning og tilbagekaldelse af foder henvises til [Tilbagetrækningsvejledningen](#), som findes på Fødevarestyrelsen hjemmeside.

Hvis Fødevarestyrelsens laboratorium finder uautoriserede animalske bestanddele i en prøve, som er indsendt i privat regi af en virksomhed, hvilket kaldes en markedsstyret prøve hos Fødevarestyrelsen, er Fødevarestyrelsens laboratorie forpligtet til at videregive informationen til relevant kontrolmyndighed i Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen er forpligtet til at undersøge sagen nærmere.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fødevarelovgivningen, artikel 20](#)

Se mere i afsnit:

3.2 Tilbagetrækning og tilbagekald af farligt foder.

40.17 Ubetydelig mængde af knoglesplinter i vegetabilsk foder

Hvis der er påvist ubetydelige mængder af knoglesplinter i foder af vegetabilsk oprindelse, kan Fødevarestyrelsen anvende en risikovurdering, hvorefter foderet kan frigives til fodring af visse dyrearter. Fødevarestyrelsen skal på forhånd have foretaget en risikovurdering, som bekræfter, at risikoen for dyre- og folkesundheden samt miljøet er ubetydelig.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen artikel 7, bilag IV, kapitel II, litra e\)](#)

40.18 Anvendelse og opbevaring af foder af animalsk oprindelse på landbrug

Foder af animalsk oprindelse, som kun er tilladt til særlige dyregrupper, skal opbevares og håndteres, så der ikke sker overslæb til andet foder, beregnet til andre dyregrupper.

Dette gælder f.eks. for rent fiskemel og blodprodukter, samt foderblandinger med indhold af eller ”advarsel” om fiskemel og blodprodukter. Fiskemel må f.eks. anvendes til grise og fjerkræ, men ikke køer, får og geder. Foder med fiskemel skal derfor opbevares, så kvæg, får og geder ikke ved et uheld kan æde det.

Stalde, foder- og lagerfaciliteter, samt udendørsarealer til dyr, der må få fiskemel, skal være fysisk adskilt fra tilsvarende stalde, foder- og lagerfaciliteter samt udendørsarealer til kvæg, får og geder, således at der ikke kan ske overslæb eller fejlfodring.

Generelt skal foder til selskabsdyr og pelsdyr opbevares og udfodres, så der ikke er risiko for, at fødevarerproducerende dyr får det, hvis foderet indeholder produkter af animalsk oprindelse, som er forbudt til fødevarerproducerende dyr. Særligt gælder, at foder til pelsdyr der indeholder produkter

fra drøvtyggere, ikke må anvendes på bedrifter hvor der også holdes fødevareproducerende dyr. Det gælder dog ikke:

- Mælk, mælkebaserede produkter, produkter afledt af mælk, kolostrum og kolostrumprodukter
- Dicalciumphosphat og tricalciumphosphat af animalsk oprindelse
- Hydrolyseret protein fremstillet af huder og skind af drøvtyggere
- Afsmeltet fedt fra drøvtyggere med et maksimumindhold af uopløselige urenheder på 0,15 vægtprocent og derivater af sådant fedt.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen artikel 7, bilag IV, kapitel V, afsnit D](#)

41. Registrering, godkendelse og tilladelse som fodervirksomhed med foder af animalsk oprindelse

Når fodervirksomheder har visse typer af aktiviteter og visse typer af foder af animalsk oprindelse på deres virksomhed, kræver det, at fodervirksomheden er registreret og/eller godkendt som fodervirksomhed efter foderhygiejneforordningen, godkendt eller registreret som ABP-virksomhed, efter forordningen om animalske biprodukter og/eller har en registrering, godkendelse eller tilladelse efter TSE-forordningen.

Se mere i afsnit:

[79 Registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug](#)

41.1 Generelt om anmeldelse og ansøgning som fodervirksomhed med foder af animalsk oprindelse

Når fodervirksomheder har visse typer af aktiviteter og visse typer af foder af animalsk oprindelse på deres virksomhed, kræver det, at fodervirksomheden er registreret og/eller godkendt som fodervirksomhed efter foderhygiejneforordningen. Denne type aktiviteter kræver samtidigt at fodervirksomheden skal være godkendt eller registreret som ABP-virksomhed, efter forordningen om animalske biprodukter og/eller har en registrering, godkendelse eller tilladelse efter TSE-forordningen.

Hvis et forarbejdningsanlæg f.eks. vil producere blodprodukter til grise, skal virksomheden både ansøge om registrering efter foderhygiejneforordningen, godkendelse efter forordningen om animalske biprodukter og om enten registrering eller tilladelse efter TSE-forordningen.

Ved fremstilling af f.eks. hydrolyseret protein vil det kræve, at virksomheden søger om registrering efter foderhygiejneforordningen og godkendelse efter forordningen om animalske biprodukter.

Bestemt af situationen vil det kræve, at virksomheden ansøger efter forskellige forordninger. Detaljer herom fremgår af blanketterne for henholdsvis: foder ("Fodervirksomhed – ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør") og animalske biprodukter (Skema til ansøgning om registrering/godkendelse af anvendelse, forarbejdning, opbevaring, transport m.v. af animalske biprodukter (ABP) i henhold til artikel 23/24 i biproduktforordningen nr. 1069/2009 & registrering/tilladelse i henhold til artikel 7 i TSE-forordningen nr. 999/2001).

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der mere information om [godkendelse og registrering efter forordningen om animalske biprodukter](#)

Blanket for foderhygiejneforordningen og TSE-forordningen: [Anmeldelse til registrering og ansøgning om godkendelse som fodervirksomhed](#)

Blanket for forordningen om animalske biprodukter: [Animalske biprodukter - ansøgning om godkendelse eller registrering](#)

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, jf. bilag IV](#)
[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 23 og 24](#)

Se mere i afsnit:

79 Registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug.

41.2 Registrering, godkendelse og tilladelse efter TSE-forordningen

Virksomheder skal registreres, godkendes eller have en tilladelse efter TSE-forordningen, hvis de frembringer eller forarbejder visse animalske biprodukter/afledte produkter (fodermidler af animalsk oprindelse) eller fremstiller foderblandinger med visse fodermidler af animalsk oprindelse. Hvilke typer af aktiviteter der udløser en registrering, godkendelse eller tilladelse er nærmere beskrevet på Fødevarestyrelsens hjemmeside: [Registrering, godkendelse og tilladelse efter foderforbuddet](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel III, afsnit B, nr. 1\) og 2\)](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit C, litra a\) og c\)](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit D, litra a\), c\) og d\)](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit E, litra c\)](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit F, litra b\)](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit G, litra a\), c\) og d\)](#)

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV, kapitel, IV, afsnit H, litra a\), c\) og d\)](#)

41.3 Offentliggørelse af virksomheder efter forordningen om animalske biprodukter, gennemførselsforordningen og TSE-forordningen

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er offentliggjort lister over fodervirksomheder, der:

- er godkendt, registreret og/eller har en tilladelse efter forordningen om animalske biprodukter, eller
- er godkendt, registreret, har en tilladelse og/eller har en godkendt rengøringsprocedure efter TSE-forordningen.

Godkendelse og registrering af biproduktvirksomhed

Lister over registrerede og godkendte fodervirksomheder

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen artikel 7, bilag IV](#)

[Forordningen om animalske biprodukter artikel 23 og artikel 24](#)

41.4 Registrering til brug af fiskemel mv. på landbrug

Hvis et landbrug anvender fiskemel, blodprodukter mv., som er tilladt i foder til nogle dyrearter, skal landbruget have en supplerende registrering.

Registreringen til brug af fiskemel m.v. foregår på [Landbrugsindberetning.dk](#), under rubrikken ”Foder og fødevarer”.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, artikel 7, bilag IV](#)

Se mere i afsnit:

40.18 Anvendelse og opbevaring af foder af animalsk oprindelse på landbrug

41.5 Forsøg med foder med animalske biprodukter – forsøgstilladelser og betingelser

Det er muligt at udføre forsøg med foder for en række områder. I visse situationer skal der indhentes forsøgstilladelse. I andre situationer kan der være andre betingelser. På Fødevarestyrelsens [hjemmeside omkring forsøgstilladelser og betingelser](#) er der en oversigt over de generelle krav i forskellige regler, som kan findes her: [Forsøg med foder – forsøgstilladelser og betingelser \(fødevarestyrelsen.dk\)](#)

Forsøg med animalske biprodukter:

Såfremt der skal udføres fodringsforsøg med animalske biprodukter, så kræves der en tilladelse efter artikel 17 i biproduktforordningen. I artikel 17 er der fastsat bestemmelser for anvendelse af animalske biprodukter til forskning, herunder forsøg og andre specifikke formål.

Myndighederne kan tillade, at animalske biprodukter og afledte produkter kan anvendes til konservering, udstillinger, kunstneriske aktiviteter, diagnosticering, undervisning og forskning, såfremt det sker på forsvarlig vis, således at der ikke er risiko for folke- og dyresundheden. Det kan tillades, at der anvendes kategori 1-, 2- eller 3-materiale jf. kategoriseringen i forordningen om animalske biprodukter art. 8, 9 og 10.

Der stilles følgende betingelser for at sikre folke- og dyresundheden:

- Animalske biprodukter og afledte produkter må kun anvendes til et af ovennævnte formål, på steder der har fået en tilladelse til den pågældende anvendelse.
- De animalske biprodukter eller afledte produkter må ikke anvendes til andre formål end det tilladte.
- De skal bortskaffes sikkert, hvilket blandt andet kan ske ved forbrænding.
- Øvrige betingelser vil fremgå af tilladelsen.

Hvis der i øvrigt indgår materiale i foderet, som er forbudte materialer opført på listen i markedsføringsforordningens bilag III, kapitel 1, så se afsnit 12.13 Forsøg med ikke-tilladt foder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 17](#)

42. Import og samhandel

Foder må ikke uden videre indføres fra andre lande. Fodervirksomheden skal sikre sig, at foder fra andre lande opfylder kravene i Foderlovgivningen.

Se mere i afsnit:

[43. Samhandel med foder](#)

[44. Import af foder](#)

42.1 Krav til foder, som virksomheden skal indføre

Fodervirksomheden må ikke uden videre indføre foder fra andre lande. Fodervirksomheden skal sikre sig, at foder fra andre lande opfylder kravene i Foderlovgivningen.

Det væsentligste er, at fodervirksomheden har kendskab til sin leverandør, og at det er fodervirksomheden, der orienterer leverandøren om reglerne, herunder hvilken foderkvalitet, fodervirksomheden forventer at modtage.

En måde at få et godt kendskab til fodervirksomhedens leverandører på er at besøge leverandørerne og gennemgå leverandørernes procedurer. Herigennem får fodervirksomheden et godt indblik i, hvad det er for en leverandør, den tænker på at handle med, og hvilken foderkvalitet fodervirksomheden kan forvente.

Der er forskellige andre muligheder for, hvordan fodervirksomheden kan sikre sig en god kvalitet af det foder, den ønsker at importere, f.eks. en tro og love erklæring eller garanti fra leverandøren eller leverandørens foderstofkontrolorgan om, at foderet overholder EU-lovgivningen, eller analyseattester for hvert parti.

[Foderhygiejneforordningen](#)

43. Samhandel med foder

Foder af animalsk oprindelse må kun indføres fra godkendte fodervirksomheder i andre EU-lande.

43.1 Samhandel med foder af animalsk oprindelse

Fodervirksomheden må kun modtage foder af animalsk oprindelse ved samhandel fra godkendte fodervirksomheder i andre EU-lande. Godkendte fodervirksomheder i et andet EU-land må kun levere foder af animalsk oprindelse til en fodervirksomhed i et andet EU-land, herunder Danmark, hvis foderet opfylder EU-lovgivningen.

Fodervirksomheder, der modtager animalsk foder fra et andet EU-land, skal forhåndsanmelde sendinger af foder, hvis Fødevarestyrelsen anmoder om det. Fødevarestyrelsen vil informere om, hvad en forhåndsansøgning skal indeholde.

Foder af animalsk oprindelse og animalske råvarer, der skal anvendes til fremstilling af foder er animalske biprodukter og skal samhandles i henhold til kravene i forordningen om animalske biprodukter og gennemførelsesforordningen.

Læs mere om samhandel med animalske biprodukter [her](#)

[Fødevarerforordningen](#)

[Foderhygiejneforordningen](#)

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)

43.2 Samhandel med foder af ikke-animalsk oprindelse

Registrerede eller godkendte fodervirksomheder i et EU-land må kun levere foder af ikke-animalsk oprindelse til en fodervirksomhed i et andet EU-land, herunder Danmark, hvis foderet opfylder EU-lovgivningen.

[Fødevarerforordningen](#)

[Foderhygiejneforordningen](#)

43.3 Handel inden for Unionen med foderlægemidler

Foderstofvirksomheder, der distribuerer foderlægemidler eller mellemprodukter i et andet EU-land end det EU-land, hvor det er fremstillet, skal kontrollere, at de veterinærlægemidler, der anvendes til fremstillingen af dette foderlægemiddel eller disse mellemprodukter, er tilladt til anvendelse i overensstemmelse med forordning (EU) 2019/6, i det EU-land, hvor det anvendes.

Forordning (EU) 2019/4 Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0004>

Forordning (EU) 2019/6 Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:02019R0006-20190107&qid=1635336932087&from=DA>

Se mere i afsnit:
[38 Foderlægemidler](#)

44. Import af foder

Foder af animalsk oprindelse må kun importeres fra tredjelande og virksomheder i tredjelande, der er godkendt af EU til eksport af animalsk foder til EU.

44.1 Import af foder af animalsk oprindelse

Fodervirksomheden må kun importere foder af animalsk oprindelse fra tredjelande og virksomheder i tredjelande, der er godkendt af EU til eksport af foder af animalsk oprindelse til EU, og hvis fodoret opfylder EU-lovgivningen.

Der gælder særlige regler for import af følgende typer forarbejdet animalsk protein:

- a) forarbejdet animalsk protein, herunder fiskemel, fra andre dyr end drøvtyggere,
- b) blodprodukter fra andre dyr end drøvtyggere,
- c) foderblandinger der indeholder fodermidler nævnt i litra a) og b), og
- d) mælkeerstatninger indeholdende fiskemel*.

*Fiskemel defineres som forarbejdet animalsk protein fra vanddyr, undtaget havpattedyr, jf. bilag I, nr. 7, i forordning (EU) nr. 142/2011. Fiskepulp og -ensilage, o.l. regnes også med i betegnelsen ”fiskemel”. Således skal der også prøvetages af produkter med navne som ”fish soluble”, ”rejemel” o.l.

Ved import af sendinger af de anførte typer forarbejdet animalsk protein fra tredjelande skal fodervirksomheden kunne dokumentere, at hver sending forarbejdet animalsk protein er blevet analyseret for tilstedeværelse af ikke-godkendte animalske bestanddele. Fodervirksomheden skal endvidere sikre sig, at hver sending er ledsaget af en analyseattest, hvoraf det fremgår at sendingen er analyseret og fundet fri for ikke-godkendte animalske bestanddele. Analyseattesten skal entydigt identificere de sendinger, som attesten gælder for, og dokumentere at analysen er foretaget på et laboratorium, der er akkrediteret til MBU/PCR-analyse.

Hvis en sending af de anførte forarbejdede animalske proteiner ikke er ledsaget af en gyldig analyseattest, vil grænsekontrollen udtage prøver af sendingen til analyse for ikke-godkendte animalske bestanddele. Grænsekontrollen tilbageholder sendingen indtil grænsekontrollen med baggrund i analyseresultatet frigiver eller afviser sendingen.

Foder af animalsk oprindelse fra tredjelande skal ved ankomsten til EU grænsekontrolleres på et grænsekontrolsted, der er godkendt til kontrol af produkter, som ikke er bestemt til human konsum. Se mere i afsnit [48. Offentlig kontrol af importeret foder](#).

Foder af animalsk oprindelse og animalske råvarer, der skal anvendes til fremstilling af foder er animalske biprodukter og skal importeres i henhold til kravene i forordningen om animalske biprodukter og gennemførelsesforordningen.

Læs mere om import af animalske biprodukter [her](#)

[Foderhygiejneforordningen](#)
[Forordningen om animalske biprodukter](#)
[Gennemførelsesforordningen](#)

44.2 Import af foder af ikke-animalsk oprindelse

Foder af ikke-animalsk oprindelse, bortset fra hø og halm samt frø af hamp, må importeres fra tredjelande, der er godkendt af EU. Indtil videre findes der ingen liste over godkendte tredjelande. Fodervirksomheden må derfor indtil videre importere ikke-animalsk foder, bortset fra hø og halm samt frø af hamp, fra alle tredjelande. Der kan for nogle tredjelande være iværksat importrestriktioner eller mere intensiveret kontrol. Se mere i afsnit 46. Foder, der kræver forhåndsanmeldelse.

Virksomheder, som importerer foder, der er nævnt i Kommissionens Direktiv 95/69/EF, artikel 2, litra a-d, eller artikel 7, stk. 2, litra a-c, til Danmark, anses for tredjelandsvirksomhedens repræsentant i Unionen, jf. artikel 6, stk. 1 i Kommissionens Direktiv 98/51/EF.

Særligt vedrørende import af hø og halm:

Fodervirksomheden må kun importere hø og halm fra følgende tredjelande med de begrænsninger, der er anført i noterne:

Australien,
Canada,
Chile,
Grønland,

Guernsey
Ile of Mann
Island,
Jersey
New Zealand,
Schweiz,
Serbien, bortset fra Kosovo,
Storbritannien (Det Forenede Kongerige)
Ukraine*), og
USA.

*) Kun halmpiller bestemt til forbrænding, skal leveres direkte og overvåges i Traces fra det godkendte grænsekontrolsted, hvor de føres ind i Unionen til bestemmelsesvirksomheden i Unionen, hvor de skal forbrændes. Nærmere krav er beskrevet i gennemførelsesafgørelse 2022/575, artikel 2, stk. 2.

Fodervirksomheden må ikke importere hø og halm, som under transporten fra tredjelandet har været i kontakt med levende dyr. Dette hø og halm skal efter veterinærkontrollen føres direkte til destruktion ved forbrænding efter aftale med grænsekontrollen.

Særligt vedrørende import af frø af hamp til foder:

Fodervirksomheden må kun importere frø af hamp, som ikke er bestemt til udsæd, til foder fra tredjelande efter skriftlig tilladelse fra Fødevarestyrelsen.

[Fødevareforordningen](#)

[Foderhygiejneforordningen](#)

[Forordning 95/69/EF](#)

[EU Kommissionens gennemførelsesafgørelse \(EU\) 2022/575 af 6. april 2022](#)

44.3 Import af foderlægemidler

Fodervirksomheder, der importerer foderlægemidler eller mellemprodukter fra tredjelande, skal kontrollere, at de veterinærlægemidler, der anvendes i fremstillingen af dette foderlægemiddel eller disse mellemprodukter, er tilladt til anvendelse i overensstemmelse med forordning (EU) 2019/6 i det EU-land, hvor foderlægemidlet eller mellemproduktet anvendes.

Forordning (EU) 2019/4 Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0004>

Forordning (EU) 2019/6 Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:02019R0006-20190107&qid=1635336932087&from=DA>

Se mere i afsnit:

[38 Foderlægemidler](#)

45. Registrering til import af foder

Når virksomheden vil importere foder, hø og halm samt hampefrø til foder, skal fodervirksomheden også være registreret til denne aktivitet hos Fødevarestyrelsen.

45.1 Procedure for registrering af import

Fodervirksomheden skal være registreret eller godkendt som fodervirksomhed hos Fødevarestyrelsen efter regler i Foderhygiejneforordningen og have anmeldt registrering til import.

Hvis fodervirksomheden importerer animalsk foder samt hø og halm, skal fodervirksomheden også være registreret som importør hos Fødevarestyrelsen efter § 4 i Bekendtgørelse nr. 1351 af 10. december 2019, inden virksomheden importerer animalsk foder samt hø og halm.

Fodervirksomheden finder anmeldelsesblanketten på Fødevarestyrelsens hjemmeside [Fodervirksomhed - ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør \(fødevarestyrelsen.dk\)](#)

[Foderhygiejneforordningen](#)

[Bekendtgørelse nr. 1351 af 10. december 2019](#)

[Bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder](#)

Se mere i afsnit:

79. Registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug

46. Foder, der kræver forhånds anmeldelse

Enhver sending af animalsk foder samt hø og halm, der importeres fra tredjelande, skal forhånds anmeldes til grænsekontrolstedet ved første indgangssted i EU.

46.1 Procedure for forhånds anmeldelse af foder

Hver gang fodervirksomheden importerer en sending animalsk foder eller hø og halm, skal fodervirksomheden sende en forhånds anmeldelse til grænsekontrollen ved det grænsekontrolsted, hvor foderet føres ind i EU. Fodervirksomheden skal udarbejde en forhånds anmeldelse elektronisk i TRACES. Fodervirksomheden skal udfylde alle felter i dokumentet [CHED](#), del 1 og gemme dokumentet i TRACES. Herefter skal fodervirksomheden udskrive et eksemplar af dokumentet, som fodervirksomheden daterer og underskriver samt scanner og sender til grænsekontrolstedets elektroniske postkasse. Det er altid en god ide, at fodervirksomheden også ringer til grænsekontrolstedet og bestiller tid til kontrollen. Fodervirksomheden skal sørge for, at forhånds anmeldelsen er grænsekontrolstedet i hænde senest en arbejdsdag, inden sendingens forventede ankomst til EU's område. Regler til udfyldelse af CHED, del 1 findes i artikel 40-46 og bilag II, del 2, afdeling B, jf. forklaringerne i del 1 til bilag II til IMSOC-forordningen. Virksomheden finder grænsekontrolstederne elektroniske postkasser [her](#).

Hvis animalsk foder samt hø og halm importeres via et grænsekontrolsted i et andet EU-land end Danmark som første indgangssted i EU, skal fodervirksomheden forhånds anmelde foderet til dette grænsekontrolsted i det EU-land, foderet ankommer til som første indgangssted til EU. Fodervirksomheden finder kontaktoplysningerne for grænsekontrolsteder i andre EU-lande [her](#).

Hver gang fodervirksomheden importerer en sending ikke-animalsk foder, der er underlagt importrestriktioner eller mere intensiveret importkontrol, skal fodervirksomheden sende en forhåndsanmeldelse til Fødevarestyrelsen. Regler til udfyldelse af CHED, del 1 findes i artikel 40-46, og bilag II ,del 2, afsnit D, jf. forklaringerne i del 1 til bilag II til IMSOC-forordningen. Fodervirksomheden finder listen over ikke-animalsk foder, som er underlagt importrestriktioner eller mere intensiveret importkontrol [her](#).

Fodervirksomheden skal sende forhåndsanmeldelser for ikke-animalsk foder, bortset fra ikke-animalsk foder underlagt importrestriktionen for Japan, direkte til Importvagt Aarhus på e-mail: import-midtjylland@fvst.dk. For ikke-animalsk foder underlagt importrestriktionen for Japan skal fodervirksomheden dog sende forhåndsanmeldelser direkte til Importvagt København på e-mail: importvagt@fvst.dk.

Fodervirksomheden skal sørge for, at forhåndsanmeldelsen er modtaget hos Importvagt Aarhus senest 24 timer (mandag – fredag), inden foderet ankommer til Danmark. For ikke-animalsk foder underlagt importrestriktionerne for Japan skal forhåndsanmeldelsen dog være modtaget hos Importvagt København senest 48 timer (mandag – fredag), inden foderet ankommer til Danmark.

For foder, som er opført i bilag I og II til forordning (EU) 2019/1793 af 22. oktober 2019 eller afgørelse 2011/884/EU (restriktion for GMO i ris fra Kina), skal forhåndsanmeldelsen ske ved, at fodervirksomheden udfylder alle relevante rubrikker på første side af [CHED](#), del 1. Regler til udfyldelse af CHED, del 1 findes i artikel 40-46, og bilag II ,del 2, afsnit D, jf. forklaringerne i del 1 til bilag II til IMSOC-forordningen. Fodervirksomheden må gerne sende det udfyldte CHED til Importvagt Aarhus i en mail, men fødevarekontrollenheden må først påbegynde kontrollen, når den har modtaget det original CHED. Fodervirksomheden skal derfor sende det originale CHED eventuelt sammen med relevante sundhedscertifikater og analyseattester med post til fødevarekontrollenheden.

Hvis fodervirksomheden importerer ikke-animalsk foder underlagt importrestriktioner eller mere intensiveret importkontrol via et andet EU-land end Danmark som første indgangssted i EU, skal fodervirksomheden forhåndsanmelde foderet til myndighederne i dette EU-land. Virksomheden finder kontaktoplysninger til udpegede kontrolsteder i andre EU-lande [her](#).

[Foderhygiejneforordningen](#)
[IMSOC-forordningen](#)
[Restriktionsbekendtgørelsen](#)

47. Certifikat ved import af animalsk foder samt hø og halm

Alt foder af animalsk oprindelse samt hø og halm, der importeres fra tredjelande, skal ledsages af et certifikat.

47.1 Sundheds- eller veterinærcertifikat ved import af animalsk foder samt hø og halm

Fodervirksomheden skal sikre sig, at animalsk foder samt hø og halm fra tredjelande ledsages af et sundhedscertifikat.

Foder af animalsk oprindelse og animalske råvarer, der skal anvendes til fremstilling af foder er animalske biprodukter og skal importeres i henhold til kravene i forordningen om animalske biprodukter og gennemførelsesforordningen.

Læs mere om import af animalske biprodukter [her](#)

I de tilfælde, hvor tredjelandets myndigheder udsteder sundhedscertifikatet elektronisk i TRACES, skal virksomheden klonе oplysningerne fra sundhedscertifikatet til CHED, del 1 i TRACES. Fodervirksomheden kan kontakte grænsekontrolstedet for at få vejledning i, hvordan fodervirksomheden foretager kloningen.

Hø og halm skal ved importen være ledsaget af et veterinærcertifikat, som er underskrevet af en embedsdyrlæge, og som indeholder de oplysninger der fremgår [her](#).

Hø og halm fra USA til Danmark skal ledsages af et særskilt sundhedscertifikat. Virksomheden finder modellen af sundhedscertifikatet [her](#).

[Forordningen om animalske biprodukter](#)
[Gennemførelsesforordningen](#)

48. Offentlig kontrol af importeret foder

Animalsk foder samt hø og halm fra tredjelande skal kontrolleres på et grænsekontrolsted ved første indgangssted i EU. Ikke-animalsk foder, bortset fra hø og halm, fra tredjelande kan være omfattet af kontrol ved EU's ydre grænse.

48.1 Offentlig kontrol af importeret animalsk foder

Animalsk foder samt hø og halm, skal kontrolleres på et grænsekontrolsted ved første indgang til EU, inden det må føres ind i EU. Dette sker for at sikre dyresundheden i EU, for at sikre foderhygiejnen og for at forhindre svig.

Fodervirksomheden skal sørge for, at animalsk foder fra tredjelande præsenteres for grænsekontrollen ved det grænsekontrolsted, virksomheden har anført i forhåndsanmeldelsen, til kontrol. Se mere i afsnit 46. Foder, der kræver forhåndsanmeldelse.

Når grænsekontrollen har kontrolleret det animalske foder og de ledsagende dokumenter, udfylder grænsekontrollen del 2 af CHED. Fodervirksomheden skal betale et gebyr til dækning af udgifterne ved den offentlige kontrol.

Hvis grænsekontrollen godkender foderet til fri omsætning, må foderet importeres. Grænsekontrollen sender den endelige version af CHED (del 1 og del 2) for foderet til Toldstyrelsen, hvorefter toldbehandlingen af foderet kan finde sted.

Hvis grænsekontrollen afviser foderet, bl.a. fordi det ikke opfylder lovgivningen, påbyder grænsekontrollen, at foderet skal returneres, destrueres eller undergives særlig behandling.

Når grænsekontrollen har udtaget stikprøver af foderet til laboratorieanalyse i henhold til den nationale kontrolplan, kan grænsekontrollen godkende foderet til fri omsætning i afventning af analyseresultatet. Fødevarestyrelsen anbefaler, at fodervirksomheden venter med at omsætte det pågældende parti foder, indtil grænsekontrollen informerer fodervirksomheden om analyseresultatet og sender den endelige version af CHED til virksomheden. Hvis laboratorieanalysen viser overskridelser, der kan udgøre en risiko for folke- eller dyresundheden, afviser grænsekontrollen hele partiet og påbyder fodervirksomheden, at foderet skal returneres, destrueres eller undergives særlig behandling. Dette kan indebære, at Fødevarestyrelsen påbyder fodervirksomheden at trække dele af partiet, som er omsat i senere omsætningsled, tilbage med henblik på returnering, destruktion eller særlig behandling.

48.2 Offentlig kontrol af importeret ikke-animalsk foder

Fodervirksomheden kan som hovedregel importere ikke-animalsk foder, bortset fra hø og halm, uden at det først skal kontrolleres på EU's ydre grænse. Der er dog nogle ikke-animalske foderstoffer, som skal kontrolleres på et kontrolsted, inden de må importeres i EU. Disse foderstoffer er underlagt importrestriktioner eller midlertidig forøgelse af den offentlige kontrol og beredskabsforanstaltninger.

Virksomheden skal sørge for, at ikke-animalsk foder fra tredjelande, som er underlagt importrestriktioner eller midlertidig forøgelse af den offentlige kontrol og beredskabsforanstaltninger, kontrolleres af Fødevarestyrelsen ved kontrolstedet, som fodervirksomheden har anført i forhåndsansøgningen. Se mere i afsnit 46. Foder, der kræver forhåndsansøgning.

Når Fødevarestyrelsen har kontrolleret det ikke-animalske foder og de ledsagende dokumenter, udfylder Fødevarestyrelsen del 2 af CHED. Fødevarestyrelsen sender en mail med CHED til Toldstyrelsen. Fodervirksomheden skal betale et gebyr til dækning af udgifterne ved den offentlige kontrol.

Hvis Fødevarestyrelsen godkender foderet til fri omsætning i EU, må foderet importeres. Fodervirksomheden skal sende CHED for foderet til Toldstyrelsen, hvorefter toldbehandlingen af foderet kan finde sted.

Hvis Fødevarestyrelsen afviser foderet, bl.a. fordi foderet ikke opfylder EU-lovgivningen, meddeler Fødevarestyrelsen påbud om, at foderet skal returneres eller destrueres. Fodervirksomheden har ansvar for at sende CHED for foderet til SKAT

[Forordning om offentlig kontrol](#)

[IMSOC-forordningen](#)

[Foderrestriktionsbekendtgørelsen \(link skal opdateres\)](#)

[Betalingsbekendtgørelsen \(link skal opdateres\)](#)

49. Importørens egenkontrol af indført foder

Fodervirksomheden har ansvar for, at de foderstoffer, den indfører fra såvel andre EU-lande som tredjelande, overholder EU-lovgivningen og eventuelle nationale krav, inden foderet markedsføres.

49.1 Procedure for importørens egenkontrol af indført foder

Fodervirksomheden har ansvar for, at de foderstoffer, den indfører såvel fra andre EU-lande som fra tredjelande, overholder EU-lovgivningen og eventuelle nationale krav. Virksomheden skal som led i egenkontrollen kontrollere dette.

Fodervirksomhedens egenkontrol skal omfatte gode arbejdsgange, som ikke behøver at være skriftlige, samt et skriftligt egenkontrolprogram, som bl.a. omfatter:

- Risikoanalyse
- Kritiske kontrolpunkter (CCP)
- Leverandørorientering og -vurdering og bestilling af varer
- Modtagekontrol
- Kvalitetskontrol og analyseplaner som en del af risikoanalysen
- Sporbarhed
- Dokumentation for udført egenkontrol.

Gode arbejdsgange er de foranstaltninger, virksomheden skal gennemføre for at overholde foderlovgivningen generelt. De gode arbejdsgange er grundlæggende forudsætninger for et risikobaseret egenkontrolprogram. Gode arbejdsgange kræver som udgangspunkt ikke skriftlig dokumentation.

Risikoanalyse er en systematisk undersøgelse af mulige mangler ved fodersikkerheden, dvs. en gennemgang af, hvad der kan gå galt. Risikofaktorer er de enkelte årsager til en fare.

Kritiske kontrolpunkter (CCP) er et punkt, et trin eller en procedure, hvor fodervirksomheden kan styre de identificerede risici, så en sundhedsrisiko kan fjernes eller nedsættes til et acceptabelt niveau.

Fodervirksomheden skal revidere sit egenkontrolprogram med jævne mellemrum og ved væsentlige ændringer. Fodervirksomheden bør f.eks. ændre egenkontrolprogrammet, hvis der sker ændringer i produktkategorier, leverandør/tredjeland m.v. Fodervirksomheden skal holde sig løbende orienteret om hvilke produkter, der er underlagt importrestriktioner eller mere intensiveret importkontrol, og revidere egenkontrolprogrammet, hvis der sker ændringer i forhold til de ændrede risikofaktorer.

Se mere i afsnit:

78. HACCP

49.2 Risikofaktorer (mikrobiologiske, kemiske, fysiske) i indført foder

I visse foderstoffer er bestemte risikofaktorer så almindeligt forekommende, at foderstofferne generelt må betragtes som en potentiel risiko. Nogle af disse risici er der lovgivningsmæssigt taget højde for, idet der er fastsat kriterier eller grænseværdier for indholdet af en given risikofaktor i bestemte

foderstoffer, f.eks. dioxin i fiskeolie, ikke-godkendte animalske bestanddele i forarbejdet animalsk protein, mikrobiologisk forurening af fiskemel osv. For sådanne foderstoffer vil det være relevant, at fodervirksomhedens egenkontrolprogram indeholder specifikationer af, hvordan fodervirksomheden i det enkelte tilfælde vil sikre sig mod disse risici (garantier fra leverandøren vedrørende produktet og/eller produktionsforhold, krav om analyseresultater fra leverandøren, egen stikprøvekontrol med analyser eller lignende).

Mikrobiologiske, kemiske og fysiske risikofaktorer kan også forekomme i forbindelse med fremstilling og opbevaring af foder i tredjelandene eller under transport til fodervirksomheden i Danmark/EU og ved opbevaring af foder i Danmark.

Det er derfor vigtigt, at fodervirksomheden sætter sig ind i, hvordan foderet fremstilles/håndteres i oprindelseslandet, hvordan transporten til Danmark foregår, og hvordan foderet opbevares i Danmark.

Fodervirksomheden skal løbende kontrollere informationer via Rapid Alert Systemet for Fødevarer og Foder (RASFF¹), og holde et våget øje med lister over tilbagetrukne foderstoffer samt hvilke virksomheder, der er underlagt skærpet kontrol. Herved kan fodervirksomheden holde sig ajour med hvilke risici, der bl.a. kan forekomme i bestemte foderstoffer, fra bestemte lande og virksomheder og for løbende at kunne vurdere sandsynlighed for uacceptabel forekomst af bestemte risikofaktorer i foderet.

Fodervirksomheden er ansvarlig for, at fodersikkerheden er opfyldt for de indførte foderstoffer, og at de overholder anden lovgivning. Fodervirksomheden skal fastsætte procedurer for modtagekontrol, navnlig for de første leverancer.

49.3 Importørens modtagekontrol af indført foder

Modtagekontrollen omfatter kontrol af dokumenter såvel som kontrol af selve foderet.

Alt afhængig af fodertypen eller anvendelsen heraf omfatter modtagekontrollen følgende elementer:

- temperaturkontrol for frosne eller kølede foderstoffer,
- emballagekontrol,
- kontrol af mærkning,
- kontrol af transportforhold og -skader,
- dokumentation for overholdelse af mikrobiologiske eller kemiske kriterier,
- identitetskontrol,
- sensorisk kontrol (lugt, farve og udseende), og
- udtagning af prøver til analyse.

Modtagekontrollen kan omfatte andre lovpligtige forhold, f.eks. procedurer og dokumenter i henhold til økologireglerne, eller helt andre forhold som godkendelser i forbindelse med f.eks. GMO og

¹ RASFF er en effektiv udveksling af oplysninger mellem Kommissionen og EU-landenes fødevarermyndigheder om fødevarer og foder, der kan udgøre en risiko for folkesundheden, dyresundheden eller miljøet.

tilsætningsstoffer. Ligeledes skal fodervirksomheden i forbindelse med modtagekontrollen sikre sig, at de nødvendige oplysninger om partiets sporbarhed (kendskab til leverandør/kunde et trin frem og et trin tilbage) er til stede.

Når fodervirksomheden i modtagekontrollen konstaterer afvigelser eller ulovlige forhold i et sådant omfang, at foderet ikke kan anvendes eller bringes i omsætning, eller andre forhold, hvor det skønnes nødvendigt, at informere myndighederne, skal virksomheden straks underrette Fødevarestyrelsen om forholdet. Fodervirksomheden må ikke omsætte foderet, før Fødevarestyrelsen tillader dette.

Fodervirksomheden skal sikre, at der foretages det nødvendige for at rette op på forholdene, herunder at et givent parti tilbagetrækkes fra senere omsætningsled, hvis partiet ikke lever op til kravene om fodersikkerhed.

Hvis fodervirksomheden ikke selv modtager/oplagrer foderet, kan den virksomhed, som fysisk modtager foderet, varetage det praktiske arbejde helt eller delvist i forbindelse med modtagekontrollen. I disse tilfælde skal der foreligge en klar beskrivelse af, hvordan virksomheden sikrer, at modtagevirksomheden orienteres om kravene og overholder dem, samt en klar aftale om "hvem gør hvad".

Fodervirksomheden skal opfylde kravet om sporbarhed et trin frem og et trin tilbage i handelen med foder.

Se mere i afsnit:

77. Sporbarhed

For indført foder, som ved importen modtages af en anden virksomhed, skal fodervirksomheden kunne identificere modtagevirksomheden, f.eks. ved handelsdokumenter eller lignende. Det skal af disse dokumenter fremgå, at den pågældende modtagevirksomhed er den fysiske leveringsadresse for foderet.

[Fødevarerforordningen](#)

[Foderhygiejneforordningen](#)

50. Indførsel af animalske biprodukter til forskning eller diagnostik m.v.

Animalske biprodukter til forskning eller diagnostik m.v. må kun indføres efter forudgående tilladelse fra Fødevarestyrelsen

50.1 Tilladelse til indførsel af animalske biprodukter til forskning eller diagnostik m.v.

Animalske biprodukter til forskning eller diagnostik eller som vareprøve eller udstillingsgenstand må kun indføres efter forudgående tilladelse fra Fødevarestyrelsen.

Der gælder følgende særlige regler for indførsel af animalske biprodukter til forskning og diagnostik eller som vareprøve eller udstillingsgenstand. Virksomheder må kun indføre disse animalske biprodukter i henhold til en forudgående skriftlig tilladelse fra Fødevarestyrelsen. Det er et vilkår for tilladelsen,

At de animalske biprodukter skal føres direkte til bestemmelsesstedet som anført i tilladelsen.

At den del af prøven, som ikke er anvendt ved analysen m.v., og al tilhørende emballage skal returneres til oprindelseslandet eller destrueres ved forbrænding.

At alle genstande, der har været i berøring med prøven skal rengøres og desinficeres efter analysen.

Ikke-animalsk foder må indføres til analyse m.v. uden tilladelse fra Fødevarestyrelsen. Hvis det ikke-animalske foder vejer over 20 kg, kan Fødevarestyrelsen stille krav om, at foderet ikke må importeres fra tredjelande med importrestriktioner.

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)

[Foderrestriktionsbekendtgørelsen \(link skal opdateres\)](#)

EKSPORT

51. Generelt om eksport af foder

Ved eksport forstås udførsel af produkter fra Danmark til tredjelande.

Det kan kræve meget forarbejde at eksportere foder til tredjelande. Der er derfor mange ting, som er hensigtsmæssige at undersøge før en eventuel eksport. Da det ofte kræver involvering af mange parter, er det vigtigt at begynde i god tid, førend den forventede eksport er planlagt. Som eksportør skal man være opmærksom på, at der kan være krav om dokumentation for råvarernes oprindelse eller andre krav, som virksomheden skal sikre overholdt, inden råvarerne modtages på produktionsvirksomheden

Kun virksomheder, der er godkendt og/eller registreret af Fødevarestyrelsen må eksportere foder. Nogle tredjelande kræver, at virksomheder skal godkendes af modtagerlandets myndigheder, før eksport til landet kan påbegyndes.

Foderet skal overholde en række krav. Det kan være både EU-krav og krav stillet af modtagerlandet. Nogle lande kan endda have indført importrestriktioner på produkter fra Danmark.

Når modtagerlandet har krav om, at Fødevarestyrelsen udsteder et certifikat i forbindelse med eksporten, skal de certifikater, som findes i [Fødevarestyrelsens certifikatdatabase](#), anvendes, og certifikatet skal udskrives på særligt certifikatpapir. Det er eksportørens ansvar at sikre og dokumentere, at alle krav vedrørende eksporten er opfyldte, og at der anvendes et gyldigt certifikat. Det er også eksportørens ansvar, at alle oplysninger i certifikatet er korrekte.

Virksomheder, som vil eksportere foder af animalsk oprindelse, skal udover at følge reglerne, som gælder for eksport af al foder, også være opmærksomme på, at der kan være yderligere lovgivning, som de skal følge.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporbekendtgørelsen](#)

[Vejledning til fodereksporbekendtgørelsen](#)

Se mere i afsnit:

[52. Virksomhedens ansvar ved eksport af foder](#)

[53. Eksport af foder til særlige tredjelande](#)

[54. Certifikater til eksport af foder](#)

[55. Tredjelandes importrestriktioner på foder](#)

[56. Eksport af foder af animalsk oprindelse](#)

51.1 Krav til foder, som skal eksporteres

Hvis der er indgået en aftale mellem Danmark og et tredjeland om, hvilke krav foderet skal opfylde, for at kunne blive eksporteret til det pågældende land, skal disse krav overholdes. Det gælder også, hvis aftalen er indgået mellem EU og tredjelandet.

Foder fremstillet i EU skal overholde EU-lovgivningen, men foder, der ikke frit kan omsættes i EU, kan dog undtagelsesvist eksporteres til et tredjeland, hvis følgende betingelser er opfyldte:

- Foderet må ikke være farligt
- Importlandets myndigheder skal have fået at vide, hvorfor foderet ikke er lovligt i EU
- Der skal foreligge skriftlig dokumentation for, at importlandets myndigheder har accepteret at modtage foderet, som ikke er lovligt i EU

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporthændtægørelsen, § 5](#)

[Fødevareforordningen 178/2002, artikel 12](#)

[Foderhygiejneforordningen 183/2005, artikel 25](#)

Se mere i afsnit:

56. Eksport af foder af animalsk oprindelse

51.2 Registrering af fodervirksomheder, der vil eksportere foder

En virksomhed må kun eksportere foder, hvis den er godkendt og/eller registreret af Fødevarestyrelsen i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Ved eksport af foder til særlige tredjelande, kan der være krav om godkendelse og registrering af virksomheden hos myndighederne i det pågældende land.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporthændtægørelsen § 4](#)

[Bekendtgørelse om foder og fodervirksomheder §§ 14-25](#)

[Foderhygiejneforordningen 183/2005, artikel 9 og artikel 10](#)

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 24](#)

[Vejledning til fodereksporthændtægørelsen](#)

Se mere i afsnit:

41. Registrering, godkendelse og tilladelse som fodervirksomhed med foder af animalsk oprindelse

53. Eksport af foder til særlige tredjelande.

79. Registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug

52. Virksomhedens ansvar ved eksport af foder

Det er eksportvirksomhedens ansvar at overholde betingelserne for eksport til det tredjeland, som foderet skal eksporteres til. Betingelserne findes på [Fødevarestyrelsen hjemmeside](#) og i det certifikat, som skal bruges til den påtænkte eksport.

Hvis der ikke i Certifikatdatabasen findes et certifikat, som kan anvendes til eksport af produktet til det pågældende tredjeland, kan virksomheden anmode Fødevarestyrelsen om, at udarbejde et nyt certifikat.

Virksomheden skal være sikker på, at det certifikat, som den anmoder Fødevarestyrelsen om at underskrive, er et gældende certifikat. Certifikatet skal altså være hentet i [Fødevarestyrelsens certifikatdatabase](#) og opfylde modtagerlandets importkrav.

Hvis der i Certifikatdatabasen findes et godkendt certifikat til eksport af det produkt, som skal eksporteres og certifikatet er til det land, som der skal eksporteres til, skal virksomheden bruge certifikatet fra Certifikatdatabasen.

Virksomheden har ansvaret for, at de oplysninger, som den har skrevet ind i certifikatet, er korrekte. Hvis virksomheden har afsendt produkter, som viser sig ikke at være i overensstemmelse med et udstedt certifikat eller andet dokument, skal virksomheden straks informere Fødevarestyrelsen om dette. I nogle situationer kan Fødevarestyrelsen udstede erstatningscertifikater.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporbekendtgørelsen § 5](#)

[Certifikatbekendtgørelsen § 5](#)

[Vejledning til fodereksporbekendtgørelsen](#)

Se mere i afsnit:

[54. Certifikater til eksport af foder](#)

[54.2 Certifikatdatabasen.](#)

[54.6 Erstatningscertifikater](#)

[54.7 Anmodning om udarbejdelse af et nyt eksportcertifikat](#)

52.1 Krav om egenkontrol ved eksport af foder

For at virksomheden kan sikre og dokumentere at betingelserne for eksport er opfyldte, skal den udføre egenkontrol.

Egenkontrollen skal sikre og dokumentere, at virksomheden overholder de relevante betingelser i fodereksporbekendtgørelsen herunder Fødevareforordningen som nævnt i bekendtgørelsens § 5, stk. 9. Egenkontrollen skal også sikre, at oplysninger afgivet til Fødevarestyrelsen i forbindelse med anmodning om udstedelse af certifikater er korrekte, og at betingelserne i certifikatet er overholdt.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporbekendtgørelsen § 8](#)

[Fodereksporbekendtgørelsen § 5](#)

[Fødevareforordningen 178/2002, artikel 12](#)

[Vejledning om krav til laboratorieanalyser og baggrundsdokumentation i forbindelse med eksport af foder](#)

[Vejledning til fodereksporthæftningen](#)

Se mere i afsnit:

[51.1 Krav til foder, som skal eksporteres](#)

[54.4 Certifikatpapir](#)

53. Eksport af foder til særlige tredjelande

For mange tredjelande er det, at virksomheden overholder EU-reglerne, ofte tilstrækkeligt til, at virksomheden kan eksportere til det pågældende land.

Der findes dog en række tredjelande, hvor myndighederne stiller krav om en særlig godkendelse af danske virksomheder, for at de må eksportere til det pågældende land. Disse lande kaldes ”særlige tredjelande”. En liste over særlige tredjelande findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside. Listen omfatter kun krav for de lande og produkttyper, som Fødevarestyrelsen allerede kender til. Ved åbning af nye markeder for danske produkter kan myndighederne i tredjelandet stille krav, som gør, at landet i eksportbureauet bliver til et ”særligt tredjeland”.

Der er stor forskel på procedurerne for godkendelse i de forskellige lande. Nogle lande kræver f.eks. Kun, at virksomheden er registreret og godkendt i Danmark for at komme på listen. Nogle andre lande kræver, at virksomheden skal overholde særlige krav udover EU-lovgivningen, og andre lande igen kræver inspektion af virksomheden, inden eksporten kan påbegyndes. Nogle af de landekrav, som Fødevarestyrelsen allerede har kendskab til, findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside og i Certifikatdatabasen på de relevante certifikatsider.

En virksomhed, som vil eksportere til et særligt tredjeland, må først begynde at eksportere til landet, når Fødevarestyrelsen har meddelt virksomheden, at den er godkendt til eksport til det særlige tredjeland, og at virksomheden er opført på Fødevarestyrelsens liste over virksomheder, som er godkendt til eksport til det pågældende tredjeland.

Virksomheden må kun eksportere produkter til det særlige tredjeland fremstillet eller opbevaret efter det tidspunkt, hvor virksomheden er blevet opført på listen.

Hvis en virksomhed ikke overholder betingelserne for eksport til et særligt tredjeland, kan Fødevarestyrelsen tilbagekalde eller suspendere godkendelsen til at eksportere til landet og fjerne virksomheden fra listen.

En virksomhed kan til enhver tid meddele Fødevarestyrelsen, at den ønsker at blive fjernet fra listen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Vejledning til fodereksporthandlingsreglerne](#)

[Fodereksporthandlingsreglerne §7](#)

Se mere i afsnit:

[51.1 Krav til foder, som skal eksporteres](#)

[52. Virksomhedens ansvar ved eksport af foder](#)

[53.1 Procedure for at blive godkendt som eksportør til særligt tredjeland.](#)

[54. Certifikater til eksport af foder](#)

[54.2 Certifikatdatabasen](#)

53.1 Procedure for at blive godkendt som eksportør til særlige tredjelande

For at søge om godkendelse til eksport til særlige tredjelande skal virksomheden sende en ansøgning til Fødevarestyrelsen. Ansøgningen kan sendes via [Fødevarestyrelsens hjemmeside](#).

Fødevarestyrelsen vurderer, om virksomheden opfylder betingelserne for eksport til det pågældende land. Hvis det er tilfældet, bliver virksomheden sat på Fødevarestyrelsens liste over virksomheder godkendt til eksport til landet.

Hvis tredjelandet skal acceptere Fødevarestyrelsens godkendelse, afventer Fødevarestyrelsen landets accept, inden virksomheden sættes på listen.

Nogle tredjelande kommer på inspektion forud for godkendelse af eksport til landet.

I [Fødevarestyrelsens guide til inspektion fra udlandet](#) kan virksomhederne læse, hvordan de bedst muligt forbereder sig på inspektionen. Guiden er skrevet til inspektion af fødevarevirksomheder, men de samme principper gør sig gældende for inspektion på fodervirksomheder.

Fødevarestyrelsen orienterer virksomheden, når den er godkendt og optaget på listen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporthændtørelsen § 7, stk. 3](#)

[Fodereksporthændtørelsen Bilag 1](#)

[Vejledning til fodereksporthændtørelsen](#)

Se mere i afsnit:

[51.1 Krav til foder, som skal eksporteres](#)

[53. Eksport af foder til særlige tredjelande](#)

54. Certifikater til eksport af foder

Hvis modtagerlandet har krav om, at Fødevarestyrelsen udsteder et certifikat i forbindelse med eksporten, skal en sådan forsendelse følges af et certifikat udstedt af Fødevarestyrelsen. Certifikatet er en officiel myndighedserklæring udstedt af Fødevarestyrelsen til myndighederne i modtagerlandet. Fødevarestyrelsen garanterer med det udstedte certifikat, at forsendelsen overholder de krav, der fremgår af certifikatet.

Det er eksportvirksomhedens ansvar, at det er det rigtige certifikat, som anvendes til forsendelsen. Certifikatet skal findes i [Certifikatdatabasen](#). Det er virksomheden, som skal udfylde og printe certifikatet. Det er også virksomhedens ansvar, at de oplysninger, som den har skrevet ind i certifikatet, er korrekte. Når virksomheden har udskrevet certifikatet, skal virksomheden forelægge det for Fødevarestyrelsen til underskrift. Bemærk, at Fødevarestyrelsen ikke kan udstede certifikater, hvis forsendelsen allerede har forladt Danmark. Eksportøren skal derfor sikre sig, at eksportcertifikatet er udstedt, inden varerne afsendes.

Hvis der ikke findes et certifikat, som kan anvendes til eksport af produktet til det pågældende land, eller hvis certifikatet ikke længere opfylder modtagerlandets importkrav, kan virksomheden anmode Fødevarestyrelsen om at udarbejde et nyt certifikat.

Eksportøren skal betale for udstedelse af certifikater. Se mere om betaling [her](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporthændlingsregler § 3, nr. 14](#)

[Fodereksporthændlingsregler § 5](#)

[Certifikathændlingsregler §§ 2-4](#)

[Vejledning til fodereksporthændlingsregler](#)

Se mere i afsnit:

[51.2 Certifikatdatabasen](#)

[52. Virksomhedens ansvar ved eksport af foder](#)

54.1 Certifikattyper

Der findes flere typer af certifikater, som skal bruges til eksport. Hvilken certifikattype, der skal bruges, er bl.a. afhængig af produkt og modtagerland.

Hvis der findes et godkendt bilateralt certifikat til eksport af en bestemt produkttype til et bestemt land, skal det certifikat anvendes.

Bilaterale certifikater er udarbejdet af Fødevarestyrelsen, og er certifikater, som udelukkende er gyldige ved eksport fra Danmark til et bestemt modtagerland. De vil oftest være godkendt af modtagerlandets myndigheder. Hvis certifikatet ikke er godkendt af landets myndigheder, men f.eks. er udarbejdet på baggrund af en specifik importtilladelse, vil dette oftest fremgå af certifikatsiden.

EU-certifikater er bilaterale certifikater, som er forhandlet mellem EU og modtagerlandet. Det betyder, at kravene for eksport af det givne produkt til modtagerlandet er ens for alle EU-lande. Certifikaterne kan afvige i udformning og sprog, da hvert enkelt EU-land tilpasser certifikaterne til egne formater og tilføjer eget sprog. Fødevarestyrelsen oversætter altid certifikatteksterne til dansk.

Nogle af EU-certifikaterne findes og skal udfyldes i TRACES NT. Hvis et certifikat findes i TRACES NT, fremgår det af certifikatsiden.

Til lande, hvor der ikke er indgået aftaler om importbetingelser, kan man eventuelt anvende generelle certifikater. Det er certifikater, som ikke er rettet mod et bestemt modtagerland, og derfor ikke er godkendte af modtagerlandenes myndigheder. Som udgangspunkt indeholder de generelle certifikater kun attestationer indenfor EU-lovgivningen. Mange tredjelande accepterer import på generelle certifikater. Forud for en påtænkt eksport er det vigtigt, at eksportøren via sin kunde eller modtagerlandets myndigheder sikrer sig, at det påtænkte modtagerland vil acceptere varer importeret på det pågældende generelle certifikat.

Fødevestyrelsen kan udstede en zoosanitær erklæring, hvis der ved eksporten er behov for en erklæring om status for husdyrsygdomme i Danmark. Erklæringerne opdateres, hvis der i Danmark kommer udbrud af en af de husdyrsygdomme, som er nævnt i erklæringerne.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporbekendtgørelsen § 5](#)

[Vejledning til fodereksporbekendtgørelsen](#)

[Kommissionens beslutning om anvendelse af Traces-systemet](#)

Se mere i afsnit:

[52 Virksomhedens ansvar ved eksport af foder.](#)

54.2 Certifikatdatabasen

Certifikatdatabasen indeholder certifikater til eksport af fødevarer, levende dyr, avlsmateriale, animalske biprodukter, foder samt enkelte andre produkter. Certifikaterne ligger som skrivbare PDF-filer.

Certifikaterne er mærket med et La-nummer, f.eks. La 23,0-xxxx, i nederste venstre hjørne, som identificerer dokumentet. I nederste højre hjørne står bestemmelseslandet, samt måned og år for forhandling af certifikat, samt produktkategorien: f.eks. Japan 01-2009 (Fisk og fiskevarer).

Kun certifikater, som er hentet i Certifikatdatabasen, må forelægges Fødevestyrelsen til underskrift.

Certifikaterne i Certifikatdatabasen er udarbejdet efter aktuelle behov og på anmodning fra brancheorganisationer og eksportører. Fødevestyrelsen bliver ikke altid informeret, når importkrav bliver ændret af modtagerlandet. Det er derfor vigtigt, at virksomheden altid sikrer sig hos importøren eller importlandets myndigheder, at importkravene ikke er blevet ændret i forhold til de certifikater, der kan søges frem i Certifikatdatabasen. For eksempel kan der være indført importrestriktioner af tredjelandene. Tjek derfor altid eksportrestriktionslisten.

En gang om ugen udsender Fødevestyrelsen et elektronisk nyhedsbrev om Certifikatdatabasen. Det indeholder oplysninger om nye certifikater, ændringer til eksisterende certifikater og andre forhold, som man skal tage i betragtning, når der skal udstedes certifikater. Hvis der sker noget vigtigt, som berører certifikatudstedelsen, vil der blive udsendt et ekstra nyhedsbrev.

Du kan abonnere på nyhedsbrevet, ved at tilmelde dig ”Faglige nyheder om Certifikatdatabasen” via dette [link](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporthandlingsregler § 5](#)

[Vejledning til fodereksporthandlingsregler](#)

Se mere i afsnit:

[52 Virksomhedens ansvar ved eksport af foder.](#)

[54.7 Anmodning om udarbejdelse af nyt eksportcertifikat.](#)

54.3 Udfyldelse og print af certifikater

Certifikaterne med eventuelt tilhørende vejledninger ligger i [Certifikatdatabasen](#). Certifikaterne er skrivbare PDF-filer, som virksomheden skal udfylde og udskrive, for at Fødevarestyrelsen kan underskrive og dermed udstede certifikatet. Det er virksomhedens ansvar, at det er det rigtige certifikat, som anvendes til forsendelsen. Certifikatet skal findes i [Certifikatdatabasen](#). For at være sikker på, at det er den nyeste udgave af certifikatet, som bruges til eksporten, skal virksomheden hver gang hente certifikatet inde i databasen.

Alle certifikater skal tilføjes et unikt certifikatnummer. Certifikatnummeret er ikke det samme som det nummer, der findes på vandmærkepapiret. Når certifikatnummeret indsættes i en skrivbar fil printes nummeret automatisk på certifikaters følgende sider, således at samhörighed til side 1 sikres. Fødevarestyrelsen foreslår følgende nummereringssystem: XXXX – 000.....0 – YYYY, hvor XXXX er virksomhedens kontrolnummer (f.eks. 0014), 000.....0 er løbenummer og YYYY er årstal. Det entydige nummer fra vandmærkepapirarket kan anvendes som løbenummer.

Visse lande har et andre krav til, hvordan certifikatet skal nummereres. Dette vil fremgå af certifikatsiden i [Certifikatdatabasen](#). Alle felter i certifikatet skal udfyldes inden certifikatet fremlægges til underskrift. Hvis det fremgår af en vejledning eller noter i certifikatet, at det er valgfrit, om et felt udfyldes eller ej, skal skrivefeltet i stedet udfyldes med ”xxxx” hvis ikke der indsættes informationer. Hvis der er særlige krav til udfyldelse af certifikatet, vil dette fremgå af certifikatsiden.

Certifikaterne skal udskrives på specielt certifikatpapir. Når virksomheden har udfyldt og udskrevet certifikatet, skal virksomheden forelægge det for Fødevarestyrelsen til underskrift. Forelæggelse for Fødevarestyrelsen af certifikat og eventuelle ledsagedokumenter, betragtes som en ansøgning om tilladelse til eksport af den pågældende sending.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporthandlingsregler § 5, stk.2](#)

[Vejledning til fodereksporthandlingsregler](#)

[Vejledning til udfyldelse af certifikater](#)

Se mere i afsnit:

[54.5 Udstedelse af certifikater](#)

54.4 Certifikatpapir

For at øge sikkerheden for danske eksportcertifikater skal de udstedes på specielt certifikatpapir. Du skal bestille certifikatpapiret hos Fødevarestyrelsen ved at udfylde bestillingsblanket La 23,0-7039, som findes på [Fødevarestyrelsens hjemmeside](#). Derefter skal du sende den udfyldte blanket til din lokale kontrolenhed.

Til certifikatets første side skal papiret være forsynet med vandmærke samt et holografisk sikkerhedsfolie. Efterfølgende sider i certifikatet skal udskrives på papir med baggrundstryk af Fødevarestyrelsens logo og de engelske navne for ministeriet og styrelsen. Vandmærkepapiret er påtrykt et entydigt nummer, og der må kun anvendes et ark vandmærkepapir pr. certifikat.

Certifikatpapiret må udelukkende anvendes til eksportcertifikater og eventuelle tillægsattester.

Når du har modtaget det bestilte certifikatpapir, skal du kvittere for modtagelsen ved brug af blanket La 23,0-6950, som findes på [Fødevarestyrelsens hjemmeside](#).

Virksomheden skal have og følge en egenkontrolprocedure, som dokumenterer

- At certifikatpapiret udelukkende anvendes til eksportcertifikater
- At en kopi af det udfyldte anvendte ark certifikatpapir til enhver tid er til rådighed for Fødevarestyrelsen
- At kasserede ark certifikatpapir opbevares i nummerrækkefølge sammen med kopi af anvendte ark
- At ubenyttede ark certifikatpapir beskyttes bedst muligt mod misbrug og tyveri, og at det opbevares under lås, når det ikke benyttes
- At det straks bliver meldt til Fødevarestyrelsen, hvis ubenyttede ark certifikatpapir er bortkommet
- At overflødige ark certifikatpapir tilbageleveres til Fødevarestyrelsen

Regler brugt i dette afsnit:

[Certifikatpapirbekendtgørelsen](#)

Se mere i afsnit:

[54.3 Udfyldelse og print af certifikater](#)

[54.5 Udstedelse af certifikater](#)

54.5 Udstedelse af certifikater

Certifikatet er en officiel myndighedserklæring udstedt af Fødevarestyrelsen til myndighederne i modtagerlandet. Fødevarestyrelsen garanterer med det udstedte certifikat, at forsendelsen overholder de krav, der fremgår af certifikatet. Derfor skal certifikatet underskrives af en embedsdyrlæge eller en officiel inspektør, der er ansat af Fødevarestyrelsen og er bemyndiget til at underskrive certifikater. Hvis det er et krav, at certifikatet underskrives af en embedsdyrlæge, vil det fremgå af certifikatets underskriftsfelt.

Certifikatet kan kun underskrives, hvis der foreligger tilstrækkelig dokumentation for, at oplysningerne i certifikatet er korrekte. Forelæggelse for Fødevarestyrelsen af certifikat og eventuelle ledsagedokumenter, betragtes som en anmodning om udstedelse af certifikatet til eksport af den pågældende sending. Eksportøren skal betale for udstedelse af certifikater. Se mere om betaling [her](#).

Når certifikatet er udstedt af Fødevarestyrelsen, må der ikke ændres i det eller tilføjes nye oplysninger.

Bemærk, at Fødevarestyrelsen ikke må udstede certifikater, hvis forsendelsen allerede har forladt Danmark. Eksportøren skal derfor sikre sig, at eksportcertifikatet er udstedt, inden varerne afsendes.

Regler brugt i dette afsnit:

[Fodereksporthandlingsregler § 5](#)

[Certifikathandlingsregler §§ 2-4](#)

[Vejledning til fodereksporthandlingsregler](#)

Se mere i afsnit:

[52. Virksomhedens ansvar ved eksport af foder](#)

[54.3 Udfyldelse og print af certifikater](#)

[54.4 Certifikatpapir](#)

[54.6 Erstatningscertifikater](#)

54.6 Erstatningscertifikater

Hvis et udstedt certifikat er blevet ødelagt, er bortkommet eller indeholder åbenlyse fejl, som ikke vedrører selve sendingen, kan virksomheden anmode Fødevarestyrelsen om at udstede et erstatningscertifikat.

Fødevarestyrelsen kan kun udstede et erstatningscertifikat, hvis sendingen ved afsendelsen var ledsaget af et certifikat udstedt af Fødevarestyrelsen, og hvis følgende betingelser er opfyldte:

- Sendingen skal være samlet
 - o Opsplitning af en oprindelig sending til to delsendinger fordelt på to erstatningscertifikater kan dog ske hvis:
 - Den oprindelige sending er i den kompetente myndigheds varetægt og
 - Modtagerlandets kompetente myndighed har accepteret opsplitningen af sendingen.
- Virksomheden skal sende en skriftlig ansøgning, som indeholder alle relevante oplysninger i sagen, herunder:
 - o Oplysning om årsagen til, at der ønskes et erstatningscertifikat
 - o Dokumentation for hvor sendingen har været siden afsendelsen og under hvilke forhold, sendingen har været opbevaret
 - o Kopi af det udstedte certifikat og andre for sagen relevante dokumenter

Efter en konkret vurdering af ansøgningen afgør Fødevarestyrelsen, om der kan udstedes et erstatningscertifikat.

Regler brugt i dette afsnit:

Certifikatbekendtgørelsen, § 5

Se mere i afsnit:

52 Virksomhedens ansvar ved eksport af foder

54.3 Udfyldelse og print af certifikater

54.4 Certifikatpapir

54.7 Anmodning om udarbejdelse af nyt eksportcertifikat

Hvis en virksomhed til eksport til et tredjeland skal bruge et certifikat, som ikke allerede findes i Fødevarestyrelsens certifikatdatabase, kan den anmode Fødevarestyrelsen om at udarbejde et nyt certifikat. Dette gælder også, hvis virksomheden får kendskab til, at et eksisterende certifikat er blevet forældet.

Da eksportcertifikater er dokumenter til brug for myndigheder, udarbejder Fødevarestyrelsen udelukkende certifikater på grundlag af krav fra modtagerlandets myndigheder. Krav stillet af f.eks. importører i modtagerlandet kan ikke medtages i certifikatet med mindre, det er sammenfaldende med et myndighedskrav.

Det er eksportøren, der skal skaffe importkravene fra modtagerlandets myndigheder. Når kravene er indhentet, skal de sendes til Fødevarestyrelsen med en anmodning om, at der udarbejdes et certifikat. Det er meget vigtigt, at det tydeligt fremgår af kravene, at det er krav fra myndighederne. Anmodningen bør også indeholde oplysninger om kontaktperson hos tredjelandets myndigheder.

Hvis virksomheden allerede har kontakt til en kommende importør, kan importøren ofte hjælpe eksportøren med at indhente de nødvendige oplysninger hos importlandets myndigheder. Virksomheden kan eventuelt få hjælp fra sin brancheorganisation, der ofte har erfaringer fra lignende sager og kan have kendskab til relevante kontaktpersoner. Det vil tit være nyttigt at kontakte den danske ambassade i importlandet for at få hjælp til bl.a. at indhente oplysningerne om myndighedernes krav. Ambassaderne har ofte erfaringer fra lignende sager og ved tit hvilke personer, de skal kontakte for at få kravene udleveret. Se liste over danske ambassader i udlandet via dette [link](#).

Virksomheden kan eventuelt også få oplysningerne om de stillede krav fra importlandets ambassade i Danmark. Se oversigt over ambassaderne via dette [link](#).

Nogle tredjelande udsteder importtilladelser til importøren. Af importtilladelsen fremgår det, hvilke myndighedskrav der stilles. Hvis det ikke er muligt at få kravene direkte fra myndighederne, kan virksomheden bede importøren om en kopi af importtilladelsen, og så sende denne kopi til Fødevarestyrelsen. Man skal dog ved importtilladelser være meget opmærksom på, at der kan gælde forskellige krav, hvis virksomheden har flere produkter og/eller importører. Man skal ligeledes være opmærksom på, at importtilladelserne typisk gælder 1 eller 2 år, og at kravene ofte ændres, når tilladelserne fornyes.

Når alle nødvendige oplysninger fra eksportøren er modtaget, er standardproceduren, at Fødevarestyrelsen vurderer importkravene for at sikre, at Danmark kan leve op til kravene. Hvis der stilles krav, som de danske myndigheder ikke kan attestere, vil Fødevarestyrelsen foreslå alternative løsninger og dermed forhandle med modtagerlandets myndighed om den endelige udformning af certifikatet.

Fødevarestyrelsen sender certifikatudkastet til myndighederne. Ofte kræver det flere udkast at få certifikatet godkendt. Når det er endeligt godkendt bliver det lagt på Certifikatdatabasen.

Se mere i afsnit:

54 Certifikater til eksport af foder

54.1 Certifikattyper

54.2 Certifikatdatabasen

54.3 Udfyldelse og print af certifikater

54.4 Certifikatpapir

54.5 Udstedelse af certifikater

52 Virksomhedens ansvar ved eksport af foder

Guiden: Sådan anmoder du om udarbejdelse af eksportcertifikater

55. Tredjelandes importrestriktioner på foder

Det er ikke muligt at eksportere foder til et tredjeland, hvis landet har indført importrestriktioner.

55.1 Restriktioner ved import af foder til tredjelände

Et tredjeland kan indføre importrestriktioner. Det betyder, at enten en bestemt produkttype eller evt. alle produkter fra Danmark ikke kan eksporteres til det pågældende land. Restriktionen kan også gælde produkter fra bestemte områder i Danmark.

Eksportvirksomheden bør derfor altid forud for en eksport sikre sig, at produktet ikke er omfattet af restriktioner i modtagerlandet.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der en liste over tredjelandes importrestriktioner på produkter fra Danmark. Se [listen over eksportrestriktioner](#) her.

Se mere i afsnit:

[52. Virksomhedens ansvar ved eksport af foder](#)

56. Eksport af foder af animalsk oprindelse

Foder, som indeholder animalske biprodukter eller produkter afledt af animalske biprodukter, skal både overholde lovgivningen vedrørende foder, lovgivningen vedrørende animalske biprodukter og TSE-forordningen.

Derudover skal virksomheder, som vil eksportere foder af animalsk oprindelse, være opmærksomme på, at de også skal opfylde de nationale supplerende regler for eksport, som findes i fodereksportbekendtgørelsen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Gennemførelsesforordningen](#)

[TSE-forordningen](#)

[Vejledning til fodereksportbekendtgørelsen](#)

[Fodereksportbekendtgørelsen](#)

Se mere i afsnit:

[40. Foder af animalsk oprindelse](#)

[41. Registrering, godkendelse og tilladelse som fodervirksomhed med foder af animalsk oprindelse](#)

[51. Generelt om eksport af foder](#)

56.1 Særlige regler ved eksport af forarbejdet animalsk protein fra andre dyr end drøvtyggere

Det er kun tilladt at eksportere forarbejdet animalsk protein fra andre dyr end drøvtyggere - eller foderblandinger, som indeholder sådant protein - hvis en række særlige betingelser er opfyldte.

Betingelser:

- Det forarbejdede animalske protein skal være fremstillet i forarbejdningsanlæg, som opfylder kravene i TSE-forordningens bilag IV, kapitel IV, afsnit D, litra c), eller bilag IV, kapitel IV, afsnit F, litra a), nr. i) eller bilag IV, kapitel IV, afsnit G, litra c), eller bilag IV, kapitel IV, afsnit H, litra c).
- Foderblandinger, som indeholder forarbejdet animalsk protein fra andre dyr end drøvtyggere, skal fremstilles på foderblandingsvirksomheder, der
- Fremstiller deres produkter i overensstemmelse med TSE-forordningens bilag IV, kapitel IV, afsnit D, litra d), eller med bilag IV, kapitel IV, afsnit F, litra b), eller med bilag IV, kapitel IV, afsnit G, litra d), eller med bilag IV, kapitel IV, afsnit H, litra d)

eller

- Tilvejebringer det forarbejdede animalske protein, som skal anvendes i de foderblandinger, som skal eksporteres, i forarbejdningsanlæg, der opfylder kravene i TSE-forordningens bilag IV kapitel V, afsnit E, pkt. 3, litra a, og som

enten:

- Udelukkende beskæftiger sig med fremstilling af foderblandinger til eksport fra EU og er godkendt til dette formål af den kompetente myndighed

eller:

- Udelukkende beskæftiger sig med fremstilling af foderblandinger til eksport fra EU og med fremstilling af foderblandinger til akvakultur, fjerkræ og svin, som skal markedsføres i EU, og er godkendt til dette formål af den kompetente myndighed.
- Bemærk at virksomhederne skal søge Fødevestyrelsen om særlig godkendelse til eksport af de nævnte produkter.
- Foderblandingerne skal pakkes og mærkes i overensstemmelse med EU-lovgivningen eller med modtagerlandets krav. Hvis modtagerlandets mærkningskrav ikke er i overensstemmelse med EU-lovgivningen, skal følgende tekst fremgå af mærkningen: ”Indeholder forarbejdet animalsk protein fra ikke-drøvtyggere”.
- Hvis en transportvirksomhed transporterer forarbejdet animalsk protein fra ikke-drøvtyggere eller foderblandinger indeholdende sådant protein bestemt til eksport, og efterfølgende ønsker at anvende samme køretøj til eksempelvis foder til kvæg, svin eller fjerkræ (ikke akvakulturdyr), er der krav om, at der hos transportvirksomheden foreligger en rengøringsprocedure, som er godkendt af Fødevestyrelsen. Det er vigtigt, at rengøringsproceduren er godkendt hos Fødevestyrelsen på forhånd – altså inden transporten foretages. Der er yderligere krav om, at virksomheden skal kunne dokumentere typen af foder, der er transporteret 2 år tilbage.
Virksomheden kan via Fødevestyrelsens hjemmeside søge om at få godkendt sin rengøringsprocedure.
Kravet om godkendt rengøringsprocedure gælder kun ved transport af produkter i løs vægt. Der er ikke krav om godkendte rengøringsprocedurer ved transport af emballerede produkter som f.eks. big bags.
- Der gælder tilsvarende regler om, at en virksomheds rengøringsprocedure skal godkendes af Fødevestyrelsen, hvis der på lageret opbevares løst foder til eksport, og der efterfølgende oplagres foder til fødevarerproducerende dyr i EU, der ikke må fodres med forarbejdet animalsk protein fra ikke-drøvtyggere (ikke akvakulturdyr).

Ovennævnte betingelser gælder dog ikke for eksport af følgende produkter:

- Foder til selskabsdyr der indeholder forarbejdet animalsk protein, og som er forarbejdet på virksomheder, der er godkendt til fremstilling af foder til selskabsdyr i overensstemmelse med artikel 24 i forordningen om animalske biprodukter. Foderet skal være mærket og pakket i overensstemmelse med EU-lovgivningen.
- Fiskemel, som er fremstillet i overensstemmelse med TSE-forordningens bilag IV.
- Forarbejdet animalsk protein af opdrættede insekter, som er fremstillet i overensstemmelse med TSE-forordningens bilag IV.
- Foderblandinger, der ikke indeholder andet forarbejdet protein end fiskemel og protein fra opdrættede insekter, som er fremstillet i overensstemmelse med TSE-forordningens bilag IV.

- Forarbejdet animalsk protein fra andre dyr end drøvtyggere til fremstilling af foder til selskabsdyr. Her kræves dog analyser for at sikre, at der ikke er drøvtyggermateriale i produktet.

Bestemmelserne i TSE-forordningen vedrører udelukkende EU-krav. Eventuelle krav fra modtagerlandet - f.eks. om at sendingen skal ledsages af et eksportcertifikat udstedt af den kompetente myndighed i eksportlandet - er ikke reguleret af bestemmelserne i TSE-forordningen, men af reglerne i fodereksportbekendtgørelsen. Reglerne i TSE-forordningen og fodereksportbekendtgørelsen supplerer således hinanden, da fodereksportbekendtgørelsen også gælder ved eksport af animalske biprodukter.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, Bilag IV, kapitel V, afsnit E, pkt.3](#)

[Forordningen om animalske biprodukter 1069/2009](#)

[Fodereksportbekendtgørelsen](#)

[Forordning 152/2009 om prøveudtagnings- og analysemetoder til offentlig kontrol af foder](#)

[Vejledning til fodereksportbekendtgørelsen](#)

Se mere i afsnit:

[56 Eksport af foder af animalsk oprindelse](#)

[56.2 Særlige regler ved eksport af forarbejdet animalsk protein fra drøvtyggere](#)

[41.2 Registrering, godkendelse og tilladelser efter TSE-forordningen](#)

[40.4 Godkendelse af rengøringsprocedure hos en transportvirksomhed og lager](#)

[40.5 Prøver af foder med animalsk indhold efter TSE-forordningen](#)

[40.6 Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydsforurening ved anvendelse af animalsk foder efter TSE-forordningen](#)

[40.7 Fodring af dyr med foder af animalsk oprindelse](#)

[40.10 Fremstilling af forarbejdet animalsk protein af insekter samt fiskemel efter TSE-forordningen](#)

[40.11 Foder til selskabsdyr](#)

[40.12 Foder til pelsdyr](#)

[40.14 Mærkningsregler for foder af animalsk oprindelse](#)

[41.3 Offentliggørelse af virksomheder efter forordningerne om animalske biprodukter og TSE-forordningen](#)

[40.15 Tjek af leverandør efter TSE forordningen](#)

[51 Generelt om eksport af foder](#)

56.2 Særlige regler ved eksport af forarbejdet animalsk protein fra drøvtyggere

Det er kun tilladt at eksportere forarbejdet animalsk protein fra drøvtyggere, hvis en række særlige betingelser er opfyldte. De samme betingelser gælder, hvis det forarbejdede protein fra drøvtyggere er i en blanding med forarbejdet protein fra andre dyr end drøvtyggere.

Betingelser:

- Det forarbejdede protein af drøvtyggere skal transporteres i forseglede containere/holdere direkte fra forarbejdningsvirksomheden til udgangsstedet fra EU.

- Sendingen skal kontrolleres på et grænsekontrolsted, som skal være opført i bilag I til Kommissionens beslutning 2009/821/EF til kontrol af NHC-produkter (Not for Human Consumption)
- Den ansvarlige for tilrettelæggelsen af transporten skal oplyse den kompetente myndighed på det pågældende grænsekontrolsted om sendingens ankomst til udgangsstedet.
- Sendingen skal være ledsaget af et korrekt udfyldt handelsdokument udstedt via TRACES. På dette handelsdokument skal udgangsgrænsekontrolstedet være angivet som udgangssted i rubrik I.28.

Ovennævnte betingelser gælder dog ikke for eksport af forarbejdet foder til selskabsdyr, som indeholder forarbejdet protein fra drøvtyggere. Sådant foder må eksporteres, hvis følgende betingelser er opfyldte:

- Foderet skal være forarbejdet på virksomheder, der er godkendt til fremstilling af foder til selskabsdyr i overensstemmelse med artikel 24 i forordningen om animalske biprodukter.
- Foderet skal være pakket og mærket i overensstemmelse med EU-lovgivningen.

Bestemmelserne i TSE-forordningen vedrører udelukkende EU-krav. Eventuelle krav fra modtagerlandet - f.eks. om at sendingen skal ledsages af et eksportcertifikat udstedt af den kompetente myndighed i eksportlandet - er ikke reguleret af bestemmelserne i TSE-forordningen, men af reglerne i fodereksporthandlingsreglerne. Reglerne i TSE-forordningen og fodereksporthandlingsreglerne supplerer således hinanden, da fodereksporthandlingsreglerne også gælder ved eksport af animalske biprodukter.

Regler brugt i dette afsnit:

[TSE-forordningen, Bilag IV, kapitel V, afsnit E, pkt.1](#)

[TSE-forordningen, Bilag IV, kapitel V, afsnit E, pkt.2](#)

[Forordningen om animalske biprodukter](#)

[Fodereksporthandlingsreglerne](#)

[Kommissionens beslutning om anvendelse af Traces-systemet, bilag I](#)

[Vejledning til fodereksporthandlingsreglerne](#)

Se mere i afsnit:

[56 Eksport af foder af animalsk oprindelse](#)

[56.1 Særlige regler ved eksport af forarbejdet animalsk protein fra andre dyr end drøvtyggere](#)

[41.2 Registrering, godkendelse og tilladelser efter TSE forordningen](#)

[40.5 Prøver af foder med animalsk indhold efter TSE forordningen](#)

[40.6 Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydsforurening ved anvendelse af animalsk foder efter TSE forordningen](#)

[40.7 Fodring af dyr med foder af animalsk oprindelse](#)

[40.11 Foder til selskabsdyr](#)

[40.12 Foder til pelsdyr](#)

[40.14 Mærkningsregler for foder af animalsk oprindelse](#)

[41.3 Offentliggørelse af virksomheder efter forordningerne om animalske biprodukter og TSE forordningen](#)

[40.15 Tjek af leverandør efter TSE forordningen](#)

[51 Generelt om eksport af foder](#)

57. Foderhygiejne

Fodervirksomheder, herunder landbrug, skal overholde en række regler for foderhygiejne ved produktion, håndtering og markedsføring af foder. Reglerne gælder for alle fodervirksomheder, herunder landbrug.

57.1 Foderhygiejne ved produktion, håndtering og markedsføring af foder

Reglerne om foderhygiejne sætter mål og rammer for:

- Indretning og drift af fodervirksomheder.
- Registrering og godkendelse af fodervirksomheder.
- Sporbarhed af foder.

Formålet er at opnå et højt niveau af forbrugerbeskyttelse med hensyn til fødevarer- og fodersikkerhed. Lederen af fodervirksomheden har ansvar at forebygge farer, der kan gå ud over fodersikkerheden.

[Foderhygiejneforordningen](#)

[Forordningen om fodervirksomheder og visse fodertilsetningsstoffer](#)

[Foderbekendtgørelsen](#)

Fodervirksomheder skal producere sikkert foder ved at indrette virksomhederne på en fornuftig måde og drive dem forsvarligt. Virksomhedslederen har ansvar for at registrere, indrette og drive virksomheden efter reglerne.

Virksomheder med aktiviteter efter produktionsleddet skal tilsvarende bidrage til, at foderet ikke bliver forringet ved at indrette og drive virksomheden forsvarligt.

Se mere: læs mere om hygiejne og god praksis på landbrug i [kapitlerne 58-65](#) og på virksomheder i [kapitlerne 66-76](#).

Se mere i afsnit:

[37. Salmonella i foder](#)

[77. Sporbarhed af foder](#)

[78. HACCP-system på fodervirksomheder](#)

[79. Registrering og godkendelse af fodervirksomheder, herunder landbrug](#)

58. God praksis og gode arbejdsgange på landbrug

En landbruger, der dyrker og opbevarer foder, skal have gode arbejdsgange og en god hygiejnepraksis for at forebygge, at foderet bliver forurennet og farligt at spise for dyrene.

Se mere i afsnit:

[61 Forebyggelse af skadedyr på landbrug](#)

58.1 Egenkontrol baseret på gode arbejdsgange og god praksis på landbrug

Landbrugeren skal have egenkontrol baseret på gode arbejdsgange og en god praksis for at dyrke og opbevare foder for at undgå, at foderet bliver forurennet. Gode arbejdsgange kendes også som ”god produktionspraksis” og den engelske udgave ”Good Manufacturing Practice”, GMP.

Et eksempel på en god arbejdsgang er at rydde regelmæssigt op og rengøre de steder, hvor der bliver opbevaret foder.

Der er ikke krav om skriftlig dokumentation for gode arbejdsgange. På større landbrug eller landbrug, hvor medarbejderne ikke har dansk som hovedsprog, kan det dog være en fordel at skrive de gode arbejdsgange ned.

Ved kontrolbesøg skal landbrugeren mundtligt kunne redegøre for de arbejdsgange, der skal sikre en god foderhygiejne.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 4, stk. 1 og 2, samt bilag I](#)

58.2 Generelle forpligtelser ved fodring af dyr

Foder skal opbevares og håndteres ved brug af gode arbejdsgange. Foder må ikke udsættes for fysisk, kemisk eller biologisk forurening, da det dermed kan blive farligt for dyr eller de producerede fødevarer, f.eks. mælk, æg og kød.

Rette foder skal gives til rette dyr. Landbrugeren skal derfor have gode arbejdsgange for at fordele og udfodre med forskellige typer af foderblandinger. Det er vigtigt, hvis dele af foderet indeholder stoffer eller fodermidler, som kun må gives til bestemte kategorier af dyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Fodring, 2. Fordeling.](#)

[Foderhygiejneforordningen, Artikel 4, stk. 2.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Krav til stald- og fodringsudstyr](#)

Se mere i afsnit:

[58.1 Egenkontrol baseret på gode arbejdsgange og god praksis på landbrug](#)

[60 Beskyttelse mod at forurene foder på landbrug](#)

59. Rengøring på landbrug

Landbrugeren har ansvar for at holde stalde, fodertrug og andet udstyr mv. rent i husdyrproduktionen.

59.1 Rengøring af stalde, trug mv. i husdyrproduktion

Stalde, fodertrug og foderlader skal rengøres grundigt og regelmæssigt og skal være udformet, så de kan rengøres. Produktionsenheden skal gøres tilstrækkelig rent, så foderet f.eks. ikke fordærves eller bliver forurennet.

Stalden skal derfor indrettes, så det er muligt at holde krybber og foderbord rent.

Krybber skal placeres, så foderet ikke bliver forurennet med husdyrgødning eller kan væltes ud af krybberne. Krybberne skal være egnede til den pågældende type foder og skal kunne tømmes dagligt.

Gødningsmåtte og foderbord skal være adskilt med passende forværk/kant/afskærmning, så dyrene ikke kan træde gødning ud på foderbordet.

[Foderhygiejneforordningen, Bilag III, God fodringspraksis, Krav til Stald- og fodringsudstyr](#)
[Foderhygiejneforordningen, Bilag III, God fodringspraksis, Foder og vand.](#)

59.2 Håndtering af husdyrgødning, affald og andre kilder til forurening af foder på landbrug

Landbrugeren skal sikre sig, at foderet til husdyr ikke bliver forurennet. Derfor skal affald og andre kilder til forurening fjernes fra områder, hvor der bliver udfodret, opbevaret og håndteret foder.

Nogle kilder til forurening af foderet er direkte farlige og står på listen over ”andre stoffer og materialer, der ikke må være i foder”, f.eks. bejdset udsæd og fæces. Men foderet kan også blive forurennet f.eks. fra gode levesteder for skadedyr eller på grund af dårlige muligheder for rengøring.

Der er risiko for, at foderet kan blive forurennet med husdyrgødning, når f.eks. krybber er placeret i en forkeret højde i forhold til dyrenes størrelse, eller når løse dyr får adgang til foderbord eller foderlade. I stalde med dybstrøelse bliver foderet typisk forurennet på foderbordet, hvis gødningsmåtte og foderbord ikke er adskilt med passende forværk/kantafskærmning.

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis, Krav til stald- og fodringsudstyr.](#)

Se mere i afsnit:

35 Andre stoffer og materialer der ikke må være i foder

59.3 Rengøring af bygninger, faciliteter og udstyr på landbrug

Bygninger og øvrige faciliteter, som kommer i berøring/kontakt med foder, skal rengøres regelmæssigt, og affald skal fjernes. Opbevaringssteder for foder skal holdes rent og tørt. Foderanlæg og foderdugne skal rengøres. Foder skal transporteres og håndteres på en måde, hvor foderet ikke bliver

forurenet. Rengøringen skal også sikre, at foder til forskellige dyrekategorier ikke bliver blandet sammen/krydsforurenet.

Rengøringen skal være grundig og regelmæssig, og faciliteter og udstyr skal desinficeres efter rengøring, hvis det er nødvendigt.

Hvis flere personer står for at gøre rent, kan det være en fordel at lave et skema over de rengøringsopgaver, som ikke skal udføres hver dag. Det kan f.eks. være at børste inde i tørfoderblanderen, gøre vådfoderstrengene grundig rent eller at feje i foderladen.

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra a og b.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis, Krav til stald- og fodringsudstyr](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis, Fodring, 1. Opbevaring](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis Fodring, 2. Fordeling](#)

59.4 Brug af rengørings- og desinfektionsmidler på landbrug

Midler til rengøring og desinfektion skal opbevares adskilt fra foder og steder, hvor dyrene bliver fodret. På den måde kan man undgå, at foderet bliver forurenet, og at rengøringsmidlerne bliver brugt utilsigtet. Følg altid brugervejledningen på produkterne.

Visse udtørningsmidler er ikke godkendt til brug i stalde med dyr, og de skal derfor fejles helt bort, før der bliver lukket dyr ind i stalden igen.

Hvis drikkevandsanlæg eller anlæg til vådfodring bliver gjort rent med midler, som ikke er godkendt til vand eller foder, skal eventuelle rester af rengøringsmidlet fjernes helt, inden anlægget tages i brug. Hvis rengøringsmidlet er godkendt som fodertilsætningsstof, skal stoffet bruges efter reglerne for fodertilsætningsstoffer.

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis, Krav til stald- og fodringsudstyr.](#)

Se mere i afsnit:

[16 Biocider](#)

[16.1 Desinfektionsmidler](#)

[5.1 Hvad et fodertilsætningsstof er](#)

[5.12 Generelle betingelser for brug af fodertilsætningsstoffer](#)

59.5 Rengøring af vandsystemer på landbrug

Vandkopper, drikkekar og drikkenipler skal være udformet og installeret på en måde, hvor der er minimal risiko for at forurene vandet.

Vandsystemer, drikkenipler, vandingskar m.v. skal rengøres og vedligeholdes regelmæssigt. Ventilene skal tjekkes regelmæssigt, og hvis de ikke leverer vand i tilstrækkelige mængder til dyrene, skal ventilerne renses eller skiftes.

Vandkar og vandkopper skal renses for rester af foder, så dyrene kan drikke frit.

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Foder og vand](#)

60. Beskyttelse mod forurening af foder på landbrug

Foder skal beskyttes mod forurening og fordærv

60.1 Beskyttelse af græsarealer mod forurening

Arealer, som bruges til afgræsning, skal styres på en måde, der minimerer forurening.

Når en landbruger bruger husdyrgødning på afgræsningsarealer, skal der gå et passende tidsrum fra husdyrgødningen bliver bragt ud, og til dyrene igen får lov at gå på arealet. Tidsrummet afhænger bl.a. af temperatur og nedbør i perioden, men også af dyreart og hvilken type foder, arealet bruges til, f.eks. om det bruges til hø eller afgræsning.

Ved brug af kemiske stoffer skal landbrugeren overholde fristerne for tilbageholdelse og undgå, at afgrøden bliver høstet, eller dyrene bliver lukket ud på arealet, før tilbageholdelsesfristen er gået.

Græsningsarealerne skal også holdes fri for planter, der kan være giftige for landbrugsdyr. Der er stor forskel på de enkelte dyrearters følsomhed over for planter. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, om planterne vokser på arealer, hvor dyr græsser, eller hvor der høstes grovfoder.

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Græsning.](#)

60.2 Beskyttelse af foderstoffer på landbrug mod forurening og fordærv

Landbrugeren skal så vidt muligt sikre sig, at foderstofferne er rene. Landbrugeren skal sikre sig hygiejniske vilkår for at opbevare foderstoffer, så foderet ikke bliver forurenede eller fordærvet under opbevaring. Krybber og fodertrug skal renses hyppigt for rester af foder, så gammelt foder ikke ligger og fordærver.

Med ”rene foderstoffer” forstås foder, som ikke er forurenede med biologiske, kemiske eller fysiske parametre.

Landbrugeren kan opnå gode hygiejniske vilkår ved at vedligeholde bygninger og opbevaringsområder godt, og ved at forebygge mod skadedyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 2.](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra b.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Krav til Stald- og fodringsudstyr](#)

60.3 Beskyttelse af foder på landbrug mod forurening fra emballage og udstyr

Emballage til foder skal være beregnet til kontakt med den relevante type foder, og må ikke være kilde til forurening af foderet.

Der kan f.eks. være særlige krav til overflader og emballage, som kommer i kontakt med f.eks. våd-foder eller et bi- og restprodukt fra fødevarerproduktion, som er mere surt (lavere pH) end andet foder.

Foderet skal udfodres på en måde, hvor det ikke bliver udsat for forurening fra forurenede opbevaringsområder og udstyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra f.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Fodring, 2. Fordeling.](#)

60.4 Opbevaring af foder adskilt fra kemikalier m.m. på landbrug

For at undgå forurening af foder må foderet ikke opbevares sammen med farlige stoffer, rengørings- og desinfektionsmidler eller farligt affald.

Ved ”opbevaring sammen med” forstås opbevaring så nær ved, at der er en risiko for forurening. F.eks. i form af dampe fra farlige stoffer, direkte kontakt med farlige stoffer, eller ved at farlige stoffer bliver blandet i foderet ved en fejl.

Såsåed skal opbevares, så det ikke er tilgængeligt for dyr og ikke kan blive blandet sammen med foder.

Eksempler på farlige stoffer er: pesticider, biocider, lægemidler, diesel- og smøreolie m.v. Farligt affald er eksempelvis emballage fra og rester af farlige stoffer.

Der er ikke krav om, at farlige stoffer og affald skal opbevares i et separat rum, men disse stoffer skal opbevares, så de ikke kan forurene foderet under uheldige omstændigheder. Opbevaringen afhænger derfor af de konkrete forhold på bedriften.

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 2.](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra e.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis, Fodring, 1. Opbevaring.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis, Krav til stald- og fodringsudstyr.](#)

60.5 Tørring af afgrøder med røggasanlæg på landbrug

I landbruget kan korn og andet foder tørres på røggasanlæg. I disse anlæg sker tørringen ved direkte forbindelse mellem afgrøden og luftstrømmen fra forbrændingskilden. Dette kaldes direkte tørring.

Når landbruget tørrer korn og andet foder på et røggasanlæg, skal landbrugeren tage højde for at den direkte forbindelse mellem kornet/foderet og forbrændingskilde kan medføre forurening af foderet. Ved direkte tørring er der risiko for, at foderet bliver forurennet med dioxin.

Hvis forbrændingskilden er fossile brændstoffer, affaldstræ m.v. er der stor risiko for, at der under forbrændingen dannes dioxiner, som føres med røggassen ind i og forurener kornet/foderet. Hvis man derimod fyrer med naturgas i et røggasanlæg, er der ikke fare for, at afgrøden bliver forurennet med dioxin.

I EU har fødevareskandaler i flere tilfælde haft udspring i, at dyrenes foder var forurenet med dioxin på grund af anvendelse af bi- eller restprodukter fra fødevareindustrien, der var direkte tørrede.

Landbrugeren skal vedligeholde sit anlæg til tørring og sikre sig, at risikoen for forurening med dioxin er så lille som muligt. Landbrugeren skal også få analyseret sit foder for indhold af dioxin.

”Kaloriferer” er forbrændingsanlæg, hvor forbrændingsprodukter og tørreluft er adskilt. Røggassen ledes bort fra korn og bygning, og der er derfor ikke tale om direkte tørring.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, pkt. 2](#)

61. Forebyggelse af skadedyr på landbrug

Landbrugeren skal forhindre, at dyr og skadegørere kan forurene foderet. Landbrugeren skal derfor f.eks. begrænse skadedyrenes muligheder for at komme ind i bygningerne og begrænse skadedyrenes adgang til mad og skjulesteder på ejendommen.

61.1 Begrænsning af skadedyrs adgang til bygninger m.m. på landbrug

Landbrugeren skal forhindre, at dyr og skadegørere forurener foderet. Det kan ske ved at begrænse skadedyrenes adgang til bygninger, vand og foder samt til skjulesteder.

Landbrugeren skal forhindre, at dyr og skadegørere kan komme til bygninger og ind i bygninger, hvor der bliver opbevaret foder. Bygningerne skal derfor holdes tætte med døre og vinduer, som kan lukkes, når der ikke arbejdes på området. Huller i bygninger m.v. skal stoppes til, og eventuelle kloakdæksler og afløbsriste skal sikres mod rotter.

Området omkring bygningen med foder må ikke bruges som lagerplads til f.eks. paller eller maskiner, hvor skadedyrene kan skjule sig. Eventuel bevoksning skal holdes nede eller fjernes, så skadedyrene ikke kan kravle op og ind i bygningen.

Hvis foderet bliver opbevaret i en silo, skal landbrugeren holde rent omkring siloerne. Vegetation og brugt afdækningsmateriale skal fjernes, og området kan f.eks. forsynes med skræmmefugle (rovfugle) og støjsendere.

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra d.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, God fodringspraksis, Fodring, 1. Opbevaring.](#)

62. Personale på landbrug

Når man fodrer og passer dyr, skal man have den nødvendige viden.

62.1 Oplæring m.m. af personale på landbrug

Når man fodrer og passer dyr, skal man have den nødvendige viden til at udføre dette arbejde. Der er ikke krav om en specifik uddannelse eller særlige kurser. Introduktion og sidemandsoplæring kan sikre, at en medhjælper bliver klædt på til opgaven. Landbrugeren kan informere om arbejdsopgaver på stedet eller ved at sætte opslag/instruktion op relevante steder, f.eks. i foderladen eller ved blandedanlæg.

Formålet med oplæring er, at medhjælperen får kendskab til gode arbejdsgange og den relevante faglige viden for at kunne fodre og passe dyr.

Det skal være klart, hvordan ansvar og arbejdsgange er i forbindelse med sygdom og ferier.

På et HACCP-landbrug skal medhjælperne have viden om håndtering og blanding af foder med brug af tilsætningsstoffer eller forblandinger. Medhjælperne skal kende kvalitetsstyringssystemet og procedurene for dokumentation af de enkelte processer i fremstillingen af foder. Medhjælperen skal også have en klar viden om sit ansvarsområde og sine beføjelser. Både landbruger og medhjælper skal kunne redegøre for kvalitetsstyringssystemet, hvis der kommer kontrol på et HACCP-landbrug.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Personale](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Personale](#)

Se mere i afsnit:

[64 Forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form på landbrug \(HACCP-landbrug\)](#)

63. Analyseresultater for foder - journal og opfølgning på landbrug

Når et foder bliver analyseret for stoffer, som har betydning for menneskers sundhed, skal landbrugeren gemme analyseresultatet. Hvis analyseresultat viser, at et foder eller en fødevarer ikke overholder en grænseværdi, skal landbrugeren straks reagere og træffe de nødvendige foranstaltninger.

63.1 Journal over analyseresultater for foder

Når et foder bliver analyseret for stoffer, som har betydning for menneskers sundhed, skal landbrugeren gemme analyseresultatet. Det gælder også for analyseresultater af skadelige stoffer som f.eks. pesticider, tungmetaller og svampetoksiner i mælk, æg eller kød. Landbrugeren behøver ikke gemme analyseresultater for næringsstoffer som f.eks. protein og råaske.

Journalen kan være en samling af alle analyseattesterne, men det kan også være en liste, hvor landbrugeren noterer data om prøver og analyseresultater.

Hvis et analyseresultat viser, at et foder eller en fødevarer ikke overholder en grænseværdi for et stof, skal landbrugeren reagere.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, II. Journaler, punkt 2, litra d.](#)

Se mere i afsnit:

[63.2 Opfølgning på analyseresultater for foder.](#)

63.2 Opfølgning på analyseresultater for foder

Hvis et analyseresultat viser, at et foder eller en fødevarer ikke overholder en grænseværdi, skal landbrugeren straks reagere og træffe de nødvendige foranstaltninger. Overskridelse af grænseværdier kan være både ulovlige og farlige. Hvis foderet vurderes farligt, har landbruger ansvar for straks at fjerne det pågældende foder fra dyrene og tage kontakt til eventuelle aftagere af foder, fødevarer eller levende dyr.

Se mere i Fødevestyrelsens Vejledning om tilbagetrækning af foder og fødevarer, [Tilbagetrækningsvejledningen](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra g](#)

[Fødevestyrelsen, artikel 15](#)

64. Forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form på landbrug

Hvis et landbrug bruger forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form, når det blander foder, er det et "HACCP-landbrug". Landbruget skal da registreres til denne aktivitet og skal have et skriftligt kvalitetsstyringssystem, som er baseret på HACCP-principperne.

64.1 Brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form på landbrug (HACCP-landbrug)

Hvis et landbrug anvender forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form, når det blander foder, er det et HACCP-landbrug. Landbruget skal da registreres til denne aktivitet og skal have et skriftligt kvalitetsstyringssystem, som er baseret på HACCP-principperne. Landbruget skal også altid overholde de almindelige regler for god praksis på landbrug.

Kvalitetsstyring er fundamentet for god produktionspraksis, når man bruger forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i sin foderproduktion. Formålet er at producere et sikkert og ensartet foder, som har det rette tilsætningsstof i den rette dosis i den rette blanding til det rette dyr. Kvalitetsstyringssystemet skal fokusere på processerne ved håndtering og brug af det konkrete tilsætningsstof eller forblandingen, som bliver brugt på bedriften.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Krav til foderstofvirksomheder i andre led end primærproduktionsleddet, jf. artikel 5, stk. 2.](#)

[Foderhygiejneforordningen, Artikel 6](#)

Se mere i afsnit:

[58 God praksis og gode arbejdsgange for foder på landbrug](#)

[80.2 Registrering af HACCP-landbrug – primærbedrifter, der bruger forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form](#)

På Fødevarestyrelsens hjemmeside om <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Dyr/Foder/Heste> findes information om brug af forblandinger eller fodertilsætningsstoffer, herunder link til dokumentet "Kvalitetsstyring og HACCP ved brug af tilsætningsstoffer og forblandinger på landbrug" – om udarbejdelse af kvalitetsstyring og brug af HACCP på et landbrug.

64.2 Skriftligt procedurer for brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug

Produktion af foder skal følge fastlagte skriftlige procedurer og instrukser. Landbruget skal derfor udarbejde arbejdsplaner for hvert arbejdsgang i foderproduktionen frem til foderet er udfodret til dyrene.

Ofte findes der 4-6 arbejdsgange på et landbrug, f.eks.:

Varemodtagelse – Opbevaring – Dosering – Opblanding – Opbevaring – Udfodring

Foderproduktionen skal være indrettet på en måde, så det forebygger fejl. Arbejdsplanerne skal sikre, at de enkelte arbejdsgange udføres korrekt, så foderblandingen bliver som den skal være i henhold til recepten.

Landbruget skal dokumentere, når en arbejdsopgave er udført.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Krav til foderstofvirksomheder i andre led end primærproduktionsleddet, Produktion, jf. artikel 5, stk. 2.](#)

Se mere i afsnit:

64.5 Dokumentation for produktion og sporbarhed ved brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug

64.3 Kvalitetskontrol ved brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug

Landbruget skal have en skriftlig kvalitetskontrolplan, som omfatter hyppigheden af prøveudtagning, analysemetoden og valg af analyser. Typen af kvalitetskontrol afhænger af kvalitetsstyringsystemet, og af hvilket tilsætningsstof der bliver brugt.

I nogle tilfælde kan man kontrollere ved at opsummere dagligt forbrug og sammenholde dette med forventet forbrug. Denne metode kan dog ikke bruges for tilsætningsstoffer med en grænseværdi. Da er det vigtigt at dokumentere, at stofferne er homogent opblandet i foderet, og at grænseværdierne er overholdt.

For at sikre sporbarhed på det færdige foder skal det være kendt, hvilke råvarer der er brugt. Det skal være klart hvilke partier, som er brugt i hvilke perioder. Derfor skal det noteres, når der er skiftes til et nyt parti.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Krav til foderstofvirksomheder i andre led end primærproduktionsleddet, Kvalitetskontrol, jf. artikel 5, stk. 2.](#)

Se mere i afsnit:

[5.10 Hvordan må godkendte fodertilsætningsstoffer bruges](#)

[77. Sporbarhed af foder](#)

64.4 Faciliteter og udstyr ved brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer på landbrug

Faciliteter og udstyr skal være egnede til at afmåle og håndtere det foder, som skal blandes, så den færdige blanding bliver homogen og indeholder den korrekte mængde af tilsætningsstof. Der skal være en skriftlig plan for, hvordan man kontrollerer at veje- og måleudstyr er nøjagtigt.

Der skal være en plan for rengøring af udstyr, men denne plan behøver ikke være skriftlig. Hvis faciliteter og udstyr fremstår renholdt, så fungerer rengøringsplanen.

Landbruget skal holde faciliteter og udstyr og deres omgivelser rene, samt forebygge og bekæmpe skadedyr.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Krav til foderstofvirksomheder i andre led end primærproduktionsleddet, Faciliteter og udstyr, jf. artikel 5, stk. 2.](#)

64.5 Dokumentation for produktion og sporbarhed ved brug af forblandinger og fodertilsetningsstoffer på landbrug

Landbruget skal både dokumentere, at en kritisk opgave er udført, og dokumentere hvilke fodermidler, der indgår i det producerede foder.

Ved blanding af foder skal landbruget dokumentere de ”kritiske punkter”. ”Kritiske punkter” må ikke forveksles med kritiske kontrolpunkter/styringspunkter, de såkaldte CCP'er.

Dokumentation kan være at kvittere med dato og initialer på en liste, så man kan se, hvem og hvornår opgaven/procestrinet er udført. Hvis blandeanlæg automatisk gemmer de daglige indvejninger i computeren, er det ikke nødvendigt også at foretage manuel notering af dette. Oplysningerne skal kunne findes frem, hvis der er behov for det.

At dokumentere at en opgave er udført, er ikke det samme som at bevise. Medarbejderen skal kvittere for at have udført opgaven, f.eks. for at have foretaget en modtagekontrol eller for at have tilsat et tilsætningsstof. En kvittering for, at tilsætningsstoffet er tilsat, beviser dog ikke, at foderet er blandet korrekt.

Den efterfølgende kvalitetskontrol af foderet skal vise, at det er blandet korrekt.

Landbruget skal notere og gemme oplysninger om indkøb af foder og om den daglige produktion/blanding af foderet. F.eks. notere, hvor meget foder der er blandet, hvilke mængder af råvarer indgik i blandingen, og tilsætningsstoffets partinummer.

Formålet med sporbarhed er adskillelse af de enkelte partier af foder, så man kan begrænse skaden, hvis der viser sig en fejl eller forurening i et parti foder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Krav til foderstofvirksomheder i andre led end primærproduktionsleddet, Registrering, jf. artikel 5, stk. 2.](#)

Se mere i afsnit:

[64.3 Kvalitetskontrol ved brug af forblandinger og fodertilsetningsstoffer på landbrug.](#)

[77. Sporbarhed af foder](#)

64.6 Opbevaring og transport ved brug af forblandinger og fodertilsetningsstoffer på landbrug

God opbevaring, adskillelse og transport af foder både før og efter produktionen er grundlag for en korrekt produktion af foder samt at ”rette foder gives til rette dyr”.

Foder skal opbevares og transporteres i egnede beholdere. Det skal kunne identificeres, så man undgår fejl i form af forveksling og krydsforurening.

Man kan f.eks. bruge farvekoder til forskellige tilsætningsstoffer og fodermidler samt til det færdigblandede foder til forskellige dyrekategorier.

Siloer, rørstreng, fodervogne, og andet udstyr til opbevaring og håndtering af foder m.v. skal renholdes. Skadedyr skal forebygges.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Krav til foderstofvirksomheder i andre led end primærproduktionsleddet, Opbevaring og transport, jf. artikel 5, stk. 2.](#)

Se mere i afsnit:

61. Forebyggelse af skadedyr på landbrug

64.7 Personale på landbrug, der bruger forblandinger og fodertilsætningsstoffer

Det skal være klart, hvem der er ansvarlig for forskellige arbejdsgange. Hvilke opgaver har eleven, hvilket ansvarsområde har fodermesteren, og hvem er ansvarlig ved afløsning ved sygdom og ferie?

Arbejdsfordelingen behøver ikke foreligge på skrift, men alle skal kunne svare på spørgsmålet om, hvem der har ansvaret for en bestemt arbejdsgang.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Krav til foderstofvirksomheder i andre led end primærproduktionsleddet, Personale, jf. artikel 5, stk. 2.](#)

Se mere i afsnit:

62. Personale på landbrug

65. Vand i primærproduktionen

Vand, der bruges i primærproduktionen, skal være af en passende kvalitet. Primærproducenten/landbrugeren skal derfor bruge rent vand eller drikkevand, hvis det er nødvendigt for at sikre, at foder og fødevarer ikke bliver forurenede eller bliver farligt.

65.1 Kvalitet af vand til primærproduktion af foder

Vand til vanding, sprøjtning m.v. af foder må ikke indeholde mikroorganismer eller skadelige stoffer, som kan udgøre en fare for fodersikkerheden.

Vand til produktion af foder behøver ikke være af drikkevandskvalitet, men vandet må ikke skade det producerede foder. Kravene til vandkvalitet afhænger af flere forhold, bl.a. typen af foderafgrøde, og hvornår afgrøden vandes i forhold til høst og vejr.

Hvis vandet ikke er af drikkevandskvalitet, skal landbrugeren:

afklare hvilken kvalitet af vand, som er nødvendig til den pågældende produktion, og vurdere om vandet opfylder kriterierne i praksis.

Der skal være ekstra fokus på vandets kvalitet, hvis analyser viser, at vandet indeholder rester af pesticider, tungmetaller eller andre stoffer. Disse stoffer kan hobe sig op i foderet og vandre videre over i fødevarer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Primærproduktion, del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra c.](#)

65.2 Passende kvalitet af vand til dyr

Drikkevand og vand til akvakultur skal være af passende kvalitet til de dyr, der produceres. Vandet behøver ikke at være af drikkevandskvalitet, men vandet må ikke kunne udgøre en risiko for dyr eller for den producerede fødevarer.

Når der bruges overfladevand, søvand eller lignende, skal der være ekstra fokus på vandets kvalitet. Hvis analyser viser, at vandet indeholder rester af pesticider, tungmetaller eller andre stoffer, som kan ophobes i foderet og vandre videre over i fødevarer, skal landbrugeren træffe foranstaltninger for at vurdere og minimere eventuelle farer.

Udstyr til vand skal være udformet og installeret på en sådan måde, at vandet ikke bliver forurenede. Det gælder både vandkar og vandkopper i stalden og vandforsyninger på eventuelle udearealer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag III, Foder og vand](#)

Se mere i afsnit:

[59.5 Rengøring af vandsystemer på landbrug](#)

66. Foderhygiejne på fodervirksomhed efter primærproduktion

Der er en række foderhygiejneregler om ansvar for drift og indretning af fodervirksomheder i leddet efter primærproduktionen. Foderlægemiddelforordningen stiller supplerende krav for området.

Se også specifikke foderhygiejneregler for indretning og drift i [kapitlerne 67-76](#).

66.1 Fodervirksomhedens ansvar for foderhygiejne efter primærproduktion

Lederen af en fodervirksomhed har ansvar for virksomhedens drift og indretning.

Lederen skal kunne godtgøre, at virksomhedens organisering, procedurer for aktiviteter, indretning, udstyr og materialer lever op til foderlovgivningen.

Det er også lederens ansvar løbende at kontrollere, at virksomheden overholder foderlovgivningen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 4, stk. 1](#)

Lederen skal derfor sikre:

- At alle virksomhedens aktiviteter sker efter reglerne for foderhygiejne og reglerne i anden foderlovgivning.
- At virksomheden er hensigtsmæssigt indrettet, og udstyret er velegnet til formålet, så de fysiske forhold lever op til bestemmelserne for foderhygiejne og eventuelle specifikke krav i anden foderlovgivning.
- At virksomheden bidrager til at sikre, at alle de foderstoffer, som virksomheden producerer, håndterer eller markedsfører, opfylder foderlovgivningen.

Virksomheden skal have styr på, hvilke foderstoffer der skal indgå i virksomhedens sortiment, og om foderet skal håndteres som løsvare eller emballerede varer. F.eks. skal en virksomhed, der vil håndtere foder med/af animalsk oprindelse som løsevarer, afklare, om anden foderlovgivning indeholder særlige regler for rengøring eller for, hvordan foderet skal håndteres.

Se mere i afsnit:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[66.4 Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[66.5 Viden om HACCP på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også specifikke foderhygiejneregler for indretning og drift i [kapitlerne 67-76](#).

Samt kapitlerne:

[3. Fodervirksomheders og landbrugs ansvar](#)

[40. Foder af animalsk oprindelse](#)

66.2 System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal etablere og vedligeholde et system af procedurer og programmer for at styre alle aktiviteter og sikre, at reglerne for foderhygiejne bliver overholdt.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 4](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 5](#)

I alle led efter primærproduktionen skal procedurene baseres på HACCP-principperne.

Virksomheden skal gennemføre en risikoanalyse og ud fra denne fastlægge de styrende foranstaltninger, enten i form af procedurer for god praksis (eller gode arbejdsgange), procedurer for kritiske punkter i produktionen eller procedurer for eventuelt identificerede kritiske kontrolpunkter (CCP'er).

[Foderhygiejneforordningen, artikel 6](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II](#)

Nogle procedurer og programmer skal være skriftlige (se hvilke i forordningen). For andre procedurer m.v. er der ikke krav om skriftlighed. Virksomheden bør derfor afgøre, om der er behov for at skrive de fastlagte procedurer ned, så medarbejderne lettere kan følge og redegøre for dem.

Eksempler på skriftlige procedurer for forskellige områder:

- Der kan f.eks. være forskellige metoder for at rengøre virksomhedens transport- eller produktionsudstyr efter håndtering af forskellige typer foder. Hvis virksomheden skriver procedurerne for rengøring ned, er det nemmere for medarbejderen at få et overblik over, hvornår og hvordan de forskellige rengøringsmetoder skal bruges.
- En skriftlig leverandøroversigt, hvor den enkelte medarbejder i den daglige drift kun må forsyne sig hos leverandører i oversigten. Det kan bl.a. sikre, at enhver foderleverandør er en registreret eller godkendt fodervirksomhed.
- Et skriftligt kvalitetskontrolsystem med oplysning om eventuelle kravspecifikationer ved indkøb af produkter eller ydelser.

Hvis der sker ændringer i en procedure, ved uventede forhold eller, hvis der sker fejl, skal der være klare kommandoveje for at agere. Virksomheden skal derfor sikre, at kommunikationsvejene er kendte, og at der er klare procedurer for information og for at videregive oplysninger mellem afdelinger, mellem ledere og medarbejdere, etc.

F.eks. kan der ske fejl ved afvejning af ingredienser eller i selve produktionen af en foderblanding. Da skal det være klart, hvem man skal kontakte, hvis driftsmedarbejderen ikke har beføjelse til at stoppe produktionen eller sætte foderet i karantæne. Tilsvarende skal en lagermedarbejder vide, hvordan der skal ageres, hvis virksomheden modtager en forkert eller fejlbehæftet vare. Afhængig af medarbejderens beføjelser kan det være relevant at give besked til andre funktioner, f.eks. til indkøbsfunktionen og til produktionen eller den kvalitetsansvarlige for at afgøre, om varen alligevel kan bruges eller skal returneres.

Virksomhedens skriftlige system for styring af aktiviteter kan være i papirform, elektronisk eller være integreret i andre systemer. F.eks. kan virksomhedens procedurer og instrukser til at efterleve foderlovgivningen være skrevet sammen med et certificeret kvalitetsstyringssystem eller i en integreret kvalitets håndbog. Virksomheden skal altid kunne vise, hvor der er taget højde for de enkelte krav i foderlovgivningen. Derfor kan det f.eks. være en hjælp, at udarbejde en krydsreferenceliste mellem foderlovgivningens bestemmelser og relevante procedurer/instrukser i virksomhedens system.

I en organisation af fodervirksomheder kan flere virksomheder have stort set samme system og procedurer til at styre sine aktiviteter. Det kan f.eks. være tilfældet for en gruppe af kædevirksomheder, som via ensartet navn og markedsføring fremtræder som en samlet enhed, og hvor et hovedkontor via kontrakt eller ejerskab tager styring og ansvar for overholdelse af dele af lovgivningen i kædens virksomheder. Procedurer m.m. skal dog være tilpasset den enkelte virksomhed, så det sikres at lovgivningen efterleves. F.eks. kan det være relevant at tilpasse procedurer for rengøring og vedligehold på grund af forskelle i udformning af lagerfaciliteter eller produktionsanlæg på de enkelte virksomheder.

Fodervirksomheder kan benytte eksterne firmaer til at gennemføre opgaver på vegne af virksomheden. Uanset om fodervirksomheder selv gennemfører alle opgaver eller benytter andre firmaer, er det enhver fodervirksomheds ansvar at overholde foderlovgivningen.

Se mere i afsnit:

[66.1 Fodervirksomhedens ansvar for foderhygiejne efter primærproduktion](#)

[66.3 Branchekoder for fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[66.4 Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[66.5 Viden om HACCP på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[78. HACCP-system på fodervirksomheder](#)

66.3 Branchekoder for fodervirksomheder efter primærproduktion

En fodervirksomhed kan hente hjælp i såkaldte branchekoder, når virksomheden skal udarbejde eller vedligeholde sit system, som skal sikre, at virksomheden overholder reglerne for foderhygiejne.

Branchekoder er foderbranchens egne retningslinjer for god praksis og for brug af HACCP-principperne. Branchekoderne er en hjælp for fodervirksomheder til at overholde foderhygiejneforordningen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 20](#)

Det er frivilligt, om fodervirksomheden vil bruge retningslinjerne i en branchekode.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 20, stk. 3](#)

Virksomheder kan kontakte sin organisation for at få fat i eventuelle branchekoder eller søge information på Europa-Kommissionens hjemmeside.

Se mere i afsnit:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion](#)

66.4 Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion

En fodervirksomhed skal have et tilstrækkeligt antal medarbejdere, som matcher virksomhedens aktiviteter. Personalet skal have den nødvendige viden og kvalifikationer til at udføre arbejdet. Alle medarbejdere skal have klare, skriftlige oplysninger om deres opgaver, ansvar og beføjelser. Virksomheden skal have en organisationsplan med oplysninger om det ledende personales kvalifikationer (f.eks. eksamensbeviser og erhvervserfaring) og ansvarsområder.

Virksomheder med foderproduktion skal have en person med ansvar for produktionen, og en person med ansvar for kvalitetskontrollen, hvor det er hensigtsmæssigt. For at undgå modsatrettede hensyn bør den samme person som udgangspunkt ikke have ansvar for produktion og kvalitetskontrol. På virksomheder uden produktion kan det også være relevant at have en person med ansvar for kvalitetskontrollen.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Personale](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 1](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 1](#)

Virksomheder med foderlægemidler og mellemprodukter skal udpege en uddannet person, som er ansvarlig for fremstilling, markedsføring og udlevering af produkterne, og en uddannet person som er ansvarlig for virksomhedens kvalitetskontrol. Den samme person må ikke have ansvar for både fremstilling og kvalitetskontrol, med mindre det er en mobil blander eller en hjemmeblander, der fremstiller.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling Personale, punkt 1 og punkt 2](#)

Virksomheden skal vurdere, om den enkelte medarbejder er tilstrækkeligt uddannet og/eller har behov for sidemandsoplæring. Alle medarbejdere skal være i stand til at udføre arbejdet på en måde, hvor reglerne for foderhygiejne bliver overholdt. Derfor skal medarbejderen, herunder ferieaflysere og vikarer, have instruktion i virksomhedens gode arbejdsgange for de konkrete opgaver og i eventuelle skriftlige procedurer og instruktioner.

Medarbejderne bør som minimum kende de grundlæggende krav til foderhygiejne og f.eks. vide, at foder skal håndteres hygiejnisk forsvarligt, så foderets kvalitet ikke bliver forringet eller fodersikkerheden bliver bragt i fare. De fleste medarbejdere bør kende til kravene om sporbarhed for at sikre, at et foderparti kan spores fra modtagelse til levering. Læs mere i afsnit [77. Sporbarhed af foder](#).

I nogle tilfælde kan medarbejdere på én fodervirksomhed løse opgaver for flere fodervirksomheder. F.eks. hvis en medarbejder arbejder i en fælles afdeling, som står for de overordnede vurderinger af leverandører for flere fodervirksomheder. Hvis der kommer kontrol, skal virksomheden altid kunne redegøre for den daglige drift på egen adresse, og for hvordan der kommunikeres med eventuelle

medarbejdere på anden adresse samt sikre, at disse relevante medarbejdere også kan bistå under kontrollen.

Se mere i afsnit:

[66.5 Viden om HACCP på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

66.5 Viden om HACCP på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal sikre, at personale med ansvar for at etablere og vedligeholde fodervirksomhedens HACCP-system har tilstrækkelig kendskab til HACCP-principperne. Hvis virksomheden har omfattende systemer og/eller aktiviteter, som kan medføre alvorlige risici for fodersikkerheden, bør personalet have gennemført ét eller flere HACCP-kurser. Uddannelsen skal stå i forhold til virksomhedens størrelse, art og den måde, som HACCP-principperne bruges på.

Hvis en virksomhed har identificeret ét eller flere kritiske kontrolpunkter (CCP'er), skal relevante medarbejdere forstå vigtigheden af at følge de skriftlige procedurer for disse CCP'er. Medarbejderne skal kende de kritiske grænser for CCP'erne og proceduren, hvis overvågningen viser, at et CCP ikke er i styring.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Personale](#)
[Foderhygiejneforordningen, artikel 6](#)

Se mere i afsnit:

[66.4 Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[78. HACCP system på fodervirksomhed](#)

67. Faciliteter og udstyr på fodervirksomheder efter primærproduktionen

Når man etablerer og indretter en fodervirksomhed, skal man være opmærksom på en række fysiske forhold. Foderhygiejnereglerne tager sigte på fodersikkerheden og på, at produktion og anden håndtering af foder foregår hygiejnisk forsvarligt. Foderlægemiddelforordningen stiller supplerende krav for området.

67.1 Fodervirksomheders anlæg - efter primærproduktion

Virksomhedslederen skal sikre, at omgivelser i umiddelbar nærhed af bygninger, hvor der håndteres foder, bliver holdt rene. Anlægget bør have en holdbar belægning, og regnvand skal kunne drænes væk.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 7](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 1 Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

Håndtering og opbevaring af foder bør som udgangspunkt foregå i bygninger, der er indrettet til det. Det kan dog være nødvendigt at håndtere foder udendørs, f.eks. når man omlader foder ved transport, eller ved modtagelse eller udlevering af foder. Udendørs håndtering af foder skal altid foregå hygiejnisk forsvarligt.

Når udendørsanlægget er i hygiejnisk forsvarlig stand, minimerer man risikoen for, at f.eks. køretøjer slæber jord og anden forurening med ind på lagerfaciliteterne.

Se mere i afsnit:

[67.2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

[67.8 Vedligehold af bygninger og anlæg på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[69. Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion.](#)

67.2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder - efter primærproduktion

Foder skal opbevares på et sted, hvor kun personer med virksomhedens tilladelse har adgang. Ud over virksomhedens egne medarbejdere kan det f.eks. være virksomhedens gæster, kunder, eksterne chauffører eller håndværkere.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 1 Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)

Faciliteter til opbevaring og håndtering af foder skal være velegnede til formålet og tage hensyn til fodersikkerhed og foderkvalitet. Grundplan, udformning samt indretning af bygninger og lokaler

skal passe til virksomhedens aktiviteter, så det ikke giver problemer for hygiejne, sikker håndtering eller sikring mod skadedyr.

Vinduer, døre, porte, ventilationsåbninger og andre åbninger i bygninger skal kunne lukkes tæt eller afskærmes, så skadedyr bliver holdt ude.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 8](#)

Faciliteter og udstyr skal være dimensioneret og udformet på en måde, hvor det ikke påvirker foderet i en uheldig retning, og så virksomheden kan rengøre og/eller desinficere tilstrækkeligt. Lofter og overhængende dele af det faste inventar skal være konstrueret, så det ikke samler snavs og danner kondens. Beholdere og emballage til opbevaring af foder skal være egnede til formålet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 9](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 1](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Foderlægemidler og mellemprodukter skal oplagres i egnede separate og sikrede faciliteter eller i hermetisk lukkede beholdere, der er specielt beregnet til opbevaring af disse produkter.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afsnit 5 Opbevaring og transport, punkt 1](#)

Vandledninger skal være lavet af inaktivt materiale, som ikke afgiver fremmedstoffer til vandet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 6](#)

Der skal være tilstrækkelige afløbsforhold og med en udformning, som ikke påvirker sikkerheden og kvaliteten af hverken udstyr eller foder.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 5](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 7](#)

Virksomheden skal tage hensyn til typen af foder, når virksomheden skal etablere og bruge planlagre, siloer, beholdere eller andet opbevaringsudstyr til oplagring af foder. F.eks. ved valg af materiale og overfladetyper. Virksomheden bør bruge inaktivt materiale til f.eks. vandslanger, opbevarings-tanke og vandhaner, så vandet og foderet ikke bliver påvirket uheldigt.

Typisk er der behov for strengere krav til materialer og overflader ved opbevaring af foder som løsvarer end ved emballerede varer. Løsvarer med grov karakter, f.eks. fodermidler som kerner eller skrå, kan man ofte placere på et støbt betongulv i et planlager uden, at det går ud over fodersikkerheden. Foder med pulverkonsistens, f.eks. mineralstoffer og fodertilsætningsstoffer, vil derimod ofte skulle opbevares i lukkede siloer med glatte overflader. Rustfrit stål, hård plast eller andre glatte, ikke-absorberende og korrosionsbestandige materialer er velegnede materialer. Træ er normalt ikke et velegnet materiale til udstyr.

Foder skal opbevares ved en passende temperatur. Lageret bør have tilstrækkelig kapacitet til, at foderet om nødvendigt kan opbevares frostfrit, opvarmet, frossent eller dybfrossent. Virksomheden skal have procedurer for at sikre, at f.eks. porte bliver lukket efter aktivitet ind/ud af bygningen. Det skal forhindre adgang for uvedkommende, holde skadegørere ude og undgå, at f.eks. snavs og fremmedlegemer blæser ind. Det har særlig betydning for foderkvaliteten og foder-sikkerheden af løsvarer.

Se mere i kapitel 67 øvrige afsnit.

Se også:

[66.2. System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion](#)

[68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[69. Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[76.3 Kondensvand på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

67.3 Udstyr til transport af foder på virksomheder efter primærproduktion

Udstyr til transport af foder (køretøjer samt f.eks. redlere, transportbeholdere og løsvarepåslag) skal være velegnet til formålet og tage hensyn til sikkerheden og kvaliteten af foderet. Udstyret skal være dimensioneret/udformet, så det ikke påvirker foderet i uheldig retning, og så virksomheden kan rengøre og/eller desinficere tilstrækkeligt.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 5 Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Transportudstyr dækker ikke kun køretøjer, som f.eks. lastbil, gravko eller gummiged, men også redler-systemer og elevatorer etc., som bruges til at flytte foder på virksomheden. Virksomheden skal derfor også have fokus på skjulte områder, f.eks. elevatorgrave, når virksomheden indretter og dimensionerer faciliteter og udstyr til transport, samt når virksomheden fastlægger procedurer for f.eks. rengøring og sikring mod skadedyr. Transportudstyr bør være udarbejdet af et ikke-absorberende og korrosionsbestandigt materiale.

Virksomheden kan etablere løsvarepåslag, f.eks. delvist åbne påslag, til at flytte foder fra udendørsanlæg og ind i virksomheden. Både faciliteter og udstyr skal være velegnet til formålet og overholde hygiejnereglerne.

Når virksomheden etablerer et transportsystem efter et blandeanlæg, bør virksomheden vurdere, om der er risiko for afblanding af foderet, så produktet bliver inhomogent. For nogle foderstoffer kan det være relevant at afkorte transportvejen før pakning/udlevering for at undgå afblanding og sikre en homogen færdigvare, f.eks. ved produktion af mineralsk foder.

Se mere i afsnit:

[67.1 Fodervirksomheders anlæg – efter primærproduktion](#)

[67.2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

[67.4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier m.v. på virksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion

69 Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion

68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion

71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion

67.4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier m.v. på virksomheder efter primærproduktion

Foder af typen ”blandet fedtstof” (både som fodermiddel og foderblanding), ”vegetabilsk olie” og ”produkt afledt heraf” skal som udgangspunkt transporteres og oplagres i ”dedikeret udstyr”, dvs. udstyr, der ikke bliver brugt til andre produkter. Se dog de specifikke undtagelser i forordningsteksten nedenfor.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 7](#)

Det kan være særlig relevant at oplagre i dedikeret udstyr, hvis virksomheden ikke har resultatet af et produkts dioxinovervågning, f.eks. i form af en analyseattest. Hvis et produkt hældes sammen med en allerede oplagret vare, bør virksomheden kende eventuelt indhold af dioxin og dioxinlignende PCB'er i produktet, for at undgå, at overtræde reglen om fortyndingsforbud. Læs mere i afsnit 30. Uønskede stoffer i foder.

For animalske fedtstoffer kan der yderligere være regler for oplagring og transport i anden lovgivning, f.eks. i [forordningen om animalske biprodukter](#).

Se mere i afsnit:

67.2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder efter primærproduktion

67.3 Udstyr til transport af foder på virksomheder efter primærproduktion

Se også:

40. Foder af animalsk oprindelse

66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion

68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion

69. Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion

71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.8 Dioxinovervågning af olier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion

76.3 Kondensvand på fodervirksomheder efter primærproduktion

67.5 Udstyr til produktion m.v. af foder på virksomheder efter primærproduktion

Udstyr til produktion af foder skal være velegnet til formålet og tage hensyn til sikkerheden og kvaliteten af foderet. Udstyret skal være dimensioneret/udformet, så det ikke påvirker foderet i en uheldig retning, og så virksomheden kan rengøre og/eller desinficere tilstrækkeligt.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Virksomheden skal bruge udstyr med det rummåls- og vægtinterval og den nøjagtighed, der er nødvendig, til mængden af foder. Det gælder både ved aktiviteter i produktionen og i andre sammenhænge.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 3, litra a](#)

Virksomheden bør have procedurer til at sikre, at både vægt og måleudstyr er velegnet til den planlagte aktivitet. Korrekt afvejning/udmåling er en forudsætning for, at virksomheden ved pakning eller udlevering af foder kan dokumentere sporbarhed og sikre, at indhold og mærkningsoplysninger stemmer overens.

Blandere til produktion af foder skal være egnede til det relevante vægt- og rummålsinterval og skal kunne fremstille homogene opløsninger/blandinger. Foderproducenten skal godtgøre, at både fastgjorte og mobile blandere er effektive med hensyn til homogenitet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 3, litra b](#)

Det kan i visse tilfælde være hensigtsmæssigt at afveje små mængder tilsætningsstoffer til et parti foder på en mekanisk vægt ved håndpåslaget frem for på en automatisk vægt på et doseringsanlæg. Hvis et parti foder er større end blanderens kapacitet, bør virksomheden på forhånd fastsætte størrelsen af de enkelte delpartier (*lots/charges*) i forhold til måle-/vægtudstyret. Det kan f.eks. være nødvendigt at lave to ensartede delpartier, i stedet for ét af normal størrelse for blanderen og ét mindre med restmængden.

Se mere i afsnit:

[67.2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

[67.3 Udstyr til transport af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

[67.9 Vedligehold af udstyr i fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[40. Foder af animalsk oprindelse](#)

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

67.6 Udstyr til temperaturkontrol på virksomheder efter primærproduktion

Udstyr til temperaturkontrol af foder eller af lokaler og transportenheder, hvor virksomheden håndterer foder, skal være velegnet til formålet og tage hensyn til sikkerhed og kvalitet af foderet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 3](#)

Virksomheden skal opbevare, producere og transportere foderet ved en passende temperatur, så foderet ikke forringes.

Termometrene skal kunne måle i det relevante interval og med den nødvendige nøjagtighed. For at få en retvisende temperaturmåling bør virksomheden have fokus på, hvor den placerer termometrene. Det er f.eks. ikke hensigtsmæssigt at placere et termometer ved indblæsningen af kuldeluft eller tæt på en varmekilde.

Hvis termometre i produktionen f.eks. skal overvåge, om et kritisk kontrolpunkt (CCP) er i styring, skal virksomheden vurdere, om det er nødvendigt at skærpe kravene med f.eks. hyppighed for kalibrering af termometrene.

Se mere i afsnit:

[67.2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

[67.5 Udstyr til produktion m.v. af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[78. HACCP system på fodervirksomhed](#)

67.7 Belysning på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomhedens faciliteter skal have tilstrækkelig naturlig og/eller kunstig belysning.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 4](#)

En tilstrækkelig belysning bidrager til:

- Sikker identifikation af foder og kontrol/kvalitetstjek af foder.
- Personalet kan vurdere stand og renhed af anlæg samt udstyr.
- Personalet kan udføre øvrige opgaver efter de fastlagte procedurer.

Når virksomheden vælger belysningsudstyr og kunstige lyskilder, bør virksomheden også vurdere om disse kan udgøre problemer for fodersikkerheden. F.eks. bør glaspærer afskærmes, så risikoen for at der falder knust glas ned i foderet minimeres. Hvis der opstår problemer med belysningen, bør virksomheden som led i sine procedurer for at rette op på forholdet kontrollere, om der er havnet fremmedlegemer i foderet, f.eks. plast- eller glasstykker.

67.8 Vedligehold af bygninger og anlæg på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal vedligeholde bygninger og anlæg, hvor virksomheden producerer eller på anden måde håndterer foder for at sikre gode opbevaringsforhold.

Virksomheden skal have procedurer for regelmæssig kontrol af faciliteterne, hvor der er foder.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 3](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 8](#)

Afløbsforhold skal fungere efter hensigten og skal lede kloak-, spilde- og regnvand bort på en måde, som ikke forringer hverken udstyr eller foderkvalitet, og som ikke går ud over fodersikkerheden.

Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 7

Virksomhedens procedurer for at vedligeholde bygninger og anlæg bør dække både planlagt og akut vedligeholdelse af indendørs og udendørs forhold.

Virksomheden skal undersøge og vurdere, om det er nødvendigt at reparere anlæg eller bygninger på grund af slitage eller lignende. F.eks. kan revner i bygninger og overflader samle snavs og smuds, som kan forurene foderet eller tiltrække skadedyr.

Virksomheden skal tjekke og vedligeholde lister m.v. for at sikre, at porte, døre, blæserindgange og andre åbninger slutter tæt. Hvis gummilister på porte eller gitre foran vinduesåbninger er beskadigede, kan skadedyr som f.eks. rotter og fugle komme ind.

Tag og tagkonstruktioner skal vedligeholdes for utætheder, så foderet ikke bliver vådt pga. regn eller fygesne, og så skadedyr bliver holdt ude.

Eksempler på akut behov for vedligehold:

- Reparation af tag efter stormvejr.
- Lukning af huller i bygninger efter angreb af skadedyr, som har gnavet sig ind i bygningen.

67.9 Vedligeholdelse af udstyr i fodervirksomheder efter primærproduktion

Alt udstyr, herunder transportudstyr og beholdere, i fodervirksomheder skal holdes ved lige for at sikre gode opbevaringsforhold, så kvaliteten og sikkerheden af foderet ikke bliver forringet. Virksomheden skal have skriftlige procedurer for regelmæssig kontrol af egnetheden af det udstyr, der bruges i foderproduktionen. F.eks. skal virksomheden regelmæssigt afprøve nøjagtigheden af måle- og vejeudstyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 3](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Virksomheden bør have procedurer for både planlagt og akut vedligeholdelse af udstyr. F.eks. bør virksomheden for presse, køler eller mikrodoseringsanlæg planlægge særlig hyppig vedligeholdelse.

Vedligeholdelse af vægte og måleapparater i produktionsapparatet kan både dække procedurer/aftaler for ekstern kalibrering, for intern kalibrering og/eller anden kontrol f.eks. med vægtlodder.

Hvis overflader af produktions-, opbevarings- og transportudstyr ikke er intakt, er der risiko for, at foderet bliver forurenet med fremmedlegemer. Tilsvarende kan spild af olie fra transportudstyr eller andet beskadiget mekanisk udstyr forurene foderet.

Hvis der er utætheder i rør eller brud ved et redler-system, vil man ofte se et spild af foder eller en ophobning af snavs og støv.

Presenninger, kasser og andet udstyr på køretøjer skal holdes ved lige for at holde skadedyr ude og undgå, at f.eks. snavs eller andre fremmedlegemer blæser ind på foder-løsvarer.

68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal gøre rent så ofte, at hygiejnen er forsvarlig på de steder, hvor virksomheden håndterer foder. Virksomheden skal også have procedurer for at sikre, at eventuelle udendørsarealer bliver holdt tilstrækkelig rene.

Formålet med virksomhedens rengøring og renholdelse er bl.a. at undgå forurening af og overslæb til foderet.

Virksomhedens faciliteter og udstyr skal være dimensioneret og udformet på en måde, hvor virksomheden kan rengøre og/eller desinficere tilstrækkeligt.

Se mere i kapitel:

[71. Opbevaring af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[67. Faciliteter og udstyr på fodervirksomhed efter primærproduktion](#)

68.1 Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal renholde:

Faciliteter som f.eks. lagre og produktionsområder samt interne og eksterne transportmidler.

Beholdere og udstyr til produktion, transport, opbevaring, fremføring, håndtering og vejning af foder.

De umiddelbare omgivelser.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 4](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 1 Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

Hvis virksomheden ikke gør tilstrækkelig rent, kan foderet blive kontamineret af andet foder, blive forurenede af mikroorganismer f.eks. salmonellabakterier, mug og skimmelsvampe, eller blive indirekte forurenede pga. ophobet affald, almindeligt fordærv eller skadedyr.

Virksomheden skal indføre rengøringsprogrammer og minimere rester af rengørings- og desinfektionsmidler der kan havne i foderet.

Maskiner, der kommer i kontakt med foderstoffer, skal tørres efter vådrensning.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2, b](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 4](#)

Lofter, forsænkede lofter og andre overhængende dele af det faste inventar skal være udformet, så det ikke samler snavs, og der ikke dannes kondens og skimmelvækst, der kan påvirke foderets sikkerhed og kvalitet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 9](#)

Virksomhedens procedurer for rengøring og renholdelse skal baseres på en risikoanalyse af virksomhedens fysiske forhold, processer og produkter. Det kan også være relevant at inddrage elementer som håndtering af emballeret foder kontra løsvarer, samt eventuel håndtering af andre produkter end foder, f.eks. kemiske produkter, medicineret foder eller fødevarer.

Virksomheden bør tage stilling til hvilken/hvilke typer rengøring, der er brug for:

- Tør rengøring, f.eks. fejning og børstning.
- Vådrenngøring med varmt/koldt vand.
- Vådrenngøring med brug af ét eller flere rengøringsmidler.
- Rengøring suppleret med desinfektion.

Ofte kan der være brug for flere rengøringsprocedurer, f.eks. til forskelligt udstyr og forskellige steder i virksomheden.

Fryse- og kølefaciliteter bør afrimes efter behov, så der ikke er risiko for kontaminering af foderet. Virksomheden bør tage stilling til, hvornår og hvor hyppigt der skal gøres rent, f.eks. dagligt, ugentligt, månedligt.

Virksomheden skal også tage stilling til, om der er behov for skriftlige rengøringsprocedurer, så medarbejderen nemt kan få et overblik over, hvornår og hvordan forskellige rengøringsmetoder skal tages i brug.

Virksomheder, der håndterer foderlægemidler eller mellemprodukter skal indføre skriftlige rengøringsplaner.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 1 Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

Virksomheder bør overveje, om medarbejderne skal kvittere for gennemført rengøring som led i virksomhedens kvalitetskontrol og dokumentationssystem. Læs mere i afsnit [73.3 Flere eksempler på registreringer i fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

Nogle virksomheder bruger rengøringsprocedurer som led i deres system til at adskille foder, f.eks. ved håndtering af forskellige typer foder eller forskellige partier af samme type foder.

Rengøringsprocedurer kan også være del af virksomhedens system til at reducere risiko for overslæb. Sådanne procedurer for rengøring kan dog ikke erstatte procedurer for tom-melding / tømning af udstyr eller anlæg.

Se mere i afsnit:

[68.2 Særligt om rengøringsprocedurer i produktionen af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[68.3 Særligt om rengøringsprocedurer for køretøjer til transport af foder - fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[68.4 Desinfektion på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[68.5 Rengøring af beholdere for opbevaring af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion](#)

[68.6 Affald m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

68.7 Særligt om renhold og rengøring ved fremstilling, oplagring og transport af foderlægemidler m.v.

Se også:

40.6. Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydsforurening ved anvendelse af animalsk foder efter TSE forordningen

66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion

71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.7. Kvalitetskontrol af foderaktivitet på fodervirksomheder efter primærproduktion

78. HACCP system på fodervirksomhed

68.2 Særligt om rengøringsprocedurer i produktionen af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal sikre, at alle faser i produktionen af foder bliver gennemført efter fastlagte, skriftlige procedurer og instruktioner, som definerer, kontrollerer og styrer de kritiske punkter i hele fremstillingen. Læs mere i afsnit 72.1 Procedurer m.v. for produktion på fodervirksomheder efter primærproduktion. Virksomheden bør derfor udarbejde skriftlige procedurer for rengøring i produktionsområdet og af produktionsudstyret. Manglende eller utilstrækkelig rengøring kan ofte have store konsekvenser for fodersikkerheden.

Eksempler hvor der kan være behov for særlige procedurer for rengøring:

- Råvarelager, udstyr og transportsystem inden produktion: køregang, bokse/planlager, råvare-redlere, råvare-påslag, råvareelevatorer og råvaresiloer, doseringsnegle, vægte og forbeholdere.
- Produktionsområde, f.eks. før/efter varmebehandling: mølle, expander, blander, kaskadeblander, feed-processor, pillepresser, presseskjold og nedløb til køler, køler/køletårn, repelleringsanlæg, granulator/kværn, coater/enzymdosering, udsugningsrør, mellemkøler, filtre, sigte, gulve, vægge, etc.
- Færdigvareområder, udstyr og transportsystem: sigte, filtre, redlere, elevatorer, siloer, loft, læsebælge, opsækningsanlæg, køregange og eventuelt udleveringsvægte.

For mobile blandere bør virksomhedens procedurer for rengøring inddrage faktorer for køretøjer.

Se mere i afsnit:

68.1 Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion

68.4 Desinfektion på fodervirksomheder efter primærproduktion

68.5 Rengøring af beholdere for opbevaring af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion

68.6 Affald m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion

Se også:

40.6. Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydsforurening ved anvendelse af animalsk foder efter TSE forordningen

66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion

71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.7. Kvalitetskontrol af foderaktivitet på fodervirksomheder efter primærproduktion

78. HACCP system på fodervirksomhed

68.3 Særligt om rengøringsprocedurer for køretøjer til transport af foder - fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden bør som hovedregel gøre køretøj, container og andet transportudstyr grundigt rent mellem transporter af løsvarefoder for at undgå kontaminering eller krydsforurening. Hvis et køretøj eller en container har været brugt til transport af andet end foder, f.eks. affald, gødning eller kemiske produkter, skal der gøres rent og eventuelt desinficeres inden transport af foder.

Eksempler hvor der kan være behov for forskellige rengøringsprocedurer:

- Køretøjer, som er dedikerede til bestemt foder, kontra ikke dedikerede køretøjer, containere, vogne med fast lad, sættevogne, tankbiler, gravko, truck osv., som bruges til forskellige produkter.
- Rengøringsprocedurer skal også tage højde for køretøjets eventuelle presenninger, understel og udvendige flader.
- Udstyr som bruges med køretøjet: f.eks. pumpe, blæse-/sugeudstyr, studser og slanger.

Ofte vil det være chaufføren, som gør køretøjet rent, f.eks. på en rengøringsstation. Hvis proceduren er meget detaljeret, eller hvis valg af rengøringsprocedure afhænger af mange faktorer, kan det være relevant, at chaufføren har procedureerne til rådighed i papirform eller elektronisk.

Se mere i afsnit:

68.1 Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion

68.4 Desinfektion på fodervirksomheder efter primærproduktion

68.5 Rengøring af beholdere for opbevaring af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion

68.6 Affald m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion

Se også:

40.6. Fysisk adskilte faciliteter og anden sikring mod krydsforurening ved anvendelse af animalsk foder efter TSE forordningen

66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion 71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.7. Kvalitetskontrol af foderaktivitet på fodervirksomheder efter primærproduktion 78. HACCP system på fodervirksomhed

68.4 Desinfektion på fodervirksomheder efter primærproduktion

Det kan være nødvendigt at desinficere faciliteter og udstyr, herunder transportudstyr, for at dræbe mikroorganismer (salmonella, skimmelsvampe, bakterier, gærsvampe og lignende), som kan forurene foderet. En desinfektion har kun tilstrækkelig effekt, hvis der først er gjort grundigt rent. Virksomheden skal sikre, at grundplanen og udformningen af faciliteter og udstyr gør det muligt at rengøre og om nødvendigt at desinficere tilfredsstillende.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2,a](#)

Efter en kemisk desinfektion bør virksomheden skylle med rent vand for at fjerne rester af rengørings- og desinfektionsmidler.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 4](#)

Virksomhedens procedure for desinfektion bør beskrive hvilket eller hvilke desinfektionsmidler, der kan bruges. Det kan afhænge af f.eks. typen af udstyr, og hvor virksomheden vil desinficere.

Se mere i afsnit:

[68.1 Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

68.5 Rengøring af beholdere for opbevaring af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion

Foder af typen blandede fedtstoffer, vegetabiliske olier eller produkter afledt heraf skal opbevares adskilt fra andre produkter, hvis der er risiko for forurening. Hvis dette ikke er muligt, og virksomheden f.eks. genbruger beholdere, skal virksomhedens rengøringsprocedurer sikre, at alle spor af tidligere produkter bliver fjernet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 7](#)

Der er dog nogle undtagelser fra dette, hvor virksomhedens almindelige rengøringsprocedurer vil være hensigtsmæssige og tilstrækkelige. Det gælder hvis produkterne:

- opfylder bestemmelserne i foderhygiejneforordningen eller de almindelige hygiejnebestemmelser for fødevarer som er beskrevet i fødevarerhygiejneforordningen, bilag II og supplerende bestemmelser for animalske fødevarer som beskrevet i hygiejneforordningen for animalske fødevarer.
- overholder de fastsatte maksimumindhold af uønskede stoffer i foder, som beskrevet i bilag I til direktiv om uønskede stoffer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen](#)

[Hygiejneforordningen](#)

[Hygiejneforordningen for animalske fødevarer](#)

Se mere i afsnit:

[68.1 Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[71. 2 Opbevaring af foderolier m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

68.6 Affald m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal overvåge for forekomst af forbudt foder, uønskede stoffer og andre forurenende stoffer af betydning for menneskers og dyrs sundhed. Virksomheden skal derfor have procedurer og en passende kontrol for at minimere eventuelle risici for sikkerheden og kvaliteten af foder, som bliver håndteret på virksomheden.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 4](#)

Affald og foder, som er farligt eller ikke er egnet til foderbrug, bør isoleres, identificeres og fjernes. Det må ikke bruges som foder, og virksomheden skal bortskaffe det på en hensigtsmæssig måde.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 5](#)

Alle virksomheder, som håndterer foder, skal etablere procedurer for at håndtere affald og overvåge for forekomst af forbudt foder, uønskede stoffer og andre forurenende stoffer.

Virksomheden bør kunne redegøre for produkter, som ikke længere kan eller skal bruges som foder (type, mængde og parti-identifikation) samt for, hvordan og hvortil (firmanavn, adresse) produktet er afhændet.

Virksomheder, som fremstiller, markedsfører, opbevarer eller transporterer foderlægemidler eller mellemprodukter, skal sikre at have passende procedurer til at indsamle og bortskaffe ubrugte produkter og produkter, hvis holdbarhedsperiode er udløbet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 18](#)

Miljøstyrelsen er kompetent myndighed for regler om indsamling og bortskaffelse af affald.

Et parti foder, som er farligt eller ikke er egnet til foder, kan afgiftes med henblik på, at bruge det som foder. Læs mere i afsnit [32. Afgiftning af foder med højt indhold af uønskede stoffer](#).

Se mere i afsnit:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion](#)

[67. 4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier m.v. på virksomheder efter primærproduktion](#)

[67.5. Udstyr til produktion m.v. af foder på virksomheder efter primærproduktion](#)

[69 Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

68.7 Særligt om renhold og rengøring ved fremstilling, oplagring og transport af foderlægemidler m.v.

De materialer, som er identificeret i virksomhedens skriftlige rengøringsplan, og dermed bruges til rengøring af produktionslinjen efter fremstilling af foderlægemidler eller mellemprodukter, skal identificeres, opbevares og forvaltes på en sådan måde, at de ikke påvirker sikkerheden og kvaliteten af foderet.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 3 Fremstilling, punkt 4](#)

Tilsvarende tiltag bør anvendes for rengøringsmaterialer der bruges efter anden løsvarehåndtering af foderlægemidler eller mellemprodukter.

Beholdere i køretøjer, der anvendes til transport af foderlægemidler eller mellemprodukter, skal rengøres efter hver anvendelse for at undgå enhver risiko for krydskontaminering.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 5 Opbevaring og transport punkt, 4](#)

Mobile blandere skal træffe passende forsigtighedsforanstaltninger for at forebygge spredning af sygdomme. Køretøjer, der anvendes til fremstilling af foderlægemidler, skal rengøres efter hver gang, de er blevet anvendt til fremstilling af foderlægemidler, for at undgå enhver risiko for krydskontaminering.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 8 Supplerende krav til mobile blandere, punkt 2](#)

Mobile blandere skal have en kopi af rengøringsplanen til rådighed i køretøjet på det officielle sprog i den medlemsstat, hvor fremstillingen af foderlægemidler finder sted.

Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 8 Supplerende krav til mobile blandere, punkt 1, d)

Se mere i afsnit:

68.1 Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion

69. Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion

Foderhygiejnereglerne tager sigte på fodersikkerheden og på, at oplagring og anden håndtering af foder skal foregå hygiejnisk forsvarligt. Det indebærer bl.a., at fodervirksomheden skal beskytte foderet mod skadedyr.

Skadedyr er f.eks. rotter, mus, måger, duer, kakerlakker og andre insekter, som kan forringe foderets kvalitet og i værste fald påvirke fodersikkerheden.

69.1 Sikring af bygninger og lokaler mod skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal have effektive programmer til at bekæmpe skadedyr. Virksomheden skal derfor have procedurer for at forebygge mod skadedyr og skal vurdere, om procedurerne er tilstrækkelige.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

Vinduer, døre, porte, ventilationsåbninger og andre åbninger i bygninger skal kunne lukke tæt eller afskærme for at holde skadedyr ude. Virksomheden bør derfor sikre, at bygninger og bygningsdele er udformet, så de sikrer effektivt mod skadedyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 8](#)

Virksomheden skal også minimere fordærv af foderet og holde det under kontrol for at undgå angreb af skadedyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 5](#)

Manglende eller utilstrækkelig renhold kan tiltrække skadedyr, som formerer sig. Virksomheden skal derfor f.eks. fjerne foderspild i og omkring bygninger, hvor der bliver opbevaret eller produceret foder.

Virksomhedens procedurer for at vedligeholde og renholde bygninger og anlæg kan være en del af virksomhedens program for effektivt at bekæmpe skadedyr. Læs mere i afsnit [67.8 Vedligehold af bygninger og anlæg på fodervirksomheder efter primærproduktion](#) og afsnit [68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder](#).

Se mere i afsnit:

[69.2 Fodervirksomheders program for at sikre mod skadedyr efter primærproduktion](#)

[69.3 Fund af skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

69.2 Fodervirksomheders program for at bekæmpe skadedyr efter primærproduktion

Virksomheden bør i sit program for at bekæmpe skadedyr fokusere på mulige adgangsveje for skadedyr.

Skadedyr kan let komme ind i virksomheden gennem åbne porte, døre og vinduer. Virksomheden bør derfor have en procedure for at lukke porte m.v., når de har været åbnet. Virksomheden kan f.eks. etablere selvluukkere og/eller opstille procedurer til medarbejderne. Vinduer, der står åbne ud

til det fri, bør have f.eks. et tætsluttende net for at hindre adgang for fugle og insekter. Virksomheden bør også forholde sig til, om skadedyr kan få adgang mellem lokalerne. F.eks. hvis mus og kakerlakker får adgang til et lagerlokale via åbninger eller på paller med varer og derefter kommer videre ind i virksomhedens produktions- og opsækningslokaler.

Eksempler på bygningsdele, hvor der kan komme skadedyr ind:

- Porte med manglende eller defekte gummilister/børster, huller/utætheder i sider og foroven. Skydeporte kan være særlig svære at sikre.
- Døre med utætheder omkring dør og karm.
- Vinduer med utætheder omkring vindue og karm, ituslået glas, defekt insektnet.
- Vægge med utætheder i porøse materialer som mørtel/eternitplader/træ/fugeskum og skader/huller i stålplader.
- Tagkonstruktioner med synlige huller ved samlinger i konstruktionen og defekte tagplader.
- Ventilation/beluftningskanaler med manglende/defekt net ved udvendig eller indvendig væg.
- Kabelindføring/kabelgange, f.eks. manglende net eller anden sikring ved indføring i bygning eller mellem lokaler.
- Manglende/defekt afskærmning mellem udendørs-/indendørsdele af redler-/ elevatorsystemer.
- Manglende eller defekt rist i afløb, og huller i belægning ved afløb og kloakrørføring.
- Kældre og elevatorgrave.
- Udendørs påslag, som ikke dækkes til.
- Udendørs kloakdæksler.

Virksomheden bør i sit program for at bekæmpe skadedyr have fokus på udendørsområder, f.eks.:

- Sikre de nærmeste omgivelser mod skadedyr og f.eks. holde udendørsområder ryddelige, så skadedyrene ikke kan gemme sig eller bygge reder.
- Bevoksning langs ydermure bør holdes nede.
- Området langs ydermure bør ikke bruges som lagerplads for f.eks. paller, som kan være skjulested eller rede for skadedyr.

Virksomheden skal agere, hvis fodersikkerheden bringes i fare, eller kvaliteten forringes i en grad, som går ud over foderets specifikationer. Virksomheden bør derfor jævnligt overvåge faciliteter og foder for skadedyr. Virksomheden bør have procedurer for, hvordan medarbejdere formidler observationer om skadedyr eller utilstrækkelig skadedyrssikring til den ansvarlige person.

Eksempler på, at der er skadedyr i virksomheden:

- Levende eller døde dyr, insektlarver og pupper.
- Gnaveaktivitet i porte, døre, vægge, oplagret foder.
- Pote-/halespor i foder-løsvare.
- Ekskrementer.
- Lugt af mus/rotter.
- Fjer.

- Reder.
- Spind.

Virksomheden kan bruge et eksternt firma til at bekæmpe skadedyr. Virksomheden har dog altid selv ansvar for at sikre og bekæmpe skadedyr tilstrækkeligt, uanset om et eksternt skadedyrsfirma står for dele af programmet.

Virksomheden skal have skadedyrsfirmaets skadedyrsprogram, resultater fra kontrollen samt en plan for at følge op på skadedyrsfirmaets anbefalinger.

Se mere i afsnit:

[69.1 Sikring af bygninger og lokaler mod skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[69.3 Fund af skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

69.3 Fund af skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal i sit skadedyrsprogram have procedurer for, hvordan virksomheden vil agere ved fund af skadedyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

Det er virksomhedens ansvar at bekæmpe skadedyr. Bekæmpelsen må ikke gå ud over foderets sikkerhed.

Virksomheden bør undersøge, hvordan skadedyrene har fået adgang, og med det samme udbedre eventuelle fejl/mangler i skadedyrssikringen. Skadedyr kan også komme ind via foderet eller på paller ved vareindlevering.

Det er virksomhedens ansvar at undersøge, om foderet er blevet kontamineret af skadedyr og i givet fald i hvilket omfang. Skadedyr kan forurene foderet direkte eller indirekte, f.eks. med patogener som salmonella. Virksomheden bør både forholde sig til synlige og usynlige forureninger, f.eks. kan fæces fra rotter indeholde salmonella eller rottegift, og urin kan indeholde leptospira.

Virksomheden skal have beskrevet, hvordan virksomheden vil følge op ved kontaminering af foderet. Hvis omfanget er meget begrænset, kan det være tilstrækkeligt, at en lagermedarbejder selv følger op, f.eks. ved at fjerne enkelte efterladenskaber fra en løsvare. I andre situationer kan det være nødvendigt at sætte foderet i karantæne, så det ikke bliver hverken brugt eller udleveret, før en overordnet i virksomheden har afklaret, hvordan der skal følges op. En karantæne kan også forhindre, at det forurenede parti foder bliver blandet op med lignende ikke forurenede foder. Læs mere om karantæne i afsnit [71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på virksomheder efter primærproduktion](#).

Virksomheden skal afklare, om der er brugt eller udleveret forurenede foder, og om kunderne eller Fødevarestyrelsen skal orienteres. Hvis foderet må antages at kunne udgøre en fare for menneskers eller dyrs sundhed eller for miljøet, skal Fødevarestyrelsen underrettes. Læs mere i [Tilbagetrækningsvejledningen](#)

Hvis fodersikkerheden er i fare, eller foderet er forringet i en grad, som går ud over foderets specifikationer, kan det være nødvendigt, at virksomheden kasserer produktet som foder. Virksomheden kan eventuelt markedsføre produktet med et andet formål, f.eks. som brændsel, eller skille sig af med det som affald. Virksomheden kan også undersøge, om foderet kan behandles f.eks. ved rensning og varmebehandling, så kvaliteten bringes op til de fastlagte specifikationer og følger foderlovgivningen. F.eks. hvis der er sket en kraftig opformering af insekter i foderet, eller der er efterladt betragtelige mængder fæces og urin i foderet.

Virksomheden bør afgøre, om der er behov for særlig rengøring og eventuel desinfektion efter skadedyrsangrebet. Læs mere i afsnit 68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder.

Se mere i afsnit:

69.1 Sikring af bygninger og lokaler mod skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion

69.4 Anmeld fund af rotter på fodervirksomheder efter primærproduktion

69.4 Anmeld fund af rotter på fodervirksomheder efter primærproduktion

Hvis virksomheden konstaterer rotter, skal den straks anmelde det til kommunen. Det følger af Miljøstyrelsens generelle bestemmelser om forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Læs mere på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk

Se mere i afsnit:

69.1 Sikring af bygninger og lokaler mod skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion

70. Fodervirksomheders transport af foder efter primærproduktion

Virksomheder, som transporterer foder, skal overholde foderhygiejnereglerne. Foderhygiejnereglerne tager sigte på fodersikkerheden og på, at transport af foder foregår hygiejnisk forsvarligt. Nogle fodervirksomheder benytter eksterne transportører, mens andre virksomheder har egne vogne og chauffører, som henter foder eller kører foder ud til kunderne. Hvis virksomheden bruger egne vogne og chauffører, har virksomheden selv ansvar for transporten. Hvis virksomheden bruger en ekstern transportør, har den eksterne transportør ansvar for transporten og for at være registreret som fodervirksomhed. Virksomheden bør dog sikre sig, at eksterne transportører er registreret.

70.1 Køretøjer og andet udstyr til transport af foder - i fodervirksomheder efter primærproduktion

Køretøjer og andet udstyr til transport af foder skal være velegnet til formålet og tage hensyn til foderets sikkerhed og kvalitet. Udstyret skal være dimensioneret og udformet, så det ikke påvirker foderet uheldigt, og så virksomheden kan rengøre og/eller desinficere tilstrækkeligt.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)

Foderets karakter, f.eks. om det er tørt, vådt eller flydende, og om det transporteres som løsvare f.eks. i bulk eller som en emballeret vare, har betydning for kravene til:

- Udformning og konstruktion af transportmidlerne.
- Udstyrets materialer, særligt hvis det kommer i kontakt med foderet.
- Behov for rengøring og eventuel desinfektion.

Transportudstyret bør være af ikke-absorberende og korrosionsbestandige materialer. Læs mere i afsnit [67.3 Udstyr til transport af foder på virksomheder efter primærproduktion](#).

Der er særlige krav til transport af foderolier m.v.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 7](#)

Læs mere:

[67.4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier m.v. på virksomheder efter primærproduktion](#).

Fodervirksomheders køretøjer, transportudstyr, containere og beholdere skal holdes ved lige for at sikre gode transportforhold, så foderets kvalitet og sikkerhed ikke bliver forringet under transport.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Presenninger, kasser og andet udstyr på køretøjer skal holdes ved lige og i god stand, så skadegørere ikke kan komme ind, og der ikke blæser f.eks. snavs eller andre fremmedlegemer ind på foderløsvare.

Virksomhedens system til for at vedligeholde køretøjer og udstyr bør både dække planlagt og akut vedligeholdelse. Køretøjer, der f.eks. bruges på planlagte løsvarer, bør løbende tjekkes, så der f.eks. ikke bliver spildt olie på gulv eller i foder.

Køretøjer, containere og andet udstyr til transport af foder skal holdes rene og være omfattet af virksomhedens rengøringsprogram.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 4](#)

Krav til procedurer for rengøring og vedligehold af køretøjer, containere og andet udstyr til transport afhænger af typen af foder. Containere m.v. skal som udgangspunkt gøres rent mellem to transporter for at undgå krydsforurening eller kontaminering, især hvis containeren eller køretøjet har været brugt til transport af en anden type foder eller andre produkter end foder. Hvis virksomheden f.eks. vil transportere løsvarefoder efter transport af f.eks. affald eller byggemateriale, kan der være behov for en vådrengøring og desinfektion af køretøjets lad, container og andet udstyr. Omvendt kan det være nok at feje mellem transport af to typer korn i løsvare. Virksomheden kan også undlade at gøre rent mellem to transporter af f.eks. emballeret foder.

Ofte vil det være chaufføren, som gør køretøj og udstyr rent, især hvis rengøringen ikke foregår på transportvirksomhedens hjemadresse. Hvis rengøringsproceduren er meget detaljeret, eller hvis rengøringsproceduren afhænger af mange faktorer, kan det være en hjælp for chaufføren at have skriftlige procedurer på papir eller i elektronisk form. Læs mere i afsnit [68 Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

Der kan være særlige bestemmelser for rengøring ved kørsel med visse typer foder af animalsk oprindelse. Læs mere i afsnit [40.4. Godkendelse af rengøringsprocedure hos transportvirksomhed og lager](#).

70.2 Transport af foder uden for fodervirksomheden efter primærproduktion

Når en virksomhed flytter foder mellem to parter, skal foderet transporteres på en måde, hvor man let kan identificere det enkelte parti, undgår krydsforurening og forebygger forringelse af foderet.

Virksomheden skal have procedurer for, hvordan forskellige partier af det samme produkt eller forskellige foderstoffer bliver holdt adskilt under transport. Hvis foderet f.eks. bliver transporteret i en tank med forskellige rum, skal det være klart, hvor det enkelte parti bliver opbevaret.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 3](#)
[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afsnit 5 Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Eksempler på transport udenfor virksomheden:

- Virksomheden henter korn fra høst hos en landbruger og kører det til en foderfabrik eller en lagervirksomhed.
- Virksomheden henter foder fra sin lagervirksomhed på en adresse og kører det til sin foderfabrik på en anden adresse.

- Virksomheden transporterer foder til sin kunde/aftager, f.eks. en handelsvirksomhed eller et landbrug.
- Virksomheden transporterer foder, f.eks. foderlægemidler, for andre virksomheder.

Transportmidlet skal holdes rent og i god stand. Foderet skal beskyttes mod kontaminering og anden skadelig påvirkning under transporten. Derfor skal virksomheden kun transportere foder sammen med andre varer, hvis der ikke er risiko for forringelse af foderet eller dets emballage.

Virksomhedens procedurer for at sikre entydig identifikation under transport og undgå forringelse af foderet afhænger bl.a. af foderets karakter og typen af transport. Det kan f.eks. være transport af løsvare som korn på lad, solsikkekager i container, tørfoder pellets i tankbil med flere rum, olie eller valle i tank, transport af emballeret foder som mineralisk foder i *big bags*, forblandinger i sække eller fuldfoder på dåse.

Læs mere i kapitel

[71. Opbevaring af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion.](#)

70.3 Transport på fodervirksomheden efter primærproduktion

Når en virksomhed transporterer eller flytter foder på virksomheden, skal det ske på en måde, hvor man let kan identificere det enkelte parti, undgår krydsforurening og forebygger forringelse af foderet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 3](#)

Transportmidler skal holdes rene og i god stand. Foderet skal beskyttes mod kontaminering og anden skadelig påvirkning under transporten.

Krav til køretøjer og procedurer for transport gælder såvel transport af foder på virksomhedens egen matrikel som uden for virksomheden. Hvis virksomheden transporterer foder på egen virksomhed, dvs. på samme geografiske enhed, er der ikke tale om transportaktivitet, som skal registreres.

Læs mere om krav til transportudstyr i afsnit [67.3. Udstyr til transport på virksomheder efter primærproduktion.](#)

Læs mere om registrering i afsnit [81.3. Registrering af transport for fodervirksomheder efter primærproduktion.](#)

Se mere i afsnit:

[70.1 Køretøjer og andet udstyr til transport af foder – i fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

70.4 Temperatur under transport af foder efter primærproduktion

Virksomheden skal sikre, at foder bliver transporteret under hensyn til foderets sikkerhed og kvalitet. Hvis virksomheden f.eks. transporterer letfordærligt foder over lange afstande eller frossent foder, vil det typisk være relevant med særlig temperaturregulering.

Udstyr til temperaturkontrol af transportenheder, hvor der bliver håndteret foder, skal være velegnet til formålet og udformet, så det kan holdes rent.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 1](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)

Om nødvendigt skal temperaturerne holdes så lave som muligt, for at undgå kondens og fordærv.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 6](#)

Se mere i afsnit:

67.6 Udstyr til temperaturkontrol på virksomheder efter primærproduktion

71. Opbevaring af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Foder skal opbevares hensigtsmæssigt. Virksomheden skal derfor beskytte foderet mod forveksling og mod forringelse efter modtagelse eller produktion. Foderhygiejnereglerne tager sigte på foder-sikkerheden og på, at foderet bliver oplagret og håndteret hygiejnisk forsvarligt. Foderlægemiddel-forordningen stiller supplerende krav til opbevaring af veterinære lægemidler, mellemprodukter og foderlægemidler. Korrekt opbevaring er også grundlag for, at virksomheder kan sikre sporbarhed af foderet.

Se mere i afsnit:

[67. Faciliteter og udstyr på fodervirksomheder efter primærproduktionen](#)

[68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[69. Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[77. Sporbarhed af foder](#)

71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på virksomheder efter primærproduktion

Foderstoffer, herunder foderlægemidler og mellemprodukter, skal opbevares, så de er lette at identificere og ikke bliver forvekslet. Hvis virksomheden opbevarer forskellige partier af det samme produkt eller forskellige foderstoffer, skal virksomheden have procedurer for, hvor foderet skal oplagres, og hvordan virksomheden opmærker foderet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 3](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 5 Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Veterinærlægemidler skal opbevares i separate, sikrede lokaler og på en måde, at deres egenskaber ikke ændres. Hvert lokale og dets områder skal have tilstrækkelig kapacitet og være tilstrækkeligt identificeret til at muliggøre en korrekt opbevaring af de forskellige veterinærlægemidler

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afsnit 5 Opbevaring og transport, punkt 2 og 3](#)

Der skal udpeges særlige faciliteter til opbevaring af foderlægemidler og mellemprodukter, der er udløbet, trukket tilbage eller returneret.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afsnit 5 Opbevaring og transport, punkt 3](#)

Foder skal opbevares hygiejnisk forsvarligt og på et sted, hvor kun personer med virksomhedens tilladelse har adgang. Ud over virksomhedens egne medarbejdere kan det f.eks. være virksomhedens gæster, kunder eller håndværkere.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 1 Faciliteter og udstyr, punkt 2](#)

Virksomheden kan tillade, at f.eks. eksterne chauffører selv aflæsser eller læsser foder. Virksomheden bør da have procedurer for at give disse personer besked om, hvor foderet skal leveres/hentes, og for hvordan virksomheden kontrollerer, at anvisningerne bliver fulgt.

Opbevaring af foder udendørs vil sjældent være hygiejnisk forsvarligt, med mindre det sker i lukkede containere eller andre typer af lukkede beholdere. Hvis en virksomhed midlertidigt vil opbevare foder udendørs, bør virksomheden vurdere standen af udendørsområdet og vurdere, hvordan foderet bliver beskyttet mod skadedyr. Udendørs opbevaring kan være aktuelt under særlig spidsbelastede perioder, f.eks. ved indvejrningen af korn i høsttiden. Opbevaring kan da foregå udenfor på matriklen, hvor landbrugere eller vognmænd selv står for aflæsningen. Virksomheden kan også midlertidigt opbevare fodermidler, som f.eks. restprodukter fra fødevareproduktion, udendørs, inden kunden f.eks. landbrugeren afhenter foderet.

Formålet med korrekt opbevaring af foder er, at:

- Foderet forbliver sikkert.
- Foderet forbliver sundt, uforfalsket og af sædvanlig handelskvalitet.

Læs om foderregler for sikkerhed og markedsføring i [Markedsføringsforordningen](#).

Det skal være muligt entydigt at identificere foder med hensyn til opmærkning og foderets placering. Oplysninger om foderets fysiske placering, f.eks. på planlager-rum eller i silo, skal suppleres af information om f.eks. partinummer. Virksomheden kan gemme oplysningerne i et fysisk eller elektronisk registreringssystem. Hvis de enkelte partier ikke holdes afskilt ved oplagring af løsvarer, vil der ske en partisammenlægning. I sådanne tilfælde er information om det ny sammenlagte parti og de indgående delpartier nødvendig.

Virksomhedens procedurer/system, som entydigt identificerer det oplagrede foder og dets placering, skal bl.a. sikre, at man ikke forveksler:

- Genmodificerede og ikke-genmodificerede fodermidler, f.eks. majs- og rapsprodukter.
- Konventionelle og økologiske fodermidler, f.eks. havre, byg og ærter.
- Produkter af foderkvalitet og lignende produkter ikke af foderkvalitet, f.eks. foderkorn og bejdsset korn til såning eller til forbrænding, salt af foderkvalitet og vejsalt, eller smuld af foderblandinger til genanvendelse i produktionen og smuld opsamling til affald.
- Foder med og uden indhold af veterinærlægemidler, dvs. medicineret foder/foderlægemidler.
- Foder som kan bruges i produktionen og foder, som ikke umiddelbart kan bruges pga. overskrednen holdbarhed, f.eks. letfordærligt foder eller en vitamin-forblanding efter sidste gyldighedsdato for indholdsgarantien.

Virksomhedens procedurer bør også entydigt identificere oplagret foder, så foder, som kan bruges eller udleveres, ikke bliver forvekslet med foder, der er i karantæne.

Foder i karantæne kan være f.eks.:

- Foder, som afventer modtagekontrol.
- Foder, der er konstateret fejlbehæftet, f.eks. på grund af indhold, emballage eller mærkning.
- Retourvarer og tilbagetrukne varer.

Fodervirksomheder kan med fordel have et særskilt opbevaringsområde til produkter i karantæne eller mærke et område med f.eks. advarselsskilte eller en indhegning med advarselbånd.

Se mere i afsnit:

[68.6 Affald m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.2 Opbevaring af foderolier m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.4 Adskillelse ved opbevaring af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

71.2 Opbevaring af foderolier m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion

Beholdere, der anvendes til oplagring af foder af typen blandede fedtstoffer, vegetabiliske olier eller produkter afledt heraf, må ikke anvendes til andre produkter. Kravet gælder ikke, hvis produkterne:

- opfylder bestemmelserne i foderhygiejneforordningen eller de almindelige hygiejnebestemmelser for fødevarer som er beskrevet i hygiejneforordningen, bilag II og supplerende bestemmelser for animalske fødevarer som beskrevet i hygiejneforordningen for animalske fødevarer.
- overholder de fastsatte maksimumindhold af uønskede stoffer i foder, som beskrevet i bilag I til direktiv om uønskede stoffer.

[Foderhygiejneforordningen](#)

[Hygiejneforordningen](#)

[Hygiejneforordningen for animalske fødevarer](#)

[Direktiv om uønskede stoffer](#)

Animalske fedtstoffer, defineret som kategori 3-materiale, skal desuden oplagres efter reglerne for animalske biprodukter.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 7](#)

Fedtstoffblandingsvirksomheder skal holde foderprodukter af typen olier, fedtstoffer, produkter afledt heraf og blandinger heraf, adskilt fra produkter bestemt til andre formål. Kravet gælder ikke, hvis det drejer sig om produkter, der opfylder kravene i foderhygiejneforordningen, de almindelige hygiejnebestemmelser for fødevarer og/eller de fastsatte maksimumindhold af uønskede stoffer.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 7](#)

Se mere i afsnit:

[68.5 Rengøring af beholdere for opbevaring af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion](#)

71.3 Temperatur ved opbevaring af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Foder skal opbevares på en måde, hvor man forebygger forringelse af foderet. Derfor skal virksomheden i sin procedure for opbevaring tage højde for, om nogle produkter skal opbevares ved særlige temperaturer. Virksomheden bør undersøge, om der følger opbevaringsforskrifter med produkter, f.eks. fodertilsætningsstoffer og forblandinger.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 2](#)

Hvor det er formålstjenligt, skal foder opbevares ved så lave temperaturer, som muligt, for at undgå kondens og fordærv af foderet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 6](#)

71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal sikre, at foder bliver opbevaret og transporteret på en måde, hvor det er let at identificere det enkelte parti, og hvor man undgår krydsforurening og forebygger forringelse af foderet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 3](#)
[Foderlægemiddelforordningen, artikel 7, stk. 1](#)

Forarbejdede foderstoffer skal holdes adskilt fra uforarbejdede fodermidler/råvarer og fra tilsætningsstoffer for at undgå krydsforurening.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 1](#)

Virksomhedens grundplan, design/udformning, konstruktion og størrelse af faciliteter og udstyr skal minimere risiko for fejl. Formålet er at undgå forurening, krydsforurening og anden uheldig indvirkning på foderets sikkerhed og kvalitet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 2, b](#)

Alle virksomheder, der håndterer foder – både producenter, lagervirksomheder, transportører og forhandlere skal etablere procedurer, så foderet ikke bliver forurennet og er hensigtsmæssigt adskilt.

Virksomheden bør vurdere, om de fysiske rammer (plads, rumdeling og transportveje) er tilstrækkelige til at forhindre, at foderet utilsigtet bliver blandet sammen, f.eks. ens foder af forskellige partier eller forskellige fodermidler i samme plansilo.

Virksomhedens risikoanalyse bør som en del af HACCP-systemet afdække, hvor der er risiko for krydsforurening og overslæb. F.eks. vil veterinære lægemidler, visse tilsætningsstoffer f.eks. af kategorien coccidiostatika, og salmonella på virksomheder med varm/kold zoner kunne udgøre en fare for fodersikkerheden eller forringe produktets kvalitet ved krydsforurening eller overslæb.

Virksomhedens procedurer bør omfatte hele produktionsapparatet, eventuelt med recirkulering af foder og/eller transport- og oplagringsapparat. Procedurer for at minimere fejl og undgå overslæb m.v. kan f.eks. beskrive brug af dedikeret udstyr eller anlæg, tidsmæssig adskillelse f.eks. ved produktionsrækkefølge, tømning af anlæg samt særlige rengøringsprocedurer.

Se mere i afsnit:

[71.5 Særligt om overslæb af coccidiostatika og veterinære lægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[71.6 Særligt om adskillelse af foderolier, fedtstoffer m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

71.7 Særligt om overslæb fra foder med animalsk protein på fodervirksomheder efter primærproduktion

Se også:

30. Uønskede stoffer i foder

38.4 Krydskontaminering af virksomme stoffer fra foderlægemidler til andet foder

40. Foder af animalsk oprindelse

71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion

72.2 Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion

78. HACCP-system på fodervirksomhed

71.5 Særligt om overslæb af coccidiostatika og veterinære lægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion

Hvis en virksomhed opbevarer og evt. producerer foder med indhold af veterinært lægemiddel, dvs. foderlægemidler eller mellemprodukter, eller med indhold af fodertilsætningsstof af kategorien coccidiostatika, kan der være risiko for fodersikkerheden, hvis det veterinære lægemiddel eller tilsætningsstoffet bliver overslæbt til andet foder, der produceres og/eller håndteres på anlægget. Virksomheden skal forholde sig til denne problematik og tage de fornødne forholdsregler for at undgå/minimere overslæb.

Virksomheden skal sikre, at foderlægemidler og mellemprodukter opbevares separat fra andet foder, for at undgå krydskontaminering.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 3 Fremstilling, punkt 2](#)

Der er maksimumgrænser for uundgåeligt indhold i overslæbsniveau af godkendte coccidiostatika i fodertyper, som tilsætningsstoffet ikke er beregnet tilsat. Tilsætningsstoffet betragtes da som et uønsket stof. F.eks. må hverken de enkelte del-partier (*lots/charges*) i et parti foder eller det samlede parti indeholde uundgåeligt overslæb i mængder over det fastsatte maksimum for fodertilsætningsstoffet. Det følger bestemmelsen om fortyndingsforbuddet. Læs mere i afsnit 30.12 Uønskede stoffer i Bilag I Del VII: Overslæb af godkendte fodertilsætningsstoffer.

Fodervirksomheder, som håndterer f.eks. ompakker foder-løsvarer med coccidiostatika, skal tilsvarende forholde sig til faren for overslæb til andet foder.

Se mere i afsnit:

38.4 Krydskontaminering af virksomme stoffer fra foderlægemidler til andet foder

71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion

Se også:

71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion

72.2 Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion

78. HACCP-system på fodervirksomhed

71.6 Særligt om adskillelse af foderolier, fedtstoffer m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion

Foderolier, fedtstoffer og produkter afledt heraf skal som udgangspunkt overvåges for indhold af dioxiner og dioxinlignende PCB'er. Læs mere om disse foderstoffer i afsnit [74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

Hvis virksomhedens sortiment omfatter produkter som skal overvåges kan det være relevant at have procedurer for dedikeret oplagring, hvor produkterne opbevares på særskilte/forbeholdte områder.

Virksomheden skal selv analysere eller undersøge resultatet af leverandørens dioxinovervågning af produktet, f.eks. på en analyseattest som følger produktet fra leverandøren. Hvis virksomheden hælder en modtaget foderolie sammen med et tilsvarende oplagret foder, bør virksomheden kende resultatet af dioxinovervågningen for at undgå uønskede stoffer (dioxiner og dioxinlignende PCB'er) i større mængder end maksimumsgrænsen. Læs mere i afsnit [30.10 Uønskede stoffer i Bilag I Del V: Dioxiner og PCB'er](#).

Se mere i afsnit:

[71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[66.1 Sikker opbevaring af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[78. HACCP-system på fodervirksomheder](#)

71.7 Særligt om overslæb fra foder med animalsk protein på fodervirksomheder efter primærproduktion

Hvis virksomhedens sortiment omfatter både foder med animalsk protein og f.eks. drøvtyggerfoder, skal virksomheden have procedurer for at adskille foderet i overensstemmelse med bestemmelser i TSE-forordningen. Læs om bestemmelserne i afsnit [40. Foder af animalsk oprindelse](#) og [40.3. Generelt om reglerne om foder i TSE forordningen](#).

Mange løsvare, især fodermidler, bør håndteres potentielt drøvtyggerfoder, hvis virksomheden kan vælge enten at markedsføre foderet eller anvende det i produktionen. Virksomheden bør mærke foderet med passende anvendelsesmuligheder, hvis det har været utilstrækkelig adskilt fra andet foder og derfor ikke kan bruges til særlige dyregrupper efter videresalg.

Se mere i afsnit:

[71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[78. HACCP-system på fodervirksomhed](#)

72. Produktion af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Foderhygiejnereglerne tager sigte på fodersikkerheden og på, at produktion af foder foregår hygiejnisk forsvarligt. Virksomheden skal derfor have procedurer for produktionen, som bl.a. også kan understøtte virksomhedens system for en tilstrækkelig kvalitetskontrol.

Ved produktion forstås fremstilling af foder eller behandling af foder, der ændrer foderets fysiske fremtoning. Læs mere i afsnit [81.1. Registrering af produktion for fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

72.1 Procedurer m.v. for produktion på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheder, som producerer foder, skal udpege en kvalificeret person med ansvar for produktionen.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 1](#)
[Foderlægemiddelforordningen, bilag II, Afsnit 2 Personale, punkt 1](#)

Virksomheden skal have skriftlige procedurer og instrukser, som beskriver de forskellige processer i produktionen af foder. Procedurene skal bidrage til at sikre, at kritiske punkter i fremstillingsprocessen bliver styret, og produktionen bliver gennemført som planlagt. Virksomhedens procedurer skal beskrive, hvis virksomheden har eventuelle organisatoriske foranstaltninger for at undgå eller minimere risiko for fejl i produktionen.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 2](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 3](#)

Hvis produktionen ikke bliver gennemført efter de fastlagte procedurer, kan det få konsekvenser for foderets kvalitet og i værste fald for fodersikkerheden. Virksomheden vil typisk identificere eventuelle kritiske punkter i foderproduktionen som led i sin risikoanalyse efter HACCP-systemet. Procedurer for kritiske punkter skal ikke forveksles med procedurer for kritiske kontrolpunkter (CCP'er). Læs mere i afsnit [78. HACCP-system på fodervirksomhed](#).

Virksomheden skal have procedurer til at kontrollere eventuelle kritiske punkter i produktionsprocesserne. Der skal være tilstrækkelige og velegnede midler til at lave kontrol undervejs i produktionen.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 2](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 3](#)

Virksomheden skal have foranstaltninger for at sikre en effektiv sporing af producerede produkter.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 6](#)

Virksomhedens procedurer for produktion kan f.eks. omfatte retningslinjer for:

- Særligt udstyr. F.eks. hvis virksomheden bruger andre vægte til en specifik produktion for præcist at afveje små mængder. Udstyr til produktion af foder skal være velegnet til formålet. Læs mere i afsnit 76.5 Udstyr til produktion m.v. af foder på virksomheder
- Tolerance for afvejede og afmålte mængder. F.eks. ved produktion af et foder, f.eks. en foderblanding, kan afvejning og afmåling af ingredienser, f.eks. forblandinger og fodermidler, ramme over eller under de planlagte mængder i recepten/opskriften. Virksomheden skal derfor entydigt beskrive for hver tilsat ingrediens, hvilket udsving der kan accepteres. Eventuelt med forskellige værdier for under- og overindhold. Virksomheden skal også have en procedure for håndtering, hvis der er afmålt/afvejet for meget eller for lidt.
- Sted for tilsætning af ingredienser. F.eks. hvis visse foderstoffer bør tilsættes via et særligt håndpåslag frem for via doseringsanlæg eller andet påslag. Det kan være tilfældet når et cocci-diostatikum i pulverform med en høj adhæsionsevne kan hænge fast i anlægget og dermed medføre overslæb til senere produktioner.
- Fodertilsætningsstoffer og deres holdbarhed. Holdbarheden af tilsatte tilsætningsstoffer og forblandinger skal passe til holdbarheden for det færdige produkt. F.eks. kan det være relevant at sætte en mindste holdbarhed for visse ingredienser og have procedurer for kontrol af datomærkning.
- Tidsforløb i produktionsprocessen. F.eks. blandetid og opvarmningstid.
- Temperaturer. F.eks. hvis et foder bør have en speciel temperatur for at indgå i produktionen, f.eks. fedt og olier, eller hvis visse processer bør foregå ved særlige temperaturer.
- Homogenitet i partiet. F.eks. hvis et parti bliver produceret som to eller flere delpartier (lots/charges), kan det være relevant med retningslinjer for delpartiernes størrelse afhængigt af typen af færdigvare, partiets størrelse eller blanderens kapacitet.
- Brug af foder fra andre produktioner eller risiko ved brug af foder fra andre produktioner. F.eks. kan der være behov for supplerende registreringer og visuel kontrol af anlæg/udstyr for at sikre en effektiv sporbarhed. F.eks. hvis et produktionsanlæg har indbygget transportvej for at recirkulere foder, der bruges tomkøring før/efter selve foderproduktionen, eller virksomheden beslutter, at en tidligere produceret vare skal indgå som 'råvare' i recepten, etc.
- Recept og produkt. F.eks. procedurer, som sikrer overensstemmelse mellem indhold og deklaration af foderet, og som fastlægger, hvordan produktets partinummer angives.

Mobile blandere skal medbringe en række dokumenter, når de fremstiller foderlægemidler hos deres kunder. Kravet gælder bl.a. virksomhedens oversigts-dokumentation for personer med ansvar for fremstilling.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag II, Afdeling 8 Supplerende krav til mobile blandere, punkt 1](#)

Mobile blandere skal sikre, at der kun benyttes køretøjer, hvis nummerplade er anmeldt til Fødevarereststyrelsen.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag II, Afdeling 8 Supplerende krav til mobile blandere, punkt 3](#)

Medarbejdere i produktionen skal have klart overblik over hver deres ansvar og beføjelser, f.eks. hvis der sker fejl i produktionsforløbet. Læs mere i [66.4 Personale på fodervirksomheder](#).

Medarbejdere i produktionen skal have klart overblik over, om der er særlige krav til kontrol af anlæg eller produktionsudstyr, inden produktionen startes op. F.eks. kontrol af, om der er korrekt desinficeret efter en salmonellaforurening i anlægget. Læs mere i afsnit [68.1. Praktisk rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion](#) og afsnit [37. Salmonella i foder](#).

Se også:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74. System til kontrol af aktiviteter og foder i fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Virksomheder, der producerer eller bruger visse fedtstoffer, olier eller produkter afledt heraf i foderproduktionen, skal også overholde særlige krav til oplagring, partistørrelser, analytisk kontrol og markedsføring for disse produkter. Læs mere i afsnit [74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktionen](#).

Se mere:

[72.2 Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[67.4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktionen](#)

[71.2 Opbevaring af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktionen](#)

[77. Sporbarhed af foder](#)

72.2 Produktion og risiko for krydsforurening på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal have skriftlige procedurer og instrukser, som beskriver de forskellige processer i produktionen af foderet. Procedurene skal bidrage til at undgå eller minimere risiko for krydsforurening og fejl i produktionen.

Virksomheden skal sørge for, at der er tilstrækkelige og velegnede midler til at føre kontrol undervejs i produktionen.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, afsnit Produktion, punkt 3](#)

Det kan f.eks. være kontrol af tekniske eller organisatoriske foranstaltninger for at minimere krydsforurening af et foder, eller undgå overslæb af rester i produktionsapparatet til foderet.

Virksomheden vil typisk identificere, om der er behov for tekniske eller organisatoriske tiltag, når virksomheden udarbejder sin risikoanalyse som en del af HACCP-systemet. Læs mere i afsnit [78. HACCP-system på fodervirksomhed](#).

Virksomhedens procedurer for produktion kan omfatte mange tiltag for at undgå fejl og krydsforurening. Læs mere i afsnit 72.1 Procedurer m.v. for produktion på fodervirksomheder efter primærproduktion.

Eksempler på tiltag for at minimere risiko for krydsforurening og overslæb:

- Brug af dedikerede/forbeholdte linjer. Virksomheden kan forbeholde eller dedikere bestemte produktionslinjer til særligt foder. F.eks. for at undgå eller minimere risiko for krydsforurening eller overslæb mellem forskellige fodertyper. Der skal som udgangspunkt både være en separat blander på hver produktionslinje og separate transportveje herefter, hvis anlæg kan betragtes som en ”dedikeret linje”. Dedikerede linjer kan være særlig aktuelt f.eks. ved produktion af medicineret foder med veterinære lægemidler og andet foder, produktion af foder med og uden indhold af coccidiostatika, produktion af foder med indhold af høje kobberkoncentrationer og produktion af foder til særlige kobberfølsomme dyregrupper som f.eks. får.
- Opmærksomhed på transportveje fra andre dele af anlægget, hvor der kan være risiko for krydsforurening. F.eks. fra filtre eller på pakkelinjer.
- Plan for produktionsrækkefølge med en fast rækkefølge for produktion af forskellige recepter/produkter. F.eks. hvis foder uden coccidiostatika bliver produceret før produktion med coccidiostatika.

Medarbejdere i produktionen bør have klart overblik over, om der er procedurer eller særlige krav til anlæg eller produktionsudstyr, som skal efterleves for at undgå krydsforurening eller overslæb. F.eks. kan det være relevant at gennemføre og kontrollere rengøringen, inden foderproduktionen startes op eller efter, at produktionen er afsluttet. Læs mere i 68. Rengøring og renholdelse på fodervirksomheder efter primærproduktion.

Læs om krydsforurening og krav til sikker håndtering af foder i afsnit 71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion.

Virksomheder, der producerer eller bruger visse fedtstoffer, olier eller produkter afledt heraf i produktionen af foder, skal følge de særlige krav til håndtering af foder for at forhindre risiko for dioxinforurening.

Se mere i afsnit:

67. 4 Udstyr til opbevaring og transport af foderolier m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktionen

71.2 Opbevaring af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktionen

74.8. Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktionen

Se også:

74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.5 Kvalitetskontrol af foderaktivitet på virksomheder på fodervirksomheder efter primærproduktion

72.3 Sammensætning og homogenitet ved produktion af foderlægemidler

Foderlægemidler og mellemprodukter må kun fremstilles på basis af veterinærlægemidler, herunder veterinærlægemidler, som er beregnet til at anvendes i overensstemmelse med artikel 112, artikel 113 eller artikel 114 i forordning (EU) 2019/6 om veterinærlægemidler, og som er godkendt til fremstilling af foderlægemidler.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 5, stk. 1](#)

Derudover skal ledere af foderstofvirksomheder, der fremstiller foderlægemidlet eller mellemproduktet, opfylde en række krav:

- foderlægemidlet eller mellemproduktet skal fremstilles i overensstemmelse med dyrlægereceptens (eller i visse tilfælde produktresuméets) betingelser, som indbefatter bestemmelser om, at de enkelte dele i foderlægemidlet skal være forenelige med hinanden således, at sikkerheden eller virkningen af produktet ikke kompromitteres.
- der må i foderlægemidlet ikke inkorporeres godkendte fodertilsætningsstoffer i form af coccodiostatika eller histomonostatika (for hvilke der er fastsat maksimumsindhold), hvis sådanne stoffer allerede er anvendt som veterinærlægemiddel i foderlægemidlet.
- I tilfælde, hvor det virksomme stof i foderlægemidlet både er en del af veterinærlægemidlet og er et fodertilsætningsstof til stede i foderet (f.eks. et coccidiostatika), må det samlede indhold af et virksomt stof i foderlægemidlet ikke overstige det maksimale indhold, der er fastsat i dyrlægerecepten (eller i visse tilfælde produktresuméet).
- Foderlægemidlet skal fremstilles på en sådan måde, at foder og veterinærlægemidler, der indgår i foderlægemidlet, danner en stabil blanding i hele produktets levetid og overholder den udløbsfrist, der er angivet for veterinærlægemidlets virksomme periode.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 5, stk. 2, litra a-d.](#)

Ledere af foderstofvirksomheder, der leverer foderlægemidler til en dyreholder, skal sikre, at foderlægemidlet overholder dyrlægerecepten

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 5, stk. 3.](#)

For at opnå et sikkert og virkningsfuldt foderlægemiddel skal ledere af foderstofvirksomheder, der fremstiller foderlægemidler eller mellemprodukter, sikre, at veterinærlægemidlet fordeles homogent i foderlægemidlet og i mellemproduktet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 6, stk. 1.](#)

73. System til registreringer – fodervirksomheder efter primærproduktion

Foderhygiejnereglerne tager sigte på fodersikkerheden og på, at produktion og anden håndtering af foder foregår hygiejnisk forsvarligt. Reglerne har også til formål at sikre foders sporbarhed.

Virksomheden skal derfor have systemer til at registrere relevante oplysninger, målinger, data, etc. Virksomhedens registreringer skal opbevares og være tilgængelige i nødvendigt omfang og tilstrækkelig tid.

73.1 Registrering af oplysninger hos fodervirksomheder efter primærproduktion

Alle fodervirksomheder inklusive dem, hvor foderet ikke på noget tidspunkt befinder sig i deres faciliteter, skal opbevare relevante registreringer om bl.a. køb og salg, så det er muligt effektivt at spore fra modtagelse til levering. Eksportører skal også registrere oplysning om bestemmelsesstedet i tredjelandet. Virksomheder med produktion skal registrere relevante data om produktionerne.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Registrering, punkt 1](#)

Eksempler på relevante registreringer ved køb og salg:

- Produktets art, eventuelt navn og mængde.
- Produktets partinummer (for produkter, der skal markedsføres med partinummer).
- Navn og adresse på producent eller leverandør af produktet.
- Navn og adresse på eventuelle eksterne transportører eller virksomheder, der har oplagret foderet.
- Navn og adresse på virksomhed eller landbruger, som har modtaget foderet.

For at sikre en effektiv sporing skal virksomheder, der samler partier af foder, dokumentere dette i deres registreringssystemer. F.eks. hvis en fodervirksomhed ikke holder modtagne partier adskilt, men indlagrer et nyt parti foder oven i et oplagret parti, f.eks. rapskage løsvarer.

Ved sammenlægning af to forskellige partier opstår et nyt parti, dvs. et sammenlagt parti. Læs mere i afsnit [17.7 Hvad et parti er](#) og i afsnit [77. Sporbarhed af foder](#).

Der er supplerende bestemmelser om registreringer hos fodervirksomheder med produktion.

En fodervirksomhed med andre aktiviteter end produktion bør vurdere behovet for tilsvarende registreringer f.eks. for at kunne afdække årsag og placere ansvar ved en eventuel reklamation. Det kan f.eks. være virksomheder, der tørrer foder ved direkte kontakt til luftstrøm fra brændstofkilden (andre end naturgas), pakker eller ompakker foder.

Virksomhedens registrerede oplysninger om aktiviteter, kontrol og produkter skal opbevares i en passende periode. Perioden kan f.eks. afhænge af den deklarerede holdbarhed, eller hvilket formål foderstoffet er markedsført til.

Se mere i afsnit:

73.2 Mere om registreringer hos fodervirksomheder med produktion efter primærproduktion

73.3 Flere eksempler på registreringer i fodervirksomheder efter primærproduktion

73.2 Mere om registrering hos virksomheder med produktion efter primærproduktion

Fodervirksomheder skal registrere og opbevare dokumentation om deres produktion og kontrol. Dokumentationen skal vise, om de kritiske punkter i produktionen bliver styret og supplerer virksomhedens kvalitetskontrol. Resultaterne af kontrollen skal opbevares, så det er muligt at spore produktionshistorien for hvert parti foder samt bidrage til at afdække årsag og placere ansvar ved en reklamation.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Registrering, punkt 2, a\)](#)

Registreringer for kritiske punkter skal ikke forveksles med registreringer for kritiske kontrolpunkter (CCP'er), med flere bestemmelser for dokumentation. Læs mere i afsnit 72.1 Procedurer m.v. for produktion på fodervirksomheder efter primærproduktion og i afsnit 78. HACCP-system på fodervirksomhed.

Fodervirksomheden skal også registrere følgende for hvert produkt:

- Produktets art, eventuelt navn og mængde.
- Dato for produktion af produktet.
- Partinummer eller nummer på en bestemt del af produktionen ved kontinuerlig fremstilling.
- Art/navn og mængden af det leverede produkt.
- Partinummer af produktet.
- Navn og adresse på virksomhed eller landbruger, som har modtaget produktet.
- Leveringsdato af produktet.

Samt fyldestgørende oplysninger om hvert foderstof (råvare/ingrediens), som indgår i produktet:

- Foderstoffets art, eventuelt navn, mængde og partinummer (eller anden entydig identifikation).
- Navn og adresse på leverandør af hvert indgående parti foderstof i det producerede foder.

Et parti af et indgående foderstof i produktionen kan bestå af to eller flere partier, som virksomheden har modtaget og samlet. F.eks. sojamel fra to importere. Virksomhedens registreringer skal da gøre det muligt at identificere de oprindelige partinumre (eller anden entydig identifikation, f.eks. skibsnavn) og leverandøroplysninger for hvert indgående foderstof i hvert parti produceret foder.

Eksempler på indgående foderstoffer i produktion af en forblanding er: to eller flere fodertilsætningsstoffer, eller fodertilsætningsstoffer og fodermidler.

Eksempler på indgående foderstoffer i produktion af en foderblanding er: fodertilsætningsstoffer, forblandinger og fodermidler eller tilskudsfoder og fodermidler.

Eksempler på indgående foderstof i produktion af et fodermiddel er: et fodermiddel (f.eks. helt korn som dampbehandles og vales til flager), et fodermiddel og et fodertilsætningsstof (f.eks. fiskemel

som tilsættes en antioxidant) eller fodermidler (f.eks. fedtblanding af forskellige fiskeolier fra hhv. blåhvilling og brisling).

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, afsnit Registrering, punkt 2, b\)](#)

Virksomheden bør også registrere navn og adresse på eventuelle eksterne transportører eller virksomheder, der har oplagret foderet. F.eks. ved reklamation for foder, der har været håndteret som løsvare efter produktion på virksomheden.

Fodervirksomheder skal registrere og opbevare de relevante oplysninger om aktiviteter, kontrol og produkter i en passende periode. Perioden kan f.eks. afhænge af den deklarerede holdbarhed, eller hvilket formål foderstoffet er markedsført til.

Se mere i afsnit:

[73.1 Registrering af oplysninger hos fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[73.3 Flere eksempler på registreringer i fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

73.3 Flere eksempler på registreringer i fodervirksomheder efter primærproduktion

Fodervirksomheder kan have behov for at registrere og opbevare mange typer oplysninger, målinger og data. Nogle registreringer er der eksplicit krav om i foderlovgivningen, andre registreringer har virksomheden selv vurderet et behov for.

Fodervirksomheder skal sikre, at relevante registreringer bliver opbevaret i en passende periode. Perioden kan f.eks. afhænge af den deklarerede holdbarhed af deres produkter, eller hvilket formål foderstofferne markedsføres til. Perioden kan spænde over flere år, f.eks. for resultater fra kvalitetskontrol og dokumentation for brug af HACCP-systemet.

Eksempler på relevante registreringer, som supplerer virksomheders registreringer for at sikre effektiv sporing og eventuel produktionshistorik:

- Virksomheders ledere skal have tilstrækkelige registreringer til at vurdere, om aktiviteter under deres ledelse bliver udført efter reglerne.
- Virksomheder kan beslutte at registrere gennemførte arbejdsgange, f.eks. for rengøring, for modtagekontrol af varer eller returvarer, for gennemført kontrol af bygninger, anlæg og udstyr eller for gennemført vedligeholdelse.
- Virksomheder kan beslutte at registrere f.eks. for gennemført sidemandsoplæring eller efteruddannelse af personale. Læs mere i afsnit 66.1 Fodervirksomhedens ansvar for foderhygiejne efter primærproduktion, 66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion og afsnit 66.4 Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion.
- Virksomheder skal registrere i det omfang, det er identificeret nødvendigt i virksomhedens risikoanalyse og som kræves for eventuelle kritiske kontrolpunkter. Læs mere i afsnit 78. HACCP-system på fodervirksomheder.
- Virksomheder skal registrere, hvis der er eller har været reklamationer, og hvis virksomheden vælger at genanvende tilbagekaldt foder. Læs mere i afsnit 75. Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter på fodervirksomheder efter primærproduktion

- Virksomheder, der har produceret foder, skal registrere resultaterne af kvalitetskontrollen.
- Virksomheder med ansvar for produkters mærkningsoplysninger som ikke selv har produceret foderet, f.eks. importører og nogle forhandlere, bør registrere resultaterne af kvalitetskontrollen. Læs mere i afsnit 21.3 Ansvar for mærkning af foder.

Virksomheder skal, i det omfang de producerer eller markedsfører foderolier m.v., registrere resultaterne af dioxinovervågningen. Læs mere i afsnit 74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion.

En virksomhed bør registrere, hvis lederen beslutter at fravige fastlagte programmer, f.eks. hvis virksomheden ændrer planen for analytisk kontrol.

Se mere i afsnit:

74. System til kontrol af aktiviteter og foder i fodervirksomheder efter primærproduktion

74. System til kontrol af aktiviteter og foder i fodervirksomheder efter primærproduktion

Fodervirksomheden skal have procedurer og systemer til at kontrollere, om produkter og aktiviteter følger foderreglerne. Ofte skal virksomheden dokumentere kontrollen i sine systemer.

74.1 Modtagekontrol af foder og vurdering af leverandører til fodervirksomheder efter primærproduktion

Ved handel i EU-lande må fodervirksomheden kun forsyne sig hos og bruge foder fra virksomheder, der er registreret og/eller godkendt som fodervirksomhed.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 5, stk. 6](#)

Fodervirksomheden skal lave og følge en skriftlig kvalitetskontrolplan, som passer til dens aktiviteter og produkter. Planen skal bl.a. omfatte undersøgelse af, om det forarbejdede materiale overholder specifikationerne. Begrebet ”forarbejdet materiale” henviser til modtaget foder, som f.eks. bruges i produktionen. Planen skal også beskrive, hvad der skal ske, hvis specifikationerne ikke er overholdt. Begrebet ”specifikationer” kan både dække over produktets deklarationsoplysninger og, at produktets indhold følger foderreglerne om f.eks. uønskede stoffer.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 3](#)

Der er særlige krav om overvågning af dioxin og dioxinlignende PCB'er i modtagne fedtstoffer, olier og produkter afledt heraf. Læs mere i [74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion](#).

Virksomheden bør have en procedure, der sikrer, at foderleverandører har den fornødne registrering. F.eks. er det ikke tilstrækkeligt, hvis en leverandør af forblandinger kun er registreret til at producere foderblandinger og forhandle fodermidler. Leverandøren skal være specifikt registreret til at forhandle eller producere forblandinger.

Virksomhedens procedurer bør også sikre, at leverandører af foderrelaterede ydelser, f.eks. transportører og lagervirksomheder, der transporterer eller oplagrer virksomhedens foder, er registreret som fodervirksomhed.

Fødevarestyrelsen offentliggør [lister over danske registrerede og godkendte fodervirksomheder](#)
<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Lister-over-registrerede-fodervirksomheder.aspx>

Virksomheden bør jævnligt undersøge, om dens leverandører fortsat har den nødvendige registrering eller godkendelse.

Virksomhedens plan for kvalitetskontrol bør tage afsæt i risikoanalysen, som en del af virksomhedens HACCP-system. Læs mere i afsnit [78. HACCP-system på fodervirksomheder](#).

Planen for kvalitetskontrol kan omfatte både en undersøgelse af det modtagne foder og en undersøgelse af, om medarbejderne følger virksomhedens procedurer. Resultaterne fra undersøgelser af

modtagne foderstoffer og ydelser bør indgå i virksomhedens vurdering af sine leverandører. Foder, der kan købes under normal handelspris, bør gennem en særlig kvalitetskontrol.

Hvis foderet ikke på noget tidspunkt befinder sig i virksomhedens egne faciliteter, bør virksomheden håndtere dette i sin plan for kvalitetskontrol. Det kan f.eks. være aktuelt, hvis indkøbte sækvarer af foderblandinger eller fodermiddel-løsvare bliver oplagret på et eksternt lager og bliver udleveret derfra til kunden.

Eksempler på procedurer i kvalitetskontrollen for fysisk modtagekontrol af foder:

- Vurdering af om produkt og emballage ser ok ud, og om foderet lugter normalt. En hurtig undersøgelse af syn og lugt kan forhindre, at virksomheden tager produkter ind på lageret eller i køretøjet, som kan forurene andet foder eller udløse behov for ekstra rengøring. Undersøgelsen kan også afgøre, om kvaliteten er som forventet, og der ikke er fremmedstoffer i varen, f.eks. træstykker eller emballagerester.
- Vurdering af om mærkningen af foderet er læsbar. Hvis trykket er utydeligt eller teksten for lille, kan virksomhedens medarbejdere og kunder ikke læse de relevante informationer.
- Undersøgelse af om produktets mærkningsoplysninger på dansk. Hvis produktet skal sælges videre i Danmark, skal der være dansk mærkning, så brugeren kan forstå f.eks. brugsvejledning og eventuel advarselstekst.
- Eksterne køretøjer på virksomhedens anlæg bør som minimum undersøges ved stikprøvekontrol. Kørsel med meget snavsede og mudrede vogne kan betyde, at f.eks. området ved råvarepåslag oftere skal gøres rent, så løsvarefoder ikke bliver forurennet ved indlagring.

Eksempler på analytisk kontrol af foder som led i kvalitetskontrol af foder:

- Analyse for indhold af uønskede og forbudte stoffer. F.eks. kan virksomheder, der bruger fodermidler i produktionen, undersøge modtaget foder for pesticidrester. Ved importerede fodermidler kan det være relevant at undersøge for rester af forbudte pesticider. Virksomheden bør især undersøge de foderstoffer, hvor man kan forvente de højeste koncentrationer af det uønskede eller forbudte stof. Derfor bør en producent analysere fodermidler i stedet for færdigproducerede foderblandinger med fodermidler i. Læs mere i afsnit [30. Uønskede stoffer i foder](#) og afsnit [12.11 Forurenede fodermidler](#).
- Analyse for mikrobiologisk forurening. F.eks. kan producenter, som ikke varmer foder op til 81 °C, have behov for hyppigere at undersøge, om de modtagne fodermidler er forurennet med salmonella, end virksomheder, der varmebehandler foder for at bekæmpe eventuel forekomst af salmonella. Læs mere i afsnit [36. Mikrobiologiske forureninger i foder](#) og afsnit [37. Salmonella i foder](#).
- Analyse for fremmedstoffer. Fremmedstoffer kan være så små, at de ikke kan ses eller kvantificeres med det blotte øje. Virksomheden kan derfor undersøge foderet mikroskopisk botanisk (MBU), f.eks. for at kontrollere eventuelt indhold. For vegetabiliske produkter kan det også være relevant at undersøge, om produktet indeholder f.eks. animalske bestanddele eller skadelige botaniske urenheder, som ambrosia eller meldrøjer.

- Analyse for vandindhold. F.eks. efter en våd høst kan det være nødvendigt at undersøge vandindholdet i et fodermiddel for at afgøre, om fodermidlet skal tørres, så kvaliteten ikke bliver forringet inden brug eller salg.

Virksomhedens skriftlige plan for kvalitetskontrol skal beskrive procedurene for bl.a. prøveudtagning og analysemetoder for at underbygge resultaterne af den analytiske kontrol. Læs mere i afsnit [74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#) og afsnit [74.6 Brug af laboratorier – fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

Hvis virksomheden har en effektiv leverandørvurdering og modtager analysecertifikaterne for specifikke modtagne foderpartier, kan omfanget af analytiske kontrol nedsættes, men det kan sjældent fuldt erstatte den.

Import af foder kan medføre yderligere krav til virksomhedens kvalitetskontrol, fordi foderet ikke er produceret under EU-lovgivning. Læs mere i afsnit [44. Import af foder](#) og afsnit [49. Importørens egenkontrol af indført foder](#).

Se mere i afsnit:

[74.11 Modtagekontrol af returvarer på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.2 Overvågning af opbevaret foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheder, der håndterer foder, skal kunne agere, hvis fodersikkerheden bringes i fare eller kvaliteten forringes i en grad, som går ud over foderets specifikationer. Virksomheden skal derfor jævnligt overvåge foderet, f.eks. for forekomst af uønskede stoffer og andre forurenende stoffer, som kan have betydning for menneskers og dyrs sundhed. Virksomheden skal have kontrolstrategier, som kan bidrage til at minimere risikoen for foderet. Kontrolstrategierne skal bidrage til at sikre, at virksomheden ikke bruger eller markedsfører forbudt foder.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 4](#)

Eksempler, hvor det kan være relevant at overvåge:

- Spildolie fra maskiner på virksomheden. Løsvarefoder må ikke blive forurenede af olie, som f.eks. lækker fra utætte pakninger i produktionsanlægget eller fra køretøjer.
- Fordævet, muggent eller sammenbrændt foder. Under oplagring kan foderet blive forringet i en sådan grad, at det enten må betragtes som forbudt foder eller af en kvalitet, som kræver særlige tiltag, før det kan bruges som foder.
- Spor af skadedyr. Under oplagring kan foderet blive forringet i en sådan grad, at det enten må betragtes som forbudt foder eller af en kvalitet, som kræver særlige tiltag, før det eventuelt kan bruges som foder. F.eks. hvis der sker en kraftig opformering af insekter i foderet, eller rotter efterlader betragtelige mængder fæces og urin i foderet.

Se mere i afsnit:

[68.6. Affald m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[69. Skadedyr på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Foder skal have den kvalitet, som virksomheden har fastsat i specifikationerne for foderet. Begrebet ”specifikationer” kan dække over både et produkts deklarationsoplysninger og, at produktets indhold følger foderreglerne om f.eks. uønskede stoffer. Virksomheden skal derfor lave en skriftlig kvalitetskontrolplan, som passer til produkterne og, som supplerer virksomhedens kvalitetskontrol af sine aktiviteter og af HACCP-systemet. Læs mere i afsnit [78. HACCP-system på fodervirksomhed](#).

Kvalitetskontrolplanen skal bl.a. omfatte undersøgelse af, om alt fra det forarbejdede materiale til de færdige produkter overholder specifikationerne. Planen skal også beskrive, hvad der skal ske, hvis specifikationerne ikke er overholdt. Begrebet ”forarbejdet materiale” henviser til modtaget foder eller foder, som virksomheden fremstiller eller behandler. Forarbejdet foder indgår i virksomhedens produktion af andet foder. De færdige produkter er det foder, som bliver markedsført.

Hvis virksomheden er ansvarlig for mærkningsoplysninger, skal virksomheden som udgangspunkt kontrollere foderet analytisk. Planen skal beskrive procedurer for udtagning af prøver, hvor ofte der skal tages prøver, analysemetoderne samt, hvor ofte der skal analyseres. De valgte analysemetoder skal være pålidelige.

Læs mere i afsnit

[74.4 Mere om kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.6 Brug af laboratorier – fodervirksomheder efter primærproduktion.](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 3](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling Kvalitetskontrol, punkt 1](#)

Virksomheden bør udpege en person, der har ansvar for kvalitetskontrollen. Den samme person bør som udgangspunkt ikke have ansvar for både produktion og kvalitetskontrol, for at undgå modsatrettede hensyn. De to ansvarsområder bør være sidestillet. Der stilles strammere krav for ansvarsfordeling ved fremstilling og kvalitetskontrol af foderlægemidler og mellemprodukter. Læs mere om krav til personale i [66.4 Personale på fodervirksomheder](#).

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 1](#)

Virksomheden skal altid følge planen for kvalitetskontrol for at sikre foderets kvalitet.

Det kan blive nødvendigt at justere planen for kvalitetskontrol, f.eks.:

- Hvis der kommer ny foderlovgivning.
- Hvis virksomheden ændrer i et produkt, en proces eller i et led i produktion eller opbevaring.

- Hvis en virksomhed eller en myndighed melder ud, at ét eller flere partier af en fodertype kan udgøre en sundhedsrisiko for dyr og eventuelt for mennesker, hvis der er tale om foder til fødevarerproducerende dyr, eller for miljøet. Virksomheden bør da undersøge, om det pågældende foder eller tilsvarende foder indgår i virksomhedens sortiment, og om den bør supplere med analyser af foderet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol', punkt 3](#)

Fodervirksomheder kan f.eks. orientere sig om aktuelle sager i EU-Kommissionens meddelelsessystem RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) til forbrugerbeskyttelse for fødevarer- og foderulykker. Læs mere på Fødevarestyrelsens hjemmeside [RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed](#)

Se mere i afsnit:

[74.4 Mere om kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.5 Analytisk kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.4 Mere om kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomhedens kvalitetskontrol skal sikre, at foderet er af sædvanlig handelskvalitet ved udlevering af varen. F.eks. må en »Skal anvendes inden ...« -dato ikke være overskredet, og mærkningen skal være læsbar og lovlig. Foder, der sælges i Danmark, skal være mærket på dansk. Læs mere i afsnit [21.6 Mærkningssprog](#).

Fodervirksomheder, som også har ansvar for foders mærkningsoplysning skal have en mere omfattende plan for kvalitetskontrol end andre fodervirksomheder. Læs mere i afsnit [21.2 Hvem den mærkningsansvarlige er](#). Hvis virksomheden ikke på noget tidspunkt opbevarer det pågældende foder i sine faciliteter, f.eks. importerede fodermidler, der bliver oplagret på et eksternt lager og bliver udleveret herfra til kunden, skal virksomheden tage højde for dette i kvalitetskontrollen.

Fodervirksomheder, der mærker foder, skal således have kvalitetskontrol for både kontrol af foder og af mærkning, f.eks. at oplysninger er i overensstemmelse med gældende regler. Det er aktuelt for f.eks. producenter, importører og forhandlere, som ompakker og /eller ommærker foder.

En fodervirksomhed, som får produceret foder f.eks. et *private label* produkt på en anden EU-registeret/godkendt fodervirksomhed, er ansvarlig for mærkning af produktet og kan i et vist omfang bruge producentens analyseresultater i sin kvalitetskontrol.

Se mere i afsnit:

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.5 Analytisk kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.5 Analytisk kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomhedens analytiske kontrol af foder bør baseres på en risikoanalyse, virksomhedens aktiviteter og sortiment.

En virksomhed vil sjældent have behov for analytisk kontrol i kvalitetskontrollen, hvis virksomheden udelukkende håndterer eller forhandler emballeret foder, hvor en anden virksomhed i følge mærkningsoplysningerne har ansvar for produktets indhold.

En virksomhed, som håndterer løsvare, f.eks. transporterer eller oplagrer andre virksomheders foder, kan have behov for analytisk kontrol i kvalitetskontrollen. F.eks. for at verificere, at rengøringsprocedurerne er tilstrækkelige, og at rester af rengørings- og desinfektionsmidler bliver minimeret i foderet.

Analytisk kontrol kan desuden bruges til at verificere om virksomhedens anlæg, udstyr og procedurer for opbevaring og adskillelse er tilstrækkelige.

For virksomheder, der fremstiller foderlægemidler eller mellemprodukter, skal virksomhedens kvalitetskontrol bl.a. omfatte stabilitetsundersøgelser for produkternes mindste holdbarhed og undersøgelse af, at fastlagte procedurer er tilstrækkelige til at efterleve eventuelle homogenitetskriterier og maksimumsgrænser for krydskontaminering.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 4 Kvalitetskontrol, punkt 2](#)

Virksomhedens plan for analytisk kvalitetskontrol kan f.eks. dække:

1. Formål. At verificere funktionen af produktionssystemet med tilhørende kvalitetsstyring, samt at kontrollere, at foderets indhold stemmer med specifikationerne.
2. Tidsplan. Analyseplanen kan dække et år eller en årrække, så alle analyser ikke nødvendigvis bliver gennemført hvert år.
3. Produkter til analyse. Virksomheden bør tage hensyn til bredden af sit sortiment og gerne udtage prøver af foder:
 - Med forskellige foderbetegnelser, f.eks. forblandinger, fuldfoder og tilskudsfoder.
 - Til forskellige arter, f.eks. kvæg, heste, får og hunde.
 - Til forskellige målgrupper, f.eks. slagtesvin og smågrise eller æglæggere og slagtekyllinger, osv.
 - Fra både små og store producerede partier.

Producenter af tilsætningsstoffer kan have behov for at analysere hvert produceret parti, f.eks. for tilsætningsstoffer baseret på mikroorganismer.

4. Antal nødvendige analyser afhænger af f.eks. hvilket foder og hvilke mængder, virksomheden producerer, hvor stramt produktionen er styret samt af tidligere resultater i kvalitetskontrollen.
5. Virksomheden bør fordele analyserne på flere prøver f.eks. udtaget over tid, frem for at udtage få prøver og analysere dem for mange parametre. Hvis f.eks. vægten vejer forkert, eller indholdet af et parti forblanding med vitaminer og mineraler ikke svarer til mærkningen, vil virksomheden få mindre information af at analysere sin færdigvare, f.eks. en foderblanding for både vitamin- og mineralindhold. Det vil give mere information at undersøge en prøve af foderblandingen for vitaminer og en senere produceret foderblanding for mineraler. Det kan også give et bedre billede bl.a. af, om vægten er kalibreret.

6. Hvad der skal analyseres for. Virksomhedens valg af analyseparametre og analysemetoder for foder eller anlæg bør afhænge af forholdene. F.eks. kan virksomheden valg af analyse for en specifik mikrobiologisk forurening afhængigt af, om foderet bliver udsat for tryk og/eller opvarmning i produktionsprocessen eller ej, forholdene for håndtering og opbevaring. Valget af analyser afhænger også af, om virksomheden vil kontrollere:

- Om foderets deklaration og indhold stemmer overens. Virksomheden skal have kvalitetskontrol af alt deklareret indhold, f.eks. tilsætningsstoffer, men kan også have interesse i at dokumentere det ernæringskemiske indhold af f.eks. protein og råfedt i forhold til deklaration.
- Fødevare- og fodersikkerhed. Virksomheden bør særligt vægte at analysere for de parametre, hvor der er grænseværdier eller andre begrænsninger f.eks.:
 - Tilsætningsstoffer som kobber, selen og vitamin A og D, der er godkendt med et fastsat størsteindhold i fuldfoder.
 - Udeklarerede stoffer, som tungmetaller og pesticidrester.
 - Udeklarerede stoffer fra overslæb eller krydsforurening fra andre produkter på virksomheden, f.eks. tilsætningsstoffer af typen coccidiostatika, veterinære lægemidler fra foderlægemidler og mellemprodukter, stoffer fra kemiske produkter, eller fodermidler af animalsk oprindelse, som er forbudt til visse dyregrupper.

Når virksomheden vil analysere for overslæb, er det ikke tilstrækkeligt udelukkende at benytte indikatorer, som f.eks. farveindikator eller magnetisk indikator. Virksomheden skal også analysere for overslæb af de konkrete stoffer, f.eks. et bestemt coccidiostatikum eller et veterinært lægemiddel.

7. Sted for udtagning af prøver. Hvor i processen virksomheden bør udtage en prøve, afhænger af formålet med analysen. Hvis virksomheden f.eks. vil analysere en prøve af en foderblanding for et tilsætningsstof, kan prøven udtages ved køleren med let adgang til foderet. Ved analyse for overslæb kan det være relevant at tage flere prøver, både umiddelbart efter blanderen og efter intern transport til opbevaringssilo eller udlæsningssted. Hvis en prøve skal dokumentere et homogent produkt, kan virksomheden tage prøver forskellige steder i blanderen, men også ved f.eks. opsækning/udlæsning for at undersøge for eventuel afblanding, hvor produktet bliver heterogent.

Prøver til analytisk kontrol skal ikke forveksles med referenceprøver, som man tager af hensyn til sporbarhed af f.eks. råvarer i produktionen (f.eks. fodermidler, tilsætningsstoffer, forblandinger og mineralsk foder) og færdigvarer. Læs mere i afsnit 77. Sporbarhed af foder.

Se mere i afsnit:

74.1 Modtagekontrol af foder og vurdering af leverandører til fodervirksomheder efter primærproduktion

74.2 Overvågning af opbevaret foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.4 Mere om kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.6 Brug af laboratorier – fodervirksomheder efter primærproduktion

74.7 Kvalitetskontrol af foderaktivitet på fodervirksomheder efter primærproduktion

74.6 Brug af laboratorier – fodervirksomheder efter primærproduktion

En fodervirksomhed skal som led i sit system til kvalitetskontrol have adgang til et laboratorium med passende personale og udstyr. Virksomheden kan selv etablere et laboratorie eller helt eller delvist benytte sig af eksterne laboratorier.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 2](#)

Virksomheder skal benytte et akkrediteret laboratorium til at undersøge for dioxiner og dioxinlignende PCB'er i foder af typen fedtstoffer, olier eller "produkter afledt heraf". Disse stoffer betragtes som uønskede stoffer i foder. Læs mere i afsnit 30. Uønskede stoffer i foder. Se også om akkreditering i Bilag 2 Definitioner og begreber.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, 'Dioxinovervågning for fedtstoffer, olier eller produkter afledt heraf, punkt 1 og punkt 2](#)

Laboratoriet og laboratoriets analysemetoder skal være pålidelige.

Hvis virksomheden hverken benytter et akkrediteret laboratorium eller anerkendte officielle analysemetoder, skal virksomheden sikre:

- En metodeliste med de analysemetoder, som laboratoriet bruger, og med de detektionsgrænser og usikkerheder, som laboratoriet har fastlagt for metoderne. Informationen skal være tilgængelig for virksomheden, hvis den bruger et eksternt laboratorium.
- Hvis metoderne er modificerede i forhold til de officielle metoder, bør det fremgå af dokumentationen. Laboratoriet bør kunne dokumentere, at metoderne giver samme resultat som de officielt anerkendte metoder.
- At analyseresultaterne er sporbare til eventuelle officielle metoder, hvis der bruges andre end officielle analysemetoder. Informationen bør være tilgængelig for virksomheden, hvis den bruger et eksternt laboratorium.

Virksomheden bør sikre sig, at laboratoriet kan dokumentere, at analyseresultaterne er sporbare.

Analysernes sporbarhed bør demonstreres jævnligt, f.eks. ved:

- At laboratoriet deltager i relevante ringanalyser med tilfredsstillende resultat,
- At laboratoriet analyserer et relevant certificeret referencemateriale med tilfredsstillende resultat, og/eller
- At laboratoriet analyserer en prøve samtidig med, at et akkrediteret laboratorium analyserer den samme prøve. De to laboratorier skal få det samme resultat, dvs. et resultat som er acceptabelt inden for givne grænser.
- At personalets uddannelse, oplæring og ansvarsområder er beskrevet. Informationen skal være tilgængelig for virksomheden, hvis den bruger et eksternt laboratorium.

- At der er en brugsvejledning til apparatur og planer for kalibrering og vedligeholdelse af apparatet. Analysevægte bør kontrolleres jævnligt og f.eks. med et til to års mellemrum kontrolleres af et eksternt firma, som er certificeret hertil. Informationen skal være tilgængelig for virksomheden, hvis den bruger et eksternt laboratorium.

Se mere i afsnit:

[74.8. Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.10 Brug af eksterne laboratorier ved dioxinovervågning af foderolier, m.v. - fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[66.2 System til at sikre foderhygiejne på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[66.4 Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[67.9 Vedligeholdelse af udstyr i fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.7 Kvalitetskontrol af foderaktivitet på fodervirksomheder efter primærproduktion

Lederen af en fodervirksomhed skal sikre, at foderaktiviteter, f.eks. produktion og distribution i alle de led, som er under deres ledelse, følger reglerne bl.a. i foderhygiejneforordningen, dansk foderlovgivning og efter god hygiejnepraksis.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 4, stk. 1](#)

Virksomheden bør derfor have procedurer til at kontrollere, om medarbejdere følger virksomhedens retningslinjer og procedurer, f.eks. i form af intern audit eller supervision af medarbejdere.

Virksomheden bør udpege en person med ansvar for kvalitetskontrollen. Den samme person bør som udgangspunkt ikke have ansvar for produktion og kvalitetskontrol, for at undgå modsatrettede hensyn. Der stilles strammere krav for ansvarsfordeling ved fremstilling og kvalitetskontrol af foderlægemidler og mellemprodukter. Læs mere om krav til personale i afsnit [66.4 Personale på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 1](#)

Virksomheden skal lave en skriftlig kvalitetskontrolplan, som passer til dens aktiviteter og produkter samt supplerer HACCP-systemet. For producenter skal planen navnlig omfatte kontrol af de kritiske punkter i fremstillingsprocessen.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 3](#)

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling Kvalitetskontrol, punkt 1](#)

Kritiske punkter kan identificeres i virksomhedens risikoanalyse og skal ikke forveksles med kritiske kontrolpunkter (CCP'er), som medfører betydelig flere krav til virksomhedens egenkontrol og verifikation af fastlagte procedurer. Læs mere i afsnit [78. HACCP-system på fodervirksomheder](#).

Virksomheder, der fremstiller foderlægemidler eller mellemprodukter, bør fastlægge retningslinjer for fremstillingsprocessernes rækkefølge eller uforenelighed og, hvis det er relevant, definere behovet for særlige produktionslinjer.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling Kvalitetskontrol, punkt 1](#)

Derfor bør kvalitetskontrollen i denne type virksomheder have særlig fokus på, at virksomhedens procedurer for fremstilling og rengøring efterleves, særligt hvis disse ikke er del af procedurer, som er etableret for at styre kritiske kontrolpunkter.

Virksomheden skal følge planen for kvalitetskontrol med planens formål i fokus og justere planen, f.eks.:

- Hvis der kommer ny foderlovgivning.
- Hvis virksomheden ændrer i medarbejderstaben eller i et led i virksomhedens produktion, handel, opbevaring eller transport.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Kvalitetskontrol, punkt 3](#)

Se mere i afsnit:

[74.2 Overvågning af opbevaret foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på virksomheder efter primærproduktion

Fodervirksomheder, der markedsfører visse fedtstoffer, olier, produkter afledt heraf, som er bestemt til brug i foder, eller visse foderblandinger, skal have produkterne analyseret på et akkrediteret laboratorium for indhold af dioxiner og dioxinlignende PCB'er.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 1](#)

Dioxiner og dioxinlignende PCB'er betragtes som uønskede stoffer i foder. Læs mere i afsnit [30. Uønskede stoffer i foder](#). Læs også om akkreditering i [Bilag 2 Definitioner og begreber](#).

Fodervirksomheder som producerer visse fedtstoffer, olier, produkter afledt heraf, skal desuden være godkendt til at udføre aktiviteten. Læs mere om krav til godkendelse i afsnit [83.5 Godkendelse til produktion af visse olier og fedtstoffer](#).

Hvis en virksomhed kan dokumentere, at et parti af et produkt eller alle dets bestanddele er analyseret tidligere i produktionen, forarbejdningen eller distributionen/markedsføringen, er virksomheden ikke forpligtet til at analysere det modtagende parti.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 4](#)

Virksomheden skal da have gyldig dokumentation i form af én eller flere analyserapporter (analysebeviser/-attester) fra akkrediterede laboratorier. Hvis et parti består af flere delpartier, skal der være enten et analysebevis for det sammenlagte parti eller analysebeviser for hvert delparti med tilhørende dokumentation for partisammenlægningen.

Hvert analysebevis skal entydigt angive oplysninger om partiet, f.eks. partiets nummer. Nummeret bør ikke kunne forveksles med et prøvenummer.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, litra a til h](#) beskriver minimumskrav om bl.a. antal prøver til analyse, størrelsen af partier, krav om repræsentative analyser, krav om repræsentativt udtagne prøver, m.v.

Følgende fodervirksomheder skal være særlig opmærksomme på krav til dioxinovervågning af foder til markedsføring:

A. Fodervirksomheder, der forarbejder rå vegetabiliske fedtstoffer og olier

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, a\)](#)

B. Fodervirksomheder, der producerer animalsk fedt, herunder virksomheder, der forarbejder animalsk fedt

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, b\)](#)

C. Fodervirksomhedsledere, der producerer fiskeolie

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, c\)](#)

D. Oliekemisk industri, der markedsfører foder

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, d\)](#)

E. Biodieselindustri, der markedsfører foder

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, e\)](#)

F. Fedtstofblandingsvirksomheder

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, f\)](#)

Fedtstofblanding defineres i [Foderhygiejneforordningen, bilag II, Definitioner, c](#)

Fedtstofblanding er den fysiske blanding, hvor et eller flere af de produkter, der er nævnt i definitionen, bliver blandet for at producere et fodermiddel eller en foderblanding. Hvis virksamheden vælger f.eks. at oplagre to partier af samme type olie eller fedt i samme silo, betragtes dette ikke som en fedtstofblanding, men som en sammenlægning af partier. Se Bilag 2. Definitioner og begreber.

- G. Andre producenter af foderblandinger til dyr bestemt til fødevarerproduktion end dem, der er omtalt litra f)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, g\)](#)

For visse foderblandinger kan producenterne blive fritaget fra for at analysere produktet, der forlader virksomheden, og i stedet analysere det efter virksomhedens HACCP-system. Læs mere i afsnit 78. HACCP-system på fodervirksomhed og afsnit 74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 6](#)

- H. Visse importører

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 2, h\)](#)

Se mere i afsnit:

74.9. Mere om begreber og bestemmelser for dioxinovervågning af foderolier, m.v. for fodervirksomheder efter primærproduktion

74.10 Brug af eksterne laboratorier ved dioxinovervågning af foderolier, m.v. - fodervirksomheder efter primærproduktion

74.9 Mere om begreber og bestemmelser for dioxinovervågning af foderolier, m.v. for fodervirksomheder efter primærproduktion

Supplerende definitioner og beskrivelser for produkter, der skal dioxinovervåges:

- Parti: [Foderhygiejneforordningen, bilag II, Definitioner, litra a](#). Se Bilag 2 Definitioner og begreber.
- Produkter afledt af olier og fedtstoffer: [Foderhygiejneforordningen, bilag II, Definitioner, litra b](#). Se Bilag 2 Definitioner og begreber.
- Fedtstofblanding: [Foderhygiejneforordningen, bilag II, Definitioner, litra c](#). Se Bilag 2 Definitioner og begreber.
- Raffineret olie eller fedtstof: [Foderhygiejneforordningen, bilag II, Definitioner, litra d](#). Se Bilag 2. Definitioner og begreber.

Flere af de omtalte produkter og processer beskrives i [Fodermiddelfortegnelsen](#).

Supplerende bestemmelser for produkter, der skal dioxinovervåges:

- Der er mulige undtagelser fra visse bestemmelser om dioxinovervågning. Se forordningsteksten i [foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 3- 6](#). Det omfatter f.eks.:
 - Mulig lempelse fra minimumskrav for dioxinovervågningen af produkterne med hensyn til maksimumstørrelsen for partiet. Resultater af analyser af et større parti accepteres, hvis virksomheden kan godtgøre, at en række forhold er opfyldt: Sendingen skal være homogen, prøverne er udtaget ved en repræsentativ metode, og prøverne var forseglet fra udtagning til analyse.
 - Mulig lempelse fra krav for egen analyse af et modtaget parti, hvis en virksomhed kan dokumentere, at partiet eller alle dets bestanddele er analyseret tidligere i produktionen, forarbejdningen eller distributionen/markedsføringen.
 - Mulig lempelse fra minimumskrav for analyse af eget producent foder, hvis en producent både kan dokumentere at partiet eller alle dets bestanddele for hver relevant produkt er analyseret tidligere i produktionen, forarbejdningen eller distributionen/markedsføringen, og kan dokumentere at produktionsproces, håndtering og opbevaring på virksamheden ikke øger dioxinforureningen.
- Når fodervirksomheder markedsfører fodermidlerne bør disse mærkes med betegnelser, der er fastsat i Fodermiddelfortegnelsen. Læs mere i [12.2 Fodermiddelfortegnelsen](#).

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Produktion, punkt 9](#)

- Alle partier af produkter, som skal overvåges for dioxin og dioxinlignende PCB'er, skal ledsages af dokumentation for, at partiet eller alle dets bestanddele er analyseret eller indleveret til analyse på et akkrediteret laboratorium. Hvis der ikke følger et analysebevis med varen, skal leverandøren eftersende beviset, når det kommer fra laboratoriet.

Beviset for analysen skal utvetydigt knytte leverancen og den eller de testede partier sammen. Ved leverance med analysebeviser for delpartier skal tilhørende dokumentation for partisammenlægningen derfor følge med.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 5](#)

Leverandøren skal dokumentere denne sammenhæng i sit sporbarhedssystem. Læs mere om krav til sporbarhed i afsnit [77. Sporbarhed af foder](#).

Hvis virksomheden modtager et produkt med ukendt resultat af dioxinovervågningen, bør virksomheden oplagre partiet i et dedikeret/forbeholdt anlæg, så det ikke bliver blandet op med andre partier. Læs mere i afsnit [71.4 Adskillelse af foder og tiltag mod krydsforurening og overslæb på fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

Se mere i afsnit:

[74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.10 Brug af eksterne laboratorier ved dioxinovervågning af foderolier, m.v. - fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.10 Brug af eksterne laboratorier ved dioxinovervågning af foderolier, m.v. - fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal oplyse Fødevarestyrelsen, hvis den benytter et laboratorium i et tredjeland som led i en specifik forpligtelse til at dioxinovervåge visse olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf eller visse foderblandinger. Det skal dokumenteres, at laboratoriet foretager analysen efter [Prøvetagnings- og analyseforordningen](#).

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 7](#)

Hvis et analyseresultat overstiger de officielt vedtagne grænseværdier, skal det akkrediterede laboratorium:

- Orienter Fødevarestyrelsen, hvis virksomheden/laboratoriet er bosat i Danmark/tredjeland.
- Orienter den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat, hvis virksomheden/laboratoriet er bosat i et andet EU-land (medlemsstat).

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Dioxinovervågning for olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf, punkt 7](#)

Ved brug af et eksternt laboratorium skal kravet om orientering af tredje part være beskrevet i aftalen med laboratoriet. Laboratorier må nemlig som udgangspunkt ikke orientere tredje part om kundernes analyseresultater.

Virksomheder og laboratorier kan skrive til Fødevarestyrelsen via den [danske](#) eller [engelske](#) hjemmeside for kontakt til styrelsen www.foedevarestyrelsen.dk.

Fodervirksomheden skal dog altid underrette Fødevarestyrelsen, hvis virksomheden har foder, som udgør eller antages at udgøre en alvorlig risiko, ved et for højt indhold af uønskede stoffer.

[Fødevareforordningen, artikel 20](#)

[Markedsføringsforordningen, artikel 5, stk. 1](#)

Virksomheden skal derfor kende grænseværdierne for summen af dioxiner og dioxinlignende PCB'er. Læs mere i afsnit [30.10 Uønskede stoffer i Bilag I Del V: Dioxiner og PCB'er](#).

Se mere i afsnit:

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.8 Dioxinovervågning af foderolier, m.v. på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.9 Mere om begreber og bestemmelser for dioxinovervågning af foderolier, m.v. for fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

74.11 Modtagekontrol af returvarer på fodervirksomheder efter primærproduktion

Foder, der tages retur fra en kunde, bør gennem en særlig kvalitetskontrol, hvis foderet skal markedsføres på ny. Virksomheden bør fastlægge en kvalitetskontrol af returvarer på baggrund af en risikoanalyse af det modtagne foder. Læs mere i afsnit [78. HACCP-system på fodervirksomhed](#).

Hvis virksomheden vil anvende et returneret foderlægemiddel eller mellemprodukt, skal en fornyet kvalitetskontrol bl.a. sikre, at foderstofsikkerhedskrav er overholdt.

[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter, punkt 2](#)

Kontrollen med returvarer er relevant uanset, om varen skal markedsføres i uændret form eller skal indgå i virksomhedens egen produktion af foder. Virksomhedens procedurer bør tidligt tage højde for, om der er tale om returnering pga. en reklamation. Læs mere i afsnit [75.1 System til at håndtere reklamationer og tilbagekaldelse af produkter - fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

Virksomhedens modtagekontrol af returvarer bør som minimum omfatte kontrol af udseende og lugt.

For ikke emballeret returfoder bør virksomheden afdække, hvordan produktet har været håndteret efter udlevering, f.eks. ved at undersøge de hygiejniske forhold hos kunden og eventuelle eksterne parter, f.eks. transportøren.

Hvis virksomheden vil modtage returvarer som løsvare fra en bedrift, skal virksomheden undersøge om bedriften har haft anmeldelsespligtige udbrud af sygdom hos dyrene, for at undgå smitte via foderet. Som udgangspunkt bør en virksomhed kun genanvende returnerede løsvare fra en bedrift, hvis foderet bliver opvarmet til minimum 81 °C ved såkaldt ”varm produktion”.

Det kan være relevant at få foderet analyseret. Virksomheden bør da beskrive antallet af prøver, hvordan prøverne skal udtages samt analysemetoden for at sikre et brugbart analyseresultat. Læs mere i afsnit [74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#).

Før et returneret foder genanvendes skal virksomheden vurdere samtlige ingredienser i varen for at overholde eventuelle begrænsninger f.eks. for indgående tilsætningsstoffer eller animalske produkter.

Virksomheden skal registrere, hvis et returneret foder er genanvendt, f.eks. hvis det indgår som delparti i et sammenlagt parti eller i produktion af et andet foderprodukt. Der skal være fuld sporbarhed af historikken for hvert markedsført parti foder. Læs mere i afsnit [73. System til registreringer - fodervirksomheder efter primærproduktion](#) og afsnit [77. Sporbarhed af foder](#).

Se mere i afsnit:

74.1 Modtagekontrol af foder og vurdering af leverandører til fodervirksomheder efter primærproduktion

75. Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter - fodervirksomheder efter primærproduktion

Fodervirksomheder, som markedsfører eller håndterer foder, herunder foderlægemidler og mellemprodukter, skal have én eller flere procedurer for at håndtere reklamationer.

75.1 System til at håndtere reklamationer og tilbagekalde produkter – fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal have et system for at registrere og behandle eventuelle reklamationer af foder.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter, punkt 1](#)
[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling 7 Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter, punkt 1](#)

Virksomheden skal have skriftlige procedurer for hurtigt at kunne tilbagetrække eller tilbagekalde markedsført foder. Procedurene skal også beskrive, hvad virksomheden gør med dette foder, uanset om foderet returneres til virksomheden eller ej. For tilbagekaldte foderlægemidler og mellemprodukter skal virksomheden fastlægge en skriftligt procedure for produkternes bestemmelsessted.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter, punkt 2](#)
[Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling, 7 Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter, punkt 2](#)

Virksomheden bør altid undersøge, om en reklamation eller klage er berettiget, og eventuelt finde årsagen til problemet i virksomhedens registreringer, f.eks. fra partiets produktionshistorie (recept/produktionslog). Virksomheden skal også vurdere, om produktet kan udgøre en risiko for fodersikkerheden, for menneskers sundhed eller for miljøet for at afgøre, om der er behov for yderligere opfølgning og eventuelt tilbagetrækning eller tilbagekaldelse. Resultat af undersøgelsen skal dokumenteres.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 4, stk. 1](#)
[Fødevarerforordningen, artikel 20](#)
[Markedsføringsforordningen, artikel 5, stk. 1](#)

Eksempler på forskellige typer af klager/reklamationer for foder:

- Klage over fodersikkerhed, f.eks. ved syge dyr:
 - Hvis dyr er blevet syge efter at have ædt et bestemt foder, kan det være relevant at analysere en foderprøve for at undersøge for f.eks. kemiske eller mikrobiologiske forureninger. Virksomheden skal undgå at bruge referenceprøven, som skal være til rådighed for Fødevarestyrelsen ved kontrol af sporbarhed. Læs mere i afsnit [77. Sporbarhed af foder](#).
 - Et produkt kan udgøre en fare for fodersikkerheden, hvis f.eks. dosering af tilsætningsstoffer har været for høj, eller hvis der er fejl i foderets deklARATION eller brugsvejledning.
- Klage over produkt, relateret til menneskets sundhed:

- Et produkt kan udgøre en fare, hvis der er fejl i sikkerhedsforskriften for brug, f.eks. for fodertilsætningsstoffer eller forblandinger.
- Klage over produktet, relateret til miljøet:
 - Et produkt kan udgøre en fare, hvis produktet f.eks. indeholder ikke EU-godkendt genmodificeret og spiringsdygtigt foder.
- Klage over produktkvalitet:
 - Denne type reklamation kan skyldes f.eks. fejlbehæftet eller mangelfuld mærkning, f.eks. ulæselig skrift eller manglende dansk mærkning, forkert konsistens eller struktur, f.eks. inhomogene produkter, meget smuld i fuldfoder, forkert lugt eller farve af et standardprodukt, etc.

Foderhygiejneforordningen fastsætter kun bestemmelser om, at virksomheden skal have procedurer for at håndtere reklamationer/klager, hvor et foder ikke stemmer overens med foderlovgivningen.

Hvis virksomheden konstaterer, at et foder udgør en potentiel fare, skal virksomheden underrette Fødevarestyrelsen. Procedurene for dette bør være beskrevet f.eks. i den skriftlige procedure for tilbagekaldte produkter og/eller i virksomhedens skriftlige kvalitetskontrolplan. Læs også [Tilbage-trækningsvejledningen](#).

Virksomheden bør forholde sig til, om andre kunder skal orienteres om en reklamation, samt om der skal træffes forholdsregler for eventuelt foder på lageret med tilsvarende fejl eller mangler.

Både reklamationens art og produktets håndtering bør indgå i virksomhedens vurdering af, om produktet skal kasseres, markedsføres med et andet formål end foder, f.eks. som brændsel, eller returneres med henblik på at blive genanvendt/markedsført som foder.

Virksomheden skal have procedurer for at sikre, at tilbagekaldt foder, som tages retur, bliver holdt fysisk adskilt fra andet foder. Det returnerede tilbagekaldte produkt må ikke kunne forveksles med andre produkter.

Se mere i afsnit:

[75.2 Brug og markedsføring af tilbagekaldt foder – fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

Se også:

[71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.1 Modtagekontrol af foder og vurdering af leverandører til fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

75.2 Brug og markedsføring af tilbagekaldt foder – fodervirksomheder efter primærproduktion

Hvis virksomheden ønsker at genanvende og/eller markedsføre tilbagekaldt foder, skal foderet vurderes igen ved en ny kvalitetskontrol. Virksomheden skal sikre, at foderet hverken er ulovligt eller farligt, når det bliver brugt eller bliver markedsført.

Foderhygiejneforordningen, bilag II, afsnit Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter, punkt 2

Hvis virksomheden vil anvende et returneret foderlægemiddel eller mellemprodukt, skal en fornyet kvalitetskontrol bl.a. sikre, at foderstofsikkerhedskrav er overholdt.

Foderlægemiddelforordningen, bilag I, Afdeling Reklamationer og tilbagekaldelse af produkter, punkt 2

Hvorvidt et tilbagekaldt produkt kan genanvendes og/eller markedsføres som foder, afhænger af reklamationens art samt produktets produktionshistorik og indhold. Virksomheden bør også afdække, hvordan produktet har været håndteret efter udlevering ved f.eks.:

- At undersøge de hygiejniske forhold hos kunden og eventuelle eksterne parter, f.eks. transportøren.
- At lave en modtagekontrol, der som minimum omfatter lugt- og visuel kontrol af foderet.

Ofte vil det også være relevant at analysere tilbagekaldt foder ved laboratorieundersøgelser, hvis foderet skal bruges og/eller markedsføres igen. Virksomheden bør da beskrive antallet af prøver, hvordan prøverne skal udtages og analysemetoden.

Hvis virksomheden tilbagekalder løsvarer fra en bedrift og foderet skal returneres, skal virksomheden undersøge om bedriften har haft anmeldelsespligtige udbrud af sygdom hos dyrene for at undgå smitte via foderet.

Som udgangspunkt bør en virksomhed kun genanvende returnerede løsvarer fra en kunde, hvor der er mistanke om mikrobiologiske forureninger, hvis foderet bliver opvarmet til minimum 81 °C ved såkaldt ”varm produktion.”

Ved genanvendelse af et tilbagekaldt foder skal virksomheden kende samtlige ingredienser i varen for at overholde eventuelle begrænsninger for f.eks. tilsætningsstoffer eller animalske produkter. Læs mere i afsnit 74.11 Modtagekontrol af returvarer på fodervirksomheder efter primærproduktion.

Se mere i afsnit:

75.1 System til at håndtere reklamationer og tilbagekalde produkter – fodervirksomheder efter primærproduktion

Se også:

74.1 Modtagekontrol af foder og vurdering af leverandører til fodervirksomheder efter primærproduktion

74.3. Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

76. Vand på fodervirksomheder efter primærproduktion

Der er ikke krav om, at vand til brug på virksomheder efter primærproduktion skal være af drikkevandskvalitet. Hvis virksomheden vælger at benytte andet end drikkevand, skal virksomheden dog sikre, at vandet ikke indeholder f.eks. mikroorganismer eller skadelige stoffer, der kan udgøre en fare for fodersikkerheden. Virksomheden skal også sikre, at vandet ikke påvirker foderets kvalitet negativt, hverken under produktion, oplagring eller transport.

76.1 Vand til fremstilling af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheder skal sikre, at vand til fremstilling af foder, er af en kvalitet, som gør foderet egnet til dyr.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 6](#)

Hvis virksomheden ikke benytter drikkevand i produktionen, må vandet ikke forurene foderet hverken biologisk, kemisk eller fysisk. Virksomheden bør derfor gennemføre en risikoanalyse af bl.a. foderets type, anvendelsesformål og tiltænkte holdbarhed, samt af resultaterne fra undersøgelse af vandets kvalitet. Virksomheden bør have ekstra fokus på vandets kvalitet, hvis analyser viser indhold af rester af pesticider, tungmetaller eller andre stoffer, som kan ophobes i foderet og eventuelt blive overført til fødevarer via fødevareproducerende dyr.

Virksomheden bør også have fokus på vandledningers materiale. Læs mere i afsnit [67. 2 Faciliteter, udstyr og emballage til opbevaring af foder på virksomheder efter primærproduktion](#).

Se mere i afsnit:

[78. HACCP-system på fodervirksomheder](#)

76.2 Vand til rengøring på fodervirksomheder efter primærproduktion

Hvis virksomheden ikke bruger drikkevand til at rengøre udstyr og faciliteter, må vandet hverken direkte eller indirekte forurene foderet biologisk, kemisk eller fysisk. Virksomheden bør derfor gennemføre en risikoanalyse, som både inddrager resultater fra undersøgelse af vandets kvalitet og af procedureerne for rengøring.

Se mere i afsnit:

[78. HACCP-system på fodervirksomheder](#)

76.3 Kondensvand på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal begrænse muligheden for, at der bliver dannet kondensvand, så det ikke påvirker foderets sikkerhed eller kvalitet.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 9](#)
[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Opbevaring og transport, punkt 6](#)

Virksomheden bør særligt have fokus på dannelse af kondens ved forskelle i temperatur. F.eks. hvis foderet bliver oplagret nær kolde ydermure, eller hvis der er særlig behov for ventilation til at nedkøle opvarmet eller fugtigt foder inden oplagring.

76.4 Bortskaffelse af vand på fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheden skal bortskaffe kloak-, spilde- og regnvand, så det ikke påvirker udstyret eller foderets sikkerhed og kvalitet negativt.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 7](#)

Virksomhedens procedurer for at vedligeholde anlæg og bygninger kan bidrage til at sikre, at vandet bliver bortskaffes efter hensigten.

Se mere i afsnit:

[67.8 Vedligehold af bygninger og anlæg på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

SPORBARHED AF FODER

77. Sporbarhed af foder

Foder og stoffer beregnet til foder skal kunne spores et led frem og et tilbage. Sporbarhedskravene gælder også for fodervirksomheder, hvor foderet er beregnet til dyr, der ikke indgår i fødevareproduktionen.

77.1 Sporbarhed af foder

Der er minimumskrav til sporbarhed i fødevarekæden. Fodervirksomheder, der producerer foder til fødevareproducerende dyr, skal opfylde de generelle krav til sporbarhed. Minimumskravene i fødevareforordningen er etablering af et system til at spore:

- Hvem har leveret til virksomheden?
- Hvad er modtaget (varen skal kunne identificeres)?
- Hvornår er modtagelsen sket?
- Hvem er der leveret til?
- Hvad er der leveret (varen skal kunne identificeres)?
- Hvornår er der leveret?

Virksomheder, der er underlagt fødevare- eller foderhygiejneforordningen skal som minimum opfylde kravene til sporbarhed, der fremgår af artikel 18 i fødevareforordningen sammen med kravene om intern sporbarhed.

Foderhygiejneforordning 183/2005 artikel 1 og bilag II stiller yderligere krav til sporbarheden.

De yderligere krav til sporbarhed betyder, at virksomheden skal kunne redegøre for hvilke råvarer, der er anvendt i produkterne og til hvilke virksomheder/kunder, de er leveret til. Dette krav om intern sporbarhed er gældende på partiniveau, så det er muligt at spore produktionshistorien for hvert eneste parti af de markedsførte produkter.

Alle led i foderkæden er omfattet og dermed også det skib, der transporterer foderet/ethvert stof, der er bestemt til, eller som kan forventes at blive tilsat foderet.

Sporbarhedsdokumentationen skal altid være opdateret, læseligt samt umiddelbart identificerbart og tilgængeligt.

Regler brugt i dette afsnit

[Fødevareforordning 178/2002, artikel 18](#)

[Markedsføringsforordning 767/2009, artikel 5](#)

77.2 Sporbarhed ved køb og salg af foder på landbrug

Landbruger har ansvar for foderets sporbarhed og skal hurtigt kunne trække foderet væk fra dyrene, hvis det konstateres, at foderet udgør en fare. Landbrugeren skal derfor føre journal over alt køb og salg af foder, og foderet skal kunne spores et led frem og et led tilbage.

De relevante sporbarhedsoplysninger er:

Hvad og hvor meget foder drejer det sig om?

Hvilken dato er foderet modtaget eller solgt?

Hvem er foderet købt af eller solgt til?

Landbrugeren skal også notere alle oplysninger om sporbarhed ved salg eller overdragelse af foder, f.eks. korn, wrap eller halm, uanset om foderet bliver solgt med eller uden vederlag.

Hvis alle sporbarhedsoplysningerne står på den månedlige faktura fra en foderleverandør, er det nok at gemme fakturaen uden at føre yderligere journal. Følgesedler og mærkningssedlerne (indlægssedlerne) for det modtagne foder skal dog gemmes, indtil fakturaen er modtaget.

Ved brug af forblandinger og tilsætningsstoffer i foderproduktionen på landbruget (HACCP-landbrug) skal landbrugeren notere både partinummeret (batchnummer) på stofferne ned og datoen for ibrugtagning af det enkelte parti.

Læs mere om HACCP-landbrug her: [Afsnit 64 Forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form på landbrug \(HACCP-landbrug\)](#).

[Fødevareforordningen, artikel 18](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag I, Del A, II Journaler, 2. e\)](#)

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, Registrering](#)

[Fødevarehygiejneforordningen, Bilag I, III Journaler, 8. a\)](#)

Det er en god idé, at overveje sporbarhed på din bedrift, hvis du i tilfælde af dårligt (farligt) foder skal kassere dette.

- Overvej om det vil give mening at adskille indkøbt korn og eget korn, så du undgår en sammenblanding. Hvis du skal kassere indkøbt korn, vil en adskillelse af partierne betyde, at du skal kassere mindre foder, end hvis partierne er blandet sammen.
- Hav fokus på adskilles af forskellige partier af foder, f.eks. forskellige leverancer af soya-skrå, tilsætningsstof m.v. Styring af partier, med adskillelse, vil betyde mindre mængder af foder, der evt. skal kasseres.
- Notere, når det er kontrolleret, at siloen er helt tom og klar til at modtage et nyt parti foder. Hvis du vil sikre fuld sporbarhed, skal din silo være helt ren, inden du tommelder siloen, da gammelt foder på silovægge tilhører gamle partier. Der kan ikke være en rest på 100 kg af gammelt foder i en tommeldt silo.

77.3 Særligt om sporbarhed af foderlægemidler m.v.

Ledere af foderstofvirksomheder, der fremstiller, opbevarer, transporterer eller markedsfører foderlægemidler og mellemprodukter, skal føre et register over relevante data med oplysninger om køb, fremstilling, opbevaring, transport og markedsføring for at muliggøre effektiv sporing fra modtagelse til levering, herunder eksport til det endelige bestemmelsessted.

Dokumenterne med relevante data skal opbevares i registeret i mindst 5 år efter udstedelsesdatoen.

Foderlægemiddelforordningen, bilag 1, afdeling 6
HACCP-SYSTEM PÅ FODERVIRKSOMHEDER

78. HACCP-system på fodervirksomheder

Virksomheden skal have et skriftligt egenkontrolprogram baseret på de syv HACCP-principper. HACCP står for Hazard Analysis and Critical Control Points.

78.1 Hvad er HACCP

Virksomhederne er forpligtet til at udarbejde en skriftlig risikoanalyse baseret på HACCP-principperne.

De syv HACCP principper er:

1. Risikofaktoranalyse (risikoanalyse)
2. Udpegede kritiske kontrolpunkter
3. Grænser for kritiske kontrolpunkter
4. Overvågningsprocedurer for de kritiske kontrolpunkter
5. Korrigerende handlinger
6. Procedurer for at sikre, at systemet fungerer tilfredsstillende (revision)
7. Registreringer af målinger af kritiske kontrolpunkter

Når virksomheden laver sit HACCP-system, skal virksomheden lave denne på baggrund af en risikoanalyse. Aktiviteterne, som indgår i risikoanalysen vil afhænge af den enkelte virksomhed. De kan omfatte modtagelse, opbevaring, forarbejdning og sideløbende aktiviteter som affald, der forlader produktionslinjen mv. Det væsentlige er, at alle virksomhedens aktiviteter i produktionen fra modtagelse af råvarer til slutproduktet forlader virksomheden igen som et færdigt produkt, indgår i risikoanalysen.

Derefter skal virksomheden analysere og udpege, hvor i produktionen eller opbevaringen, der kan være risici for fodersikkerheden herunder dyr og den endelige forbruger. Risikoanalysen skal være skriftlig.

Når HACCP-systemet er sat i drift skal virksomheden have procedurer, så de kan verificere, at HACCP-systemet fungerer effektivt. Disse procedurer skal virksomheden gennemføre regelmæssigt, og sikre sig, at de skriftlige procedurer bliver ajourført løbende.

Regler brugt i dette afsnit

[Foderhygiejneforordningen artikel 6 og 7](#)

78.2 Risikoanalyse

Alle fodervirksomheder efter primærproduktion skal udarbejde en risikoanalyse og se på, om de har kritiske styringspunkter i forbindelse med deres aktiviteter. I risikoanalysen går virksomheden sine aktiviteter igennem og synliggør de risici, som er forbundet med de pågældende aktiviteter.

Risikoanalysen skal vise de potentielle biologiske, kemiske og fysiske risikofaktorer for hvert processtrin i produktionen. Risikoanalysen skal vise sammenhæng mellem aktivitet og risici, og hvordan fodervirksomheden vil styre risici.

For hver identificeret risici i risikoanalysen, skal virksomheden foretage en risikovurdering, for at fastslå, om det er væsentligt at fjerne risikoen eller reducere den til et acceptabelt niveau, og herved om styring er nødvendig. Begrundelse for virksomhedens risikovurdering kan være på baggrund af videnskabelige undersøgelser fra DTU, videnskabelig litteratur eller virksomhedens viden og erfaring om produktionen, eller lovgivning eller i en kombination.

78.3 Kritiske kontrolpunkter

På baggrund af risikoanalysen udpeger og fastlægger virksomheden eventuelle kritiske kontrolpunkter (CCP). Når virksomheden har aktiviteter med en høj risiko for fodersikkerheden, og de ikke kan styre aktiviteten ved god praksis, skal de fastlægge et kritisk kontrolpunkt.

Virksomheden kan fastsætte et kritisk kontrolpunkt for det eller de steder i processen, hvor der skal ske styring i forhold til at forebygge, fjerne eller mindske en risikofaktor til et acceptabelt niveau. For hvert kritisk kontrolpunkt skal virksomheden fastsætte en kritisk grænse for, hvad der adskiller det acceptable fra det uacceptable. En kritisk grænse er ikke nødvendigvis en numerisk grænseværdi.

Der skal udarbejdes skriftlige procedurer, der indeholder beskrivelser af, hvordan hvert enkelt kritisk kontrolpunkt holdes i styring, og hvilke korrigerende handlinger, der skal udføres såfremt et kritisk kontrolpunkt kommer ud af styring.

De skriftlige procedurer og instruktioner skal sikre fodersikkerheden, og at virksomheden kontrollerer de kritiske kontrolpunkter.

Det er virksomhedens ansvar at sikre sig, at de kritiske grænseværdier som er fastlagt i lovgivningen overholdes. Såfremt en virksomhed vælger at fastsætte en lavere kritisk grænseværdi i deres procedure, end hvad lovgivningen tilskriver, skal virksomheden overholde denne lavere grænseværdi. Virksomheden skal altid leve op til egne procedurer.

Hvis virksomheden konstaterer en afvigelse, skal virksomheden vurdere afvigelsen i forhold til virksomhedens egne fastsatte krav. Ikke alle fodervirksomheder har kritiske kontrolpunkter, da det vil afhænge af virksomhedens aktiviteter herunder risikoanalyse.

Læs mere i afsnit: 78.2 God praksis

Læs mere i afsnit:

78.4 Kritiske kontrolpunkter

66.2 System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion.

78.4 God praksis

God praksis er grundlæggende forudsætninger for virksomhedens HACCP-system. God praksis kan være rengøring, vedligeholdelse og skadedyrsbekæmpelse. God praksis går under flere betegnelser som Good manufacturing Practice (GMP), Gode arbejdsgange (GAG) eller Prerequisite programmes (PRP). Betegnelserne dækker over det der kaldes basisprogrammer.

Ud fra risikoanalysen skal virksomheden identificerer deres risikofaktorer og vurderer hvordan disse skal styres. Det kan ske ved, at der for risikofaktorerne udpeges enten CCP'er eller gode arbejdsgange.

En virksomhed kan vælge at lave en skriftlig procedure for sine gode arbejdsgange, selvom det ikke er et krav i foderlovgivningen. Ofte vil en skriftlig rengøringsprocedure være et nyttigt støtteværktøj.

Læs mere i afsnit:

78.4 Kritiske kontrolpunkter

66.2 System til at sikre foderhygiejne på virksomheder efter primærproduktion.

1. REGISTRERING OG GODKENDELSE AF FODERVIRKSOMHEDER

79. Generelt om registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug

En fodervirksomhed, herunder landbrug, skal være registreret eller godkendt efter foderhygiejneforordningen, inden virksomheden kan begynde sine foderaktiviteter.

En fodervirksomhed kan have aktiviteter, som kræver en godkendelse efter foderhygiejnelovgivningen eller efter andre regelsæt. Det kan f.eks. være godkendelse til at markedsføre visse fodertilsetningsstoffer, til at transportere foderlægemidler eller til at afgifte fodermidler efter afgiftningsforordningen.

Der er særlige regler om godkendelse af virksomheder, der håndterer animalske biprodukter (ABP).

Se mere i afsnit:

[41. Registrering, godkendelse og tilladelse som fodervirksomheder med foder af animalsk oprindelse](#)

[45. Registrering som foderimportør](#)

[80. Registrering af landbrug \(primærproducenter\)](#)

[84. Procedure for registrering og godkendelse af primærproducenter \(landbrug\) efter foderhygiejneforordning](#)

[85. Procedure ved registrering og godkendelse af virksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen](#)

[93. Godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.](#)

79.1 Registrering af fodervirksomhed efter foderhygiejneforordningen

Registrering af en fodervirksomhed, herunder landbrug, betyder, at virksomheden bliver opført som fodervirksomhed i et register hos en kompetent myndighed. I Danmark registreres danske fodervirksomheder hos Fødevarestyrelsen, som fører kontrol med, at fodervirksomheder overholder foderlovgivningen. Det kan også være en fodervirksomhed med midlertidig aktivitet, f.eks. oplagring af foder på et lager, der kun bruges dele af året, sæsonproduktion af foder, etc. En fodertransportør registreres på hjem-/kontoradressen. En fodervirksomhed kan ikke registres med en adresse, der blot fungerer som en postboks/postkasse.

Fødevarestyrelsen registrerer både fodervirksomheder med primærproduktion og med aktiviteter efter primærproduktionen. Virksomheder efter primærproduktion er f.eks. producenter af forblandinger og landmænd, som oplagrer foder for andre.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9](#)

[Foderbekendtgørelsen, § 14, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

[80. Registrering af landbrug \(primærproducenter\)](#)

[81. Mere om registrering af fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

79.2 Godkendelse af fodervirksomhed efter foderhygiejneforordningen

En godkendelse af en fodervirksomhed, herunder landbrug, er Fødevarestyrelsens godkendelse af, at virksomhedens indretning og drift stemmer overens med foderhygiejnereglerne.

Det afhænger af virksomhedens aktiviteter, om den skal godkendes udover registreringen.

Når en virksomhed har ansøgt om godkendelse, besøger Fødevarestyrelsen normalt virksomheden, inden den må starte sine foderaktiviteter. Fødevarestyrelsen vurderer på baggrund af besøget, om forholdene i virksomheden lever op til kravene for en godkendelse.

Nogle virksomheder har aktiviteter, som medfører, at Fødevarestyrelsen først kan give en betinget godkendelse. Virksomheden får herefter en periode, typisk tre måneder, hvor den skal vise, at den opfylder alle krav til en godkendelse, før Fødevarestyrelsen kan give en endelig godkendelse.

Enkelte fodervirksomheder har aktiviteter, der ikke kræver forudgående besøg, før Fødevarestyrelsen kan godkende virksomheden.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artiklerne 10, 11, 13 og 17](#)

[Foderbekendtgørelsen, § 14, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

[83. Mere om godkendelse af fodervirksomheder, herunder landbrug, efter foderhygiejneforordningen](#)

[85.4 Særligt for fodervirksomheder med handel af visse foderstoffer uden egen opbevaring](#)

[85.5 Betinget godkendelse af fodervirksomhed](#)

79.3 Registrering af aktiviteter i fodervirksomheder efter primærproduktion

Fødevarestyrelsen registrerer fodervirksomheder med én eller flere af følgende aktiviteter:

- Produktion.
- Handel.
- Oplagring.
- Transport.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

Se mere om begreberne for de fire aktiviteter i [bilag 2 Definitioner og begreber](#).

Fødevarestyrelsen registrerer bl.a. også aktiviteterne:

- Import og eksport.
- Direkte tørring.

Se mere i afsnit:

[45. Registrering som foderimportør](#)

[51.2 Registrering af fodervirksomheder, der vil eksportere foder](#)

56. Eksport af foder af animalsk oprindelse

81. Mere om registrering af fodervirksomheder efter primærproduktion

79.4 Registrering af fodertyper – fodervirksomheder efter primærproduktion

Fødevarestyrelsen registrerer de fodertyper, en fodervirksomhed producerer, forhandler, oplagrer og/eller transporterer.

Følgende typer af foder registreres:

- Tilsætningsstof.
- Fodermiddel.
- Forblanding.
- Foderblanding.

Se en mere detaljeret oversigt i afsnit 4.1 Oversigt over fodertyper.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1 og 3](#)

Se mere i afsnit:

5.1 Hvad et fodertilsætningsstof er

9.1 Hvad en forblanding er

12.1 Hvad fodermidler er

13.1 Hvad en foderblanding er

81. Mere om registrering af fodervirksomheder efter foderhygiejneforordningen

80. Registrering af landbrug (primærproducenter)

Landbrug med primærproduktion skal registreres hos Fødevarestyrelsen, inden landbruget kan begynde sinde foderaktiviteter.

80.1 Registrering af landbrug – primærproducenter, der dyrker foder eller fodre dyr

Landbrug, der dyrker (producerer) foder eller fodrer dyr, der indgår i fødevarereproduktion, skal være registreret til primærproduktion.

Kravet om registrering gælder også, selvom landbruget kun fodrer dyrene med indkøbt fuldfoder.

Primærproduktion af foder dækker også produktion af foderdyr, f.eks. opdræt af

- insekter til foder til dyr, der indgår i fødevarereproduktionen, og
- mus, rotter og kakerlakker til foder til selskabsdyr

Se definition af ”primærproduktion” og af ”Dyr, der indgår i fødevarereproduktion” i bilag 2 Definitioner og begreber.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

[Foderbekendtgørelsen, § 14, stk. 1](#)

Se mere i afsnit:

58. God praksis og gode arbejdsgange på landbrug.

82. Foderaktiviteter, der ikke skal registreres

84. Procedure ved registrering og godkendelse af primærproducenter (landbrug) efter foderhygiejneforordningen

80.2 Registrering af HACCP-landbrug – primærproducenter, der bruger forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form

Når et landbrug bruger forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form til at fremstille foder til egne dyr på bedriften, er det et HACCP-landbrug. Landbruget skal have en supplerende registrering til dette.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, litra b](#)

Se mere i afsnit:

64. Forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form på landbrug (HACCP-landbrug)

84. Procedure ved registrering og godkendelse af primærproducenter (landbrug) efter foderhygiejneforordningen

87. Registrering eller godkendelse af væsentlige ændringer hos primærproducent (landbrug).

81. Mere om registrering af fodervirksomheder efter primærproduktion, herunder eksempler

Fodervirksomheder i leddet efter primærproduktion skal registreres hos Fødevarestyrelsen.

Fødevarestyrelsen offentliggør [lister over danske registrerede og godkendte fodervirksomheder](#).

Se mere i kapitel:

79. Registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug

81.1 Registrering af produktion for fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheder, der producerer foder, skal registreres hos Fødevarestyrelsen. Virksomheden bliver registreret med aktiviteten produktion.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

Ved produktion forstås fremstilling af foder eller behandling af foder, der ændrer foderets fysiske fremtoning.

Eksempler på produktion og behandling af foder, der ændrer foderets fysiske fremtoning:

- Blanding af foder, f.eks. blanding af to fodermidler eller blanding af et fodermiddel med et tilsætningsstof.
- Tilsætning af forblandinger til foder, f.eks. sprøjtning af en forblanding på overfladen af en foderblanding.
- Tilsætning af fodertilsætningsstoffer til foder, f.eks. blanding af fodertilsætningsstof og et fodermiddel.
- Valsning, formaling eller kvasning. Kvasning kan være med eller uden damp.
- Pelletering.
- Indfrysning.
- Afgiftning af foder.
 - Aflivning af foderdyr, f.eks. insekter og mus, der er opdrættet for at anvende som foder.

Tørring af korn og frø ændrer ikke foderets fysiske fremtoning i en sådan grad, at tørring betragtes som produktion. Tørringsprocessen kan både være en del af aktiviteten produktion eller oplagring. Se også om direkte tørring i [bilag 2 Definitioner og begreber](#).

Opbevaring af frossent foder betragtes ikke som produktion, men som oplagring. Læs mere om begrebet produktion i [bilag 2 Definitioner og begreber](#).

Se mere i afsnit:

[81.5 Registrering af direkte tørring](#)

[81.6 Registrering af fødevareraktivitet med foderaktiviteter](#)

[81.7 Registrering af mobile fodervirksomheder](#)

Se også:

85. Procedure ved registrering og godkendelse af fodervirksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen

81.2 Registrering af oplagring for fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheder, der opbevarer eller lagerfører foder, skal registreres hos Fødevarestyrelsen. Virksomheden bliver registreret med aktiviteten oplagring.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

Ved oplagring forstås opbevaring af foder. Det kan være oplagring af foder, der skal markedsføres eller bruges til produktion. Det kan også være foder, virksomheden opbevarer for en anden virksomhed.

Oplagring omfatter ikke en håndtering af foderet, hvor dets fysiske fremtoning eller sammensætning ændres.

Hvis en virksomhed tørrer korn og frø under opbevaringen, er der stadig en aktivitet forbundet med oplagring. Foderets fysiske fremtoning bliver ikke ændret ved en tørring i en sådan grad, at tørring anses for produktion.

Læs mere om begreberne oplagring og direkte tørring i [bilag 2 Definitioner og begreber](#).

Se mere i afsnit:

81.5 Registrering af direkte tørring

Se også:

85. Procedure ved registrering og godkendelse af fodervirksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen

81.3 Registrering af transport for fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheder, der transporterer foder, skal registreres hos Fødevarestyrelsen. Virksomheden bliver registreret med aktiviteten transport.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

Ved transport forstås typisk flytning af foder fra én virksomhed til en anden virksomhed, f.eks. i samme selskab, eller til en slutbruger.

Hvis virksomheden transporterer foder inden for egen virksomhed, dvs. samme geografiske enhed, skal denne transportaktivitet ikke registreres. Det ligger inden for virksomhedens øvrige registrering, f.eks. som produktionsvirksomhed.

Hvis en producent eller en handelsvirksomhed selv henter foder, f.eks. fra en leverandør, skal producenten eller handelsvirksomheden også registreres med aktiviteten transport.

Transport omfatter ikke en håndtering af foderet, hvor dets fysiske fremtoning eller sammensætning ændres.

Læs om begrebet transport i [bilag 2 Definitioner og begreber](#).

Se mere i afsnit:

[81.7 Registrering af mobile fodervirksomheder](#)

Se også:

[82.2 Spedition – ikke registrering](#)

[85. Procedure ved registrering og godkendelse af fodervirksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen](#)

81.4 Registrering af handel for fodervirksomheder efter primærproduktion

Virksomheder, der markedsfører foder, skal registreres hos Fødevarestyrelsen. Virksomheden registreres med aktiviteten handel.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

Ved handel forstås salg af foder. Handel er en del af begrebet markedsføring. Se mere om definitionen markedsføring i [bilag 2 Definitioner og begreber](#).

Donation er også omfattet af aktiviteten handel. Virksomheder, der giver foder væk, skal derfor registreres hos Fødevarestyrelsen.

Virksomheder, der handler med foder, behøver ikke at have foderet i sin fysiske varetægt.

Virksomheden kan levere foderet i originalemballage eller i løs vægt. Virksomheden kan også ompakke foder, inden virksomheden sælger eller giver foderet videre. Hvis virksomheden vælger at ompakke foderet, er virksomheden ansvarlig for mærkningen og dermed for produktets indhold. Se mere i afsnit [21.3 Ansvar for mærkning af foder](#).

Handel omfatter ikke en håndtering af foderet, hvor dets fysiske fremtoning eller sammensætning ændres.

Virksomheder, der importerer foder, registreres også med aktiviteten import ud over virksomhedens registrering af handel og/eller produktion. Se mere om registrering af import i afsnit [45. Registrering som foderimportør](#).

Se mere i afsnit:

[81.6 Registrering af fødevarevirksomhed med foderaktiviteter](#)

Se også:

[74.3 Kvalitetskontrol af foder på fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[82.8 Detailhandel af foder til selskabsdyr – ikke registrering](#)

[82.9 Spedition – ikke registrering](#)

85. Procedure for registrering og godkendelse af fodervirksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen

81.5 Registrering af direkte tørring

Virksomheder, der tørrer foder på f.eks. røggasanlæg, hvor der er direkte kontakt mellem foderet og luftstrømmen fra forbrændingskilden, skal registreres hos Fødevarestyrelsen. Virksomheden registreres med aktiviteten direkte tørring, hvis virksomheden bruger andet end naturgas som forbrændingskilde (f.eks. opvarmet olie eller kul).

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

Se mere i afsnit:

[Bilag 2 Begreber og definitioner](#)

[30.10 Uønskede stoffer i Bilag I Del V: Dioxiner og PCB'er.](#)

[60.5 Tørring af afgrøder med røggasanlæg på landbrug](#)

81.6 Registrering af fødevarerirksomhed med foderaktiviteter

Hvis en fødevarerirksomhed markedsfører rester af fødevarer eller restprodukter fra egen fødevarerproduktion, der skal bruges til foder, skal fødevarerirksomheden som udgangspunkt også registreres som fodervirksomhed.

Rester af fødevarer, som ikke markedsføres som fødevarer, er f.eks. brød fra supermarkedet, eller frugt og grønt fra grønthandleren.

Restprodukter fra egen produktion af fødevarer kan være af vegetabilsk oprindelse, animalsk oprindelse og mineralsk oprindelse. Det kan også være fødevarer af blandet oprindelse.

Hvis en fødevarerirksomhed bliver registeret som fodervirksomhed, kan den f.eks. markedsføre mask fra bryggerier, skaldele fra møllerier, valle fra mejerier og bagte kagerester fra bagerier som foder.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2](#)

Se mere i afsnit:

[85. Procedure ved registrering og godkendelse af fodervirksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen](#)

81.7 Registrering af mobile fodervirksomheder

Mobile fodervirksomheder skal være registreret hos Fødevarestyrelsen.

En mobil fodervirksomhed er f.eks. foderproducenter med mobile blandeanlæg, som laver foderblandinger hos landmanden.

Den mobile virksomhed registreres med én hjemadresse. Det vil typisk være den kontoradresse, hvor virksomheden drives fra. Hvis hjemadressen for den mobile virksomhed har et foderlager på en anden lokalitet, skal de to virksomheder registreres hver for sig som selvstændige enheder.

Se mere i afsnit:

[81.1 Registrering af produktion for fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

[81.3 Registrering af transport for fodervirksomheder efter primærproduktion.](#)

Se også:

[85. Procedure for registrering og godkendelse af fodervirksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen](#)

81.8 Geografisk afgrænsning af fodervirksomhed efter primærproduktion

Fødevarestyrelsen registrerer eller godkender hver virksomhed som en selvstændig enhed.

Ved registrering eller godkendelse skal virksomheden afgrænses geografisk som én samlet enhed. Fødevarestyrelsen kan undtagelsesvist registrere eller godkende en virksomhed med flere adresser, hvis:

- adresserne ligger i nær tilknytning til hinanden, f.eks. genbo-adresser eller adresser adskilt af ét til to husnumre, og
- transport af foder, udstyr, m.v. mellem lokaliteterne kan ske hygiejnisk forsvarligt.

Det kan f.eks. være, hvor produktionsanlæg og lager ligger på matrikler overfor hinanden.

Hvis lokaliteterne ligger længere fra hinanden, skal virksomheden sørge for, at hver lokalitet bliver registreret eller får en godkendelse som en selvstændig virksomhed. F.eks. hvor bygninger ikke ligger i umiddelbar nærhed, men adskilt af vej og husnumre, eller bygninger, der ligger på forskellige havnemoler.

Se mere i afsnit:

[81.9 Registrering af flere fodervirksomheder på samme lokalitet](#)

81.9 Registrering af flere fodervirksomheder på samme lokalitet

Fødevarestyrelsen kan registrere flere virksomheder på samme lokalitet. F.eks. kan der både være tilknyttet en handelsvirksomhed og en produktionsvirksomhed på samme lokalitet. Der kan også være to produktionsvirksomheder, som drives tidsmæssigt adskilt. Hvis der er to virksomheder på samme lokalitet, skal det være klart, hvilke aktiviteter der hører til hvilken virksomhed.

Virksomheder på samme lokalitet kan have samme eller forskellig ledelse. Virksomhederne skal bl.a. kunne gøre rede for egne aktiviteter og produkter. Hvis virksomhederne opbevarer eller håndterer varer i samme produktionslokale, lager eller kølerum, skal det være klart, hvilke varer der hører til hvilken virksomhed.

Se mere i afsnit:

81.8 Geografisk afgrænsning af fodervirksomhed efter primærproduktion

Se også:

71.1 Sikker opbevaring af foder og veterinærlægemidler på fodervirksomheder efter primærproduktion

78. HACCP-system på fodervirksomheder

82. Foderaktiviteter, der ikke skal registreres

Foderaktiviteter, der hører til privatsfæren eller er af en særlig eller begrænset karakter, skal ikke registreres hos Fødevarestyrelsen. Detailhandel af visse typer foder til selskabsdyr, særlige aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter samt spedition skal heller ikke registreres.

82.1 Egenproduktion af foder til dyr til privat forbrug (privatsfære) – ikke registrering

Et landbrug må producere foder til dyr, der skal bruges i egen husholdning, uden at denne aktivitet bliver registreret efter foderhygiejneforordningen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2, a\), i\)](#)

82.2 Egenproduktion af foder til dyr, der ikke bruges i fødevarereproduktion – ikke registrering

Foderhygiejneforordningen gælder ikke for egenproduktion af foder til dyr, der ikke skal bruges i fødevarereproduktion. Det kan f.eks. være foder til mink. Det kan også være foder til heste, som er udelukket fra konsum og ikke må slagtes. Hvis hesten er udelukket fra konsum, skal det fremgå af hestens pas.

Læs om hestepas og mærkning af dyr på Fødevarestyrelsens hjemmeside www.fvst.dk

[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2, a\), ii\)](#)

82.3 Fodring af dyr – privatsfære

Private husholdninger betegnes som ”privatsfære”. Fodring af egne dyr, der bruges til privatpersoners eget forbrug, er ikke omfattet af regler om foderhygiejne. Det kan f.eks. være fodring af en kalv eller en mindre flok høns. Fødevarestyrelsen fører ikke kontrol med aktiviteter i privatsfæren.

Det er også privatsfære, hvis f.eks. institutioner og skoler selv fodrer institutionens egne dyr, f.eks. egne høns og kaniner.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2, litra b\)](#)

82.4 Fodring af dyr til levering af små mængder animalske fødevarer til forbrugere og detail

Der er ikke i foderhygiejneforordningen regler for fodring af dyr, når en person eller familie har en lille produktion af animalske fødevarer, der leveres til endelige forbrugere og lokale detailvirksomheder. Personen eller familien skal dog være registreret til stalddørssalg hos Fødevarestyrelsen.

Hertil kommer, at foderet ikke må være farligt, og at foderet blandet andet skal overholde grænseværdierne for tilsætningsstoffer.

[Autorisationsbekendtgørelsen § 5, stk. 2, og § 6, stk. 2](#)
[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2, litra b\)](#)
[Fødevarerforordningen, artikel 15](#)

82.5 Fodring af dyr – ikke fødevarerproduktion

Der er ikke i foderhygiejneforordningen regler for fodring af dyr, der ikke skal bruges til produktion af fødevarer, f.eks. mink eller heste, som er udelukket fra konsum. Hvis hesten er udelukket fra konsum og ikke må slagtes, skal det fremgå af hestens pas.

Læs om hestepas og mærkning af dyr på Fødevarestyrelsens hjemmeside www.fvst.dk

[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2, litra c](#)

82.6 Mindre landbrug med produktion og levering af op til 5 tons foder – ikke registrering

Et lille landbrug skal ikke registreres til primærproduktion hos Fødevarestyrelsen, hvis det:

- kun producerer op til 5 tons foderstoffer årligt,
- leverer dette foder direkte til bedrifter inden for en radius af 50 km fra landbruget, og
- når modtager ikke videresælger foderet, men alene bruger det til at fodre egne dyr.

Det kan f.eks. være et landbrug med én eller få hektar jord, hvor der kun kan høstes meget lidt hø.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2](#)
[Foderbekendtgørelsen, § 14, stk. 2](#)

82.7 Større landbrug med levering af op til 5 tons foder

Et større landbrug kan uden at følge foderhygiejneforordningen producere og levere op til 5 tons fra primærproduktionen af foderstoffer årligt inden for en radius af 50 km fra landbruget, når modtager ikke videresælger foderet, men alene bruger det til at fodre egne dyr.

Landbruget må ikke videresælge indkøbt foder, da dette er ikke stammer fra primærproduktionen på stedet.

Det større landbrug skal dog følge foderreglerne, herunder foderhygiejneforordningen, og være registreret af Fødevarestyrelsen for så vidt angår landbrugets produktion af foder ud over de første 5 tons.

Det kan f.eks. være et stort landbrug, som bruger det meste af sit hjemmedyrkede foder i egen husdyrproduktion og kun leverer en lille mængde foder til naboer.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2](#)
[Foderbekendtgørelsen, § 14, stk. 3](#)

Se mere i afsnit:

[80. Mere om registrering til primærproduktion](#)

[82.6 Mindre landbrug med produktion og levering af op til 5 tons foder – ikke registrering](#)

82.8 Detailhandel af foder til selskabsdyr – ikke registrering

Virksomheder, der kun markedsfører foder til selskabsdyr direkte til endelige brugere, dvs. detailhandel, skal ikke være registreret som fodervirksomhed hos Fødevarestyrelsen. Virksomhederne skal dog overholde krav i lovgivningen om bl.a. fodersikkerhed og markedsføring.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 2, stk. 2, e\)](#)

Ved detailhandel forstås markedsføring med eller uden vederlag af foder til den endelige bruger. En virksomhed, der har detailhandel af foder til selskabsdyr, kan også opbevare og transportere egne produkter uden at være registreret til det.

Selskabsdyr er f.eks. hunde, katte og krybdyr. Heste, 'kælegrise' og høns er ikke selskabsdyr efter foderlovgivningens definition, heller ikke selv om de holdes privat eller som hobbydyr af institutioner, foreninger og lignende.

En virksomhed, som sælger foder til andre dyr end selskabsdyr direkte til slutbrugeren, skal være registreret hos Fødevarestyrelsen.

Hvis en virksomhed importerer foder til selskabsdyr, skal virksomheden dog registreres som fodervirksomhed med aktiviteterne handel og import.

En virksomhed med detailhandel af foder til selskabsdyr, og som er ansvarlig for produkternes mærkning efter markedsføringslovgivningen, skal registreres med aktiviteten handel. Virksomheden er ikke fritaget fra kravet om registrering, selvom den har detailhandel med foder til selskabsdyr.

Se mere i afsnit:

[3. Fodervirksomheders og landbrugs ansvar](#)

[17.1 Betegnelser for dyr](#)

[21.4 Mærkningsansvar ved distribution og detailsalg af foder](#)

[81.4 Registrering af handel for fodervirksomheder efter primærproduktion](#)

82.9 Spedition – ikke registrering

Speditører er ikke fodervirksomheder og skal derfor ikke registreres hos Fødevarestyrelsen.

Ved speditører forstås virksomheder, som ikke har direkte kontakt med foder, men som alene formidler kontakt mellem fodertransportører og fodervirksomheder, der ønsker at få transporteret varer.

En speditør kan også udfylde, underskrive og aflevere dokumenter på vegne af en fodervirksomhed ved præsentation af foder til grænsekontrol og toldmæssige opgaver. Når en speditør formidler en kontakt om transport, betragtes det ikke som et led i distributionen af foder.

Se mere i afsnit

[Bilag 2 Definitioner og begreber](#)

Se også:

81.3 Registrering af transport for fodervirksomheder efter primærproduktion

82.10 Særlige aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter – ikke registrering

Fødevarestyrelsen registrerer ikke oplysninger om alle aktiviteter, som er omfattet af foderlægemiddelforordningens bestemmelser for anvendelse, oplagring, transport og markedsføring af foderlægemidler og mellemprodukter.

Et landbrug, der udelukkende køber, opbevarer eller transporterer foderlægemidler til brug på egen bedrift, skal ikke godkendes til denne aktivitet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk. 2, a\)](#)

En fodervirksomhed, der markedsfører foderlægemidler eller mellemprodukter uden at opbevare produkterne i egne lokaler, skal ikke godkendes til denne aktivitet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk. 2, b\)](#)

En fodervirksomhed, der opbevarer eller transporterer indpakkede foderlægemidler eller mellemprodukter, skal ikke godkendes til disse aktiviteter.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk. 2, c\)](#)

Virksomhederne, herunder dyreholdere, der anvender foderlægemidler til egne dyr, f.eks. ved fodring af svin eller pelsdyr, skal dog overholde relevante krav i foderlægemiddelforordningen.

Se mere i afsnit:

[38.3 Foderlægemidler og virksomhedernes ansvar](#)

82.11 Formidling af kontakt mellem fodervirksomhed og kunde – ikke registrering

Hvis en virksomhed ikke selv forhandler foder, men udelukkende præsenterer foderprodukter på sin hjemmeside og henviser videre til forhandlerne, kræver denne aktivitet ikke registrering hos Fødevarestyrelsen.

Ikke-registrerede virksomheder skal dog efterleve relevant foderlovgivning. En virksomhed er derfor ansvarlig for oplysninger om foderprodukterne, som den selv skriver om på sin hjemmeside.

Se mere i afsnit:

[21.5 Principper for mærkning og præsentation - vildledning.](#)

83. Aktiviteter, der medfører krav om godkendelse af fodervirksomheder, herunder landbrug, efter foderhygiejneforordningen

Nogle fodervirksomheder skal godkendes af Fødevarestyrelsen, før de må begynde deres foderaktiviteter. Det er typisk fodervirksomheder efter primærproduktion, der har aktiviteter, som er forbundet med større risici, som skal godkendes og ikke kun registreres.

Fødevarestyrelsen offentliggør [lister over danske registrerede og godkendte fodervirksomheder](#).

Se mere i afsnit:

[84. Procedure ved registrering og godkendelse af primærproducenter \(landbrug\) efter foderhygiejneforordningen](#)

[85. Procedure ved registrering og godkendelse af virksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen](#)

83.1 Aktiviteter, der kræver godkendelse efter foderhygiejneforordningen

En godkendelse af en fodervirksomhed er Fødevarestyrelsens godkendelse af, at virksomhedens indretning og drift stemmer overens med foderhygiejnereglerne. Virksomheden skal have et tilstrækkeligt HACCP-system og sikre, at procedurerne er tilstrækkelige og passende i forhold til virksomhedens aktiviteter.

En fodervirksomhed skal godkendes af Fødevarestyrelsen, hvis den har én eller flere af følgende aktiviteter:

- Produktion og/eller handel af visse fodertilsætningsstoffer eller visse produkter.
- Produktion og/eller handel af visse forblandinger.
- Produktion og/eller handel eller produktion til brug på egen bedrift af visse foderblandinger.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1 og 3](#)

En fodervirksomhed skal også godkendes af Fødevarestyrelsen, hvis den har:

- Produktion af visse olier og fedtstoffer.
- Afgiftning af foder.
- Produktion af foder med indhold af visse fodertilsætningsstoffer i høje koncentrationer, dvs. ”100 gange reglen”.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 3](#)

Se mere i afsnit:

[21.17 Størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder – ”100 gange reglen”](#)

[23.3 Diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer](#)

[83.7 Godkendelse til produktion af koncentreret tilskudsfoder med fodertilsætningsstoffer](#)

Hvis en godkendt virksomhed ændrer væsentligt i sine aktiviteter, skal den godkendes igen. Se mere i afsnit [88.3 Hvad er væsentlige ændringer i godkendte virksomheder efter primærproduktion?](#)

Se mere i afsnit:

[83.2 Godkendelse til produktion og/eller handel af fodertilsætningsstoffer](#)

[83.3 Godkendelse til produktion og/eller handel af forblandinger](#)

[83.4 Godkendelse til produktion af visse foderblandinger til egen bedrift eller til markedsføring](#)

[83.5 Godkendelse til produktion af visse olier og fedtstoffer](#)

[83.6 Godkendelse til afgiftning af foder](#)

[83.7 Godkendelse til produktion af koncentreret tilskudsfoder med fodertilsætningsstoffer](#)

83.2 Godkendelse til produktion og/eller handel af fodertilsætningsstoffer

En fodervirksomhed skal godkendes, hvis den vil producere eller handle med visse tilsætningsstoffer.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1, a\) og bilag IV](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 3](#)

[Forordningen om fodervirksomheder og visse fodertilsætningsstoffer, artikel 1](#)

[Fodertilsætningsstofforordningen, bilag I](#)

Fodertilsætningsstoffer inddeles i forskellige kategorier ud fra deres funktioner og egenskaber. Nogle kategorier er endvidere opdelt i funktionelle grupper. Læs mere i afsnit [5.3 Kategorier af fodertilsætningsstoffer](#) og afsnit [5.4 Fodertilsætningsstoffer – funktionelle grupper](#).

Liste over de tilsætningsstoffer, der udløser krav om godkendelse af virksomheden:

- Tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber: Alle tilsætningsstoffer i denne kategori, dvs. alle i de funktionelle grupper "Vitaminer, provitaminer og kemisk veldefinerede stoffer med tilsvarende virkning", "Forbindelser af sporstoffer", "Aminosyrer, deres salte og analoger" og "Urinstof og derivater heraf".
- Zootekniske tilsætningsstoffer: Alle tilsætningsstoffer i denne kategori, dvs. alle i de funktionelle grupper "Fordøjelighedsfremmende stoffer", "Tarmflorastabilisatorer", "Stoffer, der har en gavnlige indvirkning på miljøet", "Andre zootekniske tilsætningsstoffer" og "Stoffer, der stabiliserer den fysiologiske tilstand".
- Teknologiske tilsætningsstoffer: Tilsætningsstoffer i den funktionelle gruppe "Antioxidanter", hvis de har et fastsat maksimalt indhold.
- Sensoriske tilsætningsstoffer: Tilsætningsstoffer i den funktionelle gruppe "Farvestoffer (2a), hvis de er i undergruppen "Karotenoider og xantofyller".
- Coccidiostatika og histomonostatika: Alle tilsætningsstoffer i denne kategori.

Virksomheder, der kun oplagrer eller transporter fodertilsætningsstofferne, skal registreres.

83.3 Godkendelse til produktion og/eller handel af forblandinger

En fodervirksomhed skal godkendes, hvis den vil producere eller handle med visse forblandinger.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1, b\) og bilag IV](#)

Fodertilsætningsstoffer inddeles i forskellige kategorier ud fra deres funktioner og egenskaber. Nogle kategorier er endvidere opdelt i funktionelle grupper. Læs mere i afsnit [5.3 Kategorier af fodertilsætningsstoffer](#) og afsnit [5.4 Fodertilsætningsstoffer - Funktionelle grupper](#).

Liste over fodertilsætningsstoffer i forblandinger, der udløser krav om godkendelse af virksomheden:

- Zootekniske tilsætningsstoffer: Zootekniske tilsætningsstoffer i den funktionelle gruppe ”Andre zootekniske tilsætningsstoffer”.
- Coccidiostatika og histomonostatika: Alle tilsætningsstoffer i denne kategori.
- Tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber: Tilsætningsstofferne ”vitamin A” og ”vitamin D” i den funktionelle gruppe ”Vitaminer, provitaminer og kemiske veldefinerede stoffer med tilsvarende virkning” samt mikromineralerne ”kobber” og ”selen” i den funktionelle gruppe ”Forbindelser af sporstoffer”.

Virksomheder, der kun oplagrer eller transporter forblandingerne, skal registreres.

83.4 Godkendelse til produktion af visse foderblandinger til brug på egen bedrift eller til markedsføring

En virksomhed, der tilsætter visse tilsætningsstoffer eller forblandinger i sin produktion af foderblandinger, skal godkendes af Fødevarestyrelsen. Det gælder både for virksomheder, der producerer foderblandingerne til brug på egen bedrift eller til markedsføring.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1, c\) og bilag IV](#)

Fodertilsætningsstoffer inddeles i forskellige kategorier ud fra deres funktioner og egenskaber. Nogle kategorier er endvidere opdelt i funktionelle grupper. Læs mere i afsnit [5.3 Kategorier af fodertilsætningsstoffer](#) og afsnit [5.4 Fodertilsætningsstoffer - Funktionelle grupper](#).

Liste over de tilsætningsstoffer, der udløser krav om godkendelse af virksomheden:

- Zootekniske tilsætningsstoffer: Zootekniske tilsætningsstoffer i den funktionelle gruppe ”Andre zootekniske tilsætningsstoffer”.
- Coccidiostatika og histomonostatika: Alle tilsætningsstoffer i denne kategori.

Virksomheder, der kun oplagrer eller transporter foderblandingerne, skal registreres.

83.5 Godkendelse til produktion af visse olier og fedtstoffer

En fodervirksomhed skal godkendes, hvis den har én eller flere af følgende aktiviteter, og den markedsfører produkterne:

- Forarbejdning af rå vegetabilsk olie.
- Oliekemisk fremstilling af fedtsyrer.
- Fremstilling af biodiesel.
- Fedtstofblanding.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 3, og bilag II, Faciliteter og udstyr, punkt 10](#)

Hvis en fodervirksomhed allerede er registreret hos Fødevarestyrelsen som fødevarevirksomhed til at forarbejde rå vegetabilsk olie, skal virksomheden ikke godkendes efter foderhygiejneforordningen.

Se også [bilag 2](#) for definitionen af fedtstofblanding.

83.6 Godkendelse til afgiftning af foder

En virksomhed, der afgifter foder, skal godkendes af Fødevarestyrelsen.

Inden virksomheden kan ansøge om godkendelse skal afgiftningsprocessen være vurderet og accepteret af den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA).

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 3](#)
[Afgiftningsforordningen](#)

Se mere i afsnit:

[32. Afgiftning af foder med højt indhold af uønskede stoffer](#)

83.7 Godkendelse til produktion af koncentreret tilskudsfoder med fodertilsætningsstoffer

En virksomhed, der producerer koncentreret tilskudsfoder, og samtidig anvender de fodertilsætningsstoffer, der er nævnt i bilag IV, kapitel 2 til foderhygiejneforordningen, skal godkendes af Fødevarestyrelsen. Et koncentreret tilskudsfoder er en foderblanding, som indeholder fodertilsætningsstoffer i mængder der er mere end 100 gange større end den koncentration, der er fastsat for fodertilsætningsstoffet i fuldfoder. Dette er kun tilladt hvis foderet er et diætetisk tilskudsfoder.

Se liste over fodertilsætningsstoffer, der udløser krav om godkendelse af virksomheden i afsnit [83.2 Godkendelse til produktion og/eller handel af fodertilsætningsstoffer](#).

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1, litra b\) og stk. 3, samt bilag IV, kapitel 2](#)
[Markedsføringsforordningen, artikel 8, stk. 2](#)

Se mere i afsnit:

[21.17 Størsteindhold af fodertilsætningsstoffer i fodermidler og tilskudsfoder – ”100 gange reglen”](#)
[23.3 Diætetisk tilskudsfoder med højt indhold af fodertilsætningsstoffer](#)

84. Procedure ved registrering og godkendelse af primærproducenter (landbrug) efter foderhygiejneforordningen

Fodervirksomheder med primærproduktion skal registreres eller godkendes hos Fødevarestyrelsen. Der er bestemte procedurer til at anmelde til registrering eller ansøge om godkendelse, som primærproducenten skal følge.

Se mere i afsnit:

[79. Registrering og godkendelse af fodervirksomheder, herunder landbrug](#)

[80. Mere om registrering af primærproducenter \(landbrug\)](#)

84.1 Registrering af virksomheder med primærproduktion – landbrugsindberetning.dk

Fodervirksomheder med primærproduktion skal som udgangspunkt bruge den digitale blanket på Landbrugsindberetning.dk.

Registrering af fodervirksomheder til primærproduktion foregår på Landbrugsindberetning.dk under rubrikken ”Foder og fødevarer” ved at logge sig på med NemID.

[Foderbekendtgørelsen, § 18, nr. 1](#)

Når registreringen er foretaget, kan primærproducenten udskrive en oversigt over registreringerne.

Virksomheder eller fysiske personer med erhvervsaktiviteter, f.eks. enkeltmands ejede landbrug, hvor kommunen har fritaget den pågældende fra at tilslutte sig til Offentlig Digital Post, skal ikke bruge den digitale blanket på Landbrugsindberetning.dk.

Disse virksomheder skal i stedet kontakte Fødevarestyrelsen telefonisk eller via www.fvst.dk/kontakt og skal indsende dokumentation til Fødevarestyrelsen for, at virksomheden er fritaget for at tilslutte sig Digital Post.

84.2 Hvornår må primærproducenter (landbrug) begynde sine aktiviteter?

En primærproducent må først begynde sine foderaktiviteter, når aktiviteterne er registreret hos Fødevarestyrelsen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 11, a\)](#)

En fodervirksomhed, der anmelder sig til registrering til primærproduktion via Landbrugsindberetning.dk, kan begynde sine foderaktiviteter straks efter anmeldelsen, da Fødevarestyrelsen automatisk registrerer oplysningerne fra virksomheden, når de er sendt ind via Landbrugsindberetning.dk.

84.3 Procedure for registrering af landbrug til brug af forblandinger og fodertilsætningsstoffer (HACCP-landbrug) – på Landbrugsindberetning.dk

Registrering af HACCP-landbrug foregår på Landbrugsindberetning.dk, under rubrikken ”Foder og fødevarer”. Her skal landbruget oplyse, om det bruger forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form til at fremstille foder på bedriften.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, litra b](#)

Læs om fritagelse for tilslutning til Offentlig Digital Post i afsnit [84.1 Registrering af virksomheder med primærproduktion – landbrugsindberetning.dk](#).

84.4 Hvornår må landbrug, der bruger forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form, begynde sine aktiviteter?

Et landbrug må først begynde at blande foder med forblandinger og fodertilsætningsstoffer i ren form, når det er registreret til disse aktiviteter hos Fødevestyrelsen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, litra b](#)

Et landbrug, der anmelder sig til brug af forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form via landbrugsindberetning.dk, må begynde sine foderaktiviteter straks efter, de er anmeldt, da Fødevestyrelsen automatisk registrerer oplysningerne fra landbruget, når de er indsendt via Landbrugsindberetning.dk.

84.5 Godkendelse af brug af visse tilsætningsstoffer på landbrugsbedriften

Hvis et landbrug ønsker at fremstille foder til egne dyr med brug af fodertilsætningsstoffer fra gruppen coccidiostatika, skal landbruget være godkendt af Fødevestyrelsen.

Hvis et landbrug selv vil blande foderblandinger med forblandinger, der indeholder visse fodertilsætningsstoffer, eller med visse fodertilsætningsstoffer i ren form, skal landbruget være godkendt af Fødevestyrelsen.

Det drejer sig om følgende tilsætningsstofferne:

- Zootekniske tilsætningsstoffer: Zootekniske tilsætningsstoffer i den funktionelle gruppe ’andre zootekniske tilsætningsstoffer’.
- Coccidiostatika og histomonostatika: Alle tilsætningsstoffer i denne kategori.

Landbruget må ikke begynde at blande foder med disse fodertilsætningsstoffer, før landbruget er godkendt af Fødevestyrelsen. Det gælder uanset, om tilsætningsstofferne bruges i ren form eller i form af en forblanding, som indeholder et af tilsætningsstofferne coccidiostatikum.

Når landbruget har ansøgt om godkendelse, kontakter Fødevestyrelsen landbrugeren for at aftale et godkendelsesbesøg.

På besøget vurderer Fødevarestyrelsen, om landbrugets indretning og drift lever op til kravene ud fra de aktiviteter, landbruget har ansøgt om.

Fødevarestyrelsen vurderer bl.a.:

- Virksomhedens skriftlige HACCP-system med risikoanalyse.
- Flow og indretning.
- Faciliteter og udstyr.
- Procedurer for de aktiviteter, der udløser krav om godkendelse.
- Hvordan virksomheden sikrer sporbarhed og tilbagekaldelse.

Fødevarestyrelsen ser også på landbrugets system til kvalitetskontrol og den skriftlige kvalitetskontrolplan.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1 og bilag IV](#)

84.6 Hvordan ansøger et landbrug om godkendelse

Landbrug ansøger om godkendelse af fodervirksomheden ved at kontakte Fødevarestyrelsen via www.fvst.dk/kontakt. Landbruget skal ved ansøgningen oplyse om de forhold, som Fødevarestyrelsen anmoder om, herunder virksomheds navn, adresse og de påtænkte aktiviteter m.v.

84.7 Hvornår må landbrug, der skal godkendes, begynde sine aktiviteter?

Landbruget skal være godkendt af Fødevarestyrelsen, før det må begynde at blande foder med de tilsætningsstoffer, som medfører, at landbruget er godkendt. Se afsnit [84.5 Godkendelse af brug af visse tilsætningsstoffer på landbrugsbedriften](#).

[Foderhygiejneforordningen, artikel 10, stk. 1 og bilag IV](#)

Før et landbrug kan blive godkendt, skal Fødevarestyrelsen have været på godkendelsesbesøg. Når et landbrug har ansøgt om godkendelse, kontakter Fødevarestyrelsen landbruget for at aftale et besøg for godkendelse. På besøget vurderer Fødevarestyrelsen, om landbrugets indretning og drift lever op til kravene ud fra de aktiviteter, landbruget har ansøgt om.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 11, b](#)

85. Procedure ved registrering og godkendelse af virksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen

Når en fodervirksomhed skal anmelde sig til registrering eller ansøge om godkendelse hos Fødevarestyrelsen, skal den følge bestemte procedurer. Det afhænger af virksomhedens aktiviteter eller type, hvilken blanket virksomheden skal bruge.

Se mere i afsnit:

[79. Registrering og godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug](#)

[81. Mere om registrering af fodervirksomhed efter primærproduktion](#)

[83. Mere om godkendelse af fodervirksomhed, herunder landbrug, efter foderhygiejneforordningen](#)

85.1 Virksomheder efter primærproduktion – registrerings- og godkendelsesblanket

Virksomheder efter primærproduktionen skal som udgangspunkt bruge Fødevarestyrelsens blanket til registrering og godkendelse af fodervirksomhed.

[Foderbekendtgørelsen, § 17](#)

Blanketten [Fodervirksomhed – nyvirksomhed, ændringer i aktivitetern, ejerskifte, nvaneskifte, flytning eller ophør findes på Fødevarestyrelsen hjemmeside](#) https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx

Hvis en fødevarer virksomhed vil markedsføre foder, som stammer fra virksomhedens fødevareraktivitet, f.eks. restprodukter fra fødevarerproduktion, eller fødevarer, der ikke skal markedsføres til human konsum, skal fødevarer virksomheden også registreres som fodervirksomhed.

Af hensyn til Fødevarestyrelsens kontrolsystem skal visse fødevarer virksomheder, når de anmelder sig til registrering som fodervirksomhed, i stedet bruge blanketten til anmeldelse af registrering af fødevarer virksomhed. Det gælder, hvis virksomheden vil markedsføre følgende rester fra egen fødevarerproduktion eller fra egne fødevarer, der ikke længere skal markedsføres til konsum:

- produkter af ikke-animalsk oprindelse (vegetabilsk og/eller mineralsk oprindelse),
- mælkeprodukter, herunder valle, leveret direkte fra mejeri til husdyrbrug/besætning i Danmark,
- tidligere forarbejdede fødevarer, som består af flere ingredienser, og som kan indeholde animalske fødevarer i form af: mælk, æg, honning, fedt, gelatine og kollagen.

Se mere på Fødevarestyrelsens hjemmeside om rester fra fødevarer virksomheder til foderbrug.

Læs mere her [Tidligere fødevarer som foder til dyr](#)

Fødevarer producenten kan, i sin funktion som fodervirksomhed, være nødt til at behandle resterne af hensyn til at sikre foderets kvalitet eller fodersikkerhed. Kontrol-/registreringsordningen omfatter derfor virksomheder, der anvender en simpel produktionsproces. Det gælder fx producenter, der tilsætter fodertilsætningsstoffer, som ensilerings- eller konserveringsmidler til resterne og fx producenter, som fjerner væske fra resterne ved sigtning eller centrifugering.

Fødevarer virksomheder, der til foderbrug vil markedsføre produkter, som fremgår af listen ovenfor, skal bruge blanketten til registrering af fødevarer virksomhed. Virksomheden skal anmelde aktiviteten som en væsentlig ændring. Blanketten findes på Fødevarer styrelsens hjemmeside.

Blanketten [Fodervirksomhed – ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør findes på Fødevarer styrelsen hjemmeside](https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx) https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx

Hvis produkterne fra virksomhedens fødevarer aktivitet er af anden type end de produkter, der fremgår af listen ovenfor, eller hvis resterne underkastes mere omfattende eller komplicerede produktionsprocesser, skal virksomheden bruge blanketten til registrering og godkendelse af fodervirksomheder.

Ligeledes skal fødevarer virksomheden bruge foderblanketten, hvis den vil transportere eller oplagre restprodukter for andre fødevarer virksomheder samt hvis den vil udføre aktiviteter, der kræver godkendelse.

85.2 Hvornår må fodervirksomheder efter primærproduktion, der skal registreres, begynde sine aktiviteter?

En fodervirksomhed efter primærproduktion må begynde sine foderaktiviteter, når den er registreret af Fødevarer styrelsen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 11, a\)](#)

Fødevarer styrelsen besøger ikke virksomheden før registrering, men sender en bekræftelse på, at virksomheden er registreret som fodervirksomhed.

85.3 Hvornår må fodervirksomheder efter primærproduktion, der skal godkendes, begynde sine aktiviteter?

En fodervirksomhed må først begynde sine foderaktiviteter, når den har fået en godkendelse eller en betinget godkendelse af Fødevarer styrelsen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 11, b\)](#)

Når virksomheden har ansøgt om godkendelse, kontakter Fødevarer styrelsen virksomheden for at aftale et godkendelsesbesøg.

På besøget vurderer Fødevarer styrelsen, om virksomhedens indretning og drift lever op til kravene ud fra de aktiviteter, virksomheden har ansøgt om.

Fødevarer styrelsen vurderer bl.a.:

- Virksomhedens skriftlige HACCP-system med risikoanalyse.
- Flow og indretning.
- Faciliteter og udstyr.

- Procedurer for de aktiviteter, der udløser krav om godkendelse.
- Hvordan virksomheden sikrer sporbarhed og tilbagekaldelse.

Fødevarestyrelsen ser også på virksomhedens system til kvalitetskontrol og den skriftlige kvalitetskontrolplan.

Fødevarestyrelsen kan kun godkende en virksomhed, når virksomheden har vist, at den opfylder de relevante krav i foderlovgivningen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 13](#)

Når Fødevarestyrelsen har godkendt eller betinget godkendt virksomheden, får virksomheden et godkendelsesnummer.

Se mere i afsnit:

[85.5 Betinget godkendelse af fodervirksomhed](#)

[86.2 Hvad er et godkendelsesnummer?](#)

85.4 Særligt for fodervirksomheder med handel af visse foderstoffer uden egen opbevaring

En fodervirksomhed, der kun handler med foder, og som ikke har foderet på egen lokalitet, må begynde de aktiviteter, der er omfattet af kravet om godkendelse, når Fødevarestyrelsen har godkendt virksomheden.

Fødevarestyrelsen kan vælge ikke at besøge denne type virksomhed forud for en godkendelse og alene foretage en skriftlig sagsbehandling.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 17, stk. 1](#)

Eksempler på fodervirksomheder, der skal godkendes, men hvor Fødevarestyrelsen ikke kommer på besøg i forbindelse med sagsbehandlingen om godkendelse:

- Handel fra en ny adresse.
- Handel med forblandinger med indhold af kobber, selen, vitamin A eller D.
- Handel med tilsætningsstof under kategorien 'cocciostatika'.

85.5 Betinget godkendelse af fodervirksomhed

De fleste fodervirksomheder har aktiviteter, hvor Fødevarestyrelsen giver en betinget godkendelse, før en endelig godkendelse.

Betinget godkendelse er en godkendelse, som Fødevarestyrelsen kan give, så virksomheden kan få mulighed for at bruge sine procedurer, og om nødvendigt tilpasse dem, inden endelig godkendelse kan gives.

Betinget godkendelse gives f.eks. til virksomheder, som håndterer foder, hvor der er risiko for:

- Overslæb til eller krydskontamination af andet foder.

- Forveksling med andet foder.

Når en virksomhed har ansøgt om godkendelse, kontakter Fødevarestyrelsen virksomheden for at aftale et godkendelsesbesøg.

På et godkendelsesbesøg vurderer Fødevarestyrelsen, om virksomhedens indretning og drift lever op til kravene ud fra de aktiviteter, virksomheden har ansøgt om.

En betinget godkendelse varer typisk i tre måneder. Virksomheden skal i den betingede periode kunne vise, at virksomhedens HACCP-system og andre procedurer virker, og i nødvendigt omfang tilrette system og procedurer.

Der er normalt ingen begrænsninger i virksomhedens muligheder for at markedsføre foder i den periode, hvor godkendelsen er betinget.

Fødevarestyrelsen kommer på nyt besøg, inden den betingede periode udløber. Hvis virksomheden opfylder alle krav, kan Fødevarestyrelsen give en endelig godkendelse.

Fødevarestyrelsen kan også forlænge den betingede periode. F.eks. hvis analyseresultater viser, at virksomhedens procedurer ikke er tilstrækkelige, eller der er behov for at bygge om.

En betinget godkendelse må ikke vare mere end i alt seks måneder.

[Foderhygiejeforordningen, artikel 13, stk. 2](#)

Når Fødevarestyrelsen har givet en betinget godkendelse, får virksomheden et godkendelsesnummer.

Hvis Fødevarestyrelsen giver afslag på ansøgningen om godkendelse, skal virksomheden stoppe de foderaktiviteter, den har ansøgt om godkendelse af.

Se mere i afsnit:

85.3. Hvornår må fodervirksomheder efter primærproduktion, der skal godkendes, begynde sine aktiviteter?

86.2 Hvad er et godkendelsesnummer?

86. Registrerings- og godkendelsesnummer

Fødevarestyrelsen giver fodervirksomheden et registrerings- eller godkendelsesnummer afhængigt af virksomhedens aktiviteter.

86.1 Hvad er et registreringsnummer?

Et registreringsnummer er et identifikationsnummer af en fodervirksomhed.

De fleste fodervirksomheder efter primærproduktion får tildelt et registreringsnummer ved registrering efter foderhygiejneforordningen hos Fødevarestyrelsen.

Landbrug får ikke tildelt et registreringsnummer. Landbrugets CVR-nummer fungerer som virksomhedens identifikationsnummer.

Virksomheder, der ikke får et registreringsnummer, kan om nødvendigt skriftligt bede Fødevarestyrelsen om et.

Registreringsnummeret er i Danmark todelt med nummeret 208 (Danmarks ISO-kode) og et entydigt alfanumerisk tegn, der består af et R med et tilhørende nummer, f.eks. 208-R12345.

Se mere i afsnit:

[86.3 Overførsel af registrerings- eller godkendelsesnummer ved ny virksomhed](#)

86.2 Hvad er et godkendelsesnummer?

Et godkendelsesnummer er et identifikationsnummer af en fodervirksomhed.

Alle fodervirksomheder, der bliver godkendt eller betinget godkendt efter foderhygiejneforordningen, får et godkendelsesnummer af Fødevarestyrelsen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 19, stk. 2](#)

Godkendelsesnummeret er i Danmark tredelt med et α -tegn (for godkendt) nummeret 208 (Danmarks ISO-kode) og et entydigt alfanumerisk tegn, der består af et G med et tilhørende nummer, f.eks. α -208-G12345.

Hvis en virksomhed allerede har et registreringsnummer, trækker Fødevarestyrelsen registreringsnummeret tilbage.

Se mere i afsnit:

[86.3 Overførsel af registrerings- eller godkendelsesnummer ved ny virksomhed](#)

86.3 Overførsel af registrerings- eller godkendelsesnummer ved ny virksomhed

En fodervirksomhed kan få overført sit registrerings- eller godkendelsesnummer ved:

- Flytning af adresse.
- Ændring af navn.
- Ejerskifte.

Virksomheden skal skriftligt anmode om at få overført sit registrerings- eller godkendelsesnummer i forbindelse med anmeldelsen af flytning, navneændring eller ejerskifte. Ved ejerskifte skal den nye ejer sende en skriftlig accept med fra den tidligere ejer.

Se mere i afsnit:

89. Ophør af fodervirksomhed m.m.

90. Ejerskifte

87. Væsentlige ændringer hos primærproducenter (landbrug)

Hvis et registreret landbrug ændrer væsentligt i sine aktiviteter, skal landbruget anmelde det til registrering i Fødevarestyrelsen.

Hvis et godkendt landbrug ændrer væsentligt i sine aktiviteter, indretningen eller i typer af foderstoffer, skal landbruget ansøge om ny godkendelse hos Fødevarestyrelsen.

87.1 Hvad er væsentlige ændringer i registrerede landbrug

Væsentlige ændringer er f.eks., når et landbrug ønsker at bruge forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form i foderet til egne dyr, eller når et landbrug vil ophøre med at bruge forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form på bedriften.

87.2 Hvordan skal registrerede landbrug anmelde væsentlige ændringer

En fodervirksomhed med primærproduktion skal anmelde væsentlige ændringer på Landbrugsindberetning.dk under rubrikken ”Foder og fødevarer” ved at logge på med NemID.

[Foderbekendtgørelsen, §§ 18, nr. 3 og 21](#)

Primærproducenten må påbegynde sine nye aktiviteter straks efter, de er anmeldt, da Fødevarestyrelsen automatisk registrerer oplysningerne fra Landbrugsindberetning.dk.

Efter registreringen kan primærproducenten udskrive en oversigt over sine registreringer i systemet. Læs mere om fritagelse for tilslutning til Offentlig Digital Post i afsnit:

[84.1 Registrering af virksomhed med primærproduktion – på Landbrugsindberetning.dk](#)

87.3 Hvad er væsentlige ændringer i godkendte landbrug

Et godkendt landbrug skal give besked til Fødevarestyrelsen, hvis der er væsentlige ændringer i landbrugets aktiviteter. Landbruget må ikke påbegynde en ny aktivitet, før Fødevarestyrelsen har godkendt eller registreret den nye aktivitet.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, litra b\)](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 11 og 16](#)

[Foderbekendtgørelsen, §§ 14 og 21](#)

Væsentlige ændringer på landbruget er ændringer, der kan have betydning for landbrugets system til at efterleve foderhygiejnereglerne, så landbruget må ændre procedurer eller system.

Landbruget skal derfor vurdere, hvilke dele af landbruget der bliver ændret eller bliver påvirket ved ændringen. F.eks. er en ændring i selve foderanlægget ofte en væsentlig ændring i modsætning til en ændring i færdigvaresiloerne.

87.4 Hvordan skal godkendte landbrug ansøge om væsentlige ændringer

Landbruget skal kontakte Fødevarestyrelsen via www.fvst.dk/kontakt for at få godkendt væsentlige ændringer.

88. Væsentlige ændringer i fodervirksomheder efter primærproduktion

Hvis en registreret fodervirksomhed ændrer væsentligt i sine aktiviteter, skal virksomheden anmelde det til registrering i Fødevarestyrelsen.

Hvis en godkendt fodervirksomhed ændrer væsentligt i sine aktiviteter, indretningen eller i typer af foderstoffer, skal fodervirksomheden ansøge om ny godkendelse hos Fødevarestyrelsen.

Det gælder også for væsentlige ændringer ved ejerskifte i registrerede eller godkendte virksomheder.

88.1 Hvad er væsentlige ændringer i registrerede virksomheder efter primærproduktion?

En registreret fodervirksomhed skal give besked til Fødevarestyrelsen, hvis den foretager væsentlige ændringer i sine aktiviteter.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, litra b\)](#)
[Foderbekendtgørelsen, § 21, stk. 1](#)

Normalt er ændringer af mindre bygningsmæssige forhold ikke væsentlige ændringer. Det betyder, at en virksomhed kan tage nye lokaler i brug, uden at det er en væsentlig ændring, så længe virksomheden stadig udgør en samlet geografisk enhed. Se også afsnit [81.8 Geografisk afgrænsning af fodervirksomhed efter primærproduktion](#) og afsnit [89.3 Flytning af fodervirksomhed efter primærproduktion](#).

Ved ændringer bør virksomheden bl.a. overveje:

- om ændringen får betydning for hygiejneforhold i virksomheden,
- hvilke dele af virksomheden bliver involveret,
- om produktionen bliver væsentligt forøget og de konsekvenser, det kan have for virksomhedens drift, f.eks. i forhold til behov for oplagingskapacitet, og
- om ændringen indebærer, at virksomheden holder lukket i en længere periode.

Væsentlige ændringer i en registreret virksomhed kan f.eks. være:

- En virksomhed med produktion af foderstoffer vil også importere foder.
- Planlagt opstart af en aktivitet eller et ændret sortiment, som medfører krav om godkendelse.
- Gennemgribende ændring af et produktionsanlæg.
- Ophør af en aktivitet, f.eks. produktion, handel, oplagring eller transport.

Fodervirksomheder efter primærproduktion registreres med én eller flere hovedaktiviteter, dvs. handel, transport, produktion, oplagring eller import. Hvis en virksomhed tilføjer eller ophører med en aktivitet, er det en væsentlig ændring, som virksomheden skal anmelde til Fødevarestyrelsen.

En registreret fodervirksomhed skal ansøge om godkendelse hos Fødevarestyrelsen, hvis den ønsker at begynde en aktivitet, som kræver godkendelse. Se mere i afsnit 83.1 Aktiviteter, der kræver godkendelse efter foderhygiejneforordningen.

Hvis en virksomhed flytter til en ny adresse, er der tale om ophør af virksomhed og etablering af ny virksomhed på den nye adresse. Se mere i afsnit 89. Ophør af fodervirksomhed m.m.

Hvis en fodervirksomhed får ny ejer, skal den nye ejer anmelde ejerskiftet til Fødevarestyrelsen. Se mere i afsnit 90. Ejerskifte.

Som udgangspunkt skal virksomheden anvende blanketten Fodervirksomhed - ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør.

Blanketten findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside her:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx

Det er ikke en væsentlig ændring, hvis en fodervirksomhed skifter navn. Det er blot en oplysning, som Fødevarestyrelsen skal have for at registrere virksomheden korrekt. Fodervirksomheden skal give Fødevarestyrelsen skriftlig besked om det nye navn via [kontaktformularen](#) på styrelsens hjemmeside.

Kontakt Fødevarestyrelsen her:

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/OmFoedevarestyrelsen/Kontakt/Sider/Forside.aspx>

Se mere i afsnit:

79.3 Registrering af aktiviteter i fodervirksomheder efter primærproduktion

79.4 Registrering af fodertyper - fodervirksomheder efter primærproduktion

88.2 Hvordan skal registrerede virksomheder efter primærproduktion anmelde væsentlige ændringer?

En fodervirksomhed skal give Fødevarestyrelsen skriftlig besked om væsentlige ændringer og oplyse, hvilke ændringer der skal ske i virksomheden.

Som udgangspunkt skal virksomheden anvende blanketten Fodervirksomhed - ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør.

Blanketten findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside her:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx

Virksomheden kan også meddele væsentlige ændringer til Fødevarestyrelsens tilsynsførende i forbindelse med et kontrolbesøg.

88.3 Hvad er væsentlige ændringer i godkendte virksomheder

En godkendt fodervirksomhed skal give besked til Fødevarestyrelsen, hvis den foretager væsentlige ændringer i sine foderaktiviteter. Virksomheden må ikke påbegynde en ny aktivitet, før Fødevarestyrelsen har givet virksomheden en ny eller betinget godkendelse eller en ny registrering hertil.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, litra b\)](#)

[Foderhygiejneforordningen, artikel 11 og 16](#)

[Foderbekendtgørelsen, §§ 14 og 21, stk. 1.](#)

Væsentlige ændringer i virksomheden er ændringer, der kan have betydning for virksomhedens system til at efterleve foderhygiejnereglerne, så procedurer eller system skal ændres. Virksomheden skal derfor vurdere, hvilke dele af virksomheden der bliver ændret eller bliver påvirket ved ændringen. F.eks. er en ændring i et produktionslokale ofte væsentlig i modsætning til en ændring i et lagerlokale.

Ved ændringer bør virksomheden bl.a. overveje:

- om ændringen får betydning for hygiejneforhold i virksomheden,
- hvilke dele af virksomheden bliver involveret,
- om produktionen bliver væsentligt forøget og de konsekvenser, det kan have for virksomhedens drift, f.eks. i forhold til behov for oplagingskapacitet, og
- om ændringen indebærer, at virksomheden holder lukket i en længere periode.

Væsentlige ændringer kan f.eks. være:

- Større og omfattende bygningsmæssige ændringer.
- Større og omfattende ændringer i virksomhedens indretning.
- Ændringer i virksomhedens drift, f.eks. produktion eller vareudvalg, som medfører krav om en supplerende registrering eller godkendelse.
- Ophør af aktivitet, f.eks. produktion, handel, oplagring eller transport, uden at hele virksomheden lukker.

Eksempler på væsentlige ændringer i godkendte fodervirksomheder:

- En handelsvirksomhed vil selv til at producere foder, og hvor produktionen kræver godkendelse.
- En forhandler ophører med at importere foder og forhandler alene foder, som er frit omsætteligt i Danmark eller andre EU-lande.
- En producent stopper med at producere fjerkræfoder med indhold af coccidiostatika og vil kun producere foder, der ikke kræver godkendelse.

- En foderproducent vil foretage fedtstofblanding ved siden af sin produktion af foderblandinger eller fodermidler.
- En producent vil afgifte foder, f.eks. fodermidler som fiskeolie eller fiskemel.
- En producent bygger produktionsanlægget om i en sådan grad, at virksomheden skal ændre styringen af de kritiske kontrolpunkter.

Fodervirksomheder efter primærproduktion registreres eller godkendes med én eller flere hovedaktiviteter, dvs. handel, transport, produktion, oplagring eller import. Hvis en virksomhed tilføjer eller ophører med en aktivitet, er det en væsentlig ændring, som skal anmeldes til registrering hos Fødevarestyrelsen. I nogle tilfælde skal en aktivitet også godkendes af Fødevarestyrelsen, inden virksomheden kan påbegynde den pågældende aktivitet.

Fødevarestyrelsen tilbagekalder virksomhedens godkendelsesnummer, hvis virksomheden ophører med alle aktiviteter, den var godkendt til og fremover kun har aktiviteter, der kræver registrering. Virksomheden får da et registreringsnummer i stedet for.

Hvis en fodervirksomhed etablerer en ny lagerhal på samme matrikel, er det ikke en væsentlig ændring.

Hvis en virksomhed ændrer sit navn, er det heller ikke en væsentlig ændring, men en oplysning, som Fødevarestyrelsen dog skal have besked om.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, litra b\)](#)

Se mere i afsnit:

88.4 Hvordan skal man ansøge om godkendelse af væsentlige ændringer i godkendte fodervirksomheder?

88.4 Hvordan skal man ansøge om godkendelse af væsentlige ændringer i godkendte fodervirksomheder?

En fodervirksomhed efter primærproduktion skal ansøge om væsentlige ændringer, der kræver godkendelse, ved at ansøge skriftligt og oplyse, hvilke ændringer der skal ske i virksomheden.

Som udgangspunkt skal virksomheden anvende blanketten Fodervirksomhed - ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør.

Blanketten findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside her:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx

Se mere i afsnit: 88.3 Hvad er væsentlige ændringer i godkendte virksomheder efter primærproduktion?

89. Ophør af fodervirksomhed m.m.

Hvis en fodervirksomhed, herunder landbrug, lukker sine foderaktiviteter ned, skal virksomheden give besked til Fødevarestyrelsen.

89.1 Anmeldelse af ophør af primærproduktion

En fodervirksomhed med primærproduktion skal anmelde ophør af foderaktiviteter via Landbrugsindberetning.dk under rubrikken ”Foder og fødevarer” ved at logge på med NemID og markere de aktiviteter, der ophører. Ophør skal senest anmeldes på ophørsdagen.

Læs om fritagelse for tilslutning til Offentlig Digital Post i afsnit: [84.1 Registrering af virksomhed med primærproduktion – på Landbrugsindberetning.dk](#).

Hvis fodervirksomheden kun stopper en foderaktivitet i en begrænset periode, skal det ikke anmeldes. En begrænset periode kan normalt vare op til seks måneder. Hvis perioden er længere, anses det for en væsentlig ændring, som skal anmeldes til Fødevarestyrelsen.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, b\)](#)[Foderbekendtgørelsen, §§ 18, nr. 4 og 23](#)

Se mere i afsnit:

[87. Registrering og godkendelse af væsentlige ændringer hos primærproducent \(landbrug\)](#)

89.2 Anmeldelse af ophør af fodervirksomhed efter primærproduktion

En fodervirksomhed efter primærproduktion skal anmelde ophør af foderaktivitet til Fødevarestyrelsen. Ophør skal senest anmeldes på ophørsdagen.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 9, stk. 2, b\)](#)[Foderbekendtgørelsen, § 23, stk. 1](#)

Som udgangspunkt skal virksomheden for at anmelde ophør anvende blanketten Fodervirksomhed - ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør.

Blanketten findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside her:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx

Hvis fodervirksomheden alene lukker ned for sin foderaktivitet i en begrænset periode, skal det ikke anmeldes, medmindre lukningen bliver varig, og virksomheden ophører.

En begrænset periode kan normalt vare op til ca. ni måneder, uden at lukningen anses som ophør. Det kan f.eks. være virksomheder med foderaktivitet i kortere perioder (sæsonvirksomheder).

Hvis perioden går ud over ca. ni måneder, kan Fødevarestyrelsen efter en konkret vurdering anse virksomheden som aktiv.

89.3 Flytning af fodervirksomhed efter primærproduktion

Hvis en fodervirksomhed flytter til en ny adresse, er der tale om ophør af den eksisterende virksomhed og etablering af ny virksomhed. Det gælder uanset, om flytningen er til en naboejendom eller længere væk.

Fodervirksomheden skal anmelde både ophør og nyetablering til Fødevarestyrelsen. Hvis virksomheden skal godkendes, må virksomheden ikke begynde sine foderaktiviteter, før Fødevarestyrelsen har godkendt eller betinget godkendt virksomheden. Det gælder også, selv om aktiviteterne er de samme som i den ophørte virksomhed.

Fodervirksomheder med mobile blandeanlæg skal kun anmelde flytning af hjemadressen.

Se mere i afsnit:

[81.7 Registrering af mobile fodervirksomheder](#)

[82.2 Anmeldelse af ophør af fodervirksomhed efter primærproduktion](#)

[85.1 Virksomheder efter primærproduktion – registrerings- og godkendelsesblanket](#)

89.4 Suspension og tilbagekaldelse af en registrering eller en godkendelse

Fødevarestyrelsen kan midlertidigt suspendere en virksomheds registrering eller godkendelse af én eller flere aktiviteter. Det sker f.eks., hvis virksomheden ikke længere opfylder de betingelser, der gælder for aktiviteterne.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 14](#)

[Foderbekendtgørelse, § 24](#)

En suspension varer, indtil virksomheden igen opfylder betingelserne.

Fødevarestyrelsen kan tilbagekalde en registrering eller godkendelse for én eller flere aktiviteter, hvis:

- Virksomheden i et år ikke har opfyldt de betingelser, der gælder for dens aktiviteter.
- Der er alvorlige mangler i virksomheden.
- Fødevarestyrelsen gentagne gange må standse produktionen i virksomheden, og virksomheden fortsat ikke kan give tilstrækkelige garantier for den fremtidige aktivitet.

[Foderhygiejneforordningen, artikel 15](#)

[Foderbekendtgørelsen, § 25](#)

90. Ejerskifte

En ny ejer af en registreret eller godkendt fodervirksomhed skal anmelden ejerskiftet til Fødevarestyrelsen.

90.1 Hvad er ejerskifte?

Ved et ejerskifte forstås overdragelsen af en virksomhed fra en ejer til en anden. Ejerskifter omfatter både overdragelse af virksomheden mellem fysiske personer og mellem juridiske personer og indbyrdes mellem fysiske og juridiske personer.

En ændring af selskabsformen for en virksomhed opfattes automatisk som et ejerskifte, hvis det kræver en ændring af virksomhedens CVR-nummer. Virksomheden skal derfor skriftligt anmelden en ændret selskabsform som et ejerskifte.

[Foderbekendtgørelsen, § 22, stk. 1](#)

Ejeren af en virksomhed har ansvar for at overholde reglerne. Ejeren defineres som den fysiske eller juridiske person, der efter registreringen i CVR er ejer af virksomheden. Registreringen i CVR fastlægger således, hvem der faktisk råder over virksomheden. Registreringen i CVR afgør også, hvem der har det overordnede ansvar for virksomhedens drift og aktiviteter og for de lokaler, hvor driften og aktiviteterne foregår.

Spørgsmålet om ejerskab af bygninger og lokaler er ikke afgørende i forhold til, hvem der er ansvarlig for at overholde reglerne. Det er derfor ikke nødvendigvis ejeren af de bygninger eller de lokaler, som en virksomhed bliver drevet i, der er den ansvarlige i forhold til foderlovgivningen.

Eksempler på ejerskifte:

- En virksomhed, der er organiseret som I/S, skifter til f.eks. ApS eller A/S.
- En enkeltmandsejet virksomhed ændres til f.eks. I/S, A/S eller ApS.
- Et ApS ændres til f.eks. et A/S.

Som udgangspunkt skal virksomheden for at anmelden ejerskifte anvende blanketten Fodervirksomhed - ny virksomhed, ændringer i aktiviteter, ejerskifte, navneskifte, flytning eller ophør.

Blanketten findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside her:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Fodervirksomhed_ny_aendringer_ejerskifte_navneskifte_flytning_ophoer.aspx

Se mere i afsnit:

[90.2 Hvad er fysiske personer kontra juridiske personer?](#)

90.2 Hvad er fysiske personer kontra juridiske personer?

Ved juridisk person forstås selskaber, f.eks. anpartsselskaber (ApS), andelsselskaber (AMBA) eller aktieselskaber (A/S), men ikke et interessentskab (I/S). Et I/S har to eller flere ejere, der kan være både fysiske personer og selskaber, f.eks. anparts- eller aktieselskaber.

En fysisk person defineres som modsætningen til en juridisk person. Det vil sige en person, som ikke har organiseret sig i selskabsform. Da I/S, som nævnt ovenfor, kan bestå af mindst to eller flere enkeltpersoner eller selskaber, betragtes udskiftning af interessenter eller udvidelse af kredsen af interessenter i et I/S ikke som ejerskifte.

Der skal meddeles ejerskifte i situationer, hvor en enkeltmandsvirksomhed omdannes til et anpartsselskab, også selv om det er med den hidtidige ejer som leder, da der ved oprettelse af et anpartsselskab altid gives et CVR-nummer, som er forskelligt fra et evt. CVR-nummer for enkeltmandsvirksomheden, jf. Erhvervsstyrelsens regler.

Udskiftning af bestyrere, driftsledere og lignende personer, der er ansat i virksomheden, er ikke ejerskifte.

90.3 Videreført kontrolhistorik

I forbindelse med ejerskifte eller flytning får virksomheden som udgangspunkt videreført kontrolhistorikken, hvis standardfrekvensen er 1 eller derover.

Virksomheden skal have videreført kontrolhistorikken i følgende to situationer:

1. Ejerskifte (Ny ejer, uændret virksomhed): Virksomheden får videreført kontrolhistorikken fra tidligere ejer, hvis virksomheden fortsætter uændret.
2. Flytning af virksomhed (Samme ejer, samme virksomhed på ny adresse): En ejer får videreført kontrolhistorikken i sin virksomhed, hvis den samme virksomhed flytter til en ny adresse.

[Kontrolvejledningens bilag 11 d](#)
[Kontrolfrekvensvejledning for foderområdet](#)

KONTROL

91. Kontrol

Kontrol sker ved kontrolbesøg, ved administrativ kontrol eller ved prøvetagning.

91.1 Kontrol af fodervirksomheder inkl. offentliggørelse

Fødevarestyrelsens kontrolenheder kontrollerer fodervirksomheder. Offentlig kontrol udføres blandt andet ved kontrolbesøg i virksomheden. Kontrol sker ved kontrolbesøg, ved administrativ kontrol eller ved prøvetagning. Fødevarestyrelsen kontrollerer, at lovgivningen overholdes.

Fødevarestyrelsen udarbejder en foderkontrolrapport som skriftlig dokumentation på et gennemført kontrolbesøg eller administrativ kontrol uden anmærkninger. Fødevarestyrelsen udarbejder en kontrolinformationsblanket for en administrativ kontrol uden anmærkninger. Der henvises til Fødevarestyrelsens generelle kontrolvejledning og bilag 11d, Vejledning om dokumentation af kontrol på fodervirksomheder. Vejledningen omfatter både dokumentation af kontrol udført som kontrolbesøg, men også administrativ kontrol og udtagning af prøver m.v.

[Fødevarestyrelsens generelle kontrolvejledning](#)

[Kontrolvejledningens bilag 11 d](#)

.Fødevarestyrelsen offentliggør løbende resultaterne fra foderkontrollen - både resultaterne fra kontrolbesøg og analytisk kontrol. Resultaterne findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

[Resultater af foderkontrol](#)

91.2 Oplysninger til brug for fastsættelse af kontrolfrekvens

For at kunne fastsætte en virksomheds kontrolfrekvens har Fødevarestyrelsen behov for en række ekstra oplysninger udover hvad der kræves i henhold til foderhygiejneforordningen og TSE-forordningen. Det kan f.eks. være oplysninger om hvorvidt virksomheden anvender direkte tørring, udelukkende er en maskinstation eller er mærkningsansvarlig for et eller flere produkter.

Oplysningerne gives enten ved registrering af virksomheden som fodervirksomhed eller ved ændring af fodervirksomhedens aktiviteter.

Se mere i afsnit:

85.1 Virksomheder efter primærproduktion – registrerings- og godkendelsesblanket

92. Tildeling af lægemidler på landbrug

Lægemidler skal tildeles og håndteres, så de ikke forurener foder, der ikke indeholder lægemidler.

92.1 Tildeling af lægemidler i foder på landbrug

Når landbruger vil tildele lægemidler (oralt pulver) via foderet, skal dette ske, så foder uden lægemidler ikke forurenes. Lægemidler må ikke tilsættes til foderet via blandedanlæg, som også bruges til foder uden lægemidler. Landbruger må håndtere lægemidler på krybbeniveau, i mindre blandere f.eks. en ”betonblander”, i fodervogn og lignende.

Regler brugt i dette afsnit:

[Foderhygiejneforordningen, bilag III](#)

Se mere i afsnit:

[38.5 Brug af foderlægemidler på landbrug](#)

93. Godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.

Fodervirksomheder skal være godkendt eller registreret til aktivitet med foderlægemidler eller mellemprodukter, inden de kan begynde at fremstille, opbevare, transportere eller markedsføre denne type produkter.

En fodervirksomhed kan som hjemmeblander alene godkendes til at fremstille foderlægemidler til brug på egen bedrift.

93.1 Godkendelse efter foderlægemiddelforordningen

En godkendelse af en fodervirksomhed, herunder et landbrug, er Fødevarestyrelsens godkendelse af, at virksomhedens indretning og system til drift stemmer overens med krav i foderlægemiddelforordningen.

Når en virksomhed har ansøgt om godkendelse, besøger Fødevarestyrelsen virksomheden, inden den må starte sine foderaktiviteter. Fødevarestyrelsen vurderer på baggrund af besøget, om det system, der er indført til fremstilling, opbevaring, transport eller markedsføring af foderlægemidler eller mellemprodukter, opfylder de specifikke krav i foderlægemiddelforordningens kapitel II.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk. 1 og stk. 3](#)

Nogle virksomheder har aktiviteter, som medfører, at Fødevarestyrelsen først kan give en endelig godkendelse, når virksomheden i en periode, typisk tre måneder, har vist, at den opfylder alle krav til en godkendelse. Herefter kan Fødevarestyrelsen give en endelig godkendelse.

Se mere i afsnit:

[94. Procedure ved godkendelse og registrering til aktivitet med foderlægemidler m.v.](#)

93.2 Godkendelse til fremstilling af foderlægemidler m.v.

En foderstofvirksomhed, der vil fremstille foderlægemidler eller mellemprodukter, skal godkendes til denne aktivitet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk. 1](#)

Det er en forudsætning, at virksomheden også er godkendt eller registreret efter bestemmelserne i foderhygiejneforordningen.

Som udgangspunkt kan en fodervirksomhed både fremstille foderlægemidler og mellemprodukter - også før, der er udskrevet en recept.

Dog er der følgende begrænsninger:

Fremstilling på forhånd er ikke tilladt for

1. hjemmeblandere og mobile blandere, og
2. fremstilling af foderlægemidler eller mellemprodukter til brug for ikke-fødevarereproducerende dyr og til fødevarereproducerende landlevende dyr med indhold af veterinærlægemidler, der anvendes på anden måde end anført i markedsføringstilladelsen (veterinærlægemiddelforordningens artikel 112 og 113).

Det bemærkes, at til brug for akvakulturdyr er det tilladt for fodervirksomheder at fremstille foderlægemidler på forhånd med indhold af veterinærlægemidler, der anvendes på anden måde end anført i markedsføringstilladelsen (veterinærlægemiddelforordningens artikel 114).

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 8, stk.2, b\)](#)

En hjemmeblander må fremstille foderlægemidler og kan kun fremstille disse på baggrund af en dyrlæges ordinerings.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 3, stk. 2, g\)](#)

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 8, stk. 1, a\)](#)

En fodervirksomhed af typen 'mobil blander' må fremstille foderlægemidler og kan kun fremstille disse på baggrund af en dyrlæges ordinerings.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 3, stk. 2, g\)](#)

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 8, stk. 1, a\)](#)

Se mere i afsnit:

94. Procedure ved godkendelse og registrering til aktivitet med foderlægemidler m.v.

79. Generelt om registrering og godkendelse af fodervirksomhed

93.3 Godkendelse til opbevaring af foderlægemidler m.v.

En foderstofvirksomhed, der vil opbevare foderlægemidler eller mellemprodukter, skal godkendes til denne aktivitet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk.1](#)

Det er en forudsætning, at virksomheden også er godkendt eller registreret efter bestemmelserne i foderhygiejneforordningen.

Se mere i afsnit:

79. Generelt om registrering og godkendelse af fodervirksomhed

94. Procedure ved godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.

Der er ikke krav om godkendelse til opbevaring af indpakkede foderlægemidler eller mellemprodukter.

Se mere i afsnit:

82.10 Særlige aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter – ikke registrering

93.4 Godkendelse til transport af foderlægemidler m.v.

En foderstofvirksomhed, der vil transportere foderlægemidler eller mellemprodukter, skal godkendes til denne aktivitet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk.1](#)

Det er en forudsætning, at virksomheden også er godkendt eller registeret efter bestemmelserne i foderhygiejneforordningen.

Se mere i afsnit:

79. Generelt om registrering og godkendelse af fodervirksomhed

94. Procedure ved godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.

Der er ikke krav om godkendelse til transport af indpakkede foderlægemidler eller mellemprodukter.

Se også:

82.10 Særlige aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter – ikke registrering

93.5 Godkendelse til markedsføring af foderlægemidler m.v.

En foderstofvirksomhed, der vil markedsføre foderlægemidler eller mellemprodukter, skal godkendes til denne aktivitet.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk.1](#)

Det er en forudsætning, at virksomheden også er godkendt eller registeret efter bestemmelserne i foderhygiejneforordningen.

Som udgangspunkt kan en fodervirksomhed både forhandle foderlægemidler og mellemprodukter - også før der er udskrevet en recept. Der skal dog foreligge en dyrlægerecept for at markedsføre og levere produkter til dyreholdere.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 8](#)

Se mere i afsnit:

79. Generelt om registrering og godkendelse af fodervirksomhed

94. Procedure ved godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.

Der er ikke krav om godkendelse til markedsføring af foderlægemidlerne eller mellemprodukterne, hvis virksomheden ikke selv håndterer produkterne.

Se også:

82.10 Særlige aktiviteter med foderlægemidler og mellemprodukter – ikke registrering

93.6 Registrering til detailhandel af foderlægemidler til selskabsdyr

Registrering af en fodervirksomhed betyder, at virksomheden bliver opført som fodervirksomhed i et register hos en kompetent myndighed. I Danmark registreres fodervirksomheder hos Fødevarestyrelsen, som fører kontrol med, at fodervirksomheder overholder foderlovgivningen.

Virksomheder med detailhandel af foderlægemidler til selskabsdyr, f.eks. dyrlægevirksomheder, skal registreres til denne aktivitet.

[Foderbekendtgørelsen, § 16, stk. 2](#)

Ved detailhandel forstås markedsføring med eller uden vederlag af foder til den endelige bruger. En virksomhed, der har detailhandel af foder til selskabsdyr, kan også opbevare og transportere egne produkter. Selskabsdyr er f.eks. hunde, katte og krybdyr. Heste, 'kælegrise' og høns er ikke selskabsdyr efter foderlovgivningens definition, heller ikke selv om de holdes privat eller som hobbydyr af institutioner, foreninger og lignende.

Se mere i afsnit:

94. Procedure ved godkendelse og registrering af aktivitet med foderlægemidler m.v.

94. Procedure ved godkendelse og registrering til aktivitet med foderlægemidler m.v.

Når en fodervirksomhed, herunder en hjemmeblander, skal ansøge om godkendelse eller anmelde sig til registrering hos Fødevarestyrelsen, skal den følge bestemte procedurer. Virksomheder med Lægemiddelstyrelsens tilladelse til at fremstille og/eller engrosforhandle foderlægemidler kan, under visse betingelser, videreføre deres aktivitet uden at ansøge om godkendelse.

94.1 Godkendelses- og registreringsblanket

Virksomheder, der vil fremstille, opbevare, transportere eller markedsføre foderlægemidler eller mellemprodukter, skal som udgangspunkt bruge Fødevarestyrelsens blanket til godkendelse og registrering af foderlægemiddelaktivitet.

[Foderbekendtgørelsen, § 16, stk. 3](#)

Virksomheden skal som udgangspunkt bruge blanketten Foderlægemiddelaktivitet – ansøgning om godkendelse, anmeldelse om registrering eller ophør af aktivitet, som findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside. Find blanketten til godkendelse og registrering af foderlægemiddelaktivitet her: <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Foderlaegemiddelaktivitet.aspx>

Hvis virksomheden ansøger om godkendelse, men ikke allerede er registreret eller godkendt efter foderhygiejneforordningen, skal virksomheden senest samtidig anmelde registrering eller ansøge om godkendelse som fodervirksomhed.

Se mere i afsnit:

84. Procedure ved registrering og godkendelse primærproducenter (landbrug) efter foderhygiejneforordningen

85. Procedure ved registrering og godkendelse af fodervirksomheder efter primærproduktion efter foderhygiejneforordningen

94.2 Hvornår må fodervirksomheder, der skal godkendes, begynde deres foderlægemiddelaktiviteter?

En fodervirksomhed må først begynde sine aktiviteter med foderlægemidler eller mellemprodukter, når virksomheden har fået en godkendelse af Fødevarestyrelsen.

Nogle virksomheder har aktiviteter, som medfører, at Fødevarestyrelsen først kan give en endelig godkendelse, når virksomheden i en periode, typisk tre måneder, har vist, at den opfylder alle krav til en godkendelse. Herefter kan Fødevarestyrelsen give en endelig godkendelse.

Fødevarestyrelsen kan kun godkende en virksomhed, når virksomheden har vist, at den har indført et system til at styre fremstilling, opbevaring, transport eller markedsføring af foderlægemidler eller mellemprodukter og, at systemet opfylder de specifikke krav i foderlægemiddelforordningens kapitel II.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 13, stk. 3](#)

Se mere i afsnit:

94.1 Godkendelses- og registreringsblanket samt virksomhedserklæring

94.3 Hvornår må fodervirksomheder, der skal registreres, begynde deres foderlægemiddelaktiviteter?

En fodervirksomhed, der vil markedsføre foderlægemidler til selskabsdyr, må begynde sin detailhandel, når virksomheden er registreret hertil af Fødevarestyrelsen.

95. Procedure ved ophør af aktivitet med foderlægemidler m.v.

Virksomheder som vil ophøre sin aktivitet med foderlægemidler, skal melde ophør til Fødevarestyrelsen.

95.1 Procedure ved ophør af aktivitet med foderlægemidler m.v.

Virksomheder som vil ophøre sin foderlægemiddelaktivitet, der er godkendt eller registreret hos Fødevarestyrelsen, skal melde ophør til Fødevarestyrelsen.

[Foderbekendtgørelsen, § 21, stk. 1](#)

Virksomheden skal som udgangspunkt bruge blanketten Foderlægemiddelaktivitet – ansøgning om godkendelse, anmeldelse om registrering eller ophør af aktivitet, der findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Find blanketten til at anmelde ophør af foderlægemiddelaktivitet her: <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Foderlaegemiddelaktivitet.aspx>

Fødevarestyrelsen, d. XX

XX

Bilag 1 Oversigt over regler på foderområdet nævnt i vejledningen.

National lovgivning i form af love, bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger findes på Retsinformation:

www.retsinfo.dk

EU-lovgivning i form af forordninger, direktiver og beslutninger samt meddelelser findes på EUR-Lex:

<https://eur-lex.europa.eu/da/index.htm>

Kommissionen har samlet en oversigt over EF-retningslinjer og nationale retningslinjer, dvs. branchekoder til foderhygiejneområdet:

https://food.ec.europa.eu/safety/animal-feed/feed-hygiene/guides-good-practice_en

Bilag 1.a EU-lovgivning

Forordninger

Afgiftningsforordningen

Kommissionens forordning (EU) 2015/786 af 19. maj 2015 om fastsættelse af kriterier for godkendelse af de rensningsprocesser, der anvendes for produkter bestemt til foder som fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/32/EF

Euratom foder

Rådets Forordning (Euratom) 2016/52 af 15. januar 2016 om fastsættelse af de maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet i fødevarer og foder som følge af nukleare ulykker eller andre tilfælde af strålingsfare og om ophævelse af Rådets forordning (Euratom) nr. 3954/87 og Kommissionens forordning (Euratom) nr. 944/89 og (Euratom) nr. 770/90

Foderlægemiddelforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2019/4 af 11. december 2018 om fremstilling, markedsføring og anvendelse af foderlægemidler, ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 og ophævelse af Rådets direktiv 90/167/EØF

Foderhygiejneforordningen:

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne (som ændret)

Fodermiddelfortegnelsen

Kommissionens forordning (EU) nr. 68/2013 af 16. januar 2013 om fortegnelsen over fodermidler (som ændret)

Fodertilsætningsstofforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer

Forordningen om animalske biprodukter

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 af 21. oktober 2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1774/2002 (som ændret).

Forordningen om fodervirksomheder og visse fodertilsætningsstoffer

Kommissionens forordning (EF) nr. 141/2007 af 14. februar 2007 om krav om godkendelse i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af foderstofvirksomheder, der fremstiller eller markedsfører fodertilsætningsstoffer af kategorien coccidiostatika og histomonostatika

Forordning om offentlig kontrol af dyr og varer, der indføres til Unionen

Kommissionens forordning (EU) nr. 2019/2130 af 25. november 2019 om nærmere regler for, hvilke aktiviteter der skal gennemføres under og efter dokumentkontrol, identitetskontrol og fysisk kontrol af dyr og varer, der er omfattet af offentlig kontrol på grænsekontrolsteder

Forordning om visse produkters status

Kommissionens forordning (EU) Nr. 892/2010 af 8. oktober 2010 om visse produkters status som fodertilsætningsstoffer henhørende under anvendelsesområdet for Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003

Fødevarerforordningen:

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgevingen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarerikkerhed (som ændret).

Fødevarerhygiejneforordningen/Hygiejneforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne med senere ændringer

Gennemførelsesbestemmelser om godkendelse af tilsætningsstoffer

Kommissionens forordning (EF) Nr. 429/2008 af 25. april 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1831/2003 for så vidt angår udarbejdelse og indgivelse af ansøgninger samt vurdering og godkendelse af fodertilsætningsstoffer

Gennemførelsesforordning om afvisning af godkendelse af ethoxyquin som fodertilsætningsstof

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/1375 af 5. august 2022 om afvisning af godkendelse af ethoxyquin som fodertilsætningsstof, der tilhører den funktionelle gruppe antioxidant, og om ophævelse af gennemførelsesforordning (EU) 2017/962.

Gennemførelsesforordning om tilbagetrækning af visse ensileringsstoffer

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 451/2012 af 29. maj 2012 om tilbagetrækning fra markedet af visse fodertilsætningsstoffer, der tilhører den funktionelle gruppe »ensileringsstoffer«

Gennemførelsesforordning om tilbagetrækning af visse aromastoffer og appetitvækkende stoffer

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 230/2013 af 14. marts 2013 om tilbagetrækning fra markedet af visse fodertilsætningsstoffer, der tilhører gruppen »aromastoffer og appetitvækkende stoffer«

Gennemførelsesforordning om tilbagetrækning af en række fodertilsætningsstoffer

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2017/1145 af 8. juni 2017 om tilbagetrækning fra markedet af visse fodertilsætningsstoffer, der er tilladt i henhold til Rådets direktiv 70/524/EØF og 82/471/EØF, og om ophævelse af forældede bestemmelser om godkendelse af disse fodertilsætningsstoffer

Gennemførelsesforordning om visse produkters status som fodertilsætningsstoffer og tilbagetrækning af en række fodertilsætningsstoffer

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/758 af 7. maj 2021 om visse produkters status som fodertilsætningsstoffer henhørende under anvendelsesområdet for Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 og om tilbagetrækning fra markedet af visse fodertilsætningsstoffer.

Gennemførelsesforordningen

Kommissionens forordning (EU) nr. 142/2011 af 25. februar 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om gennemførelse af Rådets direktiv 97/78/EF for så vidt angår visse prøver og genstande, der er fritaget for veterinærkontrol ved grænsen som omhandlet i samme direktiv (som ændret).

GMO-forordningen

Europa-Parlamentets og rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer

GMO-sporbarhedsforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1830/2003 af 22. september 2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF

Hygiejneforordningen/Fødevarerhygiejneforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne med senere ændringer

Hygiejneforordningen for animalske fødevarer

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer med senere ændringer

Midlertidig forøgelse af den offentlige kontrol og beredskabsforanstaltninger

Kommissionens forordning (EU) nr. 2019/1793 af 22. oktober 2019 om midlertidig forøgelse af den offentlige kontrol og beredskabsforanstaltninger, der regulerer indførsel til Unionen og visse varer fra visse tredjelande

Kontrollforordningen:

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2017/625 af 15. marts 2017 om offentlig kontrol og andre officielle aktiviteter med henblik på at sikre anvendelsen af fødevarer- og foderlovgivningen og reglerne for dyresundhed og dyrevelfærd, plantesundhed og plantebeskyttelsesmidler, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001, (EF) nr. 396/2005, (EF) nr. 1069/2009, (EF) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014, (EU) 2016/429 og (EU) 2016/2031, Rådets forordning (EF) nr. 1/2005 og (EF) nr. 1099/2009 samt Rådets direktiv 98/58/EF, 1999/74/EF, 2007/43/EF, 2008/119/EF og 2008/120/EF og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 854/2004 og (EF) nr. 882/2004, Rådets direktiv 89/608/EØF, 89/662/EØF, 90/425/EØF, 91/496/EØF, 96/23/EF, 96/93/EF og 97/78/EF og Rådets afgørelse 92/438/EØF (forordningen om offentlig kontrol)

LLP-forordningen

Kommissionens forordning (EU) nr. 619/2011 af 24. juni 2011 om prøveudtagnings- og analysemetoder til officiel kontrol af foder for så vidt angår forekomst af genetisk modificeret materiale, som er under godkendelse, eller for hvilket godkendelsen er udløbet

Markedsføringsforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 767/2009 af 13. juli 2009 om markedsføring og anvendelse af foder, ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 og ophævelse af Rådets direktiv 79/373/EØF, Kommissionens direktiv 80/511/EØF, Rådets direktiv 82/471/EØF, 83/228/EØF, 93/74/EØF, 93/113/EF og 96/25/EF og Kommissionens beslutning 2004/217/EF (som ændret)

Forordning om foder til særlige ernæringsformål

Kommissionens forordning (EU) 2020/354 af 4. marts 2020 om udarbejdelse af en liste over påtænkte anvendelser for foder med særlige ernæringsformål og om ophævelse af direktiv 2008/38/EF

Pesticidforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF

Prøvetagnings- og analyseforordningen

Kommissionens forordning (EF) nr. 152/2009 af 27. januar 2009 om prøveudtagnings- og analysemetoder til offentlig kontrol af foder (som ændret)

TSE forordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatiser (som ændret)

Veterinærlægemiddelforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/6 af 11. december 2018 om veterinærlægemidler og om ophævelse af direktiv 2001/82/EF

EU's dyresundhedslov

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændringer og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed

Foder med særlige ernæringsformål

Kommissionens forordning (EU) 2020/354 af 4. marts 2020 om udarbejdelse af en liste over påtænkte anvendelser for foder med særlige ernæringsformål og om ophævelse af direktiv 2008/38EF

Veterinærlægemidler

Europa-Parlamentets og rådets forordningen (EU) 2019/6 af 11. december 2018 om veterinærlægemidler og om ophævelse af direktiv 2001/82/EF

IMSOC-forordningen

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2019/1715 af 30. september 2019 om regler for driften af informationsstyringssystemet vedrørende offentlig kontrol og dets systemkomponenter

Direktiver

Direktivet om forbrugerrettigheder

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF

Direktivet om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/41/EF af 6. maj 2009 om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer (omarbejdning)

Direktiv om uønskede stoffer

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/32/EF af 7. maj 2002 om uønskede stoffer i foderstoffer

Vejledninger

Detaljerede retningslinjer for god distributionspraksis

Kommissionens vejledning af 5. november 2013 i god distributionspraksis for humanmedicinske lægemidler

Detaljerede retningslinjer for god fremstillingspraksis

Regler for Lægemidler gældende i det Europæiske Fællesskab, bind 4

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN, Vejledning i gennemførelsen af visse bestemmelser i forordning (EF) nr. 183/2005 om krav til foderstofhygiejne, (2019/C 225/01)

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN, Retningslinjer for anvendelse af fødevarer, der ikke længere er bestemt til konsum, som foder (2018/C 133/02)

Henstillinger

Henstilling om T-2-toksin og HT-2-toksin

Kommissionens henstilling af 27. marts 2013 om forekomsten af T-2-toksin og HT-2-toksin i korn og kornprodukter (2013/165/EU)

Henstilling vedr. dioxinovervågning

Kommissionens henstilling af 11. oktober 2004 om overvågning af baggrundsniveauet for dioxiner og dioxinlignende PCB i foderstoffer (2004/704/EF)

Henstilling vedr. GAP for fusariumtoksiner

Kommissionens henstilling af 17. august 2006 om forebyggelse og reduktion af fusariumtoksiner i korn og kornprodukter (2006/583/EF)

Henstilling vedr. reduktion af dioxin, furaner og PCB'er

Kommissionens henstilling af 3. december 2013 om reduktion af forekomsten af dioxiner, furaner og PCB'er i foder og fødevarer (2011/516/EU)

Mykotoksinhenstillingen

Kommissionens henstilling af 17. august 2006 om forekomst af deoxynivalenol, zearalenon, ochratoksin A, T-2 og HT-2 samt fumonisiner i produkter til foderbrug (2006/576/EF)

Sondringshenstillingen

Kommissionens henstilling af 14. januar 2011 om retningslinjer for sondring mellem fodermidler, fodertilsætningsstoffer, biocidholdige produkter og veterinære lægemidler (2011/25/EU)

Afgørelser

Afgørelse om formaldehyd

Kommissionens afgørelse af 25. april 2013 om, at formaldehyd til produkttype 20 ikke optages i bilag I, I A eller I B til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/8/EF om markedsføring af biocidholdige produkter (2013/204/EF)

Kommissionens afgørelse om risprodukter fra Kina

Kommissionens gennemførelsesafgørelse af 13. juni 2013 om ændring af gennemførelsesafgørelse 2011/884/EU om beredskabsforanstaltninger vedrørende ikke tilladt genetisk modificeret ris i risprodukter med oprindelse i Kina

Bilag 1.b Nationale forskrifter

Love

Foderstofloven

Lovbekendtgørelse nr. 1000 af 2. juli 2018 af lov om foderstoffer

Lægemiddeloven

Lovbekendtgørelse nr. 99 af 16. januar 2018 af lov om lægemidler

Bekendtgørelser

Bekendtgørelse om distribution af lægemidler

Bekendtgørelse nr. 1541 af 18. december 2019 om distribution af lægemidler med senere ændringer

Betalingsbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 964 af 22. juni 2022 om betaling for kontrol af fødevarer, foder og levende dyr m.v. med senere ændringer

Certifikatbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 729 af 25. juni 2020 om udstedelse af certifikater for levende dyr, fødevarer, foder, animalske biprodukter og heraf afledte produkter, avlsmateriale og fødevarekontaktmaterialer

Certifikatpapirbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 673 af 1. juni 2018 om særligt papir til brug for udførsel af levende dyr, fødevarer, foder, animalske biprodukter og heraf afledte produkter, avlsmateriale og fødevarekontaktmaterialer

Dyreejerbekendtgørelsen om medicin

Bekendtgørelse nr. 927 af 21. juni 2022 om dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr m.v.

Foderbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 2227 af 30. november 2021 om foder og fodervirksomheder

Fodereksporthekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 1192 af 6. august 2020 om eksport af foder, animalske biprodukter og heraf afledte produkter

Foderkontrolbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 2101 af 23. november 2021 om foderkontrol, kædekontrol og fodervirksomheder med certificeret kvalitetsstyringssystem

Restriktionsbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 538 af 26. april 2022 om indførsel af fødevarer, foder, animalske biprodukter, afledte produkter og fødevarekontaktmaterialer med særlige restriktioner m.v. og om straffebestemmelser for overtrædelse af diverse EU-retsakter

Veterinærkontrolbekendtgørelsen for non-food

Bekendtgørelse nr. 134 af 6. februar 2019 om veterinærkontrol ved indførsel af avlsmateriale samt animalske biprodukter og afledte produkter m.v., der ikke er bestemt til konsum, om registrering som importør af disse produkter og om straffebestemmelser for overtrædelse af diverse EU-retsakter

Vejledninger og cirkulærer

Landbrugsstyrelsens vejledning om økologisk jordbrugsproduktion

Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion. Vejledningen kan hentes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside www.lbst.dk

Vejledning til fodereksportbekendtgørelsen

Vejledning nr. 9770 af 13. september 2018 til bekendtgørelse om eksport af foder, animalske biprodukter og heraf afledte produkter

Bilag 2 Definitioner og begreber

Der er en række definitioner forskellige steder i foderlovgivningen. Definitionerne fremgår af følgende bestemmelser:

Fødevareforordningen, artikel 2 og 3

Foderhygiejneforordningen, artikel 3 og bilag II, Definitioner

TSE forordningen artikel 3, bilag I og IV

Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3

Gennemførselsforordningen, artikel 2 og bilag I

Akvakulturdirektivet, artikel 3

Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2

Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2

Foderbekendtgørelsen, § 1, stk. 4, hvor definitioner fra direktivet om uønskede stoffer er implementeret

Foderekспортbekendtgørelsen, § 3

Certifikatbekendtgørelsen, § 2

Herudover bruges en række ord og begreber, som ikke er nærmere defineret, og som derfor skal forstås i deres normale betydning.

Nogle af disse ord og begreber bruges ikke på en helt ensartet måde i de enkelte forordninger og mellem forordningerne og foderstofloven.

I det følgende gengives de definitioner, som i øvrigt er brugt i foderbekendtgørelsen og denne vejledning, og en række andre relevante ord og begreber beskrives nærmere.

Afledte produkter

Produkter, der er fremstillet ved en eller flere behandlinger, omdannelser eller trin i forarbejdningen af animalske biprodukter.

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Der skelnes mellem afledte produkter og produkter som udgør slutpunkter, hvoraf sidstnævnte udgør afledte produkter som falder uden for forordningen om animalske biprodukter. jf. [Forordningen om animalske biprodukter, artikel 5](#).

Afsmeltet fedt

Fedt fra forarbejdning af:

- a) Animalske biprodukter eller
- b) Produkter til konsum, som en driftsleder har besluttet skal anvendes til andre formål end konsum

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Aftale om fjernsalg

Enhver aftale, der indgås mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren i henhold til et organiseret system for fjernsalg eller levering af fjernydelser uden den erhvervsdrivendes og forbrugersens samtidige fysiske tilstedeværelse, og hvor der til og med tidspunktet for aftalens indgåelse udelukkende anvendes en eller flere former for fjernkommunikationsteknikker

[Direktivet om forbrugerrettigheder, artikel 2, stk. 7](#)

Akkreditering

Akkreditering er et system, der skal skabe mere tillid til de ydelser, som en akkrediteret virksomhed leverer. I Danmark er DANAK udpeget som nationalt akkrediteringsorgan. Akkrediteringsorganet kontrollerer, om virksomheden følger fastlagte standarder. Akkreditering er lovgivningsmæssigt baseret på EU-lovgivning. Læs mere på <https://danak.dk/>

Nationale akkrediteringsorganer (EA Members) i andre lande er listet på [Directory of EA Members and MLA signatories - European Accreditation \(european-accreditation.org\)](#)

Aktivstof

Et stof eller en mikroorganisme, der har virkning på eller imod skadegørere

[Biocidforordningen 528/2012, art. 3, stk. 1, litra c\)](#)

Antibiotikum

Antimikrobielt stof, der produceres af eller fremstilles på basis af en mikroorganisme, og som ødelægger eller hæmmer væksten af andre mikroorganismer

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, litra j](#)

Animalske biprodukter

Hele kroppe eller dele af dyr, animalske produkter eller andre produkter fra dyr, som ikke er bestemt til konsum, herunder oocytter, embryoner og sæd, der ikke skal anvendes som avlsmateriale.

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Biocidholdigt produkt

Stoffer eller blandinger i den form, hvori de leveres til brugeren, som består af, indeholder eller genererer et eller flere aktivstoffer, som er bestemt til at kunne ødelægge, afskrække, uskadeliggøre, hindre virkningen af eller bekæmpe virkningen af skadegørere på anden vis end blot ved fysisk eller mekanisk påvirkning

Stoffer eller blandinger genereret fra stoffer eller blandinger, der ikke i sig selv er produkter i den i første led omhandlede forstand, og som er bestemt til at kunne ødelægge, afskrække, uskadeliggøre, hindre virkningen af eller bekæmpe virkningen af skadegørere på anden vis end blot ved fysisk eller mekanisk påvirkning.

En behandlet artikel, der har en primær biocidfunktion, betragtes som et biocidholdigt produkt.

[Biocidforordningen 528/2012, art. 3, stk. 1, litra a\)](#)

Blod

Frisk fuldblod.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Blodmel

Forarbejdet animalsk protein, der er fremstillet ved varmebehandling af blod eller blodfraktioner i overensstemmelse med bilag X, kapitel II, afsnit 1.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Blodprodukter

Afledte produkter af blod eller blodfraktioner, undtagen blodmel; de omfatter tørret/frosset/flydende plasma, tørret fuldblod, tørrede/frosne/flydende røde blodlegemer eller fraktioner heraf og blandinger.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Bruger

Den fysiske eller juridiske person, der anvender animalske biprodukter eller afledte produkter til særlige fodringsformål, forskning eller andre specifikke formål.

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Bærestof

Stof, der anvendes til at opløse, fortynde, dispergere eller på anden måde ændre et fodertilsætningsstofs fysiske form med henblik på at lette håndtering, tilsætning eller anvendelse af tilsætningsstoffet uden at ændre dets teknologiske funktion og uden selv at have en teknologisk virkning

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra m](#)

Certifikat

Officiel myndighedserklæring (papir eller elektronisk) udstedt af Fødevarestyrelsen i forbindelse med eksport, hvori Fødevarestyrelsen overfor myndighederne i modtagerlandet garanterer for, at sendingen overholder de krav, der fremgår af certifikatet.

[Fodereksportbekendtgørelsen, § 3, nr. 13](#)

Certifikatudsteder

Embedsdyrlæge, eller enhver anden person, som af Fødevarestyrelsen er bemyndiget til at udstede certifikater samt erstatningscertifikater

Coccidiostatika og histomonostatika

Stoffer, der er bestemt til at dræbe eller hæmme protozoer.

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2, litra k](#)

Protozoer er encellede organismer, der kan give alvorlige sygdomme.

CVR

Det Centrale Virksomhedsregister (CVR) er statens stamregister med oplysninger om alle danske virksomheder. Registeret administreres ikke af Fødevarestyrelsen. En virksomhed tildeles typisk et CVR-nummer og et P-nummer. Dog vil CVR-nummeret for virksomhedens hovedsæde dække virksomhedens registrerede aktivitet på andre adresser. Disse adresser tildeles typisk et P-nummer. Læs mere her: [Søg i CVR \(virk.dk\)](#)

Ledere af fodervirksomheden skal give meddelelse om alle virksomheder/enheder med foderaktivitet, som er under deres ledelse. Fødevarestyrelsen bruger CVR nummer og eventuelt tildelt P-

nummer ved registrering af fodervirksomheden i led efter primærproduktion i styrelsens virksomhedsregister. Hvis en virksomhed ikke findes i CVR, bedes virksomheden henvende sig til CVR og oprette enheden, før den anmelder registrering/ansøger om godkendelse hos Fødevarestyrelsen.

Daglig ration

Den respektive, samlede mængde foderstoffer med et vandindhold på 12 %, der gennemsnitligt kræves til dækning af det fulde daglige næringsbehov for et dyr af en nærmere bestemt art, aldersklasse og ydelse

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2, litra f](#)

Detailhandel

Ved detailhandel forstås i denne vejledning: markedsføring (med eller uden vederlag) af foder til slutbrugeren, som ikke repræsenterer en fodervirksomhed, herunder en primærproducent.

Direkte tørring

Direkte tørring er ikke defineret i foderlovgivningen. Ved direkte tørring forstår Fødevarestyrelsen følgende:

Tørring, hvor foderet, der skal tørres, er i direkte forbindelse med luftstrømmen fra forbrændingskilden.

Datoen for mindste holdbarhed

Den periode, for hvilken den mærkningsansvarlige garanterer, at foderet bevarer de angivne egenskaber under egnede opbevaringsforhold; der må kun angives én dato for mindste holdbarhed for foderet som helhed, og den bestemmes på grundlag af datoen for mindsteholdbarhed for hver enkelt af foderets bestanddele

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra q](#)

Diætetisk foder

Se foder med særlige ernæringsformål

Driftsleder

Den fysiske eller juridiske person, som har den faktiske kontrol med en animalsk biprodukt eller et afledt produkt, herunder transportører, forhandlere og brugere

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Dyr

Alle hvirvelløse dyr og hvirveldyr

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Dyr (defineret i relation til indhold af uønskede stoffer i foder)

dyr, der tilhører arter, som mennesker normalt fodrer og holder eller anvender til konsum, og dyr, der lever frit i naturen, hvis de fodres med foderstoffer

[Foderbekendtgørelsen § 2, stk. 2, nr. 3](#)

Dyr der anvendes i fødevarerproduktion

Alle dyr, der fodres, opdrættes eller holdes med henblik på produktion af fødevarer til konsum, herunder dyr, der ikke anvendes til konsum, men som tilhører arter, der normalt anvendes til konsum i Fællesskabet.

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra c](#)

Dyr der ikke anvendes i fødevarereproduktion

Alle dyr, der fodres, opdrættes eller holdes, men ikke anvendes til konsum, såsom pelsdyr, selskabsdyr og dyr, der holdes i laboratorier, zoologiske haver eller cirkusser

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra d](#)

Eksport

Udførsel af produkter fra Danmark til tredjelande

[Fodereksporthandlingsbekendtgørelsen § 3, nr. 5](#)

Eksportvirksomhed

Virksomhed, der som en del af sine aktiviteter eksporterer, disponerer over, fremstiller, opbevarer, eller på anden måde håndterer produkter, der på et tidspunkt skal eksporteres eller indgå i produkter, der skal eksporteres.

[Fodereksporthandlingsbekendtgørelsen, § 3, nr. 9](#)

Etiket

Enhver form for vedhæng, tegn, mærke, billede eller andet beskrivende materiale, som er skrevet, trykt, stencilleret, angivet, stemplet eller præget på eller fæstnet til en pakning eller beholder med foder

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra t](#)

Fedtstofblanding

Ved fedtstofblanding forstås produktion af en blandet olie eller fedtstof, hvor færdigvaren enten kan være et fodermiddel eller en foderblanding. Definitionen anvendes ved blanding af særlige fodermidler og omfatter enkelte undtagelser.

Definition af fedtstofblanding: fremstilling af foderblandinger, eller hvis alle bestanddele tilhører samme række i del C i bilaget til Kommissionens forordning (EU) nr. 68/2013 og stammer fra samme plante- eller dyreart, af fodermidler ved blanding af rå olier, raffinerede olier, animalske fedtstoffer, olier genvundet fra fødevareraktiviteter, som er omfattet af forordning (EF) nr. 852/2004, eller produkter afledt heraf med henblik på at fremstille blandet olie eller fedtstof; eneste undtagelser herfra er

- opbevaring af på hinanden følgende partier og
- blanding af raffinerede olier

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, afsnit 'Definitioner', litra c\)](#)

Aktiviteten er omtalt i forbindelse med krav i forordningen om godkendelse af fodervirksomheden og særlig dioxinovervågning af olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf.

Dyreholder

Enhver fysisk eller juridisk person, som enten permanent eller midlertidigt er ansvarlig for dyr.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 3, stk. 2](#)

Fiskemel

Forarbejdet animalsk protein af vanddyr, undtagen havpattedyr, herunder opdrættede hvirvelløse vanddyr, herunder dem der er omfattet af definitionen i artikel 3, stk. 1, litra e), i Rådets direktiv 2006/88/EF og søstjerner af arten *Asterias rubens*, der høstes i et område med opdræt af bløddyr
[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Fiskeolie

Olie der er fremstillet ved forarbejdning af vanddyr, undtagen havpattedyr, herunder opdrættede hvirvelløse vanddyr, herunder dem der er omfattet af definitionen i artikel 3, stk. 1, litra e), i Rådets direktiv 2006/88/EF og søstjerner af arten *Asterias rubens*, der høstes i et område med opdræt af bløddyr, eller olie fra forarbejdning af fisk til konsum, som en driftsleder har besluttet skal anvendes til andre formål end konsum,
[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Foder (eller foderstoffer)

Alle stoffer eller produkter, herunder tilsætningsstoffer, som, uanset om de er uforarbejdede eller helt eller delvis forarbejdede, er bestemt til at skulle fortæres af dyr.

[Fødevareforordningen \(178/2002\), artikel 3, stk. 4](#)

[Markedsføringsforordningen \(767/2009\), betragtning 3](#)

Foder kan bestå af fodermidler, foderblandinger, fodertilsetningsstoffer, forblandinger eller foderlægemidler.

Foderblanding

Blanding af mindst to fodermidler, med eller uden fodertilsetningsstoffer, beregnet til fodring af dyr, i form af fuldfoder eller tilskudsfoder

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra h](#)

Foder med særlige ernæringsformål

Foder, der på grund af sin sammensætning eller særlige fremstillingsproces, som klart adskiller det fra almindeligt foder, kan opfylde et særligt ernæringsformål. Foder med særlige ernæringsformål omfatter ikke foderlægemidler efter betydningen i direktiv 90/167/EØF

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra o](#)

Fodermiddel

Fodermidler som defineret i artikel 3, stk. 2, litra g), i forordning (EF) nr. 767/2009 af animalsk oprindelse, herunder forarbejdet animalsk protein, blodprodukter, afsmeltet fedt, ægprodukter, fiskeolie, fedtderivater, kollagen, gelatine og hydrolyseret protein, dicalciumphosphat, tricalciumphosphat, mælk, mælkebaserede produkter, produkter afledt af mælk, colostrum, colostrumprodukter og centrifuge- eller separatorslam

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Fodermidler

Vegetabiliske eller animalske produkter, hvis væsentligste formål er at opfylde dyrs ernæringsbehov, i naturlig tilstand, friske eller konserverede, og derivater af disse efter industriel forarbejdning samt organiske eller uorganiske stoffer, som kan indeholde fodertilsætningsstoffer, og som er bestemt til fodring af dyr, enten i uforandret eller forarbejdet stand eller til fremstilling af foderblandinger eller som bærestof i forblandinger.

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra g](#)

Foderstoffer

Se ”Foder (eller foderstoffer)”

Foder til selskabsdyr

Foder, bortset fra materiale som omhandlet i artikel 24, stk. 2, til anvendelse som foder til selskabsdyr samt tyggepinde og tyggeben, der består af animalske biprodukter og afledte produkter, som

- a) indeholder kategori 3 materiale, bortset fra materiale som omhandlet i artikel 10, litra n), o) og p), i forordning (EF) nr. 1069/2009, og
- b) kan indeholde importeret kategori 1 materiale bestående af animalske biprodukter fra dyr, der er blevet underkastet en ulovlig behandling som defineret i artikel 1, stk. 2, litra d), i direktiv 96/22/EF eller artikel 2, litra b), i direktiv 96/23/EF

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Fodertilsætningsstoffer

Stoffer, mikroorganismer og præparater, der ikke er fodermidler og forblandinger, og som med forset er tilsat foderstoffer eller vand for specielt at opfylde en eller flere af de funktioner, der er nævnt i forordningens artikel 5, stk. 3:

- a) påvirke foderstoffers egenskaber positivt
- b) påvirke animalske produkters egenskaber positivt
- c) påvirke farven hos akvariefisk og stuefugle positivt
- d) opfylde dyrs ernæringsbehov
- e) påvirke den animalske produktions miljøvirkninger positivt
- f) påvirke animalsk produktion, ydelse og velfærd positivt, især ved at påvirke tarmfloraen eller fordøjeligheden af foderstoffer, eller
- g) have coccidiostatisk eller histomonostatisk virkning.

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2, litra a\)](#)

Fodervirksomhed (eller foderstofvirksomheder)

Ved fodervirksomhed forstås et offentligt eller privat foretagende, som med eller uden gevinst for øje udfører en hvilken som helst aktivitet, der indgår som led i produktion, fremstilling, tilvirkning, opbevaring, transport eller distribution af foder, herunder enhver producent, som producerer, tilvirker eller opbevarer foder til fodring af dyr på den pågældendes egen bedrift.

[Fødevareforordningen, artikel 3, nr. 5](#)

I vejledningen bruges begrebet ”fodervirksomheden” visse steder - frem for ”lederen af fodervirksomheden”.

Fodring af dyr

Indførelse af foder i dyrets fordøjelseskanal gennem munden med det formål at opfylde dyrets ernæringsbehov og/eller opretholde sunde dyrs produktivitet

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra b](#)

Forarbejdet animalsk protein

Animalsk protein, der udelukkende kommer fra kategori 3 materiale, som er behandlet i overensstemmelse med bilag X, kapitel II, afsnit 1 (herunder blodmel og fiskemel), således at de er egnede til direkte anvendelse som fodermiddel eller til anden anvendelse i foderstoffer, herunder foder til selskabsdyr, eller til anvendelse i organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler; omfatter dog ikke blodprodukter, mælk, mælkebaserede produkter, produkter afledt af mælk, colostrum, colostrumprodukter, centrifuge- eller seperatorslam, gelatine, hydrolyseret protein og dicalciumphosphat, æg og ægprodukter, herunder æggeskaller, tricalciumphosphat, eller kollagen.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Forblandinger

Blandinger af fodertilsætningsstoffer eller blandinger af et eller flere fodertilsætningsstoffer med fodermidler eller vand som bærestoffer, der ikke er bestemt til direkte fodring

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2, litra e](#)

Forurenede fodermidler

Foder, der indeholder en større mængde uønskede stoffer, end hvad der tolereres i henhold til direktiv 2002/32/EF

Direktiv 2002/32/EF er direktivet om uønskede stoffer.

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra p](#)

Fuldfoder

Foderblanding, som på grund af sin sammensætning fuldt ud dækker den daglige ration.

[Markedsføringsforordning, artikel 3, stk. 2, litra i](#)

Gelatine

Naturligt, opløseligt protein, også geldannende, som er fremkommet ved delvis hydrolyse af kollagen fremstillet af knogler, hud, skind og sener fra dyr

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

God landbrugspraksis (GAP)

Den nationalt anbefalede, godkendte eller registrerede sikre anvendelse af plantebeskyttelsesmidler under de faktiske forhold på alle stadier af produktion, oplagring, transport, distribution og forarbejdning af fødevarer og foderstoffer. God landbrugspraksis indebærer endvidere anvendelse, i overensstemmelse med direktiv 91/414/EØF, af principperne om integreret bekæmpelse af skadegørrere i en given klimazone, anvendelse af så små mængder pesticider som muligt og fastsættelse af maksimalgrænseværdier/midlertidige maksimalgrænseværdier på det lavest mulige niveau for opnåelse af de ønskede virkninger

[Pesticidforordningen 296/2005, art. 3, stk. 2 litra a\)](#)

Genetisk modificeret organisme eller GMO

En organisme, bortset fra mennesker, hvori det genetiske materiale er blevet ændret på en måde, der ikke forekommer naturligt ved formering og/eller naturlig rekombination

[Udsætningsdirektivet 2001/18/EF, art. 2, stk. 2](#)

Genetisk modificeret organisme til foderbrug

En GMO, der kan anvendes som foder eller som udgangsmateriale til fremstilling af foder

[GMO-forordningen 1829/2003, art. 2 stk. 9](#)

GMO

Se ”Genetisk modificeret organisme eller GMO”

Guano

Et naturligt produkt, som er indsamlet fra ekskrementerne fra flagermus eller vildtlevende havfugle og ikke er mineraliseret.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Handel og mellemhandel

Ved ”handel” og ”mellemhandel” forstås markedsføring, salg eller videresalg af et foder uden at foderets fysiske fremtoning eller sammensætning ændres. Virksomheden behøver ikke at have foderet i sin fysiske varetægt.

Læs mere under [Markedsføring](#)

Hjemmeblender

En leder af en foderstofvirksomhed, der fremstiller foderlægemidler udelukkende til anvendelse på egen bedrift.

[Foderlægemiddelforordningen, artikel 3, stk.2, g\)](#)

Husdyrgødning

Alle ekskrementer og/eller urin fra opdrættede dyr, bortset fra opdrættede fisk, med eller uden strøelse

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Hydrolyseret protein

Polypeptider, peptider og aminosyrer og blandinger heraf, fremstillet ved hydrolyse af animalske biprodukter.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Håndtering af foder

Ved ”håndtering af foder” forstås en aktivitet, der ikke nødvendigvis har til hensigt at medføre en ændring af foderet, f.eks. ved oplagring, pakning og transport. Håndtering er det generelle ord, der beskriver en hvilken som helst fysisk aktivitet med et foder, dvs. ved selve produktionen håndteres foderet også.

Indhold fra fordøjelseskanalen

Indholdet fra fordøjelseskanalen hos pattedyr og strudsefugle.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Kompetent myndighed

Den myndighed i en medlemsstat eller et tredjeland, der er udpeget til at foretage offentlig kontrol [Foderhygiejneforordningen artikel 3, stk. 1, litra e\)](#)

Kollagen

Proteinbaserede produkter fremstillet af huder, skind, knogler og sener af dyr [Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Leder af en fodervirksomhed

Ved leder af en fodervirksomhed eller fodervirksomhedslederen forstås den fysiske eller juridiske person, der er ansvarlig for, at kravene i foderlovgivningen overholdes i den fodervirksomhed, som er under vedkommendes ledelse.

Leder af en foderstofvirksomhed er defineret i flere af foderlovgivningens forordninger, f.eks. i [foderhygiejneforordningen, artikel 3, litra b](#), og [markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra a](#) I vejledningen bruges begrebet ”virksomheden” eller ”fodervirksomheden” til tider i stedet for ”lederen af virksomheden/fodervirksomheden”.

Maksimalgrænseværdi

det højeste lovlige koncentrationsniveau for en pesticidrest i eller på fødevarer eller foderstoffer fastsat i overensstemmelse med denne forordning og på grundlag af god landbrugspraksis og en forbrugereksponeering, der er tilstrækkelig lav til at beskytte sårbare forbrugere [Pesticidforordningen 396/2005, art. 3, litra d\)](#)

Markedsføring

Ved markedsføring forstås besiddelse af foder med henblik på salg, herunder udbydelse til salg eller anden overførsel, som finder sted mod eller uden vederlag, herunder selve salget og distributionen og selve den overførsel, der sker på andre måder. [Fødevarerforordningen, artikel 3, nr. 8](#)

Foderlovgivningen bruger også ord som **salg, handel, detailhandel, distribution** og **levering**. Disse ord er ikke nærmere defineret i foderlovgivningen, men bruges med deres sædvanlige betydning om selve det at afsætte varer mod eller uden betaling.

Mineralsk foder

Tilskudsfoder, der indeholder mindst 40 % råaske [Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra k](#)

Maskinstation

En supplerende oplysning om nogle fodervirksomheder med aktivitet efter primærproduktion. Oplysningen ’maskinstation’ registreres af hensyn til Fødevarestyrelsens kontrolsystem og fastsættelse af kontrolfrekvenser. ’Maskinstation’ anvendes om fodervirksomheder, der bruger maskiner til at håndtere andre virksomheders foder på en fodervirksomhed/landbrugsejendom, f.eks. ved høst, skårlægning eller finsnitning, ved produktion af ensilage, ved transport af korn og andre foderprodukter på ejendommen eller ved transport af foderprodukter fra landbrugsejendom til afta-

ger/fodervirksomhed. 'Maskinstation' kan f.eks. benyttes om entreprenørvirksomheder eller landbrugsvirksomheder, som ud over egen primærproduktion, driver foderaktivitet for andre landbrug.

Hvis en virksomhed producerer foderblandinger med mobile blandere, skal den supplerende oplysning 'maskinstation' ikke anvendes om virksomheden.

Mælkeerstatning

Foderblanding, der som tørfoder eller opløst i en given mængde væske gives til unge dyr som supplement til eller erstatning for modermælken eller kolostrum eller som foder til unge dyr såsom slagtekalve, -lam eller -kid

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra l](#)

Mærkning

Betegnelse af foder med angivelser, oplysninger, varemærker, handelsbetegnelser, billeder, eller symboler på ethvert medium, der henviser til eller ledsager foderet, såsom emballage, beholdere, skilte, etiketter, dokumenter, halsetiketter, eller internetsider, herunder til reklameformål

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra s](#)

Opdrættede dyr

- a) alle dyr, som holdes, opfedes eller opdrættes af mennesker med henblik på produktion af fødevarer, uld, pelsværk, fjer, huder og skind eller andre produkter fra dyr eller med henblik på andre landbrugsformål
- b) dyr af hestefamilien

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Organisk gødningsstof og jordforbedringsmiddel

Materialer af animalsk oprindelse, der sammen eller hver for sig anvendes til opretholdelse eller forbedring af jordbundens plantenæringsværdi, af dens fysiske og kemiske egenskaber og af dens biologiske aktivitet; de kan omfatte husdyrgødning, umineraliseret guano, indhold fra fordøjelseskanalen, kompost og nedbrydningsaffald

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Oplagring og opbevaring

Ved oplagring af foder forstås tilstedeværelse af foder i alle andre tilfælde end ved aktiviteten transport. Opbevaring betyder det samme som oplagring.

Der er tale om oplagring/opbevaring, hvad enten varen blot ligger på lager, er under behandling eller produktion.

Begreberne oplagring og opbevaring bruges i foderlovgivningen, men er ikke defineret.

Parti (i relation til markedsføring)

En identificerbar mængde foder, hvorom det er fastslået, at det har fælles karakteristika såsom oprindelse, sort, emballagetype, emballeringsvirksomhed, afsender eller mærkning og i tilfælde af en produktionsproces en produktionsenhed fra ét anlæg, hvor der anvendes ensartede produktionsparametre, eller et antal af sådanne enheder, når de er fremstillet fortløbende og oplagres sammen

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra r.](#)

Parti (i relation til bestemmelser om dioxinovervågning af fedt, olier, mv.)

»parti«: en identificerbar mængde foder, hvorom det er fastslået, at det har fælles karakteristika såsom oprindelse, sort, emballagetype, emballeringsvirksomhed, afsender eller mærkning og i tilfælde af en produktionsproces en produktionsenhed fra ét anlæg, hvor der anvendes ensartede produktionsparametre, eller et antal af sådanne enheder, når de er fremstillet fortløbende og oplagres sammen

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, 'Definitioner', a\)](#)

Pelsdyr

Dyr, der holdes eller opdrættes med henblik på produktion af pels, men ikke til konsum.

[Gennemførselsforordningen, bilag I](#)

Pelsdyr

Alle dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen, og som fodres, opdrættes eller holdes med henblik på produktion af pels, og som ikke anvendes til konsum.

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra e](#)

Pesticidrester

Sådanne rester, herunder aktive stoffer, metabolitter og/eller nedbrydnings- eller reaktionsprodukter fra aktive stoffer, der anvendes for tiden eller tidligere blev anvendt i plantebeskyttelsesmidler som defineret i artikel 2, nr. 1), i direktiv 91/414/EØF, som forekommer i eller på produkterne omfattet af bilag I til denne forordning, herunder navnlig dem, hvis forekomst kan skyldes anvendelse af plantebeskyttelsesmidler, veterinærlægemidler og biocider

[Pesticidforordningen, art. 3, litra c\)](#)

Primærproduktion

Primærproduktion er produktion, opdræt eller dyrkning af primærprodukter, herunder høst, malkning og husdyrproduktion før slagtning. Begrebet omfatter også jagt og fiskeri samt indsamling af vilde produkter.

[Fødevareforordningen, artikel 3, nr. 17](#)

Primærproduktion beskriver aktiviteter på produktionsstedet eller i tilsvarende produktionsled. Primærproduktionen omfatter ikke aktiviteter, som ændrer produktets karakter væsentligt.

Ved primærproduktion af foderstoffer forstås produktion af landbrugsprodukter, herunder navnlig dyrkning, høst, hvorved der udelukkende frembringes produkter, som ikke undergår nogen anden behandling, efter er høstet, bortset fra en simpel fysisk behandling.

Primærproduktion af foder dækker hele kæden lige fra dyrkning af foderet over opbevaring eller salg og til udfodring til dyr. Tørring og ensilering er også primærproduktion.

Foderhygiejneforordningen, artikel 3, litra f)

Salg af primærprodukter blandet med indkøbt foder er ikke primærproduktion, men aktiviteter i senere led. Der gælder andre regler for produktion af foder i senere led end primærproduktion

Produkter afledt af olier og fedtstoffer

Produktgruppen er defineret som '...produkter, som er direkte eller indirekte afledt af rå eller genvundne olier eller fedtstoffer ved olie-kemisk forarbejdning eller biodieselforarbejdning eller destillation eller kemisk eller fysisk raffinering, end

- raffineret olie
- produkter afledt af raffineret olie og
- fodertilsætningsstoffer'

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, afsnit 'Definitioner', litra b\)](#)

Produktgruppen er omtalt i forbindelse med krav i forordningen om særlig dioxinovervågning af olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf.

Produkter bestemt til foder (i relation til indhold af uønskede stoffer i foder)

Fodermidler, forblandinger, tilsætningsstoffer, foderstoffer og alle andre produkter, der er bestemt til anvendelse i, eller som anvendes i foder

[Foderbekendtgørelsen § 2, stk. 2, nr. 2](#)

Produktion, fremstilling, forarbejdning og tilvirkning

Ved produktion forstås fremstilling af foder (tilsætningsstof, fodermiddel, forblanding eller foderblanding), blanding af foder med eller uden tilsætningsstoffer, tilsætning af tilsætningsstoffer til et fodermiddel eller andre aktiviteter, der ændrer foderet fysiske fremtoning. For foder af typen foderlægemidler benyttes begrebet fremstilling.

Begreberne produktion, fremstilling, forarbejdning og tilvirkning bruges i foderlovgivningen, men er ikke nærmere defineret. Ordene, der typisk betragtes som synonyme, bliver brugt i Fødevarestyrelsens vejledning og kontrol.

Præsentation

Foderets form, fremtræden eller emballage, de anvendte emballeringsmaterialer samt den måde, hvorpå foderet er arrangeret, og de omgivelser, hvori det udstilles.

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra u](#)

Raffineret olie eller fedtstof

Olie eller fedtstoffer, der har undergået en raffineringproces som omhandlet i nr. 53 i ordlisten over processer i del B i bilaget til forordning (EU) nr. 68/2013.

[Foderhygiejneforordningen, bilag II, afsnit 'Definitioner', litra d\)](#)

Produktgruppen er omtalt i forbindelse med krav i forordningen om særlig dioxinovervågning af olier, fedtstoffer og produkter afledt heraf.

Samhandelsland

Et EU-land, Det Forenede Kongerige, Norge, Island, Liechtenstein, Schweiz og Andorra. Ved eksport fra EU til Færøerne af animalske biprodukter af fiskevarer og heraf afledte produkter er Færøerne samhandelsland. Grønland er samhandelsland for animalske biprodukter af fiskevarer og muslinger og heraf afledte produkter. Disse lande betegnes tilsammen for samhandelsområdet. Følgende områder er dog ikke med i samhandelsområdet:

- a) Færøerne i Kongeriget Danmark (animalske biprodukter og heraf afledte produkter er dog samhandel ved eksport fra EU).
- b) Grønland (animalske biprodukter af fiskevarer og muslinger og heraf afledte produkter er dog samhandel) i Kongeriget Danmark.
- c) Ceuta og Melilla i Kongeriget Spanien.
- d) Oversøiske territorier og departementer i Republikken Frankrig.
- e) Guernsey og Jersey i Storbritannien

Selskabsdyr

Alle dyr tilhørende arter, der normalt fodres og holdes af mennesker, uden at dette tager sigte på konsum eller nogen landbrugsproduktion

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Selskabsdyr

Alle dyr, der ikke anvendes i fødevareproduktionen, og som tilhører arter, der fodres, opdrættes eller holdes, men normalt ikke anvendes til konsum i Fællesskabet.

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra f](#)

Sending (i relation til eksport)

En mængde af produkter omfattet af samme officielle certifikat, officielle attesting eller ethvert andet dokument, som befordres med samme transportmiddel, kommer fra samme område og er af samme type, klasse eller betegnelse.

[Fodereksporthæftningen, § 3, nr. 12](#)

Speditører

Ved speditører forstås i denne vejledning virksomheder, som ikke har kontakt med foder, men alene formidler kontakt mellem fodervirksomheder, der ønsker foder-varer transporteret, og transportører (fodervirksomheder med aktivitet transport). Speditører kan også udfylde, underskrive og aflevere dokumenter på vegne af en fodervirksomhed ved præsentation af foderet til f.eks. grænsekontrol og toldmæssige opgaver. Formidling af kontakt om transport er ikke et led i distributionen af foder.

Sporbarhed

muligheden for at kunne spore og følge en fødevare, et foder, et dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, eller et stof, der er bestemt til, eller som kan forventes at blive tilsat en fødevare eller et foder gennem alle produktions-, tilvirknings- og distributionsled

[Fødevareforordningen, artikel 3, nr. 15](#)

Særligt 3. land

Tredjeland, hvor landets kompetente myndigheder, stiller krav om særlig godkendelse af danske virksomheder, som en forudsætning for eksport af produkter til landet.

[Fodereksporthæftningen § 3, nr. 7](#)

Særligt ernæringsformål

Opfyldelse af særlige ernæringsbehov hos dyr, hvis fordøjelse, foderoptagelse eller stofskifte er eller kunne blive forstyrret midlertidigt eller kronisk, og som derfor kan have gavn af foder, der er særlig velegnet i deres situation

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra n](#)

Tekniske hjælpestoffer

Ethvert stof, som ikke indtages som et foderstof i sig selv, men som anvendes ved forarbejdningen af foderstoffer eller fodermidler for at opfylde et bestemt teknologisk formål under behandlingen eller forarbejdningen, og som kan føre til utilsigtet, men teknisk uundgåelig forekomst af rester af stofferne eller derivater heraf i det færdige produkt, forudsat at disse rester ikke har skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet og ikke har nogen teknologisk indvirkning på det færdige foderstof

[Fodertilsætningsstofforordningen, artikel 2, stk. 2, litra h](#)

Tilskudsfoeder

Foderblanding, der har et stort indhold af visse stoffer, men som på grund af sin sammensætning kun sammen med andet foder dækker den daglige ration

[Markedsføringsforordningen, artikel 3, stk. 2, litra j](#)

Transport

Ved transport forstås: flytning af foder udenfor egen virksomhed/enhed, f.eks. fra en virksomhed til en anden virksomhed eller kunde. En fodervirksomhed, registreret til transport, kan omlæse foder fra et køretøj/skib til et andet.

Begrebet transport bruges i foderlovgivningen, men er ikke defineret.

Tredjeland

Land, der ikke er et samhandelsland.

[Fodereksporthændtægørelsen § 3, nr. 6](#)

Uønskede stoffer

Ved et uønsket stof forstås: ethvert stof eller produkt, bortset fra patogener, der forekommer i og på produkter bestemt til foder, og som udgør en potentiel fare for dyrs og menneskers sundhed, dyrevelfærd eller for miljøet, eller som kan påvirke den animalske produktion ugunstigt.

[Foderbektendtgørelsen § 2, stk. 2, nr. 1](#)

Vanddyr

Vanddyr, som defineret i artikel 3, stk. 1, litra e), i direktiv 2006/88/EF

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)

Vildtlevende dyr

Alle dyr, som ikke holdes af mennesker

[Forordningen om animalske biprodukter, artikel 3](#)